

4100

Talmud - Masechet Berachot.
Soncino 1483

BIBLIOTHECA LUDWIG-MAXIMILIANA
MONACENSIS

בואימותי קורין את שמע
 בערבין תשעה
 שהכנינו ככנסו לאכיל בתרומת
 כהני טעמיהו וטבלו והעריב
 סומן והניע עתס לאכול בתר
 בתרומה: עד סוף האשמורת ה
 הראשונה שלש הלילה כרומש
 בגמר וישע ואלך עבר זמן
 דלא מקריין זמן סביבה דלא
 קרינן ביה בסכך ומקמי הכי
 כמי לאו זמן סביבה הוא לפי
 הקורא קודם לכן לא יבא ידי ח
 חובתו אש כן למה קורין אות
 בכה כדי לעמד בתפלה מתוך
 דברי תורה והכי תני בבביתא
 בכרכו ירושלמי ולפיכך חובה
 עלינו לקרות משתחשך ובקרי
 פר ראשו שאר קורא על מטתו
 יבא: עד שיעלה עמוד השחר
 סכל הלילה קריין זמן סביבה:

קורי את שמע בערבי משעה שהכהנ
 נכנסים לאכול בתרומתן עד סוף הא
 האשמורת הראשונה דבריר איעור
 וחכמי אומ עד חצות רבן גמליא אומ
 עד שיעלה עמוד השחר מעשה
 ובאו כמו מבית המשתה אמרו לו לא
 קרינו את שמע אמ להם אם לא עלה
 עמוד השחר חייבין אתם לקרות ולא
 זו כלבד אמרו אאכל מה שאמ חכמי
 עד חצות מצותו עד שיעלה עמוד הש
 השחר הקטר חלבי ואברי מצותן עד
 שיעלה עמו השחר וכל הנאכל ליום
 אחד מצותן עד שיעלה עמוד השחר
 אכ למה אמרו חכמים עד חצות כדי ל
 להרחיק ארס מן העבירה

בואימותי קורין וכו' פי' רס'
 ואכיל היכי קרינן
 מבכעוד יום ואין אכיל מומתין
 לבאת הככבי כדומס בגמ' על
 כן פי' רס' סקס שעל המטה עו
 עיקר והוא לאחר זאת הככבי
 והכי אית בירי אש קרא קודם
 לכן לא יבא יחל למה אכיל מצ
 מתפללין קם בכה כדי לעמוד
 בתפלה מתוך דברי תורה תימ
 לפי והלא איה העולם רגילין ל
 לקרות סמוך לפסוקי אלא פרס'
 ראשונה ואש ב' פרסוי היה לל
 לקרות ועין דמרוך לבדך בקס'
 סתים לפניה וסמי לאחריה כע
 בערבי ועוד דאחיה קם סמו'
 למטה אינו אלא ככבי המזיקי
 כדאל' בסמוך ואש תח הוא חי
 אינו צריך ועין דאש פסקי כר'
 יהוש' בן לוי דאח תפלגו באומ'

הקטר חלבי ואכרי' של קריבנו סכרין דמן ביום: מצות
 לעלות כל הלילה ואין כפסלי בליכה עד שיעלה עמוד השחר
 וזה למטה זמן המזבח דכתי' לא ילון לבקר חלבים של כל
 קריבנו אכרי' של עולה: כל הנאכל ליום אחד כגון חטאת
 נזאס וכבשי עזרת ומנחו ותרומה: מצותן זמן אכילתן עד
 שיעלה עמוד השחר והוא וביאן להיות נותר וסתי' בתור לא
 יכוח ומנו עד בקר וכלש התורה ולמדנו: אש למה אמרו חכ
 חכמי' עד חצות בקס' ובאכילת קדשי: כדי להרחי' ארס מן
 העבירה ואשרין באכילה קודם זמנן כדי שלא יבא לאכלן
 לאחר עמוד השחר ויתחייב כרת: וכן בקס' לזרז את האדם
 שלא יאח' יס לי עוד טהות ובתוך כך יעלה עמו' השח ועבר
 לו הזמן והקטר חלבים דקתבי הכא לא אמרו כן חכמי' עד
 חצות כלל ולא בקט' להו הכא אלא לאדוע סכל דבר הנהג
 בליה כשר כל הלילה והכי נמי תנן בפ' דמגלה כל הליל'
 כשר לקרית העמוד ולהקטר חלבי ואכרים: גמ' הוכא

תקנוס' פי' באומ' פי' סמי קס' בין קס' של שחרית ובין קס'
 של ערבית ואין קל כר' יונחן דאח לקמן איזהו בן העיה זה
 הסמוך גאולה של ערבי לתפלה לכן סרית דאדרב' קס' של
 פי' הכנס' עיקר ואת היאך אכיל קורין ככ' ומכענו יום ויל דקל
 כר' יהודה דאח' פ' תפלת השחר דזמן תפלת מנחה עד פלב
 המנחה דהיכנ' יא' טענ' פחן רביעי' ומיד כשיכלה זמן המנחה
 מתחיל זמן ערבי' ואח' היאך אכיל מתפללי' תפלת מנח' סמו'
 לחטכה ואש' לאחר פלב המנחה: ול דקל כרבנן דאח' זמן
 תפלת המנחה עד הצרב' ואח' לקמן הסת' דלא אחת הלפתא
 לא כמר ולא כמר דעבר כמר עבר ודעבר כמר עבר: מית
 קשי' דהיו כתרי חומרי הסתרן אהדרי טהרי מאזה טעס א'
 אכיל מתפללין ערבי' מיד לאחר פלב המנחה משנ דקל דטעת
 המנח' כלה אדברי' ה' יהוד' נמי היו זמן ערבי' וכוזת התפל'
 עצמה לא קל כר' יהודה אלא כרבנן: על כן אמר ר' דודאי
 קס' של בית הכנסת עיקר ואכיל מתפללי' ערבי' ומכענו יום
 של כהני תנאי דגמ' דאח' מטע' סקדש היו' וגס' מטע' טכני
 דהיו טעוד' עש' והיא היתה מבכעוד יום ומאות טעה היו' זמן תפלה: וגס' ראו דרב הנה מצלי של טבת כעס'
 ומסתנו' גס' היה קורא קס' וכל אות' הראוין ומשמע דאותנן קס' של כה' הוא עיקר והא דקאח' בירושלמי למה היו קורין בכה' וכו'
 אות' הית' שהיו רגילין לקרוא קס' קודם תפלת סת' שהיו רגילין לומר אשרי תחלה ואותנן קס' אינו אלא לעמד בתפלה מתוך דברי
 תורה ומכאן כראה וי' מקורא קס' על מטתו שאין לבדך' וגס' אינו צריך לקרות אלא פרסה ראשונה: גמ'

Lust. X. ann
 410 heb. 50
 = Ac. 190

116

לתני דסחרית ברישא כדאסכחן כתיב דכתי' סל בקר
תחלה: אי הכי סיפא דקתני סחרית ברישא
דסמוך אקרא דבשכבך אכ
אינו מקפיד אקרא אלא אקריית טמע: אלא אי אמרת דסמוך

היבא קאי ומהיבא קא סליק דתנא ביה חובת קם סהתחיל לם
לשאל כלל זמן הקריא: אקרא קאי וטעם למד חובת הקריא
נאי בעי אינו הא דתנא ערבין ברישא יליף מבריותו של ע
עולם: נהדר תנא בסחרית ומאימתי קורי את טמע בסחרית

אקרא דבריותו של עולם יחס
כן קפיד אכל מילי אס כן ספ
סיפ דקתני וכו' מברך סתי
לפניה וכו' וז' ברכו' הו
כנגד טבע ביום הללתיך: ולא
קא חטיב ודאו עינינו: דהיא
ברכה תקנו רבנן כדי להמתי
חבירה סבי הכנסת ודוקא
בית הכנסה טעון עמודים
בטרה והם מסככים מן המזו
המזוקין אכל כתי כנסין שלטו
אין צריכין להמתי לחבירה
אלא כלילה והא קולל דכפר'
לא מעכבה: ואת הא תני'
חד זמנ' בהערל העריב טמע
אוכל בתרומה ויל' דרעלג' של
מטכו' לאמנועיכן בקוצר אף
לפי טפוס ככר' אם כן
לית קר' וטהר אעב'

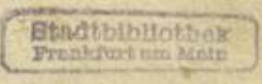
דכחו מקומו כתיב וטהר התם
לישא למטעו: אכל הכא איבא
למטעו הנה לי למכתב ויטהר
דלמא ביאת אורי הוה פי'
רש' עד טרח אורי
סל יוס' השמיני ומאי וטהר טה
טהר גבר טיטהר האיש כהבא'
קרבותיו ותומה לפירושן ל
לפרק אהיו דהערל דהעריב
טמע אוכל בתרומה וכו' ונלג'
דביאת טמע הוה: ועוד היכי
ומאי למימר דמיידי בזריחה ד'
דאי בזריחה הוה הוה ומאי למכ
למכתב בקר' וזרח הטמע וטה'
כמו מוזרח וכו': אי לטען יביאה
כמו הטמע יבא על האר' ונקט
בקר' ובא הטמע אלמא דהיכו
טקיעת החמה: ועוד דלמא
קא תבטי ליה האר' דכ
ביא אורי הוה ופטיט מבריתא
וזכר לדבר וכו' תפסנו מיתל'
ומתניתי העריב טמע אוכל
בתרומה אלמ' דהיכו ביאת טמע
ויל' דהכי פירושן ומאי דהאי נ
ובא הטמע וטהר ביאת טמע כ
הו' ממש ומאי וטהר טהר יומא

גם תנא היבא קאי דקתני מאימתי
ותו מאי שנא דתני בערבית ברישא ד
לתני דסחרית ברישא תנא אקרא ק
קאי דכתי' בשכבך ובקומך והכי קתני
זמן ק' שבערבין אימת משע' שהכהנ'
נכנסין לאכול בתרומתן ואי בעי אימ
יליף מבריותו של עולם דכתיב ויהי ע
ערב ויהי בקר יום אחד אי הכי סיפא
דקתני בשחר מברך שת' לפניה ואחת
לאוריה בערב מברך שתים לפניה ש
ושתים לאוריה לתני ערבית ברישא
תנא פתח בערבי' ונהדר תנא בשחרית
עד דקאי בשחר' פריש מילי דשחר'
והדר פריש מילי דערבית' אמר
משעת שהכהנ' נכנסו לאכול בתרום
מכדי כהנים אימת קא אכלי תרומה מ
משעת צאת הככבי' לתני משעת צאת
הככבים מלתא אגב אורחיה קמל' כ
כהנים אימת קא אכלי בתרומה מש
משעת צאת הככבים והא קמל' דכפר'
לא מעכבא כדתמא ובא השמש וטהר
ביאת שמשו מעכבתו מלאכו' בתרום
ואין כפרתו מעכבתו מלאכול בתרום
וכמאי דהאי ובא השמש ביאת השמ
והאי וטהר טהר יומא דלמא ביאת ג
אורה הוה ומאי וטהר טהר גברא אמ
רבה בר רב שילא אם כן לימא קרא ו

ומשעת צאת הככבים: מהוא ז'
גמר ביאת השמש כדילי לקמן
:כפרה לא מעכבא טומאה טט
טטהרת תלוי בקרבן' כגון זב
זבה ויולדת ומזרע אין כפ
כפרתן מעכבתן: אלא תסבא
השמש לליל' סיבא קרבנו למ
למחרת מיד מותר' לאכול תרו
תרומה: ובא הטמע וטהר: ואח
יאכל מן הקדשים מוקמינן ל
להוי קרא באכול' תרומ' כמט'
יכונו כפר' הערל דאורי' התם
טבל ועלה אוכל כמטע' הער
העריב טמע אוכל בתרומה ה
הביא כפרתו וכו': ביאת השמש
טקיעת החמה: ומאי וטהר טהר
יומ' והכי קאי קרא לכשתפק'
החמה ויפנה היום וטהר מן ת
תוך חללן של עולם ששקצה ל
לגמרי דהיכו צאת הכוכבים ל
לפי טמע טקיע' אור מהלך ה'
מילי: כדאמרי' בפסחי ואחר
יאכל מן הקדשי': דלמא ביאת
אורי' שיאור הטמע ביום השמ
השמיני ויטהר האיש עצמו כ
בהבאת קרבנותיו ואחר יאכל
: אס כן דהאי קרא וטהר לטען
צווי הוה כתי' קרא ויטהר: מאי
וטהר אדכי' לטען עבר כתפס' מן
העולם השמש: מברית' דקתני
לקח בשמעתו' כטע' סההנין
ככנסו לאכול בתרומתן וראיה
לדבר צאת הככבים טע' אין
כפרתן מעכבתן:

ויטהר ומאי וטהר טהר יומ' כדאמרי' אינשי איערב שמשא ואדכי
יומא כמערבא הא דרבה בר רב שיל' לא שמיע להו ובעו לה מבעא
האי ובא השמש ביאת שמשו הוה ומאי וטהר טהר יומא או דלמא
ביאת אורו הוה ומאי וטהר טהר גברא ונהדר פשיט לה מבריתא מ
מדקתני בבריתא סימן לדבר צאת הככבים שבו
ביאת שמשו הוה ומאי ו
וטהר טהר יומא

דהיכו צאת הככבים דלמא ביאת אורי הוה תחלת הכנסתו בריקיע ועדין יס טהות ביום
חמש מילין: עד צאת הככבים ומאי וטהר טהר גברא והשתא למתניתין דהערל לא קטה מדי דמצי למימר העריב טמע דהתם
היכו דוקא טקיעת החמה ואף מהתם לא תפסנו דהיכו צאת הככבים טמע הכי אצטרי' לאתניי הכא הכרית דצאת הככבים: מ

משעה שאלץ לנכר להדליק בסעודתו: וסוף ודאי פליגא אמתניתין דקתני הכא עד סעה מעמוד ליפטר מתוך הסעוד והיונ
לא כר אליעזר ולא כרבנן ולא כרבין במלואל דדרי ובסכך תחלת זמן סכיבה ובמתניתין תבן עד סוף האמנות הראשון :
עני נסחן עני כל לילתיו כהן טמא לאכול בתרומה חד מעורא הוא צאת הככבים: בערבי סבתות ומתירין לסעודה מהכל
מוכן: שאין ראיה לדבר שהיוס כלה בצאת הככבים זכר לדבר: דמחשבי ועשויס מלאכה כלילה משקיעת החמה עד צאת הכ

הככבים: ומקדמי: ומשכימין
קודם היוס דאימא יוס לא הוי
עד הכן החמה והס מקדימין
מעלת השחר דהני כמי מהלך
ה' מילין: קם נהיה לנו הלילה ל
למשמר: מדקחול והיו למלאכ
אלת האר דעבר מעלת השחר
עד צאת הככבים יומא הוא
זכר לדבר איכא דכל עת מלאכ
ומלאכ קורא הכתוב יוס: קסד
רוב בני אדם עניס כלומר כ
בני אדם בערבי סבתות ובע
ועניס בימות החול חד טע
מעורא הוא: משעה שקדש היו
בערבי סבתות היוס כן השמ
השמשות ספק יוס ספק לילה ו
וכיון דשפק הוא קדש היוס מס
משפק: מעט מהסני טובלי:
היוס קודם כן השמשות כדי
טיחא להס קודם כן השמשות
הער שמש והסי אמרי בכמה
מדליקין דזמן טבילה קוד כן
השמשות מעט: והלא כהניס מ
מכעור יוס טובלים ד' יהודה
לשעמיה דאל בכמה מדליקין
כן השמשות כדי מהלך חמי מ
ניול קודם צאת הככבי קדמי כ
כן השמשות הוי ספק הלכך ט
טבילה דמקמי הכי מכעור יו
הוא ולא זמן סכיבה הוא: ול
נלקין מפרש תני אהדר ליה
ד' מאיר: ככנסין להסב: אית ד
דאמרי בסבתות מכל מקום מ
מואחר הוא לכולס: ותי מטיח
מואחר לכלס דעני או דכהן
הכי גרסי אי סד דעני קודם ד
ד' חכיכא היכר ד' אליעזר: כן

אם מר משעה שהכהנים נכנסין לא
לאכול בתרומתן ורמינהי מאימתי ק
קודי את שמע בערבין משעה נכנס
לאכול פתו במלח עד שעה שעומד
ליפטר מתוך סעודתו סיפא ודאי פ
פליגא אמתניתין רישא מי לימא פל
פליגא אמתניתין לאיעמ וכהן חד
שעורא הוא ורמינהי מאימתי מת
כתחילין לקרות קש בערבית משעה
שבני אדם נכנסין לאכול פתו בער
בערבי סבתות דברי ר' מאיר וחכמי
אומרי משעה שהכהני זכאין לאכול
בתרומתן סימן לדבר צאת הככבים
ואעפי שאין ראיה לדבר זכר לדבר
שנא ואנחנו עושי במלאכה חצייס
מחזיקין ברמחים מעלות השחר ועד
צאת הככבי: ואומ והיה לנו הלילה
למשמר והיוס למלאכה מאי ואומ
וכי תבמו מבי ערבא שמשא ליליא ח
הוא ואינהו דמחשבי ומקדמי: תש
והיה לנו הלילה למשמר והיוס לכל
למלאכה קוד דעני ובני אדם חד ש
שעורא הוא דאי אברת עני וכהן חד
שעורא הוא חכמי היגור כא ד' אלא
שמ עני שעורא לחד וכהן שיעורא
לחד: לאיעמ וכהן חד שעורא הוא ו
ועני ובני אדם לאו חד שעורא הוא ו
ועני וכהן חד שעורא הוא ורמי
ורמינהי מאימתי כתחילין לקרות ש

משעה מהעני ככנס לאכול
פתו במלח תימי עני
בני מתי יתפלל דה אחרת זמן
אכילתו הינו זמן קם כיון טבא
זמן קם אסג להתחיל בסעודה
עד שיתפלל בריס כדתכ לקמן
וקורא קם ומתפלל ואוכל פתו
ומכרך וכל העובר על דברי
חכמי חייב מיתה ויל דזמן ת
תפלה הוי קודם לזמן סעודה
דלאו זמן משעני ככנס לאכול
אלא פורתא מעיקרא קאל טע
טעד סיכינו לו סעודתו יקרא ו
ותפלל: אגפי שאין ראיה
לדבר ראיה נמורה איכה דהא
לא מיידי הת לענין קם: ואי
סד דעני קדיס ד' חכיכא היינו
ד' אליעזר ולא מצי למימ דעני
קדיס לקדוש היוס או קדוש הי
היוס קדיס לשעור דעני דלא
מסתברא לחלק כל כך בסעוד
זמן סכיבה דכל זמניס הללגי
אית כיה: אמו ליה ר' יהוד
והלא כהני מכעור יוס
הס טובלן תימי תקימי ליה ל
לכשמה מהרי סלב המכחה מכ
מכעור יוס הי והוא הנומר ויד
כשיעבור סלב המכחה
הוי זמן תפלת ער
ערבית: ויל דל
לדרי לל
קמי דלא דריס ככסכך וב
וכקומך אכל לרבין
דריסי קסי דאינו זמן סכיבה:

שמע בערבין משעה שקדש היוס בערבי סבתות דברי ר' איעזר
ור' יהושע אומ משעה שהכהני מטהרים לאכול בתרומתן ד' מאי
אומ משעה שהכהנים טובלן לאכול בתרומתן: אמ ליה ר' יהודה
והלא כהניס מכעור יוס הם טובלים ר' חנינא אומ משעה שעני נכנס לאכול פתו במלח ר' אחאי
ואברי ליה ר' אחא אומ משעה שרוב בני אדם נכנסין להסב: ואי אברת עני וכהן חד שעורא הוא
ר' חנינא היגור יהושע: אלא לאו שם שעורא דעני לחד ושעורא דכהן לחד: שם הי מנהו מאו
מאחר מסתברא דעלמא אחר דאי אברת עני מוקדם ר' חנינא היגור: איעזר: אלא לאו שם דעני
מאחר שם: אמ מר אמ ליה ר' יהודה והלא כהניס מכעור יוס א ג

בין הסמוכות דר' יהודה מהלך חצי מיל לפני זאת הכסבים ודר' יוסי כהרף עין לפני זאת הכסבים ודר' מאיר כה יוסי סבור ליה וכי טבול מקמי הכי סמוך לחטיכה הוא וזמן סכיבה קרויין ביה קטיף דר' מאיר אדר' מאיר לעי' את' מסעה סבני אדם נכ ככסבי לאכול סוף בערבי סבתות והוא סעור מאנחה משל כהן והכא את' מסעת טבילה שהיא קודם בין הסמוכות קטיף דר' אליעזר דברית אדר' אליעזר דמתניתין וזאי בעי' אית' רישא דמתניתין לאו ר' אליעזר הוא והא דקתני דכרי ר' אליעזר אסן הזמן קאי דקאת' עד סוף האטמונת

הראשונה ופליגי רבנן עליה ו ואמרי עד חנות דר' אליעזר ד דריס בסכך זמן התחלת טבי סכיבה סבני אדם הולכי לסט זה קוד' חה מאנחה וירבכ' דרפי כל זמן סכיבה דהינו כל הלילה אלא טעמן סייג לדבר ואמרן עד חנות וירבן גמליאל ל לית ליה ההוא סייג מאי קסבר כו' הנה ליה לזמן זמן הכיכר: אי קסבר דפליגי תנאי לקו' בהא מלתא איכ' מאן דאז' ג' משמרן הוי הלילה בתשמורת עבודת המלאכה ופירי שלהם כחלק לב' חלקי ראשונה לכת אחת טבי לכת אחרת שלישי לכת שלישית ו איכ' מאן דאז' ד' משמרן הוי הלילה והא ק"ל כסכתן לה ס' פיון זמן הקריאה בסוף האט חאטמונת ולא פירס לך פיון משמרן ועוד למדך פירי היכר לכל אדם פירי דכי היכי דא דאיכא: יטאפ' טאפ' וטאפ' הרי ג' ואשה מספרת עם בעלה ככר הניע קרוב ליום ובני אדם מ מתעוררים משכתן והשוכבים יחד מספרי' זה עם זה: מאי קא חסיב' סימניס הללו סכתן למ למשמורת הארץ היכן נכתבו ב בתחלת האטמונות או בסופן: אורתא הוא זאת הכסבים: וט נשמר והמתין כמו לא יאמר א אדם לחברו שמור לי בצד עז פלוגי' ויבכ' כפרק החובל טו טומרת ועומד על פתח חדרה נכ' נאכתי שמר את הדבר טו טומר אמוניס

מבעוד יום הם טובלים שפיר קאמר ליהר' יהודה לר' מאיר ור' מאיר הכי קאמ' ליה מי סברת דאנא אבין הש השמשו דידך קא אמינא אנא בין השמשו דר' יוסי קא אמינ' דאמר' יוסי בין השמשו כהרף עין זה נכנס ו וזה יוצא ואי אפשר לעמד עליו קשי דר' מאיר אדר' מאיר תרי תנאי איב' דר' מאיר קשי דר' אליעזר אדר' אליעזר תרי תנאי איב' דר' אליעזר אישנא א אחרני' רישא לאור' אליעזר עד סוף האטמונת מאי קסבר ר' אליעזר אי קסבר שלש משמרות הוי הלילה לימ' עד ארבע שענ' ואי קסבר ארבע משמרות הוי הלילה לימ' עד שלש שעות לעולם קסבר שלש משמרות הוי הלילה והא קמ"ל דאיב' משמרות בדקיע' ואיב' משמרות בארע' דתניא ר' אליעזר אומ' שלש משמרות הוי הל

קטיף דר' מאיר אדר' מאיר ד דלא מצי למימר מסעה טבני אדם ככסבי וכהן חד ס טעור' הוא דאכ' ר' מאיר הינו ר' אחאי לפי רפי' טפי סרוב בני אדם ככסבי להסב דהינו בעט' ואכ' לא מסתבר למיז' דאכ' כ בני אדם ממהרין ככ' בערבי סבתות כמו בזמן שההניס טובלי דהינו מכעו יוס קודם הערב טימס: קטיף דרבי אליעזר אדר' אליעזר דלא מצי למימר מסקדס הניס וכזכי ככסבי לאכול בתרומתן חד טעור' הוא דאכ' ר' אליעזר הינו ר' יהושע: למאן דבני בבית אשל וחת' והלא ר' אליעזר בעי עד סוכר בין תכלת ללבן בקס טל שחרית ו יוס לזמ' ח' בין טידע מתי יב יעלה עמוד הסחר קודם סיקל' וזמן עמנו ככר הניע איתע עת:

הלילה ועל כל משמר ומשמר יושבה קבה ושואג כארי שנאמ' השם בזמרום ישאג ממעון קדשו יתן קולו שאג ישאג על גוהו וסימן ל לדבר משמרה ראשונה חמוד נוער שנייה כלבי צועקים שלישית הינוק זונק משדי אמו ואשה מספרת עם בעלה מאי קא חשיב' ר' אליעזר אי תחלת משמר' קא חשיב' תחלת משמרה ראשונה סימנא למה לי אורתא הוא אי סוף משמרה קא חשי' סוף משמרה אחרונ' למה לי סימני' יכמא הוא בא קא חשיב' סוף משמרה ראשונה ות תחלת משמרה אחרונה ואמצעית דאמצעיתא ואי בעי אימ' כלהו סוף משמרות קא חשיב' וכי תימ' אחרונה לא צריך ולמאי נפקא מ מינה למקרי קש למאן דגני בבית אפל ולא ידע זמן קש אימת בין דאשה מספרת עם בעלה ותינוק זונק משדי אמו ליקום וליקרי

אמר רב יצחק בר שמואל משמיה דרב שלש משמרות הוי הלילה ועל כל משמר ומשמר יושבה קבה ושואג כארי ואומ' אוי שחרבת' את ביתי ושרפת' את היכלי והגלית' את בני לבין אומות העולם תניא אמר' יוסי פעם אחת הייתי מהלך בדרך ונכנסתי לחורבה אחת מחורבות ירושלם להתפלל בא איהו זמור לטוב ושמר לי על הפתח והמתין לי עד שסיימת' תפלותי לאחר שסיימת' תפלותי אמר לי שלום עליך רבי ואמרתי לו שלום עליך רבי ומורי' ואמר לי בני מפני מה נכנסת ל לחורבה זו ואמרתי לו להתפלל ואמ' לי היה לך להתפלל בדרך ואמרתי לו מתירא הייתי שמא יפסיקו בי עוברי דרכים ואמר לי היה לך

היה לך להתפלל תפלה קצרה לכאורה משמע שאין זה הכי טוב דהא קא בעי לקמן ואי איכא בין הכי טוב לתפלה קצרה דהא אם כן לצי טפי בכאן דהיכא הכי טוב קשה אלא על כרחך היכא תפלה אחרת כדמפרש לקמן זרכי עמך מרובי וכו' וגם זה קשה דלקמן אמרינן שאין לומר תפלת של זרכי עמך אלא במקום סכנה וד' יוסף לא הנה במקום סכנה פי במקום לסטים וכו' ל' כשה תפלה קצרה דהכא היכא הכי טוב ואע"כ דלויט עלה אכ"י אמרן דמתפלל הכי טוב היכא דזק בעיר אבל בסדה מותר והא דאמרי לקמן מאי א

איכא בין הכי טוב לתפל קצר הכי קאא בין תפלה קצר דאז בשרק תפלת השחר כגון זרכי עמך וכו' ועונן יהא שמי הגדול מ מלאך יש לסתור מה שפירט ב במחזור ויטרי יהא שמייה רבא טיה תפלה שאנו מתפללין שיה שיעלא שמו כדכתיב כי יד על כס יי שלא יהא שמו שלם וכס וכסאו שלם עד שימח זרעו של עמלק ויטרונו כן יהא שמייה ן טס יי רבא מבורך כלומר ט שאנו מתפללין שיהא שמו גדול ושלם ומבורך לעולם הוי קמי תפלה אחרת כלומר ומבורך לע לעול הבא חה לא כרא מרקא הכא יהא שמייה הגדול מבורך משמע דתפלה אחת היא ואינו רוצה לומר שיה שמו גדול ושלם אלא יהא שמו הגדול מבורך ג וגם מה שאומרים העולם לכך אמרי קדיש בלשון ארמית לשי שתפלה כהא ושכח גדול היא ע על כן תקנן בלשון תרגום שלא יבינו המלאכי ויהיו מתקנאין כגון וזה אינו כרא שיהי כמה תפלות יפות טהס בלשון עברי אלא כרא כדאמרי בסוף סנה און העולם מתקיי אלא אסדר דקדושתא ואיהא שמייה רבא ד דכתיב אברתא שהיו רעילי לומר קדיש אחד הדרטא נטס היו ע עמי הארצות ולא היו מבינין כלום לשון הקדש לכך תקנהו בלשון תרגום שהיו הכל מביני טיה היה לשונם

במקומן חייסין פי סיד שאין רעילי ס' א ד

היה לך להתפלל תפלה קצרה באות שעה למדת ממנו שלשה דברים ש למדת שאין נכנסין לחורבה ולמדת שמתפללין בדרך והמתפלל בדרך מ מתפלל תפלה קצרה ואמ' לי בני מה קול שמעת בחורבה זו ואמרת לו שע שמעת בת קו שמנהמ כיונה ואומ' אוי שהחרבת את ביתי ושרפת את היכלי והגדית את בני לבין האומות ואמר לי חייד וחיי ראשך לא שעה זו בלבד אמ אומרת כך אלא ככל יום ויום שלש פע פעמים אומרת כך ולא זו בלבד אלא ב בשעה שישראל נכנסין לבתי כנסיות ול לבתי מדרשות ועונן אמן יהא שמייה רבא מבורך הקבה מגעגע ראשו ואומ' אשרי המלך שמקלס' אותו בכיתו כך ואוי לו לאב שהגלה את בני ואוי להם לבנים שגלו מעל שלהן אביהם

תנו רבנן מפני שלשה דברים אין נכנסין לחורבה מפני חשד מפני המפולת וכפי ומפני המזיקין מפני חשד ומפולת ליה משום מפולת ובהוד' ותפוק ד ליה משום מזיקין בתרי אי בתרתי חשד נמי ליכא בתרי ופריצי מפ מפני המפולת ותפוק ליה משום חשד ומזיקין בתרי וכשרי מפני המ המזיקין ותפוק ליה משום חשד ומפולת בחורבה חדת ובתרי וכשרי אי בתרי מזיקין נמי ליכא במקומן חייסין ואיבעי אימ' לעולם כחד ובחורבא חדת דקאי בדברא דהתם משום חשד ליכא דהא אשה כג בדברא לא שכיחא ומשום מזיקין איכא תנו רבנן ארבע משמרות הוי הלילה דבריר ר' נתן אומ' שלש מאי טעמ דר' נתן דכתי ויבא גרעון ומאה איש אשר אתו בקצה המחנה ראש האשמורת התכונה

תפלה קצרה לקמן מפרט לה ו כפר תפלת השחר אשרי המלך שמקלסין אותו בכיתו כך אש אשרי כל זמן שהיה קלום זה ו כתנן בית המקדש ומצבי חשד שלא יאמרו וזכה מוכת לו טס ומצבי התשולת שחומת החור החורבה רעוע ומסוכן הוא כן תשול החומ עליו תפוק לי כל למה לנו ג' טעמים לדבר אחד הרי די לנו באחת מהן אש לא בא ללמדך טיס טענות שאין ה הטעם הזה וצרי להניח בטביל זה: כחדתי טכפלה מחדש טהח טהחומיה טלה טפלה ועודכה ב בחזקתה: חשד נמי ליכא דתנן אבל אשה מתיוחדת עס טבי אכ אכטיס: בתרי ופריצי דאמרי התם לא טכנ אלא בכטריס: ב בתוספת קדושים: במקומן חי חייסין: במקום טהס ומצויין תדיר חייסין אפילו בתרי: כדברא בטדה:

אידע טרעלין טס המזיקין ויהיא דלעיל דכתרי ופריצי ליכא טענ' מדקי' אבא איורי בטתס

קדמו עיני אשמורת חלתי חצות לילה שהיה דוד עומד ב' משמרות יום בהם: ויר' כתיב חלתי לך האני קדמו עיני אשמורת דקחתי דוד קדמו לשאר מלכים קחתי מדרכי לעמוד בג' שעות ביום בתחלת שעה שלישי: טיית דליליא חצות לילה הוה סט' שעות: ונתתי די דיומא שאר מלכים ישיבים הוה להן תרתי משמרות סל' שעות: אלא לדבר הלכה אשר לפשר לפנות שהפל חיבי לספר בהן והתת דמות וזהו ליה לנעב לרש חרף עשהו: אבל מילי דעלמא שאין גנאי למחרים בהן לית לן בה: מאורתא מתחלת ה הלילה: בנטף בערב יום: בה

אין אמריס בפני המת ח אל דבריו של מת וסס רב אלסמ מטוס רב האני דוק דברי תורה אבל דברי דעלתי לית לן בה: ודוק בארבע אמר שלני: רוח צפוני מנשב פי: לכדה דהא ד אמריסן בפרק לחי יחסוד שהיא מנשבת עם כל אחת ואחת:

תנא אין תיכונה אלא שיש לפניה ול' ולאחריה: ור' מאי תיכונה אחת מן ה התיכונה שבת' כונות: ור' נתן מי כתיב תיכונה שבת' כונות תיכונה כתיב: מאי טעמ' דר' אמר ר' זריקא אמר ר' אמי אמר ר' יהושע בן לוי כתוב אחד אומ' חצו לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך וכתוב אחד אומר קדמו עיני א

קדמו עיני אשמורת חלתי חצות לילה שהיה דוד עומד ב' משמרות יום בהם: ויר' כתיב חלתי לך האני קדמו עיני אשמורת דקחתי דוד קדמו לשאר מלכים קחתי מדרכי לעמוד בג' שעות ביום בתחלת שעה שלישי: טיית דליליא חצות לילה הוה סט' שעות: ונתתי די דיומא שאר מלכים ישיבים הוה להן תרתי משמרות סל' שעות: אלא לדבר הלכה אשר לפשר לפנות שהפל חיבי לספר בהן והתת דמות וזהו ליה לנעב לרש חרף עשהו: אבל מילי דעלמא שאין גנאי למחרים בהן לית לן בה: מאורתא מתחלת ה הלילה: בנטף בערב יום: בהעריב היו: כסף הכי קח' קרא חצות לילה מעולם לא עבר עלי חצות לילה בשינה ט סקידס לכך הייתי עומד: ומת ונתכנס כסוס עוסק בתורה ככהו: ונתכנס כסוס הזה טא שאינו נרדס לעולם אלא ונתכ מתכנס ונעמד תמיד: בסודו ונתוכחו: והכי מפרש בההוא קרא להודות לך וגו': למחרתם ליום ומחרת של חנויתם סס: הגוי הכי לכתוב מהנטף ועד אנטף אז ויהעריב עד הערב: אלא אי רב חשו תרי כספי הוה: כסף יומא קפן ועלה כמו ל לנטף תדוכתי: כמו האי בוקא דאמא דטף תדוכתי טריפה:

קדמי

אשמורות הא כיצד ארבע משמרות הוי הלילה: ור' נתן סבר לה כר' יהושע דתנן ר' יהושע אומר עד שלש שעות שכן דרך מלכים לע לעמד בשלש שעות שית דליליא ותרת' דימא הוה להו שת' מש משמרות רב אשי אמ' משמרה ופלגא גמי משמרות קרו להו: ואמ' ר' זריקא אמר ר' אמי אמר ר' יהושע בן לוי אין אומרין בפני הכת אלא דבריו של מת: אמ' ר' אבא בר כהנא לא אמרו אלא בדברי תר תורה אבל מילי דעלמא לית לן בה: ואיכא דאמרי אמ' ר' אבא בר כ כהנא לא אומרן אלא בדברי תורה וכל שכן מילי דעלמא: ודוד בפלגא דליליא הוה קאי מאורת' הוה קאי דכתיב בגשף ואשוע' וממאי דהאי גשף אורתא הוה דכתיב בגשף בערב יום באישון לילה ואפלה:

אמר אושעיא אמ'

ר' אחא הכי קאמר דוד מעולם

לא עבר עלי חצות לילה בשינה

ר' זידא אמ' עד חצות לילה היה מנמנם כסוס ד'

מכאן ואילך היה מתגבר כארי: רב אשי אמ' עד חצות

לילה היה עוסק בדברי תורה מכאן ואילך בשירות ותושבחות וגשף

אורתא הוה גשף צפרא הוה דכתיב ויכס דוד מהגשף ועד הערב למחרתם מאי

לאו מצפרא ועד ליליא: לא מאורתא ועד אורתא: אי הכי לכתוב מהגשף ועד הגשף או מהערב

ועד הערב אלא אמר רבא תרי גשפי הוה גשף ליליא ואתי יממא גשף יממא

ואתי ליליא: ודוד מי הוה ידע פלגא דליליא אימת השתא משת

רבי לא הוה ידע דכתיב חצות הלילה אני יוצא בתוך

מצרים מאי חצות: אילימ' דאמ' ליה קדש'

בריך הוא חצות: מי איכא ספ

ספיקא קמי שמיא: אלא ד

דאמ' ליה למחרת כח

בחצו כי השתא

והתח' איהו ואת כחצות לפי טלא היה יודע לכיון השעה ולה
 ולהעמיד דבריו בשעת המאורע: כבוד היה תלמי למעלה מ
 ומתעורר ונקביו לכד כפון כיון שהגיע חצות הלילה רוח צ
 כפונות ומנשבת כז דאז ויר ארבע רוחות ומנשבו ככל יוס
 זיוס: טס טעות ראשונה טל יוס
 מנשבת רוח מזרחית מהלך ל
 החור נשט אחרונה רוח דרומית
 ובתחלת הלילה רוח מערבית ו
 ובחצות הלילה רוח כפונות:
 און הכור מתחלף מחוליתו הו
 העוקר חוליא מכור כרויה וחו
 וחחר ומשליכני לתוכה אינו מת
 ומתחלף בכך אף כאן אס און
 איהו תכין לעבוי שכבו מזונות
 ומתקום אחר און אנו יכולין ל
 לברנס משל עצמנו: ונעצום
 באחיתפל איהו הדרך ילכו והי
 והיאך יטיבו מצב ומשחית וט
 וטכסיו מארב עלחמה: ומל
 ומלכיו כסנהדרין: כטלי והס
 רעות כדו סיתפללו עליהם: כ
 וכשאלים באורים ותמים: אס
 יבליחו: מאי קראה ואחרו אחת
 אחיתפל כניהו כן יהודע נטר
 צבא לתוך יואב: אחיתפל זה
 יועץ יהודע זה סנהדרין שהי
 אב בית דין וכן הוא אומר וכני
 וכניהו כן יהודע על הכרתי
 ועל הסלתי ראשון וקוד להם:
 סכתחלה כטליס רעות ואחכ
 סואלים אס יבליחו: ואביתר א
 אלג אורים ותמים: סכל יומי דוד
 היה כשאל באביתר עד מלחמת
 אכשלוס טסאל אביתר ולא על
 עלתה לו נשאל: מדון ועלתה לו
 כדאמריו בסדר עולם: וכסתלק
 אז וכן הסנהה: סכורתיס אית
 דבריהם: שאומ דברי קצובי
 ונמורי טלא יפחצו: ולא יסיפו
 שר צבא לתוך יואב להולך א
 אכסי התלחמה: מאי קראה דכ
 דכנו היה תלמי למעלה מתעור
 ומעורר: עורה כבודי: אל ת
 תתכבדי כשיכ ססאר מלפוס:

ואתא איהו ואמ' כחצות אלמו מספק
 ליה ודוד הוה ידע סימנא הוה ליה
 דאמ' רב אחא בר ביונ' אמר שמעון
 חסידא כנור היה תלמי למעלה מבט
 כמסתו של דוד וכיון שהגיע חצות ו
 לילה בא רוח צפונית ומנשבת כז ומ
 ומגנן מאליו: מיד היה עומד ועוסק
 בתורה עד שיעלה עמוד השחר כיון
 שהגיע עמוד השחר נכנסו חכמי יש
 ישראל אצלו אמרו לו אדוננו המלך
 עמד ישראל צריבין פרנסה אמר להם
 לכו והתפרנסו זה מזה אמרו לו אין ו
 הקומץ משביע את הארץ ואין הכור
 מתמלא מחוליתו: אמר להם לכו ופש
 ופשטו ידיכם בגרוד: מיד יועצין בא
 באחיתפל וגמלכין בסנהדרין ושוא
 ושואלין באורים ותמים: אמר רב יוסף
 מאי קראה ואחרו אחיתפל כניהו כן י
 יהודע ואביתר ושר צבא למלך יואב
 אחיתפל זה יועץ וכן הוא אומר ועצת
 אחיתפל אשר יעץ כימי החם כאשר
 ישאל איש בדבר האלהים כניהו כן י
 יהודע אלו סנהדרין ואביתר אלו א
 אורים ותמי: וכן הוא אומר וכניהו כן י
 יהודע על הכרתי ועל הפלתי: ולמה
 נקרא שמם כרתי ופלתי: כרתי שבור
 שכורתיס דבריהם: פלתי שמופל אים
 בדבריהם: ואחר כך שר צבא למלך
 יואב: אמר רב יצחק בר אדא ואמר
 לה אמר רב יצחק בריה דרב אידי מאי
 קראה עורה כבודי עורה הנבל וכבוד

כן כניהו וכניהו כן יהודע: ויפ' לומ' דמסתמא אמלא תקום אכני היה וכי היכי דאבין קיה תסנהדרין גם הוא היה תהס:

אעירה סחר שאר מלכים הסחר מעוררם ואני מעורר את השחר: שמה יטעו אצטנכוני מדעה אש אני יודע לכונן השעה הש
אינם יודעים לכונן שעה טיב חנות והם סבורים שהגיע ועדין לא באה המכה ויאמרז תטה בראי הוא הלכך טוב לאחז ל
לסון איני יודע: דאמר מר: במסכת דרך ארץ: ותאחז תהא נאחז וכסלל בדבריך: תליסר נגהי ארבער: ליל סעבר שלשה עשר
ולמחרת יגיע ארבעה עשר: ידוי מלככות כדס שהנשים ורחות לנו דס כדה לראות אש טמא אש טהור פיס מראות דס טהור
באשה: בספיר הוא עור הולד

שהעצמות והגידים והכפר כב
נוכרים בתוכו יום ספיר טהא
שהאשה יושבת עליו ימי טומא
יומי טהר וזאה זה המרקס ב
ובמסכת כדה מפרט לה יום פ
ספיר מלא מים ודס שאינו ול
ולד חסוב לישב עליו טומאת ו
תלדת יומי טהרת: בסלי דתנן
אין עליא בלא ולד והוא כיון
לכוס סאלר מוכב בתוכה וק
וקורי ויטט'דודי ותיא אין עלי
פחותה מטפח: ותחלתה כהנס
סל ערב וסוסה כתי'מוס והע
מכילאי אית' לפניו לראו אש יס
בה כסיעור ואש עטניה כדת כ
סליא סכדין טהיה ולד בתוסס
ונתוח ותשב עליו ימי טומאה
וטהרה אש לאו: זכית וחיבתך
סיך כדתי ממונות נדוסי כס
כססו: טומאתי וטהרתי: בהלכך
טומאה וטהרה מסיבסת: כדכ
בדברי הלכה היוצאין מפני ה
היה בסת לרוד ספעמי סהיה
טועה והוא אומר לו טעית לפ
לסיך בזמן סהיה דוד מקטין
בצמנו זכה ויצא ממנו כלאב:
אלא דניאל סמו: במקום אחד
אומר ומטנהו כלאב לאביגיל
אסת כבל וגו' ובמקום אחר א
אזול והסני דניאל לאביגיל בד
בדברי הומיס: סהיה מכליס
פני מסיבסת: כלאב מכליס א
את הרב סהיה אב בהנראות: ל
לולי האמתך לראות בטובך כ
כבר טרדוני מיראתך כמנו סכ'
כי גרסוני היום מהסתפח כב
בנחלת ה' לאמר לך עבוד כו:
נקוד על לולא לדרוש את הנק
הנקודה סהיא ממעטת את המ
טמא

אעירה שחר ר וירא אמ משה לעולם הוה ידע ודוד נמי הוה
ידע וכיון דדוד הוה ידע כגור למה ליה לאתעורר משנתיה וכיון
דמשה הוה ידע למה ליה למימר כחצות משה קסבר שמא ישעו א
אצטגנום פרעה ויאמרו משה כדאי הוא דאמ' כר למד לשונך לומר
איני יודע שמא תתבדה ותאחו רב אשי אמ אורתא דתליסר
נגהי ארבער הוה קאי והכי קאמ' משה לישראל אמ הקבה למחר ב
בחצות הלילה כי האידנא אני יוצא בתוך מצרים לדוד שמרה
בפשי כי חסיד אני לויור יצחק חר אמ' כך אמ' דוד לפני הקבה רב
רבנו של עולם לא חסיד אני שכל מלכי מזרח ומערב ישנים עד ש
שלוש שעות ואני חצות לילה אקום להודות לך ואידך כך אבר
דוד לפני הקבה רבנו של עולם לא חסיד אני שכל מלכי מזרח ומע
ומערב ישבי אגרות אגרו בכבודם ואני ידוי מלוכלכו כדס ובשפי'
ובשליא כד' לטהר אשה לבעלה ולא עוד אלא כל מה שאני עושה נ
אני נמלך במפיבשת רבי ואומ' לו מפיבש רבי יפה דגתי יפה חיבת
יפה זכיתי יפה שודתי יפה טמאתי ולא בושת' אמ' ר' יהושע בריה
דרב אידי מאי קראה וארברה בעדתך נגר מלכים ולא אבוש
תגא לא מפיבשת שמו אלא אישבשת שמו ולמה נקר' שמו מפיבש'

שהיה מבייש פני דוד בהלכה לפיכך וכו' וירוד ויצא
ממנו כלאב ואמר ר' יוחנן לא מלאב שמו
אלא דניאל שמו ולמה נקרא
שמו כלאב שהיה
מכליס פניו
מפיבשת

בהלכה ועליו אמ' שלמה בחכמתו בני אם חכם לבך ישמח לבי גם
אמי ואומ' חכם בני ושמח לבי ואשיבה חורפי דבר' ודוד מי קרי
לנפשיה חסיד והא כתי' לולא האמנתי לראות כטובה בארץ החי
החיים ותנא משמיה דר' יוסי למה נקוד על לולא אמ' דוד לפני
הקבה רבנו של עולם מובטח אני כך שאתה משלם שכר טוב לצג
לצדיקים לעתיד לבא אבל איני יודע אם שלי חלק בינחם ואם א
לאו בתירא אמ'

וישמעות הכתוב לומר שלא דבר ברנוד היה לו לראות בטוב ה' לולא לסון אש לא כמו לולא אלהי אבי היה לי: טמא

שמה יגרוס החטא תירצ' הוא לעולם מנחזק בידו שהוא חס
חסיד וזה מספק בידו אם יראה בטוב ה' לפי שהיה ירא חטא
שמה יגרוס החטא מלראו בטוב : וירא יעקב : שמה אחר
הבטחה חטאני : וכדתי שהחטא גרוס שאין ההבטחה מת

וקורא קט ומתפלל ומכאן משמע שמשעת שהגיע אלן
קט של לילה שאין לו לאכול מעודה עד סיקר קט
ותפלל תפלת ערבית : אבו ר' יוחנן איהו בן העזר
העזר הכא וכו' ואנו שאנו

מתקיימת : ביאה ראשונה : טב
טבא : בימי יהושע : ביאה שנייה
כשעלו מגלות ככל בימי עזר
עזרא : ראוי היו לבטל להם נס -
לבא ביד דמיה : אלא שגרוס הח
החטא ולא הלכו אלא ברשות
כורש וכל ימי מלכי פרס כשתע
כשתבכו להם לפרט ואחשו
ואחשורוש ודריש האחרון : ח
חכמי כמאן סבירא להו : במש
במשמעות בשכך האמור ב
בתורה : אי כר אליעזר סבירא
להו דאית ליה בשכך כל זמן
שכני אדם עוסקין לילך ולט
ולשכב זה מקדים זה מאחר : כ
כית כר אליעזר דאית עד סוף
האמנות הראשונה דנדא כל
מי שדבעו לישן כבר שכב ויש
וישן : ואי כרבן גמליאל סביר
להו דמשמע ליה בשכך כל
זמן שכני אדם שוככים יש ב
בכלל הזה כל הלילה נמרח כ
כ"ג עד עמוד השחר : מן הש
העבירה שמה יסמוך על שהו
טיט לו כדתי : קיימא מעט :
ומש אונס שיטה : התקשו לב
לעבור על דברי חכמי הזקקין
להחיותו ויתר : ממאן דאמר ל
לקיין כשר תפלת השחר : אמר
מר קט ערבית זה תפלה ואח
מתפלל : מסייע ליה לר' יוחנן
דאין ערבית כתי קט ואחכ תפ
תפלה כתי מסייעו גאול לתפל
ודלא כר יהושע ב"ל דאמר תפ
תפלה ואחכ קט : זה הסמוך וכ
וכש דמחרי עיקר גאול מחר
כדתי ומחרת השסח יבא ב
כני ישראל וסמיכת גאולה לת
לתפלה ריחה דוד כספר תילי
דכתי ה' צורי וגואלי וסמי ליה
יעקב ה' ביני דרה ואמריו כב
בברכני ירושל שאינו סמוך גא

שמה יגרוס החטא כדר יעקב כר א
אידי דר יעקב בר אידי רמי כתובה
והנה אנכי עמך ושמתך בכל אשר
תלך זכת ויידא יעקב מאד אמ שמה
יגרוס החטא כדתי עד יעבור עמך
ה' עד יעבור עם זו קגית עד יעבור ע
עמך ה' זו ביאה ראשונה עד יעבור
עם זו קגית זו ביאה שנייה מכאן א
אמרו חכמי ראויים היו ישראל לעשו
להסגס בימי עזרא כדרך שנעשה ל
להם בימי יהושע בן נון אא שגרוס ה
החטא מתגית

וחכמי אומרי עד חצות חכמים
כמאן סבירא להו אי כר אליעזר לי
סבירא להו לימרו כר אליעזר אי כר
כרבן גמליאל סבירא להו לימרו כרג
לעולם כרג סבירא להו והוא ד
דקא אמרי עד חצות כרי להרחיק א
את האדם מן העבירה כדתי חכמי
עשו סייג לדבריהם כרי שלא יהא
אדם בא מן השדה בערב ואומ אלך
לביתי ואוכל קמעא ואשתה קימעא
ואישן קימעא ואחר כך אקרא קרית

שמע ואתפלל וחושפתו שינה ונמצא ישן כל הלילה אבל אדם בא
מן השדה בערב נכנס לבית הכנסת אם רגיל לקרות קורא ואם רג
רגיל לשנות שונה וקורא קרית שמע ומתפלל ואוכל פתו ומכרך ו
וכל העובר על דברי חכמים חייב מיתה : ומאי שנא בכל דוכתא
דלא קתני חייב מיתה ומאי שנא הכא דקתני חייב מיתה אי בעי
אימ' משום דאיכא אונס שינה ואי בעי אימ' לאפוקי מכאן דאמר
תפלת ערבית רשות קמל דחובה : אמר כר קורא קרית שמע
ומתפלל מסייע ליה לר' יוחנן דאמר יוחנן איהו בן העולם הב
זה הסמוך גאולה לתפלה של ערבית ר' יהושע בן לוי אומ תפלות

גאולה לתפלה למה הוא דומה לאהבו של מלך טבא ודק על פתחו של מלך יבא התלך ומכאן שהפליג אף הוא הפליג אלא
יהיה אדם מקרב להקב"ה אליו ומרבהו כעושבחות וקלוסין של יציאת מצרים והוא מתקרב אליו : וכענין קרוב אליו יש לו
לתכונת ערבית :

באמצע תקנוס' במאי קא מפלגי' אי בעי' אימ קרא אי בעי' אימ סברא' אי בעי' אימ סברא דר' יוחנן סבר גאולה מאורת נמי הואי לא גאולה מעליא לא הוא לא עד צפרא' ור' יהושע בן לוי סבר כיון דלא הואי לא מצפרא לא הוי גאולה מעלייתא ואי בעי' אימ קרא ושניהם מקרא אחד דרשו דבתי בשכבך ובקומך ד' יוחנן סבר מקיש שכיבה לקימה מה קימה קרית שמע ואחר כך ג תפלה אף שכיבה נמי קש ואחכ תפלה' ר' יהושע בן לוי סבר מקיש שכיבה לקימה מה קימה ק קש סמוך למסתו אף שכיבה נמי קש סמוך למסתו' מתיבמר בריה דרבינא בערב מברך נת שתים לפניו ושתיים לאחריה ואי אמרת בעי' לסמוך הא לא קא סמך גאולה לתפלה דהא בעי' ל

למימר השכיבנו' אמרי' כיון דתקיננו רבנן השכיבנו בגאולה אר אריכתא דמיא' דאי לא תימ' הכי שחרית היכי מצי' סמך' והא אמ ר' יוחנן בתחלה אומ' ה שפתי תפתח' ולבסוף הוא אומ' יהיו לך לרצון אמרי פי' לא התם כיון דתקיננו רבנן למימר ה שפתי תפתח בגאולה אריכתא דמיא' הכא נמי כיון דתקיננו רבנן למימ' השכיבנו בגאולה אריכתא דמיא' אמ' ר' אעזר אמ' ר' אבינא כל האומ' תחלה לדוד בכל יום שלש פעמים מוכטח לו שהוא בן הע העולם הבא' מאי טעמ' אילימ' משום דאתא באף בית ועמ' א אשרי תמימי דרך דאתא בתמינא אפי'ן' לא משום דאית ביה פ פותח את ידך' ונמ' הלל הגדול דבתי ביה גותן לחם לכל בשר' לא משום דאית ביה תרתי' אמ' ר' יוחנן מפני מה לא גאברה גון באשרי מפני שיש בתלפלתן של שונאי ישראל' דבתי גפלה ולא תוסיף קום בתולת ישראל' במערבא מתרצי לה הכי גפלה ולא תוסיף לגפול עוד קום בתולת ישראל' אמ' רב נחמן בר יצחק אפי' הכי חור דוד וסמך ברוח הקדש שנאמר סומך ה לכל הגופלים' אמ' ר' אעזר אמ' ר' אבינא גדול מה שנאמ' במיכא' יותר ממה שנאמ' בגבריאל' דאלו במיכא' כתיב ויעף אלי אחד מן השרפים' ואלו בגבריאל' כתיב והאיש גבריאל אשר רא'תי בחזון בתחלה מועף ביעף וגו' מאי משמע דהא' אחד מיכאל הוא' אמ' ר' יוחנן אתיא אחד אחד' כתיב הכא ויעף אלי אחד מן השרפים וכן וכת' התם והנה מיכאל אחד מן השרים בא לעורגי' תגא מיכאל באחת גבריאל בשתם' איהו בארבע ומלאך המות בשמנה ובשעת המגפה באחת' אמ' ר' יהושע בן לוי אעפ' שקרא אדם קש' ב בכית הכנסת מצוה לקרותו על מטתו' אמ' ר' יוסי מאי קראה רג רגו ואל תחטאו אמרו כלבבכם על משכבכם ודוכו סלה' ואמ' רב נחמן אס תלמיד חכם הוא אין צריך' אמ' אבי' אף תלמיד חכם מבעי' ליה למימ' חד פסוקא דרחמי' נגו' בידך אפקיד רוחי פדית אותי ה' אמת' אמ' ר' לוי בר' חמא אמ' ר' שמעון בן לקיש לעולם ירגיו אדם יצר טוב על יצר הרע שנאמ' רגו ואל תחטאו' אס נצחו מוטב ואס לאו יעסוק בתורה שנאמ' אמרו בלב כלבבכם' אס נצחו מוטב ואס לאו יקרא קרית שמע שנאמ' על משכבכם' אס נצחו מוטב ואס לאו יזכור לו יום המיתה שנאמ' ודוכו סלה'

באמצע תקנוס' כיון סני קש' תקנו כל תפלות של יום' סבר תפלת ערבית קודמת ל לקש' גאולה מאורתא לא הוי ה הלכך גאולה דארת לא חטיבה לא דרורי עלה סמיכת תפלה: מה קימה קש' ואחכ תפלה דכס דבשחרית כלתו מוודו דבעי' מוסך: שלש פעמים' כנגד בית תפלות: דאית ביה תרתי' דאית באף בית יום כן עכח הכנת מזון לכל חי: אפי' הכי אפי' טההסיק כן מפני כפילה טב טבה ולא אבה לרמוזה חזר ור רמוז סמיכ' דכפילה תקף לה: ויעף אלי' בשריחה אחת לא ה הדגוע בכתוב: מועף ביעף: טתי פריחות: באחת' בשריחה אחת: אמרו כלבבכם' אמרו ו מה סכתוב על לבבך: על מ מהכבבס' טכאלו וכטכבך: ור ודמוז בסיכה אחרי כן: ולא ת תח' הוא טרניל במשנתו לחזור על גרסתו' תמיד דין כסך: יר ירגיו יצר טוב: שיעשה מלחמה עם יצר הרע: ודמוז סלה' יום הדומיה הוא יום המות טהי' ד דומיה עלמית:

זה מקרא חומש שמצוה לקרות בתורה: או משנה שיתעסקו במסכה: זה תלמוד סברת טעמי המשניות שממנו יוצא הנראה א
אכל המורים הנראה מן המשנה נקראו מכלי העולם במסכת סוטה: כאלו אחוז חרב בידו להרוג את המזיקים: מאי תמוע
דבקרית סמוע: התעייף עיניך בו אם תכסול וסגרת עיניך בתורה משתכחת מומך: כבי רשף יגביהו עוף העוף תסלקס ומ
ימך: קטב מרירי זה עס מעד הנשרים במסכ פסחי: ולחומי רשף כתיב בין רעב למזיקין כדרס לפסחי ולאחריו יסורין
ומזיקין: אפי תכונות סל בית

דכף יודעים מהתורה מנינה
סלמדיס משפר חומש אס טמו
טמוע תמוע כל המחלה אשר
טמתי וגו ואפי הקטנים סלא
הגיעו לספר אינב כבר למדו:
החטתי מטוב מן העיר: וכאבי
נעכר וכה עכורה המוכר ע
נעכ: ספירס היונו דבר חסן
כזה ומתוך דוחקו מכרני: ומת
נשמת סהרי הקבה מזהירס מ
מלעזו אותה ומסכה לפניה
בלקח טוב אחר סתנה להס:
ספסס ולא מנא: עכירה בידו
סכסכילה רחויין יסורין הללג
לכא: אשרי הגבר למדנו סכ
סכסכו יסורי צריך אדם לכא
לידי תלמוד תורה יסורי סל א
אזכה הקבה מייסרו בעולם
זה כלל סוס עון כרי להרכו
סכרו בעולם הכא יתך מכרי
זכונתיו: זה חפץ דכאו החלי מ
מי סהקבה חפץ בו מחלה ס
ביסורי: אסס קרבן: כפסחי
מדעתו: דבר זה סאשרי אדם
תיסרנו יח: מתקרתך תלמדנו

ואמר לוי בר חמא אמר שמעון בן לקיש מאי דכתי ואתנה לך א
את לחות האבן והתורה והמצוה אשר כתבתי להורותם לחות אי
אלו עשרת הדברות תורה והמקרא והמצוה זו משנה אשר כתבתי
אלו נביאי וכתובי להורותם זה תלמוד מלמד שכלם נתנו למשה
מסיני אמר יצחק כל הקורא קש על מטתו כאלו אחוז חרב של ש
שתי פיפיות בידו שנאמר רוממות א בגרוגס וחרב פיפיות בידם מ
מאי משמע אמר מר זוטרא ואיתימא רב אשי מרישא דענינא דכתיב
יעלו חסדי בכבוד ירגנו על משכבותם וכת בתריה רוממות א ב
בגרוגס וחרב פיפיות בידם ואמר יצחק כל הקורא קש על מטתו
מזיקין בדילין הימנו שנאמר ובגירשף יגביהו עוף אין עוף אלא תו
תורה שנאמר התעייף עיניך בו ואינינו ואין רשף אלא מזיקין שנאמר
מזירעב ולחומי רשף אמר שמעון בן לקיש כל העוסק בתורה ב
ובגמילות חסדי יסורין בדילין הימנו שנאמר ובגירשף יגביהו עוף
ואין עוף אלא תורה שנאמר התעייף עיניך בו ואינינו ואין רשף אלא
יסורין שנ מזירעב ולחומי רשף אמר ליה ר יוחנן הא אפי תינוקות
של בית רבן יודעי אותה שנ ויאמר אם שמוע תשמע בקול ה אהך
והישר בעיני תעשה והאונת למצותיו ושמרת כל חקיו כל המחלה
אשר שמת במצרים לא אשים עליך כי אני הש רופאך אלא כל ש
שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק הקבה מביא עליו יסורין מ
מכוערין ועוכרין אותו שנאמר גאל מת דומיה החשית מטוב וכאבי
נעכר ואין טוב אלא תורה שנאמר כי לקח טוב נתתי לכם תורת אל

תעזובי אמר זירא ואיתימא ר חנינ בר פפא בא וראה שלא כמדת הקבה מדת כשר ודם מדת כ
בשור ודם אדם מוכר חפץ לחבירו מוכר עצב ולוקח שמח אבל הקבה אינו כן נתן להם תורה לי
זירא ושמת שנאמר כי לקח טוב נתתי לכם תורת אל תעזובי אמ רבא ואיתימא רב הדרא אם
ר נא אדם שיסורי באין עליו יפספש במעשיו שנאמר נחפשה דרכינו ונחקורה וגשוכה עד ה
לראש ולא מצא יתלה בכסול תורה שנאמר אשרי הגבר אשר תסרגנו יה ומתורתך תלמדנו ואם
תלה ולא מצא בידוע שיסורי של אהבה הם שנאמר כי את אשר יאהב ה יוכיח אמ רבא אמ
רב סחורא אמ רב הונא כל שהקבה חפץ בו מוכאו ביסורין שנ זה חפץ דכאו החלי יכול אפי
לא קבלס מאהבה תלמו לומ אם תשים אשם נפשו מה אשכ לדעת אף יסורי לדעת אם קבלס
מה שכו יראה ורע יאריך ימים ולא עוד לא שתלמודו מתקיים בידו שנ וחפץ ה כידו יצלה
פליגי בה ר יעקב בר אידי ור אחא בר חנינ חד אמר אלו הם יסורי של אהב כל שאי בה כשו תור
שנאמר אשרי הגבר אשר תסרגנו יה ומתורתך תלמדנו וחד אמ כל יסורי שאין בהן כסול ת
תפלה שנאמר ברוך ה אשר לא הסיר תפלתו וחסדו מאת אמ להור אבא כריה דר חייא בר אבא
הכי אמ רב תייא בר אבא אמר יוחנן אלו ואלו יסורין של אהבה הן שנאמר כי את אשר יאהב ה
יוכיח אלא מה תלמו לומ ומתורתך תלמדנו אל תקרי תלמדנו אלא תלמדנו דבר זה

הא לן והא להו פי רש"י לכני ארץ ישר' מרגילין לשלוח
חוץ לבתוכות לא היה יסורין של אהבה ותו' ד
דשלוח ומחנות לא היה כנהג אלא כזון שהיכל כנהג וכת' ע
ערי חומה כדאמרי' במסכת גטין ובימי האמוראין לא היה

היכל כנהג והיאך היה מדבר
ר' יוחנן מדבר שלא היה כנהג
בימי' ויהא לן והא להו לע
לענין טומאה שבהרין בארץ
ישראל ולא כבבל וואמ'
ר' יוחנן דין גרמא
דעשיראה ביר פי רש"י דלארס
חשוב כר' יוחנן דמסתמי היו לו
יסורין של אהבה ותו' דהא ת
מוסיק דהיכא דלא הוה ליה כלל
דלא הוה יסורין של אהבה והרי
כמה דריוקיס שלא היה להם כ
בניס' וכך יהושע לא מצינו שה
סחי לו בניס' ואם מפני כנ'
ר' יוחנן כמי הוה לו כנו כפרק
בתרא דקדושין ונראה לפרש
דהכי פריך והאלו ר' יוחנן דין
גרמא וכי אלמא מדהוה רגיל ל
לגחש אחרים ככך שמש מוכה
דהוה יסורין של אהבה אבל א
אינו תלמי ככך שדריק' עצמם
פעמים מעונים ביסורין "

מתורתך תלמדנו כלנו מתורתך אנו למדין אונתו כאלו
ברית ביסורין אלה דברי הברית אחר הקלל: תבאח במסכ'
תורה: אף יסורין ממרקי' כל עונותיו של אדם: גרסי: ודרך
חיים: חיי העולם הבא הויין לו תוכחות מוסר לאדם: וכי'
קסד הקובר את בניו: ארבע
מראות: שאת ותולדת בהרת ות'
ותולדת: בהרת עזה כשלב טני
לה כסיד היסכל: שאין כחמר ל
לכך: יטנה לה כקדוש בינה הא
לן והא להו בארץ ישראל עברי
חומה מקודשות בה וימנעו ט
טעון שלוח חובה להן איכן יס
יסורין של אהבה ככל שאיכן
טעונין שלוח חובה כפרה הוה
יסורין של אהבה: כצנעא תחת
בגדי: דין גרמא דעשירא ביר
זה עצם של כן עשירי סתת לר
ביר כמו כר' וצר עצם סתות
מכשעורה ממנו בסודרני לעב
לעצמת נפש' ונראה רבא כר'
יוחנן לא באו לו יסורין שאיכן
של אהבה: הוה להו בניס' ומת'
הוה להו יסורין של אהבה שהא
שהאלו מכפרת על עונותיו:
גלייה ר' יוחנן לדרעיה: כפל
בהורא שהיה כשרו מכהיק טי
סיפה היה מאד כדאמ' ככל' כ
כהסוכר את הפועלי: אי משו
תורה שלא למדת הרבה כרצונ'

מתורתך תלמדנו קל וחומר משן
ועין שהן אחד מאבריו של אדם עבר
יוצא בהן לחרות יסורין שממרקין כל
גופו של אדם על אחת כמה וכמ' והיגו
דר שמעון בן לקיש נאמר ברית במלח
ונאמר ברית ביסורין נאמר ברי' במלח
דכת' לא תשבית מלח ברית ונאמר בר
ברית ביסורין אלה דברי הברית' מה ב
ברית האמור במלח מלח ממתקת את
הבשר אף ברית האמור ביסורין' מבר
ממרקין כל עונותיו של אדם' תנא
ר' שמעון בן יוחי אום שלש מתנות ט
טובות נתן הקב"ה לישר' וכלן לא נתן
לא על ידי יסורין' או הן תורה וארץ
ישראל והעולם הבא תורה מנין שנאם
אשרי הגבר אשר תיסרגו יה ומתורתך
תלמדנו ארץ ישראל דכת' כי כאשר ייס
ייסר איש את בנו ה' אלהי' מיסרד' וכת'
בתריה כיה' אהך מביאך אל ארץ טובה העולם הבא דכת' כי גר מ

מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר' תג תנא קמיה דר'
יוחנן כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים וקובר את כמו מוחלין לו על כל עונותיו' א"ל ר' יוחנן
בשלמא תורה ובגמילות חסדים דכתוב בחסד ואמת יכפר עון חסד זו גמילות חסדים שנאמר רוד
דודף צדקה וחסד ימצא חיים וכבוד' אמת זו תורה שנאמר אמת קנה ואל תמכר' אלא קובר א
את בנו מנין תנא ליה ההוא סבא משום ר' שמעון בן יוחי אתא עון עון כת' הכא בחסד ואמ' יכפר
עון וכת' התם ומשלם עון אבות אל חיק בניהם' א"ר יוחנן נגעים וכנים אינן יסורין של אהבה
ונגעים לא והתנא כל מי שיש בו אחד מד' מראות נגעים הללו אינן לא מוכח כפרה' מוכח כפר'
הוה יסורין של אהבה לא הוה' ואיבעי' איפ' הא לן והא להו' ואיבעי' איפ' הא בצנעא הא כפר
בפרהסיא' וכנים לא' היכי דמי אילימ' דחוה להו ומתו' והאמר ר' יוחנן דין גרמא דעשיראה ביר
אלא הא דלא הוה ליה כלל' והא דהוה ליה ומתו' ר' חייא בר אבא חלש על לגביה ר' יוחנן'
אל חביבין עליך יסורין' אל לא הן ולא שכרן' אל הכלי ירך' יהב ליה ידיה ואוקמיה' ר' יוחנן
חלש על לגביה ר' חמנא' אל חביבין עליך יסורין אל לא הן ולא שכרן' אל הכלי ירך' יהב ליה
ידיה ואוקמיה' אמאי לוקים ר' יוחנן לגפשיה אמרי' אין חבוש מתר' עצמו מבית האסורין'
ר' אעזר' חלש' על לגביה ר' יוחנן חוה דהוה קא גמ בבית אפל גלייה לדרעיה ונפל גהורא' חזייה
דהוה קא בכיר' אעזר' אל אמאי קא בכית אי משום תורה דלא אפשת שמנו אחד המרבה

במצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר' תג תנא קמיה דר'
יוחנן כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים וקובר את כמו מוחלין לו על כל עונותיו' א"ל ר' יוחנן
בשלמא תורה ובגמילות חסדים דכתוב בחסד ואמת יכפר עון חסד זו גמילות חסדים שנאמר רוד
דודף צדקה וחסד ימצא חיים וכבוד' אמת זו תורה שנאמר אמת קנה ואל תמכר' אלא קובר א
את בנו מנין תנא ליה ההוא סבא משום ר' שמעון בן יוחי אתא עון עון כת' הכא בחסד ואמ' יכפר
עון וכת' התם ומשלם עון אבות אל חיק בניהם' א"ר יוחנן נגעים וכנים אינן יסורין של אהבה
ונגעים לא והתנא כל מי שיש בו אחד מד' מראות נגעים הללו אינן לא מוכח כפרה' מוכח כפר'
הוה יסורין של אהבה לא הוה' ואיבעי' איפ' הא לן והא להו' ואיבעי' איפ' הא בצנעא הא כפר
בפרהסיא' וכנים לא' היכי דמי אילימ' דחוה להו ומתו' והאמר ר' יוחנן דין גרמא דעשיראה ביר
אלא הא דלא הוה ליה כלל' והא דהוה ליה ומתו' ר' חייא בר אבא חלש על לגביה ר' יוחנן'
אל חביבין עליך יסורין' אל לא הן ולא שכרן' אל הכלי ירך' יהב ליה ידיה ואוקמיה' ר' יוחנן
חלש על לגביה ר' חמנא' אל חביבין עליך יסורין אל לא הן ולא שכרן' אל הכלי ירך' יהב ליה
ידיה ואוקמיה' אמאי לוקים ר' יוחנן לגפשיה אמרי' אין חבוש מתר' עצמו מבית האסורין'
ר' אעזר' חלש' על לגביה ר' יוחנן חוה דהוה קא גמ בבית אפל גלייה לדרעיה ונפל גהורא' חזייה
דהוה קא בכיר' אעזר' אל אמאי קא בכית אי משום תורה דלא אפשת שמנו אחד המרבה

אחד המרבה ואחד המועט לענין קרבת שנויה בשלתי מנחות נאמר בעולת בהמה ריח נוחה ונמנחה ריח נוחה ללמדך
 טאחד המרבה וכן: אי משום וזונו שאי עסיר: על דא נדאי קא בכית על זאת נדאי יש לך לבכר: דמי חביות: תקיפון החמיש
 :לעיון מר במוליה יפספס במעטיו: אי איכא דשמיע עלי מלתא לית: אם יש כסס ששמע עלי דבר שאני צריך לחזור בו יוד
 יודיעני: סבישתא חלקן בזמירות הנפן שנותכין מהן בשעת הזמיר ותנא כסס שחולקין ביין כך חולקין בזמירות ובקטוס:

סריגיס: מתורגמי סביסין: ומי
 סביק לי תודי מיניה וכי אינו
 חסוד בעיניכס שהוא גנוב לי
 הרבה יותר מחלקי: בתר גנבא
 גנוב כו': הגנוב מן הגנוב אף
 הוא טועם טעם גנבה: סמוך ל
 לומטני: כל ימי נזרתו שלא ל
 לעשות מלאכה ושלל לעסוק ב
 בתורה כשעתידתי ממתני עד
 טאקרא קא נאפסלל: כספן לד
 לדרוס: ראשה ומרגלותיה זה ל
 לכספן וזה לדרוס: ונרא בעיני
 סהטסינה במזרח או במערב
 לשיך כספן להסב דרך תשמי
 תשמישו לרמוז אחרית: וכסונך
 לשון כספן: וסיפיה דקרא יסב
 יסבינו כניס: תמלא כנסת ת
 תמלא ותי הדינס:

אחד המרבה ואחד הממעיט וכל כר
 שיכוין לבו לשמים ואי משום מונוי
 לא כל אדם זוכה לשתי שלחנות אי
 משום בני דין גרמא דעשירא ביר' א
 אל להאי שופרא דבלי בעפרא קא ב
 בכינ' אל על דא ודאי קא בכית ובכו
 תרויהו אדהכי והכי אל חביבי עלך
 יסורין אל לא הן ולא שטרן אל הב
 לי ירך יחב ליה ידיה ואוקמיה רב
 הונא תקיפו ליה ארבע מאה דמי דח
 דחמרא על לגביה רב יהודה אחוה
 דרב סלא חסידא ורבנן ואמרי לה ר
 רב אדא בר אבהו ורבנן ואמרו ליה
 ליעיין מר במיליה אמר להו ומי חשי
 חשידנ בעינכו אמרי ליה מי חשיד
 הקכה דעביד דינא בלא דינא אמ
 להו אי איכא מאן דשמיע עלי מלתא
 לימ' אמרו ליה הכי שמיע לן דלא י
 יחוב מר שיבשא לאריסיה אמר להו מי קא שביק לי מידי מיגיה הא
 קא גניב ליה כוליה אמרי ליה היגו דאמרי אינשי בתר גנבא גנוב
 ושעמ טעים אמר להו קבילנא עלי דיהיבנ ליה איב דאמרי הדר
 חלא והוה חמרא ואיב דאמרי איקר חלא ואיודבן בדמי דחמרא
 אבא בנימן אומ על שני דברים היית מצטער כל ימי על תפ
 תפלותי שתהא לפני מטתי ועל מטתי שתהא נתונה בין צפון לדרום
 על תפלותי שתהא לפני מטתי מאי לפני מטתי אילימ לפני מט
 מטתי ממש והאמר רב יהודה אמר רב ואיתמר ר יהושע בן לוי מנן
 למתפלל שלא יהא דבר חוצץ בינו לבין הקוד שגאמ ויסב חוקייה
 פמו אל הקוד ויתפלל לא תימ לפני מטתי אא אימ סמוך למטתי
 ועל מטתי שתהא נתונה בין צפון לדרום דאמר חמא בר חננא אר יצחק כל הנותן מטתו בין צפ
 צפון לדרום חייך ליה כנס זכרים שגאמ ממתים ירך ה' ממתים מחלד חלקם בחיים וצפונך תמו
 תמלא בטגס רבנחמן בר יצחק אמר אף אין אשתו מפלת גפלים כתי הכא וצפונך תמלא ב
 בטגס וכת' התם ומלאו ימיה ללדת והנה תומים בבטנה

חבי גרסינן לא כל אדם ז
 זוכה לשתי
 שלחנות אבל אין לגרוס אין א
 אדם זוכה דהא כמה צדיקים ז
 זוכין לשתי שלחנות כגון רבי
 וכדאמרי בסר בתר דהנריות
 דיון דינא בלא דינא הרבה
 צדיקים יש סלוקין
 בגופם ובממונם אלא הם יוד
 יודיעי שלא היה נותן סבישתא
 לאריסיו והיו רוצים לרמוז לו
 שלא יעשה עוד אלא ס
 סמוך למתני שלא ה
 היה עושה מלאכה עד שיתפלל
 נרטי פי אטיגו ללמוד טאמור ו
 ללמוד קודם תפלה ולא ידעתי
 מנא ליה אבל ראי דשרי לגמרי
 קודם דלקח בסר בתר אמרי
 רב מקדים וקאי ומטי ידוה ומ
 נמברך ומטי פקיה וקרי קא
 כי מטא זמן קא וכו' כל
 הנותן מטתו בין צפון
 לדרום וכו' ולא בין מזרח למ
 למערב ודוק בסופן עס אם
 אשתו מפטי סהטסינה מנויה ו
 בין מזרח למערב והיה הדבר
 גנאי לעסב אבל אשתו מפטי ח
 התשמיש: וכן תמוע ומוכחי ק
 קראי שלא יהא דבר חו
 חוצץ בינו לבין הקוד
 אבל מלתא דקביעא כג ארין
 ותיבה אין זה הספק אבל תמט
 כראה שאין זה קבוע

טורף כספו באשר לך אומר אשר ברמת לך לטורף את כספך בתניך ומה היא הנפש זו תפלה כמו שנאמר ואשפוק את בני ל
לשני ה' הלמעך תצוב ארץ וכי סבור היית שבטבילך שיבא תסתלק השכינה ויעזוב את חברך המתפלל לפניו: לנו הקטבת
לשון המתנה היא: למצותי בטביל מצותי אשר צויתו לגמול חסד: לראות כל הסדים העומדים לפניו: כי כסלא לאוניא כשורת
חפירה המוקפת הענוהא טעוסיך תחת הגפנים כמו שפטינו ארץ עושיין ענוות לבגנים לאסוף שם מים להסקות הגפן: כסלא

המתפלל ולא המתין את
חבירו טורפין
לנו וכו' פירש ר"ת דזה היה להם
דבתי כססות טלהס היו כסדה
ולכך בליה יס להמתין והרי
היה מאחר תפלתו ומאריך עד
שיבא כלס אז היה מעיין בס
כספר עד שגמר תפלתס גנא
וכאה להחמיר אף לכי
כי כסלא לאוניא כעין תל
תלמים המקיפין
את הענוה כדאמרינן בריס
כדריס הדין ענוהא להי פאה

אבא בנימין אומ שנים שנכנסו לחת
להתפלל וקדם אחד מהם להתפלל
ולא המתין את חברו ויצא טורפין לו
תפלתו בפניו שנאמ טורף נפשו ב
באפו הלמעך תעוב ארץ ולא עוד
לא שגורם לשכינה שתסתלק מיש
מישראל שנאמ ויעתק צור ממקומו
ואין צור לא הקבה שנאמ צור ילדך
תשי ואם המתין לו מה שברו אר יו
יוסי בר חנינא ווכה לברכות הללו
שגלו הקשבת למצות וגו' ויהי כחול
ורעך וצאצאי מעד וגו' ויהי כנהר

הוא תלס על מענה המקפת ס
סביב סביב את תל הענוהא וה
הגפן טעוב בתל וכריס כדרי
הדין אוניא להי פאה: האי דוח
דוחקא דכלה פעמי סבני ארס
יוסביס רוחיס ביוס השכת
טבאיס לשמוע דרסה ודוניה ל
להס כיוסבי דחוקי: הכי ברכי
דטלהי ברכיס עיפוס: מאני
דרבנן דכלני: בגדי התלמידים
טבליס מהר והס איכס בניו
מלאכה טתבלה בגדיהס: מח
מחוסיא דידהו: בארץ המזיקים
ויוסבין אכלס ומתכסבי בהס
יחפיה לשון חוסף ומפסס
פרייר בלעז: טליות דטורפיה
טליות הולד טל חתול תקבה ב
בוכרתא הבכורה לאמה: בת ב
בוכרת נאף אמה היתה בכור
ונתלי עיניה מניה יס יתמה
מעט בעיניו כל לשון כתיבה
בעין קריהו כלסון תלמו לסו
תלמי לפי סכרבר מועט הוא
תלמי נובתא דפרזל: קנה חלול
טל ברזל: ולחתימה לקנה: בני
בגטפנקא דפרזלא בחותס ס
טל ברזל דבמידו דטייר נחתי
לית להו רשותא כדאמרי ככל
הכשר בטחיתת חולין: במקום
רנה בבית הכנסת טפס אומ
אומרי הכבור סירן ותסכחות
בנעימת קול ערב:

שלומך וצדקתך כגליהם " אבא בנימין אומ אלמלי נתנה רש
רשות לעין לראות אין כל בריה יכולה לעמוד מפני המזיקין " אמ
אבי איגחו גפיש מינ וקימי עלן כי כסלי לאוניא אמ רב הונא
כל חד וחד מינ אפא משמאיה ודיבכתא מימינה " אמ רבא האי
דוחקא דהוי בכלה מניהו הוי הנ ברכי דשלהי מניהו הנ מאמ
דרבנן דבלו מחופיא דידהו הנ כרעי דמנקפן מניהו האי מאן
דבעי למדע להו לייט קישמ נהילא ונהדר אפורייה ובצפרא חוי ג
כי כרעי דתרנגולא האי מאן דבעי למחזינהו לית של תא דשונ
דשוגרא אוכמתא בת אוכמתא בוכרתא בת בוכרתא ולקלייה בנו
בגורא ולשחקה ולמליה לעינה מימה וחזי להו ולשדייה בגובת
דפרזלא ולחתמיה בגשפנקא דפרזלא דילמ גנבי מינה ולחתום
פומיה כי היכי דלא ליתוק " רב ביבי בר אבי עבד הכי ואתוק
בעו רבנן רחמי עליה ואתסי " אבא בנימין אומ אין תפלה של
אדם נשמעת לא בבית הכנסת שנאמ לשמוע אל הרנה וא התפ
התפלה במקום רנה שם תהא תפלה " אמ רבין בר רב אדא
אמר יצחק מנין שהקבה מצוי בבית הכנסת שנאמ אלהים נצב
בעדת אל

אמר ר' יצחק מנין שהקבה מצוי בבית הכנסת שנאמ אלהים נצב
בעדת אל

בעדת אל בבית מועד שלו ומנין לעשרה וכו' עדה קרויה בעשרה ס' עד ונתן לעדה
 הרעה הזאת יבאו כלב ויהונתן: בקרב אלהים יספוט ואין בית דין קרוים אלהים אלא
 בשלשה כצדק דספחדדין: ויקשב ה' ומתקן להם עט: אטו' אזכיר את שמי' אשר יזכר
 שמי על מצותי ודברי: אבא אליך לשון יחיד הוא: ומתקבן מלייהו' כדכתי' וכתב בספר
 זכרון לשמו: קדמה שכינה וא'
 ואחיה קודם טיהו כל העשרה
 : כצב בבדת אל' ועיקרא מש'
 ומשמע: עד דיתבי כ' כתי' יספ'
 יספוט בשעת המספט: עזו לב'
 לעזמו ומנין שהתפילו עזו הם
 לישראל דכתי' וראו וראו מהך
 : ומאי כתי' בקו' בשלח בתפילי'
 דין כתי' שמע והיה אש סמו'
 'קדש לי כל בכור והיה כי יבי'
 יביאך פרטיות סכנתו בהם
 לסוס זכרון ומנותו של הקבה
 אות זכרון להם' אלא כדודים
 מאי כתי' בהו: האמרת לשון ח'
 חטיבה וטבח כתי' יתאמרת כל
 פועלי און יסתבחו: באחד כתי'
 מאי' שהרי ארבעה כתיס הם
 : וכלהו כתיבי כדדעיה: כל ה'
 הכתיבי הללו כתיבין בזרוע
 בבית אחד שאותן של יד אינן
 אלא בית אחד כדאמר במכתב
 וכל הפרטיות כתיבות כו: וס'
 ומשאל כו מה טיבו של פלוני
 לתם לא בא: ירא את ה' שהיה
 רגיל לבא אליו: אשר הלך חשב
 חשבים וא' נוגה לו אשר עתה
 הלך לתקום חסך ומכע עמו
 וזהו הסוס לפתחו:

בעדת אל ומנין לעשרה שמתפללין ח
 ששכינה עמהם שג' אהי נצב בעדת
 אל ומנין לשלשה שיושבי בד' ששכינ'
 עמהם שג' או נדברו יראי ה' איש אל
 רעהו ויקשב ה' וגו' מאי ולחושבי ש'
 שמו אמ' רב אשי חשב מצוה ונאנס
 ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאלו
 עשאה ומנין שאפי' אחד שיושב ועם
 ועוסק בתורה ששכינה עמו שג' בכל
 המקום אשר אזכיר את שמי וגו' וכי
 מאחר דאפי' חד תרי מבעיא תרי מב'
 מכתבן מלייהו בספר הזכרונות חד
 לא מכתבן מלי' בספר הזכרונות וכי
 מאחר דאפי' תרי תלתא מבעיא מהו
 דתימ' דינא שלמא בעלמא הוא ולא

חד לא מכתבי חילי בספר
 זכרונות כלומר עם א'
 אחריס' אבל בספר לבדו נכת'
 נכתבין כדאמרי וכל מעסק
 בספר נכתבי' כט' מדה טובה:
 אלו תפילין סכראס פירס'
 דט' מסוס סס של סדי'
 סכתו בהס' והיגו רבועו' ותי'
 ומכת פרק ביה מדליק דקא'
 וזן המותר כפיך ולא מסיק ר'
 רבועות מתורת ה' כפיך ועוד
 דכפרק כתיב דמגלה קרי לר'
 לרבועות תשמיי קדושה בעל
 בעלמא אלא יס לומר אלג' תם
 תפילין סכראס לפי סק' כגו'
 ככחו של ראש וכראין דסייך
 בהו וראו' אבל תפילי' של יד ת'
 ומכא' דכתי' לך לאו על ידך ולא
 לאחריס' לאות: כו' כעמך
 ישראל זה סוסד' הסייט'
 עטפת כלילג' גדלי:

אתא שכינה קמל דדינא נמי הינו תורה' וכי מאחר דאפילו תלתא
 עשרה מבעיא עשרה קדמה שכינה ואקמא' תלתא עד דיתבי'
 אר' אבין בר רב אדא אר' יצחק מגן שהקבה מניח תפילין שג' נ'
 נשבעה בימינו ובורוע עזו בימינו זו תורה שג' מימינו אש דת לכו'
 זבורוע עזו אלו תפילין שג' ה' עזו לעמו יתן' ומנין שהתפילי' עזו הם
 לישראל דכתי' וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך'
 ותמ' ר' איעזר הגדול או' אלו תפילי' שטראש' אל רב נחמן בר יצחק
 לרב חייא בר אבין הג' תפילין דמרי עלמא מה כתי' בהו' אמ' ליה מי
 כעמך ישראל גוי אחד בארץ' ומי משתבח קודשא בריך הוא בשבחייהו דישרא' אין דכתיב אתה'
 האמרת היום זכתי' וה' האמידך היום אמ' להם הקבה לישראל אתם עשיתו חטיבה אחת בעולם
 ואני אעשה אתכם חטיב אחת בעולם' אתם עשיתו חטיב אחת בעולם שג' שמע ישראל ה' אהינו
 ה' אחד ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם שג' ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ' אמ' לי'
 רב אחא ברי' דרבא לרב אשי תיגח בחד ביתא' בשאר בתי מאי אמ' ליה כי מי גוי גדול ומי גוי גדול
 אשר יך ישראל או הנסה אלהים ולתתך עליון' אי הכי נפיש ליהו טוכא כתי' לא כי מי גוי גדול ומי
 גוי גדול דדמין להרדי בחד ביתא' אשר יך ישראל ומי כעמך ישראל בחד ביתא' או הנסה אלהים
 בחד ביתא' ולתתך עליון בחד ביתא' וכלהו כתיבי באדרעיה'
 אמ' רבין בר רב אדא אמ' ר' יצחק כל הרגיל לבא לבית הכנסת ולא בא יום אחד הקבה מש'
 משאל כו' שג' מי בכס' ירא ה' שומע בקול עבדו אשר הלך חשכי' ואין נוגה לו אם לדבר מצו' הלך
 נוגה לו ואם לדבר הרשות הלך אין נוגה לו' יבטח בשם ה' מאי טעמ' משום דתוה ליה לבטוח
 בשם ה' ולא בטוח' אמ' ר' יוחנן כשעה שהקבה בא בבית הכנסת ולא מצא בה עשרה מיד ה'
 הוא כועס שנאמר מדוע באת ואין איש קראתך

מא' בקרב לקי' יספוט וזמן אמ'
 יספוט וזמן אמ'
 יספוט וזמן אמ'

ואין עונה שיעור סיכול לענות דבר קדושה אלהי אברהם שקבע תקום לתפלתו בעזרו כדרך שהיה עוזר לאברהם: אל יש
פסיע פסיעה גסה לפי שמהל בעתו מעבוד בית הכנסת דומה עליו כמסו: נרדפה לשון תרונה משם שהרנה רן: לפרקא
לשמוע הדרטה: תחללי שבתא דאזר מר אסו לפסוע פסיעה גסה בשבת טכ' אס תמיב תשבת רגליך: אנרא דפרקא עיקר קבול
סכר הבריות הרגיש לשמוע דרטה משי חכס היא סכר התרונה: שהרי רובס אינס מביני להעמיד גרסא ולומר שמועה משי

רבן לאחר זמן שיקבלו סכר ת
תלמו: אג' דכלה שבת שלפני
הרגל שהכל נאספין לשמוע ה
הלכות הרגל: אנרא דשומעתא
סכרא שהו יגע וטורח ומחשב
להבין טעמו של דבר: אנרא ד
דעעניתא דקתא: שנותן ס
דקה לערב לפרנסת העניים
שהתענו היום: דלוי להרי קול
בלסון נהו וענתת נפש שיכסו
השומעים: מילי לשמח חתן ו
כדכריס: אחורי בית הכנסת:
כל פתחי בי הכנסה היו במזרח
והכי תניא בתוספתא דמגילה
מעין מקדש ומשכן: פניהם ל
למערב ואחוריהם למזרח: וה
המתפלל אחורי בית הכנסת ו
נאינו מחזיר פניו לבית הכנסה
כראה ככוסר במוי שהכבוד ס
מתפללן לפניו וה דרב הניח
מוקי לה אבוי בדלא מהדר א
אפיה לבי כנישתא: חלף ההוא
טייעא סחור ערבי: כדו בר: ס
כדו פתי: בר רשות: כי היא
דאמרי: כס' הא דעוילי בכר
:כרוס זלות סיפי דקר' דלעי'
:דכריס טעמודיס כרומו של
עולם כגון תפלה טעולה למע
למעלה: כיון טכטוך ארס ס
לכריות והוא זל בעיניהם: לר
לראשנו: להיות נוטה כנו' דת
דמתרגמי כנוטה כרטיא:

ואין עונה אמר חלבו אמר רב הונ
הונא כל הקובע מקום לתפלתו אהי
אברהם בעזרו וכשמת אומרי לו אי
עניו אי חסיד מתלמידיו של אברהם
אבינו ואברהם אבינו מנא לן דקבע
דכתיב וישכם אברהם בבקר אל המ
המקום אשר עמד שם: ואין עמידה ו
בא תפלה שנ' ויעמד פינחס ויפלל:
אמר חלבו אמר רב הונא היוצא מ
מבית הכנסת אל יפסיע פסיעה גסה:
אמ אבי לא אמרינן בא למיפק אבל
למיעל מצוה למרהט שנ' ונרדפה ל
לדעת את ה' אמר זירא מריש כי
הוה חוינא להו לרבנן דקא רהטי ל
לפרקא בשבתא אמינא קא מחללין
רבנן שבתא כיון דשמענא להא דר'
הגחוס אמר יהושע בן לוי לעולם ג
ערוץ אדם לדבר הלכה ואפי' בשבת י

אחורי בית הכנסת פי רשינ
כל פתחי בתי כנסיות
היו למזרח ואחוריהם למערב
זוה המתפלל אחורי בי הכנס'
נאינו מחזיר פניו לבית הכנס'
כראה ככוסר במוי שהכבוד מת
מתפללן לפניו ולא נהירא ד
דאדרבה כדאיהדר אפיה לבית
הכנסת מחזי כפתי רשויות טה
שהקל מתפללן למערב והוא
מתפלל כנגדס למזרח יעכ נר
כראה אחורי בית הכנסת מו פ
טהו אחורי העס כמזר' והעס
ויסתחי למערב: ולהכי קאז'
ולא מהדר אפיה כו' דקתא הס
טהו ומהגס להתפלל למערב
אבל אנו מתפללן למזרח טה
טאנו במערבנו של ארץ ישראל
וכתי' והתפללו לה דרך ארצם
ונראה כמו שפירש להס לכד
מערב תפרס לכן לכד מזרח:

שנ' אחרי ה' ילכו כארציה ישאג אנא נמי רהישנא אמר זירא אג
אנרא דפירקא רהטא אמ אבי אנרא דכלה דוחקא אמ רבא אג
אנרא דשמעתא סברא אמ רב פפא אנרא דבי טמיא שתיקותא
אמ' מר זוטרא אנרא דתעמת צדקתא אמ רב ששת אנרא דהספד
דלוי' אמ רב אשי אנרא דבי הללי מילי אמ רב הונא כל המ
המתפלל אחורי בית הכנסת נקרא רשע שנ' סביב רשעי יתהלכון
אמ אבי לא אמרן בא דלא מהדר אפיה לבי כנישתא אבל מהדר ו
אפי' לבי כנישתא לית לן בה ההוא גסרא דק מצלי אחורי בי כנישת'
ולא מהדר אפיה לבי כנישתא חלף איהו חזייה אידמי ליה כטייעא
אל כדו בר קיימת קמיה מרד' שלף ספסרא וקטליה אל ההוא כרבנן לרב ביבי בר אביי ואמרי
לה רב ביבי לרב גחמן בר יצחק מאי כרוס זלות לכמ ארס אל דברים שעומדי כרומו של עולם
ובני ארס מולולין בתן ר' יוחנן ור' אלעזר דאמרי תרויהו כיון שנצטרך אדם לבריות פגמו משת
משתנות כרוס שנ' כרוס זלות לכמ ארס מאי כרוס זלות כי אתא רבדימי אמ עוף אחד יש בכ
בכרבי הים וכרו שמו וכיון שחמה וזרחת מתהפך לכמה גוונן ר' אמר ור' אסי דאמרי תרויהו כלאו
גרון בשני דינן אשומים שנ' הרכבת אגוש לראשנו באנו כאש וכמיס אמר חלבו אמר רב
הונא לעולם יהא ארס והיר בתפלת המנחה שהרי איהו לא נענה בא בתפלת המנחה שנ' והי
בעליו המנחה ויגש איהו ויאמר ענגי ה' ענגי ענגי שתרד אש מן השמי וענג שלא יאמרו מעשה
בשפי' הס' ר' יונתן אמ אף בתפלת ערבית שנ' תכון תפלת קטרת לפנך משאת כפי מנחת ערב

בתלת טעמי קמיותא באחד תרגמי סלט טעמי ראשונות: שורייקי טייט בלעז: לא טוב לדיק לעכנס את הכריות: ומדות אחת
לסוף רדני והכטעה טארס טס על לבו מאליו: ורדפה את מאהביה וגו' וכטעמיה טאין עשר תמיס על לכה לאמר אטובה אל
אישי הראשון: תחת צערה פמכין: תחת בארס מבין טובה מהכות כסיל מאה תחת טעמו למעלה תחת התינו: ולא כונו אל תיר
ולא תחת ולא למעלה תחת התינו ראשונה לומר שהיא דבר טאי איסטר לפותרת לסוף תפעל לומר תכטע את הארס אלף תכטע
היא בעצמה ולכך טינה את פ
כקודתה לומר שהיא טס דברי:
טלטה דברייס בקט מטה ונת
לן טהדי לסוף טאלתו כתיב ג
גט את הדב אשר דברת אצמה
להודיעו דרכיו: ומנהג מדת מ
משפטיו: כגון מפני מה צדיק ג
וטוב לן רשע ורע לן צדיק ור'
לן רשע וטוב לן: את אשר אחון
את אשר יכחדו רחמי עליו לט
למטה ואבטי טאינו כדאי: כפ
כסריתיו בסנה: לא רצית טס'
ויסתר מטה סניו: וטלגא דהיה
יהושע בן קרח: סומכוסני על
כך אדרי סומאל טאי קבל טכר
על זה:

שאל מלא כעסתי לא גשתייר משונא
משונאיהם של ישראל שריד ופליטי
והיינו דקאל בלעם לבלק מח אקוב
לא קבה אומה אועוס לא זעס ה' מ
מלמד שאותם הימים לא זעס וכמה
זעמו רגע וכמ' רגע אר' אכין ואיתימ
ר' אבינ' רגע כמימרו: ומנא לן דרגע
דתח' שג' כי רגע כאפו חיים ברצוננו
ואי בעי אימ' מהכא חבי כמעט רגע
עד יעבור זעס ואימת רתח' אמ' אבי
בחנך תלת שעי קמיותא כי חורא כ
כרבלתא דתרנגולא וקאי אחד כרע
כל שעתא ושעתא נמי קאי הכי כל

שאל מלא כעסתי לא כעסתי לא כעסתי
כעסתי וכי נא
ואת מה היה יכול לומר בשעת
רגע יל' כלס' אי כמי מאחר טה
טהיה מתחיל קללתו באות טע'
היה מזיק אכי לאחר כן:
ההוא יזכה דהיה כסיכנות
דר יהושע כל סו: לאו
אורה ארעא אצב דהמיטין זה
והתסורות מורידין ולא מעלין
היכו בידו ארס: אכל בידו תת
טמים לאו אורה ארע' להעניט'
ולתטריח ולהורג' בידו טמים
טלא כדדך בטי ארס ולי גרסי'
הכא ניי טיהא דקאל ת' גניס
ורועי כהמה דקה לא מעלין ו
ולא מורידין:

שעת אית בי שורייקי סומקי בההי' שעתא לית ביה שורייקי סומקי
ההוא מינא דהוה בשכבותיה דר' יהושע בן לוי הוה קא מצער ליה
טובא כדראי יומא חד שקל תרנגולא ואוקמיה בין כרעיה דערסא ועיין ביה סבר כי מטא ההיא
שעת אלטייה כי מטא ההי' שעת ניים אמ' שמלאו אורח ארע' למעבר הכי ורחמי' על כל מעשיו
כתי' וכת' גם ענוש לצדיק לא טוב' תנא משמי' דר' מאיר בשעה שהחמה זורחת וכל מלכי מורה
ומערב ממחים כתריהם בראשיהם ומשתחוים לחמה מיד כועס הקבה' ואמר יוחנן משום ר'
יוסי טובה מדרות אחת בלבו של אדם יותר מכמה מלקיות' שג' ורדפה את מאהביה וגו' ואמרה
אלכ' ואשוב אל אישי הראשון כי טוב לי אז מעתה' וריש לקיש אמ' יותר ממאה מלקיות שג' תחת
גערה במכין מהכות כסיל מאה' ואר' יוחנן משום ר' יוסי שלשה דברים בקש משה מלפני הקבה
וגתן לו בקש שתשרה שכינה על ישראל ונתן לו שג' הלא בלכתך עמנו בקש שלא תשרה שכינה
על אמו העולם ונתן לו שג' וגפלינו אני ועמך בקש להודי' דרכיו של הקבה ונתן לו שג' הודיעני
נא את דרכיך' אמ' לפנו רבוננו של עולם מפמ' מה יש צדיק וטוב לו ויש צדיק ורע לו יש רשע
וטוב לו יש רשע ורע לו אמ' לו משה צדיק וטוב לו צדיק בן צדיק ורע לו צדיק בן רשע רשע
וטוב לו רשע בן צדיק רשע ורע לו רשע בן רשע' אמ' מר צדיק וטוב לו צדיק בן צדיק צדיק
ורע לו צדיק בן רשע' אימ' והא כתי' פוקד עון אבות על בנים וכת' ובנים לא יזמתו על אבות ורמ'
ורמינן קראי אהרדי ומשונן לא קשיא הא בשאוחזין מעשה אבותיהם בידיהם הא בשאין אוחזין
מעשה אבותיהם בידיהם' לא הכי קאל' צדיק וטוב לו צדיק גמור צדיק ורע לו צדיק שאינו גמור
רשע וטוב לו רשע שאינו גמור רשע ורע לו רשע גמור' ופליגא דר' מאיר דאמר מאיר שותם
נתנו לו ואחת לא נתנו לו שג' וחנות את אשר אחון אעפ' שאינו הגון' ורחמתי את אשר ארחם א
אעפ' שאינו הגון' ויאמר לא תוכל לראות את פני תנא משמיה דר' יהושע בן כרחה כך אל' ג
הקבה למשה כשרצית לא רצית עכשיו שאתה רוצה אימ' רוצה' ופליגא דר' שמואל בר נחמני אר'
יוגתן דאמר ר' שמואל בר נחמני אר' יוגתן בשכר שלש זכה לשלש' בשכר ויכתר משה פמו וכה

לא בא אדם שקראו ארון וכן ואלת והא כתי' בריך ה' אלהי סס ויל' דהתם אינו כאלף ללת שהוא לטון אדנות ואלת אחי ל לא מיייתי קרא ה' אלהים מה תצו לי שהוא כתיב קודם ויל' שהפרשו לא כאמריו כסדר ואין מוקדם ומאוחר בתורה: וזה אשטוק דבין הכתרי היה קודם לכן וכן סידך לומר עכ' שהרי אברהם היה בן שבעים שנה כברי בין הכתרי ואחר הדברים האלה נאמר לו אחר תלחמת המלכים כדפי' רפי' כשירוש חומתם ובתלחמת המלכים היה בן עב' שני' שהרי כל הימים של סדום

כב' שנים כדאמר' בפ' דשבת
 בא מהם יב' שנה שצברו את כ
 כדר לעומר וי' ג' שנה של מרדה
 וכשאר מייסובה לו שנה שהיתה
 בשלמה וכחסיבת' היה אברהם
 בן צ"ט שנה שהרי היה ההסכה
 שנה אחת קודם שנולה יצחק
 בא מהם לו שנה למסרע של
 שלמה נמצא בן עב' שנה היה כ
 בתלחמת המלכים י"ב היתה ז
 פרשת בין הכתרים קודם לש
 לפרשת אחר הדברים ג' שנים
 ואיתה פרשה מסיימת ויחשבה
 לו דקה ולכן הביא אותי פסו
 דבמה ארע שהיא מוקדם ויוזה
 מייסב ראב"ס דבמקום אחד
 משמע שהיה לילה דכתי' נספן
 את הככבים וכתי' הכי כתיב
 ויהי השמש לבא משמע שהיא
 יום אלא ודאי לאו ככת' אחת
 כאמר'

לקלסתר פנים בשבר כי ירא זכה וי
 ויראו מגשת אליו בשכ' מהביש זכה
 לותמונת ה' יביש' והסירת' את כפי
 וראית את אחוריו אמ' רב חנא בר בין
 ביוגא אמ' ר' שמעון חסידא מלמד ש
 שהראה הקבה למשה קשר של תפי
 תפילין ואמר יוחנן משום ר' יוסי
 כל דבור ודבור שיצא מפיה הקבה ל
 לטובה אפי' על תנאי לא חור בו מנ'
 לן ממשרה רבינו שנ' הרף ממנו וגו'
 אעג' דבעא משה רחמי עלה דמלתא
 ובטלה אפי' הכי אוקמיה כורעיה שנ'
 וכנ' משה גרשום ואיעור' וכנ' איעור
 רחביה הראש וכנ' רחבי' רבו למעלה
 ותני רב יוסף למעלה מששי' רבוא'
 אתיא רביה רביה כתי' הכא רבו למעלה וכת' התם וכנ' ישראל פרוו

לקלסתר פנים כי קרן עור פ
 פניו ותמונת ה' יביש זה מראה
 אחוריו כך סגויה כספרי וקשר
 של תפילי' מאחוריו הוא ואמר'
 לבייל הקבה מניח תפילין : ה'
 אלהים מה תצו לי כתיב כאלף
 ללת הפעם אודה את ה' לפי ש
 שראתה ברות הקדש שיעקב ו
 מנצמיד שנים עשר שבטי' ולג'
 ארבעת נשים כיון שילדה בן
 רביעי הודת על חלקה שכלה
 יונת' וכן החשבון המצב לה: ר'
 דאו מה בן כתי' לכן חיי' על
 שם היתיד קרא טעו כדאמר'
 לקרן שיה נרים : רות המואב'
 ומשום דאירי כשיחנש דשמו
 נקט לה למה רגשו גוים מה ת
 תועלת להם אלת דבר קל הוא
 כעיוני :

וישרצו וירבו אמ' ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי מיום שברא הקבה את העולם לא היה ש
 אדם שקראו להקבה ארון עד שבא אברהם וקראו ארון שנאמ' ויאמר ה' כמה ארע כי ארשנה
 אמ' רב אף דניא לא נענה אלא בשביל אברהם שנאמ' ועתה שמע באהינו אל תפלת עבדך ואל
 תחנוניו והאר פמך אל מקדשך השמש למען אדני למענך מבעי לי' אלא למען אברהם שקראו
 ארון ואמר יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי מנין שאין מרצין לו לאדם בשעת כעסו שנאמר
 פני ילכו והנחות' לך ואמר יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי מיום שברא הקבה את עולמו
 לא היה אדם שהודה להקבה עד שבאת לאה והודתו שנא הפעם אודה את ה' ראובן אמ' ר'
 אלעזר אמרה לאה ראו מה בין בני לכן חמי' דאלו בן חמי' אעג' דמדעתיה ובניה לבכירותא דבתי'
 וימכור את בכורתו ליעקב חוה מה כתי' ביה וישטם עשו את יעקב וכת' ויאמר הכי קרא שמו יע
 יעקב ויעקב זה פעמי' וגו' ואלו בני אעג' דעל כרחיה שקליה יוסף לבכירות' מינ' דכתיב וכחללו
 יצועי אביו נתנה בכורתו ליוסף אפי' הכי לא אקני ביה דכתי' וישמע ראובן ויצלחו מידם רות
 מאי רות אר' יוחנן שזכתה ויצא ממנה דוד שריוהו להקבה בשירות ותשבחות מנא לן דשמא
 גרים אר' אלעזר דאמ' קרא לכו חוה מפעלות אהים אשר שם שמות כארץ בא תקרי שמות אלא ש
 שמות ואר' יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי קשה תרבות רעה בתוך ביתו של אדם יותר ממל
 ממלחמת גוג ומגוג שנאמ' מזמור לדוד בכרחו מפני אבשלום בנו וכת' בתריה ה' מה רבו צרי
 רבים קמים עלי' ואלו גבי מלחמת גוג ומגוג כתי' למה רגשו גוים ולאמים יחגו ריק ואלו מה רבו
 צרי לא כתי' מזמור לדוד בכרחו מפני אבשלום בנו מזמור לדוד קינה לדוד מבעי לי' אר' שמעון
 בן אבישלום למה הדבר דומה לאדם שיצא עליו שטר חוכ' קוד' שפרעו היה עצב לאחר שפרעו

מי שלבנו נוקפנו הירא מעבירות סבירו אנו כן יתפרט אל תתחר במרעיש אל תקוטט והוא אינו כן אלא אל תתחר במרעיש
להתגרות במעשיהם לומר אצפה כן גס אבי ואומר אל יקנא לך בחטאי כי אם ביראת ה' כל היום אבשר לומר אל תקוטט
עם רשעים כי אם ביראת ה' ירא ה' אלא על כרחך אל יקנא לך לעשות כמותן יחילו וכלוחו וחבירו על כן לא יחיל טובו: מ
מירוס משפטך מנגדו משולקי דיטך כרחוק הימנו יפיה בהם בנשיחתו הוא דוחה אותם כקס נאמתו תקנס סופי הקרא ולא

יוסיפו בני עולה לענותי: כתי'
לענותי בספר שמואל וכתוב
לכלותי בדברי הימי: בתחלה
כשנבנה הבית נבנה על יד
מכת טלח לענות ענד אויבים
לישראל ולכסוף כשחטאו נבזר
עליהם ענו ותפלתם מננה
עליהם מן הכליון: לא יכלנא
תם כחי: עת רצון אלמלא יס ע
טעה פהיא של רצון: ככיר לא
ימאס תפלת הרבים לא ימ
ימאס: מקרב לי ימלא חנות הב
הבאות עלי: כי רבים היו עמ
עמדי שהתפללו עמי: פדה כס
כשלוס זה שפסק בדברי סג
דהיו תורה דכתיב וכל כתיב
כתיבותיה שלום וכן נמילות כ
חסדים נמי שלום הוא שמתוך
סגומל חסד בגופו לחברי הוא
מכיר סהוא אהבה וכא לירי א
אחיה ושלום:

שמח אף כן דוד כיון שאם לו הקבה הגמ מקים עליך רעה מתוך ב
ביתך היה עצב אמר שמא עבד או ממזר הוא דלא חיים עלי כיון ד
דחוא דאבשליו הוא שמח משו הכי אמר מוזמר ואמר ר' יוחנן משו
ר' שמעון בן יוחי מותר להתגרו ברשעי בעולם הזה שג' עובדי תורה
יהללו רשע ושומרי תורה יתגרו בס'. תנא נמי הכיר דוסתאי בר'
מתון אומ' מותר להתגרות ברשעים בעולם הזה שג' עובדי תורה יה
יהללו רשע וגו' ואם לחשך אדם לומר והא כתי' לדוד אל תתחר ב
במרעים ואל תקנא בעושי עולה: מי שלבו נוקפו אומ' כן אלא אל
תתחר במרעי' להיות כמרעים ואל תקנא בעושי עולה להיו' בעושי
עולה ואומר בני אל יקנא לך בחטאים כי אם ביראת ה' כל היום
אינו והאמר ר' יצחק אם ראית רשע שהשעה משחקת לו אל ת
תתגרה בו שג' יחילו דרכיו בכל עת ולא עוד אלא שזוכה בדין שנאמר
מרום משפטך מנגדו ולא עוד אלא שרואה בצריו שג' כל צרדיו יפ
יפיה בהם לא קשיא הא במילי דידיה הא במילי דשמיא ואי בעי
אימ' הא והא במילי דשמיא ולא קשיא הא ברשע שהשעה משחקת
לו הא ברשע שאין השעה משחקת לו ואי בעי אימ' הא והא
ברשע שהשעה משחקת לו ולא קשיא הא בצדיק גמור הא בצדיק
שאינו גמור דאמר רב הונא מאי דכתי' למה תביט בוגדים תחריש

ככלע רשע צדיק ממנו וכי רשע בולע צדיק והא כתי' ה' לא יעזבוני בידו וכתי' לא יאונה לצדיק
כל און אלא צדיק ממנו בולע צדיק גמור אינו בולע ואי בעי אימ' שעה משחקת לו שאני ואמ'
ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי כל הקובע מקום לתפלתו אויביו נופלים תחתיו שג' ושמתו מקום
לעמי ישראל ונסעתו ושכן תחתיו ולא ירגו עוד ולא יוסיפו בני עולה לענותו כאשר בראשונה
רב הונא רמי כתיב לענותו וכתי' לכלותו בתחלה לענותו ולכסוף לכלותו ואמר ר' יוחנן משום
ר' שמעון בן יוחי גדולה שמושה של תורה יותר מלמודה שנא פה אלישע בן שפט אשר יצק מים
על ידי אליהו למד לא נאמ' אלא יצק מלמד שגדולה שמושה יותר מלמודה אמ' ליה ר' יצחק לרב
נחמן מאי טעמ' לא אתי מר לבי כנשתא לצלוני אמ' ליה לא יכלנא אמ' לי לכנפי למר עשרה
והיצלי אמ' ליה טריחא לי מלתא ולימ' ליה מר לשלוחא דצבורא בעדנא דמצלי צבורא ליתי ול
ולודעי למר אמ' ליה מאי כוליה האי אל דאמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי מאי דכתי' ואנ
תפלתו לך ה' עת רצון אימתי עת רצון בשעה שהצבור מתפללין ר' יוסי בר' חנינא אמ' מהכא כה
אמר ה' בעת רצון עמתך ר' אחא בר' חנינא אמ' מהכא הן אל ככיר לא ימאס תפ' וכתי' פדה בש
בשלום נפשי מקרב לי כי רבים היו עמדי תנא נמי הכיר גתן אומ' מנן שאין הקבה מואס
בתפלתן של רבי שג' הן אל ככיר לא ימאס תפ' וכתי' פדה בשלו נפשי מקרב לי וגו' אמ' הקבה כל
העוסק בתורה ובגמילות חסדים ומתפלל עם הצבור מעלה אני עליו כאלו פדאני לי ולכני מבין
אמות העולם אמ' ר' כל מי שיש לו בית הכנסת בעירו ואינו נכנס שם להתפלל נקרא שכן רע
שג' כה אמר ה' על כל שכני הרעים הנוגעים בגחלה אשר התגחלת את בני ישראל

הכני נותשם מעל אדמתם: סיפיה דקרא הוא: מקדמי שחרי
ומחשבי עד בית כלומר מאריכוך בבית הכנסת: שיעור של
שני פתחים: רוחב יכנס לפנים שלא יסב סמוך לפתח. דכ
דכרא עליו כחשוי עכוב בית הכנסת ויהא מזוין סמוך לפ

שיעור שני פתחים פי הקונטר: שיעור שני פתחים ממע
צריך להכנס לבית הכנסת שיעור רוחב שני פ
פתחים שהם ח' אמות אבל זה איכז דמאחר שהיא יושב בבי
הכנס מה לי סמוך לפתח מה לי איכז סמוך וכך אם היה בית

לפתח לבאת: יתפלל לעת הצוא
יתפלל שיהיו מצויין לו כתיב
כשיצטרך: לעת הצוא זו מיתה
שימות במיתה יפה וכוחה: אסכ
אסכרה אייטר אכלמאנט שב
סבתך הגוף: כחורא כגבכא
דעמרא דלאחורי כסרא כעכפי
סוריס הכסכסיס כגנת הצמר
כשארס נותק כחוקה ומאלך
לאחר שפי אשאר שלא יתק ה
הצמר עמה: כפיטורי כפי נשט
יס אוקייכוס יס כו מקומות
שאכז מקבל כרול ומחברין לו
לנחי הספינה על ידי חבלים ע
ונקלים סתוכים כנקבו נתנ
ותקעי אותי בדוחק לפי שהס
בסין כמדת הנקב: פיטורי חכ
חבלים דמתרגו ופיטורי צירי
לאטונין: כפי נשט הוא הנקב ש
שהוא עגול כפי נשט: כמחל כ
כניחא מחלכא: כמטך כמות
שער מתוך החלב: זיכולא כתי
כתריחא שלמא טיהא לו שלום כ
כל ימי חייו ואף כיום קבורתו
עד השלכת עפר הארונה שבכ
טכסיני קבורתו: זיכולא שלאר
בלעז: לעת מצא זו בית הכסא
טיהא דר כמקום שיש בית הכס
סמוך לו לפי שהיתה קרקע של
ככל מחלת מים ואין יכולין ל
לחפור שם חפרות והיו צריכין
לבאת באריות ולהתרחק מאד: ה
הוצגו ימים שם ציון ואסיפה צב
כבור:

הגני נותשם מעל אדמתם ולא עוד א
אלא שגורם גלות לו ולבניו שנאמר ו
הגני נותשם מעל אדמתם ואת בית יה
יהודה אטוש מתוכם אמרו ליה לר יה
יוחנן איכא סבי כבבל תמה אמר למען
ירבו ימיכם וימי בניכם על הארמ כתי
אכל בחוצה לארץ לא כיון דאמרי לי
מקדמי ומחשבי לבי כגשתא אמר הינו
דאהני להו כדא ר יהושע בן לוי לבני
קדימו וחשיבו ועיילו לבי כגשתא כי
היכי דתורכו חיי אמר אחא בר חנינ

הכנסת צר והיה שם רוב עס
כעכ צריך ליסב קרוב וסמוך
לפתח אלא הכי פי: שלא ימהר
להתפלל מיד כשבא בבית הכ
הכנסת אלא יסב מעט כדי שי
סייטויסב דעתו עליו וגם און
זה דבר הגון להתחיל מיד שם
סכרחה עליו כחשוי
בזמן שהצבור מתפללין ו
ואפי ויחד המתפלל
ככיתו טוב לו להמתין תפלתו
עד שתפללו הצבור שלא עת
הצון

מאי קראה אשרי אדם שומע לי לשקוד על דלתות יום יום לשמור
מוזות פתחי וכו' בתרי כי מוצאי מצא חיים אמר רב חסדא לע
לעולם יכנס אדם שני פתחים בבית הכנסת שני פתחים כד אלא אי
איכו שיעור שני פתחים ואחר כך יתפלל על זאת יתפלל כל חסיד א
אליך לעת מצוא אמר ר חננאל לעת מצוא זו אשה שנ מצא אשה מ
מצא טוב במערבא כי נסיב אימש אתתא אמרי ליה הכי מצא
או מוצא מצא דכתי מצא אשה מצא טוב ופק רצו מה מוצא דכתי
ומוצא אני מר ממות את האשה וגו' ר נתן אומר לעת מצוא זו תורה
שנ כי מוצאי מצא חיים וגו' רב נחמן בר יצחק אמר לעת מצוא זו מ
מיתה שנ ולמות תוצאות תגיאי גמי חכי תשע מאות ושלושה מינ
מיתה גבראו בעולם שנ ולמות תוצאות תוצאות בגיטרי הכי הוו
קשה שבכלן אסכרה נחא שבכלן נשיקה אסכרה דמיא כחזרא
אגבכא דעמרא דלאחורי נשרא איכא דאמרי כפיטורי כפי ושיט
נשיקה דמיא כמשחל כמתא מחלבא ר יוחנן אמר לעת מצוא זו
קבורה אמר חננאל מאי קראה השמחים אלי מל ישישו כי ימצאו
קבר אמר רבה בר רב שילא הינו דאמרי אינשי לבעי אינשי רחמי א
אפי עד זיכול בתרייתא שלמא מר זוטרא אמר לעת מצוא זו בית הכסא אמרי במערבא הא דמר
זוטרא עדיפ מכלהו אמר ליה רבא לרפרם בר פפא לימ לן מר מהני מילי מעליית דאמרת משמיה
דרב חסדא במילי דבי כגשתא אל הכי אמר רב חסדא מאי דכתי אוהב ה שיערי ציון מכל משכנות
יעקב אוהב ה שיערים המצוינים בהלכה יותר מבתי כנסיות ומכתי מדרשות והיינו דאמר ר חייא בר
אמי משמיה דעולא מיום שחרב בית המקדש אין לו להקבה בעולם אלא ארבע אמות של הלכה
בלבד ואמא אבי מריש הוה גריסנא כגו ביתא ומצלינא כבי כגשתא כיון דשמענא להא דאמר ר
חייא בר אמי משמיה דעולא

ב ד

עד שיטעם את הארזין כדי שינא כל הדם וכל ארץ כן חלא בענף הנחיל ונולדו כולו כאחד ומחמת חוכמו שחלה או טקטוד כ
בדחוק ומחמת הזרנו בו לכבוד: סברי לחות מוכחות בארון דכתי' אשר עברת ושמעת בארון אף הסברים תמים בארון:
משום שכנה שלא יקוץ ידו: משום קלקול סעודה אף בחבורה קטנה ינא דם וילבך את המאכל וימאס את המשובך: כלל קר
קריית טעם שתהא מטתך דומה למטת בני אריות ממש על מטת גויה: מעשה דרב פפא שאמרה לו שב על המטה והיה כנה מת
מוטל עליה והיה רוצ' להעליל
עליו ולומר טיפס עליו והרגו:
אסור לעבד עליו וכו' סברא
במבריות עצמו ופתח בית הכ
הכנסת שבמזרח: על גב היד
את יד חברו הוא נוטק ודרך ח
חסיכו הוא זה מכוני הרק: חלא
בטרה דאמרי איכסי חזיט לכ
לכותל: כדכ' אחר תפתיט: חני
צוית למקודמי: כמפלת ככל
כתי' חני צוית את מלכי פרס ג
לכא ולהצחית: לליא הוא עד
הכץ החמה: דקיימי בההיא טע
מעתא הלכך וקן קט דיוס הוא
דנבי קט וכקומך כתי'
והא קיימי:

לא לעולם לילה הוא תימי
הכ לילי דבוקתא טעמ
טפצווי יע אדס קרדא לאחר ס
סיעלה עמו הסחר סני פעמי
דנא כו משום סחרית ומשום
ערבית ויס לוח דהכי קאמי לע
לעולם לילה הוא בשאר מצות
דבעינן בהו יוס כמו תפילין
וציצית אבל גבי קט לא הנחיל
ואיכא איכסי דקיימי בההיא ט
שעתא לאו זמן סכיבה הוא וה
יהי דקט לאחר סיעלה עמוד
הסחר לאו דוקא מיד הא דהא
צריך להמתין לכל הפחות טע
סיעורא דמתכותין עד סוכי
בין תכלת לכרתי

עד שישחוט את חורדין והודרו ב
בוקן ששכח תלמודו מחמת אונסו ד
דאמרינן לחות ושברי לחות מונחות
בארון אמר להו רבא לבניה כשאתם
חותכין בשר אל תחתכו על גב היד
איכא דאמרי משום סכנה ואיכא דא
דאמרי משום קלקול סעודה ואל ת
תשבו על מטת ארמיית ואל תעברו ו
אחורי בית הכנסת בשעה שהצבור
מתפללין ואל תשבו על מטת ארמי
איכא דאמרי לא תנגו בלא קש ואיכ
דאמרי דלא תנסכו גזרתא ואיכא ד
דאמרי ארמיית ממש ומשום מעשה

דרב פפא רב פפא אול לגביה גויה הוציאו לו מטה אמרו לו שב
אמ' להן איני יושב עד שתגביהו את המטה הגביהו את המטה ומצאו שם תינוק מת וכאן אמרו ו
חכמי אסור לישב על מטת ארמי' ואל תעברו אחורי בית הכנסת בשע' שהצבו מתפללין מסיע
ליה לר' יהושע בן לוי דאמר יהושע בן לוי אסור לו לאדם שיעבור אחורי בית הכנסת בשעה ש
שהצבור מתפללין אמ' אבי' ולא אמרן לא דליכא פתחא אחרינא אבל איכא פתחא אחרינא ל
לית לן בה ולא אמרן לא דליכא בי כנישתא אחרינא אבל איכא בי כנישתא אחרינא לית לן בה
ולא אמרן לא דלא דרי טונא ולא מנח תפילין אבל איכא חד מהנך לית לן בה תנא אמר ר' ע
עקיבא בשלש דברי אוהב אני את המדיים כשהותכין את הכשר אין חותכין לא על גבי השולחן
כשנושקין אין נושקין לא על גב היד וכשיועצין אין יועצין לא בשדה אמ' רבא בר אבהו
מאי קראה וישלח יעקב ויקרא לרחל הללאה השדה אל צאנו תנא אמ' רבן גמלי'א בשלשה
דברים אוהב אני את הפרסיים הן צנועין באכילתן וצנועין בבית הכסא וצנועין בדבר אחר אמ'
צוית למקודשי' תני רב יוסף אלו הפרסיים המקודשין ומזומנין לגיהנם רבן גמלי'א או וכו'
אמ' רב יהודה אמ' שמואל הלכה כרב' תנא ד' שמעון בן יוחי אומ' פעמי' שאדם קורא קש שמי
פעמים בלילה אחת קודם שיעלה עמוד השחר ואחת לאחר שיעלה עמוד השחר ויוצא בהן ידי
חובתו אחת של יום ואחת של לילה הא גופה קשיא אמרת פעמי' שאדם קורא קש שתי פעמי'
בלילה אלמ' לאחר שיעלה עמוד השחר ליליא הוא והדר תני ויצא בהן ידי חובתו אחת של יום
ואחת של לילה אלמ' יממא הוא לא לעולם ליליא הוא והא דקרי ליה יום דאיכא איגשי דקיימי ג
בההיא שעתא אמ' רב אחא בר חנינא אמ' ר' יהושע בן לוי הלכ' כר' שמעון בן יוחי איכא דמתני
להא דר' אחא בר חנינא אחא דתנא ד' שמעון אומ' משום ד' עקיבא פעמי' שאדם קורא קש שתי
פעמי' ביום אחת קודם הנץ החמה ואחת לאחר הנץ החמה ויוצא בהן ידי חובתו אחת של יום וא
ואחת של לילה הא גופה קשיא אמרת פעמים שאדם קורא קש שתי פעמי' כיו' אלמ' קודם הנץ
החמה יממא הוא והדר תני ויצא בהן ידי חובתו אחת של יום ואחת של לילה אלמ' ליליא הוא לא

לעולם יימנע הוא ואלו ליתני טתי פעמים קודם הכן
החמה והאי רבותא טתי ראשי קודם הכן הני זמן
דקש של שחרית ויל כדסרי דהאי ימנע לענין שאר חצות
אבל לענין קש הוהיל ואיכא איכא רבנן לאו זמן קימה הוא

ותימ דקשיא דר עקיבא אדר
עקיבא דהבא קאה אחר הכן ו
ולקמן קאה מסיכור בין חמור
לעמוד דהיכא אפי קודם ויל
דתימ תכחי חליבא דר עקיבא
אי כתיב ויל ימנע הוא אפי גבי
קש דהא זמן קימה הוא והא ד
דלא נקט טתי פעמים קודם ו
הכך תפוס דכתיב לאשמעינן
טתיבנן ונכ כשל לילה אחר הכן:
ובלבד שלא יאמר הסכיבנן
פי הקו אמלת דר
טתיבנן כן ימנע דקורא קודם
טיעלה עמוד השחר וכל דאו ו
ודאי זמן סכיבה הוא ומתי לל
לתימ הסכיבנן ועוד דהנה לי
לומר למאי דסליק מניה ופי ה
הער מקוצי דקאי אקודם הכן
דסליק מניה ולכך קאמר דלא
ומתי לתימ הסכיבנן דלאו זמן
סכיבה הוא ביום טעלה כבר
עמוד השחר אפי קודם הכן
ד אליעזר בן עזריה אמר
כאן כאן לילה
הזה וכי ואלו היכי ומתי לתימ
ר אליעזר בן עזריה עד חצות
והכתיב לא תתירו ומנעו עד ב
בקר דמשמע עד בקר מיהא ת
ומתי לאלו ויל דמתי לתימ ד
דהכי קאה לא תעשו דבר טיב
לידי נתיב עד הבקר טאש לא
יהא נאכל עד חצות לא יוכל ל
לאכל ולא לשורפו בליל כדקא
אמרי ביום אחת שורפו ואי א
אחת שורפו בלילה ואי יסאר
עד הבקר

לעולם ימנע הוא והאי דקרו ליה לי
ליליא דאיכא אינשי דגנו בההיא ש
שעתא אמר אחא בר חננא אמ
ר יהושע בל הלכה בר שמעון שאמ
משורר עקיבא אר וירא ובלבד שלא
יאמר הסכיבנן כי אתא רב יצחק בר
יוסף אמר דר אחא בר חננא לאו
בפירוש איתמר לא מכללא איתמר
דההו זוגא דרבנן דאשתכור בהלל
דבריה דר יהושע בן לוי אתו לקמיה
דר יהושע בל אמר כדו הואר שמעון
לסמוך עליו בשעת הדחק מעשה
שבאו במו ועד השת לא שמיע
להו הא דרבן גמליא הכי קאמרי ליה
רבנן פליגי עלווד ויחיד ורבים הלכה
ברבים או דלמא רבנן כוותך סבירא
להו והאי דקאמרי עד חצות כדו לה
להרחיק אדם מן העבירה אמר להו
רבנן כוותי סבירא להו וחייבין אתם
והאי דקאמרי עד חצות כדו להרחיק
אדם מן העבירה ולא זו בלבד
אמ אלא וכו' ורבן גמליא מי קאמרי
עד חצות דקתי ולא זו בלבד אמרו
לא הכי קאמרי להו רבן גמליא לבניה
אפי לרבנן דקאמרי עד חצות מצותן
עד שיעלה עמוד השחר והאי דקא
אמרי עד חצות כדו להרחיק אדם מן
העבירה הקטר חלבי וכו' ואלו
אכילת פסחים לא קתני ורמינא קש
ערבי והלל בלילי פסחים ואכילת פסח מצותן עד שיעלה עמוד ה
השחר אמר רב יוסף לא קשיא האר אליעזר בן עזריה הא

והא דקרי ליה לילי דקאה יוצא בן קש של לילה: ומנעו דאיכ
דגנו וקריבא ביה ובטכסך: ובלבד שלא יאמר הסכיבנן ה
הקורא קש של לילה שחרית סמוך לעמוד השחר לא יאמר הש
הסכיבנן שאין עוד זמן תחלת סכיבה אלא זמן סוף סכיב
: דאשתכור ויסנן וכדדמו עד ל
לאחר עמוד השחר: בטע הדחק
אבל שלא בטעת הדחק לא: הכי
קא אמרי ליה לרבן גמליאל ו
ולא בר אלא: רבנן פליגי עלך
כלומר קא מפלגי עלך דהא דר
דאמרי עד חצות דקא קא אמ
אמרי דלא ממנע להו ובטכסך
כל זמן סכיבה אלא כל זמן עד
סדרך בטי אדם להשתעסק לילך
ולטכס: ומיהו בהא פליגי אדר
חליעזר דאילו ר חליעזר סביר לי
זמן עסק סכיבה אינן אלא עד
האשמורת הראשונה ולרבנן
עד חצות: ואת סבירא לך ובט
ובטכסך כל זמן סכתי אדם ש
סוכי ומינו כל הלילה ויחיד
ורבים הלכה כרבי: אז דילוג
כוותך סבירא להו ומשמע להו
ובטכסך כל זמן סכיבה והא
דקאמרי עד חצות הרחקה הוא
כדי לזרז ומיהו יוכא דאשתנס
ולא קרא קודם חצות עד זמן
חיובא הוא ומחייבי ובטקיי ידו
קש כזמנן: כתיב סבירא להו ח
וחייבין אתם לקדשת גרס: ולא
בר מתתרי דאפי שלא בזמנן כ
תנן הקורא ומכאן נאילך לא ה
הפסיד כאדם שקורא בתורה:
שעת חפז: שנחשזו לבאת ותי
נדינו עמוד השחר כדכתיב לא ת
תנאלו איש משת ביוע עד בקר
: יסול יהא נאכל כשאר קדשים
בין שחיתתו כדרך תורה שאף
היא זמן אכילת יום אחד ואוכל
והולך כל יום שחיתתו והלילה
עד הבקר כדן תורה דכתיב
ביום קרבנן יאכל:

ר עקיבא דתניא ואכלו את הבשר כל לילה הוה ר אליעזר בן עזריה אומ נאמר כאן כל לילה הוה ו
ונאמרי להלן ועברתי בארץ מצרים כל לילה הוה מה להלן עד חצות אף כאן עד חצות אמר ליה ר
עקיבא והלא כבר נאמר בחפזו עד שעת חפזו אם כן מה תל כל לילה יכול יהא נאכל כקדשי בין
תל כל לילה כל לילה הוה נאכל ולא ביום בשלמ לר אליעזר בן עזריה דאית ליה גזירה שוה
אצטריך למכתב ליה הוה לא לר עקיבא הא הוה מאי עביד לי למעוטי לילה אחר הוא דאתא
כדא הואיל ופסח קדשים קלי ושלמים קדשים קלים

מאימותי

מה שלמוי נאכלין לשני ימי ולילה אחת טביתים דכתיב ביר זככס יאכל ומוחרת אף פסח טמי הנחיל נחין נאכל חלף כלילה
נוקיס טמי לולת בתוקוס טמי ימים דשלמים ויהא נאכל בטמי לילות ויום אחד לא טיאכלנו כיום חלף טיהא טהות זמן טלח
יסל באכילה בשביל המתנת היום ויאכלנו כלילה הטנית קלל: טס תזכח את הפסח ככא הטניט מוע נאחך ומצרי
הרי לך טלטה זמנים טחין טנים בערב כי יטטו טללי ערב הינו לאחד חנות טכטלקה חניה ויראט כל אדם ונטקה למערב:
ככא הטניט ומטחטכה: מועד ט

מה שלמוי נאכלין לשני ימים ולילה אחד אף פסח נאכל שני לילות
במקום שני ימים ויהא נאכל לשני לילו ויום אחד קמול כלילה הוה
כלילה הוה נאכל ואינו נאכל כלילה אחר ור אלעזר בן עזריה
בקר כתיב למעוטי יום לילה אחר לא צריך קרא ואידך אי מהתם
הוה אמינא מאי בקר בקר שני ואידך כל בקר בקר ראשון הוה והני
תנאי כהני תנאי דתנא טס תזכח את הפסח בערב ככא השמש מ
מועד צאתך ממצרים ר אלעזר אומ בערב אתה זוכה וככא השמש
אתה אוכל ומועד צאתך ממצרים אתה שורף ר יהושע אומ בערב
אתה זוכה ככא השמש אתה אוכל ועד מת אתה אוכל והולך עד מ
מועד צאתך ממצרים אמר ר אבא הכל מודים כשנגאלו ישראל
ממצרים לא נגאלו לא בערב שג הוציאך ה אהיך ממצרים לילה
וכשיצאו לא יצאו לא כיום שג ממחרת הפסח יצאו בני ישראל ביד
רמה על מה נחלקו על שעת חפזון ר אלעזר בן עזריה סבר מאי
חפזון חפזון דמצרים ור עקיבא סבר מאי חפזון חפזון דישראל
תנא גמי הכי הוציאך ה אהיך ממצרי לילה וכי כלילה יצאו והלא
לא יצאו לא כיום שג ממחרת הפסח יצאו בני ישראל ביד רמה א
לא מלמד שהתחילה להם גאלה מכערב דבר גא באוני העס וגו
אמרי דכיר ינאי אין גא לא לשון בקש אל הקבה למשה בבקשה
מוך לך ואמור להם לישראל בבקשה מכס שאלו ממצרי כלי כסף
וכלי זהב שלא יאמר אותו צדיק ועבדום וענו אותם קיים בהם אח
ואחרי כן יצאו ברכוש גדול לא קיים בהם אמרו לו ולואי שגצא ב
בעצמנו משל לארס שהיה חבוש בבית האסורין וחיו אומרין לו
בני אדם מוציאין אותך למחר מבית האסורין ונותנין לך כמון הר
הרבה ואומר להם בבקשה מכס הוציאוני היום ואיני מבקש כלום
וישאלום אמ רבאמי מלמד שהשאלום בעל כרחם איכ דאמרי
בעל כרחם דמצרים ואיכא דאמרי בעל כרחם דישראל מאן דאמ
בעל כרחם דמצרים דכתיב ונות בית תחלק שלל מד בעל כרחם די
דישראל משום משוי וינצלו את מצרים אמ רבאמי מלמד ש
שעשאוה כמצודה שאין בה דגן וריש לקיש אמ עשאוה כמצולה
שאין בה דגים אהיה אשר אהיה אל הקבה למשה לך אמור
להם לישראל אמ היותי עמכם בשעבוד זה ואני אהיה עמכם בשעבו
מלכות אמ לפנו רבונו של עולם דיה לצרה בשעתה אל הקבה לך אמור להם אהיה שלחני
אליכם ענגי ה ענגי אמר אבהו למה אמ אליהו ענגי שתי פעמי מלמ שאמ איהו לפני הקבה
רבונו של עולם ענגי שתרד אשמן השמים ותאכל כל אשר על המזבח וענגי שתסיח דעתם כדי
שלא יאמרו מעשה כשפים הם שנאמ ואתה הסכות את לבם אחרנית מתני

נאחך ומצרים בכקר כיכד
יתקיימו כלס בערב לזמן טח
טוטיטה ככא הטת התחלת זמן
אכילה מועד נאחך זמן טרוט
טלמו בכקר הוה כעשה נועד
טחניט זמן טרוטה חלף לטי ט
טחין טורטין קדוטיס ביר טוב
ומטניטן לו עד בקר טמי: עד
מתו אהה אוכל הינו כר עקיב
חבל לתנא קמא עד חג לילה
הני זמן אכילה נתן לא דחי לא
וחיו ביניהם הכל מודים ר עק
עקיבא גטייה מודה טהגאלה
ומחנות נחילך היתה טע חפזון
דמצרים לטלחט זן הארץ: ת
ומערב נגאלו כענו להס רשות
לצאת חפזון דמצרים: תכת ה
הככרי טעל יד כחטון למחרי
לטלחט: חפזון דישראל לא ט
טמטנו להס לצאת עד בקר: או
אחי צדיק אכרהס: כמצודה ז
טחין כה דגן דרך טידי עוסו
לזרית דגן תחת מצודות כדי ט
טיכאו עוסות וכלכרין וכטחין
כה דגן חין עוף טונה חליה כ
כך ריקטו התכרי וכל ומנוכס
וינצלו כתרבונו ורוקינו: כח
כמצולה טחין כה דגים כמור
מחלגות יס כלו כתיך התהס
חין ומניין דגוס חלף על טפת
היס היכא דאיכא זמן: דיה לב
לצהר בטעתה דיה לצהר טיס
טיחוננו כה בטעה טתכא ע
עליהס למה תדאיכס עכטיו ו
כמצודה קסה: טתסיח דעתס
תלכא כלכס מוזנה טל רטע ט
להכחיטני ולנו על ידי טתטי
הכחיט האה חות

אלא בין תכלת טבה ללכן סבה פי רמי צמר הכובע תכלת ויש מקומו של עלה עם הכבוע שפיר וקטה דאחריו כמסתמך
ראה מצוה זו טבה תלוי מצוה אחרת ואיזו זו קט כדתיבא עד שיכיר בין תכלת ללכן וחי קאי אגזת צמר אינה תלויה
בציצית ועוד בליה נמי פעמים יכולין לראות צמר שאינן כבוע כדרכו עכ"ל לפרש בין תכלת טבה בציצית טהרה כבוע
בו תכלת נגס טה חוטין לכן ועושי בו חולי של תכלת וחוליא של לכן אחרים אומרי עד שיראה חברו וכו' בירושלמי

מתני' תכלת ירוק הוא וקרו'
לכבוע כרתי שקורין פניוויט'
גז' : בין תכל' טבה ללכן טבה
גזת צמר טבועה תכל ויש בה
מקומו של עלה עם הכבוע ש
יפה ערוד חומר הכר: לתפלה
להניח תפילי' שמצות הכתוב
קודם קט כפרק טו: מתפלל א'
בינס' דהנך החול לדברי הכל
יש הוא: מאי קראה מצוה לה
להתפלל עם הנך החמה: ולפי
גלפטי ירח אף תפלת המנחה ל
מצות עם דמדומי חול: ותיקו'
אכפיש עניינס ומחבבין מצוה
דכתי' יראוך עם שמש וגו' מ
מתי מתיראין מן כשמואלך
מקבלין עליהם דהינו מלכות
סמיים שמקבלין עליהם בקט'
עם שמש כלות כשהשמש יוצא
הינו עם הנך החול: שאם יזכה
לעולם הכא לראו גדולתן של
ישראל: יבחין כח הרב גדולתן
יותר על האומות עכ"ל:

מתני' מאימותי קור' את שמע בשח
משיכיר בין תכלת ללכן ר' אליעזר א
אומ' בין תכלת לכת' וגומר עד הנץ
החמה ר' יהושע אומ' עד שלש שעו'
שכן דרך מלכי לעמוד בשלש שעות
הקורא מכאן ואילך לא הפסיד כא
כאדם הקורא בתורה גמ'
פאי בין תכלת ללכן אלימא בין ג
גבכא דעמרא חורא לגבכא דעמרא
דתכלתא הא בליליא גמי מדע ידיע
לא ט' בין תכלת טבה ללכן טבה
תנא ר' מאיר אומר משיכיר בין זאב
לכלב ד' עקיבא או בין חמור לערוד
ואזדים אומרים משיראה את חב
חברו רחוק ארבע אמות ויכירנו אמ'
רב הונא הלכה כאחרים אמ' אביו
לתפלה כאחרים לקט כותיקין דאמ'
ר' יוחנן ותיקין היו גומרין אותה עם ז
הנץ החמה תנא גמי הכי ותיקין
היו גומרין אותה עם הנץ החמה כד

כדי שיסמוך גאלה לתפלה ונמצא מתפלל ביום אמ' ר' זורא מאי
קראה יראוך עם שמש ולפני ירח דור דורים העיד ר' יוסי בן
אליקים משום קהלא קדישא דבירושלם כל הסומ' גאלה לתפלה
אינו גזוק כל היום כלו' איני והאמ' ר' זורא אנא סמכי ואתוקי אל'
במאי איתוקת דאמטיית אסא לבי מלכא' התם גמי מבעי לך למ
למיהב אגרא למחוי אפי' מלכא דאמ' ר' יוחנן לעולם ישתדל אדם
לרוץ לקראת מלכי ישראל ולא לקראת מלכי ישראל בלבד לא אפי'
לקרא' מלכי אומו העולם שאם יזכה יבחין בין מלכי ישראל למלכי
אומות העולם אל' ר' אלעא לעולא כי עיילת לחתם שאיל בשלמ'
דרב ברונא אחי במעמ' מלה חבורה דאד' גדול הוא ושמח במצות
זמנא חדא סמך גאלה לתפלה ולא פסיק חוכא מפומי כוליה יומא

סמוך להנץ ויש לומר דאזני זמן הוקבע לכבוד לפי שלא היו יכולין להקדים ולמהר כותיקין כי רוב בני אדם אינם יכולין ל
לכוין אותה טעה כל הסמוך גאלה לתפלה אינו כזוק וחת והלא כל העולם סומכי גאלה לתפלה ומאי רבותי דרב ברונא
דלא פסיק חוכא משומיה ויש לומר דהכי קאמי כל הסמוך גאלה לתפלה כותיקי שקורין קט קודם הנץ ותפלה לאחר הנץ

במה אנו קיומי חי ברנול אפי'
ברחוק טפי חכים ביה וחי כ'
בשאינו רנול אפי' בקרו לגביה
לא חכים ביה תפתר ברנול וא
ואינו רנול סהדין אכסני דאחי
לקיבין וצריך לומר דהאי אחרי'
לאו ר' מאיר וכמה דה' ר' מאיר
אירי לעיל מטיהו
לקרית טועב כותיקין תימ'
דלעי פסקיט כמאן
דמתיר לאחר עמוד השח ויר
ולקין פסקיט הלכה כר' יהושע
דאמי עד ג' טענ' והכ פסי אכוי
טהא כתר וא כותיקי ומשמע
דהכי הלכתא ויש לו דודאי זמן
קט ומשמע ומתחיל לאחר עמוד
השחר וזמנו עד ג' שעות ומיהו
מצוה מן המובח כותיקי סמוך
להנץ החמה כדי לסמוך גאלה
לתפלה ואפי' ותיקין נמי מוד
לר' יהושע שאם לא קרא קודם
הנץ החמה דיכול לקרית עד ג'
שעות ועל זה אנו סומכין וכן
פרק מי שמעו דקאמי בעל קרי
יורד וטובל אש יכול לעלות ול
ולקרות קודם הנץ וכו' ומסיק
בגמ' דלמ' כר' יהושע וכותיקין
כלות מתנינן דקטני קודם ה
הנץ החמה כותיקי אלמ' ותיקי'
נמי מוד לר' יהושע שאין טעה
עוברת עד ג' טענ' ומיהו קטה
דאחי ביומא אף היא עיתה
כברטתא של זהב כיון שהחמה
נורחת היו כבועי ונאלו היוכה
והיו יודעין טהנע הנץ החמה
ובא זמן קט של שחרית ומוקי
לה התם בשאר עמא דירושלם
אלמא משמע דעיקר זמן קט
לאחר הנץ החמה והא'
לא היו כותיקין טה
טהו קורין קוד להנץ

סמוך להנץ ויש לומר דאזני זמן הוקבע לכבוד לפי שלא היו יכולין להקדים ולמהר כותיקין כי רוב בני אדם אינם יכולין ל
לכוין אותה טעה כל הסמוך גאלה לתפלה אינו כזוק וחת והלא כל העולם סומכי גאלה לתפלה ומאי רבותי דרב ברונא
דלא פסיק חוכא משומיה ויש לומר דהכי קאמי כל הסמוך גאלה לתפלה כותיקי שקורין קט קודם הנץ ותפלה לאחר הנץ

תהא הא דר יוחנן בתפלת ער
ערבית דלא חייסין לסמוך ג
גאלה לתפלה דגאלה ביממא ה
הוא: דאמר ר' יהודה בריה דר'
שמעון בר' עסקא באשרי נסיים
באשרי אלול חדא היא דאשרי
כל חוסי בו סיממא דלמיה רגשו
גוים הוא: בריוני פרויבס: חט
חטאים כתיב קרי בו חוטאים
שיכלה יכר הרע: ספיל: הפסיל
עצמך לסוף המקרא כל דבר
שהוא בסוף קרי שפילו של דבר:
סמוכים לעד לעולם: בדברי
תורה כתיב: כאמרי כל פקודי:
סמוכים: סמוכות כל פקודי ע
עשו: באמת וישר ולגורך ולא
דבר רק: כלני יש עבד שמורד
ברבו: יובא להכחיש את דברי
הנביא: אמור להם כלום יש ב
כן כן: והא חזינן הכא דהנה
הכא כתיב הוי סופיה להמת:

היכי מצי סמך' והאמר יוחנן ב
בתחילה הוא אומר ה שפתי תפתח ול
ולבסוף הוא אומר יהיו לרצון אמרי
פי וגו' אמר ר' אעזר תהא בתפלה ש
של ערבית' והא אר' יוחנן איזהו בן
העולם הכא והו' הסומך גאלה של ב
ערבית לתפלה של ערבית' לא אר'
אעזר תהא בתפלת המנחה רב אשי
אמ' אפי' תימ' בכלהו וכיון דקבעוה ר'
רבנן בתפלה בתפלה אריכת דמיא
דאי לא תימא הכי ערבית היכי מצי י

כל פרסה שהיתה חביבה ה
על דוד כן יצאת מאי פ
כל הפרסיות והא לא אשכחן ס
פנס פרסה אחרת שמתחלת ס
באשרי ומסיימת באשרי אלול ו
היא יול' דלאו דוקא פתח בא
באשרי נסיים באשרי אלול פת
חתימה ועו' פתיחה כמו תהלה
שפתח בתהלה נסיים בתהלה
תהלת ה' ידבר סי' וכן הרבה
פרסיות שמתחילות בהללויה ו
ומסיימות בהללויה:

סמך' והא בעי למימ' השכיבנו' לא כיון דתקינן רבנן השכיבנו כג
בגאלה אריכתא דמיא' והכא נמי כיון דקבעוה רבנן בתפלה כתפ
בתפלה אריכתא דמיא' מכדי האי יהיו לרצון אמרי פי משמע ל
לבסוף ומשמע מעיקרא דבעינא למימר' מאי טעמ' תקיננה רבנן
לאחר שמנה עשרה ברכות לימרו מעיקרא' אר' יהודה בריה דר'
שמעון בן פזי הואיל ולא אמרו דוד לא לאחר שמנה עשר' פרשיות
לפיכך תקיננו רבנן לאחר שמנה עשרה ברכות' הגי' תמנ' סרי ת
תסרי הויין' אשרי האיש ולמה רגשו גוים חדא פרשה היא דאר'
יהודה בריה דר' שמעון בן פזי מאה ושלש פרשיותאמ' דוד ולא אמ' הללויה עד שראה במפלתן י

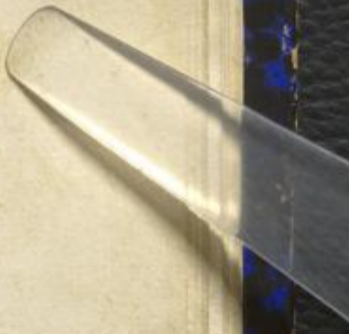
פתח באשרי דכתיב אשרי האיש והי' באשרי

של רשעים שנא יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם ברכי גפשי אתה הללויה' הגי' מאה
ושלש מאה וארבע הויין' לא שם אשרי האיש ולמה רגשו גוים חדא פרשה היא דאר' שמואל ב
בר נחמני אמר ר' יוגתן כל פרשה שהיתה חביבה על דוד פתח בה באשרי וסיים בה באשרי דכתי'
אשרי כל חוסי בו' הגהו בריוני דהו' בשבכותיה דר' מאיר והו' קא מצערו ליה טובא הוה קא
בעיר מאיר רחמי עלויהו כי היכי דלימותו' אמר ליה ברוריה דביתו מאי דעתך משום דכתיב
יתמו חטאים מי כתי' חוטאים' חטאים כתי' ועוד שפיל' לסיפיה דקרא ורשעים עוד אינם' כיון ד
דיתמו חטאים ורשעים עוד אינם' לא בעי רחמי עלויהו דלהדרו בתשובה ורשעים עוד אינם'
בעי רחמי עלויהו והדרו בתשובה' אמ' לה ההוא מינא לברוריא כתי' רני עקרה לא ילדה מ'
משום דלא ילדה רני' אמר ליה שטיא שפיל' לסיפיה דקרא דכתי' כירבי' בני שומכא מבמ בעולח
אמ' ה' לא מאילא ילדה רני כגסת ישראל שדומה לאשה עקרה שלא ילדה בני' לגיהגס כותיכר
אמ' ליה ההוא מינא לר' אבהו כתי' מוזור לדוד בכרחו מפני אבשלום בנו' וכתי' מוזור לדוד
בכרחו מפני שאול במערה' הי' מעשה הוה ברישא' מכדי מעשה שאול הוה ברישא' לכתוב ברי
ברישא' אמ' ליה אתון דלא דרשיתון סמוכין קשיאלכו' אנן דדרשינן סמוכין לא קשיאלן' דא
דאר' יוחנן סמוכין מן התורה מנין' שג' סמוכים לעד לעולם עשויים באמת וישר' למה נסמכה פ
פרשת אבשלום לפרשת גוג ומגוג שאם יאמר לך אדם כלום יש עבד שמורד ברבו אף אתה אמ'
אמור לו כלום יש בן שמורד באביו' לא הוה הכא נמי הוה' אמ' ר' יוחנן משום ר' שמעון בן
יחי מאי דכתי' פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה' כנגד מי אמ' שלמה מקרא זה' לא אמ'
אמרו אלא כנגד דוד אביו שדר בחמשה עולמים ואמ' שירה

ואמ שירה דר במעי אמו ואמ שירה שנ ברכי נפשי את ה וכל קרבי את שם קדשו יצא לאור
העולם ונסתכל בככבים ובמזלות ואמ שירה שנ ברכו ה מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע ב
בקול דברו ברכו ה כל צבאיו וגו' ינק משדי אמו ונסתכל בדדיה אמ שירה שנ ברכי נפשי את
ה ואל תשכחי כל גמוליו מאי כל גמוליו אמר אבהו שעשה לה דדים במקום בינה טעמ מאי
אמר רב יהודה כדי שלא יסתכל במקום ערוה רכמתנה אמ כדי שלא יינק ממקום הטנופת דאה
במפלתן של רשעים ואמ שירה שנ יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם ברכי נפשי את ה
הללויה נסתכל ביום המיתה ואמ שירה שנ ברכי נפשי את ה ה אלהי גדלת מאד הוד והודר
לבשת מאי משמע דעל זום המיתה נאמר אמ רבה בר רב שילא מסיפא דעמינא דכתי' תסתור
פגך יבהלן וגו' רב שימי בר עוקבא ואמרי להמר עוקבא הוה ש
שביח קמיה דר שמעון בן פזי והוה מסדר אגדתא קמיה דר יחושע
בן לוי אל מאי דכתיב ברכי נפשי את ה וכל קרבי את שם קדשו
אל בא וראה שלא כמדת הקבה מדת בשר ודם מדת בשר ודם צר
צורה על גבי הכותל ואינו יכול להטיל בה רוח ונשמה קריבים וב
ובני מעים והקבה אינו כן צר צורה בתוך צורה ומטיל בה רוחו ונ
ונשמה קריבים ובני מעים והינו דאמ חנה אין קדוש כה כי אין ב
בלתך ואין צור כאלהינו מאי אין צור כאלהינו אין צייר כאלהינו
מאי כי אין בלתך אמ רב יהודה בר מנסיא אל תקרא כי אין בלתך
לא אין לבלותך שלא כמדת הקבה מדת בשר ודם מדת בשר ודם
מעשה ידיו מבלין אותו והקבה מבלה מעשיו אמ לי אנא הכי
קא אמינא לך הני חמשה ברכי נפשי כנגד מי אמרן דוד לא אמרן
לא כנגד הקבה וכנגד נשם מה הקבה מלא כל העולם אף נשם
מלא את כל הגו מה הקבה רואה ואינו נראה אף נשם רואה ואינו
נראה מה הקבה זן את כל העולם כלו אף נשם זנה את כל הגוף
הקבה טהור אף נשמה טהורה הקבה יושב בחדרי חדרים אף
נשמה יושבת בחדרי חדרים יבא מי שיש בו חמשה דברים הללו
וישבח למי שיש בו חמשה דברים הללו אמ רב המנונא מאי
דכתיב מי כחכם יודע פשר דבר מי כחכם יודע פשר לעשו פשרה
בין שני צדיקים בין חוקיהו לישעיהו חוקיהו אמ לית ישעיהו ת
גבאי דהכי אשכחן באיהו דאזל לגבי אחאב שנ וילך איהו להראו
לא אחאב ישעיהו אמ לית חוקיהו גבאי דהכי אשכחן ביהורם בן
אחאב דאזל לגבי אישעיהו עשה הקבה הביא יסורי על חוקיהו ואמ לו לישעיהו לך ובקר את
החולה שנ כימים ההם חלה חוקיהו למות ויבא אליו ישעיהו בן אמוץ הנביא ויאמר כה אמר
ה צבאות צו לביתך כי מת את ולא תחיה וגו' מאי כי מת אתה ולא תחיה מת אתה בעולם הוה
ולא תחיה לעולם הבא אמ לי מאי כליה האי אמ לי משום דלא עסקת בפריה ורביה אמ לי
משום דחזאי לי ברוח הקדש דנפקי מנאי בנן דלא מעלו אמ לי בהדי כבשי דרחמנא למה לך
מאי דמפקדת אבעי לך למעבד ומה דניחא קמיה קודשא בריך הוא לעביד אמ לי השתא הב
לי ברתך אפשר דגרמ זכותא דידי ודידך ונפקי מינאי בני דמעלו אל כבר נגזרה עליך גזירה
אמ ליה בן אמוץ כלה נבואתך וצא כד מקובלמ מבית אבי אבא אפי' חרב חדה מונחת על צוארו
של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים

ואמ שירה כנגד כלם את שיר
לכססרת רוח הקדש עליו וכל
קרבי על שם קרבי אמו סדר
בתוכן: מאי ומשמע דעל יום
המיתה נאמר: בא וראה נכו' ה
הוא סבר דהכי בעו מאי סבא
קרבים דקטו חמשה ברכי נפ
כשמי לעי חסי להו: מאי דכתי'
מי כחכם ומו' וידע פשר דב
משום דאירי בסוף כסמיכת
נאלה לתפל קט ליה: דאשכחן
דאזל אליהו לגבי אחאב דכתי'
וילך אליהו להראות אל אחאב:
יהורם אזל לגביה אלישע: כטס
כסהלכו על מואב הו' ויהנאפט
דמיקון שלא היו הולכי זה אצל
זה לא היו מוכיחו על שלא נשא
אסה: כבשי דרחמנא סתריסן
דהקבה כמו רישא ככבשא: ב
בהטומנת האשר: נגזרה גזירה
טהומת: ומקובלמי טפית אבי א
אבא דוד טהיה את התלאך וח
נחרכו סלוסה בידו כסוף ספר
טמואל לא תנע עצמו מן הרח
הרחמים:

אבי אבא שחפה את ההיכל שלמה: עבדו ספר רפואות כדי שיכסמו רחמים : סתם ימי נוחן ימי שלג כדברי היומיס' למה כדי
שלא יבואו מלכי אשור וינצלו מים לשת' ולא זהו נוחן הנדר דהנח לאו בארץ ישראל הנח אלא מעין קטן הנח סמוך
לירושלם: טכאל' והורדת' אותן אל נוחן וינצלו מים ויחצקו יתיה לטילוחא: גירר עצמות אכיו לפי שהיה רשע כזה ולא נהב
בו כבוד בקבורתו להוציאו כהנח כמדת זהב וכסף : עבר ניסן בניסן קטן ומשקדש החדש למס ניסן כמלך לעבר את ה
הסנה ועשאו אדר כמו טכאל'

אתמר נמיר' יוחנן ור' אלעזר דאמרי תרויהו אפי' חרב חדה מונח
על צוארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים' שנאמ' הן יקטלני
לו איחל' אמר' חנן אפי' בעל החלומות אומ' לו לאדם למ
למחר הוא מת אל ימנע עצמו מן הרחמים שנאמ' כי ברוב חלומו
והבלים ודברים הרבה את האלים ירא' מיד ויסב חוקיהו פניו אל
הקיר ויתפלל אל ה' מאי קיר' אמר' שמעון בן לקיש מקידות לבו'
שנאמ' מעי מעי' אוחילה קידות לבי וגו' ר' לוי אמ' על עסקי הקיר'
אמ' לפניו רבנו של עולם ומה שונמית שלא עשתה אלא קיר א'
אחת קטנה החיית את בנה אבי אבא שחפה את ההיכל כלו בכסף
ובזהב על אחת כמה וכמה' זכור נא את אשר התהלכתי לפניך א'
באמת ובלבב שלם והטוב בעיניך עשיתי' מאי והטוב בעיניך עשי
עשיתי' אמ' רב יהוד' אמ' רב שסמך גאלה לתפלה ר' לוי אמ' שגנו
ספר רפואו' תגורבנן ששה דברי' עשה חוקיהו המלך על שלשה
הודו לו ועל שלשה לא הודו לו גנו ספר רפואו' והודו לו כחת נחש
הנחושט והודו לו גירר עצמות אכיו על מטה של חבלים והודו לו'
ועל שלשה לא הודו לו סתם מי נוחן ולא הודו לו קצץ דלתות הי'
היכל ושגרם למלך אשור ולא הודו לו עבר מסן במסן ולא הודו ל'
לו' ומי לית ליה לחוקיהו החדש הזה לכם ראש חדשים זה מסן
ואין אחר מסן אלא טעה בדטמוא' דאמ' שמוא' אין מעברין את ח'
השנה ביום שלשי' של אדר הואיל וראוי לקובעו מסן סבר הואיל
וראוי לא אמרינן' אמר' יוחנן משום ר' יוסי בן זמרא כל התו
התולה בזכות עצמו תולין לו בזכות אחרים' וכל התולה בזכות א'
אחרים תולין בזכות עצמו משה תלה בזכות אחרים שנאמ' זכור ל'
לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך תלו לו בזכות עצמו שנ' ואמר ל'
להשמידם לולא משה בחירו עמד בפרץ לפניו להשיב חמתו מהשחית' חוקיהו תלה בזכות ע'
עצמו דכתי' זכר נא את אשר התהלכתי לפניך תלו לו בזכות אחרים' שנאמ' וגנותי על העיר הזאת
להושיעה למעני ולמען דוד עברי והיינו דר' יהושע בן לוי' דאמר' יהושע בן לוי מאי דכתי' הנה
לשלום מר לי מר אפי' בשעה ששיגר לו הקבה שלום מר הוא לו' געשה נא עליית קיר קטנה
רב ושמוא' חד אמ' עלייה פרועה היתה וקיריהו וחד אמ' אכסדרה גדולה היתה וחלקוה לשנים'
בשלמ' למאן דאמ' אכסדר' הינו דכתי' קיר' לא למאן דאמ' עלייה מאי קיר' שקיריהו בשלמ' למאן
דאמ' עלייה היינו דכתי' עליית' אלא למאן דאמ' אכסדרה מאי עליית' מעולה שבכתים' וגשים' לו
שם מטה ושולחן וכסא ומגורה' אמ' אבי ואיתמר' ר' יצחק הרוצה להגות יהנה כאישע' ושאינו
רוצה להגות אל יהנה כשמוא' הרמתי שנ' ותשובתו הרמתה כי שם ביתו ואמ' ר' יוחנן שכל מקום
שהולך שם ביתו עמו' ותאמר אל אישה הנה גא ידעתי כי איש אלים קדוש הוא אמר' יוסי
בר' חנינא מבאן שהאשה מכרת באורחין יותר מן האיש' קדוש הוא

כדברי היומיס' ויועץ המלך ח
חוקיהו לעשות השסח בחדש ה
השני: בון שלשי' של אדר ואצט'
שלא נתקדש החדש שערין לא
באו עדי' התולה בזכות עצמו
שאו כתפלתו עשה לי בזכותי
כגון חוקיהו שאמר זכר נא את
אשר התהלכתי לפניך וגו' שר
פרועה תגלה סנטלה תקרה ס
סלה: הרוב להנ' ומל אחרי':
יהנה' ואן אשור בדבר: כאל
כאלישע' כמו שמינו כאלישע
סנהס: והרצה שלא להכותי
משל אחרים: אל יהנה' ואן כ
בדבר לא תעזב נשותי רח ולא
תעזב טכאל: כמנואל הרומתי'
כמו שמינו כמנואל הרומתי'
שלא רצה להכותי: כי שם ביתו
לעיל מיניה כתיב והיה מדי
סנה בסנה וסכב ביתאל והמי
והמטה וספט את ישראל וסמ
וסמוך ליה ותשובתו הרמתה כ
כי שם ביתו וכי איני יודע שם
שם ביתו אלא אכלהו מקומו'
דקרא דלעיל מיניה קאי: שכל
מקום שהיה הולך שם היה נוס'
כל כלי תעמיטו בית עמו ואהל
חיייתו שלא להכניחן אחרים:

כבוד יפיה כדדיה: תפלה לעני דרך עניות: יכוין את רגליו וז' אצל ו: ורגליוס רגל יס
ישרה כראין כרגל אחר: הקורא מכאן ואילך לא הפסיד סהרי הנה כאדם שקורא אחת ה
תכל הפרטיות סבתורה ואעפי סלא יבא ידי קס יס לן קבול סכר כעוסק בתורה:
מתני' יטו על כדדיה: כסככך דרך סביבה: יעמדו דכתו' ובקומך: כדרךך או

בקומה או כסכיב או כסיבה
או מהלך: גול כסכתך
בביתך פרט לעוסק במצוה ל
לקומה מפרט תוא מסמע: וכל
ובלכתך כדרך פרט לחתך זא
ואצב דחתך נתי עוסק במצוה
הוא אי לאו קרא יתיר לא כסף
לן מקרא קמא דכיון דעוסק
במצוה לא כתי' בקרא בהדיא
אלא מיעוטא בעלמ' הוא דקא
דרטי מביתך וממעטיכ מיני'
עוסק במלאכת מצוה דאיכא
טרדא: אכל חתן דטרדא דתם
דמחטבה בעלמ' הוא סמחטב
על כעילת כתנלי' אי לאו קרא
יתירא לא אתמעוט::

קדוש הוא מנא ידעא רב ושמואל חד
אמ' שלא ראתה זכוב עובר על שלח
שלחנו וחד אמ' סדין של פשתן מצע'
על מטתו ולא ראתה קרי עליו קדוש
הוא אמ' ר' יוסי בר חמנא הוא קדוש

ומשרתו אינו קדוש שג' ויגש גחוי להדפה אמ' ר' יוסי בר חמנא ש
שאחזה בהוד יפיה עובר עלינו תמיד אמ' ר' יוסי בר חמנא משו' ר'
איעור בן יעקב כל המארח תלמי חכם כתוך ביתו ומהנהו מנכסיו
כאלו מקריב תמידין ואמ' ר' יוסי בר חמנא משו' ר' איעור בן יעקב
אל יעמד אדם במקום גבוה ויתפלל לא במקום נמוך ויתפלל שג'
ממעמקים קראתך ה' תנא נמי הכי לא יעמד אדם לא על גבי
כסא ולא על גבי שרפרף ולא במקו' גבוה ויתפלל לא במקום נמוך
ויתפלל לפי שאין גבהות לפי המקום שג' ממעמקים קראתך ה'
ואמ' ר' יוסי בר חמנא משום ר' אליעזר בן יעקב המתפלל צריך

ועל גבי שרפרף

שיכוין את רגליו שנ' ורגליוס רגל ישראל אמ' ר' יצחק אמ' ר' יוחנן אמ' ר' יוסי בר
חמנא משום ר' איעור בן יעקב מאי דכתי' לא תאכלו על הדם לא תאכלו קודם שתתפללו על ד
דמכם אמ' ר' יצחק אמ' ר' יוחנן אמ' ר' יוסי בר חמנא משום ר' אליעזר בן יעקב כל האוכל וש
ושותה ואחר כך מתפלל עליו הכתו' אומ' ואותי השלכת אחרי גויד' אל תקרי גויד' אלא גאיד' א
אמ' הקנה לאתר שנתגאה זה קבל עליו מלכות שמים ר' יהושע אומ' עד שלש שעות
אמ' רבי יהודה אמ' שמואל הלכה כר' יהושע הקורא מכאן ואילך לא הפסיד אמ' רב
חסדא אמ' מר עוקבא ובלבד שלא יאמר יוצר אור מתכי הקורא מכאן ואילך לא הפסיד כאדם
שהוא קורא בתורה אבל מברך הוא שתיס לפניה ואחת לאחריה תיובתא דרב חסדא תיובתא
איכא דאמרי אמ' רב חסדא אמ' מר עוקבא מאי לא הפסיד שלא הפסיד ברכות תנא נמי הכי
הקורא מכאן ואילך לא הפסיד כאדם שקורא בתורה אבל מברך הוא שתי לפניה ואחת לאחריה
אמ' ר' מנ' גדול הקורא קש בעונתה יותר מן העוסק בתורה מדקתמי לא הפסיד כאדם שקורא ב
בתורה אלמ' קש בעונתה עדיף מתנ' בית שמאי אומרי בערב כל אדם יטו ויקראו
ובפקד יעמדו שג' ובשכבך ובקומך ובית הלל או כל אדם קור' כדרכו שג' ובלכתך בדרך אם כן
למה נאמ' ובשכבך ובקומך בשעה שבני אדם שוכבי ובשעה שבני אדם עומדי אמ' ר' טרפון אמ'
היית בא בדרך והשת' לקרות כד ברי' בש' וסכנת' בעצמי מפני הלסטים אמרו לו כדי היית לחוב
בעצמך שעברת על דברי בית הלל גמר' בשלמ' בית הלל קא מפרשי טעמייהו וטעמ'
דבי שמאי לא ב' שמאי מאי טעמ' לא אמרי כבי הלל אמרי לך בית שמאי אם כן נמי קרא בבקר
ובערב מאי כשכבך ובקומך בשעת שכיבה שכיבה ממש ובשע' קימה קימה ממש ובי שמאי האי
ובלכתך בדרך מאי עביד להו ההוא מבעי להו לכדתנא בשבתך בביתך פרט לעוסק במצוה וב
ובלכתך בדרך פרט לחתן מכאן אברו

הכונס את הבתולה פטור טעור במחשבת בעילת מצוה:
 מאי תשמע פרט לעוסק במצוה: כי דרך כסוכך ובלכתך
 הוקצו לדרך: מי לא עסקין בו כלום מכלן דבדרך רשות
 לחודא חיירי קרא הא קרא דרך סתמי כתי' ונחילא משתמע
 כתי' מיכא דרך מצוה ואפי' הכי
 אינו רחוקא ליקרי: אי תנשט ט
 טורחא דמחשבה פטרת לי אפי'
 טכונה ספיכתו כתי' אלת' א' א'
 אכא כתי' למה און' אבפי טט
 טעורו בטעור חייב שכל המצוה
 חוץ וזן התפילו טכ בהס שאר
 ליחזקאל סאך חכום עלי ונב'
 וכי' דכענו שאר ואלל מתגולל
 בטעור בעפר און' זה שאר: טר
 טורחא טרדא דמצוה וכיון דא
 דאון' מיעוט בעלמ' דרשינן פ
 פרט לחתן מסתיין אס ומע
 ומעטת מנייה טרדא דמצוה:
 נכה אמרי לך כתי' מי דמקרא
 למודע מנייה פרט לחתן אשא
 מניולא טי' בלכתך דידך הוא
 דיוחייב אלמ' בדרך כתי' קרי:
 עוסקן במלאכתו וקורין לך
 לקיין ומקמי לה כעזק טמי:
 הטה ר' אלעזר בן עזריה ככס
 אלחד שאמר לו זקן מגדל
 ואמר להם יהיה זה כנגד המכ
 המשיחית' אמר לו לך משל למ
 למה הדבר דומה לאחד שאמר'
 לו זקן טאה ומגדל והוא חונ'
 למה הנחיל וקלשתם אונע אף
 המשיחית כנגד המשיחית: הב
 הגדול הזה יהיה נתון לתצור ו
 ולמספרים שאכיא עליו ואשא
 ואשחיתנו: עכשו שאני הטתי ה
 הרי אני כמקלס את מעשיך ס
 שהיית מנסה ואתה חוקשת: כה
 כתי' אית לתו מטי' דכתיבן מ
 כתי' שרי כדאמרי לעיל מטי' מ
 וקורין אבל עכשו כיון דער
 השתא היית זקן ועכשו הטית
 אס לא חוקשתי אני יראו התל
 התלמידים ויקבעו הלכה

שנאמר בהס פאר פרטי' ואלל מעולל בעפר קרני וא
 ואין כאה ליתת שאר תחת אשר ואת ולמה לי ה
 האי טעמ' תנוק ליה מדאון' ליחזקאל סאך חכום עליך וכ
 מכלל דכתי' עלת' אפי' ותיירן שאר מקוני דכרך טעמ' טל
 רטי' כי היכי דלא נילף שאר מ
 מצות מתפילין מקל וחומר אי
 כתי' צריך טעמ' דרטי' לחייבן
 בתפילין לאחר יום ראשן דלא
 טיך מעולל בעפר קרני אלא
 כיוס ראשן דוקא:
 תני רב יחזקאל עשה ככס
 עשה ורב יוסף און' ע
 עשה ככס לא עשה ולא כלנס'
 פטיטא דאין הלכה כמותן ויט
 לומר הנחיל וכס' מחמיריס על
 האדם טפי מכה לא טיך לונ'
 פטיט' דהא עשה ככס לא עשה
 ולא כלנס הינו היכא דכס' מקי
 מקילין וכה מחמירין אבל ה
 הכא בקא לא פסלי כה דכרי צ
 כס' אבל תימ' חכ' מה מייחית מ
 משכה כן' לא קיימת מצות ס
 סכה כן' כן' רטי' דכי היכי דמי
 טעמה ככה לא עשה ולא כלנס
 לכס' אף העושה ככס' לא עשה
 ולא כלנס לכה ונחיל קא תדמת
 התס פסלי כס' לגמרי מה דומ
 דמכשרי כה אבל הכא קרא ק
 קס' ככס' אליבא דכה ינא עכ'
 פירס ה'ר' מנעיה דקא תדמי
 הכי מדקא לא קיימת אכב' דמן
 הדין ינא שהרי כראשו ורובו
 כסכה אינו אסור אלא גזירה ש
 טמא ימס' אחר טלחנו כהג' נבי
 קס' אכב' דמן דדי ינא כדיעב'
 כיון דלכה אינו ככס' כדאיתא
 במתניתין כדי הייתה לחוב כ
 בעצמך אס עשה ככס' לכה ל
 לא עשה ולא כלנס:

הכונס את הבתולה פטור ואת האמנ'
 חייב מאי משמע אמר רב פפא כי דרך
 מה דרך רשות אף כל רשות מי לא
 עסקין דקא אויל לדבר מצוה ואפילו
 הכי אמ' רחמנא לקרי' אם כן נכתוב
 רחמנא בשבת ובלכת' מאי בשבתך וז
 ובלכתך בשבת דידך ובלכת דידך הו'
 דמחייבת הא דמצוה פטרת' איה
 הכי אפי' כונס את האלמנה נמי' האי
 טריד והאי לא טריד' אי משום טרדא
 אפי' טבעה ספינתו בים נמי' וכי תימא
 הכי נמי אלמ' אמר' אכא בר זבדא אמ'
 רב אבל חייב בכל המצות האמורות ב
 בתורה חוץ מן התפילין שהרי נאמר ב
 בהם פאר טג פארך חבוש עליך התם
 טריד טרדא דמצוה הכא טריד טרד'
 דרשות' ובש' ההוא מבעי' להו פרט
 לשלוחי מצוה' וכה אמ' כמילא טמ'
 דאפילו בדרך נמי קרי' תגורכנן כה
 אומרי' עומדין וקורין יושבין וקורין מ'
 ומטי' וקורין' הולכים בדרך וקורין ע'
 ועושין במלאכתן וקורין' ומעשה בר'
 ישמעא' ור' אלעזר בן עזריה שהיו מסו
 מסובין במקום אחד' והיה ר' ישמעאל
 מוטה ור' אלעזר בן עזריה זקוף כיון ש
 שהגיע זמן קש' הטה ר' אלעזר וזקף ר' ש'
 ישמעא' אמ' ליה ר' אלעזר בן עזריה לר'
 ישמעא' ישמעא' אחי אמשה לך משל

למה הדבר דומה משל לאחד שאומ' לו וקנך מגדל' אמ' להם יהיה
 כנגד המשחיתים' אף כך עתה כל זמן שאני זקוף אתה מוטה עכשו
 כשאני הטת אתה זקפת' אמ' לו אני עשיתי כדברי בית הלל ואתה ע'
 עשית כדברי בש' ולא עוד אלא שמא יראו התלמידים ויקבעו הלכה לדורות'
 תימ' בית הלל נמי אית' להו מסין' המ מילי דמטה ואתא מעיקרא' אבל הכא כיון דער השת' הוית
 זקוף והשתא מוטה' אמרי טמ' ככס' כבידא להו שמא יראו התלמידים ויקבעו הלכה לדורות'
 תני רב יחזקאל עשה כדברי בש' עשה עשה כדברי כה עשה' רב יוסף אמ' עשה כדברי בש' לא עשה
 ולא כלום דתנן מי שהיה ראשו ורבו בסכה ושלחנו בתוך הכית כש פוסלין וכה מכשדין'

אחת ארוכה ואחת קצרה פי רטי ארוכה אחת ואחת קצרה הסכיבנו ותיול הסכיבנו כמי ארוכה הרבה ותרע מדלא קא חטיב לה בתוספת בהדי הקצרות ועוד פ פעמי שואריסין הרבה בתוספת כוונ אור יוס הכף ועוד

אחת ואחת פיעמי שוקקרון בה מאד כדאמי לקינן למוד אין אומרי פרט ציצית כלילה היה קא מסייס מודיס אנחנו לך ס שהנאצטנו מוצרי וכו' בפרק היה קורא וכו' לרית דהכל קאי באמת ואמונה אחת ארוכה וא אחת קצרה כלומ בין ארדין בה בין יקצר בה כדלקמ' וכן אשכחנא התיס אחת ארוכות וא אחת בטאות אחת בתולות וא אחת בעולות מקום שאמרו לקצר כגון בברכת שירות וברכת ה המצות אין לנהאריך: ורבגן אמרי אהבת עולם וכו' הלכך תקינן לנ לומר בטאות אהבה רבה וכו' ובערכית אהבת עולם

לא קיימת כו' וכי היכי דעשה כדברי בית הלל לא עשה ולא כלנס לדברי ב"ש אף העושה כדברי ב"ש לא עשה ולא כלנס לדברי ב"ה תתיב בספר מברך סתים וכו' כדאמי כדאמרינן בברכות וינסלמי טבע ברכות הללו על סס ט

טבע כיוס הללתך: אחת ארו ארוכה ואחת קצרה: אסתים ס לאחריה דערבית קאי: לחתום: בברוך: שלא לחתום כגון בר ברכת הסימות וזמנות: וגו' מאי מברך: סתים לפניה דשחר מאי טיפוס: יוצר אור ובורא חשך עשה שלום וברא רע: לקימה פ מפרט אידך קאי הוא דאלג' ב ברכ' דיסתבא אינה וכן הוסיף: טהיא לאחרי פסוקי דזמן דזמרא כמו ברכ' הלל ואומרי: איתה קודם זמן ק"ט אס ירצנו: כדכתי קאי: כתי בקרא יוצר אור ובורא חשך עשה שלום ו וברא רע:

אמרו להם בית הלל לבית שמאי מע מעשה שהלכו זקני בית שמאי וזקני ב בית הלל לבקר את ר' יוחנן בן החור החורגת מצאוהו שהיה ראשו ורובו י בסכה ושולחנו בתוך הבית ולא אמרו לו כלום: אמרו להם משם ראיה אף הם אמרו לו אם כן היית נוהג לא קיי קיימת מצות סכה מימד' רב נחמן בר יצחק אמ' עשה כדברי בית שמאי חייב מיתה: דתנן אמר' טרפון אנה הייתי בא בדרך והשתי לקרות כדברי בית שמאי וסכנתי בעצמי מפני הלס הלסטין אמרו לו כדי היית לחוב בע בעצמך שעברת על דברי בית הלל

מתני

בשחר מברך שתים לפניה ואחת לאחריה ובערב מברך שתים לפנ לפניה ושתים לאחריה אחת ארוכה ואחת קצרה מקום שאמרו להאריך אינו רשאי לקצר ל לקצר אינו רשאי להאריך לחתום אינו רשאי שלא לחתום: שלא לחתום אינו רשאי לחתום

מאי מברך אמר' ר' יעקב אמר' אושעיא יוצר אור ובורא חשך לימ יוצר אור ובורא נוגה כדכתיב קאמרינן: בא מעתה עושה שלום ובורא רע מי קא קאמרינן כדכתיב: בא כתירע וקרינן הכל לישנא מעליא הכא נמי לימ נוגה לישנא מעליא: בא אמ רבא כדי להזכיר מדת יוס כלילה ומדת לילה ביום בשלמ' מדת לילה ביום כדאמרי יוצר אור ובורא חשך: בא מדת יוס כלילה היכי משכחת לה: אמ אביי גודל אור מפני חשך וחשך מפני אור ואידך מאי

היא אמר רב יהודה אמ' שמואל אהבה רבה וכן אורי ליה ר' אלעזר לר' פדת בריה אהבה רבה תנא נמי חבי אין אומרי אהבת עולם: בא אהבה רבה ורבגן אמרי אהבת עולם: וכן הוא אומר אהבת עולם אהבתך על כן משבתך חסד' אמ רב יהודה אמ' שמואל השכים לשנות עד שלא קרא קרית שמע צריך לברך משקרא קרית שמע אין צריך לברך

שכבר נפטר באהבה רבה שיש בה מעי' ברכת התורה ותן
בלבנו ללמוד וללמד לשומר ולעשות ולקיים את כל דברי
תלמוד תורתך ותלמוד חקי רבונך: מדרש: הו' קרוב למקרא
כגון מכילת' וסיפרא וספרי שהם מדרשו מקראות: לתלמוד

אין צריך לברך: אפי' קודם א'
אהבה רבה קחתי ייחסי מנחה
מילתא בפסח שני: אף לתלמי'
צרי' לברך: שהיא עיקר התורה
שומענו הנראה ינבא: תלמוד'
היכן סברת טעמי מנחה ותיר'
ותירוני ומטות הסותרות זו א'
את זו ומסורי ומסרא: ומברך'
ברכת התור': נד' יוחנן מסייס
בה הכי' דכעו פתיחה בברוך
וחתימה בברוך: הערב כאה'
אלקינו יעדכו עליונו לעסוק
בהם מאהבה: ברוך אתה ה'
התלמוד תורה לעמנו ישראל גר'
גרסי' ולא גר' למדנו חקך שאי'
זו ברכה והנודי' על שכר אלא
לשון בקשה ונדד כי אמרה לא
לעס ברכה אמרה אלא בלשון
בקשה והכי קחתי ה' מאתך בר'
ברוך למדתי חקך: וזו היא מע'
מעולה שכברכת התורה לפי
שום בה הנדאה למקום וקילוס
לתורה ול' ישראל: תנן התם: ככ'
במשכת תמיד: אי' לה' הממוכ'
הוא שגן הכהנים כדאי' ביומא
היכו שגן היכו ממונה: ברכו
ברכה אחת לקומה ומשרש מאי
היא וזן הכרכות שלש ק' ה'
היא: דהתם ומסדר לכליה סדר'
עבודת השחר וקחתי דלאחר ש'
סדרני האבר' על גבי הכבש
ונלחוס ורדו וכאז לה' ללשכת
הבזית לקרנות את שמוע' והדר'
תני את' להם הממונה ברכו ב'
ברכה אחת והם ברכו וקראו ג'
עשרת הדבר' וברכו את העש'

עם העם: שמוע' והיה אש שמוע' ויאמר אחת ויציב: ועבודה'
בשכיל העבודה טעמו היו וברכו אחריה רבה ה' אלקינו
עבודת עמך ישראל ואטי ישראל ותפלתם תקבל ברכון ב'
ברוך המקבל עבודת עמו ישראל ברכון: אי' כמי שאותך
לברך כיראה נעבוד: וברכת כהני' לברך את העם: וכת'
ובטאר תפלה לא היה להם פנאי: ואף זמן ק' לא הניע כד'
כדאמרי' במשכת יומא הקורא את שמוע' עם אנשי מסמר וע'
ועם אנשי מעמד לא יבא לפי שאנשי המסמר מקדונית' כנ':

נמשאי' כפיה וכו' נא' הזה ליה למתני' ד' פעמי' אחד לפני הקטרה ואחד לאחר הקטרה אלא בלא נטיחות כשיס' אמרו ברכת כה'
כהנים כמון שאנו אנאריס

שכבר נפטר באהבה רבה עד הלכך נמרינהו לבלתי
בירושלמי יש הא דאמרי' שכבר נפטר באהבה
רבה והוא טסנה על אתר: פי' לאלתר שלמד מיד באותו מקו'
וכטאל להרב ר' יצחק כגון אנו שאין אנו לומדי' מיד לאחר

שכבר נפטר באהבה רבה: אמר רב
הונא למקרא ולמדרש צריך לברך: ל'
לתלמוד אין צריך לברך: ור' אלעזר ו'
אמר למקרא ולתלמוד צריך לברך: ל'
למשנה אין צריך לברך: ור' יוחנן
אמר אף למשנה נמי צריך לברך: דאמר
רב חייא בר' אשי ומנין סגי' הוה קאי
קאי' מגא קמי' דרב לתנוי' פרקי' בספר'
דבי רב הוה מקדים וקא משי' ידי' וברי'
ומשני' לן פרקי' - מאי מברך אמר רבי
יהודה אמר שמואל אשר קדשנו במצותי'
וצונו לעסוק בדברי תורה: ור' יוחנן
מסייס בה הכי' הערבנא ה' אהינו את
דברי תורתך כפינו ובפיפות עמך כי
בית ישראל וגהיה אנחנו וצאצאנו וצ'
וצאצאי עמך בית ישראל כלנו יודעי' ו'
שמך ועוסקי תורתך ברוך המלמד תו'
תורה לעמו ישראל: ורב המנוגא אמר
אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו א'
את תורתו ברוך גותן התורה: אמר רב
המנוג' זו היא מעולה שבברכות הלכך
לימרי' והו' לבלתי' תנן התם אמר ל'
להם הממונה ברכו אחת והם ב'
ברכו וקראו עשרת הדבר' שמע והיה ב'
אם שמוע' ויאמר וברכו את הע' שלש
ברכות אמת ויציב ועבודה וברכת כה'
כהנים ובשבת

תפלת השחר שאנו טרודין זה
והלכתי כך בלא למו' עד אמצע
היום אז יותר אחאי אין אנו מ'
מברכי' ברכת התורה פעם א'
אחרת כשאנו מתחילין ללמוד
והסיפ' רי' דלא קייל לן כאותי'
ירושלמי הנאיל ותלמוד שלכו
לא אמרו ואין צריך לאלתר לל'
ללמו' ועוד אפי' לפי הירושלמי
דוק אהבה רבה דלא הני עיקר
ברכה לברכת התורה דעיקר
אהבה רבה לקש נתקן: וכשבי'
היא אינו נפטר מברכת התור'
אלא אש ילמוד מיד וגם לא ע'
יעשה השיח הדעת אבל ברכת
בחר כנו וברכת לעסוק בדב'
בדברי תורה שהן עיקר לבר'
לברכת התורה שנטרו כל היום
נא'ת מאי טנא ומסכה שצריך ל'
לברך על כל מעודה וסעודה ו'
לישב בסוכה ויל' דשאני תורה
שאנו מייאש דעתך דכל טעה
אדם מחוייב ללמוד דכתי' והב'
והגית בו יומם ולילה והיו כמון
יושב כל היום בלא הפסק אבל
אכילה בסוכה יש טעה קבועה:
נא'ת מפני זה אין אנו מברכי'
לישן בסוכה ויש לומר דברכה
דאכילה שמברכין לישב פוט'
פוטרתו אי' כתי' משן שמה לא
ישן והני ברכה לכתלה שהרי
אין כידו לישן כל טעה שירצה
והיה אות' רית כשאדם עומד ו'
ומעתי' בלילה כשארי' ללמוד
שאין צרי' לברך ברכת התורה
ומפני שכרכת התורה של אחת

אחת שחריט שנטרת עד שחרי' אחר ולא נהיר: והצרפתי'
כהגו לומר פסוקי' וברכת כהנים וגם אלז דברי' שאי' להם
שוער שהיא מטנה: ואלז דבריי' שאדם אוכל פירותיהן כנ'
שהיא בריתא מפני הירושלמי דכעו שילמוד על אתר אבל
אין צריך כמון סכתבתי ככרי: דהג' באי' המלמד תורה
לעמו ישראל: אבל לא גרסינ'
זה ברכה אלא בקשה שאנו נדד: וברכת כהנים ואין זה
דוכן שהרי לא היו עומדי' לדוכן: עד לאחר הקט'
הקטרת אמורים: דאמרי' בתענית ג' פעמים בינו הכהני'
נמשאי' כפיה וכו' נא' הזה ליה למתני' ד' פעמי' אחד לפני הקטרה ואחד לאחר הקטרה אלא בלא נטיחות כשיס' אמרו ברכת כה'
כהנים כמון שאנו אנאריס

ונוספיין ברכה אחת לקמן מפרט לה: למשמר היוצא מהמסורות מתחלפות בינם השבת כדאמרינן במוספת סכה משמר הי
היוצא עושה תמיד על שחר ומוספיין ומשמר הנכנס עושה תמיד על בין הערבים ובזיכין: מאי ברכה אחת דקתני רישא אחו
מן הכרכו הוא אומר: לאו בפירו' אומר לא שמע משי ריש לקיש טאלו בפירו' מאי ברכה יוצר אור: זאת אומרת דקתני ברכו
ברכה אחת: ברכות אין מעכבות זו את זו: בירך את האחת ולא בירך את השנית נפקא מיהא ידי חובתו בההיא שבירך ואין ח
חכמתה מעכבה לומר טאלו זו

מוסיפיין ברכה אחת למשמר היוצא
מאי ברכה אחת כי הא דר אבא ור
קסי בר אבא אקלעו להו' אתרא בעו
מינהו מאי ברכ אחת לא הוה בידיהו
ואתו שיללו לרב מתג לא הוה בידי
אתו שיללו לרב יהודה אמר להו הכי
אמ' שמואל אהבה רבה ד' זריקא אמ'
ר' אמ' אמ' ר' שמעון בן לקיש יוצר או
אור כי אתא רב יצחק בר יוסף אמ'
הא דר' זריקא לאו בפירו' אתמר א
אלא מכללא אתמר דאמר זריקא
אמר אמ' אמ' ר' שמעון בן לקיש זאת אומרת ברכות אין מעכבות
זו את זו דאי אמרת בשלמא יוצר אור הוה אמרי' הינו דברכות אין ג
מעכבות זו את זו דלא קא אמרי' אהבה רבה אלא אי אמרת אהבה
רבה הוה אמרי' מאי ברכות אין מעכבו זו את זו דלמא האי דלא אמ'
יוצר אור משום דלא מטא זמן יוצר אור וכי מטא זמן יוצר אור הוה
אמרי' דאי מכללא מאי דאי מכללא לעולם אהבה רבה הוה אמרי'
וכי מטא זמן יוצר אור הוה אמרי' ליה ומאי ברכות אין מעכבו זו את
זו סדר ברכות וקורין עשרת הדברות שמע והיה אם שמע ויאמר
אמת ויציב ועבודה וברכת כהנים אמ' רב יהודה אמ' שמואל אף
בגבולין בקשו לקרות כן אלא שכבר בטלו מפני תרעומת המינן
תמא נמי הכי ר' נתן אומ' בגבולין בקשו לקרות כן אלא שכבר ב
בטלו מפני תרעומת המינן רבה בר בר חנה סבר למקבעינהו
בסורא אמ' ליה רב חסדא כבר בטלו מפני תרעומת המינן
אמימר סבר למקבעינהו בגהרדעא אמ' ליה רב אשי כבר בטלו
מפני תרעומת המינן ובשבת מוסיפיין ברכה אחת למשמר היוצא
מאי ברכה אחת אר' חלבו משמר היוצא אומ' למשמר הנכנס מי
ששכן את שמו בכית הוה הוא ישכן בינכם אהבה ואחוה ושלום ור
וריעות מקום שאמרו להארין פשיטא היכא דקא נקיש
כסא דחמרא בידיה וקסבר דשכרא הוא פתח ומברך אדעתא דשי
דשכרא ומסיים אדעתא דחמרא יצא דאי נמי אם אמ' שהכל נהיה
בדברו יצא דהא תגן על כלם אם אמ' שהכל נהיה בדברו יצא אלא
היכא דקא נקיש כסא דשכרא בידיה וקסבר דחמרא הוא פתח וב
וברין אדעתא דחמרא ומסיים בדשכרא מאי בתר עיקר ברכה או
אוליגן או בתר חתימה אוליגן תש שחרית פתח
העולם נזכר שהיא ספר וסיים שהכל מהו בתר עיקר ברכה אוליגן ועקר ברכה אדעתא דיון כאמרה והוה כמו וסיים בין ד
ואין ברכת היון מוציאה ידי ברכת ספר טאלו השכר מן הנפן:

משום דלא מטא זמן יוצר
אור דכתיב דשחיתת
התמיד ונשיעלה עמוד השחר
פי' רשי' מיהו לא הוה שעה לומר
יוצר אור כדאמ' בהקנורא ויכול
לסבור הכריתא כותיקין
ברכה אחת למשמר היוצא
וכו' תימ' קצת מאי הי
היא המיל ולית בה לא סג ולא
מלכות פתח ואת בירך א
אתה ה' אלהינו והיה
סבו שהיה יין והכי שהיה ספר
ואחר שהיון שהיה ספר סיים
שהכל

העולם נזכר שהיא ספר וסיים שהכל מהו בתר עיקר ברכה אוליגן ועקר ברכה אדעתא דיון כאמרה והוה כמו וסיים בין ד
ואין ברכת היון מוציאה ידי ברכת ספר טאלו השכר מן הנפן:

פתח ביוצר אור כלומר אדעת דלומר יוצר אור וסיים במעריב ערבים כשאר מלך העולם נזכר וסיים אחר בדברו מעריב ערבים: שאני התם וכן כלומר דלמא פתיחה אינה כלום והא דקתני יצא לפי שחזר וחזקם בה בברוך יוצר המאורות ועל ידי חתימתה קאמר דיצא אלא שהכל שאין חזקם בה בברוך ופתיחתה אדעתא דבגורא שרי הנפץ הוא אימר דלא יצא: מאי א

איכא לומר יצא ויכתיב נפיק משום חתימתה הא אין מלבנות בחתימתה: הנה אלא כיון דאמר כן: אלא לא תיע משום חתימתה יצא א אלא פתיחתה נמי מעלייתא ה היא ולא תפשוט מיניה לחיורא וסכרא דלגבי ברכות ערבית ושחרית הוא דמצי לתומר דכי פתח כן וסיים כן יצא: דהא כי פתח בשחרית אדעתא דמי דומעריב ערבים הנה דעתיה לאדכורי בה מדת היום בלילה כגון גולל אור וכי פתח ערבי אדעתא דיוצר אור הנה דעתיה לאדכורי בה מדת לילה כגון ו כגורא חסך הלכך אדעתא דיער דתרויחו נמי: לאו לאתניי הא דאמרין כגון סכרא וחמרא דה דהיינו בעינן דהא ברכת התם התמרים על העץ ועל פרי העץ הוא אינה עול לברכת הלחם ואי בהא פשטת דהכל הולך ה אחר חזקם ברכות הוא הדיון ל לחיורא וסכרא: כל מי שלא אן אור ברכת אמת ויטיב כיון שת שתקונה וכן אמת ואמונה בע בערבית לא יצא שאלה להגיד בבקר חסדך וברכ אמת ויטיב כלה על חסד שעשה עם אבנ אבותינו הוא שהוציא מתצרי ו כקצ להם הים והעבירים ו ברכת אמת ואמונה מדבר ב בה אף על דעתיות שאנו תה מנפיש סיקיים לגו הכשתת אן אמונת לבאלכו מיר מלכיס ו מיר עריבים ולשום נשטנו ג בחיים ולהדריכנו על כמות א אויבנו כל אלה הכיסו התדירו תמיד: כשהוא כורע באכות ב ובחודא: כורע בברוך וזוקף את עצמו כשהוא חזק מזכיר את הא על סם ה זוקף כשפוס:

ביוצר אור וסיים במעריב ערבים לא יצא פתח במעריב ערבי וסיים ביוצר אור יצא ערבית פתח במעריב ערבים וסיים ביוצר אור לא יצא פתח ביוצר אור וסיים במעריב ערבים יצא כללו של דבר הכל הולך אחר החתום שאני התם דקאמר ברוך יוצר המאורות המחא לרב דאמ כל ברכה שאין בה הזכר הש אינה ברכה שפיר אלא לר יוחנן דאמ כל ברכה שאין בה מלכות אינה ברכה מאי איכא למימר: אלא כיון דאמ רבה בר עולא כרי להזכיר מדת יום בלילה ומדת לילה ביום כי קאמ ברכה ומלכות מעקרא אתרויהו קאמ: תש מסיפא כללו של דבר הכל הולך אחר החתום כללו של דבר התי מאי לאו לאתניי הא דאמרין לא לא לאתניי נהמ ותמרי היכי דמי אדלמי דאכל נהמ וקסבר דתמרי אבל פתח אדעתא דתמרי וסיים בדנהמא היינו הך לא צריכ כגון דאכל תמרי וקסבר נהמא אבל פתח בדנהמא וסיים בד בתמרי יצא מאי טעמא דתמרי נמי מיון זייני פתח בדנהמ וסיי בתמרי מאי אמרת סוף סוף כי קא פתח אדע אדעתא דהון קא פתח ולא אדעתא דעל פרי העץ ואפי הכי נמי יצא מאי טעמא תמרי נמי מיון זייני אמ רבה בר חמנא סבא משמיה דרב כל שלא אמ אמת ויציב שחרית ואמת ו ואמונה ערבית לא יצא ידי דובתו שנ

לאו לאתניי כהמא ופי רב אלפס הסתא דלא פס אפטיטא בעיין אזלינן לקולא נאמי פתח בחיורא וסיים בט בסכרא יצא: ורי היה אומר לח לחיורא דכריך לברך פגס א אחרית ותייהן היה אומר רמי אס היה יודע בכורע שטעה בדב בדבורי שאמ כורא שרי העץ תחת פרי הנפץ דכתוך כרי דו דבורי יכול לחזור כן וכן כחת בחתימה עלי יום טוב אס טעה בין מקדש ישראל והמונים וא ואלו מקדש הסבת וחזר בתוך כרי דבורי יצא אחרי שהו יודע שהוא יט וקסמא הרריעקב ת מקיטון מאי קא תבעיא ליה זה וחס ודאי מצות איכס צריכות כונה והיה אומר הו דהיינו ב בטומע תפילה אחורי בית הכ הכנסת ולא כתבונן לבאת א אבל היכא דכתבונן לברך על היון וכתבא סבר לא מהכר: דהגיד בבקר חסדך חסד שהקבה עשה לנו ב מצרים ואמונתך פי מדבר על העתיד שאנו מצפי שימון הבטחתו ואמונתו ויבאלכו מיר המלכיס ולסוף ברכה חוזר לב לבאלה מפרעה כרי לסמוך לב לבאל ישראל אי נמי על המדר חדשים לבקרי רבה אמונתך סאדס מאמין ומסקיד רוחו ב כירי ומחזירה בלא יגיעה: אמת ויטיב וכן לא קאי על השכינה אלא קאי אהדכ הזה וכן כן איתא הרי הו מרגיתא דלית ביה טימי פירוש שאין לה שומא כל מה נ שאפסח מתנבי לה כ כדאמ לקמן חדא דפתח ואלו האל הגדול ה

הגבור והגורא והיה מאריך הדבה ואלו ליה ר חנינא סיימת לשבחייהו דמך כי כל פה לא יוכל לספר טכחו:

ברע כחזרה ולקמן אחריכן עד שיראה איסור וכו' ולא
סני בכריעה לכד וראשו זקוף אלא כענינו סני
סיכוף הראש וכן איתא בירושלמי דשירקין ובלבד שלא
ישנה יותר מדאי אמר רבי ובלבד שלא יעשה בה דין הר

הידגא והיכר קרנא ירנעלמי
של צב והצב כשהוא נוחה רא
ראשו זקוף וכו' וכו' שאנו נ
סוחין כל טעה בתפלה צריך ל
לזהר שיגביה קודם סיוסיה ה
הברכה רק סיכרע בכרוך ול
ישגביה יוד דאמרינן סוף אין
עומדין אס בא לשנות תחלת
כל ברכה נסוף כל ברכה תלת
תלתין אונן שלא יסחה:

והלבתא כותיה דרבה דר
דצריך לחתום

המלך הקדוש והמלך המושפט
ואס לא און מחזירין אונן וכן
זכרנו ומי כיווך וכתוב לחיים
ובספר חיים מחזירי אונן אס
לא אמר דכל המסכה ממטבע
מטבעו חכמים אינו יוצא ידי נ
חובתו וכך פסק רבי יהודה
אס פסק לן אס און אס לא און
אמר מחזירין אונן כדאיתא י
בירושלמי דתענית פק היה מ
מחילל ואינו יודע אס הזכיר
טל ומטר ואס לאו כל ל יוס ב
בחוקת שלא למד פי' שלא און
אלא כמו שהוא למוד עד עתה
שלא אמר כן אחר כן בחוקת ט
שהזכיר והוא הדון לכל הדב
הדברים מצריך להזכיר כך ה
הדון ואס ביימי תפוסה דליכ
ל יוס צריך לחזור ור"מ כתב
דאין מחזירין אונן מאונן דב
דכרי דלא פסק בספר כסוד
והכיר האיה לדבריו

נחת לטון הכנעה: כחזרה: טבט ביד אדם וחובטו כלפי וט
מטה בכת אחת: זקוף כחיווי: בכחת: ראשו תחלה ואחכ בג
גופו: שלא תראה כריעתו עליו כמטוי: כחיווי: כחשם הזה ד
כשהוא זקוף עצמו תגביה הראש תחלה וזקוף מעט מעט:

המלך הקדוש לשי סבינו הללו
הוא מראה מלכותו לשוט את
העולם: המלך המושפט כמו מ
מלך המשפ' כמו נוסאי הארון
הכרית: כמו ארון הברית: וכן
המסגרות המכונות: שהוא כמו
מסגרות המכונות: וכן העומק
הפגרים: כמו עומק הפגרים: ד
הגואס תלמוד הוא נצריך בר
ברחמים צריך שיחלה עצמו ו
עליו אס תח הוא זה מצריך לר
לרחמים: צריך שיחלה חברו ס
עצמו עליו: בחלותם: על דואב
ואחיתפל הוא אמר שהיו תלמי
תלמודי חכמים: למען תזכירו
וכוסת סוסיה דקר בכפרי לך
את כל אשר עשית: גם בחלומי
גם בכביאים: ולא און ליה גם
באורים לשי סבת ביימי ממנות
שלא יאמר לן את גרמת לעצמי
שלא כענית באורי ותמים לשי
סהגרת את הכהנים: ורבנן: ס
סכרו מהכא שמעין דאחילן ל
לן: והוקענוס גבענוס אמר
לדוד בסוף ימינו שהיה רעב גו
סניס וישאל דוד בה ויאמר ה'
אל שאול ואל בית הדמים על נ
אשר המית את הגבענוס: שהרב
את הכהנים שהיו מסתקין לב
לגבענוס: לחס ומי' שהגבענוס
כתנס והטע חוטבי עבים וט
נשאכבי מים למזבח ויקרא ד
דוד לגבענוס ויאמר מה אעשה
לכס וברכנו את נחלת ה' והס
אוננו לן יתק לנו טבעה אנוסי'
מכניו והוקענוס כבצע שאול
וכת קול יצאה נסיון אחרים
באור ה' דודאוי הס לא אמר
באור ה' שהרי לגנותו היו באי'
ולא לכבודו:

נחת הוא מי כתוב בשמי מפני שמיכ
כתוב אל שמואל לחייא בר רב בר א
אוריין תא ואימ' לך מלתא מעלייתא
דאמ' אבוך הכי אמ' אבוך כשהוא כו
כורע כורע בכרוך כשהוא זקוף זקוף
כשם רב ששת כי טרע טרע כחזרא
כי קא זקוף זקוף כחיויא ואמ' רבה בר
חיננא סכא משמיה דרב כל השנה כ
כלה אדם מתפלל האל הקדוש מלך
אוהב צדקה ומשפט חוץ מרה ויה ש
שמתפלל המלך הקדוש והמלך המ
המושפט ורבי אעזר אמ' אפי' אמ
הא הקדוש יצא שג ויגבה ה' צבאות
במשפט והא הקדוש נקדש בעדקה
אימתי ויגבה ה' צבאות במשפט אלו
עשרת מי' שמרה ועוד יה וקאמ' הא
הקדוש מאי הוי עלה אמ' רב יוסף ה
הא הקדוש ומלך אוהב צדק ומשפט
רבה אמ' המלך הקדוש והמלך המ
המושפט והלכתא כרבה ואמ' רבה
בר חיננא סכא משמיה דרב כל שאפ
שאפשר לו לבקש רחמים על חברו ו
ואינו מבקש נקרא חוטא שג גם אנ
אגבי חלילה לי מחטא לה מחדל לה
להתפלל בעדכם אמ' רבא אס תח
הוא צריך שיחלה עצמו עליו מאי ט
טעמ' אילימ' משום דכתיב אין חולה
מבם עלי ואי גולה את אונ' דלמ' מלך שאני' לא מהכ ואני בחלותם
לבושי וגו' ואמ' רבה בר חיננא סכא משמיה דרב כל העושה דבר
עביר ומתביי בו מוחלין לו על כל עונותיו שג למען תזכרו ובושת
ולא יהיה לך עו' פתחון פה מפני כלמת' בכפרי לך על כל אש' עשית
נאס ה' אהי' דלמ' צבור שאני' לא מהכא ויאמ' שמואל א' שאול למה הרגותני אותי ויאמ'
שאול צר לי מאד ופולשתם גלחמים בי וח' סר מעלי ולא ענני עוד גם ביד הנביאי גם בחלומות
ואמ' ראה לך להודיעני מה אעשה ואלו אורי ותמי' לא קאמ' משו דקטליה לגוב עיר הכהני' ומגן
דאחילו לי מן שמיא שג ויאמר שמואל אל שאול מחר אתה ובמד עמי ואר' יוחנן עמי במחיצתי'
ורבנן אמרי מהכא והוקענוס לה כגבעת שאול כחיר ה' יצתה בת קול ואמרה כחיר ה'

פרשת רבית אל תקח מאתו כסף ותרבית וגו' וסוּדך ליה יציאת מצרים: ופרשת משקלות: חכץ שלמה וזרק וגו' סיפ' דקרא ח
אשר הנחיתו חכסו וגו' כרע סכב מוקמיין דדמי לבסכבך ובקומיך: שהקב"ה שומרנו בסכבנו ובקנותנו לסכב שלנו וסקטו
כאדרי וכלביא: ולימא דמי פסוקא וליכא טוהם סבור: עול מצות ועשית את כל מצותי: זו מינות: תלמודי וסו הנזכרי ההפכים
טעמי התורה למדרש טענות ואליל וכן הוא אומר אמר ככל כלבו איך אלהי נאץ לך ככל מן ההושך דברי אלהי חיים: מתני

מזכירין יציאת מצרים כלילות
פרשת ציצית בק"ש וחנפ שאר
לילה זמן ציצית דכתי נראיתם
אותו וזכרת: אומרי אות כלילה
משני יציאת מצרי סכה: כבן
סבעים סכה כבר הייתי נראה
זקן ולא זקן תימם סכאת עליו
טיבה יו סהעבירי רב גמליאל
מכסאותיו ויזכר אלעזר כן
עזריה נשיא כדאיתא לקמן כ
בפרק תפלת השחר ואותו היו
דרש כן זומא מקרא זה: גול
לא שיעקר יעקב ומקומו: סה
סדרי מצינו שקראו הקב"ה יעקב
יעקב אחר זאת כרדתו למצרי
סכ ויבא אלהים לישראל ויאמר
יעקב יעקב ויאמר הכני: הכני
עושה חדשה: כתי אל תסברי
ראשונת כתיב:

אמר אבהו בן זוטרת אמר יהודה
בר זבדא בקשו לקבוע פרשת כלק י
בקרית שמע: ומפג מה לא קבעוה
משום טורח צבור: מאי טעמא אילמי
משום דכתי בה א מוציא ממצרים

לימ' פרשת רבית ופרשת משקלות דכתי בהן יציאת מצרים: לא
אמר יוסי בר אבין משום דכתיב בה האי קרא' כרע שכב כארי וכל
וכלביא מי יקימנו: ולימא האי פסוקא ותו לא' גמירי כל פרשה דפ
דפסקה משה רבינו פסקינן דלא פסקה משה רבינו לא פסקינן
פרשת ציצית מפג מה קבעוה אמר יהודה בר חביבא מפג שי שב
בה חמשה דברים: מצות ציצית יציאת מצרים: עול מצות ומינות: ה
הרהור עביר והרהור ע"ו בשלמ הגי תלת מפרשן: עול מצות דכתי
וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' ציצית דכתי ועשו להם ציצית
וגו' יציאת מצרים: דכתי אשר הוצאתי וגו' לא מינות הרהור עבי
עבירה והרהור ע"ו מנלן דתנא אחר לביבכם זו מינות: וכן הוא א

אומר אמר נבל כלבו אין אלהים אחרי עינכם זו הרהור ע"ו ויאמר שמשון אל אביו אותה
קח לי כי היא ישרה בעיני אתם זומם זו הרהור ע"ו וכן הוא אומר ויזנו אחרי הבעלים: מתני
מוכדין יציאת מצרים כלילות: אמר אלעזר בן עזריה הרי אני כבן שבעים שנה ולא זכיתי שתא
שתאמר יציאת מצרים כלילות עד שדרשה בן זומא שג' למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים
כל ימי חיך ימי חיך הימים: כל ימי חיך הלילות: וחכמי אומרי ימי חיך העולם הזה: כל להביא
לימות המשיח: גמ' תנא אמר להם בן זומא לחכמים וכי מוכדין יציאת מצרים
לימות המשיח והלא כבר נאמר הנה ימים באים גאם ה' לא יאמר עוד חי ה' אשר העלה את בני י
ישראל מארץ מצרים כי אם חי ה' אשר העלה ואשר הביא את זרע בית ישראל מארץ צפון ומכל ה
הארצות אשר הדיחם שם: אמרו לו לא שתעקר יציאת מצרים ממקומה לא שתהא שעבוד מל
מלכות עיקר ויציאת מצרים טפל לו: כיוצא בו אתה אומ' לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל
יהיה שמך: לא שיעקר יעקב ממקומו לא ישראל עיקר ויעקב טפל לו: וכן הוא אומר אל תזכרו ר
ראשונות וקדמוניות אל תתבוננו אל תזכרו ראשונות זו שעבוד מלכות וקדמוניות אל תתבוננו
זו יציאת מצרים: הגני עושה חדשה עתה תצמח: תמר רב יוסף זו מלחמת גוג ומגוג: משל למה ה
הדבר דומה לאדם שהיה מחלך בדרך ופגע בו זאב ונוצל ממנו והיה מספר והולך מעשה זאב: ו
פגע בו ארי ונוצל ממנו והיה מספר והולך מעשה ארי: פגע בו נחש ונוצל ממנו שכח מעשה ש
שניהם והיה מספר והולך מעשה נחש: אף כן ישראל צרות אחרוננו משכחות את הראשונות:
גד

בקשו לקבוע פרש כלק עם
פרשת ק"ש ומפג מה
לא קבעוה וכו' אית בירושלמי
דאיתן ג' פרשיות שתקנו בק"ש
לפי סכה יהודית ועיין בו
ותמצא הכל

אברם הוא אברהם בתולה נעשה אב לארם ולבסוף נעשה אב לכל העולם כלו שרי היא שרה בתולה נעשית שרה לאמתה ולבסוף נעשית שרה לכל העולם כלו תג בר קפרא כל הקורא לאברהם אברם עובר בעשה שנ' והיה שמך אברהם ר' איעזר אומ עובר כל בלאו שנ' ולא יקרא עוד שמך אברם אלא מעתה הקורא לשרה ש שרי הכי נמי התם קודשא בריך הוא אמר לאברהם שרי אשתך לא תקרא את שמה שרי כי שרה שמה לא מעתה הקורא ליעקב יעקב הכי נמי שאמ' התם דהדר אהרריה קרא דכתי' ויאמר אלהים לישראל במראות הלילה ויאמר יעקב יעקב מתבר' יוסי בר אבין ואיתמ' ר' יוסי בר זבידא אתה הוא ה' האלים אשר בחרת באברם אמר ליה התם נביא הוא דקא מסדר לשבחיה דרחמנא מאי דהוה מעיקרא

בתולה אב לארם ולבסוף נעשה אב לכל העולם כלו שרי היא שרה בתולה נעשית שרה לאמתה ולבסוף נעשית שרה לכל העולם כלו תג בר קפרא כל הקורא לאברהם אברם עובר בעשה שנ' והיה שמך אברהם ר' איעזר אומ עובר כל בלאו שנ' ולא יקרא עוד שמך אברם אלא מעתה הקורא לשרה ש שרי הכי נמי התם קודשא בריך הוא אמר לאברהם שרי אשתך לא תקרא את שמה שרי כי שרה שמה לא מעתה הקורא ליעקב יעקב הכי נמי שאמ' התם דהדר אהרריה קרא דכתי' ויאמר אלהים לישראל במראות הלילה ויאמר יעקב יעקב מתבר' יוסי בר אבין ואיתמ' ר' יוסי בר זבידא אתה הוא ה' האלים אשר בחרת באברם אמר ליה התם נביא הוא דקא מסדר לשבחיה דרחמנא מאי דהוה מעיקרא

פירקא סליק

הדרן עלך מאמת

היה קורא אס טיין לבן ז יבא בודיטלמי אמרי ברפון אינן מעכבות ד דאצמי שלא אמ' טתים לשניה נ' טתים לאחריה יבא דאס לא כ לן תקטי ונאי מהני אס טיין ל לבו הדי לא בירך תחלה : ובאמצע שואל מפני וכו' וספק רבינו טמ שמינה דבמקום שאמר לספר אסנ' לרבר אפי' בלשון הקדש זמן משמע תתוך מתניתין יב' ובדין שלמי אפילו באמצע א רב הונא בעס ר' יוסף אמר נ נדברת בס' וסאן טיט לך רשנ' לרבר בס' והיינו נמי דאמר' ס'ק דיוונא נדברת בס' ולא ס בתפלה פי' טאן תטיבין כה מפני הכבוד

היה קורא בתורה והגיע זמן המקרא א

אם טיין לבו י יצא כפרקי שואל מפני הכבוד ומשיב ובאמצע שואל מפני היראה ומשיב דברי ר' מאיר ד' יהודה אומ באמצע שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד ובפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב שלום לכל אדם אלו הן בין הנ הפרקים בין ברכה ראשונה לשניה בין שניה לשמע בין שמע לוהיה אם שמע בין והיה אם שמע לוואמר בין ויאמר לאמת ויצ' בר' יהודה אומ בין ויאמר לאמת ויצ' לא יפסיק אמר ר' יחושע בן קרחא למה קדמה פרשת שמע לוהיה אם שמע כדי שיקבל ג עליו עול מלכו שמים תחלה ואחר כך מקבל עליו עול מצות והיה אם שמע לוואמר שוהיה אם שמע גוהג בין ביום ובין בלילה ויאמר אינו גוהג אלא ביום בלבד גמ

היה קורא בתורה פרשת קט' והגיע זמן המקרא זמן קט' בפרקי' בין ההפסקות ונקראו מפרט להן כמתניתין בין פרשה ראשונה לשני' כי סניו לשמן כו' שואל מפני הכבוד שואל בשלם ארס ככפר שראוי להקדי לו שלום : מטיב שלום אס הקדומו לג' וג' וכגו' פרי' טיין דמנאל פטיט דמטיב : ובאמצע באמצע הכ הכרכ אן הפרט' מפני היראה ארס שהנא ירא מפני שלא ה יקרנה אכל מפני הכבוד לא ר' יהודה בגו' מפרט' פלוגתייהו בין ויאמר לאמת ויצ' לא ס יפסיק בגו' מפרט' טעמייהו : והיה אס טמע כוהג בין בין בלילה דמטעי בתלמוד תורה דכתי' ולמדתם אותם את בניכם : ויאמר אינו כוהג אלא ביום דמטעי בציני' שאינה כוהגת אלא בין דכתי' וראיתם אותן פרט לכסות לילה

שמוע מוכה מצות צריכות כונה סיהא מתכוין לשם מצות ת
ותקנה לרבה דא כיוסס היה התקנה לשיר יצא פיון לקרות
אכל לבחתי ידו מצוה לא כעיסן סיהא מתכוין אלא לקרות
בתורה בעלמא הא קא קרי הא בקורא קא עסיק תבא ואתי

בקורא להגיה פי פקונטרי סאין מתכוין לקרות תינן
אכתי הא קא קרי עב כרא בקורא להגיה סאינן
קורא התוכות כהלכתן וכקודן אלא ככתיבתן קרי כדיל
להכי בחסרות וכיתרות כמו לטעפת ומזוזת ואם כיון לבו
לאז דקא אלא כלומר לקרות

קתני היה קור בתורה בקור
להגיה את השם אם יש בו טעם
דאפי לקריאה נמו לא מתכוין
ככתבה כלשון הקדש מדברי
הדברים דהנה ליה למכתב וה
סחי דברים האלה למדרש
סיקרא הדברים כסדרן ולא ל
למשמע כגו ובשערך בביתך
מזוזת לית קסבר ר' זכר' מר
מדאזכטרי ליה קרא לקא שתי
ככתבה סכירא ליה בשאר כל
הער' בכל לשון אחר לקרות
משום דכתי שמוע דלא תדנוס
שמוע בכל לשון שאפה שמוע כ
סרבסן ער כאן ער על לבכך
איכ דמתכי לה להא דרב בר
בר חנה כספר ראשון כל פרש
שמוע ער כאן מצות כונה ס'
כלה מפר לה ואזי אפי ר' יאשי
ער כאן ספר ראשון תנו כונ'
ס' קסד דסנו בלא קריאה תכ
מכא ואזי פרש והי אם שמוע
שתי שות כנב הלכ דהא נאמת
דכתי לאז בקריאה וכונה איורי
אלא כשית תפילי על די סיהא
סס אפי על גובה סל די כנגד
הלכ על קבורת הזרוע בר' דון

ש"מ מצות צריכות כונה מאי
אם כיון לבו לקרות לקרו והא קא קרי
בקורא להגיה תנו רבנן קש כב
ככתבה דברי ר' וחכמים או בכל לשון
מאי טעם דר' אמ' קרא והיו בהוייתן
יהו ורבנן מאי טעמייהו אמ' קר שמע
בכל לשון שאפה שומע ולר' גמי הא
כתי שמע ההוא מבעי ליה השמע לא
לאזניך מה שאפה מוציא מפיד ורבנן
סברי לה כמאן דאמר לא השמיע לא
לאזני יצא ולרבנן גמי הא כתי והיו
ההוא מבעי להו שלא יקרא למפרע
ור' שלא יקרא למפרע מנא ליה נפקא
ליה מדברים הדברים ורבנן דברים
הדברים לא דרשי' למימר דסבר
ר' דכל התורה כלה בכל לשון נאמרה
דאי סלק דעת כלשון הקדש נאמרה
והיו דכתב רחמנא למה לי אצטרך
משום דכתי שמע למימרא דסברי
רבנן דכל התורה כלה כלשון הקדש נ
נאמרה דאי סלק דעת בכל לשון נא

כדון כקודתן וכהלכתן
וחכמים אומרי בכל לשון
אזי הדי דהלכה
כחכמים דהלכה כר' ומכבר ל
ולא מחבריו ועוד דרבנן סב
סבירא להו כמאן דאמר לא ה
השוי לאזני יצא וכתי פסקי
לקותן בלשון הקדש ס
כאמר פי רש'
סרק בתרא דמגילה לקורא ב
בתורה ולא כהורא דהא עזרא
תיקן קריאת התורה ומקמי דא
דאתא עזרא היו למת לי ויל מ
מיוירי בסרסיות היתוכיבין לק
לקרות דאורייתא כמו פרשת ס
זכור ופרש פרה ארנוי אינוי
מקרא ככורים ונדוי ועשר נס
נפרשת חליצה סמנה בתורה
לקרותן אצטכ בכל לשון כא
כאמר בסיוי סכל דבור ודבור
שהיה יצא ומפי הקבה היה מת
מתחלק לשבעים לשון
עד כאן מצות כונה ער
בכל מאריך פסטי
פסוקי אלן מדברים בייחוד ה
כאחבתו וכיראתו
אשר אכתי מתוך דאי כדקא
אמרת הנה לי למכת'
אזי כתיבך דמתוך משמע א
אפי' מתוך ואילך ומכל מקום
אצטרך האלה דאי לאז הכי ה
הנה אומרא דאף פרשה סנייה
בכל

נאמרה שמע דכתי רחמנא למה לי אצטרך משום דכתי והיו
תנו רבנן והיו שלא יקרא למפרע הדברים על לבכך יכול תהא
כל הפרש צריכה כונה תל האלה ער כאן צריכה כונה מכאן ואילך
אין צריכה כונה דברי ר' אליעזר אמ' ליה ר' עקיבא הרי הוא אומר א
אשר אנכי מצוך היום על לבכך מכאן אתה למד שכל הפרשה כלה
צריכה כונה אמ' רבה בר בר חנה אמ' ר' יוחנן הלכה כר' ע
עקיבא איכ דמתני לה אהא דתנא הקורא את שמע צריך שיכוין את לבו ר' אהא משום ר' יהודה
אומ' כיון שכיון לבו בפרק ראשו שוב אינו צריך אמ' רבה בר בר חנה אמ' ר' יוחנן הלכה כר' יוחנן
שאמ' משום ר' יהודה תנא אידך והיו שלא יקרא למפרע על לבכך ר' זוטרא אומ' ער כאן
מצות כונה מכאן ואילך מצות קריאה ר' יאשיה אומ' ער כאן מצות קריאה מכאן ואילך מצות כ
כונה מאי שנא מכאן ואילך מצות קריאה דכתי לדבר כס הכא גמי הא כתי ודברת כס הכי קאמ'
ער כאן מצות כונה וקריאה מכאן ואילך קריאה בלא כונה ומאי שנא ער כאן מצות כונה וקריא'
דכתי על לבכך ודברת כס התם גמי הא כתי על לבכס לדבר כס ההוא מבעי ליה לכדר יצחק
דאמ' ושמתם את דברי אלה צריכה שתהא שימה כנגד הלכ אמ' מר ר' יאשיה אומ' ער כאן
מצות קריאה מכאן ואילך מצות כונה מאי שנא מכאן ואילך מצות כונה משום דכתי על לבכס
הכא גמי הא כתב על לבכך הכי קאמר

שואל מפני היראה וכן ר' מאיר ור' יהודה הלכה כר' יהודה דאין אפי' באמצע ומשיב מפני הכבוד א"כ כראיה שמונת לענות קדים וקדישה באמצע ק"ש דאין לך מפני הכבוד גדול מזה אבל באמצע י"ח אסור דמשמע לקמן בפרק אין עונדיו דכין נאלה לתפלה אין לענות וכ"ס בתפלה עצמה ומי שמתפלל לבדו נט"ט תנוע למודים יסחה למודים אבל לא יאמר מודים ורק שהיה באמצע הכרסה אבל בסוף הכרסה לא דכראה ככרוע בשביל הכרסה ואמרין דאין לכרוע בכל כרסות אלא בא

באותן שתקנו חכמי ור"ת היה רגיל שהיה תחתיו בעושה פלא כדי לענות קדים וקדושה עם הכבוד והי' סוכר אפי' שהיה כדי לגמור את הכל אינו חוזר לראש ימים טיחיד גומר בהם את ההלל לאו דוקא יחיד אלא אפי' בכור קורא יחיד כיון שאי כל ישראל ביחד כמנ טהיו בסחיטת פסחים כ"ד בניסן ולאו דוקא גומר דודאי קיימא ל לך דיומים שאין יחיד גומר את ההלל אין חובה לאמרן כלל אפי' בדלוג דהכי משמע בער בערכין כ"א יום דיחיד גומרי בהן את ההלל ושריך ר"ה נ"כ כ נמי לית' משמע דבשאר ימי טובי כמו בראשי חדשי פסח ליה דאין לגומר מדלא חסיב כ יותר מכ"א יום וגם מדלא קא קאל לגומר כר"ה ובי"ה דאין הנה משמע דבשאר ימי טובי כמו ב"ח ודאי אין גומרי אבל קורין אבל עתה משמע אשילג קורין לא וכן משמע בפרק ב בתרא דתעבי רב אקלב לכ"ל חזינהו דהו קא קרין ב"ח סבר לאכסוקינהו סי' שהיה סוכר טהיו גומרים איתנ' כיון דחזא דק מדלגי דלוגו אינ' ע"ג מנהב אבותיהם כדיהס' אלת דיומי דאין גומרי בהן הלל או חובה לאמרן ומה שאנו אמרי' אותן

לכל אדם אימ' סיפא' ובאמצע שואל מפני היראה ומשיב משי' מחמת מאי אילימ' מפני היראה השתא משאל ש שאיל אהדורי מבעיא' לא מפני הכ הכבו' והיגו דר' יהודה דתנן ר' יהודה אומ' באמצע שואל מפני היראה ומש ומשיב מפני הכבוד ובפרקי' שואל מ מפני הכבוד ומשיב שלום לכל אדם חסורי מחסרא והכי קתני' בפרקים שואל מפני הכבוד ואינו צריך לומר ו שהוא משיב ובאמצע שואל מפני היראה ואינו צריך לומר שהוא משיב דבריו מאיד' ר' יהודה אומר באמצע שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד ובפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב שלום לכל אדם תנא גמי' הכי הקורא את שמע' ופגע' מו רבו או גדול הימנו בפרקים שואל מפני הכבוד ואינו צריך לומר שהוא משיב ובאמצע שואל מפני היראה ואין צריך לומר שהוא משיב דבריו מאיד' ר' ה יהודה אומר באמצע שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד בפרקי' שואל מפני הכבוד ומשיב שלום לכל אדם בעא מימח אחי תנא דבר' חייא מר' חייא בהלל ובמגילה מהו שיפסיק אמרינן קל וחומר קרית שמע' דאורייתא פסיק' הלל דרבנן מבעי' או דלמ' פרסומי נסא עדיף' אמ' ליה פוסק ואין בכך בלוס' אמ' רבא ימים שהיחיד גומר בהן את ההלל בין פרק לפרק פוסק' באמצע ה הפרק אינו פוסק' וימים שאין היחיד גומר בהן את ההלל אפילו באמצע הפרק פוסק' א"ע

לכל אדם אפי' אינו נכבד: חס חסורי מחסרא דהנה ליה למת למתני בתרתיאן אין צריך למי' ותו ליכא למקמי מיניה: אחי' כ כך שמו' תנא דבר' חייא שהי' פונה כבי' ר' חייא: מהו פוסק' לשאלת שלום: ימים שהיחיד גומר בהן את ההלל: שהוא חו חובה לכל אדם: והס' אחד נע' ועפרים יום בשנה כדאמרין במסכת ערכין:

היונו משום מנהב וכתוב במחזור ויטרי כיון שאינו אלא מנהב בעלמ' לא תכריכין עליה כדאמרין פרק לולב וערבה אין מב מברכין על דבר שהיא מנהב ומיהו אית ר"ת דאינו ראייה דאשילגול ודאי לא תכריכין אבל על מנהב פשיטא דתכריכין דה דהא הויכין כל יום שני אינו אלא מנהבא ומכריכין הכא נמי משמע דתכריכין דאי לא תכריכין מתי' הפסקה טיך ביה' וע' ועוד ראייה דתכריכין על מנהבא תשא דרב על לבי כניסתא וכו' ואש לא כרסו בתפלה אמאי לא הרגיש רב דהנה מנהבא ע' עד מדלגו אלא כודאי ברסו משני שמכריכין בטו' על מנהבא וכשכיל כך לא הרב ע' עד הדלוג ואת אמאי לא אסיק ארעיתיה אש ברסו לקרות או לגומר ו"ל דבכך אין לחוש שכטוב יסגל לברך לגומר אפי' כשהוא מדלג או אשכא' ומה שמכריכין כך על הדלוג לקרות וכשהו גומרין לגומר כדי שלא ישנו ומשום הכי לא היה יכול להבין מתוך הכרסה עד הדלוג: ויש טרוצין לג' לגומר דיחיד האות הלל בימים שאין גומרין שאין לו לברך ומיהו השר מקוצי היה אומר דכיון טרצה לחייב עצמו מברך' וא' ואין זה ברכה לבטלה מדוי' דהנה אלוכלב ואתפילין דהטו נטו מברכות אבג' שאין חייבות וכלילי פסחים יט שמכריכין פעמים ובתפלה לקרא ואחר הסעודה אחר טעם מברכין לגומר ומייתי' ראייה לוינסלמי מההיא דמייתי' עלה דכל סברין פנתות בכריך חוץ מן הכרסות השונות לחכרת וכרסת השירות והתנות ושריך בירושלמי עלה והא איכא גאלה סי' אשר גאלכו ד' דסמוכה לחברתה אמאי פנתת בברך' שנייה דאש' שמענה בבית הכנסת יבא' ושריך והרי סופא סי' יהללך דאינה שמוכה מן טהעבודה משקת ואשילגו הכי אינה פנתת בכרונ'

ומשני שתי' הכה אחת להבא ואחת לשעבר פי' אחת להבא זהו אותה ברכה שמברכים אחר אכילה לומר' ולא אחת ברכה היא
שמנוכה אחת לשעבר היכן אותה סבירך קודם אכילה אלון דמברכין ב' פעמים' אבל זה השירוש אינו מיושב דהרי סופא מט
מסומע דקאי אברכה דאשר גאלנו דקאי בה מתחלה' אלא ודאי אברכה דאשר גאלנו כאשר אשרים' ויהו משמע בירושל' כאשר
פירשתי תחלה סהיו מברכין ב' פעמי' תחלה וסוף' אבל אנו רבי יהודה דזהו תימיה גדולה ואחר סבירך קודם אכילה אינא
ומפסיק ואוכל בנתיס' עהרי ב

כיומיס שאין יחיד גומר בהן ג
את ההלל כיון סבירך תחלה כ
כמו הכא אינו מותר לפסוק אלא
משני הכבוד דאי בשלא בירך
אינא לא יפסיק באומע אשילג
טלא משני הכבוד הא לא היה
מפסיק טוס ברכה' אלא כרחה
הא דשרך בירושלמי דרי גאלת
דמשני דמברכי עליה בתחלה
אירי בארס טענעה הסדר בב
בבית אחד שאז אינו מפסיק פ
טאינו צרי' אבל אכנסתפסיקי'
לאכול אין לנו לברך כלל לא י
בתחילה ולא בסוף' והא דקחין
והרי טוס בירושלמי דרי טוס
זהו אשר גאלנו דמותן בברך
ואינא והא הנראה בעלמא היא
כברכת פירתי' ואינא חותמת
בברך' ומשני פתיס הכה' טני
גאלות אחת להבא ואחת לשע
לשעבר פי' לעתיד כמו יגיענו
וגם היא ארובה קצת' וגם יס ל
בה לשעבר כמו אשר גאלנו ת
מגאלת מצרים' לפיכך חותמת
בברך' ומה שהקשה מיהללקך
טאיכ' שמנוכה לפי מה שפירשתי
עתה ואפי' הכי אינה סתחת בי
בברך יס ליתן טעם לפי מה
שהי הנראה בעלמא' ואפי' טהיא
ארובה קצת תקנו בה חתימה ג
ולא פתיחה כמו אלהי נעמה וכ
וכן משמע בירושלמי שהיה ד
דרכן לומר הלל בבית הכנסת
ואח' סותין כוסות שלהם בב
בביתס בלא טוס סדר' דבטי
בירושלמי סתאן בבית אחת ו
מהו פי' זה אחר זה בלא הלל ג
וסדר בנתיס מהו' ומענין מ
מן הדא דאית ר' יוחנן הלל חס
שמעה בבית הכנסת יבא' וכן
ומשמע בתוספתא דמי טלא היה יודע ככנס בבית הכנסת וכו' והסתא נמי מיוסב בסביל כך סתחת ברכה דאשר גאלנו בב
בברך דטעמא טאינה שמנוכה כי הא חס קרא הלל בבית הכנסת' או דילמא הנאה קביל מיניה האי ליטנא משמע ד
דמיירי בתענית יחיד סקבל עליו' אבל בתענית הכתוב לא' טועם' ואין בכך פלוג' פי' רח' סחנור
זסולט דלא חסיב הנאה מן הטעמיה' אבל בולע לא אפי' באחר תענית ומשום
טאינו כהנה' במשכים' לפתחו' וכן הלכה אבל טענו באקראי מותר' :

איני והארב בר שבא איקלע לגביה ד
דרבינא וימים שאין היחיד גומר את
ההלל הוה ולא פסיק ליה שאמ רב
שבא דלא חשיב עליה דרבינא
בעי מיניה אשיאן תנא דבי ר' אמי בר
אמי השרוי בתענ' מהו שיטעו' אבל
ושתיה קביל עליה והא ליבא' או דל
דלמא הנאה קביל עליה והא איבא'
אל טועס ואין בכך כלום' תנא נמי
הכי מטעמת אינה טעונה ברכה' הש
והשרוי בתענ' טועס ואין בכך כלום'
ר' אמי ור' אסי טעמי עד שיעור רבי
רביעתא' אמ רב כל הגותן שלום
לחבירו קודם שיתפלל כאלו עשאו ב
במה' שנא' חרלו לכם מן האדם אשר
גשמה באפו כי במה גחשב הוא' א
אל תקרי במה אלא במה ושמואל אמ
במה חשבתו לזה ולא לאוה' מתיב רב
ששת בפרקי' שוא מפני הכבוד ומשיב
תרגומה ר' אבא במשכים לפתחו'
אמר ר' יונה אר' זירא כל העושה חפציו קודם שיתפלל כאלו בנה ו
במה אמרו לי' במה אמרת אמ' להו לא אסו קא אמינ' וכדרב אידי
בר אבין דא רב אידי בר אבין אמ' רב יצחק בר אשיאן אסו לו לאר'
לעשות חפציו קודם שיתפלל שנאמ' צדק לפניו יהלך וישם לדרך
פעמיו' ואמר רב אידי בר אבין אמ' רב יצחק בר אשיאן כל המתפלל
ואחר כך יוצא לדרך הק' בה עושה לו חפציו' שנ' צדק לפניו יהלך ו
וישם לדרך פעמיו' ואמר ר' יונה אר' זירא כל הלן שבעת ימים ב
בלא חלום נקרא רשע שנ' שבע ילין כל יפקד רע' אל תקרי שבע א
אלא שבע' אל' ר' אחא בריה דר' חייא בר אבא הכי אר' חייא אר'
יוחנן כל המשכיע עצמו מדברי תורה ולן אין מברשין אותו בשו
בשורות רעות שנאמ' ושבע ילין כל יפקד רע'

מהו שיטעוס את התכסיל לדע
לדעת חס צריך מלח או תכלין
ינטעמתי' טעמית תכסיל' רב
רביעתא רביעית הלוג' חרלו ל
לכס מן האדם' כטוס לכס לע
לעסוק בכבוד המקוס אל' תע
תעסקו בכבוד ארס' דאי לאו
הכי למה לי לחדול' ושמאל לא
דריס לסון במה אלא כמשמעו
במה חשבתו לזה שהקדמת כ
כבודו לכבודי' טואל משני הכ
הכבוד והא קס קודם תפלה ה
הוא וקתני טואל' תרגומה ר' א
אבא להא דרב וטואל דאשרי
במשכים לפתחו' אבל טענו
בדרך טואל' ה' אר' רב אידי
בר אבין אר' רב יצחק בר אמי
אשיאן אסור לארס לעשות חס
חפציו עד שיתפלל' צדק תפלה
טונדיקן לביראן' והדר וישס
פעמיו לדרי חפציו' אל' תקרי
שבע אלא שבע ילין כל יפקד
מן השמים בחלן' הרי הוא רע
לכך אין מטעמין לפקדו' :

זה אלהים אמת לבך און משטיקן בין אנו ה' אלהים לאמת
 כל אמת אמת ופסיה להאי ריהטא של אמת תפסתי לזה : ה'
 הא שמשעתא דרב שמואל בר יהודה אמר אורי במערבא ג'
 וכו' קא של ערבית און קורי בה פירש צינית כלה לפי שא'
 מצות צינית כלילה אבל מתחיל

מתחילין אמתה ומפסיקין בה
 ומדלגי ואומרי אנו ה' אלהים
 אמת : לא יתחיל און צריך לה'
 להתחיל ויאלו ערבית : מתחילי
 יתחילי בה מתחילי במערבא
 און אנו ה' אלהים : דהיינו פ'
 פשת צינית צריך לומר אמת
 יכחשתי וזה אלהים אמת : והא
 בעי ארסורי ויאלו מצרים דת'
 דתבין ומכורין ויאלו מצרים
 כלילי : נאי לא אמר אמת ואמונה
 ולא אמר פרשת צינית היכי מד'
 מדרי ויאלו מצרים : נשרנו לך
 וני כמוד באלים וגו' מלכו
 מלכותך ראו בביך עד גאל יס'
 ישראל והשכיבנו : שזה ללמוד'
 ודברת בס : חנה ללמד ולמדתי
 ארץ את בניכס : ואם לא למד
 תחלה היאך ילמד את בני : חנה
 לעשות ויאלו און בה אלא עש'
 עשייה וקשרתם דתפילין : וכ'
 וכתבתם דתזונה עשייה היא :
 רב משא ידיה : פעם אח ראהו
 שפעה כן :

למה קדמה פרשת שמע לנהיה אס שמע : ואלו תפוק ליה
 דקדמה בתורה ויל דהכי קאמר : למה קדמו אף לפרש'
 ציני דקדמו לכלן : ויאמר אינה נוהגת אלא ביום מכאן
 דקדמו בפרק התכלית דצינית
 מלע שהזמן גרמא : וכן איתא ב'
 בקדוסיין דאין צינית מצות ע'
 עשה שהזמן גרמא : ואלו אס ל'
 למד צינית חובת טלית הוא נא
 נאסי מוכחת בקופסא אסי הכי
 חייבת בצינית היכי אשכחן ט'
 סיהא הזמן גרמא : ויל דאס ה'
 היה כסן המיוחד ללילה פטורי
 והכי איתא בירושלמי דקדוסי'
 אמר להס ר' שמעון אי איתס מן
 מנדיס לי דצינית מצות עשה
 שהזמן גרמא פטורי כסות לילה
 פטורי מן הצינית אר אילא טע'
 טעור דרבנן שאס היה מיוחד
 ליום ולילה מחייב בצינית :

אלו הן בין הפרקים אמר ר' אבהו אר'
 יוחנן הלכה בר' יהודה רא' בין אלהים
 לאמת ויצ' לא יפסיק אר אבהו אמר ר'
 יוחנן מאי טעמיה דר' יהודה דכת' וה'
 אלהים אמת חזור ואומר אמת או אינו
 חזור ואומר אמת אמר ר' אבהו אמר ר'
 יוחנן חזור ואומר אמת רבה אמר אינו
 חזור ואומר אמת : ההוא דנחית קמיה
 דרבה שמעיה רבה דאמר אמת אמת ג'
 תרי זימני אמר רבה כל אמת אמת ת'
 תפסיה להאי אמר רב יוסף כמה מ'
 מעליא הא שמעתתא דכי אתא רב ו'

שמואל בר יהודה אמר אמרי במערבא ערבית דבר אל בני ישראל ו'
 ואמרת אליהם אני ה' אלהים אמת אמר ליה אביי מאי מעליותא והא
 אמר רב כהנא אמר רב לא יתחיל ואם התחיל גומר וכי תמו ואמרת ו'
 אליהם לא הוי התחלה והאמר רב שמואל בר יצחק אמר רב דבר אל
 בני ישראל לא הוי התחלה ואמרת אליהם הוי התחלה אמר רב פפא
 קסברי במערבא ואמרת אליהם נמי לא הויא התחלה עד דאמר וע'
 ועשו להם ציצי אמר אביי הלכך אגן אתחילי מתחילין דקא מתחילי
 במערבא וכיון דאתחילין מגמר נמי גמרינן דהא אמר רב כהנא אמר רב לא יתחיל ואם התחיל
 גומר : חייא בר אבא אמר אמר ר' אבהו אמר ר' אבהו אמר ר' אבהו אמר ר' אבהו
 אמת : והא בעי לאדכורי יציאת מצרים דאמר הכי מודים אנחנו לך ה' אלהינו שהוצאתנו מארץ
 מצרים ופדיתנו מבית עבדים ועשית לנו נסים וגבורות על היס ושרנו לך אמר ר' יהושע
 בן קרחא למה קדמה פרשת שמע וכו' תמאר ר' שמעון בן יוחי אומר בדין הוא שיקדים שמע
 לזהיה אס שמע שזה ללמוד וזה ללמד : והיה אס שמע לויאמר שזה ללמד וזה לעשות אסו
 שמע ללמוד אית ביה ללמד ולעשות לית ביה : והא כתיב ושגנתם וקשרתם וכתבתם : ותו והיה
 אס שמע ללמד הוא דאית ביה ולעשות לית ביה והא כתיב וקשרתם וכתבתם : אלא הכי קאמר ב'
 בדין הוא שתקדי שמע לזהיה אס שמע שזה ללמוד וללמ ולעשות : והיה אס שמע לויאמר שזה
 יש בה ללמד ולעשות ויאמר אין בה אלא לעשות בלבד : ותפוק ליה מדר' יהושע בן קרחא חדא
 ועוד קאמר חדא כדי שיקבל עליו עול מלכות שמים תחלה ואחר כך יקבל עליו עול מצות : וע'
 ועוד : משום דאית בה הנ מילי אחרנייתא רב משא ידיה וקרא קרית שמע

ומנח תפילין ומצלי ומתח ומשמע שמונת להני תפילין
כי גאולה לתפלה וכן בטלי תניח אדם טליתו בין
גאולה לתפל' וכן מצינו שר' יצחק בר' יהוד' שלח אחר טליתו
וסהה השליח וכבר קרא ק"ש בכרכותיה וכתעטף בטליתו

ונזר שמנה עשרה. והביא רא'
ראיה מהכא והיה ר' דרב' ור' י'
יש לחלוק בין תפילין לטלית
דעיקר ק"ש ותפלה טיובי בתפ'
בתפילין כדאמ' בסמוך כאלו
מעיד עדות שקר בעצמו פי' כ'
בארזן שניה. שהיא קורא והיו
לטענות ולאות על יד ור' יוח' ות'
ותפלה כמו כדאמרן קרי ק"ש ו'
ומתפלל זו היא מלכות שמים.
אבל ציצית שאינו אלא חובת
טלית שאם יש לו טלית חייב א'
נאם אף לו פטור מצינו ויכול
לקרא ק"ש בלא ציצית גדולי דהני'
הפסקה והרב' ר' משה מקוני ה'
היה אומ' דאש' מנח' אף ראי'
דמצי למימר הכיח תפילי בלא
ברכה ולאחר י"ח משמע בהם
וכר' עליהם ובהם סג' פגס
מותר להתעטף בטלית בעת
סידור מטובשן ואחר שיטול ידיו
ימשמע בטליתו ומכר'.

ובכל מצות האמרות בתורה
ואת וכו' ק"ש לא היה נ'
בכלל מצות האמרות בתורה.
ויש לומר דאי לא תני בהדיא ק"ש
היה אמינא דדוק הני דלי' להני
קביעות זמן אבל ק"ש דקביע
להו זמן לא הו' איל זמן עוברי'
ק"ש עולה בלא מנחה
הוא ה' הדין דמצי
למימר בלא נסכ' שהרי עולה
כמי טעונה נסכים אלא ליש'
ליטכא דקרא ק"ש עולה ומנח'
ונז' אמאן דזוהדר אחי'
בעד ק"ש ויש ספ'
ספרי דג' הני מילי לק"ש אבל
לתפל' לא קאמי' דשכב ולתפלה
ד' מילין ונראה דלא נרסי' ליה
דהוא הדין לענין צלותא כמו'
משמע שלא יעבור זמן תפלה
דמ"ט ק"ש ותפלה וגם יש לקימ'
פרק וי' שמתו בטלה כטילותא
כדרכ' חסדא דלייש' אהאן דמה'
דזוהדר אחי' בעדן צלותא ומ'
ומלל הזכיר טס ק"ש משמע ד'
דבכל ענין מותר והיו דרשב"ג
דאמ' ולתפלה ד' מילי פי' דט"ל
לתפלל טס כמניין:

והיכי עביד הכי שהקדים ק"ש לתפילין כן קבר שחוסרין
בקיריות מעשה ארכו ארבע ורחבו טעונה טעמים: פטור ו'
מק"ש דהעוסק במצוה פטור מן היוצא כדאמרי' בפ"ק כס'
בשבתך כביתך פרט לעוסק במצוה: נסיפא בתרתי והכי ק'
קאמי' אס' פניס הס' ומניח את

חברו חופר והוא עולה ומקוי'
מצות ק"ש ותפילי ותפלה וחזר'
למלאכה וחברו יעלה ויניח ת'
תפילין ויקרא ק"ש ותפלל: מ"ג
תפילין קודמי' לק"ש: עול' ומצות
ד' הכתת תפילין עול' מצוה הני'
קריה לקריה טעם שהני קבלת'
מלכות שמים. לזהיא אס' טעם
שהוא קבלת עול' מצוה: ומקדי'
משכיס: ומכר' על התורה:
ומצתי פרוקן אלמי מקדים הני'
לעוסק בתורה דהינו עשיית מ'
דמצוה ומקמי מלכות שמים: א'
טלוח הוא דענית השליח קלקל'
שאחר להביא לג' תפילין סעי'
מעיקר' נחשיב דלת אויל והני'
זמן ק"ש והזקק לקרן כרי' שלא
יעבור הזמן וכי ינמי טלוחא ו'
דתפילין אנהיבה: כאלו מעיד
עדות שקר בעצמו לישכא נמי
מעליא: כאלו הקרי' עולה בלא
מנחה נסכים מחייבו הכתוב
להקריב עמה סכ' ועשיית הא'
האישה ונז' אף הקורא ואיכ' כ'
מקיים אינו נזמר את היוצא:
נסכים הוא היין המתקדש על
גבי המזבח אחר העולה נזכ'
כדכתי' ונסכיהם חצי הוי' ונז'
והוא הדין דמצי למימר כאלו
הקריב עולה בלא מנח' ונסכי'
דאי עולה כמי טעונה נסכים
אלא לישכא דקרא ק"ש עולה ו'
ומנחה זבח ונסכים: יספנה לנכ'
לנכביו: דכתי' ארחץ בכקיון
משמע ארחץ כל הגוף ולא כ'
כתיב ארחץ כפי לדרשא אצא'
לומר שיעלה עליו סכר רחיב'
כשים כאלו טבל כל גופו: קוס'
קוסמית קוסס: ק"ש בעד' דק"ש
שזמנו קבוע סן יעבור הזמן
אבל לתפלה דכל היום זמנה
הוא צריך לזהדר אחי' ומצתי'

ואנח תפילין וצלי' והיכי עביד הכי ו'
והתנא החופר כוך למת בקבר פטור
מוק"ש ומן התפלה ומן התפילין ומכל
מצות האמורות בתורה הגיע זמן ק"ש
עולה ונוטל ידיו ומניח תפילין וקורא
ק"ש ומתפלל. הא גופא קשיא רישא
אמ' פטור וסיפא חייב הא לא קשיא
סיפא בתרי ורישא בחד' מכל מקום
קשיא לרב' רב בר' יהושע בן קרחא
סבירא ליה דאמ' עול' מלכות שמים ת'
תחלה ואחר כך עול' מצות איבר דאמ'
ר' יהושע בן קרחא להקדים קריאה לק'
לקריאה קריא לעשייה מי שמעת ליה
ותו מי סבר לה כר' יהושע בן קרחא'
והאמר רב חייא בר' אשי זמנן סגיאן ה'
הוה קאימנא קמיה דרב ומקדים ומשי'
ידיה ומכר' ומתני' לן פרוקן ומנח תפ'
תפילין והדר קרי' ק"ש וכי תמי' בדלא
מטא זמן ק"ש אם כן מאי אסחדתיה ד'
דרב חיי' בר' אשי' לאפוקי ממאן דאמ'
למשנה אין צריך לברך קמול' דאף למ'
למשנה גמי צריך לברך מכל מקום
קשיא לרב' שלוחא הוא דעוית'
אמ' עולא כל הקורא ק"ש בלא תפילין
כאו מעי' עדו שקר בעצמו אר' חיי' בר'
אבא אר' יוחנן כאו הקריב עולה בלא
מנחה וזבח בלא נסכים ואר' יוחנן
הרוצה שיקבל עליו עול' מלכו' שמים
שלמה יפנה ויטול ידיו ומניח תפילין ו'
ויקרא ק"ש ותפלל וזו היא מלכות שמ'
שמים שלמה. אר' חייא בר' אבא אמ'
ר' יוחנן כל הנפגה ונוטל ידיו ומניח ת'
תפילין וקורא ק"ש ומתפלל מעלה על'
עליו הכתו כאו בנה מובח והקריב על'
עליו קרבן דכתי' ארחץ בנקיון כפי' וא

ואסובבה את מובחך ה' אל רבא לא סבר לה מר כאלו טבל' דכתיב
ארחץ ולא כתב ארחץ אל רבינא לרבא חוי מר האי צורבא מרבנן
דאתא ממערבא ואמ' מי שאין לו מים לרחוץ ידיו מקנח ידיו בעפר

מתני: ולא דקדק באותיותיה לפרטן יפה בעשתינו: גמ' תרתי סתי כי דרשת נמי שמוע בכל לשון סאת' שמוע סתי נמי דברי להשמויע לאזוני: לא יתרום: לשי סאינו שמוע הכרסה שהיא תכרך עליה: מאן תכא כן לא יכא אפי' בדיעבד: הכי מילי כן ברכה דרבנן היא דאמור רבנן כל המצות כגן תכרך עליהן עובר לעשייתן: ומתאי דר' יוסי היא קסד האי דמוקמת לה כר' יוסי מ' משום דסבורא לן דר' יהודה לכתחלה נמי תכשר: דלמא ר' יהודה היא וקס' נמי דיעבד אף לכתחלה לא: הכי גרסינן וכל ג' אפילו: משום ר' יוסי להודיעך כחו ד' דאפי' דיעבד נמי לא יכא: כל כלבו טלא השמויע לאזוני: ואי ר' יוסי דיעבד נמי לא דהא בר ברכת המזון דאורייתא היא: מ' ואלת וסבעת וברכת: אלא ר' יהודה וקס' דיעבד אף לכתחלה לא והא דתרימה וברכת המזון דר' יהודה: אלא ר' יהודה לכת' לכתחלה קאי: והא דר' יהודה כריה דר' שמעון כן פיר' יהו יהודה הי' דתרימה ר' יוסי היא ומודה הוא דברכות דרבנן ד' דיעבד ספיר דמי: והא דברכת המזון ר' יהודה היא: משמיה ד' דרביה ר' אלעזר כן עזריה ד' דאמור' כרך שימיע לאזוני: וכל כריך לכתחלה שמוע: הא דיעבד ספיר דמי: אחר כונת הלב כן: ואפי' לכתחלה נמי אי אף כריך: והשתא דאית להכי דאשמעת לן פלוגת דר' מאיר: אפי' תימ' ר' יהודה הוא כקריית שמוע נמי יכא דיעבד אף לכת' לכתחלה לא וה' דברכת המזון ודתרימה ר' יהודה היא וקאי ק' קסאי לך דר' יהודה כריה דר' שמעון כן פיר' מאיר: והא היא דומס לכתחלה: מאן תכא חרש דיעבד נמי לא: דקתני גבי טו' שמוע לא יכא דיעבד הוא: ומ' ומתאי דחזן תכשר דקאל' די דיעבד הוא נר' יוסי הוא דפסיל דיעבד: ולכתחלה הוא דלא הא דיעבד ספיר דמי: וכהא חוכא למוי' האפי' ר' יהודה מודה דל' דלא שמינן דשג' כקס' אלא דיעבד:

דלמא ר' יהודה היא נחתנ' והלא אף כוכר ר' יהו יהודה ברישא: ויל' דפסיטא מוד מדישא ר' יהודה ריטא נמי ר' יהודה ופליגי במלת דר' יהודה להודיעך כחו דר' יוסי ואלת' ל' לשמעיתן כחו דר' יהודה דכ' דכחא דהתירא עדיף: ויש לן לומר כיון דר' יהודה לא דריש ה' השמע לאזניך אף כאן שנס חד חדנ' ופסיטא דלכתחלה ומת' ומתוכא תיתי לאזניך אי טרי ד' דיעבד הוא הדין לכתחלה: אי ר' יוסי דיעבד נמי לא ואלת' לעולם אימ' לך ר' יוסי היא וברכ' המזן שאני דלא כתי' ביה שמוע דכסלמא תרימה ד' דלעיל ומגלה דלקיזן סהן מד' מדרכבן יש לדמוי לקס' שתקנו סצריך שימיע לאזני כחו כק' ונתקנו ממש טלא יכא כחו כק' אכל כברכת המזן שהיא מדאוריית' כיון דלא כתיב ביה שמוע למיה יש לכו' לתקן טלא מ' יכא אס לא השמויע לאזני כיון דמן התורה יכא ויש לומר כיון שתקנו סצריך להשמויע לאזני ל' כחו כק' האיל ומדרכבן מי מיהא כריך להשמויע אף לחלק כן קס' וכך כרכת המזון דא' דאפי' בדיעבד אית לן למימר' טלא יכא:

ובצרו ובקסמית' אמ' ליה שפיר ק' קאמו' מי כתי' ארחץ במים בנקיון כתי' כל מדי דמגיד דהא רב חסדא לייש אמאן דמהדר אמיא בעדן צלותא' והג' מילי לקס' אבל לתפלה מהדר' ועד כמה עד פרסה והג' מילי לקמיה אבל לאחורי אפי' מיל' אינו חזור מיל' הוא דאינו חזור הא פחות ממי חזור' מתנ' הקורא את שמע ולא השמויע לאזני יצא ר' יוסי אומ' לא יצא קרא ולא רקדק באותיותיה: ר' יוסי אומ' יצא ר' יהודה אומ' לא יצא הקור' למפרע לא יצא קרא ושעה יחזור למקום ש' ששעה גמ' מאי טעמ' דר' יוסי משום דכתי' שמע השמע לאזניך מה שאתה מוציא מפיד' ותק סבר שמע ככל לשון שאתה שומע ור' יוסי תרתי שמי' תנן התם חרש המדבר ואינו שומע לא יתרום' ואם תרום תרומתו תרומו' מאן תנא חרש המדבר ואינו שומע דיעבד אף לכתחלה לא: אמר רב חסדא ר' יוסי היא דתנן הקורא א את שמע ולא השמויע לאזני יצא דברי ר' יהודה ר' יוסי אומ' לא יצא עד כאן לא קאמר ר' יוסי לא יצא לא גבי קש' ד' דאוריית' אבל תרומה משו' ברכה הוא וברכה דרבנן ולא בברכ' תלוי מילת'

ומתני: ולא דקדק באותיותיה לפרטן יפה בעשתינו: גמ' תרתי סתי כי דרשת נמי שמוע בכל לשון סאת' שמוע סתי נמי דברי להשמויע לאזוני: לא יתרום: לשי סאינו שמוע הכרסה שהיא תכרך עליה: מאן תכא כן לא יכא אפי' בדיעבד: הכי מילי כן ברכה דרבנן היא דאמור רבנן כל המצות כגן תכרך עליהן עובר לעשייתן: ומתאי דר' יוסי היא קסד האי דמוקמת לה כר' יוסי מ' משום דסבורא לן דר' יהודה לכתחלה נמי תכשר: דלמא ר' יהודה היא וקס' נמי דיעבד אף לכתחלה לא: הכי גרסינן וכל ג' אפילו: משום ר' יוסי להודיעך כחו ד' דאפי' דיעבד נמי לא יכא: כל כלבו טלא השמויע לאזוני: ואי ר' יוסי דיעבד נמי לא דהא בר ברכת המזון דאורייתא היא: מ' ואלת וסבעת וברכת: אלא ר' יהודה וקס' דיעבד אף לכתחלה לא והא דתרימה וברכת המזון דר' יהודה: אלא ר' יהודה לכת' לכתחלה קאי: והא דר' יהודה כריה דר' שמעון כן פיר' יהו יהודה הי' דתרימה ר' יוסי היא ומודה הוא דברכות דרבנן ד' דיעבד ספיר דמי: והא דברכת המזון ר' יהודה היא: משמיה ד' דרביה ר' אלעזר כן עזריה ד' דאמור' כרך שימיע לאזוני: וכל כריך לכתחלה שמוע: הא דיעבד ספיר דמי: אחר כונת הלב כן: ואפי' לכתחלה נמי אי אף כריך: והשתא דאית להכי דאשמעת לן פלוגת דר' מאיר: אפי' תימ' ר' יהודה הוא כקריית שמוע נמי יכא דיעבד אף לכת' לכתחלה לא וה' דברכת המזון ודתרימה ר' יהודה היא וקאי ק' קסאי לך דר' יהודה כריה דר' שמעון כן פיר' מאיר: והא היא דומס לכתחלה: מאן תכא חרש דיעבד נמי לא: דקתני גבי טו' שמוע לא יכא דיעבד הוא: ומ' ומתאי דחזן תכשר דקאל' די דיעבד הוא נר' יוסי הוא דפסיל דיעבד: ולכתחלה הוא דלא הא דיעבד ספיר דמי: וכהא חוכא למוי' האפי' ר' יהודה מודה דל' דלא שמינן דשג' כקס' אלא דיעבד:

ומתאי דר' יוסי היא דלמ' ר' יהודה היא ואם גבי קש' נמי דיעב' אין לכתחלה לא: תדע דקתני הקור' דיעבד אין לכתחלה לא: אמרי האי דקתני הקורא להודיעך כחו דר' יוסי דאמ' דיעבד נמי לא: דאיר' יהו יהודה אפי' לכתחלה נמי יצא כמאי אוקימתא כר' יוסי ולא הא דתנא לא יכרך ארס ברטת המ' המזון בלבו ואם כרך יצא ממ' לא ר' יוסי ולא ר' יהודה: דאיר' יהודה הא אמר לכתחלה נמי יצא איר' יוסי דיעבד נמי לא: אלא מאיר' יהודה ודיעבד אין לכתחלה לא: אלא הא דתנן ר' יהודה ברי' דר' שמעון בן פזי חרש המדבר ואינו שומע תורם לכתחלה מני' לא ר' יהודה ולא ר' יוסי איר' יהו יהודה הא אמ' דיעבד אין לכתחלה לא: איר' יוסי הא אמ' דיעבד נמי לא: אלא לעולם ר' יהודה ג' ואפי' לכתחל' נמי ולא קשי' הא דידיה הא דרביה דתנן ר' יהודה או' משור' אעזר בן עזרי' הקורא את שמע צרי' שישמי' לאזני' שג' שמע ישראל אהינו האחד: אל' ר' מאיר הרי הוא או' אשר אנכי מוצין היום על לבבך אחר כונת הלב הן הן הדברי' השתא דאתית להכי אפי' תמ' ר' יהודה כרביה סביד' ליה ולא קשי' הא ר' מאיר הא ר' יהודה: תנן התם הכל כשרי' לקרו' את המגלה חוץ מחשו'

ור יהודה מכשיר בקטן ואלת באיזה קטן מיידי חי בק
בקטן שלא הגיע לחנוך הא אמריכן בפרק ר
ראוהו כד שכל שאינו מחוייב בדבר אינו מנציח את הרבי
ומאי טעם דר יהודה דמכשיר נאי בהג לחנוך מאי טעמיהו

דרבנן דאסרי הרי קריאת מב
מבגלה דרבנן נאל קטן מהגיע
לחנוך שמדרבנן כגדול ופטר
דרבנן כדאמרי לקמן בפרק
מי שמתן דקטן מנצי חכיו שלא
אכל אלא כזית דהיינו דרבנן
ניט לומר שאני ברכת המזון ש
טהיא חומר יתירת יתיר מדאנ
נבאל כפטריות ממנה כדאמרי
לקמן והם החמירו על עצמם
או בכזית או בכביסה חי כמי
התם ליכא בקטן אלא חד דרב
דרבנן דמיידי שהקטן אכל כ
כדי שביעה לכך אפי מדרבנן
ומנצי דרבנן אכל הכא דבני
קטן איכ תרתי דרבנן דהמבגלה
דרבנן נהקטן דרבנן אינו יכ
יכול להנציח היכא דליכא אלא

חד דרבנן: כיון בקטן שיהיה
דלמא ר יהודה נחמרי מח
מחסרא וכו' תימה
דאין זה במסע מקום דקאמי ח
חסורי מחסר ולאקומי אליכא
דחד תכא ועוד לוקמי כר יוסי
וכלא חסורי מחסר ניל משום
דלקמן פסקינן כר יהודה לכך
כיחא לאקומי אליכ דר יהודה:
אבל בשאר מצות יכא נה
וחת הא לעיל חי רכ
דשאר מצות ילפינן מקטן כגון
תמימה ומבגלה וברכת המזון ו
ניל דרב יוסף פליג אסוגיא ג
לעיל:

ור יהודה מכשיר בקטן מאן תנא
חרש דיעבד נמי לא אמ רב מתנא ר
יוסי היא דתנן הקורא את שמע ולא ה
השמיע לאזנו יצא דבריר יהודה ר יו
יוסי אמ לא יצא ממאי דר יוסי היא
ודיעבד נמי לא דלמא ר יהודה היא
ולכתחלה הוא דלא הא דיעבד שפיר
דמי לא סלק דעתך דקתני חרש דומי
דשוטה וקטן מה שוטה וקטן דיעבד
נמי לא אף חרש דיעבד נמי לא ודלמ
הא כדאיתא והא כדאיתא ומי מצית
לאוקומי כר יהודה והא מדקתני סיפא
ר יהודה מכשיר בקטן מכלל דרישא

לאמר יהודה היא ודלמ כלה ר יהודה
היא ותרי גוונ קטן וחסור מחסרא וה
וחכי קתני הכל כשרין לירות את ה
המגל חוץ מהשו כדא בקטן שלא הג
לחנוך אבל קטן שהגיע לחנוך אפי
לכתחלה כשר דבריר יהודה שר יהו
יהודה מכשיר בקטן כמאי אוקימתא
כר יהודה ודיעבד אין לכתחלה לא
לא הא דתני ר יהודה פרי דר שמעון
כן פוי חרש המדבר ואינו שומע תורם
לכתחלה נמי לא ר יהודה ולא ר יוסי
איר יהודה דיעבד אין לכתחלה לא
איר יוסי דיעבד נמי לא לא מאיר

יהודה ואפי לכתחלה נמי לא הא דתנא לא יכרך אדם ברכת המזון
בלבו ואם ברך יצא נמי לא ר יהודה ולא ר יוסי איר יהודה הא אמ
אפי לכתחלה נמי ואיר יוסי הא אמ אפי דיעבד נמי לא לעולם ר
יהודה היא ואפי לכתחלה נמי ולא קשיא הא רידי הא דרביה דתני
אמר יהודה משום ר אעזר בן עזריה הקורא את שמע צרי שישמי
לאזנו שג שמע ישראל אמ לו ר מאיר הרי הוא אומר אשר אנכי מ
מצוך היו על לבב אחר כונת הלב הן הו הדברי השת דאתת להכי
אפי תימ ר יהודה כרביה סבירא ליה ולא קשי הא ר יהודה הא ר מאיר אמ רב
שילא הלכה כר יהודה שאם משום ר אעזר בן עזריה והלכה כר יהודה וצריכא דאי אשמעינן
הלכה כר יהודה הוה אמינא אפי לכתחלה קמל הלכה כר יהודה שאם משום ר אעזר בן עזריה
ואי אשמעינן הלכה כר יהודה שאם משום ר אעזר בן עזריה הוה אמינא צריך ואין לו תקנה ק
קמל הלכה כר יהודה אמ רב יוסף מחלוקת בקטן אבל בשאר מצות דברי הכל לא יצא דכתב ה

מדסיפא ר יהודה דקתני ר יהודה מכשיר בקטן ונדלמ כלה
ר יהודה היא נחמרי מחסרא והכי קתני הכל כשרין לקרות
את המבגלה חוץ מהשו והא כדאיתא והא כדאיתא: כדא דק
דקטן לכתחלה לא בקטן שלא הגיע לחנוך אכל הגיע לח
לחנוך אפי לכתחלה שרי הגיע

לחנוך לחנוך מצות כגון כן
תשע וכן עשר כדאמרי בינו
פרק בתרא: במאי חוקייתא ת
למתיבתא דמבגלה: כר יהודה אש
נאשמעת לן דכי אמר יהודה
בקטן יצא דיעבד קאמי ולא לכ
לכתחלה: אלא דתני כו' תורם
נאשמי שהוא צריך לברך ואין
אזינו שומעין: מני: אלא מאי
כעית למימר: דר יהודה היא ד
דקטן אפי לכתחלה קאמי כי הס
היכי דתקן הא דר יהודה כריה
דר שמעון כן פוי אליכיה נה
והאי דאסליגו בדעב להודיעך
כחו דר יוסי: אלא הא דתניא כ
כו' מני: לעולם ר יהודה אפי ל
לכתחלה מכשיר נדמבגלה ר יוסי
היא נאשמי דיעבד כמי פסיליה
והא דתני לכתחלה ר יהודה
והא דתני לכתחלה ר יוסי
דאמר ר יהודה משום ר אלעזר
בן עזריה צרי להשמיע לאזנו
והאי ליפסא לכתחלה משמע א
אכל דיעבד יצא: והשתא דתני
להכי דאשמעתן הא פלוגת דר
מאיר: אפי תימ ר יהודה דאמי
בקטן יצא דיעבד אין לכתחלה
לא ומתיבתא דמבגלה לכתחלה ה
היא דפסלה לחרש ור יהודה ה
היא והא דברכת המזון כמי ר
ר יהודה היא: ודקא קשיא לך ה
הא דר יהודה כריה דר שמעון
כן פוי מני ר מאיר חי דמכשיר
לכתחלה: הלכה כר יהודה דקטן
סלא השמיע לאזנו יצא: הנה א
אמינא דר יהודה לכתחלה כמי
חי והאי דאסליגו דיעבד משום
דר יוסי: ואין לו תקנה אפי כד
בדועבד: כשאר מצות: ככל ה
הברכות:

אמר רב חסדא אמ רב
דאי אשמעינן
הוה אמינא צריך ואין לו תקנה ק
אמר רב יוסף מחלוקת בקטן אבל בשאר מצות דברי הכל לא יצא דכתב ה

שהוא הסכת ושמע: בדברי תורה כתוב כדאמריו בפרק ה
הרואה כתיב עמוכם על דברי תורה: ולא דקדק שמנגוס
הלכה כדברי סנהיס להקל: הלכה כר' יהודה דלא בעי
שמיעה יהלכ כר' יוסי דלא בעי דקדוק: שאול ועזר רחס

פסוק הוא בספר משלי: שלם
אלה לא תעבנה: רחס מכני
הרע ומרובא הולד: שמכניסין
בו בקולי קולות: על כפי ומס
ומספר: שאול קבר: וכתבתם
שתיה כתיבה תמה ושלמה: א
ואפי' הצואות שבערטה כגון ו
וקדחתם וכתבתם כרי לכתוב
כתשילן ומזוזות: דאין לך מני
הא דאצטרך ליה קרא לרבות
צואות לכתובה ר' יהודה דשמי
דמזוזותיה גבי כתיבת פרשת
שופטת ומס דלא כתיב ביה כ
וכתבתם: אלא וכתב דאין אל
אלות אין: צואות לא: כגון והס
והשביע אתה הכהן ואין הכהן
הצב ר' יהודה אומר כל עבדו
אינו כותב אלא יתן ה איתך ל
לאלה ולשבעה: ומנס אלה ה
הוא דמזוזות מעוטא: הא לא כ
כתי' מעוטא הוה ממזע כלה א
מתא מוכתב: והא דליכא ת
מעוטא למה ליה לרבויהו ת
ומכתבתם: בין הדבקי' תיבנ
המדוכקותו כז' אש איך ת
מפרידס כשהתיבה השניה ת
מתחלת באות שתיבה שולשני
בגומרתה קור' איתם כ' איתין
באות אחת אש אינו מתעסק
ליתן ריוח ביניה כדמפרש
דבא: בפרש שדי: אש תפרש
שדי ותבדיל תיבות של תלכות
שמים: תלכיס בה תשלג ככל
בצלמון: התור' אשר בה תלכו
יולכו: תשלג ותבכך לך את כל
המות: אהלים לכחלים: כחלי
נטור כאהלים נטע: אף כתי' ת
מדרשות אהלים: לשון נטיעה
נושלת בהס שנאל' נטע אהלי
אשדכו: קטרין גכסא קטרין ח
הפה להשאור אשה: לתחלת הש
הפרק כגון שהיה יודע שכתב
זה טעה ודלג מאחור תהס גחין
יודע איזה מקום יחזור: לפרק
ראשון להשק ראשון: והי' אש
שמי: בין סניכה לכת' שירע
סכרין לומר וכתבתם: ואינו
יודע אש ראשון אש שני: ואין
ר' יוחנן: לתכא וכו'

אבל בשאר מצות יבא ואף הא לעיל חז' דסאר מצות
ילפינן מקם כגון תרומה ומגלה וכרבת המזון ה
י"ל דרב יוסף סליג אסוגיא דלעיל: בין הדבקים רב
אלפס מוסוף כגון וחיה אף דאס לא יתן ריוח

אז כראה כמו וחרף: וכן יוסי
יראיתם: איתנו וכתבתם את נע
ועשיתם את: סכרי ליתן ריוח
בין חס שפסקי תיבה לחלף
שכתחלת תיבה לחחריה וכן
צריך להקפיד זיין של תוכנו שלא
ישמע טין למען שיהיה לנו ס
סכר מצות ואין לנו לעשות על
מנת לקבל פרס: אהלים
לכחלים פי' הקן
דכתי' כאהלים נטע ככחלים כ
נטור: ולי כר' דאהלי דהאי קרא
לאז לשון: אהל אלא לשן בשמי'
אלא כראה מדמויך מה טובו
אהליך לכחלים נטור:
הקורא את שמע ואינו יודע
להיכן טעה חוזר לר'
לראש: פי' תעבס שאינו יודע
מהיכן טעה אבל היה יודע מ
מהיכן טעה שדלג תיבה או ס
פסוק אינו צריך לחזור אלא מ
מאותו פסוק ואילך וכן כהלל
ויגלה:

הסכת ושמע ישראל: מיתבי לא יברך
ברכת המזון בלבו ואם ברך יצא לא
אי אתמר הכי אתמר: אמר רב יוסף מ
מחלוק בקש דכתי' שמע ישראל: אבל
בשאר מצות דברי הכל יצא: והכתוב
הסכת ושמע ישראל: ההוא בדברי ת
תורה כתיב: קרא ולא דקדק
באותיותיה: אמר ר' טבי אמר ר'
יאשיה הלכה כדברי שמהם להקל: א
דאמר ר' טבי אר' יאשיה מאי דכתב ש
שלש אלה לא תשבענה שאול ועוצר
החם: וכי מה עמן שאול אצל רחס:
לא לומר לך: מה רחס מכניס ומוצי'
אף שאול מכניס ומוצי' והלא דברי'
קל וחומר: ומה רחס שמכניסין בו כ
בחשאי מוציאין ממנו בקולי קולות:
שאול שמכניסין בו בקולי קולות: אינו
דין שמוציאין ממנו בקולי קולות:

מכאן תשובה לאומרים אין תחית המתים מן התורה
תמר' אושעיא קמיה דרבא וכתבתם: הכל בכתב: אפילו צואות
אל דאמר לך מנ' ר' יהודה הוא: דאמר גבי שוטה אלות כותב: צ
צואות אינו כותב: והתם הוא דכתב וכתב את האלות האלה: אבל
הבא דכתי' וכתבתם: אפי' צואות נמי: אשו' טעמיה דר' יהודה
משום דכתי' וכתב: טעמיה דר' יהודה משום דכתי' אלות: אלות אין
צואו לא: אצטרך: סדא גלף כתיבה כתיבה כתיבה: מה התם אלות
אין צואות לא: אף הבא נמי צואו לא: כתב רחמנא וכתבתם: אפי'
צואות: תערב עובדיה קמיה דרבא ולמדתם שיהא למודך תם
שיתן ריוח בין הרבקי: עמרבא בתריה כגון על לבכך: על לבככם:
ככל לבכך: ככל לבככם: עשב כשרך ואכדתם מהרה הכנף פתול'
אתכם מארץ: אמר ר' חמא בר' חנינא כל הקורא קש ומדקדק באותו
באותיותיה מצננן לו גהינם: שנ' בפרש שדי מלכיס בה תשלג בצ
בצלמון אל תקרי בפרש לא בפרס אל תקרי בצלמון לא בצלמות:
ואמר ר' חמא בר' חנינא למה נסמכו אהלי' לגחלים דכתי' כחלי גטיו
כגנו עלי נהר כאהלי' נטע וגו': לומ' לך מה נחלי' מעלי' את האדם
מטומאה לטהרה: אף אהלי' מעלי' את האדם מכף חוכה לכף זכות:
הקורא למפרע לא יצא: ר' אמי ור' אסי הוו קא קטרין ליה גגנא
לר' אעור: אמר' להו אדהכי ודהכי איזיל ואשמע מלת דבי מדרש ואיתי
ואימ' לכו: אול' אשכחי לתנא דקתני קמי' דר' יוחנן קרא ואינו יודע
להיכן טעה יחזור לתחלת הפרק באמצע הפרק יחזור לתחלת הפרק

סרכיה נקט' אין לטעות מכאן עד אמת ויזכ' ואין צריך לחזור אלא לאמת שהפרשה סגורה בפני: מתני' האומנין קהא ע
עסוקי במלאכתן בראש האילן או בראש הגדבך והגיע זמן קט' קורו לסס מיד: כדבך בנין של אכניס כמו כדבכין די אכין
בלל: מה שאין ראוי לעשות כן בתפלה: דכלתא רחמי היא וכע' בונה הלכך אין מתפללין בראש האילן ובראש הגדבך ה
דמתפשי דלמא קטלי דאין וכולן לעמוד סס אלא ע' הדחק ומחמת בעתותא לא יתנו מתכני: גז' ומתפללין בראש הזית
ובראש התאנה: בזמן שעושין

בהן לפי שענפיהם מרובים ו
ויכולין לעמוד סס אלא בדוחק
ואין סס פחד ליפול לפיכך ס
מתפללין בראש האילן בשאר
אילנות אין מתפללין: בין כך
ובין כך כלומ' בין מתאנה בין
משאר אילנות: יורד ומתפלל ו
דחא אינו משובד למלאכה ס
שהוא ברשות עצמו: לפי שאין
דעתו מיושבת עליו ומבטותו
יחא הקלו אכל שועלים מפני
בעול מלאכה לא הקלו אכל ס
בעל הבית: ברה דבת שמואל
בכמה מקומות קדו' לו בת רחל
ובת שמואל היתה נכסבי לבין
הגנים כדאמרי' בפתובות וכח
עליה גוי ונתעבר היתנו אחיה
כתנייד נמיה איסור גורא ס
כדאמרי' בבבא בתר' רב מרי
בי ה הורתו שלא בקדוש' הוא
לכך לא היה נקרא על סס אכני
:תנן האומנין קורין בראש ה
האילן אפי' בזמן שהן עסוקין
אלת' לא בעי כונה: בטלן מת
ומלאכתן וקורין: כדי שיהיו ק
קורין בכונה ראוי ליבטל מ
ומלאכתן: פרק ראשון פרשת
טומע בעיא כונה וקורין את פ
טומע ומברכי' לפניה ולאחריה
כתקנה וכן בזמן תפלה: אכל
אין יורדין לפני התובה אין פ
השאין ליבטל ומלאכתן ולירד
לפני התובה לעשן טלח כבוד
ימים סס בטול מלאכה ויתר מ
מדאי: מעין טמונה עשרה הכ
הכיטנו לדע' דריכך טכולל יח
ברכות בכרכה אחת ונ' ראש
ראשונות ונ' אחרונות כהלפתן:
הא ר' ה' ר' יהושע דתנ' בסר'
תפלת השחר ר' ה' אומ' בכל יום
יום מתפלל אדם שתי עשרה
ברכות נר' יהושע אומ' מעין ס
יח: עושין באכרן: טנוטלן ס
סר' פצלתן לבד סעודתן כר'
צרכי' למחר המלאכה ומתפללי'
מעין יח' אכל עוסי' בסעודת'
בטוביל האכיל לבד' מתפללי'
יח: והתני': בכחמתא דיום חלוק
בזן עושין באכרן לעושין ס
בסעודתן: ואין מברכי' לפניה

בין פרק לפרק יחוו לפרק ראשון בין
כתובה לכתובה יחוו לכתוב ראשונה
אל' ר' יוחנן לא שנו אלא שלא פתח כל
בלמען ידכו ימיכם אבל פתח בלמע'
ידכו ימיכם סרכיה נקט ואתי' אתא
ואמ' להו' אמרו ליה א' לא כאנו א'
לשמוע דבר זה דיינו' מתנ'
האומנין קורין בראש האילן ובראש
הגדבך מה שאין ראוי לעשות כן
בתפלה " חתן פטור מקט' לילה ה
הראשון ועד מוצאי שבת אם לא עש'
מעשה ומעשה כר' שנסא אשה וק
וקר' לילה הראשון אמרו לו תלמידיו
למדתנו רבינו שחתן פטור מקט' אם
לחם אינו שומע לכם לבטל הימני מ
מלכות שמים אפי' שעה אחת" גמ'
תנו רבנן האומנין קורין בראש
האילן ובראש הגדבך ומתפללין בר'
בראש הזית ובראש התאנה ושאר כל
האילנו' יורדי' למטה ומתפללין בעל
הבית בין כך ובין כך יורד למטה ומת
ומתפלל לפי שאין דעתו מיושב עליו
רמי' ליה רב מרי ברה דבת שמואל
לרבא תנן האומנין קורין בראש האילן ובראש הגדבך אלמ' לא ב
בעי כונה: ורמינהי הקור' את שמע צריך שיכוין את לבו' שג' שמע
ישראל ולהלן הוא אומר הסכת ושמע ישראל' מה להלן בהסכת אף
כאן בהסכת אשתיק' אל' מדי שמיע לך בהא' אל' הכי אמר רב ש
ששת' והוא שבטלין ממלאכתן וקורין' והתנא ב'ה אומרי' עוסקין
במלאכתן וקורין' לא קשיא' הא בפרק ראשון' הא בפרק שמי'
תנו רבנן הפועלים שהיו עושין מלאכה אצל בעל הבית קורין קט'
ומברכי' לפניה ולאחריה' ואוכלין פתן ומברכי' לפניה ולאחריה'
ומתפללין תפלת של יח' אבל אין יורדין לפני התובה ואין נושאין
כפיהם' והתנא מעין יח' אמר רב ששת לא קשיא' הא ר' ה' הא ר' ה'
יהושע' איר' יהושע מאי אריא פועלי' אפי' כל אדם גמי' אלא אידי'
ואידי ר' ה' לא קשיא' כאן בעושין בשכרן' כאן בעושין בסעודתן ו
והתנא הפועלי' שהיו עושי' מלאכה אצל בעל הבית קורין קט' ומת
ומתפללין ואוכלין פתן ואי' מברכי' לפניה אבל מברכי' לאחריה ו
שתי' כיצד ברכה ראשונה בתקנה שניה פותח בברכת הארץ וכוללין
בונה ירושלם בברכת הארץ' כד'א בעושין בשכרן' אבל עושין בס'
בסעודתן או שחיה בעל הבית מיטב עמהם מברכי' כתיקנן"

מעשה כר' שנסא אשה ו
וקרא קט' כלילה
ראשונה לאו מעשה לסתו' הוא
דקיל' אס גדול הוא ובטוח ב
בענינו שיוכל להתכוין והוא ר'
דאין לטו' את הפס' הרטון בידו:
לפי שאין דעתו מיושבת ע'
עליו' ואלת' תפוק ליה מ'
מסוס דאמרי' לקוק לא יעמד
אדם כיוקו גבוה ויתפלל: וי'
דלקוק מירוי על גבי כסא או ו
ספסל' אכל כאילן טעלה סס
לעשו' מלאכתו הוי כמו עלייה
חא בפרק ראשון' לאו דוק
נקט סר' ראשון והינו אלו'
דרבא דרבא אלו' לעיל פסוקי'
ראשון לבד' והכי הלכתא'
אפי' כל אדם כמי' ואת' הא'
טאר כל אדם רטון נפועלי'
חובה וי' ל' דפסיט' ליה כיון סי'
שיכול לומר מעין יח' או זה סוס
חרוט אס הסועלים אומ' אפי' ל
לכתמלה' זחותם
בברכת
הארץ' אעב' דמדאוריית' סס יס'
כח ביד חכמי' לעקור דבר' מן
התורה הוהיל' ושרודי' במלאכת
בעל הבית:

י' שאין תן התורה: אכל מברכי' לאחריה סהי' מן התורה דכתי' ואכלת נעב' ענבר': נפוללי' כ' כרכן כ' סכר' האר' נכ' דומות:

עושים

יח

כפכתך בביתך פרט לעוסק במצוה כבר פירשתי כפר
 בפרק ראשון: מתני' רחץ לילה הראשון שניתה אשתו
 ונקברה בו כיוס ואצטו שאכל אסור ברחיצה לאחריה
 אשטניס אכרי והוא אדם מעונב ומשונק מאד: גל' קסבר
 איכנות לילה דרבנן ואצטו ש
 סהיה ליל יום המיתה וכתובה נ
 איכנות באוריתא דכתיב לא א
 אכלתי באוני ממנו ושחת וי
 מיו אחד אינה איכנות דלפניה
 רבנן מואחריתה כיוס מר קס
 קסבר רב אחי לילה של אחרינו
 עס היס אלא מדרבנן הוא ס
 כשאר ימי האכל ונבי אשטניס
 לא בנהר בה רבנן פלוגתיהו ד
 דתנאי היא בזכחים באיכנות
 לילה או מדאוריתא או מדרבנן
 : אחי עומדין עליו בשורה כס
 כשחזרו מבית הקברות היו ע
 ענאו שורות סביב האכל ומכ
 וממחמתן אותן ואין שורה פח
 שחותה מעשרה: ברכת אכלים
 ברכת רחבה: שמברין אותן
 סעודה ראשונה משל אחרים ו
 ומברכי' עס ברכת אכלי' היא
 מזוהר' בסתובות פרק ראשון
 :לאכצילן בית קטן שלשטי ס
 טרקלן הגדול: כסוין כפוסרי'
 כולות סכור הייתי סתבינו ד
 דבר בריו מועט טראיתס אז
 אותן סר מעליכס ליכנס לאכס
 לאכצילן: הוי לשון נתיחה וכ
 נשקה:

אסטניס אכרי ואיכא צער אס לא היה רוחץ דליוני אסור
 לרחוץ ביומי אכלו אלא תשום תענוב ונס ל
 לחוף ראשו אי אית ליה ערבוביתא ברישא טרי אפי' תקך ז'
 וכן הציור רבי שמואל לולדת אכלה לרחוץ תקך ז' ולרחוץ כ
 נמי בט' באב וכן משמע כמי ז'
 במסכת יומא מי שיש לו חטאי'
 בראשן סך כדרבו כיוס הכסנ
 הכפניו ואינו חושט אצט דמי
 דסיכה כסתייה ביכ' וכן משמע
 בירושלמי אכל אסו ברחיצה
 הדא דתימ' ברחיצה של תענוב
 אכל ברחיצה שאיכ' של תענוב
 מותר: כהדא דאיתת' מי שיש לו
 חטטין בראשו וכו'
 אי הכי תנאי תריא בתנלה אי
 אמרת בטלת דטעמי'
 תשום טרדא ספיר: אלא תאחר
 סהוא תולה טעמס בתננה אל
 חלמנה כמי': אגינות
 לילה דרבנן
 יחית נהרי חונן כמי אינו נוהג
 אלא כמעט אכל לענין רחי
 החיטה דאכלת דרבנן הוא ו
 נחכ לעולם תימא לך דאיכנות
 לילה דאוריתא הוי גבי מעשר'
 ויל' דאי איתא דהני דאוריתא כ
 גבי מעשר גבי שאר דבריס ד
 דרבנן נמי הוה לן לתגור דכל
 דתקון רבנן כעין דאוריתא ת
 תקון: אין עמדי' עליהס
 בשורה: דלמא אתי ל
 לאסוקי ליוחסין

חתן פטור מקש' תנו רבנן
 בשבתך בביתך פרט לעוסק במצוה ו
 ובלכת בדרך פרט לחתן מכאן אמרו
 הכונס את הבתולה פטור ואת האל
 האלמנה חייב מאי משמע אמר רב
 פפא כי דרך מה דרך רשות אף הכא
 גמי רשות מי לא עסקינן דקאזיל ל
 לדבר מצוה ואפי' הכי אמר רחמנא ל
 לקרי' אס כן לימ קרא בלכת מאי ב
 בלכתך שם בלבך דידך הוא דמחייבת
 הא דמצוה פטירת' אי הכי מאי אריא
 הכונס את הבתולה אפי' כונס את ה
 האלמנה גמי' הכא טריד' והכ' לא טרי'
 אי משו' טרדא אפי' טבעה ספינתו
 בים גמי' אלמ' אמר ר' אבא בר זבדא א
 אמר רב אבל חייב בכל מצות האמו
 האמורות בתורה חוץ מן התפילין ש
 שחרי נאמר בהן פאר' שנאמ' פארך
 חבוש עליך וגו' אמרי' התם טרדא ד
 דרשות הכא טרדא דמצוה מתני'
 רחץ לילה הראשון שמתה אשתו א
 אמרו לו תלמידי' למדתגו רבינו שא
 שאכל אסור לרחוץ אמ' להם איני כ

כשאר בני אדם אסטניס אמי וכשמת טבי עבדו קבל עליו תנחומין אמרו לו תלמידי' למדתגו
 רבינו שאין מקבלין תנחומין על העבדי' אמ' להם אין טבי עבדי כשאר כל העבדים כשר היה
 חתן אם רוצה לקרות קש לילה הראשון קורא רשכג אומר לא כל הרוצה ליטו את השם יטול'
 אלמ' קסבר אגנות לילה דרבנן דכתיב ואחריתה כיוס מר' במקום
 אסטניס לא גזרו ביה רבנן' וכשמת טבי עבדו' תנו רבנן עבדים ושפחות אין עבדים
 עליהם בשורה ואין אומרי' עליהם ברכת אכלים ותנחומי אכלים מעשה ומתה שפחתו של ר'
 באיעזר נכנסו תלמידי' לגחמו כיון שראה אותם עלה לעלייה ועלו אחריו נכנס לאגפילון נכנסו
 אחריו נכנס לטרקלין נכנסו אחריו אמ' להם כמדומה אני שאתם נכיון בפורשין עבשיו אי ג
 אתם נכיוס אפי' בחמי חמין לא כך שגית' לכם עבדים ושפחות אין עבדין עליהם בשורה ואין א
 אומרי' עליהם ברכת אכלי' ולא תנחומי אכלים' בא מה אומרי' עליהם כשם שאומרי' לו לאדם
 על שורו ועל חמורו שמתו המקו' ימלא לך חסרוניך כך אומרי' לו על עבדו ועל שפחתו המקום
 ימלא לך חסרוניך' תניא אידך עבדים ושפחות אין מספדין אותן' ר' יוסי אומר אם עבד
 כשר הוא אומר עליו הוי איש טוב ונאמן ונהנה מיגיעו אמרו לו אם כן מה הנחת לכשרים'

ד ב

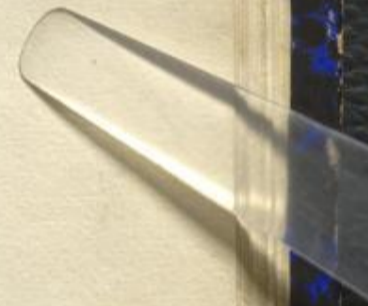

אין קורין אבות לישראל: אלא לשלטה אברהם יצחק ויעקב: לאפוקי שבטי: אלא לארבעה: שיה וריבקה רחל ולאה: אבא פלג
אמא פלוגי: לא בכניהם קאמ' אלא בשאר בני אדם: כעין שאנו קורין עכשיו מר פלוגי מרת פלוגי: כך היו רגילין לומר אבא
פלוגי ואמא פלוגית: כן אברכך וכמו חלב ודבש: תרי קראי דסמיכי להדדי: רכנות סתים: בפסוקינ' בגורלנו: אחרית ותקוה ס'
סתיה אחריתנו טובה ורואה מה שקיינו: ותקננו: לען תקן: ונאמריס ונאמריס ונאמריס: אלא ותגבר עלינו

יצר הרע בהרהור הלילה לסוף
הוא הדין ביום: אלא כשנאמריס
בכל בקר נאמריס לבכיננו ויחל
לך: ותבא לפנך קורת כשנאנו
כלומר ספוק דרכנו וקורת רי'
דיומנו: תרע ותתן לכך ברעית
ברעיתנו ברעה הבאה עלינו:
ומנז פניס סלא יתגרו בו: ומ'
ומעוזות פניס: סלא יצאו עלי
לעז ומזרות: שאינו כן ברית:
שאנו מהול: ואצב דקיימי קנו
קננו עליה דר' סהית פרויסיס
עומדיס בתנות אנטונינוס ל'
להכות ולהקס בכל העומדי'
עליו: כשפמליא סל מעלה בחב
בחבורת סרו האומות: סכסה
סכסה סרוס סל מעלה יס תגר
ביניהם תקף יס קטעה בין ס'
האומות: כדכתיב ואני עומד ו'
להלחם עם סרו פרוס: וסמליא
סל מטה בחבורת החכמים: ב'
בקרן אורה בזוית אורה: ומי
מיכס סאין אנו עוסי' רבונך
סאור סכעיסה יצר הרע סכ'
סכלכנו המחמינו:

תנו רבנן אין קורין אבות אלא לשלטה: ואין קורין אמהות אלא לאר
לארבעה: אבות מאי טעמ' אילימ' משום דלא ידעינן אי מראובן
קא אתינן אי משמעון קא אתינן: אי הכי' אמהות נמי לא ידעינן אי
מרחל קא אתינן אי מלאה קא אתינן: אלא עד הכא חשיבי טפילא
חשיבי: תמא אידך עבדים ושפחות אין קורין אותם אבא פלוגי ו'
ואימא פלוגית: ושל רג' היו קורין אותם אבא פלוגי ואימא פלוגית:
מעשה לסתור משום דחשיבי: אמר' לעור מאי דכת' כן אברכך
בחיי' בשמך אשאכפי' כן אברכך בחיי' זו קש' בשמך אשאכפי' זו
תפלה ואם עושה כן עליו הכתוב אומר: כמו חלב ודבש תשבע ג'
גפשי ולא עוד אלא שנוחל שמ עולמים: העולם הזה והעולם הבא'
שנאמ' ושפת' רננות יהלל פי' ר' לעור בתר דמסיים צלותיה אמ'
הכי' יהי רצון מלפנך ה' אהינו שתשק בפורינו אהבה ואחווה ושל'
וריעות ותרכה גכולנו בתלמידי' ותצליח סופינו אחרית ותקוה ות'
ותשים חלקנו בגן עדן ותקננו בחבר טוב ויצר טוב בעולמך ונשכי'
ונמצא יחול לבכיננו ליראה את שמך ותבא לפנך קורת נפשנו לטו'
לטובה: ר' יוחנן בתר דמסיים צלותיה אמ' הכי' יהי רצון מלפנך
ה' אהינו שתציק בכשתינו ותביש ברעותינו ותתלבש ברחמך ותת'
ותתכסה בעוזך ותתעטף בחסידותך ותתאזר בחמנותך ותבא לפנך
בדת שוכך וענותותך: ר' זורא בתר דמסיים צלותיה אמר הכי'
יהי רצון מלפנך ה' אהינו שלא נחטא ולא נבוש ולא נכלם מאבות
מאבותינו: ר' חייא בתר דמצליא אמ' הכי' יהי רצון מלפנך ה' אהינו שתהא תורתך אומנותנו
ואל ידוה לבנו ואל יחשבו עינינו: רב בתר צלותיה אמ' הכי' יהי רצון מלפנך ה' אהינו שתתן
לנו חיים ארוכי חיים של שלום חיים של טובה חיים של ברכה חיים של פרנסה חיים של חלוץ
עצמות וחיים שיש בהם יראת חטא חיים שאין בהם בושה וכלימה: חיים של עושר וכבוד: חיים
שתהא בנו אהבת תורה ויראת שמים: חיים שתמלא לנו את כל משאלות לבנו לטובה:
ר' בתר צלותיה אמ' הכי' יהי רצון מלפנך ה' אהינו ואהי אבותינו שתצילני מעוי פני' ומעוות פנים
מאדם רע ומפגע רע מיצר רע מחבר רע משכן רע: ומשטן המשתחית ומדין קשה ומבעל דין ק'
קשה בין שהוא בין ברית בין שאינו בין ברית: ואעג דקימי קצוצי עליה דר' רב ספרא בתר
צלותיה אמ' הכי' יהי רצון מלפנך ה' אהינו שתשים שלום בפמליא של מעלה ובפמלי' של מטה
ובין התלמידי' העוסקין בתורתך בין עוסקין לשמה בין עוסקין שלא לשמה וכל העוסקי' שלא
לשמה יהי רצון שיהיו עוסקין לשמה: ר' אלכסנדר בתר צלותיה אמ' הכי' יהי רצון מלפנך ה'
אהינו שתעמידנו בקרן אורה ואל תעמידנו בקרן חשכה ואל ידוה לבנו ואל יחשבו עינינו:
איכא דאמ' הא רב המנוגא מצלי לה: ור' אלכסנדר בתר דמצלי אמ' הכי' רבון העולמים גלויי
וידוע לפנך שרצוננו לעשות רצונך ומי מעכב שאור שבעיסה ושעבוד מלכו: יהי רצון מלפנך
שתכמעס מלפננו ומאחרינו וגשוב לעשות חקי רצונך בלבב שלם:
רבא בתר צלותיה אמ' הכי' אהי עד שלא נוצרת

Handwritten notes in the right margin, including a large 'S' and other illegible characters.

היה קורא

אחי כדוי לא הויתי חשוב והנני להיות נוצר: ועכשיו סנוב	ונפשו כי עפר לכל תהיה ומה עפר תכלה את הכל אף א
סנוברתי ומה חסידותי הרי אחי כאלו לא נוצרתי קל וחומר	אחי יהי רצון שאכלה את הכל כמו שהנני אומר ו
שבמיתתי עפר אחי: מרק כלה והתם: כי הנני מסיים ספר א	והיה זרעך כעפר הארץ: אני בריה וחברי בריה כלומ
אויב על פס שאיוב נפטר בסט טוב: ומרגלא בסמוי: דבר	יש לו לב כמוני להכחין: בין טוב לרע

זה רגול בפיו: אחי העוסק בת
בתורה בריה אחי וכן חברי ע
עם הארץ בריה הנא: אחי מלא
ותלאתי בעיר: כלומר נוחה ו
ותלאתי ומלאתי: מתגדר י
מתגדל לתפוס אומנותי: יט
ושמא תאמר הדון עמו שאינו ו
מתגדר במלאתי: שאלו היה ת
תופס אומנותי לא היה לו לב
סתוח להרבנות בתורה כמוני:
והיה ממעיט ואין לו סבר: עני
סנובר עיס לו סבר לממעט כ
כמו לתרבה: וכלכד שיכון ב
לבו לשמים: ואלו קרבנו היה
בזמנו כשנפח: ערנס ביראה
לחברים ככל מינו ערמה ליר
ליראת כוראן: תכלית חכמה
עקרה של תורה שיהא עמה תם
תנוכה ומעשי טובים: הענוסה
שלא לשמה נוח לו שלא נברא
פי שאינו לומר כדוי לקיים אלא
לקנטר דשר מקנ סנהג אומרי
רבא רמי כתי כנבה שמים חס
חסדך וכתי ועל השמים כאן
בעוסק שלא לשמה כו: והתם
אירי במקיים כדוי סוכברותי
וכן משמע בירושלמי דפרקי:

אימ כדוי ועכשיו שנוצרת כאלו לא נ
נוצרת עפר אמ בחיי קל וחומר במית
במיתתי הרי אני לפנך ככלי מלא בוש
בושה וכלימה יהי רצון מלפנך ה א
אהי שלא אחטא עוד ומה שחטאתי ל
לפנך מרק ברחמך הרבים אבל לא
על ידי יסורין וחלים רעים: וחדנו ודו
דרב המנוגא ווטי ביומא דכפורי

מר בריה דרבינא כי הוה מסיים צלותיה אמר הכי: אהי נצור לשוני
מרע ושפתותי מדבר מרמה ולמקללי נפשי תרום נפשי כעפר לכל
תהיה פתח לבי בתורתך ובמצותך תרדוף נפשי והצילני מפגע רעי
מיצר הרע ומאשה רעה ומכל רעות המתרגשות לבא בעולם: וכל
החושבי עלי רעה מהרה הפר עצתם וקלקל מחשבותם יהיו לרצון
אמרי פי והגיון לבי לפנך ה צורי וגואלי:
יתיב בתעמתא בתר דמצלי אמר הכי רבון העולמים גלוי לפני כומן
שבית המקדש קיים אדם חוטא ומקריב קרבן ואין מקריבין ממנו ו
אלא חלבו ודמו ומתכפר לו ועכשיו ישבתי בתענת ונתמעט חלבי ד
ודמי יהי רצון מלפנך שיהא חלבי ודמי שנתמעט כאלו הקרבתי ג
לפנך על גבי המזבח ותרצני ר יוחנן כי הוה מסיים ספרא
דאיוב אמר הכי: סוף אדם למות וסוף בחמה לשחיטה הכל למיתה
חס עמדים: אשרי מי שגדל בתורה ועמלו בתורה ועושה נחת רוח
ליוצרו וגדל בשם טוב ונפטר בשם טוב מן העולם ועליו אמר שלמה טוב שם משמן טוב ויוסן
המות מיום החלדו: מרגלא בפומיה דר מאיד גמור בכל לבך ובכל נפשך לדעת את
דרכי ולשקוד על דלתי תורתך: נצור תורתך בלבך ונגד עימד תהא יראתי שמור פיך מכל חטא ש
וטהר וקדש עצמך מכל אשמה ועון ואמ אהיה עמך בכל מקום: מרגלא בפומיהו דרבנן
דיבנה: אמ בריה וחברי בריה אמ מלאכת בעיר והוא מלאכתו בשדה: אמ משכים למלאכתו והוא
משכים למלאכתו כשם שהוא אינו מתגדר במלאכתו כן אני אימ מתגדר במלאכתו ושמוא תאמ
אמ מרבה והוא ממעיט שמנו אחד המרבה ואחד הממעט ובלבד שיכוין לבו לשמים:
מרגלא בפומיה דאבי לעולם יהא אדם ערום ביראה מענה רך משיב חמה ומרבה שלום עם א
אחיו ועם קרוביו ועם כל אדם ואפי עס גוי בשוק כדוי שיהא אהוב למעלה ונחמד למטה ויהא מ
מקובל על חבריו: אמרו עליו על רבן יוחנן בן זכאי שלא הקדימו אדם שלום מעולם ואפי גוי
בשוק: מרגלא בפומיה דרבא תכלית חכמה תשובה ומעשים טובים שלא יהא אדם קורא
ושונה ומועט באביו ובאמו ובכרי ובמי שהוא גדו ממנו בחכמה ובמנן: שנ ראשית חכמה יראת
ה שכל טוב לכל עושיהם ללומדיהם לא נאמר לא לעושיהם לעושים לשמה ולא לעושים שלא
לשמה וכל העושה שלא לשמה נוח לו שלא נברא

ויאכלו וישתו שבעו מזון סכינה כאלו אכלו ושתו גדולה הבטחה שהיו קראן מאכנות וכוסות: לבי כנישתא תנוקות של בית

מבין בתרי כהלכה: כל העולם
כלו כזן ^{בצדקתו של הקבה ו}
ולא בזכות סבירן: והם כזונין
בזרוע: בזכו סבירם ובצדקתו
משתעו קרא וקרי: להו רחוקים
מבדקתו של הקבה: אינן טירנו
כזונין: שאין להם כדו כרסיהם
ומתפרנסו בקוסו: וסליג דרב
יהודה דאיהו אמר אבירי לב ה
הינן רשעים: גנבאי: עס אומיה
היא ככלל נכמסת קדושין א
אמרי שהיו מן הסתנין: סבחא
דאורייתא תרי זמני בשתא: עה
שהיו כאספי: עס ישראל באר
לשמוע בהלכות הססח מדרש
דרב אשי ובאלול לשמוע הלכות
החב:

מרנלא בפומיה דרב העולם הבא אין
בו לא אכילה ולא שתיה ולא פריה ורב
ורביה ולא משא ומתן ולא קנאה ולא
שנאה ולא תחרות אלא יושבין צדיקי
ועטרותיהם בראשיהם ונהגין מזון שב
שבינה שנ' ויחזו את האלים ויאכלו וש
וישתו גדולה הבטחה שהבטיחן
הקבה לגשים יותר מן האגשים שנאמ'
נשים שאגנות קומנה שמענה קולי ב
בנות בוטחות האונה אמרתי
אל רב לר' חייא גשים במאי זכין באק
באקרוי' בנהו לבי כנישתא ובאתגוייג
גבריהו בירבנן ונטרן לגבריהו עד ד
דאתו מבי רבנן כי הוו מפטרי

פרין זה אחיתפל: ספרין פרין
במלכות בית דוד י
יוצאת זה דואב שיצא לתרבות
רעה כדמפרס בחלק גבי ווי
יבא זה: צוחה זה גחוי
שהיה
מזרע
וכתיב ביה טיגא טיגא יקרא יה
והינן צוחה: והן כזונין
בזרוע ולכך יש לה
להגיה בתקיעותיהן וכן בזרוע ו
עדיך בלו ולא גרסי עדיך לא
באו: תרו זמני בשתא
אבל בעצרת של
שאינו אלא יום אחד לא היו כל
כך מתאספין ושמא ניסא ארע
אתרמיס להו: וראיתי בספר ה
העתיקס סחבר הרב ר' יהודה ר
בר ברזילי שמוע שהיה עמוד
של אש יורד מן השמי' עליהם
בכלה דאלול ובכלה דאדר:

רבנן מבי ר' אמר ואמרי לה מבי ר' חנינא אמרי לי הכי עולמך תראה
בחיך ואחריתך לחיי העולם הבא ותקוהך לדור דורים לכך יהגה ת
תבונה פ'ך ידבר חכמות ולשוךך ירחיש רגנך עפעפק ייטירו נגדך
עינדך יאירו במאור תורה ופנך יזהרו כוהר הרקיע שפתותך יביעו דעת וכליותך תעלוונה מש
משרים ופעמך ירצו לשמוע דברי עתק יומין כי הוו מפטרי רבנן מבי רב חסדא ואמרי
לה מבי ר' שמואל בר נחמני אמרו לי הכי אלופינו מסכלים רב ושמואל ואמרי לה ר' יוחנן ור' אעור
חד אמ' אלופינו בתורה ומסכלים במצות וחד אמ' אלופינו בתורה ובמצות ומסכלין ביסורין אין
פרין שלא תהא סיעתנו כסיעתו של שאול שיצא ממנו דואג האדומי ואין יוצאת שלא תהא סיע
סיעתנו כסיעתו של דוד שיצא ממנו אחיתפל ואין צוחה שלא תהא סיעתנו כסיעתו של אישע ש
שיצא ממנו גחוי ברחובותינו שלא יהא לנו בן או תלמיד שמקדיח תבשילו כרבים כגון ישינו הנו
הנוצרי שמעו אלי אבירי לב הרחוקים מצדקה רב ושמואל ואמרי לה ר' יוחנן ור' אעור חד
אמ' כל העולם כלו גזונן בצדק והן גזונן בזרוע וחד אמ' כל העולם כלו גזונן בזכות והם אפי'
בזכות עצמן אין גזונן כדרב יהודה אמ' רב דאמ' רב יהודה אמ' רב ככל יום ויום בת קול יוצאת מ
מהר חורב ואומרת כל העולם כלו גזונן בשביל חנינא בני וחנינא בני דילו מקב חרובין מערב ש
שבת לערב שבת ופליגא דרב יהודה דאמ' רב יהודה מאן אבירי לב גנבאי טפשא אמ' רב יוסף ת
תדע דהא לא אגיר גזרא מנהו אמ' רב אשי בני מתא מחסיא אבירי לב מנהו דקא חזו יקרא
דאורייתא תרי זמני בשתא ולא קא מגיר גזרא מנהו חתן אס רוצה לקרות בו למימרא
דרשבג חייש ליהרא ורבנן לא חיישי ליהודי והא איפכא שמעינן להו דתנן מקום שנהגו לעשו
מלאכה כתשעה באב עושים מקום שנהגו שלא לעשות אין עושים וכל מקום תלמידי חכמים ב
בטלים רשבג אומ' לעולם יעשו כל אדם את עצמם כתלמידי חכמים קשי' דרבנן אדרבנן קשיא
דרשבג אדרבן שמעון בן גמליא אמ' ר' יוחנן מוחלפת השטה

לא כל הרוצה וכו' אש לא הנחוק חכם וחסיד לרבי אין זה
אלא גאון שמראה בעצמו סיכול לבניו לבני אחיו אשני ע
עבודתו הוא דלית ליה הרוצה אנתו שאינו עושה מלאכה א
אינו מכין שמחות תעשה כאב הוא בטל אלף לנ מלאכה
לעשות פוק חזי כמה בטלני א
איכ בשוקי אף בימי מלאכה:

רבי שישא בריה דרבי חידי חזי לעולם לא תחליף פי רח
דהלכה כרב טסת דהוא בתראה והלב כרשבב דאח
לא כל הרוצה לישול את השם וטול ובכל מקו סטנה רשבב
במאכתינו הלכה כמותי חזן מערב וצידן וראיה אחרונה
וכן פסק רח וימיהו אכז טכטו
פעם אי אכז ומכונים היטב גס
חתן יש לקרות דאדרבה כראה
כיוהר אש לא יקרא כלומר חני
מכין בכל טעה אבל לעשות
מלאכה בטב אי לעשו מלאכה

רבי שישא בריה דרבי אידי אמר לעולם
לא תחליף דרבנן אדרבנן לא קשיא
קש כיון דכלי עלמא קא קרו ואהו מ
גמי קא קרי לא מחזי כיוהרא הבא כיון דכלי עלמ עבדי מלאכה וא
ואיחז לא קא עבי מחזי כיוהר דרבן שמעון בן גמליא אדרשבב לא
קשיא התם בכונה תליא מלתא ואגן סהדי דלא מצי לכווני דעתיה
אבל הבא הרואה אומ מלאכה הוא דאין לו פוק חזי כמה בטלני איכא בשוקא

סליק פירקא

סליק פירקא

הדרן עלך היה קורא

מי שמתו כן פטור
מלקחו קשי
לפי שהוא טרוה במחשבת קב
קבורתו והוא דומיא דחתן ד
פטור משום טרדא דמנהגיה
וחלוסיה טקן דרך שמחלשי
לפי שהכל חשבים לזכות בוי
אז שלפני המטה שיתעט
שיתעסק בו כשתגיע המטה א
אבל יושלחחר המט הנחוי נחי
צורך בהם חייבי שכבר יאז
ידי חובתן מן המות ואלו ואלו
פטורים מן התפלה דלאו דא
דאחריתא הוא נרבותינו מירטו
לפי שיש להם עוד מהות ולי כ
כרא שאי זה לבן פטור בשורה
שהיו מחמתי אש האכל בהקף
טורה סביבותיו באובס מן ה
הקבר גו שאין מו
מוטל לפטור כגון הוא בביתו
אחד והמת בבית אחר אוכל כ
בבית אחר דרא כלועב לרט
וכן ואינו חייב כדרך המטו
המשכני בחטיכות על גוף ה
המחלית ובמטה:

מי שמתו

מוטל לפטור
מקש ומן התפלה
ומן התפילי ומכל

מצות האמורות בתורה נושאי המטה
וחלופיהם וחלופי חלופיה את שלפני
המטה ואת שלאחר המטה את שלפני
המטה צורך בהם פטורי ואת שלאחר
המטה צורך בהם חייבין ואלו ואלו פ
פטורין מן התפלה קברו את הבת
וחזרו אם יכולין להתחיל ולגמור ערו
שלא יגיעו לשורה יתחילו ואם לאו לא
יתחילו העומדים בשורה הפגממים פ
פטורין והחצונם חייבין גשים וע
ועבדים וקטנים פטורין מקש ומן חתפ
התפילי וחייבי בתפלה ובמזון ובברכת
המזון גמו מוטל לפטור
אין ושאינו מוטל לפטור לא ורמינהי
מי שמתו מוטל לפטור אוכל בבית אחר
ואם אין לו בית אחר אוכל בבית חברו
ואם אין לו בית חברו עושה מחיצה וא
ואוכל ואם אין לו דבר לעשות מחיצה

מי שמתו מוטל לפטור
רמי גרים מי ש
מתו אחר תפלת הטחר אבל
כרא לרי שהוא אחר היה קורא
דאורי כסופיה מקש נכאן מה
מתחיל כמו מפטור קש וכירו
וכירו שלמי גרים כמו כן
פטור מקש בירו שלמי
מפרס טעמא חר
בין כתיב למצן תזכר כו עד
כל ימי חיך ימים שאר עוסק
במים ולא ימים שאר עוסק
בממים פטור מקש
ומן התפילין הכי גרי רמי של
שלאחר המטה אשי המטה כרי
להם חייבין לפי שלעולם לא ה
היו רגילי שכבר נשא חלקם
ותי קצת הלשו לפר מאי קאמר
אשי צריך להם יהלח לא היו ה
נושאי כלל את המת לכך כרא
בגרסת הספרי שלפני המטה ו
ושלאחר המטה את שהמטה כרי
צריך להם פטורי אי צרי להם
חייבין אלו ואלו פטור
פטורין מן התפלה
אבל בקש ובתפילין שהם מ
מדאוריית חייבי גרים דקאח
היה שמתו מוטל לפטור מן התפלה וכן משמע בגמר דפטור מן התפלה אלא לא בעי למתני
כרישא אלא החלוק שבין נשאי המטה למתו מוטל לפטור:

ואינו מברך מי רשאי ואף זקוק לברך ומשמע פי טאם רצה לברך רשאי מיהו בירושלמי קאמ' אס רצה להחמיר אי שומעין לר' ע"כ לכך נראה לומר אינו מברך אינו רשאי לברך ומשמע בירושלמי למה קאמ' משני כבודו של וית' אי כונו משני טאין לו מי טיטא משאו ופריך והתניא פטור מנטילת לולב וקס"ד דמיידי ביום טוב וכו' אינו טרוד לישא משאו ומשני תפתר בחול פי בחולו של מועד והתניא פטור מתקיעת שופר אית' לך למימ' בחול ולא ביום טוב בתנאיה ומשני אית' ה' חנינא מכיון טהא זקוק להכין לו ארון ותר

ותכריכין כדתנן ומשכין ע על התחום להביא לו ארון ות תכריכין כמו טהא נשא מש משאו דמי' אלא ומשמע דבס דבסכתת נייזים טובים אינו רשאי לברך ולהתפלל דטרוד להחטיף לו על התחום להביא ארון ותכריכין וקטא מסיכא דקתני בסכת מברך עליו ומזמנין עליו וכן תניא כונו ב בירושלמי בתה דכרי' אונורי' בחול אבל בסכת מסב ואוכל ומברך ועוניס אחריו אמן ו' ואות' הרי' דשליני אהרדי רישא נסיס והירושלמי ורבי נתנאל היה אומ' דאפטר לישכו דודאי אס דעתו להחטיף על התחום אז יש לכו לומר דטרוד להחטיף ואינו רשאי לברך אבל בסיס' מיידי בסאין דעתו להחטיף ע על התחום ומיהו האי טעמא ו לא סייך לטעמ' דמסוס כבודו ומן הירושלמי דמשני דפטור מנטילת לולב דמיידי בחול ה המועד דטרוד לישא משאו ל למדנו טכחול המועד סייך א' אכיות שמתנו מוטל לפניו וכ זכין דכשמוטל לפניו סייך ב' אכיות כי מוטל עליו לקברו כ כמוטל לפניו דמי' וכך אפכא מי שמתנו מוטל לפניו ואין על עליו לקברו אינו טהב אכיות וכך משמע בירושלמי כמסר לרביס אוכל כטר ונתת יין כמסר לכתפוס כמסר לרבי' ועכ' כמסר לרביס רוצה לומר אפי' לפניו דאי טלא לפניו תפ תפוק ליה סמיד חל עליו אבל

ואינו מברך ואינו מוזמן ואין מברכין ו עליו ואין מוזמן עליו ופטור מקש ומן התפלה ומן התפילין ומכל מצות האו האמורות בתורה ובשבת מסב ואוכל ואוכל כשר ושותה יין ומברך ומומן ה ומברכין עליו ומוזמן עליו וחייב בכל המצות האמורות בתורה רשכג אומ מתוך שנתחייב באו נתחיי' בכלן ואמ' ר' יוחנן מאי בימהו תשמיש המטה קתני מיהת פטור מקש ומן התפלה ומן התפילין ומכל מצות האמורות בר בתורה פשיטא אמ רב פפא תרגומא אמחזיר פמו ואוכל רב אשי אם כיון שמוטל עליו לקברו כמוטל לפניו דמי שנאמ' ויקם אברהם מעל פני מתו כל זמן שמוטל עליו לקברו כמוטל לפניו דמי' מתו אין אבל משמרו לא והתנא חמשמר את המת אעפי' שאינו מתו פ פטור מקש ומן התפלה ומן התפילין ומכל מצות האמורות בתורה משמרו אעפי' שאינו מתו מתו אעפי' שאינו משמרו מתו ומשמרו אין אבל מהלך בבית הקברות לא והתנא לא יהלך אדם בבית הקברות ותפילין כג בראשו וספר תורה בורועו וקורא ואם עושה כן עובר משום לועג לרש חרף עושהו התם תוך ארבע הוא דאסיר' חוץ לארבע אמות ח חייב דאמ' מר מת תופש ארבע אמות לקש' הכא חוץ לארבע אמות גמי אסיר' גופא המשמר את המת ואעפי' שאינו מתו פטור מקש ומן התפלה ומן התפילין ומכל מצות האמורות בתורה חיו שמס זה משמר וזה קורא וזה משמר וזה קורא

ואינו מברך ואינו צרי' לברך ברכת המוציא ואינו מזמן אי אינו צריך לברך ברכת זמון ואין מברכין עליו אין צריך סיכרונו לן אחר' בברכת הלחם ואין מזמני' עליו אין מצטרף עם שלשה לזמון תשמיש המ המטה איכא כוניהו לר' כן טמ שמעון חייב אבל בעונה כס בשבת קתני מיהת ופטור מקש ומכל ברכו ואפי' כשהוא אוכל בבית חברו ותרגומ' לקא דתני פטור אינו טאין לן בית אחר' דקאמ' מחזיר פמו ואוכל ר' רב ו אשי און לעולם אכלה ומתני' כונו אפי' בבית אחר כונו פטר ליה דכל שמוטל עליו לקברו קרי מוטל לפניו ויקם אברהם וגו' וכתי' ואקברה מתני' מלפניו והיה שעתא לאו לפניו היה מ משמרין אדם אחר שאינו קרובו אלא משמרין תופס ארבע אונ' לקש' שאסור לקרות בתוך ד' א אמות סלג' משנס לועג לרש' פ פטור מקש' ומסר דעוסק כמנ' במתנה :

אבלות מסיכא משתח ביתי א"כ אדם שאינו יכול לקבור מתו כגון אדם שמת בבית האסורין ואין המו המוטל מניחו לקברו נראה טאין חייב לכהונ' בו אכיות שהרי אין זה מוטל עליו לקברו משני טאין יכול לפדותו ולהוציאו ולר ולקברו כדתניא במסכת שמחות נתיאשו בעליו מלקברו ומתחילין עליו ופסיק מיניה תורת אכיות מיהא באותו שכתשו מו מוטל וגם אבלות אינו חייב דלא דמי לנתיאשו מלקברו טסס הינו קבורתו אבל הכא עדין הוא מצפה אס ויכל לעשות פטר פטרה עם המוטל להניחו לקברו וכך מעשה דר' אליעזר בר' שמעון כמ' דשסק ימות אכיות ומעשה שמתה אחותו של ר'ת בשבת והודיעו לו בעיר אחרת ואכל כטר ונתת יין אחר כיון שיש לה בעל שחייב בקבורתה אינו אסור בכטר ויין ואפשר ט סגס רבינו תס אס היה בעיר עצמו היה מוקל מאותו הטעם :

וספר תורה בזרועו וקורא והוא הדין דעל פה אסור לקרותי וירכב עליהם אבל אם מפסילן לאחוריו על החמור
ספיר דמי נכז בספר תורה ואפי' אם בדעתך לאסו ספר

מדנקט ספר סת' ולא מסתבר לומר משום שריותא דגוים ולפטויה דהא פטיטא דמונתר דלמה יהיה אסור דבהדיא אמרינן ביר
בירושלמי דסקא מלאה ספרי או שהיו בה עצמות של מת הרי זה מפסילן לאחוריו וירכב עליו אלא אפי' משום לסטו מותר

לרכוב עליהם והוא הדין לאח
לאחוריו מותר אפי' בלא לסטו
למחר באי' אצלנו עכשיו
תלמידינו וכו' ותו
והא פרק התכלת הוה שעתא ו
דמינן להו פי נותנן ביציית
בטלתיתיהן לאו משום לועב ל
לרש ויל' דהכי פירושו הכא ד
דמביטוס אנתם כמה שהחיים
מזנוים והמתן אינם מזנוים
וגדול המצוה וכו' והיה דתב
דתכלת הינו דרמנו חוטי למתן ו
ועכשיו אנו מסלקין אותי ומתן
ואומר רת דקא הם שהיו רבו
רעילים כלם בחייהם ללבוש י
טלית בד' כנסו וללבוש ביצית
ונם לכל העוסקי בהם יש להם
ביצית והיו לועב לרש אם לא
היה להם ביצית או משו דכתי'
לדורותם לדור תם אבל אנו ש
עבס בחיינו אין מנהגנו ללב
ללבוש תמיד ביצית אי הוה רת
דמינן להו כמו לועב לרש
וכי תימ' נפיש לאנתם שהיה
להם בחייהם אם כן יהיה לועב
לרש לאחרים ועוד אומר רת
סמוע מאכשו לתייר דמסירין
להם הביציות דביצית עולה מ
למנן תיביעס ח חוטין וה' ק
קטרוס ואם לובס ביצית נראה
כאילו קיים כל התורה ומחוי
כסקר וזה לא נהיר דגם חיים
עתה למה לובסיהם הלא לא קי
קיימו כל התורה כלה ומיהו יש
לומר דאנו סומכין על מסכת
סמכות שבה אבא שאול לבניו
הטילו תכלת מאשלינו ואעפ' י
שהתלמוד חולק עליו יש דברי'
פאנו ומכחי התלמוד עלנו ואנו
עושי' כספריס החזונים כמו
ומחזין יסביהו וכמו ויחל' טיש
בתלמוד דכתעבית קורין בר

בן עזאי אומ' היו באים בספינה מנחו
בוות זו ומתפללין שנהם בוות אח
אחרת מאי בינהו אמר רבינא חו
חוששין לעכברים איכא בינהו מרו
סבר חשינן וזמר סבר לא חשינן
תנו רבנן המוליד עצמות ממקום
למקום הרי זה לא יתנם בדסקיא וית
ויתנם על גבי חמור וירכב עליהם מפ
מפני שגוהג בהם מנהג בזיון ואם היה
מתרא מפני גוים ומפני לטטים מותר
וכדרך שאמרו בעצמות כך אמרו ב
בספר תורה אחי'א אילי'א ארישא'
פשיטא מי גרע ספר תורה מעצמות
לא אסיפא אמר רחבה אמר ר' יהודה
כל הרוואה המת ואינו מלווה עובר מ
משום לועב לרש חרף עושהו ואם ה
הלווה מה שכרו אמר אסי עליו ה
הכתוב אומר מלווה ה' חונן דל ומכב
ומכבדו חונן אביון ר' חייאור נתן
הוה שקלי ואולי בבית הקברות הוה ק
קשריא תכלתיה דר' יונתן אל' ר' חייא דלייה כדי שלא יאמרו למחר
באין אצלנו ועכשיו מחרפין אותנו ומי ידעי כלי האי והא כתיב
והמתים אינם יודעים מאומה אל' אם קרית לא שגת אם שגת לא
שלשת אם שלשת לא פירשו לך כי החיים יודעים שימותו לו
צדיקים שכמיתתן נקראו חיים שג' ובמהו בן יהודיע בן איש חי רב
פעלים מקבצאל הוא הכה את שני אריאל מואב והוא ירד והכה את
הארי בתוך חבור ביום השלג בן איש חי אטו כלי עלמא בני מ
מתי נגהו לא בן איש חי שאפי' במיתתו קרוי חי רב פעלים מקב
מקבצאל שרבה וקבץ פועלים לתורה והוא הכה את שני אריאל
מואב שלא הגח כמותו לא במקדש ראשון ולא במקדש שני והוא
ירד והכה את הארי בתוך חבור ביום השלג איכא דאמרי דתבר

חוששין לעכברים תק' חיים ס
לעכברי אפי' כספינה דסקיא
מירבוף גדול של עור ואם היה
מתירא וצרי לרכוב על הסוס
ולרין אלא אסופא אם היה מ
מתירא רוכב מלמה ה' חונן דל
קרי ביה מלמה מלמה את הוה
המקום מי מחונן את הדל ואי'
לך דל מן המת והמלמה כאלו
מלמה את המקום דלייה הנבי
הנביהסו לא שנית לא חזרת ע
עליו פעם ספי כדי שתתכונן
בז' אלג' צדיקים ומאי יודעים
שימותו נותנן אל לבס יוס ה
היותה ומזכרים ידיהם מן ה
העבירה אינם יודעי מאומה
עושי' עצתם כאינם יודעים
ומאי' והוא הסה השפיל את
הספיס של דורו ומטו מקדשי'
טלח היה בהם כמותו אריאל
זו בית המקדש עכ' הוה אריאל
אריאל קרית חנה דוד מואב
על סס שכבאו דוד דאפי' נור
מרת המואביה

גזוי דברדא ונחת

ברכות וקללות ובפסיקתא מפרש ויחל' והריצ'בא היה רגיל טלח להסירם מן הכנף אלא לקשרם ולהדק בתוך הכנף לאשקוי
כפסי' משלונתא אם הם חייבין ביצית יש להם ביצית ואם לאו הרי הם מכוסים שני אריאל מואב על סס דוד ושלמה
שכבו את הבית וכבאו מרת המואביה בן איש חי אטו כלי עלת' כספריס מדויקי' כתיב חי וקדינן חיל' ומ
וימן הכתיב דייק הכא טלח כתיב חיל' אלא חי

ונחת וטבל לקריו כדי ליעסוק בתורה: גזרו דברדא חתומות של ברד והקרח סקורין גלאחא כלבניו והיכו כיוס הטלג: דקרא ס
ספרי דבי רב תורת כהנים: חלל רשע על דקיהו הוא אומר ועדן בימי יחזקאל חי היה וקורהו חלל: לקריתא להתעסק בע
בעבודת אחת: אייקר תלמודיהו: אשתכח תלמודס מגרסתס: אייקר הוכבד עליהס מחמת טכחה: צערא דדהו צער גופס
מיס כגון עקיפת הרמה: אפי רוחות של שתי ילדות מתות: וכדע מה גזרו היס פורענות לעולם: שהעולם נדון בראש הטכה:

הפרגוד מחינה המבדלת בין
מקנס הטכיה: לרביעה ראש
ראשונה יורה שלס רביעיות ב
בכירה טניה וטליות ראשונה
בית מרחשון: טני ככג טליות
ברא כסליו: ברד מלקה אותי:
פעתי ברד לפול סמוך לרב
לרביעה ראשונה: ונה טכורע
כבר תוקפה והכרד טוכרו וז
והכרע בטכיה: עדן רך הוא
ואינו כסכר בטכיל הכרד כע
כעכין טכא והשפתה והטעורה
ככפה והחטה והכמת לא ככו:
טדפו מלקה הרך ואינו מטדף
הקטה אלמא ידעי דבריס הא
האמורי בין החיי: לחצר מנת:
לבית הקברות:

וגהתו שביל איכא דאמרי דתנא
ספרא דבי רב ביומ דסיתוא והמתים
איגס יודעים מאומה אלו רשעים שב
שבחיהם קרוין מתים שג ואתה חלל
רשע נשיא ישראל ואיבעית אימא מ
מהבא על פי שנים עדים או על פי ש
שלשה עדים יומת המת חי הוא לא
המת מעיקרא במר חיאי נפוק
לקריתא אייקר להו תלמודיהו הו
קא מצערי לאדבורי אמר לי חד לחבריה ידע אבון בהאי צערא אל
איך מגא ידע והכתי יכבדו כנו ולא ידע אל איך ולא ידע והכתי
אך בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאכל ואמר יצחק קשה רמה ב
בכשר המת כמחט בכשר החי אמרי בצערא דידהו ידעי בצערא
דאחריעי לא ידעי ולא והתניא מעשה בחסיד אחד שנתן דינר לעני

ספרי דבי רב מהארי דריט
שהוא חמור טכספרי:
בתוך הכור שהוא באמצע
הספרים:
אלמא ידעי מדקאול לעגל
קא חתית ולא יתו ל
לשנוי כדלעיל דומה קריס וז
ואת להו דהינו דוקא לאלתר ח
אבל כל כך לא היה מקדו והוא
עצמו אינו יודע:

בערב ראש השנה בשמ בצורת והקמטתו אשתו והלך ולן בבית הקברות ושמע שת רוחות שמס
שמספרות זו לזו אמרה חדא לחברתה חברתי באי ונשוט בעולם ונשמע מאחורי הפרגוד מהן
פורענות בא לעולם אמרה לה חברתי אימי יכולה שאמי קבורה במחצלת של קנים לא לבי את ומ
ומה שאת שומעת אמרי לי הלכה היא ושטה ובאה ואמרה לה חברתה חברתי מה שמעת מאח
מאחורי הפרגוד אמר לה שמעתי שכל הזורע ברביעה ראשונה ברד מלקה אותו הלך הוא זורע
ברביעה שנייה כל העולם כלו לקה שלו לא לקה לשנה האחרת הלך ולן בבית הקברות ושמע
אותן שת רוחות שמספרות זו עם זו אמרה חדא לחברתה בואי ונשוט בעולם ונשמע מאחורי
הפרגוד מה פורענות בא לעולם אמרה לה חברתי לא כך אמרת לך אימי יכולה שאמי קבורה ב
במחצלת של קנים לא לבי את ומה שאת שומעת בואי ואמרי לי הלכה ושטה ובאה ואמרה לה
חברתי מה שמעת מאחורי הפרגוד אמרה לה שמעתי שכל הזורע ברביעה שנייה שדפון מלקה ג
אותו הלך זורע ברביעה ראשונה של כל העולם כלו נשדף ושלו לא נשדף אמרה לו אשתו מ
מפני מה אשתקד כל העולם כלו לקה ושלך לא לקה ועכשיו של כל העולם כלו נשדף ושלך לא
נשדף סח לה כל הדברים הללו אמרו לא היו ימים מועטים עד שנפלה קטטה בין אשתו של
אותו חסיד ובין אמה של אותה ריבה אמרה לה לבי ואראך בתך שהיא קבור במחצלת של קנים
לשנה האחרת הלך ולן בבית הקברות ושמע אותן רוחות שמספרות זו עם זו אמרה לה ח
חברתי בואי ונשוט בעולם ונשמע מאחורי הפרגוד מה פורענות בא לעולם אמרה לה חברתי
הנחני דברים שביני לבינך כבר נשמעו בין החיים אלמי ידעי דלמי אינש אחרינא שכיב ואויל
ואמי להו תשדועירי הוה מפקיד וזוי גבי אושפיזכותיה עד דאת ואויל לבי רב שכיבא אויל
בתרה לחצרמות אמר לה זווי היכא אמרה ליה זיל שקלינהו מתות

בצנורא דרשא בחורי מתתן הבית שהלכת סוכב בני מסרקאוי מסרק טלי: גובתא קנה ובעבול שמתה ילדה אמרה כן לעבנות
 ספס: ביד פלגינא דאיתיה למחר לקבורה: אלמא ידעו מה שפוסל סידעה זו שזו גוססת וכטניה למות: דלמא דומיה: מלאך שהיה
 ממונה על המת: קדים ומכרין להו עכסין יבא שלג: אבל סאר דברי החיים חוסס יודעו: בעינא אבא מבקש חכי את אבא
 כך היה שמו: אמרו ליה המתים כגלג לג כאלג: הס חזן מקבריהם ויוסכין בעגולה: חזויה שמואל לגו חברו שהיה יושב חזן ל
 לשיבה של סאר מתים: כל ס
 הנך סני מספר הטבי טלא נכ
 כססתי בישיבתו של ר' אבא א
 במסכת כתובות בפרק הנשא
 את האשה: חזויה שמואל לאב
 לאבנה דקא כבי וחייך: דלעגל
 חתית: במהרה תקבר: באמת
 דרשיא כל כנן מושב הרחיס
 קרני חמת הרחיס: אלג ידעו
 מי חסוב בין החיי: זאת הארץ
 במיתת משה כתיב: וחי סדר לא
 ידעו חן מביטין כלנס אלג
 צנורא דרשא: המספר אחר ס
 המת: בגנותו של מת אחר מית
 מיתתו: קטיל חן טללא קנה נד
 גדול וכבוד נפל חן הגב: טללא
 גב: ארכא דמוחי סיס שהמוח
 מוכח בו: והמטוס עקלקלתס
 לעיל מוסיס כתיב השיבה הל
 לטובים וסמך ליה והמטוס ו
 עקלקלתס והמטויעוס את ה
 חוכמתס ויתר על זכותס לה
 להנותס לקב: חסבה: יוליכס ה
 את פועלי הארץ לבהוס: כע
 בעשירי וארבע מקומות: הס
 השתא משמע ומצינו סדרו חכ
 חכיו כבי ארס לכבוד הרב ס
 לשי טלא כסאו כבוד לרבין:

אצו בשעת ספלוס על יס
 ישראל נהיכו לאחר מ
 מיתתו ולא חתו לאכנווי בהדי
 המספרי בגותן: והכח משמע
 דחירו לאחר מיתתו

בצנורא דרשא כדוך פלגי ואימ לה
 לאימא תשרר לי מסרקאי וגובתאי ד
 דכותלא בהדי פלגיתא דאתא למחר
 אלמ ידעו דומה קדים ומכרין להו
 תש דאבוה דשמואל הוה קא

מפקדי גביה וזוי דיתמי כי נח נפשיה לא הוה שמואל גביה הוה קא
 קרו ליה בר אביל וזוא דיתמי אול אבתריה לחצר מות' אמ' להו
 בעינא אבא אמרו ליה אבא טובא איכא הכא בעינא אבא בר אבא
 אמרו ליה אבא בר אבאנמי טובא איכא הכא אמ' להו בעינא א
 אבא בר אבא אבוה דשמואל היכא אמרו ליה סליק למתיבתא דר
 דרקיעא אדהכי חזויה ללוי דיתבי אבראי אל אמאי יתבת אבראי
 מאי טעמא לא סלקת אל דאמרי לי כל כי הנך שמ דלא סלקת ל
 למתיבתא דר אפס ואחלישתיה לדעתיה לא מעילינן לך למתיבתא
 דרקיעא אדהכי והכי אתא אבוה חזויה דהוה קא בכי ואחיד אל מ
 מאי טעמ קא בכית אל דלעגל אתת מאי טעמ אחיכת דחשיבת
 בהאי עלמ טובא אמ' לי אי חשיבנא נעילוה ללוי ועילוה ללוי אל
 זווי דיתמי היכא אל ויל שקלינהו באמתא דרחא עילאי ותתאי
 דידן ומיצעי דיתמי אמ' לי מאי טעמ עכדת חכי אמ' לי אי גנבי מ
 גנבי מגנבו מדידן אי אכלה ארעא אכלה מדידן אלמ דידעי דלמ
 שאמ שמואל כיון דחשיב קדמי ומכרוי פגו מקום ואף ר
 יונתן הדר ביה דאמר ר' שמואל בר נחמני אמ' ר' יונתן ממן למתים ש
 שמספרי זה העס זה שנאמ ויאמר ה' אליו ואת הארץ אשר נשבעתי
 לאברה ליצח וליעק לאמר מאי לאמר אמ' הקבה למשה לך אמור
 להם לאברהם ליצחק וליעקב שנועה שגשבעתי לכם כבר קיימתיה לכם אמ' אי סלק דעתך דלא
 ידעי כי אמ' להו מאי חוי לא מאי דידעי למה ליה למימרא להו לאחזוקי ליה טבותא למשה
 אמ' ר' יצחק כל המספר אחרי חמת כאלו מספר אחרי האבן איכא דאמרי דלא ידעי ואיכא
 דאמרי דידעי ולא אבפת להו אינו והא רב פפא אשתעי מלתא בתריה דמר שמואל ונפל קמא
 מטללא ובזעא לארנקא דמוחיה שאמ צורכא מרבנן דקודשא בריד הוא תבע ביקריה
 אמ' ר' יהושע בן לוי כל המספר אחר מטתן של תלמידי חכמים נופל בגהינם שנאמ והמטוס י
 עקלקלותם יוליכם ה' את פעלי האון שלום על ישראל אפי בשעה ששלום על ישראל יוליכם ה'
 את פעלי האון תנא דביר ישמעל אם ראית תלמיד חכם שעבר עבירה בלילה אל תהרהר
 אחריו ביום שמא עשה תשובה שמא סלק דעתך לאודאי עשה תשובה והמ ברברים שכגופו
 אבל בממונא עד דמהדר למריה ואמר יהושע כל בעשרי וארבעה מקומות כד מגדין על
 כבוד הרב וכלן שגנו במשגתינו אמ' ליה ר' אלעזר היכא אל לכי תשכח נפק דק ואשכח תלת
 המולול בגטילת ידים והמספר אחר מטתן של תלמידי חכמים והמגיס דעתו כלפי מעלה

בצנורא דרשא בחורי מתתן הבית שהלכת סוכב בני מסרקאוי מסרק טלי: גובתא קנה ובעבול שמתה ילדה אמרה כן לעבנות
 ספס: ביד פלגינא דאיתיה למחר לקבורה: אלמא ידעו מה שפוסל סידעה זו שזו גוססת וכטניה למות: דלמא דומיה: מלאך שהיה
 ממונה על המת: קדים ומכרין להו עכסין יבא שלג: אבל סאר דברי החיים חוסס יודעו: בעינא אבא מבקש חכי את אבא
 כך היה שמו: אמרו ליה המתים כגלג לג כאלג: הס חזן מקבריהם ויוסכין בעגולה: חזויה שמואל לגו חברו שהיה יושב חזן ל
 לשיבה של סאר מתים: כל ס
 הנך סני מספר הטבי טלא נכ
 כססתי בישיבתו של ר' אבא א
 במסכת כתובות בפרק הנשא
 את האשה: חזויה שמואל לאב
 לאבנה דקא כבי וחייך: דלעגל
 חתית: במהרה תקבר: באמת
 דרשיא כל כנן מושב הרחיס
 קרני חמת הרחיס: אלג ידעו
 מי חסוב בין החיי: זאת הארץ
 במיתת משה כתיב: וחי סדר לא
 ידעו חן מביטין כלנס אלג
 צנורא דרשא: המספר אחר ס
 המת: בגנותו של מת אחר מית
 מיתתו: קטיל חן טללא קנה נד
 גדול וכבוד נפל חן הגב: טללא
 גב: ארכא דמוחי סיס שהמוח
 מוכח בו: והמטוס עקלקלתס
 לעיל מוסיס כתיב השיבה הל
 לטובים וסמך ליה והמטוס ו
 עקלקלתס והמטויעוס את ה
 חוכמתס ויתר על זכותס לה
 להנותס לקב: חסבה: יוליכס ה
 את פועלי הארץ לבהוס: כע
 בעשירי וארבע מקומות: הס
 השתא משמע ומצינו סדרו חכ
 חכיו כבי ארס לכבוד הרב ס
 לשי טלא כסאו כבוד לרבין:

הוא היה אומר עקביא בן מהללאל במסכת עדיות: אין משקין: אם קינא לה בעלה נסתתה: לא את הגזירת דבני ישראל אומר
בפרסה פרט לאסת גר ועבד ומסחר: בכרמית: כך שמה או על עס תקומה: דוגמא השקוה על שהיו דומים לה הם השקוה
שהיו שומעיה ואבטליון מכני בניו של סנחריב כדאמרינן בגיטין: בפר הזקין: ר' יוסי פליג אדלעיל דקתני סנדר את עקביא:
טאין עזרה נבעלת בערכי פסחים שהיו טערו העזרה נבעלי כסאנחתי פסחי על כל כת וכת מהפסח נטחט בשלש כתות: על

כל אדם בישראל כלומר כשה
כשהיתה נבעלת עליהם והיו
כשנתמלאת פה לפה לא היה א
אדם חנוכ בחכמו ויראת חטא
בעקביא: אלעזר בן הצר שפק
שפקק זילול והיו נמי לכב
לכבוד הרב שעבר על פי הגו
הגזרי על הידים: אלמלא חנו
אתה: סינא טיך בגדולה וכח
וכחשיבות: צריך אתה לכנות:
לפי שהטריח לפני המקום על
עסקי גמחים לא כך שאלתי כ
מהפעמים וכבוד המקום כ
כבוד הרב הוא: מתחטא לטון
חוטא: קל בלבנו לחטא לחבו
ולחטוינו על תאוות: מקולסו
כלויס כשהם שלמים ותולין
כרעיהם וקיסוליה וקריביהם
סביבותם כמסוד ועל עס כך
קוריהו מקולס שהוא לשון ימיו
כדמיתרנין וכוכב כחשת על
ראשו וקולסא דכחטא: בליכי כ
פסחי זכר לפסח שנולדו שלם
פכ' בו על כרעיו ועל קרבו: כ
כלומ עס כרעיו ועס קרבו: כ
גזרתי עליך כדני והיו נמי ל
לכבוד הרב: שאשרו חכמי את
הדבר לפי שהיו קרוב להאכיל
את ישראל קדשי בחוץ שהרוא
סבור שהקדישו לשם פסח: חת
חתכו חוליות: תנור של חרס ע
שהוא עשוי ככלי ומטלטל ותחל
ותחלת ברייתו מן הטיט ומטר
ומטרפו בככטן כשאר קדרות
ואם נטמא הצריכו הכתוב כתי
כתיבה ואם כתבו בעצמן זה ע
שחתכו סביב סביב כחוליות כ
עגולות וחזר וחברו כטיט על
חול בין חוליה לחוליה ר' אלע

המספר אחר מטתן של תלמידי חכמי
חכמים מאי היא דתנן הוא היה אומר
אין משקין לא את הגזירת ולא את המ
המשוחררת וחכמים אומרים משקין
ואמרו לו מעשה בכרמית שפחה מ
משוחררת בירושלים והשקוה שמעיה
ואבטליון ואמ' להם דוגמא השקוה ו
וגדוהו ומת בגדויו וסקלו בית דין את ארונו
וגדוהו ומת בגדויו וסקלו בית דין את ארונו
בגטילת ידים " מאי היא דתנן אר' יוסי חס ושל'ו שעקביא בן
מהללאל נתגדה שאין עזרה נבעלת על כל אדם בישראל בחכמה וט
ובטהרה וביראת חטא בעקביא בן מהללאל: אלא את מי גדו את א
אלעזר בן הצר שפקק בגטילת ידים וכשמת שלחו בית דין והגדו
אכן גדולה על ארונו ללמדך שכל המתגדה ומת בגדויו בית דין סו
סוקלין את ארונו: המגיס דעתו כלפי מעלה מאי היא דתנן ש
שלח לו שמעון בן שטח לחוני המעגל צרי אתה להתגדו' ואלמלא
חוני אתה גורמי עליך גדוי אבל מה אעשה שאתה מתחטא לפני ה
המקום ועושה לך רצונך כבן שמתחטא לפני אביו ועושה לו רצונו
ועליך חבתו אומר ישמח אכך ואמך ותגל יולדתך ותו ליכא והא
איכא דתנן רב יוסף תודוס איש רומי הגהיג את בני רומי להאכילם
גדיים מקולסים בלילי פסחים: שלחו ליה אלמלא תודוס אתה גורמי
עליך גדוי שאתה מאכיל את ישראל קדשין בחוץ: במשנתנו קא אנ
אמר' והא בריתא היא: ובמתניתן ליכא והא איכא הא דתנן חתכו
חוליות ונתן חול בין חוליא לחוליא ר' אלעזר מטהר וחכמי מטמאי
וזהו תגורו של עכנאי מאי עכנאי אמ' רב יהודה אמ' שמואל מלמד
שחקיפיהו הלכות כעכנאי זה וטמא זה: תנא אותו היום הביאו כל
טהרות שטיהר ר' אלעזר ושרפוס לפניו ולבסוף ברכוהו אפי' הכי נ
גדוי במתניתן לא תנן: אא בעשרים וארבעה מקומו: היכי משכחת
לה' ר' יהושע מדמה מלתא למלתא ור' אליעזר לא מדמה מלתא למ
למלתא " נושאי המטה וחלופיהם "

דוגמא השקוה פי' רע' לפי
שהיתה גזירת סמו
כמותם שהיו גרים וכן משמע
בירושלמי דמועד קטן יהו ד
דוגמא לכמותה וכערוך פי' דו
דוגמא השקוה מבע' אבל לא
היו מרים ממם ולא מחקו העו
התורה עליה:

אליעזר מטהרו עולמית שאינו עוד ככלי חרס שלא נשרף בככטן וחכמי' מטהרין: כעכנאי' ככחם זה סבורך עצמו בעגולה:
כל טהרות: כעכטן בתנור זה או שכגעו באוירן והיה ר' אליעזר מטהרן והם טרפוס: וברכיהו לפי שהרבה מאד לחלוק בדבר
זה כדאמרינן בבבא מציעא בפרק הזהב: כדני דמתניתין לא תנן הא דברכיהו כברייתא הוא דתני לה: מדמה מלתא למלתא
כל מקום שרואה במתניתין טחלק היחיד על הרבים מחלקת גדולה או אחד מן החכמים טמא דבר קשה ככגד גדול הימנו או
אומר ראוי היה כאן כדני:

בודלגין היינו על גבי ארונות תימן לפי הקו דשי גולל כ
כסוי של ארון דתני כל אשר יגע על פני הסדה
לרבנות גולל ודנפק נחש בה גולל מטמא באהל והיאך היו
מדלגין עליו ויל דלא קשה דהא תניא כל טומאה שאין הכזי

מגלה עליה און כהן מזהר ע
עליה וגולל ודנפק און כזיר מג
מגלה עליון כדתנן במסכת
כזיר פרק כהן גדול והיה אונ
רית דלית להני כללי דה אמרו
התם רביעית דס און הכזיר ג
מגלה עליו עד שיהא חזי לגו
נאשי הני כהן מזהר עליו כד
כדאין כפ בהמה המקשה דרב
דרביעית דס הכא מטמי מת
טמא ומסקינן ליה מעל כל כפ
כפשות מת לא יבא ויש לומר ד
דהתם מכל מקום הני טמ
טומאה שהכזיר מגלה עליה א
אכל גולל ודנפק אינו כלל ככס
ככזיר ולכן און כהן מזהר ע
עליו אי כמי הא כריתא סברא
כזקניס הראשונים שהיו אונ
רביעית דס גס כדתבאח כזיר
ומיהו תימן אמאי און המת מ
מטמא באהל כיון שהכסוי עכ
עצמו מקבל טומאה דכל דבר
המקבל טומא אינו חיבב כפטי
הטומאה חכ מטמא באהל ויש
לומר דאון מטמא אלא כד חיב
חיבב ככזיר אכל כד פטימי טה
טהור כדתנן במסכת טהרות
כפרק טז חכית שהיא מלאה מ
משקין טהורים ומקשת צמיד
פתיול ועשא גולל לקבר הננוב
בה מטמא טומאת שכנה והח
והחכית והמשקין טהורין לפי
טכד פטימי כלו טהור ומיהנת
תימן לפי הקו דשי פק דעריכו
גבי און עושין מבעלי חיים ג
גולל ודנפק לקבר ואי גולל הי
היינו כסוי הארון וכי עושין
מבעלי חיים כסוי לארון עכ
פי רית דגולל הינו מכה וכן
דדך בני אדם ליתן בהמה על
הקבר לסימן עד שיתנו עליו
מכה:

תנו רבנן אין מוציאין את המת סמוך
לקרית שמע ואם התחילו אין מפסיקי
איני וחא רב יוסף אפקוהו סמוך לקש
אדם חשוב שאני שלפני המטה
ושלאחר המטה תנו רבנן ה
העוסקין בהספד בזמן שהמת מוטל ל
לפניה גשמשין אחד אחד וקורין והוא
יושב ודומם הם עומדים ומתפללין ו
והוא עומד ומצדיק עליו את הדין ואו
ואום רבון העולמים הרבה חסאתי ל
לפניך ולא נפרעת ממני אחד מני אלף
יהי רצון מלפניך ה' אלהינו שתגדור פ
פרצותינו ופרצות כל עמך בית ישראל
ברחמים אמר אביי לא מבעי ליה לא
לאיגיש למימר הכי דאמר שמעון
בן לקיש וכן תנא משמיה דר' יוסי לעו
לעולם אל יפתח אדם פיו לשטן ואמ
רב יוסף מאי קראה שג' כמעט בסדום
היינו מאי אהדר להו נביא שמעו רב
דבר ה' קציני סדום קברו את ה
המת וחורו וכו' אם יכולין להתחיל
ולגמור את כלה אין אבל פרק אחד או
פסוק אחד לא ורמינהי קברו את המת

אין מוציאין את המת לקוברו סמוך לקש לפי שיוכטלן וין
הקריה: און המת מוטל לפניו סהמת בבית אחד והס מס
מספידין אותי כאן וי' סכתן לכד אחד: והל יושב ודומם
יהאכל: למימר הכי לא נפרעת ומימי דמשמע הפרע: היר

הרואה פטימה את חלל ההקף
אחורי טורה הפטימית והאכל
יושב סס: מחמת עצמוך ולא מ
מחל ככז' טלח באו לכחם אלא
לראות את הצאנרע: און חכמה
חסוכה נגד ה': אחת טמאה:
טיס כה קבר: בא כטהורה: ה
האכל: אחית הפרס דלא מטול
אלא מדרבנן: והל טדה טכחרט
כז קבר נחטן חכמים טמא דל
דלדלו כלי המחרישה את העצ
העצמות והדומם עליה מסיטן
ועצם כטעורה מטמא במגע
וכמטא ולא באהל נכיון דמדור
דמדרבנן הנה דאסור רבנן כ
הנה דאחלה לקריהו גבי אכל
ומכסח אדם לפטימי טמא היה
סס עצם יראנו דאי דאורייתא
הנה לא הוינן מוזלן ביה ס
כליה הוי למסמך אכסיה ויקך
בדיק לעגשה פסח אטערי ולא
לאוכלי תרומה כדאמר בחומר
בקדש: טכדש: ברנליס: לקראת
מלכי ישראל הרי לכבוד הכר
הכריות עוברי על כפס לא יט
יטמא דה' ר' אליעזר בר' דדוק
כהן הנה כדאמרינן בכבודות
ומדלגין מארון לארון:

וחורו אם יכולין להתחיל ולגמור אפי' פרק אחד או פסוק אחד הכי
גמי קאמי: אם יכולין להתחיל ולגמור אפילו פרק אחד או אפילו
פסוק אחד עד שלא יגיעו לשורה יתחילו ואם לאו לא יתחילו:
העומדי בשורה וכו' תנו רבנן שורה הרואה פגמה פטורה
ושאינה רואה פגמה חייבת ר' יהודה אומ' הבאים מחמת האכל פט
פטורין מחמת עצמם חייבים אמר רב יהודה אמר רב המוצא כל
כלאים בכגדו פושטן אפי' בשוק מאי טעמ' אין חכמה ואין תבונה
ואין עצה לגד ה' כל מקום שיש בו חלול ה' אין חולקין כבוד לרב'
מיתבי קברו את המת וחורו ולפניהם שני דרכי אחת טהורה
ואחת טמאה בא כטהורה כאין עמו כטהורה בא כטמאה כאים ע
עמו כטמאה משום כבודו אמאי לימא אין חכמה ואין תבונה לגד
ה' תרגומה ר' אבא אבית הפרס דרבנן דאמר רב יהודה אמ' שמואל
מנפח אדם בית הפרס והולך ואמר רב יהודה בר אשי משמיה דרב בית הפרס שנדש טהור
תא שמע דאמר ר' אעזר בר' צדוק מדלגין היינו על גבי ארונות של מתים לקראת מלכי ישראל:

רוב ארונות יש להם פתח טפח וכל טרחא הארון פתוח
 טאם היה סתום אדרב כי יש בו פתח טפח מטמא
 ואפי' בכד הריקן טבו כדאמר ר' בון סתם טפח מטמא
 הטומאה הנוגע בה וכן הסודין טהור פי' בכד הריקן מטמא
 טומא בוקעת ועולה בוקעת
 ויורדת ואם היה מקום הטומא
 טפח על טפח כרן טפח הנוגע
 בה ויהי טמא מטמא טהור כקבר
 סתום אלא בקבר סתום אינו
 מטמא כל סביביו אלא טיט על
 עליו טפח אכל בטומא רבונה
 אינו מטמא אלא כנגד הטומא
 ולא תבד הריקן וכפר' היוצא
 סידות יש להאריך:

ולאחותו מה תלמוד גבי
 כזיר כתיב על כ
 כל כשמות מת לא יבא וכתיב
 בתורה לאביו ולאמו ולאחיו ול
 ולאחותו לא יטמא וכלהו יתירו
 טיבהו דומכל כשמות מת כסקא
 ודרטיבן לאביו מה תלמוד ל
 לבטיה לא איטריך דהא מכל
 כשמות מת כסקא כלהו ולא בא
 אלא להוציא מת מצנה טמות
 לטמא בו לאמו מה תלמוד ל
 לבטיה לא איטריך ולהתיר מת
 מצנה דמלאביו כסקא אלא לה
 להבי טאם היה כזיר וכחן טיט
 עליו טתי קדושות און הסתוב
 וזהו תלמוד מלמד אלא לאמו אכל
 מטמא הוא למת מצנה לאחיו
 מה תלמוד ליה טאם היה כהן
 כזיר דקדושתו חמורה דגם כ
 כלא כזירות אסור לטמא לקרו
 לקרובים אפס לאחיו הוא ד
 הוא דאינו מטמא אכל מטמא
 הוא למת מצנה ואם אינו ענין
 לכזיר גרידא ולא לכהן הדיוט
 כזיר תבנה ענין לכהן גדל כזיר
 ולאחותו מה תלמוד הרי טהיה
 כהן גדול כזיר והלך לשחוט פ
 פסחו ולמול את בנו דאיכא ה
 מצנה טבא אפי' הכי לאחותו
 הוא דאינו מטמא אכל מטמא
 למת מצנה

ולא לקראת מלכי ישראל כלבד אמרו
 אלא אפי' לקראת מלכי אומות העול
 העולם שאם יזכה יבחון בין מלכי יש
 ישראל למלכי אמו העולם אמאי לימ
 אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד
 הש' כדרכא דאמ' רבא דבר תור אהל
 כל שיש בו חלל טפח חוצץ בפני הטו
 הטומא ושאי' בו חלל טפח אינו חוצץ
 בפני הטמא ורוכ ארונו יש בהן חלל
 טפח וגורו על שיש בהם משום שאין
 בהם ומשום כבוד מלכים לא גורו כ
 בהו רבנן תש גדול כבוד הבריות
 שדוח לא תעשה שבחורה ואמאי לימ
 אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד
 ה' תרגומ רב בר שבא קמיה דרב כ
 כהנא בלאו דלא תסוד' אחיכו עליה
 לאו דלא תסוד' דאורית הוא אמר כ
 כהנא גברא רבה אמ' מלת' לא תחיכו
 עליה כל מילי דרבנן אסמכינחו עלו
 לאו דלא תסוד' ומשור' כבודו שרו רבנן
 תש והתעלמו מהם פעמי' שאת מתעל'
 מהם זפעמים שאין אתה מתעלם מהם
 הא כיצד אם היה כהן והוא בבית הקב
 הקברות או היה זקן ואינו לפי כבו
 כבודו או שהיה מלאכתו מרובה משל
 חברו לכך נאמ' והתעלמת' אמאי לימ
 אין חכמה ואין תבונה לנגד ה' שאמ'
 התם דכתי' והתעלמת' מהם' ולגמר
 מינה' אסורא מממונא לא ילפינן
 תש ולאחותו מה תלמוד הרי שהיה
 הולך לשחוט את פסחו ולמול את בנו
 ושמע שמת לו מת יחזור ויטמא

דבר תורה הלכה למשה מסיני: אינו חוצץ בפני הטומאה
 דכקראת טומאה רבונה: ובוקעת ועולה: את לא תעשה
 קסד כל לא תעשה קאת: בלאו דלא תסוד' נג': אחיכו עליה
 אינהו ס' בנר דאפי' אמרו לו דבר תורה והוא עומד בפני הכ
 הכבוד יעבור עליו: והא חאי' כ
 כמי דאורייתא הוא: כל תלי' דה
 דרבכ' נכו' והכי קאת' להו דבר
 טהור מדברי סופרי כדחה ונש
 מטמא כבוד הבריות: וקרו ליה
 לא תעשה: משו' דכתי' לא תסוד'
 ודקא קסוד' לכי דאורייתא הוא:
 רבנן אחלנה ליקרייהו לעבור
 על דבריהם היכא דאיכ' כבוד
 הבריות כגון לטלטל כספת' א'
 אכניס על בית הכסא לקטוח:
 או מי טכפסקה טיטית טליתו כ
 בכרמלית לא השריכו להניח ט
 טליתו טס וליכנס לביתו ערו'
 והוא בבית הקברות האבירה
 ואינה לפי כבודו און האבירה
 חסונה לפי כבודו להטובה: און
 טהית' טלג' מרובה טדמיו בטול
 מלאכתו לרדוף אחריה יתיר'
 על דמי האבירה ולא ירצו הכע
 הכעלים להסיב לו ויתר ממה
 טהסיב להם ונמצ' הוא מפסיד
 ונבמר מוכה: לבבי כלאיס ד
 דאמרן שנסטן אפי' בטוק: ומ'
 ממוכא קל מאיסורא: ולאחותו
 מה תלמוד' ככזיר כתיב כל ומי
 הזירי לה על כפס מת לא יבא:
 וסוד' לי' לאביו ולאמו ולאחיו
 ולאחותו לא יטמא להם דהא כ
 כלהו בכלל כל כשמות מת לא
 יבא הוי' ולמה יבאו לאביו כ
 פרט למת מצנה: לאמו מה תל
 תלמוד' משו' מת מצנ' לא איטרי'
 דמלאביו כסקא: ודרטיבן לי
 ליה כספרי ללמד טאם היה כז
 כזיר זה כהן דהו' עליה טתי ק
 קדושות אף הוא לאמו הוא דלא
 יטמא אכל מטמא הוא למת מ
 מצנה: ולאחותו מה תלמוד' אס'
 אינו ענין לזה תבנה ענין למי
 טהולך לשחוט את פסחו ולמול
 את בנו טמטמא למת מצנה נש
 נסומ' סמת לו מת מקריכו ט
 טפח וטמא להם:

אפי' בכד הריקן טבו כדאמר ר' בון סתם טפח מטמא

אמרתי דלא יטמא הנזיר ועונתו הפסח היא וחלה על
 עלית חובת הפסח שהיא בכרת אש וטמא יבטל תלעטות פ
 פסח: ולמול את כנו כנוי מצות כרת ה' ואת דאורי בערבי
 פסח: כנוי קחמ שמלת זכרון מעבב הפסח: אבל מטעם למת
 מצוה והוא כנוי הכריו ודוחה
 דבר תורה: טב ואל תעשה טא
 טאני דברים רבים חזירו לע
 לעקור דבר תורה מפני סייב
 ומטעם כבוד הכריות היכא דא
 דאינו עוקר דבר פומפס ידוס
 אלא יטב כמקומו ודבר תור'
 כעקר מאליו כנו תקיעת טופס
 ולולב כמכת וסדון כביצית ט
 ודכוותיה טוכא בימות אכל
 ומעקר כירי לא ומלובב כלא'
 עוקרו במעשה ממש שהוא לו
 לובסו וטומאת גטיה שהותרה
 לכהן ולכזיר לטור למת מצוה
 דלאו טב ואל תעשה הוא הינו
 טעמ דלא גמרי דהתם לאו כ
 כבוד הכריות הוא דדחית לא
 תעשה יודה דמעיקר פסכתן
 לא תעשה דטומאה לא על מת
 מצוה ככתב פסס שלא ככתב ו
 על הקרובים אכל הפכת אפ
 אכרה ופסח לכל ישראל כאור'
 ואלל כבוד הכריות נתנו לדח
 לדחות: כנזיקי הוה לא היו ר
 גדולים בכל גמרא טל ארבע
 סדרים אלא בתלתא כבי שלנו
 נהוי מלתא נקט הכא מאוס מ
 דמיוו טמוסדון כפסס על קב

קדושת הטם ועד השתא איירי כנוי כמי שמבזה עצמו על
 קדושת הטם לשוטט כלאים בטוק: האשה טכוכשת ירק או זכ
 זתיס טכבסן כטרשיהו: ומנה היא כמסכת עוקצין: טהורי
 טמוסדון זתיס עש העלון כדו לאחון כהן דהוה להו עלון
 יד לזתיס להביא להם טומאה: כדאמרי בהעור והרוטב טה
 שהיד מביא טומאה על האוכל ואם כבסן כטרשיה בחומץ
 בטלה תורתו יד מן העלון לזי טהכביסה מרקכתן ומרס
 ומרככתן ואינן ראויין טוב לאחון כהן:

אמרת לא יטמא הנזיר וטמא יבטל תלעטות פ
 גדול ועושה פסח ומטעם דעושה פסח גרידא ר
 רטאי לטמא לקרובים ותיול דכזבחים ותיול דעושה פסח דיוסף ד
 דמתה אשתו וטומאתה אחיו בעל כרחו ופרו מהא בריתא
 דהכא דקחמ לא יטמא ונחוי פ
 פריך דלמא טאני הכא דמיורי
 דכל קדושות האלני פן כדמפר'
 אבל עושה פסח גרידא חומר
 רטאי לטמא עכ כראה לשרט
 אמרת לא יטמא אשי עושה פס
 פסחו גרידא ואת מהיכא פטי
 פטיטא ליה אמרת לא יטמא ויל
 כדפי רטי' דלא אצו עשה טאין
 כו כרת כטומאת קרובי וידח
 עשה טיט כו כרת כנון עושה כ
 פסח ונס מילה טיך בה כרת:
 ואת התם דפריך על מעשה ד
 דיוסף הכהן מנא ליה דמיורי
 כעושה פסחו לחוד ויל מדלא
 כיל גבי עושה פסחו כמו גבי
 אחרים מי שהיה נזיר וכהן הד
 הדיוט דמעיקרא נקט נזיר לח
 לחו ואחר כך נזיר נכהן הדיוט
 וכו' ואת מנא ליה לתלמודא ד
 דהאי קר כעושה פסחו ולמול
 את כנוי הא קרא כתיב כנזירי
 ויש לומר אם אינו ענין כנזיר

דהא כתיבי פסוקן אחרים דמטמא במת מצוה תפחו ענין להולך לשחוט פסחו וכו' זה
 והשר מקוצי מיטב פ' רטי' דמיורי הכא דיש כו כל הקדושות הללו כו' וזהו פריך התם
 גבי יוסף הכהן דעכ אף כעושה פסח גרידא אינו רטאי לטמא דאי טד עושה פסח מטמא
 לקרובים ולאחיותו למה לי לומר דמטמא לית מצוה כיון דמטמא לקרובים אצו עושה
 פסחו אינו מעלה עליו טנס חומר טפי אכ פטיט דמטמא
 למת מצוה וכי תיול ר'ג' פריך קרא דמטמא לית מצוה מש
 מפני טיס כו ג קדושות נזיר וכהן ועושה פסח ולבגול א
 אינן לך דעושה פסח גרידא מטמא לקרובים לא היא דהא כ
 כבר טעניכין מלאכיו ולאחיו נזיר וכהן גדול לא מ
 מהני מדי למת מצוה אכ עכ קראי לא אצטריכין אלא לזכ
 למעלה דפסח ולמה לי פטיטא דאי מטמא לקרובים כט ל
 למת מצוה וא ג' דאצטריך קרא דלאחיו ככהן הדיוט ונזיר
 דמטמא לית מצוה א ג' דכתב קרא דמטמא לקרובים וא
 ואצטריך קרא טהן טתי קדושות א ג' דמטענין כבר דלת

דלמעלה נזיר לא מהביא מוירי למת מצוה מלאכיו הכי מילי כהן דקדושתו קדושת עולם ומטוס הכי יש לנו לומר דכי יש לו
 טתי קדושות דטבי קדושה ולכך אצטריך קרא אבל עושה פסח מקדושתו לשי טעה אש אצתה מתיר לו לקרובים הוא הדין למת
 מצוה ומכא דמאי חזית ליתן לו קדושה טפי גבי מת מצוה יתיר מן הקרובים אינמי יש לפרש כקונר הכריתא ודחתי גריד'
 על ישראל כזיר נאחכ נזיר וכהן הדיוט נאחכ נזיר וכהן גדול נאחכ מסברא יש לבנו לומר דאינו מטמא לקרובים כמו נזיר
 וכלהו איכך ודוק מעצמך שב ואל תעשה טאני ואת נזיר וכהן גדול קוס ועשה הוא דמטמא למת ותיול רטי' דקרא
 לא כאמר גבי מת מצוה ולא כהירא דאש כן כל מקום דאמרי טעשה דוחה לא תעשה
 דקרינן ואל תעשה וכו' והיאך קרי ליה דחייה אור' טאינו דחייה דהתם לא כאור' הלאנו ועוד דהא מילה ותימיר נפסח דדחון טבת
 כדאמרי פריך אלן דברים אלת מקרי טפיר דחייה אלא כראה דמנזיר לא גמרינן דמה לנזיר טכן יטכנו כשאלה וכן מכהן מה
 לכהן טכן לאו טאינו טנה בכל זתיס טככסן כטרשיהו טהורי טי הקו כיון דככסן בקדריה בטלי מתורת יד להבי טומאה
 ונלא כהירא דאכ ונחוי האי דקחמ עלה טלא כככסן אלא למראה מה כתיבת טעב יש דבעלמיהו מתורת יד לכך
 גר' לפר דטהורי מטוס דאותן עלין לא חשיבי אוכל טאינן ראויס לאכילה אלא על יד אצתה כביסה בקדריה טלא כככסן אל
 אלא למראה כלומר מה טככס העלון עמהן לא ככסן אלא להראות שהתים נאחס וחדשים ומטוס הטי טהורי אבל ככסן ליה
 לחיות ראויין לאכילה משעת טיהו מעקנן לראיית אכילה טמאיס'

היוות דרב ושמאל קא חזינא הכא כלומ טעם המשינות ה
הללו קשה עלי ככל הקושינות שהיו שני רבנותי מתקטין בהן
בכל התלמוד: בתלמוד מתיבתא ב"ג פנים ים ביטונו מטנה
וברייתא וסדרים: ומסכת עוקצין גס היא ב"ג פנים: כגון מ
משנת ר' נר חייא ומסכת בר ק
קפרא ולוי ותבא דבי שמאל ה
הכי אמרינן במסכת נדריו ר'
מתני הלכתא ב"ג פנים: כרב
כרב לתא: טס לכוס חזק פט
פטיהון וכרב לתאון: מתני מ
מתני לטון מאתן ד מאתן ב'
פעמי ב מאו: כלו השס גרס
לי לטון אחר מתני מתני לטון
המתנה אס המתנתו הייתי מט
מסתבר ד מאתן זון: כי קאקי ו
חורו חזקיס לכביס ר' יוחנן
אדס יסה תואר היה דאמרי ב
בהסוכר את הסוגילס: סוסר
דר אבהו מעין סוסריה וכו': ב
עולי עין: מסולקין מן העין
מאינה סולטת בהן: שלא רצת
לזון ליהנות מאת אדוניו:

מתני: נשים ועבדים
וקטני פטורין מקום שהן מצות
עשה שהיון גרמא קיימין לן ב
בקרובי: נשים פטורות מלא
מדאורייתא תפילין כתי מצות
עשה שהיון גרמא דסבר לילה
ושבת לא זמן תפילין נינהו: ק
קטנים: אפי קטן שהגיע לחנו
לא הטילו על אכיו לחכנו בק
בקס לפי שאינו מצוי תמיד כ
כשהגיע זמן קס ולא בתפילין
משום דסתם קטן אינו יודע
לשמור גונו שלא ישיח בהן: ח
וחייבין בתפלה דתפלה דרח
רחמי היא ומדרבנן היא ותק
ותקנה אף לנשים ולחכנן קט
קטנים: ובמוזחה ובברכת המ
הזמן מוזחה מצות עשה שלא
הזמן גרמא בגמר פרי פטי'
: ברכת הזמן בגמר כפי לה
דאורייתא או דרבנן:

גמר: מהו דתיה נקיים
תפילין למוזחה דכתי וקשרתם
וכתבתם: מה מוזחה נשים חייב
חייבות אף תפילין נשים חיי
חייבות קהל:

תליסר התיבתא ים מפרטין תליסר ושיבות ים כגון ב
סבקיאים ותליסר לאו דוקא: אלא לטון הרגיל
בתלמוד: כגון תליסר זוני פטישו ורטי' פי ע"א:
וקטנים פטורין מקום: פי הקן קטן שהגיע לחכנן ולא כ
נהירא דהא פקל

לנלכ הגזול אמרי קטן היודע
לשמור תפילין אכיו חייב לקב
לקנות לו תפילין אלה כשהגיע
לחכנן דשייכו ביה תפילין חי
חייב בתפילין: ובקס כתי יס ל
לחייבו ויתר מסתמי מראשכחן
הקס קטן היודע לדבר אכיו ו
מלתו תורה ופסוק ראשון של
קס ונראה לר' דמייורי בקטן
שלא הגיע לחכנן ומהו סיפא
דקתני וחייבין בתפלה היה ר'
ר' דמייורי בקטן שהגיע לחכנ'
דאי לא הגו' לא הו' להו חייבין
בתפלה ולא נהיר' דאס כן לא
הו' להו קטנים דומיא דנשים
ועבדים פטורין ככל ענין
וקטני אינן פטורין אלא בשלא
הגיעו וכן יודע לשמו תפילין
פי ר' דדדאי איורי הכל בקטן
שלא הגיע לחכנן וחייבין דס
דיספא קאי אכיו נשים ועבדים ל
לחוד אכל קטנים פטורין מכל
וכס כיון דלא הגיע לחכנן: ואת
אכ' חזאי תבא קטנים כהדי כ
נשים ועבדים כיון דאין עין
כדכרי: וי' דכן דרך התבא
לשנות יחד נשים ועבדים וקט
וקטני שלא הגיעו לחכנן כגון

נשים ועבדי וקטני
פטוריס מוסכה
ולפי זה נחא
מה שהיה
ר' רבנא לומר:

היוות דרב ושמאל קא חזינא הכא ואנן
קא מתמנן בעוקצין תליסר מתיבתא ו
ואלו רב יהודה כי שליף מסאנה אתי ג
מטרא ואנן קא מצעריב נפשי ומצוח
קא צוחינן ולית דמשגח בן אמו ליה ק
קמאי הו קא מסרי נפשיהו אקדושת
ה' אנן לא מסרינן נפשין אקדושת ה'
כי הא דרב אדא בר אבהו חזייה להה
לההיא גויה דחות לבישא כרב לתא ש
בשוקא קס קרעיה מינה אגלאים
מלתא דגויה הי' שיימוה בארבע מאה
זווי אל מה שמך אמרה ליה מתון אמ'
ליה מתון מתון ארבע מאה זווי שוי'

רב גידל הוה רגיל דהוה קא אויל
ויתב אשערי דטבילה אמ' להו הכי ט'
טבלה והכי טבלה אמרי ליה רבנן לא
קא מסתפי מר מיצר הרע אמ' להו דמ
דמיין באפאי כי קאקי חורי' ר' יוחנן
הוה רגיל דהוה קא אויל ויתב אשערי
דטבילה אמ' כי סלקן בגות ישראל וא
ואתן מטבילה מסתכלן ביוגהויה להו
זרע דשפי כותי אמרי ל' רבנן לא קא
מסתפי מר מעינא בישא אמ' להו אנא
מזרעא דיוסף קא אתינא דלא שלטא
בי עינא בישא דכתי בן פורת יוסף בן
פורת עלי עין ואמ' ר' אבהו אל תקרי ע
עלי עין אלא עולי עין ר' יוסי בר'

חגיגא אמ' מהכא וידגו לרוב בקרב הארץ מה דג' שבים מים מכסין
עליהם ואין עין הרע שולטת בהם אף זרעו של יוסף אין עין הרע ש
שולטת בהן ואיבעי אימ' עין שלא רצתה לזון ממה שאינו שלו אי
אין עין הרע שולטת בו מתני נשים ועבדים וקטנים פטו
פטורין מקום ומן התפילין וחייבין בתפלה ובמוזחה ובברכת המזון
גמר מאי שנא קש ותפילין דמצות עשה שהזמן גרמ' וכל
מצות עשה שהזמן גרמ' נשים פטורות תפלה ומוזחה וברכת המזון
דמצות עשה שלא הזמן גרמ' נשים חייבות קש פשיטא מצות עשה
שהזמן גרמ' הוא וכל מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות מהו דתימ' הואיל ואית בה מלכות
שמים קמל' ומן התפילין פשיטא מהו דתימ' הואיל ואתקוש למוזחה קמל' "

הב תפלה דרחמי כוונה לא גר פשיטא דהא לאו דאורייתא ו
היא נקיש תזונה לתלמוד תורה דכתיב ולמדתם אתם את כ
בניכם ושמיתם ליה וכתבתם מה תלמוד תורה כשי פטורות
ואעב דאין הזמן גרמא רחמנא פטרינהו דכתיב את בניכם

ולא בניכם כשי אף תזונה כשיס
פטורות קולל דכשיס חייבות
דכתיב לומען ירכו ימיכם גברי
בעו חיי כשי לא בעו חיי בת
בתמייה קדוש היום יגע שהזמן
גרמא הוא זכור את יום השבת
לקדשו זכריו על היום דלא ת
תעס מלאכה והכו כשי איתנהו
בשמירה דתנן כל מצות לא ת
תעשה בין שהזמן גרמא בין ש
סאין הזמן גרמא כשי חייבות
השנה הכתוב אשה לאיש לכל ע
עונשים שבתורה כשי בכרכת
הזמן דאורייתא דכתיב ואכלת
ושבעת והיה ליה מצות עשה ש
סאין הזמן גרמא או דרבנן ד
דכתיב על הארץ הטובה אשר כ
סתי לך והארץ לא נתת לבבנו
להתחלק וחי משן בנות בלשח
חלק אביהם הוא דנטלו שהיה
מיוצאי מצרים כן קטן מברך
ברכת הזמן לאכילת חם אף א
אכילת יודע לברך שיעורא דר
דרבנן כגון כזית לר מאיר וכ
וכביצה לר יהודה דאורייתא
ואכלת ושבעת וברכת כתיב
אכל כשיעור כי האי לא מחוי
אלא מדרבנן והלכך אתי קטן
דרבנן ויפיק גדול עד כזית
עד כביצה עד כזית לר מאיר
עד כביצה לר יהודה דתנן עד
כמה הזמן ר מאיר אוח עד
כזית ר יהודה אוח עד כביצה

בתפלה פשיטא כיון דכתיב ערב ובקר וצהרי אטיחה
ואהיה כמצות עשה שהזמן גרמא הוי קולל
דרחמי כוונה ורטי לא גרוס ליה שהרי תפלה דרבנן ומאי
הוה שייכי ביה ומכל מקו יס ליסב דהא הלל דרבנן דכשיס

פטורות מהאי טעמא דמצות ה
עשה שהזמן גרמא הוא כדאמר
בסוכה ווי שהיה עבד ואשה או
קטן מקרי אונתו ענוי אחריהם
מה שהם אונתו דאין הטומא
פטור מקריאתן כיון שהם פטור
פטורים אית דגרסי בב
בכרכת הזמן פשיטא
ומשני כיון דכתיב בתת ה לכם
בערב בשר לאכול ולחם כב
בבקר לשכוב כוונת שהזמן גר
גרמא הוא קולל נשים
בכרכת הזמן

דאורייתא או דרבנן פיר הקו
דגד דלא מחוייב דאורייתא משן
דכתיב על הארץ הטובה וכשיס
לא נטלו חלק בארץ ומה שנט
שנטלו בנו בלשח חלק אביהם
נטלו ותימיה כהני ולגיס כתיב
תבעי שהרי לא נטלו חלק בא
בארץ ואכ לא יוציאו אחרים
ידי חובתן בכרכת הזמן אלא
יס לומ דטעמא מסוס דכתיב על
בריתך שחתמת בכשרנו ועל
תורתך שלמדתינו וכשי ליתנהו
לא בכרית ולא בתורה ואמר
לקמן וי שלח את ברית ותורה
בכרכת הזמן לא יבא ידי חו
חובתו והשתחא קא מכעיא ליה
כיון דלא מצו למימר ברית ות
ותורה לא הוה אלא מדרבנן א
או דלמא כיון דלא טיך בהו ה
הוי ספיר דאורייתא והביא דל
דלקמן מיירי באנשים דשייכי
בכרית ותורה

וחייבין בתפלה דרחמי מנהו מהו דת
דתמו הואיל וכתב בה ערב ובקר וצה
וצהרים כמצות עשה שהזמן גרמא דמי
קמל ובמזוזה פשיטא מהו דתמו
הואיל ואתקש לתלמוד תורה קמל
ובכרכת המזון פשיטא מהו דתמו ו
הואיל וכתב בתת ה לכם בערב בשר ל
לאכל ולחם בבקר לשבע כמצו עשה
שהזמן גרמא דמי קמל אמ רב
ארא בר אבהו נשים חייבות בקדוש
היום דבר תורה אמאי מצות עשה
שהזמן גרמא הוא וכל מצות עשה ש
שהזמן גרמא נשי פטורות אמ אביי
מדרבנן אל רבא והא דבר תורה קא
קאמי ועוד כל מצות עשה נחייבינהו
מדרבנן גא אמ רבא אמ קרא זכור
ושמור כל שישנו בשמירה ישנו כוב
בוכירה והג נשי הואיל ואיתנהו בש
בשמירה איתנהו בוכירה אל
רבינא לרבא נשים בכרכת המזון דאו
דאורייתא או דרבנן למאי נפקא מינה
לאפוקי רביס ידי חובתן אי אמרת
בשלמ דאורייתא אתי דאורייתא ומפיק
דאורייתא גא אי אמרת דרבנן הווי
שאינו מחוייב בדבר וכל מי שאינו מ
מחוייב בדבר אינו מוציא את הרבים
ידי חובתן מאי תש באמת אמרו בן

מברך לאביו ועבד מברך לרבו ואשה מברכת לבעלה אבל אמרו ו
חכמים תבא מארה לאדם שאשתו ובנו מברכין לו אי אמרת בשלמ דאורייתא אתי דאורייתא ומ
ומפיק דאורייתא גא אי אמרת דרבנן אתי דרבנן ומפיק דאורייתא ולשעמד קטן בר חיובא
הוא גא הכא במאי עסקינן כגון דאכל שיעורא דרבנן דאתי דרבנן ומפיק דרבנן דרש
רב עורא ומנן אמ לה משמיה דר אמי וזימנן אמ לה משמיה דר אסי אמרו מלאכי השרת ל
לפני הקב"ה רבונו של עולם כתוב בתורתך אשר לא ישא פנים ולא יקח שחד והלא אתה נושא
פנים לישראל דכתיב ישא ה פניו איך אמ להם וכי לא אשא פנים לישראל שכתבת להם בתורה ו
אכלת ושבעת וברכת אתה אהיך והם מרדקדים עצמם עד כזית ועד כביצה

ה

בעל קרי ומתקנת עזרא נאילך שתקן טבילה לבעלי קריין לעסוק בתורה כדאמרינן בבבא קמא בפרק מרובה: מהרהר ק"ט ב
בלבו כשמגיש זמן המקד: ואינו מברך אפי' בהרהור: לא לפניה ולא לאחרי: כיון דברכו לאו מדאורייתא מחייב לא אצרכיה
רבנן: ועל המזון מברך לאחרי: דחייבא דאורייתא הוא: ואינו מברך לפניו דלאו דאורייתא הוא: ר' יהודה אומר וכו' בגמ' מפרט
לה: גמ' כדבור דמי וכל אדם כמי ונכח ידי חובתו בהרהור: למה מהרהר: מה מועיל: כדאשכחן בסמי' שהפריטין מאפה:
דכתי' אל תגשו אל אשה ועל פ'
פריטה זו סמך עזרא לתקן טב
טבילה לבעלי קריין קודם שת
טועסקו בתור' דכתי' והודעתם
לכבודך וסמך ליה יום אשר עמ
עמדת לפני ה' אלהיך בחורב
כדאמרינן לקמן בשרקן: אלא
יקצר כל ברכה וברכה: דלית
בה מלכו' שמי'. אף מלך העול'
בברכות של שמחה עשרה: ה"ג
והרי ברכת המזון לפניה דלית
בה מלכות שמים כג' שאני תם
תפלה דלית בה מלכות שמים ק'
קבלת מלכות שמים: כדאיתא
בק"ט שמקבל עליו את ה' לאדון
ולולך מיוחד ולהאי ליטכ' ג'
והרי ברכ' המזון לאחרי דלית
בה מלכות שמים: ולטען זה כר'
נראה שהיא עיקר מדרשנו ליה
אלא ק"ט וברכת המזון דאוריית'
נאי' בלאחרינו עסקין: ואי ל'
לליטנא קמא הא לא איירי בב'
בברכ' המזון לאחרינו באתקפת'
דלהדרי תלמודא עילניה: אלא
ק"ט וברכת המזון דאורייתא כג'
נאי' דגרסי הכא בלשון קוטיא:
ק"ט דרבנן היא: אלא ק"ט דלית
בה מלכות שמים: ברכת המזון
דאורייתא לאזוקי תפלה דרבנ'
נאי' בה מלכות שמים: למאן ד'
דג' הכי מפרטי לקמן בטכבך
ובקומך כדברי תורה כתיב:

בעל קרי מהרהר כלבו ו
ואינו מברך לא לפ
לפניה ולא לאחריה: פי' אפי' ב
בהרהור כדמשמע בגמ' והינו
טעמי דטריכ' טפי בק"ט מברכין
מטוס דק"ט דאורייתא וברכות
דרבנן נאפי' למאן דאח' ק"ט ד'
דרבנן הינו היכא דהזכיר ימי
יציאת מצרים אבל מתניתין ט'
טלא הזכיר יציאת מצרים טלא
התירי לו לומר אמת ויציב והיו
ק"ט דאורייתא ואמת ויציב דר'
דרבנן שהרי הזכיר יציאת מו'
מצרים בק"ט: ואין להקשות כ'
כתקון דלית אמת ויציב ולא כ'
כיון ק"ט דהא עדיף דלית ק"ט ד'
דלית ביה כמי מלכות שמים:
ויציא בשמחתי כיון דטרית
ליה הרהור אפי' שה'
כדבור לבענין לנא' ימי ק"ט כו'
כיון כן מקרי דבור לענין דמי
דמקרי עוסק בתור' ומדטרית
ליה להרהר אפי' שהו' בעל קרי
תקיר לו גס דבור:
כדאשכחן בסמי' שירן
א"ג דכדבור
דמי לענין טו' אפי' לאו כר'
כדבור דמי לענין טו' אפי' בעל
קרי אסור להרהר כדאשכחן כ'
בסמי' דהיה טס דבור והיו כר'
צריכין לטבול נא' טס שהיו טות'
סותקין טומע כעונה: ורב'
חסדא אמ' לאו כדבור
דמי ויח' פי' דהלכה כרב חסד'
מדתירי רב אדא ור' אלעזר ל'
למלתי' ט' כותיה קומי' ולא י'
ינא בק"ט בהרהור:
והרי תפלה דרבנ' שהיכין
כו' ואת כיון דלא ידע

מתני' בעל קרי מהרהר
בלבו ואינו מברך לא לפניה ולא לאח
לאחריה ועל המזון מברך לאחרי ו
ואינו מברך לפניו ר' יהודה אומר מב
מברך לפניה ולאחריה היה עומד
בתפלה ונוכח שהו בעל קרי לא יפסי

אלא יקצר

אמר רבינא זאת אומרת הרהור כדבור
דמי דאי סלקא דעתך לאו כדבור ד'
דמי למה מהרהר: באכא' הרהור כ'
כדבור דמי: וציא בשפתו לא כדא'
כדאשכחן בסמי' ורב חסדא אמר ה'
הרהור לאו כדבור דמי דאי סלקא ד'
דעתך הרהור כדבור דמי וצי' בשפתו
' ויא' מאי: הרהור לאו כדבור דמי'
למה מהרהר: אמר ר' אלעזר כדו' שלא
יהו כל העולם עוסקין בו והוא יושב ו
ובשל' ונגרוס בפרקא אחרנא: אמ'
רב אדא בר אבהו כדבר שהצבור עו'
עסוקין בו והרי תפלה דדבר שהצבו'
עסוקין בו ותגן ה' עומד בתפלה ונ'
ונוכח שהוא בעל קרי לא יפסיק אלא
יקצר: טעם דאתחיל: הא לא אתחיל
לא יתחיל: שאני תפלה דלית בה מל'
מלכות שמים: וחרי ברכת המזון לא'
לאחרי דלית בה מלכות שמים: ותגן

על המזון מברך לאחרי ואינו מברך לפניו
דאורייתא ותפלה דרבנן אמר רב יהודה מגן לברכת המזון
לאחריה מן התורה שנאמר ואכלת ושבעת וברכת מן התורה
לפניה מן התורה שנאמר

על המזון מברך לאחרי ואינו מברך לפניו
דאורייתא ותפלה דרבנן אמר רב יהודה מגן לברכת המזון
לאחריה מן התורה שנאמר ואכלת ושבעת וברכת מן התורה
לפניה מן התורה שנאמר

טעמא דבסמוך יקשה גס לרבינא מה לי ק"ט וברכת המזון יותר מתפלה: ויל' דלרבינא טוחא כיון דהרהור כדבור דמי יס' להס'
להצריכין בק"ט וברכת המזון טהס' מדאורייתא יותר מתפלה דרבנן: אבל לרב חסדא כיון דהרהור אינו כגוס רק טלא יהא יו'
יושב ובעל מה לי ק"ט מה לי תפלה: הא אי לא אתחיל לא יתחיל ואת' אית' דבדבון קאמ' הא בהרהור טפי דמי ויל' דיומט' דלא
יתחי אפי' בהרהור מללא קאמ' יקצר: כדכו' און יהרהר באריכו: הכי גרסי אלא ק"ט וברכת המזון דאורייתא ותפלה
דרבנן: ולא גרסי תדי' בתר הכי עד אמר רב יהודה אמר רב: נשי קין ק"ט דאורייתא כיון שאינו אמת ויציב כ'
כדמי' במתני' ויט' שפירס גרסי ק"ט דרבנן הוא: ומטני' אלא ק"ט אית' ביה מלכות שמים וברכת המזון דאורייתא ותפלה דרבנן:
וכן הגרס' בש"ה: וקשה דבמתני' פי' דק"ט דאורייתא לכלי' עלת' כיון טלא אמ' אמת ויציב דכהכי מייורי מתניתין: ונס' יט' שפירס
גרסי' שאני תפלה דלית בה מלכות שמים: והרי ברכת המזון דלית ביה מלכות שמים ותקן על המזון מברך אחרינו וכו': אלא
הינו טעמא דק"ט אית' ביה מלכות שמים וברכת המזון דאורייתא ותפלה דרבנן: ונס' על גרסא זו קשה כדשירטני'

עד שלא יגיע סליח צבור למודים וטעמא לפי שצריך לשנוע עם הצבור שלא יראה ככופר במי שהצבור משתחוה לו והוא הרוץ כונו אם יגיע למודי כשסליח צבור יגיע למודי דשפיר דמי כיון שהוא משתחוה עם חבריו אבל אין תלמודא פסוק ליה כי האי גבא' אבל אין כראה דמוסו מודי דרבנן כקט הכי שמענה לענות שזה לא יוציאו לו עיקר בתלמוד ורית היה רגיל כשהיה מתפלל ביחוד כשהחזן מניע למודי היה כורע עם הקהל בלא אמיר כלל ודוקא באמצע ברכה אבל בסוף ברכה לא דאמרי לקרן דאסו לשחות

יחיד ויחיד כשהתפלל תחלה ה היה יחיד וכשעשה התפלל ו התחיל להתפלל היה ביחוד או צבור כצבור בין בראשון בין בשניה היה עם הצבור כגון ע עשרה אחר עשרה חז עתה ע כשתיהן עשכח שהתפלל עם ה הראשונים רב הונא סבר יחי המתפלל עם הצבור אומ קדוש הלכך אם לא נזמר עד שלא יגיע ש"צ לקדו לית לן בה אבל מודים איצט שיחיד אמר מודים אם אינו אומרת עם הצבור הר הונא את כלס כרעיש והוא אינו כורע כראה ככופר במי נ טחבריו משתחוים לו : ומסיק לא פסיק תפלתו לקדו לענות עם הצבור : וכן למודי : בתעב תורה דריש : והאי קרא במטכה תורה הוא כאמר : מכספה לא נ תחיה : ולא סירט כאחו מיתה ימות : וכאמר אכלו כל טוסכ ע עם בהמה מות יומת :

ואמר רב יהודה אמר שמואל התפלל ו ונגנס לבית הכנסת ומצא צבור מתפ שמתפללין אם יכול לחדש בה דבר י יחזור ויתפלל : ואם לאו אל יחזור וית ויתפלל : וצריכא : דאי אשמעינן קמ קמיתא המ מילי יחיד ויחיד צבור וצ וצבור אבל יחיד לגבי צבור כמאן דלא צלי דמי קמל : ואי אשמעינן הכא מ משום דלא אתחיל בה : אבל התם ד דאתחיל בה אימי לא צריכא : אמ רב הונא הנכנס לבית הכנסת ומצא צ צבור שמתפללין אם יכול להתחיל ו ולגמור עד שלא יגיע ש"צ למודים ית תפלל : ואם לאו אל יתפלל : ר' יהושע בן לוי אומ אם יכו להתחיל ולגמור עד שלא יגיע ש"צ לקדו יתפלל : ואם לאו אל יתפלל : במאי קא מפלגי מרס סבר יחיד אימי קדוש : ומר סבר אין י יחיד אומ קדוש : וכן אמר רב אדא בר

בסוף כל ברכה וברכה : מיהו לכתחל אין לעשו כן כדמשמע הבא וכתב רש"י בסוכה פרק ל לולב הגזול דאדם המתפלל נוטע וטוע ומטי החזן קרי או קדושה אינו יכול להפסיק ולענות עם הצבור אלא ישתוק וימת' מעט דטומע כעונה וי"ל דלכתחלה אין לעשו כן דעבייה חטיבא ט טפי הדור מנהו ורית נר"י היוו אומרי דהר"ב אי טומע כעוב הני השקא את שותק ומהו נהגו העם לשותק ולטמוע וגרול ה הונא בירושלמי פרק תפלת השחר קאמר לא תפלל וכא נ ומתאן מתפללי מוסף אם היה יודע שהיה מתפלל ונזמר עד טלא וכנס ש"צ כרו לענות אחז מתפלל : ואם לאו יתפלל : כ באזה אחז אמרו פליגי ביה ת תרי אמוראי : חד אמר באינן סל האל הקדוש יחד אמר באינן סל טומע תפלה ולא פליגי כאן כ בחול כאן בשבת : והא דאמרי באינן סל שנות תפל אינו בחול : לכך יש לומר גס למקל סס ו לעכו אינן בשות תפלה ומתוך הירושלמי משמע שהיו רגילים לומר יח ברכו שלמות במוס' של חול כגון כר"ח ובחול המועד : ומיהו אכן סמיכי האה דאמרי כדק תפלת השחר דקאמר תמי סרי תקון תפסרי לא תקון ומה שאנו אומרים עיניו בין גאל לירושא לא קשה טאינו אלא לש"צ אבל יחי כוללה בטומע תפלה : ועוד אמר הר"ר חיים דאיתא בכתיבו בהדיח כמנהגנו : דק דקאמר התם יתי טיש בהן קרב' מוס כגו ר"ה נחה ערבי ושחרי מתפלל יח שלמות : ואומ מעין המאורע בעבוד' : ואם לאו מתחרי אומי : וכמוספי מתפלל טכע ואומ קדושת היו באמצע : וכירושלמי כמי י"ל דטעות סופר

אהבה מנין שאין היחיד אומ קדוש : שגונקדשת בתו בני ישראל כל דבר שבקדוש לא יחא פחות מעשרה : מגא המ מילי דתמרבנאי אחוה דר' חייא בר אבא אמיא תוך תוך : כתי הכא ונקדשת בתו בני ישראל וכת' התם הברדלו מתו העד' הזאת : מה להלן עשרה אף כאן י עשר : ודכלי עלמ מיהת מפסק לא פסיק : אבעי להו מהו להפסי ליהא שמו הגדו מכווד : כי אתא רב דימי אמר ר' יהודה ור שמעון ת תלמידי דר' יוחנן אמר לכל אין מפסיקי חוץ מן יה שמו הגדו מכווד שאפי עוסק כמעשה מרכבה פוסק : ולית הלכתא כותיה : ר' יהודה אומ מכווד לפניהם : לממרא דקסבר ר' יהודה בעל קרי מותר בדברי תורה : והאמר ר' יהושע כל מנין לבעל קרי שאסו בדת שג' והודעתם לבגד ולבני בגד : וסמי לי יום אשר עמדתו גו' : מה להלן בעלי קריין אסורין : אף כאן בעלי קריין אסורין : וכי תמר' יהודה לא דריש סמוכי : והאמר רב יוסף אפי' מאן דלא דריש סמוכי בכל התורה כמשנה תור דרי' : דהא ר' יהודה לא דריש סמוכי בכל התורה כלה ובמת דריש : ובכל התורה כלה מנאלן דלא דריש : רתני בן עזאי או נא מכשפ' לא תחי' : ונ' כל שוכב עם בהמ' מות יומת

הוא ול"ג טל מוסף אלא בא ומתאן מתפללי : וכן משמע בירושל' פ"ו מי שמתו דגס זו הקומת' כתוב טס ולא הזכיר טל מוס' כלל : אין יחיד מתפלל קדושה וכן הלכה אבל המתפלל יח עם החזן לכשיגיע ש"צ לקדושה יאמר עם הסליח צבור קדוש וטל הק קדושה מטלס יכול לענות עם הצבור דאין זה קרינו יחיד :

שמנו ענין לוי סמכותו הפרט מכסה לא תחיה לשוכב עם בהמה:מה שוכב עם בהמה בסקילה כדאמרי לה בסנהדרין פרק ד מיתות נידה פנה תהרגו דהכא מבי הרב תהרגו דמסי' אף מסף בסקילה:אין ליה ר' יהודה וכי מפני שממנו הענין לשוכב עם בהמה: נוציא זה המכסף לסקילה שהיא חמורה מכל מיתות שבתורה:אלא מקרא מפורש יש לנו במקום אחר שהיא בסקילה ג'אוב וידעונו בכלל לא תחיה דכלס מכשפים היו:ולמה יצאו בפני עמון כשהפריטן לסקילה כדכתיב באפן ירגמו אותם ד

דמיסם בס' להקיש אליהם את כל הכלל:עו מדה בתורה שכל דבר שהי' בכלל ויצא מן הכלל ללמד לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כגו יצא: זכ שרא קרי וכי' לענין טביל' שתקן עזרא לבעלי קריין לבס לבסוק בתורה קאי:ולאשר טא טומאים לא תהרף: וקאח' הכא דאס יש לו טומאה אחרת עם הקרי שאינו יכול לבוא מומה בטבילה זו כגון זכ ונדה שהם טומאי' טומאת טבעה אבי הכי צריך לטבול לקריין קודם שיב טיעסוק בתורה:פולטת סככת זרע הרי היא כבעלי קרי: ור' יהודה פוטר ק"ד דאין טבילה זו וטהרתו מכל וכל:המאמ' את' ללמדן קתני לה להשמיטנו כח מי הוצרכו לחלוק בה: אילימא רבנן להודיען כחן דמחוייבי בה:השתא זכ שרא קרי: שוק סקרימתו טומא' הויבה מעיקר' דמעי'קרא כשעה שרא קרי ל לאו בר טבילה הו' ומחוייבי ליה רבנן טבילה לקריין לדברי תנ' תורה:משמשת וראתה נדה: דטומאת קרי קומה וכשארית הקרי ראיה היתה לטבול מיד: לא כל טפן' דלא איתא טומאת נדה שהיא א'זונה ומשקפה ט לטבילה סתתחייבה בה כבר: אלא לאו ר' יהוד' קתני להודיע' דא"י הוכא דקדס הקרי איתא טומאת נדה ומשקפה טבילה ד דאין טבילה אלא המטהר' ואי בר יהודה לית ליה תקנת עזרא למה ליה לאמנועין בהא כל בעלי קריי' כתי' לא כענ טבילה לדברי תורה הלכך על כרחך דוקא קתני לה:לא תי' במתי' במתני' מברך' אלא מהרהר: עזאן ר' יהודה לברכת המזון כהלכות דרך ארץ:טומאת' לט

לשנתן בעל קרי כדבריו:מה להלן באימה דכתי' וירא העם וינועו וגו': מכאן אמרו כל הטומאין מותרין בתורה שאף הם פ יכולין להיות באימה וברתת:אבל בעל קרי אינו אלא מתוך קלות ראש ודחנות הדעת וכו'עלי כדוקת'אס טבולו לקריין לדברי ת תורה האבילה אינה עולה להם לטזרס וטומאת' כנעל נדה שהיא ז'ימים' אבל לתקנת עזרא עולה להן כדתקן במתניתין זכ טראה קרי ונדה כלן כריסין אבילה:

ה ג

ברגליות במשניות השגרות פסיו טהור ונצחון מפיו כמנוחה ואין צריך להאריך בהם שלא יציעם בטעמי פירושיהם: ואינו מציע את המדרש: גר' מפני שצריך הוא תמיד להזכיר בו את הפסוקין טהור דג'רש: אזכרות סבני שבמקראו הדרשו: לא יכנס למדרש כל עיקר לא להציע ולא לשנות: אבל לבית המדרש הוא ככנס וסותק: הלכות דרך ארץ כגון דרכן של תלמידי חכמים טהור כרית ופרקי בן עזאי הגותן ד' דברי אל לבנו: תנאבס וקורא: בעל קרי: היה טר' בעיני דהג' אמר ר' אלעזר הלכה כו' ולא

גרסינן מסייע ליה: מפני רב רבינו רב: כי הכך תלת סביר ל וכלהו לקולא: אינו כהג' אלל ל בארץ: בשחטת חולין יליף ט טעמי כפר הזרוע: חטה וסעור' וחרץ טלפתו במסנל יד דהו להו כלאי זרעים וכלאי חכרס כחתי: לטבילת' דבעלי קריי' חר' תני כבן עזאי לחסה לתב לתלמידי: מפני בטול פריה ס נרביה: שהיו נחכעו מתפמיס מפני טורח הטבילה: ממקילין כה במרחצאות או בכתיבת ת פטעה קבין: שמחמירין בה כ בארבעים טאה: של טובלי טח שחרין בעלי קריין הטובלין ו שחרית: והא אייהו אומ' כו' לעי' פריס שמעתי: אפשר בכתיבת ט קבין: ואעב' דלא תבא לעיל אלל בחולה: סתם תלמידי חא חכמים חוליס הם כדאמרין כ במסכת נדרים כחאן וכליטן אקצירי ואמריעו כו' יוסי קצ קצירי חולי מריעו רבנן: גר' גדול גרין: כמה טהוריכו בא בארבעים טאה: אית האסה: פכ פנויה היתה וחכמים גרין על היחוד אף על הפנויה: אית כ מחלליס: לנהוג כו' יהודה כן בעירה:

שונה הוא ובלבד שלא יציע את המשנה: ר' יונתן בן יוסף אומ' מציע הוא את המשנה ואינו מציע את התלמוד: ר' נתן בן אבי אבישלום אומ' אף מציע את התלמוד ובלבד שלא יאמר הזכרו שכו' ר' יוחנן הסנדלר תלמידו של ר' עקיבא משום ר' עקיבא אומ' לא יכנס למדרש כל עיקר ואמרו: לה לא יכנס לבית המדרש כל עיקר: ר' יהודה אומ' שונה הוא בהלכות דרך ארץ: מעשה בר' יהודה שדאא קרי ויהיה מהלך על גב הנהר אמרו לו תלמידיו רבינו שנה לנו פרק אחד בהלכות דרך ארץ ירד וטבל ושנה להם אמרו לו לא כך למדתנו רבינו שונה הוא בהלכו דרך ארץ אמ' להם אעפ' שמקל אני על אחרים מחמיר אני על עצמי: תנא ר' יהודה בן בתירה היה אומר אין דברי תורה מקבלין טובא: מעשה בתלמיד אחד ש שהיה מגמגם למעלה מר' יהודה בן בתירה אמ' לו בני פתח פיך ויא ויארדו דבריך שאין דברי תורה מקבלין טובא שג' הלא כה דברי כ כאש נאם ה' מה אש אינו מקבל טובא: אף דברי תור' אינן מקבלין טובא: אמ' מר מציע את המשנה ואינו מציע את התלמוד: מסייע ליה לר' אעאי דאמר ר' אלעאי אמ' רב אחא בר' יעקב משום ב רבינו הלכה מציע את המשנה ואינו מציע את התלמוד כתנאי: מצ מציע את המשנה ואינו מציע את התלמוד דברי ר' מאיר: ר' יהודה א בן גמליא אומ' משום ר' חנינא בן גמליא זה וזה אסור ואמרי לה זה וזה מותר מאן דאמ' זה וזה אסור הסנדלר מאן דאמ' זה וזה מותר בר' יהודה בן בתירה: אמ' רב נחמן בר' יצחק נהוג עלמא כהמ' תלת סכי כר' אעאי בראשית הגז טר' יאשיה בכלאים כו' יהודה בן בתירה בדברי תורה כו' אלעאי בראשית הגז דתנא ר' אעאי אומ' ראשית הגז אינו נוהג אלא בארץ כו' יאשיה בכלאים: דתנא ר' יאשיה אומ' לעולם אינו חייב עד שיזרע חטה ושעורה וחרצן במנחת יד: כו' יהודה בן בתירה בדברי תורה דתנא ר' יהודה בן בתירה אומ' אין דברי תורה מקבלין טובא: כי אתא זעירי אמ' בטלוח לטבילותא ואמרי לה בטלוח לגטילותא מאן דאמ' בטלוח לטבילותא כו' יהודה בן בתירה מאן דאמ' בטלוח לגט לנטילותא כו' הא דרב חסדא לייט אמאן דמחדר אמיא בעידן צלותא: תנו רבנן בעל קרי שנתנו עליו תשעה קבין מים טהור: גחום איש גס זו לחשה לר' עקיבא ור' עקיבא לחשה לכן עזאי וכן עזאי יצא ושנאה לתלמידיו כשוק פליגי בה תרי אמוראי במערבא ר' יוסי כה אבין ור' יוסי בר' זבידא חד תני שנאה וחד תני לחשה: מאן דתני שנאה משום בטול תורה ומאן דתני לחשה משו' פרי ורבי: שלא יהו תלמידי חכמי מצויי אצל נשותיהם כתרנגולין: אמ' ר' ינאי שמעתי שמחמירין בה ושמעתי שמקילין בה וכל המחמיר בה על עצמו מאריכין לו ימיו ושנותיו אמר ר' יהושע בן לוי מה טיבן של טובלי שחרין מה טיבן הא איהו דאמ' בעל קרי אסור בדברי תורה: הכי קאמ' מה טיבן בארבעי טאה: אפשר כתשעה קבין מה טיבן בטבילה אפשר כנתנה: אמ' ר' חנינא גר' גדול גורו בה: דתנא מעשה כאחד שתבע אשה לדבר עבירה אמרה לו ריקא יש לך ארבעים טאה שאחך טובל כהן מיד פרש: אמ' להו רב הונא לרבנן רבותי מפני מה אתם מולולין בטבילה זו: אי משום צינה אפשר

אפשר

אפשר במרחצאות חמין קאי כותף דכעי טבילה זו במקנה כשאר טבילות: באגבא דמיא גביית: תקן חכמי ליתן מים לטל לתלמידו עליהם שחרית קודם קריאת התורה: לא שנו דשני כתיבה: אלא בחולה שראה קרו לאונסו: המרגיל ומתמיד א את הקרי עליו שמשמש מטתו: אתבר חכמיה: אינו צריך לנו דחולה לאנסו לא טכיה קילעא כניסת הבית חדר שלפני הטרקלין: סקורין פולקא כלעז: אכטמודי תתחזקו סברין וכממד כלות צורך לנו עוד כו: וקא משלגי אמוראי רב דימי ורבין: דאת מר

גבי עטר תקנות כבין בשרק
ונרבה: את רבא הלכתא וכי
אשלוגתא דאמוראי הוא דפסק
רבא דשלגי אליבא דרבין: ו
מינהו הסתא אבן בר יהודה כן
ביתר נהנכן כדאלו רב נחמן
לעיל ורב נחמן בר יצחק כת
בתרא הנה: לעצמו: לעצמו כ
בתורה לעצמו: אבל ללמד לא
לאחרי: ארבעי סאה: ור יהודה
אז ארבעים סאה מכל מקום:
ארבעים סאה שאמרן בכל ע
עבין סהן ולקמן תפרס לה:
חד מהאי זוגא וחד תהאי זוגא
ושלגי ארישא בפרוט דמלתא
דתין: ארישא דר יהודה: לא שנו
אלא בקרקע: לא תימא הוה ד
דר יהודה לאנסו בכלי אצא
דאין כשר אלא מן סאה בקרקע
ולקמן כעי סך מצי הוה: אבל
לאחרים ארבעים סאה והס ד
דלאפוקי אחרים ידי חובתן כ
כלאחרים דימי: דכשל עלי לחו
דוקא אלא טבילתי בארבעים
סאה: דלא הוי ולא הוי לא הס
הוצרכתי לא לזו ולא לזו: סאה ר
דאיתי קרי: טבל וכיך: רגיל
היה לעשות כן דהנה ליה ללמד
אחרים ובשאר ימות השנה לא
היה טביל אלא כותף עליו תם
תשעה קבין:

אפשר במרחצאות אל רב חסדא וכי
יש טבילה בחמין אל רב אדא בר א
אהבה קאי כותף ר זירא הוה יתיב
בי מסותא אמ לי לשמעיה זיל ואייתי
תשעה קבין ושדי עלואי אמ ליה ר

חייא בר אבא למה ליה למר כולי האי: והא יתיב מר בגויהו: אמר
ליה בארבעי סאה: מה ארבעי סאה בטבילה ולא בנתנה: אף תש
תשעה קבין בנתנה ולא בטבילה: רב נחמן תקון חצבא בת
תשעה קבין: כי אתא רב דימי אמר עקיבא ור יהודה גלוסטרא א
אמרו לא שנו לא לחולה לאונסו: אבל לחולה המרגיל ארבעים
סאה: אמ רב יוסף אתבר חצביה דרב נחמן: כי אתא רבין אמ
באושא הוה עובדא בקילעא דרב אושעיא אתו ושאלו לרב אסי א
אם לחו לא שנו לא לחולה המרגיל: אבל לחולה לאונסו פטור מ
מכלום: אמ רב יוסף אצטמיד חצביה דרב נחמן: מכדי בלחו אמ
אמוראי ותנאי בדע זורא קא מפלגי: ונחוי עור היכי תקון: אמ אביי
עורא תקון לברי המרגיל ארבעים סאה: וברי לאונסו תשעה ק
קבין: ואתו אמוראי ופליגי בחולה: מר סבר חולה המרגיל כברי
המרגיל: וחולה לאונסו כברי לאונסו: וכר סבר חולה המרגיל
כברי לאונסו: וחולה לאונסו פטור מכלום: אמ רבא נהי
דתקון עורא טבילה נתנה מי תקון: והאמ כר עורא תקון טבילה
לבעלי קריין: לא אמ רבא עורא תקון טבילה לברי המרגיל ארב
ארבעים סאה: ואתו רבין: והתקינו לברי לאונסו תשע קבין: ואתו
אמוראי וקא מפלגי בחולה: מר סבר חולה המרגיל כברי המרגיל:
וחולה לאונסו כברי לאונסו: ומר סבר לברי המרגיל ארבעי סאה:
וחולה המרגיל וברי לאונסו תשע קבין: אבל לחולה לאונסו פטור

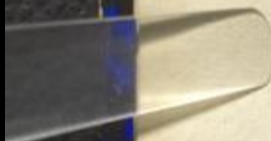
מכלום: אמ רבא הלכתא ברי המרגיל וחולה המרגיל ארבעים סאה: וברי לאונסו תשעה ק
קבין: אבל לחולה לאונסו פטור מכלום: תנו רבנן בעל קרי שנתנו עליו תשעה קבין מים
טהור: בדא לעצמו: אבל לאחרים ארבעים סאה: ר יהודה אומר ארבעים סאה מכל מקום:

ר יוחנן ור יחושע בן לוי ור אעזר ור יוסי בר חמנא חד מהאי זוגא וחד מהאי זוגא ארישא הא
דאמרת בדא לעצמו אבל לאחרים ארבעים סאה: לא שנו לא לחולה המרגיל: אבל לחולה לאונסו
תשעה קבין: וחד אמ חולה לאונסו כלאחרי: עד דאיכא ארבעים סאה: וחד מהאי זוגא וחד מהאי
זוגא אסיפא: חד אמ הא דאמ רב יהודה ארבעים סאה מכל מקום: לא שנו אלא בקרקע: אבל בכל
בכלים לא וחד אמ אפי בכלים נמי: בשלמא למאן דאמ אפי בכלים הינו דקתמר יהודה אומ א
ארבעי סאה מכל מקום: לא למאן דאמ בקרקע אי בכלי: לא מכל מקום לאתויי מאי לאתויי מים
שאובין: רב פפא ורב הונא בריה דרב יחושע ורבא בר שמואל כרוכו ריפתא כהדי הדדי: אמ ל
להו רב פפא הו לי לדידי לברוך דנפול עלואי תשעה קבין: אמ להו רבא בר שמואל תננא במ
בדא לעצמו: אבל לאחרים ארבעים סאה: אלא הו לדידי לברוך דנפול עלואי ארבעים סאה:
אמ להו רב הונא הו לי לדידי לברוך דליכא עלואי לא האי ולא האי: רב חמא טביל כמעלי

זמא דפסחא להוציא רבים ידי חובתן

הד

נחוי עזרא היכי תקון כ
ב: רבא וקמיו גבי
כאד תקנו לא פרו תלמוד הכי
אלא שאני הכא דדבר הרגיל כ
בכל יום הוא על כן אנו זכו
זכורים

ולית הלכתא כותיה דבי חיכי דלעצמו בכתובה לאחריו כתיב
בכתובה אי כתיב דקית לן כר יהודה בן בתירה: מתני'
לא יפסיק תפלתו לגמרי אלא יקצר כל ברכה וברכה ואז
כל הברכות בקוצר: במים הרעים מים סרוחין: עד שיתן
לתוכן מים וכגוון סרוח כיהו

מיהו גרמי נאזיל ומשרט לה ב
בחסודי מחסורא נהכי קתני לא
יקרא אצל מירגליס עד שיתן
לתוכן מים: וכמה ירחק מהם
מתירגלי: גזל מגונגס
במרוצה: יתיר משלשה פסג
פסוקי: כגון בבית הכנסת דאי
אפשר לשחות: כדתיב הקורא א
בתורה לא יפחות משלשה פסג
פסוקי: והתיבא לצדדין: אין ה
צריך להלך עד שתהא לאחוריו
: אפשר לילך לפניו וילך לפניו
עד שתהא לאחוריו: לא אפשר
: כגון סיס נהר לפניו מסתלק
לצדדין: דמיר סבר כל המפסיק
בתפלתו אס שהא כדו לגמור
כלה חוזר לראש כדאמרי גבין
קם לקמן בסריקין: ובשהא קא
משלבי הכא: האי אס שהה לאן
שהה מבכי ליה: בתפלתו דרב
המכובד מבכי ליה לאו שלגו ב
בן שהה ללא שהה ומדלא תפ
אשליג טו אשי שהה קאז: גב
גברא דחויא הוא כשהתחיל לה
להתפלל והיה צריך לנקבו ד
דחוי הוא מלהתפלל: הלכך מה
שהתפלל אינה תפלה וחוזר לר
לראש: ומיר סבר גברא חוזר
אצט שאיכנ יסול להמתין עד
סיסי תפלתו תפלה ראונה הי
מה שהתפלל קודם שתיתק:

ולית הלכתא כתיב אלא אפי' לאחריו כתיב כתיב קבין
אי כתיב הכי סי' ולית הלכתא כותיה: אלא כר יהודה
בן בתירה דאז דברו תורה אין מקבלין טומאה מיד דוקא
לתורה אבל לתפלה צריך טבילה: נפרי לא טמא והטובל כיו

הכסודי אין לו לברך והמברך
הוי ברכה לבטלה: אלא
לכלי עלמא חוזר לר

לראש והוא הדין דהוא מני ס
לאוקומי דכלי עלמא אין חוזר ו
לראש ומדלא מוקי הכי טמע ו
מנה דהלכה דחוזר לראש: וכן
לקמן בהדיא את ד אבהו חוזר
לראש ותיב דבמסכת ריה את
ד יוחנן טמע ט תקיעות כתיב ט
טעות כיוס יבא אלת תקיעות
מזטרפות: אבג דשהה כדו לע
לעשות כלס: וכן בתפלה כתיב
דאמרי את רב אין הלכה כר' ל
מוכא דאת אס שהה חוז לראש
דקאז קקוט דרב כיכי בידך:
ואומר הסר מקומי דיע לחלק:
דמאכי הכא דאין ראוי לקרות:
וכן לקמן דר אבהו חזיל בת
בתבואות המטונפות דהתס כ
כלי עלמא חוזר דחוזר לראש: א
אבל היכא דגברא חזי כמו מג
מגיבה ונפטר כלי עלמא חוזר ו
דאינו חוזר לראש אלא למקום
שפסק ורבי יהודה פיר דהכא
לא מני למיזי דכלי עלמא דאין
חוזר לראש ובדשה קא מפלגי
דחא לכע חוי גברא חזי כיון ד
דאינו חוזר לראש אבל ודאי אי
היה מני למיזי הכי הוה את לר
חזאי זכח רשעי תועבה סי'
ר' דדוקא במקום שה
שהה יכול להסתפק ולתלות ס
שיט טס טאה אעפוי
שהתפלל תפ

ולית הלכתא כותיה

היה עומד בתפלה וגזר שהוא בעל
קרי לא יפסיק אלא יקצר ירד לטב
לשכול אם יכול לעלות ולהתכנסות ו
ולקרות עד שלא תהא הגן החמה יע
יעלה ויתכסה ויקרא ואם לא יתכס
במים ויקרא ולא יתכסה לא במים ה
הרעים ולא במי המשרה עד שיטיל
לתוכן מים וכמה ירחיק מהם ומן ה
הצואה ארבע אמות זב שראה קרי
וגדה שפלטה שכבת זרע המשמשת
וראתה דם צריכה טבילה ור יהודה

פוטח גמ

תנו רבנן היה
עומד בתפלה וגזר שהוא בעל קרי
לא יפסיק אלא יקצר היה קורא בתור
וגזר שהוא בעל קרי אינו מפסיק ה
ועולה אא מגמגם וקורא ד מאיר או
אין בעל קרי רשאי לקרו בתור יותר
משלשה פסוקים

תנא אידך

היה עומד בתפלה וראה צואה כנגדו
מהלך לפניו עד שיוקנה לאחריו א
ארבע אמות והתמא לצדדין לא ק
קשיא הא דאפשר הא דלא אפשר
היה מתפלל ומצא צואה במקומו א
אם רבה אעפ שחטא תפלתו תפלה
מתקיף ליה רבא והא זכח רשעים תו

תועבה

אא אם רבא הואיל וחטא אעפ שהתפלל תפלתו תועבה

מאי תקנתיה ליהודר וליצלי

תנו רבנן היה עומד בתפלה ומים
שותתין על ברכיו פוסק עד שיכלו המים וחוז ומתפלל להיכן חוזר
רב חסדא ורב חמנא חד אמר חוזר לראש וחד אמר למקו שפסק
לימ בהא קא מפלגי מר סבר אס שהה כדו לגמור את כלה חוזר
לראש ומר סבר למקום שפסק אמר רב אשי האי אס שהה אס
לא שהה מכעי ליה אא דכלי עלמא אס שהה כדו לגמור את כלה
חוזר לראש והתם ברלא שהה קא מפלגי דמר סבר גברא דח
דחויא הוא ואינו ראוי ואין תפלתו תפלה ומר סבר גברא חזיא
הוא ותפלתו תפלה תנו רבנן חוצרך לנקבו אל יתפלל ו
ואם התפלל תפלתו תועבה אמר רב זכיר לא שגו אא שאינו יכול ו
לשהות בעצמו אבל אם יכול לשהות בעצמו תפלתו תפלה

תפלתו תועבה דהוי מעוות לא
יכול לתקן ורי סי' דוחזו ויתפלל
במותין עד שיכלו המים: ו
במתין עב דקקע
אז עב כדו ואין סס טופח על
מכת להטעין מטמ כגו דעכד
טוף טוף כבלעו מהרה כן סי'
הר"י יוסף ומיה כר אפי אס יס
בהן טופח ע"ו להטעי מותרין
כיון דמדאורייתא איכנ אסורי נ
אלא כגבר העמוד ורבנן הוא
דגזיר וכוון טעמוד סבר בת
בתפלתו לא אטרחו רבכ לחזו
בתפלה

ועד כמה יוכל להשיג עמו ונקבו שיהא מותר להתחיל בתפלה: איכא דמחברי להאי ב"דא כמתניתין גופא ולא משמע דרבי
 זכור רב יהודה וכו' איירי אינן בשיעור הוא דאירי: סמך עצמך שלא תחטא ותצטרך רגלך ללכת אל בית האלהי להביא חטאת
 יחזי קרוב לשמוע: תשובה בהפאת קרבניך מתת אותך ככסילים בלא תשובה: סמך נקבך יוכיז רגלך סמוך להסך את רגליך
 סמך נקבך שלא ישיח: בה קבוע שיש בו נאה וכל בתי כסא סבתלמו על פני העדה הם בלא חפירה: ערפי: עזה מתחיל
 עכסו לעשותו כי הכסא חולץ
 נכנסה לאלתר ויאחז תפילין ב
 בידו כראמו לקמן: וכן קבוע
 נתי אחוז בידו אל שריו ל
 לחלץ כרחוק ארבע אמות: ס
 סבובן שהם כראשו הם בגלי
 ונבא הדבר: ומה שיכנס בתפ
 בתפילין: כשהן כראשו קאמר
 : שמה ישן בהן: גדלי: בחורי
 הסמוכים לכה לפניו הגדר
 בשדה שהיא כפכה בה נותן
 בחור סבכות: בחורי הסמוכי
 לרה: חורי נותלי מחנות הש
 השדה שאין עכברים מניין ו
 במקום הלך בני אדם והוא כ
 יכנס לאחורי הגדר למנות: גל
 גוללן כרצונות שלהם: שלא ת
 תצא רצועה: שיש בה קדו
 קדושה שהרי בהן הוא קוצרין
 וקוצר נראה בעשייתו סמך ו
 דלית על סם אחת מאותו של
 סדי: והאין עשויה כפילי הי
 הקצויה החיוכנה והיול עשו
 בראש רצועת תפילין יד רצועה
 קטנה מאד כשנף ראש ונראית
 סמך יד: ואחזן כיוונם שלא
 בכגדו כדי שלא ישלג: ביום כ
 כשהן חולצן בשביל כה גוללן
 סמך ספר כראמו: וכלולה כ
 כשהוא חולצן כסמך על מנת
 להניע עד הכר: עונה להם
 כים טעם דחלל טעם: דחסיב
 הכלי אהל

להפסיק בינם לקרוב: :
 וממחן בחלון הסמוך לרשות הרבים ונכנס וכשהוא יוצא מרחיק ארבע אמות וממחן דברי בית
 שמאי ובית הלל אומ' אוחון בידו ונכנס ר' עקיבא או' אוחון בכגדו ונכנס בכגדו סד' זמני משתלי
 להו ונפלי אלא אימ' אוחון בכגדו ובדיו ונכנס: ולא ינחם בחורים הסמוכים לרשות הרבים שמ
 שמא יטלו אותם עובדי דרכים ויבא לידי חשד: ומעשה בתלמיד אחד שהנח תפילין בחורים שמ
 הסמוכים לרשות הרבים ובאת זונה אחת ונטלתן ובאת לבית המדרש ואמרה ראו מה נתן לי פ
 פלוני בשכרי כיון ששמע אותו תלמיד כך עלה לראש הגג ונפל ומת: באותה שעה התקינו שיהא
 אוחון בכגדו ובדיו ונכנס: תנו רבנן בראשונה היו ממחין תפילין בחורין
 הסמוכין לבית הכסא ובאין עכברים ונוטלין אותן: התקינו שיהו ממחין אותן בחלונות הסמוכות
 לרשות הרבים ובאין עובדי דרכים ונוטלין אותן: התקינו שיהא אוחון בידו ונכנס: אמר' מיישא
 בריה דר' יהושע בן לוי הלכה גוללן כמין ספר ואוחון בימינו כנגד לבו: אמר' רב יוסף בר' כהנימי
 אמר' רב נחמן וכל כד שלא תהא רצועה יוצאת מתחת ידו טפח:

חיישינן שמה ישנה בהן נא
 ואשר ידווק ככה
 קבוע חיישינן שמה ישנה בהן
 אבל ככה ערפי שאין רגלין
 לתנות סם מותר להשתין בהן
 ולא חיישינן שמה ישנה בהן
 והא דתנן לקמן לא ישתין בהן
 אפי' בבית הכסא ערפי הינו ד
 דוקא כשאחזן בידו דחיישינן
 שמה יפסוף בהן הכנסות א
 אפי' ישלג מים על רגליו או יגע
 בלמה:

ועד כמה אמר רב ששת עד פרס' איכא
 דמתני לה אסי' דרביית' בדא בשאין
 יוכל לעמוד על עצמו אבל אם יוכל ה
 לעמוד על עצמו תפלתו תפלה ועד כ
 כמה עד פרסה: אור שמואל בר ג
 נחמנ' אמר' ר' יונתן הנצרך לנקבו הרי
 זה לא יתפלל משום שנ' הכון לקראת
 באהיך ישראל ואמר' שמואל בר נחמנ'
 אור יונתן מאי דכתב שמור רגלך בא
 כאשר תלך אל בית האהים שמור רג
 עצמך כדי שלא תחטא ואם תחטא ה

הבא קרבן לפני: וקרוב לשמוע: אמר רבא הוי קרוב לשמוע דב
 דברי חכמים שאם חוטאים מביאים קרבן ועושים תשובה: מתת ה
 הכסילים אל תהי בכסילים שחוטאין ומביאין קרבן ואין עושים תש
 תשובה: כי אינם יודעי' לעשו רע: אי הכי צדיקים מנחור' לא אל תהי
 בכסילים שחוטאים ומביאין קרבן ואינן יודעין אם על תשובה הם
 מביאים אם על הרעה הם מביאין: אמר' הקבה בין טוב לרע אין מב
 מבחינן והם מביאין קרבן לפני: רב אשי ואיתמ' רב חננא בר פ
 פפא אמ' שמור נקבך בשעה שאתה עומד בתפלה לפני:
 תנו רבנן הנכנס לבית הכסא חולץ תפילין ברחוק ארבע אמות ה
 ונכנס: אמר' רב אחא בר רב הונ' אמר' רב ששת לא שנו לא בית הכסא
 קבוע אבל בית הכסא ערפי חולץ ונפנה לאלתר וכשהוא יוצא מר
 מרחיק ארבע אמות וממחן מפני שעשאו בית הכסא קבוע:
 איבעי' אלהו מהו שיכנס אדם בתפילין לבית הכסא קבוע להשתין: מ
 מים רבינא שדי רב אדא בר מתנא אסר' אתו שילוח לרבא: אמר' ל
 להו אסור חיישינן שמא יפנה בהן ואמרי' לה שמא יפיה בהן: תנא
 אידך הנכנס לבית הכסא קבוע חולץ תפילין ברחוק ארבע אמות מ
 וממחן בחלון הסמוך לרשות הרבים ונכנס וכשהוא יוצא מרחיק ארבע אמות וממחן דברי בית
 שמאי ובית הלל אומ' אוחון בידו ונכנס ר' עקיבא או' אוחון בכגדו ונכנס בכגדו סד' זמני משתלי
 להו ונפלי אלא אימ' אוחון בכגדו ובדיו ונכנס: ולא ינחם בחורים הסמוכים לרשות הרבים שמ
 שמא יטלו אותם עובדי דרכים ויבא לידי חשד: ומעשה בתלמיד אחד שהנח תפילין בחורים שמ
 הסמוכים לרשות הרבים ובאת זונה אחת ונטלתן ובאת לבית המדרש ואמרה ראו מה נתן לי פ
 פלוני בשכרי כיון ששמע אותו תלמיד כך עלה לראש הגג ונפל ומת: באותה שעה התקינו שיהא
 אוחון בכגדו ובדיו ונכנס: תנו רבנן בראשונה היו ממחין תפילין בחורין
 הסמוכין לבית הכסא ובאין עכברים ונוטלין אותן: התקינו שיהו ממחין אותן בחלונות הסמוכות
 לרשות הרבים ובאין עובדי דרכים ונוטלין אותן: התקינו שיהא אוחון בידו ונכנס: אמר' מיישא
 בריה דר' יהושע בן לוי הלכה גוללן כמין ספר ואוחון בימינו כנגד לבו: אמר' רב יוסף בר' כהנימי
 אמר' רב נחמן וכל כד שלא תהא רצועה יוצאת מתחת ידו טפח:

לא שנו דכעני טפח : אלא בכלי שהוא כליין כים העשוי לצרכן דכליין קרוב להיות בטל אצלם הלכך בעני כענין דבר הנכר טיהא חובץ בפניהם : שהרי פסין קטנים מצילין בהקף צמוד פתיל באהל המת ואצב דלא הונו טפח חיובי : אל' הואי נסרונהו רבבן : לאוחזן בידו ונטו' שמירתן : ככערין יסמרוני אכניסם עמי ויסמרוני וכן המזיקין : לא יאחזן בידו וכו' ויתפלל : שאין דעתו מתעבת עליו בתפלה שהרי לבג תמיד עליהם שלא יסגו מידו : ולא יטן בהן : שמה יפוח : הרי אלג סינא ב בהן : לענין תפלה שדאנא עלי עליה שלא תגול הסכין ותוקנו ותקערה תפסך : והמענות יאב יאבדו והסכר תטנף : לית הלב הלכתא כי הא מתקניא דקתני לא ישתו בתפילין : ומי בטהי דאמרי לעיל ומכיון בחלון הסמוך לרה' ולא יכניסם בידו ויפנס דאי ביה הא אמרו לעיל : אוחזן בידו ונכנס : בית הכסא עראי כגון להסתין שאין אדם הולך בטבילס לבית הכסא וה השעס האת כעשה התקן הזה בית הכסא תחלה : שהתירתי לך כאן : כבי הכסא קבוע : אחרתי לך כאן : בבית הכסא עראי : ת מלי לאו תפילין : שאמרנו ביה א אוחזן בידו ונכנס לבית הכסא קבוע ולהסתין בהס אחרו : כדמפרש טעמי לקמן : הא לאן סרו : בבית הכסא קבוע : כי תב תניא הויא לאו לענין תפילין תניא אלא לענין גלוי טפח וט טפחים : דגדולי יאונג מגלה אלא טפח ולקטני מגלה טפחי ועלה קאי גלוי טפחי : שהתירתי לך כאן : אשר לך כאן : מאחריו טפח ולא יותר משום כביעות : מלפניו טפחי : משום קלונמי רגליס הכתו למרחוק : מלי לאו כו' : והינו דקאמ לעיל דכריס שהתירתי לך בבית הכסא עראי אחרתי לך בקבוע : אלא אידו ויאירי בגדולי : ומתן מהו דוחק עצמו לגדולים הוא בא לירי ק קטנים : הלכך באים מלאחריו טפח ויולפניו טפחים : באשה נ מלפניה ולא כלום : והכי קאנו הא דלעיל : דכריס שאסרתי לך באשה התירתי לך באים : אי הכי דלענין טפח וטפחים קתני ד דברי שהתירתי לך כאן : אחרתי לך כאן : הא דקתני עלה בסוף דידה וזה הוא קל וחומר שאין עליו תשובה : בדבר הזה יש לך

אך יעקב בר אחא אר זירא לא שנו בא שיש שהות ביום ללבשן אבל אי שהות ביום ללבשן עושה להן כמין כים טפח ומנחן אמ רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן ביום גוללן כמין ספר ומנחן בידו כנגד לבו ובלילה עושה להן כמין כים טפח ומנחן א אמר אביי לא שנו בא בכלי שהוא בכ כליין אבל בכלי שאינו כליין אפילו פחות מטפח אמר זוטרא ואיתמו רב אשי תדע שהרי פסין קט קטנים מצילין באהל המת ואמר רבה בר בר חנה כי הוה אוליגן בתרי דר' יוחנן כי הוה בעי למיעל לבית ה הכסא כי הוה נקיט ספרא דאגדת הוה יחיב לן כי הוה נקיט תפילי לא הוה יחיב לן אמר רבא כי הוה אוליגן בתריה דרב נחמן כי הוה נקיט ספרא דאגדתא יחיב לן כי הוה נקיט תפילין לא יחיב לן אמר הוואיל ושרונהו רבנן נגטרין תנו רבנן לא יאחו אדם תפילין בידו וספר תורה בורועו ויתפלל ולא ישתן בהן ולא ישן בהן לא שנת קבע ולא שנת עראי אמר שמואל סבין ומעות וקערה וכבר הרי אלו כיוצא בהן אמר רבא אמר רב ששת לית הלכתא כי האי מתמתא דבש היא דאי ביה הש השתא בית הכסא קבוע שרי בית הכסא עראי מבעיא מיהבי דברי שהתירתי לך כאן אסרתי לך כאן מאי לאו תפילין אי אמרת בשלמא בית הלל התרת לך כאן קבוע אסרתי לך כאן בית הכסא עראי אא אי אמרת בש הא לא שרו ולא מדי כי תניא התי לענין טפח וטפחים דתמי חרא כשהוא גפנה מגלה לאחריו טפח ולפניו טפחים ותמי אידך לאחריו טפח ולפניו ולא כלום מאי לאו אידו ואידו באיש ולא קשי כאן לגדולי כאן לקטני ותסברא אי בקטני לאחריו טפח למה לי אא אידו ואידו בגדולי ולא קשי הא באיש הא באשה אי הכי הא דקתני עלה זהו קו שאין עליו תש תשובה מאי אין עליו תשובה דרכא דמלתא הכי איתא אלא לאו תפילי ותובת דרבא אמר רב ששת תיובת מכל מקו קשי השתא בית הכסא קבוע שרי בית הכסא עראי לא כש הכי קאמו ביה קבוע

שהרי פסין קטנים מצילין באהל המת ועכ"ת מטעם אחר הוא דאי לית בהו אור כלל לא היו מצילין דהונו כמו אוכלין שנבלגו כמים סומם שתקבלין טומאה באהל המת דברים שהתירתי לך כאן כן ולא בעי לסנויי דברים שהתירתי לך בבית הכסא עראי אסרתי לך בקבוע דאסור לשנות בגדולים והתני והתפילין בראשו אבל להסתין וותר משום דלא אסכתן כבר בכרית אבל הך דטפח וטפחי אסכתן ליה בכריתא בהדיא : הר' יוסף

להסיכני קל וחומר ואין לי עליו תשובה להחזיר לך אי אמרת בשלמא בתפילי קאמ וכדאמרן נכ"ה הוא הונו דקתני דיע כאן ל להקשות קו הסתא בית הכסא קבוע שרו בית הכסא עראי ומכעיא ואין לי תשובה להסיכך עליו אלא אי אמרת לענין טפח ט וטפחי ומלי קל וחומר יש להקשו כאן : אורחא דמלתא הכי הוא טהאריס כריך לגלו לפניו ולא האשה : תיובתא דרבא את רב ששת דאמ' ב"ט הוא ולא ביה דא"כ לא מטכחת מידי לאוקומי הך כריתא דקתני מה שהתירתי לך כאן אסרתי לך כאן :

דליכא כצוצות סיהא צריך לספספן צימיכו מעל רגלי: בית הכסא עראי לקטני: איכא כצוצות הכתוין על גבי רגליו נח מרי
במסכת יומא וזוהו לספספן סאסור לארס סיכא כצוצות מעל גבי רגליו סמא יראה ככרות ססכה ונמצא מוציא לבעי על ב
בניו סהן ומצוי הלכך אי אשאר לאחוז תפילין בידו: האי מלצח דתפילין דבית הכסא עראי וקבוע: תיתי לה בתורת טעויה
להציר בבית הכסא קבוע את האשור בבית הכסא עראי מעוט דכצוצות: דחי אצית לה בתורת קל וחומר: למר דין הוא
להקל בבית הכסא עראי קל ב

והא תני ר' חייה מנחם ב
בכוכב תחת מראש
מראשותיו ואת אית בכוכב פ
סלא כנגד ראשו סהרי כבדות
דלבו כמי תני תחת מראשותיו
ולא צריך מניה מעוט דמני ל
לפרוסי סלא כנגד ראשו ואת
ה"ב דא"כ מצי אריא בכוכב א
אפי' סלא בכוכב כמי אלא ס"ה
דמירי אפי' כנגד ראשו ומ"ה ר
קמי' ליטא דמירי באשתו עמו
דכעיא כלי בתוך כלי נגע

דליכא נצוצות שרו בית הכסא עראי
דאיכא נצוצות אסרי אי הכי אמאי א
אין עליו תשובה תשובה מעליתא ה
היא הכי קאמ' הא מלתא תת לה ב
בתורת טעם ולא תת לה בקל וחומר
דאי איתת לה בתורת קל וחומר והו
קל וחומר שאין עליו תשובה תנו
רבנן הרוצה ליכנס לסעודת קבע מ
מהלך עשרה פעמים ארבע אמות או
ארבע פעמים עשר אמות ויפנה וא
ואח"כ נכנס אמר ר' יצחק הנכנס

לסעודת קבע חולץ תפלו ואח"כ נכנס ופליגא דר' חייא דאמר ר' ח
חייא מנחן על שלחנו וכן הדור לו ועד אימת אמר רב נחמן בר ג
יצחק עד זמן ברכה תמי חדא צורר ארס תפיליו עם מעותיו ב
באפרקסותו ותמא אידך לא יצור לא קשי' הא דאומניה הא דלא
אומניה דאמר רב חסדא האי סודרא דתפילי דאומניה למיצר ביה
תפילי צר ביה תפילי אסיר למיצר ביה פשיטי' אומניה ולא צר ביה
צר ביה ולא אומניה שרילמיצר ביה וזו"ל ולאבי דאמ' הומנה
מלתא היא אומניה אע"ג דלא צר ביה צר ביה אי אומניה אסיר אי
לא אומניה לא בעא מנה רב יוסף בריה דרב נחומא מרב יהודה
מהו שימח ארס תפיליו תחת מראשותיו תחת מרגלותיו לא קאמ
מבעיא לי שנוהג בהן מנהג בויון כי קא מבעיא לי תחת מראשותיו
מאי אמ' ליה הכי אמ' שמואל כותר אפילו אשתו עמו מיתבי לא
ינח ארס תפיליו תחת מרגלותיו מפני שנוהג בהן דרך בויון אבל א
מנחן תחת מראשותיו ואם היתה אשתו עמו אסור היה במקום שג
שגובה שלשה טפחי או נמוך שלשה טפחי מותר תובת דשמואל
תובתא אמר רבא אע"ג דתמא תובתא דשמואל הלכתא כותיה
מאי טעמ' כל לנטורינהו טפי עדיף והיכא מנח להו אמר ר' ירמיה
בין בר לבסת שלא כנגד ראשו והא תמר' חייא מנחן בכוכב תחת
מראשותיו דמפיק ליה למורשא דכוכב לבר בר קפרא צייר להו
בכילתא ומפיק למורשהון לבר רב ששת בריה דרב אידי מנח להו

עלה חמיר בבית הכסא חומר ו
ולא תיזול בתר טעם אלא בתר
חומר וקולא ואין עבדין א
איפכא אי לי עליו מה להטיב
סאין לי למצוא סיהא כמסות
תקום בית הכסא עראי חומר
וין הקבוע סאכל להטיב אס
התירתי בקבוע סהו קל בדבר
פלוגי סתיד בשל עראי סהוא כ
חומר בה אכל טעויה איכא כ
למאי דעבדין דהכא איכא ל
כצוצות והכא ליכא נדבר זה ל
לאו קל וחומר לא קל ולא חמיר
הכנסה לסעודת קבע ונבא ו
הוא סייעתך לנקיב בתוך ה
הסעודה: מהלך עשרה פעמים
כו וככל פעם ופעם בודק פ
עצמו ויטעם אולי יוכל להכמת
סהלך מיריד הגדולי לנקיב:
חולץ תפיליו סמא ישתכר כס
בסעודה ויתגבה בתפיליו: וכן
הדור לו סיהו מומני לו ויחזור
ויסיח כשעת ברכה: באשרק
בא דרקסותיה סודר של ראשו
עם מעותיו לא עם המעות ס
מנח אלא כמי קשרים זה אכל
זה הכי גרסי הא דאומניה הא
דלא אומניה לההוא סודר לת
לתפילין דכין דאומניה סוב
אשור לנגד כו מעות מאחד פ
סהקצו לכך: ולאבי דאמ' הו
הומנה מלתא היא גבי אורג כ
בגד למת בסנהדרין כצדק כ
נגמר הדין: צר ביה אי אומני'
אין אי לא אומניה לא קדיט נע
נטרי למינר ביה דהכי תניא
בהדיו בסנהדרין הכי כו ת
תפיליו יניח כו מעות: מהו פ
סיניח תפילי תחת מראשותיו
בלילה סהוא יטן: אס היה מקל

בבית ג' טסחי למעלה מראשותיו ועליו כותן התפילי: או למטה מראשותיו ינח מקו' מן המטה: כל לנטורינהו טפי עדיף להו
מכונני: במו סהוא מוחדר על סמירתן מן העכברי ומן הגבבי טפי עדיף להו מכונני: בכוכב הא הכיס טלה: למורשא דכ
דכוכבא סהתפילין ככרין כבלוטין בקנה הכיס והוא חמירטא: צייר להו כבולתא כיריעה ספרוטה סכיכנ' מטעו קושרן: ו
ומטיק למורשהון לבר כליעת הקשר סהתפילין כולטין מן סדייעה סיה הנשך לכד החזן ולא לכד המטה:

אשר ישיבא ששם יום טבילה הוא יום טעולה אשתו דהנה ליה ליל תמימים הינו כשמואל דאין אשי אשתו עמו ולאגמון הלכה למעשה מה שזכור להביאם לו לא עשה אלא ללמדנו הלכה לעשות מעשה כשמואל ואשי אשתו עמו שיחזי פניו דכל זמן שהן פניו פנים כנגד פני פסיטא לי דאסור דאיכא דההור נביעת ערוה על ידי אברי תמימים אשתו כגוסו ורגול בה וליכא דההור כלי האי בסלת לחב יושף דאין אשתו היא דעריא אבל אחר לא מתרץ להו למתניתא הא באשתו הא באחר והא דקתני בני בני ביתו הינו אשתו לדודי כתיב ב

בין אשתו בין אחר פלוגתא ד דהני תנאי היא היא איכא עגב עגבות דבגעי אהדדי וקנה ח חלטה ערומה ואיש פערנס ן אסו לכרך אשה יושבת ומותר מבישיבתה פניה פלוגתא מכ מכנסין בקרקע אבל לא האיש ימפני טהבנים והגד כולטין ובראי ואיש שמגולו עגבותיה ויהיו סויעתא כגון שהיו פניה טוחות דבוקות ומכנסות בקר בקרקע טוחות משמע לשון ה טעיעות טיח חלק סאיכ כולטת אשליירם בלעז בת בוכן ט שהו זמן שהן באי לכלל ביא : כתיב וכן יב זמן שהן באות לכלל ערנות וסדיהן ככונים טמאס ואילך אות לכלל סאדס מתקן להן : התם אי דבא גבי תעילין תחת מראשנות דק דל שמואל אשילג אשתו עמו הלכה כשמואל הכא גבי טביס טהס יסני דקא טרי שמואל באשתו נ עמו מאי מתתא מחתיכה : כא באריגה אחת ארבעס ייבא טע טערי כנגדו סנקב כגדו ככ כנגד זקן התחתון ויבא זקן הע טערי כנקב מהו ווי הנה ער ערוה לקרות קט כנגדו או לא : טער טער כלומר מה ככך : לא לאסתכלי בה : אס אשת איש טיא :

אשר שיפא ופרים סודרא עלויהו אמ רב המנוגא בריה דרב יוסף ומנא חד חדא הוה קאימנא קמיה דרבא ואלו זיל אייתי לי תפלי ואשבחיתנה בין סר לכסת שלא כנגד ראשו והוה יד ידענא דיום טבילה הוה ולאגמון ה הלכה למעשה הוא דעבד בעי מינה רב יוסף בריה דרב נחומא מרב יהודה שנים שישיג במטה אחת מהו שזה יחזיר פניו ויקרא קש וזה יחזיר פ פניו ויקרא קש אל הכי אמ שמואל ואפי אשתו עמו מתקיף לה רב יוסף אשתו ולא מבעיא אחר אדרבה אש אשתו כגופו אחר לאו כגופו מיתבי שנים שישיגם במטה אחת זה מחזיר פניו וקורא וזה מחזיר פניו וקו וקורא ותנא אחרית הישן במטה וב ובני ובני ביתו בצדו הרי זה לא יקרא קש לא אם כן היתה שלית מפ מפסקת ביניהן ואם היו בניו ובניו קטנים מותר בשלמ לרבס יוסף הא באשתו והא באחר לא לשמואל קשיא אמ לך שמואל ו ולרב יוסף מי נחא והתנא היה ישן במטה ובניו ובניו ביתו במטה ל לא יקרא קש לא אם כן היתה שליתו מפסקת ביניהם לא מאי אית לך למיכר אשתו לרב יוסף תגאי האי לדידי גמי תנאי היא אמ בר זח מחזיר פניו וקורא קש והא איכא עגבות מסייע לרב הונא ד דאמר רב הונא עגבות אין בהן משום ערוה לימ מסייע ליה לרב הונא האשה יושבת וקוצה לה חלטה ערומה מופני שיכולה לכסות פניה בקרקע אבל לא האיש תרגומה רב נחמן בר יצחק כגון שהיו פניה טוחות בקרקע אמ בר אם היו בניו ובניו ביתו קטנים מותר ועד כמה אמר רב חסדא תנוקת בת שלש שנים ויום אחד ותנוקת בת תשעה שנים ויום אחד איכא דאמרי תנוקת בת אחת עשרה שנה ותנוקת בת שתים עשרה שנה ויום אחד אידי ואידי עד כדי שדים נכונו ושערך צמח אמ ליה רב כהנא לרב אשי התם אמ רבא אעג דתובתא דשמואל הלכתא בותיה דשמואל הכא מאי אמ ליה אטו כל כלהו בחדא מחתא מחתניהו לא היכא דאתמר אתמר והיכא דלא אתמר לא אתמר אמ ליה רב מרי לרב פפא שער יוצא כנגדו מהו קרא עליה שער שער אמ ר יצחק טפח באשה ערוה למאי אילימ לאיסתכולי בה והאמר רב ששת למה מנה הכתוב תכשיטין שבחוף עס

שנים שהיו יסני במטה וא ואת והלא רחא ערנות עבדו ויל שיוצא ראשו לחוף ואת והרי לבו רוחה את הערוה ויל דקסבר לבו רוחה את הערוה מותר אי כתי חונק ב כנגדו כנגד לבו והתנאי הוא יסן במטה ב וכתי ביתו וכי פי רסו אשתו ן בכלל ביתו ולא כהירא חדא ד דלא אסכחן אשתו דמקרי כתי ביתו ועוד לפירושו הוה ליה ל למימר והא קתני כאן כיון דא דאכריתא דלעיל קאי אבל ת מדקאחל וסתתא משמע דאכ דאכריתא אחרת היא ואן הרר יוסף דגרסי היה יסן במטה ו ואשתו יסנה כסדו לא יחזיר פ פניו ויקרא אלא אס היתה שלית מפסקת ביניהם לביכה

פניה בקרקע אמר רב חסדא תנוקת בת שלש שנים ויום אחד ותנוקת בת תשעה שנים ויום אחד איכא דאמרי תנוקת בת אחת עשרה שנה ותנוקת בת שתים עשרה שנה ויום אחד אידי ואידי עד כדי שדים נכונו ושערך צמח אמ ליה רב כהנא לרב אשי התם אמ רבא אעג דתובתא דשמואל הלכתא בותיה דשמואל הכא מאי אמ ליה אטו כל כלהו בחדא מחתא מחתניהו לא היכא דאתמר אתמר והיכא דלא אתמר לא אתמר אמ ליה רב מרי לרב פפא שער יוצא כנגדו מהו קרא עליה שער שער אמ ר יצחק טפח באשה ערוה למאי אילימ לאיסתכולי בה והאמר רב ששת למה מנה הכתוב תכשיטין שבחוף עס

שכסויון שבפניו : כיוון דפנים של בית הרחם שהיו עוסין לבטותיהם וכוונתן כותלי בית הרחם כדרך שנוקבין את האונ
 האזנים ותחבין אותן כדי שלא ידקקו להן זכרים : עם תכסויון שבחון : אצבעה וזמיר : והם הביאו ארבע על כפרת הרחם
 עבירה שנסתכלו כבנות מדין : לאשתו וקש : אם טפח מגולה בה לא יקרא קש ככנדה : שוק באשת איש ערוה : להסתכל וכן
 באשתו לקש : גלי שוק : וכתו כתייה תגל ערוה : קולך ערב : מדמסכה לה קרא כגוה סוף תאנה היא : התולה תפיליו : ביתר
 יתגל חיון : דורשי רמזונו קשרו

וסתמו הכלולי בתורה : דורשי
 חמורות גרסי והיא היא : זה הת
 התולה תפיליו מהתור : חיון של
 אדם ורמז לך הכתי שיתגל חיון
 : ברצועה : והקצוה למטה גב
 בגוף הוא להס : אבל תולה הוא
 אותם בקצוה ותחא הקצוה
 מונחת על היתר והרצועה למ
 למטה : בכוסתיה תלה בתוך
 תיקן היו ותלה התיק : שנהק ר
 דורשי בלעז : פיהק באלויר
 בלעז : מתעטט : אטרנויר כל
 יום סדורוין ניהק כוטריוקן
 ביהקין אטרנויר : פיהק פיו
 הקיס : ריק עב קרקע : פו מו
 ומשמש כבגדו להעביר כנה
 העוקבתו שלא היה מתעטט : אם
 כעלה טליתו כשהוא מתפלל על
 ולא היה נטולה ומתעטט : שלא
 להפזיק : על סטרוי מתעטט ב
 בלעז : שלא תראה שתיחת פיו :
 הרי זה מתעטט אומה כאלו אין
 הקבה פומע תפל לחם ומגביה
 הרבה : הרי זה מכבדו השקר
 דכתי ויקראו : בקול גדול : המב
 המנהק והמשהק הרי זה מבאי
 הרחם יום אחרים כסר שהוא נ
 תכונתו : גר אלא עטוש אבטוש
 קשיא דאין עטוש אלא לאוכסן :
 ליטתה משהק בקול : ותקילא לי
 כי כולו תלמודי : שקולה עליו נ
 נחביב לשי שהי רנו להתעטט :
 כטס עטוסי : לנ כח רוח מלמטה
 בארץ : שפעטו נחת רוח לאדם
 : כך עוסי לנ נחת רוח תלמעל
 ימן הזמים לתלות שאלתו : א
 אשור כרב יהודה להבליעו כ
 באשרקסותו : סודד סברא ו
 נטו ראשין תלמי בסטיו : שתק
 ביה זקן : משתמוט מיטיה לא
 היה כרא אלני לשי שהיה ר אבא
 חשן לעלות לארץ ישראל ורב
 יהודה אומר לנ לשיכ לא היה נ
 ככנס לבית המדרש : ואשתו נ
 מיטיה מלתא : מבחין : מבית ה
 חונד : מבית המדרש :

תכשיטי שבפני לומר לך כל המסתכל
 באצבע קטנה של אשה כאלו מסתכל
 במקום התורף : לא באשתו ולקש
 אמ רב חסדא שוק באשה ערוה שנ
 גלי שוק עברי נהרות וכת תגל ערוהך
 וגם תראה הרפתך : אמ שמואל קול
 באשה ערוה שנ כי קולך ערב ומראך
 נאווה : אמ רב ששת שער באשה ער
 ערוה שנ שערך כעדר העזים : אר
 חמנא אני ראית את ר שתלה תפיליו

ומשמש כבגדו פירש רסו
 להעביר הכנה כ
 בעקבותי אבל לא מתעטט דת
 דתרי מילי טיבנו ור"ח פי דחל
 מלתא היא פי ממשמש כבגדו
 תקן : שלא יפן מעל ראשו אבל
 אם כפל מעל ראשו לא היה מ
 מתעטט : שהרי הוא הפסקה אם
 מתעטט כיון שכל לגמרי אב
 אבל לתקן קבת שלא יסול לאו
 היו הפסקה

מתיבי התולה תפילין יתלו לו חיון : דורשי חמורות אמרו והיו חייך
 תלואי לך מנגד זה התולה תפיליו : לא קשיא : הא ברצועה : הא בק
 בקצוה : ואיבעי אימ לא שנא רצועה ולא שנא קצוה אסיר וכי
 תלהר בכיסתיה תלה : אי הכי מאי למכרא : מהו דתימ תכעי הנחה
 כספר תורה קמל : ואר חמנא אני ראית את ר שביהק ופיהק ונ
 ונתעטש ורק ומשמש כבגדו : אבל לא היה מתעטט : וכשהו מפהק
 היה מנח ידו על סטרו : מתיבי המשמיע קולו בתפלתו הרי זה מ
 מקטני אמנה : המגביה קולו בתפלתו הרי זה מנביא השיר : מנהק
 ומפהק הרי זה מבגסי הרוח : המתעטש בתפלתו סימן רע לו : ויש א
 אומרי גבר שהוא מכוער : הרק בתפלתו כלאו רק כפני המלך : בשלמי
 מנהק ומפהק לא קשיא כאן לאנסו כאן לרצונו : אלא מתעטש א
 אמתעטש קשיא : מתעטש אמתעטש גמי לא קשיא : כאן מלמעלה
 כאן מלמטה : דאר זירא האמלת אבלעא לי בירב המנוגא ותקילא
 לי כי כולי תלמודאי המתעטש בתפלתו סימן יפה לו כשם שעושי
 לו נחת רוח מלמטה כך עושין לו נחת רוח מלמעלה : לא רק ארק
 קשיא : רק ארק נמי לא קשיא אפשר כדרך יהודה : דאמ רב יהודה ו
 היה עומד בתפלה ונודמן לו רוק מבליעו בטליתו : ואם טלית נאה
 הוא מבליעו באפרקסותו : רבינא הוה קאי אחורי דרב אשי נודמן
 לו רוק פתקיה לאחוריה : אל לא סבר להמר להא דרב יהודה מבל
 מבליעו באפרקסותו : אל אנא אינא דעתאי : המתשמיע קולו ב
 בתפלתו הרי זה מקטני אמנה : אמ רב הונ לא שנו לא שיכול לכון
 את לבו בלחש : אבל אין יכול לכון את לבו בלחש מותר : והגמ מילי
 ביחיד : אבל בצבור אתי למטרד צבורא : ר אבא הוה הא משתמיש
 מיניה דרב יהודה דהוה קא בעילמיסק לארעא דישראל : דאמ רב
 יהודה כל העולה מבבל לארץ ישראל עובר בעשה שנ בכלה יובא
 ושמה יהיו עד יום פקדי אות נאם ה : אמ איזיל ואשמע מיני מלתא
 ואיתי אול אשכחי לתג דקתני קמיה דרב יהודה היה עומד בתפלה

ונתעטש ממתין עד שיכלה הרוח ונתעטש סנדף ונחמתי רח
 רוח: וחוזר לתפלה לתקום ספסוק: וחוזר בתוך התפלה דהא
 מופסקת ועומדת כבר על ידי הרוח למוסק וכל להפסיק ב
 כתי ולומר דבר זה באמצע: חוצץ בטליתו על צווארו: וזה
 טיפ מן העסקת ולמעלה מן סת
 כתיסיו מדבוק בצווארו וביטן
 ערוס קאת: לדידי לא סכירא
 לי לא הייתי מזיקו להפסיק:
 בחבלי הסוף בחבלי סאיכס
 חזקיס אלף נוחץ להסתקין ת
 מושכי העין על עצמס אף זה
 על ידי דבור בעלת הוא כעכס
 וכדבר זה כסכיל דבור זה ס
 סכסרתס עליו תארוכס ימיס
 היתה טלית חגורה על מתניו
 לכסותו ומתכו ולמעלה א גס ו
 סמתתכו ולמעלה הוא ערוס
 קורא קס:

ונתעטש ממתין עד שיכלה הרוח ומ
 ומתפלל: איכא דאמרי היה עומד
 בתפלה ובקש להתעטש מרחיק לאה
 לאחרי ארבע אמו ומתעטש וממתין
 עד שיכלה הרוח וחוזר ומתפלל ואמו
 רבוגו של עולם יצרתם נקבים נקבים
 חללים חללים גלוי וידוע לפנך חרפ
 חרפתנו וכל ימת בחיינו ובאחריתנו
 ריבה ותוליעה ומתחיל ממקום שפסק
 אל אלו לא באת אל לשמוע דבר זה
 דיי " תר היה ישן בטליתו ואינו יכול

ואומר רבון העולמים: מיד באמצע תפלתו ונאחז ומתחיל
 לתקום ספסוק: אמר ליה לדידי לא סכירא לי: סי
 מנסה תרתי מילי: חדא דסכירנא האיכו חוזר לראש
 דאמר ר' יוחנן שמע ט תקיעו כט טענת יכא ועוד דסכיר לי
 מניח ידו על פיו ונאחז לא הוה ל
 ליה ראוי אלף לדידך דסכירא
 לך דחייב להפסיק וכו':
 בחבלי הסוף כלו כחכס
 מושכין עליהס ע
 עון כי טוב היה שלא היו מקיי
 מקיימי אות כלל: פסק רח
 כרב חסדא דאסור לקרית קס
 אשי כנאה תחת בגדו על כסרו
 נסכירא ליה כל עצמותי תא
 תאמרנה: דאבג דרב חסדא ת
 תלמיד דרב הנאה הוה לחומרא
 אזלינן: ורב אלפס פסק כרב
 הנאה מדאקסי תלמודא מניה
 ביומא פריק הממונה:

להוציא את ראשו מפני הצנה חוצץ בטליתו על צווארו וקורא קש
 ויש אומרי על לבו ותנא קמא הרי לבו רואה את הערוה קסבר לבו רואה את הערוה מותר אמ
 רב הונא אמר ר' יוחנן היה מהלך במבוא המטונפו מנח ידו על פיו וקורא קש אמר לי רב חסדא
 האהים אם אמרה ליר' יוחנן בפומיה לא צייתנא ליה: איכא דאמרי אמר רבה בר בר חנה אר
 יהושע בל היה מהלך במבוא המטונפות מנח ידו על פיו וקורא קש אל רב חסדא האהים אם
 אמרה ליר' יהושע בן לוי בפומי לא צייתנא ליה: ומי אמר רב הונא הכי והאמר רב הונא תלמי חכס
 אסור לו לעמוד במקום הטונפות לפי שאי אפשר לו לעמוד בלא הרהור תורה: לא קשיא כאן כ
 בעומד כאן במהלך: ומי אמר ר' יוחנן הכי והאמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן בכל מקום מותר
 להרהר בדברי תורה חוץ מבית המרחץ ומכי חכסא וכי תימ' חכא נמי כאן בעומד כאן במהלך
 איני והא ר' אבהו הוה קא אזיל בתריה דר' יוחנן והוה קא קרי קש כי כטא במבואות המטונפות ו
 אשתיק אמר ליה לר' יוחנן להיכן אהדר אמר ליה אם שהית כדי לגמור את כלה חוזר לראש ה
 הכי קאמר ליה לדידי לא סכירא לי לדידך דסכירא לך אם שהית כדי לגמור את כלה חוזר לר
 לראש: תנא כותיה דרב הונא תנא כותיה דרב חסדא תנא כותיה דרב הונא המהלך ב
 במבואות המטונפות מנח ידו על פיו ויקרא קרית שמע: תנא כותיה דרב חסדא היה מהלך ב
 במבואות המטונפות לא יקרא קרית שמע: ולא עוד גא שאם קורא ובא פוסק לא פסק מאי
 אמר מיישא בר בריה דר' יהושע בן לוי עליו הכתוב אומר גם אני נתתי להם חקים לא טובים ו
 ומשפטים בל יחיו ר' אסי אמר הוי מושכי העין בחבלי השוא רב אדא בר אהבה אמר מהכא כי
 דבר ה' בזה ואם פסק מה שכרו אמר ר' אבהו עליו הכתוב אומר וכדבר הזה תאריכון ימים
 אמר רב הונא היתה טליתו חגורה לו על מתנו מותר לקרות קרית שמע: תנא נמי הכי
 היתה טליתו של בגד ושל עור ושל שק חגורה עלמתנו מותר לקרוא קרית שמע

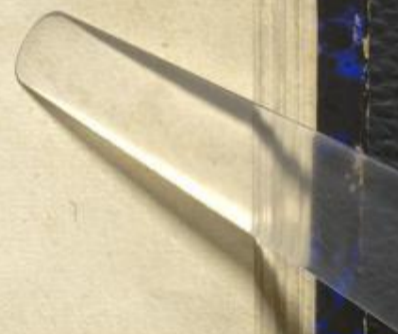
פשיטא דפי חזיר אינו בלא צואה: כבית מותר: דאין דרך להניח צואה בכית: ולא אסרה תורה בני רגלים אלא לקרנת כנגד עמוד הקלוח בלבד: ויצאת שמה חוץ: ולא הצריכו כסוי: וכתיב וכסית: עד כמה: ישהו על גבי קרקע ויהא אסור: טרא ליה מ מריה: מחל לן רבנן דודאי סקר העיר תמניה דרב: היבשה: כפרכת היא יותר מן הלחה: איכא דאמרי חומרא היא איצט טאט וזרקא כפרכת הנחיל נאיכה כפרכת כנגול לחה היא: קרמו: לטון קרנס: טילא כלות גלדו מעט: אי אצלאי אפלניו: אט יש בה סדקים סדקי יבשה היא נטרו:

מאי הוי עלה דמי רגלים: כב כבלעו בארץ: יבשו על גבי ארבעים בחמה: טושח על מנת להטפוח איכא ביטחו: יתן בעי על מנת להטפוח: ור יוסי ור מנחמיה: לית תבא סתמא כר אל אליעזר והלכה כמותי: דלמא נ לתיקון קאמ מתני הכן החת: אכל לכלי עלמא עד ג' פעות: ויהי לבו רואה את הערנה: קטל כל אבר טיין דרסן לראש את הערנה ורואה אותה בשעת טקורא כתיבה קרובן ביה ולא יראה כן ערנית דבר:

פשיטא לא צריכ אעג דסליק מנהרא
אמ רב יהודה ספק צואה אסורה
ספק מי רגלים מותרין איכא דאמרי
אמ רב יהודה ספק צואה בכית מותרת
באשפה אסורה ספק מי רגלים אפי
באשפה נמי מותרין סבר לה כי הא ד
דרב המנונא דאמ רב המנונא לא א
אסרה תורה לא כנגד עמוד בלבד ו
וכדר יונתן דר יונתן רמי כתיב וידו
תהיה לך מחוץ למחנה ויצאת שמה ח

וחזי לבו רואה את הערנה
פי ר' מדברי תלמוד
הכי בפשיטא מטת דלבו רואה
את הערנה אסור: אלא דרבינו
סמעה תלמידו של רסו פסק נ
כתין דלבו רואה את הערנה מן
מותר: ומיהו בסמוך משמע ד
דאסור דלא פליגי הכי חומרא
אלא בעקבו רואה את הערנה:
אבל בלבד רואה את הערנה כ
כלי עלמא מנה דאסור:

חוץ: וכתיב ויתר תהיה לך וגו' הא כיצד: כאן כגדולי: כאן בקטנים
אמ קטנים לא אסרה תורה לא כנגד עמוד בלבד: הא נפול לארעא
שרי: ורבנן הוא דגזרו בהו: וכי גזרו בהו רבנן בודאן: אבל בספיקן לא גזרו: ובודאן עד כמה:
אמ רב יהודה אמר שמואל כל זמן שמטפוחין: וכן אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן כל זמן שמט
שמטפוחין: וכן אמר עולא כל זמן שמטפוחין: גמבא משמיה דרב אמר כל זמן שרשומן נכר: אמ
רב יוסף שרא ליה מריה לגמבא: השתא צואה אמר רב יהודה אמר רב כיון שקרמו פנה מותר: מי
רגלים מבעיא: אמר ליה אביי מאי חזית דסמבת אהא סמוך אהא: דאמ רבה בר רב הונא אמר
רב צואה אפי' כחרס אסורה: והכי דמי צואה כחרס: איתמ אמר רבה בר בר חנה אר' יוחנן כל זמן
שזורקה ואינה נפרכת: ואיכא דאמרי כל זמן שגוללה ואינה נפרכת: אמר רבינא הוה קאימנא
קמיה דרב יהודה מדפת: חזא צואה: אמר לי עיין אי קרמו פמה אי לא: איכא דאמר הכי אמר ליה:
עיין אי מפלאי אפלויי: מאי הוי עלה: איתמ צואה כחרס אמר אמר: וזמורא אמר
מותרת: אמר רבא הלכת צואה כחרס אסורה: ומי רגלים כל זמן שמטפוחין: מתבי מי רגלים
כל זמן שמטפוחין אסורין: נבלעו או יבשו מותרין: מאי לאו נבלעו דומיא דיבשו מה יבשו דאין
רשומן נכר: אף נבלעו דאין רשומן נכר: הא רשומן נכר אסור אעג דאין מטפוחין: ולטעמך
אימ רישא כל זמן שמטפוחין הוא דאסור הא רשומן נכר שרי: לא מהא ליכא למשמע מינה:
לימ כתנאי כלי שגשפכו ממנו מימי רגלים אסור לקרוא קש כנגדו ומי רגלים עצמן שגשפכו נ
נבלעו מותרין לא נבלעו אסורין: ר' יוסי אומר כל זמן שמטפוחין: מאי נבלעו ומאי לא נבלעו ד
דקאמ' אילימ נבלעו דאין מטפוחין לא נבלעו דמטפוחין: ואתא ר' יוסי למימ כל זמן שמטפוחין
הוא דאסור הא רשומן נכר שרי היינו תנא קמא: לא נבלעו דאין רשומן נכר: לא נבלעו דרשו
דרשומן נכר: ואתא ר' יוסי למימ כל זמן שמטפוחין הוא דאסור הא רשומן נכר שרי: לא דבלי
עלמא כל זמן שמטפוחין הוא דאסור: הא רשומן נכר שרי: והכא בטופח על מנת להטפוח איכא
בינהו: ירד לטבול אם יכול לעלות כו': לימ תנא סתמא כר' איעזר דאמ ער הנץ
החמה: אפי' תימ' ר' יהושע ודלמ' כותיקין: דאמ ר' יוחנן ותיקין היו גומרין אותה עם הנץ החמה
ואם לאו יתכסח במים ויקרא: וחזי לבו רואה את הערות: אמר ר' אעזר ואיתימא
ר' אחא בר אבא משום רבינו במים עכורי שגו דדמו כארעא סמיכת דמי שלא יראה לבו ערותו:

לא נתנה תורה לתלמידי השרית שאין להם ערובה על כרחי יס לנו ערובה ואין אנו יכולי להשמר כל זאת כל שהוא מעט ברוק
ירוק עליה ומכסה אותה ברוק כעשית לנטיח כלעז כלול מחינת זכוכית או קלף דק מפסיק בנתי והוא נראית בכסוי
תליא תלתא וכסית את צאתך מתני מים הרעים סרוחים ומי המטרה סמורין סס הפסחן וקנבוס והס מסריח עד
סיתן לתוכן מים בגל תשר לה גר וכוה יצא רחי נאזיל כמה יסלק לתוכן ויבטלס הלא מרובי הס ומי רגלים ת

מועטו והס בכלי והוא כל לק
לקרות קס אכלס: לבסוף סמי
רגלים בכלי וזה נותן לתוכן ת
מים כהה קאמר ר זכאי רביעי
אכל לכתחלה סקדמו המים ו
למי רגלים דברי הכל כל סהו
סכסמטיל מי רגלי בכלי לבסו
ראשון ראשון סנופל לתן המי
מתבטל ואכס סהס רביס והו
והולכי כבר בטלו ואייתו לי ר
רביעתא אפי בתחלה גרף וע
ועביט סניהס כלי חרס הס א
אלא סל רעי קרוי גרף וסל מי
רגלים קרוי עביט: אסור לקרן
קס כנגד הנאזיל ומיוחד לכך
ואכס שאין בתוכן כלס: ומי
רגלי ענתן בכלי סאינ מיוחד
להס: כן לסני המטה שאין ה
המט מפסקת בינו לכניס: כן
לאחר המטה סהמטה מפסקת
ביניהס אכ: או ססניהס תחת
המטה גר ילב כלי בתוך כלי:
תחת המטה כאלג הס טמוניס
בארץ: היכי קאמר רשבג בעיין
אפטיטא סאלתנו נתפרטה לח
וחלקן סכין לסני המט ולאחר
המטה:

תנו רבנן מים צלולין ישב בהן עד צו
צוארו וקורא ויש אומ עוברין ברגלו
ותק והרי לבו רואה את הערוה קס
קסבר לבו רואה את הערוה מותר
והרי עקבו רואה את הערוה קסבר
עקבו רואה את הערו מותר אתמר
עקבו רואה את הערוה מותר נוגע
אבי אמ אסור ורבא אמ מותר רב
זכיד כתני לה להא שמעתא הכי רב חיננא בריה דרב איקא מתני
לה הכי נוגע דברי הכל אסור רואה אבי אמ אסור רבא אמ מו
מותר לא נתנה תורה למלאכי השרת והלכת נוגע אסור רואה
מותר אמ רבא צואה כעששית מותר לקרות קש כנגדה ערוה
כעששית אסור לקרות קש כנגדה צואה כעששית מותר לקרות
קש כנגדה דצואה בכסוי תליא מלתא והא מכסיא ערוה כעששי
אסור לקרו קש כנגדה לא יראה כן ערות דבר אמ רחמנ והא קא
מתחויא אמ אבי צואה כל שהוא מכסלה ברוק אמ רבא וברו
עכה אמ רבא צואה כגומא מניח סנדלו עליה וקורא קש בעא
מר בריה דרבנא צואה דבוקה בסנדלו מאי תיקו אמ רב יהודה
גוי ערום אסור לקרות קש כנגדו כאי אריא גוי אפי ישראל גמי
גוי אצטריכא ליה מהו דתמי הואיל וכתו כהו אשר כשר חבורים
בשרס איס כחמו בעלמ הוא קמל אינהו גמי איקרו ערוה דכתו
וערות אכיהם לא ראו מתני ולא יתכסה לא

והלבנתא נוגע עקבו אסור
וטעמא דגריסין
פוגע עקבו סמא ונג כידון
גרף סל רעי פי רסי סל חר
חרס כלגע משמע ל
לסירוסו אכל כלי דלח כלע ס
כג זכוכי אשפר דסרי וכלכד
סיטיל כהן רביעית מים אכל
כגרף אשפר דלח מהני מים

במים הרעים ולא במי המטרה עד שיטיל לתוכן מים וכמה ירחיק מהם ומן הצוא ארבע אמות
וכמה מיא רמי ואזיל לא הכי קאמי לא יתכסה לא במים הרעים ולא
במי המטרה כלל ומי רגלים עד שיטיל לתוכן מים ויקרא תנו רבנן כמה יטיל לתוכן מים כ
כל שחו ר זכאי אומ רביעית אמ רבנחמן מחלוקת לבסוף אבל בתחלה כל שחו ורכ יוסף
אמ מחלוקת לכתחלה אבל לבסוף דברי הכל רביעי ואמ ליה רב יוסף לשמע איית לי רביעי
דמיא כר זכאי תנו רבנן גרף של רעי ועביט של מי רגלים אסור לקרו קש כנגדן ואעפ
שאין בהם כלום ומי רגלים עצמן עד שיטיל לתוכן מים וכמה יטיל לתוכן מים כל שהוא ר
זכאי אומ רביעית כן לפני המטה בין לאחר המטה רשבג אומ לאחר המטה קורא לפני המט
אינו קורא אבל מרחיק הוא ארבע אמו וקורא ר שמעון בן אעזר אומ אפי בית מאה אמה לא
יקרא עד שיוציא או שיניחם תחת המטה אבעי להו היכי קאמי אחר המטה קורא מיד לפני
המטה מרחיק ארבע אמות וקורא או דלמ הכי קאמי לאחר המטה מרחיק ארבע אמות וקורא
לפני המטה אינו קורא כלל תש דתמאר שמעון בן אעזר אומ אחר המטה קורא מיד לפני
המטה מרחיק ארבע אמות רשבג אומ אפי בית מאה אמה לא יקרא עד שיוציאם או שיניחם
תחת המטה בעיין איפשיטא לן
מתנתא

מתנייתא מיהא קמין סהולפה סיפתך מאן שמתת ליה פו לא ידעתו היכן היא פסיטא לי כבניחן תחת המטה ורגליה קריס
סאין הימנה ולקרקע ג' טפחים כלבנד דמי נהרי הן כטמונים עשרה נדחי לא סאלתו מוננו דכראה כאילני אינן תחתיה ומאחר י
טיס הסק כל כך אין זה כסוי עייליה לחופה ולא הנה מסתייעא מלתא דכסואין טלא היה יכול לבעול סכנתן לכרי כמעט ס
סכנתם את בני למות בעונם העון אפי עשרה מאני נסלן כליון כחד מאנא דמי קמטרא ארנן של ספרים וכמנלה קמטרו ד
דספרי וכן תרגם יוכת וכבנזי

ברומי אולמין דזהרית מתני
בקמטרוין וכן לאטר על המל
המלתחה לדעל קמטרא: ככלי
בתוך כלי דמי דהא והא גלומא
ולאו כלי הנא: מחיצה עשרה ו
נאס לאו לא ישמש לדוכתיה ב
במקום מתני: לאו אדעתאי לא
כתני לכו: כנגד בית הכסא ב
ברחוק ד' ארנן: דלית בה כנאה
טפינו איתה: בית המרחץ אסן
להריר כו: דערטאי כחשירה ה
היו נפיהם ברחוק מן הגומא ו
הוא כסופע נהרעי מתגלגל ו
נופל לגומא: מתני: זכ טר
טריה קרי אבסי טמא טומא
סככה משום זיכה ואין טבילה
זו מטהרין אפי הכי בריך טבי
טבילה לדברי תורה בתקנת ע
עזרא משום קרי וכן טדי אפי
באה להתפלל טמנה עשרה: פ
סולטט טככת זרע הדי היא כב
כבעל קרי כדאסחקן כסיטו ט
טלטה ימים אל תנשו אל אשה
וג' לשי טככת זרע וטמא כ
כפליטתו כל טלטה ולאחר זכ
מסאן ככר הסריח כבופה נא
נאין ראוי עוד להזרע להיות
ענד ולד כנדר הימנה: כדה טפ
טלטה תטמוס טמא: איתמול
קנדס טראתה: נר יהודה פוטרי
קפד הסתא הנאיל וטומא: זיב
קודמת נהרי הנא טומא טומא
חמורה נאיה אונטרן כרברי
תורה כדאנרי כפרקי הזכין
נאמ: נרעי ונתרי: תו לא אפי
טומא: קרי דקילא נאסה ליה:

מתנייתא קשיי אהרדי איפוך בתריית
ומאי חזית דאפכת בתרייתא איפוך ק
קמיייתא מאן שמעת ליה דאמ כולי
בית כארבע אמות דמיר שמעון בן א
אעזר היא אמ רב יוסף בעאי מניה

ספר תורה עושה לו מחיצה
ודוק סוף נגס בחומטו
יס להחמיר סוף כסת אכל כס
כפאר ספרים דיון ככסוי ב
בעלמא:

מרב הונא מטה פחות משלשה כלבוד דמי פשיטא לי ארבעה חמש
וששה שבעה שמנה תשעה מהו אל לא ידענא עשר ודאי לא מבעי
לי אמ אביי שפיר עבדת דלא אכעיא לך כל עשרה רשות אחריתי
הוא אמ רבא הלכתא פחות משלשה כלבוד דמי עשרה רשותא א
אחריתי היא משלשה עד עשר הינו דבעא ממה רב יוסף מרב הונ
ולא פשיט ליה אמ רב הלכה כר שמעון כו אעזר וכן אמ באלי אמ
רב יעקב ברה דבת שמואל הלכה כרש בן אעזר ורבא אמ אין הלכה
כר שמעון כו אעזר רב אחאי אעסק ליה לכריה כי רב יצחק בר
שמואל בר מרתא עייליה לחפה ולא הוה מסתייע מלתא אול בתרי
לעזינ חזא ספר תורה דמנח אמ להו אינו השתא לא אתאי סכנתן
לכרי דתנא בית שיש בו ספר תורה או תפילין אסור לשמש בו את
הכסה עד שיוציאם או שינחם כלי בתוך כלי אמ אביי לא שנו לא
בכלי שאינו כליין אבל בכלי שהוא כליין אפי עשר מאני כחד מאנא
דמי אמ רבא גלימא אקמטרא ככלי בתוך כלי דמי אר יהושע בן
לוי ספר תורה צריך לעשות לו מחיצה עשרה מר זוטרא אקלע לבי
רב אשי חזייה לדוכתיה דמר בר רב אשי דמנח ביה סת ועכיד ליה מ
מחיצה עשרה אל כמאן כר יהושע בן לוי אמר דאמר יהושע בן ל
לוי דלית ליה ביתא אחרינא מר הא אית ליה ביתא אחרינא אל לאו
אדעתאי כמה ירחיק מהן ומן הצואה ארבע אמות אמ
רבא אמ רב סחורא אמ רב הונא לא שנו לא לאחריו אבל לפניו מ
מרחיק מלא עימו וכן לתפלה איני והא דפרס בר פפא אמ רב חס
חסד עומד אדם כנגד בית הכסא ומתפלל הכא כמאי עסקינ בבית
הכסא שאין בו צואה איני והאמ רב יוסף בר חנינא בית הכסא שא
שאמרו אעפי שאין בו צואה ובית המרחץ שאמרו אעפי שאין בו א
אדם אלא הכא כמאי עסקינ בחדתי והא מבעיא ליה לרבינא הומו

חזמינו לבית הכסא מהויש זמון או אין זמון כי קא מבעיא ליה לרבינא למיקם עליה לצלווי בנו
בגויה אבל כנגדו לא אמ רבא הגי בתי כסאי דפרסאי אעג דאית בהו צואה כסתומין דמו
מתניתין זב שראה קרי ונדה שפלטת שכבת זרע והמשמשת שראתה נדה צריכין טבילתו
יהודה פוטרי נמ

תפלת השחר

אבעיא להו בעל קרי שראה זיבה מהו כי פטר ר' יהודה התם כוב ו
 שראה קרי דמעיקרא לאו בר טבילה הוא אבל בעל קרי שרא זיבה
 דמעיקרא בר טבילה הוא מחייב או דלמא לא שגא תש המשמשת
 וראתה גדה צריכה טבילה ור' יהודה פוטר והא משמשת וראתה ו
 גדה כבעל קרי שראה זיבה דמיא וקפטר ר' יהודה שמע מינה
 תנן ר' חייא בהדיא בעל קרי שראה זיבה צריך טבילה ור' יהודה פוטר

לאו בר טבילה הוא לדברי תנן
 תורה ואיבט טומאתו חמורה
 ותנן לא אתי קרי ומצריך ליה :

סליק פירקא

הדרן עלך מי שמתו

תפלת השחר עד חצות תש
 תפלת המנחה עד הערב
 הערב ואת אחרי לא קתני גבי
 תפלת המנחה כל הי' כמו גבי
 תפלת המוספין ויל דזמן מוס
 מוספין היה כל הי'ס אפילו מ
 משחרית סהרי קרבנות יכול ל
 להקריב מיד אחר התמיד ח"כ
 גבי תפלת מוספי יכנ להתפלל
 מיד מן הבקר מה שאין כן ב
 במנחה אלא תשע ומונחה
 והכי נמי בשקדעו לא ליבלי
 איניס תפלת דמוספין בתלת ס
 טעות קמייית בריס טתא ביחי
 כן אלא בשאר ימות הסנה יכ
 יכול להתפלל ולהכי מקדים ת
 תפלת המנחה לתפלת המוספין
 משום שהיא תדירא בכל אשפ
 סתפלת מוספין קודמת
 טעה ולא התפלל ערבית ב
 בשחרית מתפלל שחרית
 טתים ואת והאמר רב לקמן ת
 תפלת ערבית רשות וקיימא לן
 בנתיב באיסורי וענ קטה דאח
 לקמן טעה ולא התפלל יעלה ו
 כיבא כלילה אין תחזיקן אונת מוס דאין תקדשין את החדש כלילה ולמה ליה האי טעמא תצוק ליה תפלת ערבית רשות ו
 ויל הא דאמרינן תפלת ערבית רשות הינו לבכי מצנה אחרת והיא נאכדת דאין אמרינן ידחה תפלת ערבית משניה אבל בח
 בחנס אין לו לכטלה ומיהא אס אחר עד המנחה נראה דעבר זמנו בטל קרבנו כיון שטהה כל כך ולאחר סתי תפלות לא מב
 מצינו שתקנו חכמים לחזור ולהתפלל אס פכח ואפילו תפלה אחת אס בטל כמזיד לא יוכל לתקון נסמוך קרי ליה מענות ל
 לא יוכל לתקון

תפלת השחר עד חצות

ר' יהודה
 אום עד
 ארב שעו תפלת המנחה עד הערב ר'
 יהודה אום עד פלג המנחה תפלת
 הערב אין לה קבע ושל מוספין כל הי
 היום ר' יהודה אום עד שבע שעות
 גמ ורמינהי
 מצותה עם הגן החמה כדי שיסמוך
 גאלה לתפלה ונמצא מתפלל ביו כי
 תמא ההיא לותיקין ראמר יוחנן ותו
 ותיקין היו גומרי אותה עם הגן החמ'
 וכלי עלמא עד חצות ותולא והאמ'
 רב מרי בריה דרב הונא בריה דר' ירמיה בר אבא אמר יוחנן טעה
 ולא התפלל ערבית מתפלל שחרית שתים שחרית מתפלל במנחה
 שתים כלי יומא מצלי ואזיל עד חצות יהבי ליה שכר תפלה בזמנה
 מכאן ואילך שכר תפלה יהבי ליה שכר תפלה בזמנה לא יהבי ליה

תפלת השחר עד הערב
 עד חמשה עד שלב
 המנחה כגמרא תשרט לה: אין
 לה קבע כל הלילה זמנה וכב
 וכגמרא תשר תא לטון אין לה
 קבע: גר' מנחה: של קט'
 לותיקין המקדימין למנחה ומ
 ומחזיקין לבשות דבר בזמנו
 ומנחה מקדימין לאחר הכן ה
 החמה וכי תכן במת
 במתכיתין למחזירי שלא יאחר
 יוצר ומחזר שמעס ואילך עבר
 הזמן: וכלי עלמא שאר המתע
 המתפללי התחזיקין עד חצות
 יכולין לאחר ותנ לא במנחה ה
 הינו אחר חצות :

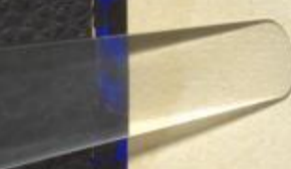
תפלת השחר

אבות תקנוס כדקתני בביתא לקמי: כנגד תמיד תקנו
אכסו כנסת הגדולה: ר' יהודה סבירא ליה שאין תמיד של ש
שחר קרב אלא עד ד' שעות: אברים של עולות: ופדרים של
שחר קרבנות סנודק דמס קודם שקיעת החמה קרבין כל
הלילה וכנגד תקנו תפלת ע
ערבית: ומנחה גדולה: אס בא
להקדים תמי' של בין הערבי
אינו יכול להקדימו קודם ו' ש
שעות ומנחה דבין הערבים
כתוב ביה מבי וכו' כללי ערב
ומנחה כוטה למערב דהיכא
ומאם שעות ומנחה ולמעלה ה
דאין מר חזי מס ומחי סביב ח
ח זה עומדת כראש כל אדם כ
באלוהי הרקיע: ומנחה קטנה:
זמן תמיד של בין הערבי ככל
יום מתפשט שעות ומנחה ולת
ולמעלה כדקתני בתמיד כשחט
כשחט במנחה ומנחה וקרב כ
בתפשט ומנחה והתם תשרט ט
טבת: שלב מנחה אחרון: חלג
את שתי שעות ומנחה הנותר
ביום ותמצא שלב אחרון של ת
מנחה ותחת עשרה שעות: שחר
רביע ולמעלה: דאי לא תימ' ה
הכו' דמנחה ר' יוסי בר' חנינא
דרכין אסמכינהו אקרבנות:
תפלת היוספי' מאן תקנה אלא
ע"כ רבין אסמכינהו אקרבנות:
וכי עיינו במוספי' ולא תמצא
תפלה כנגדו עומד הס ותקנו:

קשיא תימ' אחאי לא מסכי דומירי קודם סהעטירו דאז
דאמר' לקמן שרק אין עומדין העטירו קבעוס
על הכוס ויש לומר דלא אשכחן בריתא דנסכת בין שתי ת
תקנות: יצחק תקן תפלת המנחה ואע"ג דאמר' כלג
כלותא דאברהם מבי שחרי כת
כתלי ויל הינו אח' שתקנה יצחק
ואין סיח אלא תפנה סנאח
תפלה לעני כי יעטוף:
תימ' דב"ק דע"ז מוכיח דשית ת
תפלה מניחא יצחק לסנח כסד
זל דכיוצא בן מצונו במגילה
ויהי אומן את הדסה ואין הדס'
אלא בדיקוס דכתי' ויהי אומן
את הדסה ובחלק אומר הוא לה
להפך: יעקב תקן תפלת
ערבי' תימ' דאמר'
שרק גיד הנסה וילך חרנה: כי
מטי לחרן בעי למהדר איז אס
אפטר טעברתי מקום וכו' אל
אלת' דהתם מוכח דהתפלל ע
ערבית ביום מאחר דהתפלל
כבר נהנה דעתי למהדר וקשה
למתיבי' תפ' דקאלו סאינו זמן
תפלה עד זאת הככבים ולפי
מה שפי' דקוין לן כר' יהודה ד
דאין עד שלב המנחה כיוחא וי
ויטה מנהג שלב דאדרבה טוב
להתפלל מבעוד יום קצת:
עד שלב המנחה תימ' מנח
ליה הא בטלמא עד ט'
שעות ומנחה דעד אונת זמן ה
הני תפלת המנחה כיוחא דהיכא
מנחה קטנה אבל הא מנח ליה
והא ר' יהודה סביר' ליה דתפלה
כנגד קטרת תקנו דכתי' תקון
תפלת קטרת לפניך:

קשיא אתמר ר' יוסי בר' חנינא אם
תפלות אבות תקנוס ר' יהושע בן לוי
אמ תפלות כנגד תמידין תקנוס
תנא כותיה דר' יוסי בר' חנינא תנא כ
כותיה דר' יהושע בן לוי' תנא כותיה
דר' יוסי בר' חנינא אברהם תקן תפלת
שחרית שנאמ' וישכם אברהם בבקר
אל המקום אשר עמד שם ואי עמידה
אלא תפלה שנא ויעמד פינחס ויפלל:
יצחק תקן תפלת המנחה שנאמ' ויצא
יצחק לשוח בשדה לפנות ערב ואין ש
שחה אלא תפלה שנאמ' תפלה לעני
כי יעטוף ולפניה ישפוך שיחו' יעקב
תקן תפלת ערבי' שנאמ' ויפגע במקום
ואין פגיעה אלא תפלה שנאמ' ואתה
אל תתפלל בעד העם הזה ואל תשא כ
בעדם רנה ותפלה ואל תפגע כי
תנא כותי' דר' יהושע בן לוי מפני מה
אמרו תפלת השחר עד חצות שחרי ת
תמיד של שחר קרב והולך עד חצות ו
ור' יהודה אומ' עד ארבע שעות שחרי
תמיד של שחר קרב והולך עד ארבע
שעות ומפני מה אמרו תפלת המנחה עד הערב שחרי תמיד של
בין הערבים קרב והולך עד הערב שחרי תמיד של
שחרי תמיד של בין הערבים קרב והולך עד פלג המנחה ומפני
מה אמרו תפלת הערב אין לה קבע שחרי אברים ופדרים שלא נת
נתעבלו מבערב קרבין והולכין כל הלילה ומפני מה אמרו של מוספין כל היום שחרי קרבין של מ
מוספי' קרב כל היום ר' יהודה אומ' עד שבע שעות שחרי קרבין מוסף קרב והולך עד שבע שעות
ואיזוהי מנחה גדולה משש שעות ומחצה ולמעלה ואיזוהי מנחה קטנה משש שעות ומחצה ו
ולמעלה אבעיא להו ר' יהודה פלג מנחה קמא קאמ' או פלג מנחה אחרונה קאמ' תש דתני' ר' יה
יהודה אומ' פלג המנחה אחרונה אמרו והיא אחת עשרה שעו' חסר רביע' נימ' תהוי תיובת' דר'
יוסי בר' חנינא אמ' לך ר' יוסי בר' חנינא לעולם אימ' לך תפלות אבות תקנוס ואסמכינהו רבנן א
אקרבנות דאי לא תימ' הכי תפלת מוסף לר' יוסי בר' חנינא מאן תקנה אלא תפלות אבות תקנוס ו
ואסמכינהו רבנן אקרבנות ר' יהודה אומ' עד ארבע שעות

נתעבלו מבערב קרבין והולכין כל הלילה ומפני מה אמרו של מוספין כל היום שחרי קרבין של מ
מוספי' קרב כל היום ר' יהודה אומ' עד שבע שעות שחרי קרבין מוסף קרב והולך עד שבע שעות
ואיזוהי מנחה גדולה משש שעות ומחצה ולמעלה ואיזוהי מנחה קטנה משש שעות ומחצה ו
ולמעלה אבעיא להו ר' יהודה פלג מנחה קמא קאמ' או פלג מנחה אחרונה קאמ' תש דתני' ר' יה
יהודה אומ' פלג המנחה אחרונה אמרו והיא אחת עשרה שעו' חסר רביע' נימ' תהוי תיובת' דר'
יוסי בר' חנינא אמ' לך ר' יוסי בר' חנינא לעולם אימ' לך תפלות אבות תקנוס ואסמכינהו רבנן א
אקרבנות דאי לא תימ' הכי תפלת מוסף לר' יוסי בר' חנינא מאן תקנה אלא תפלות אבות תקנוס ו
ואסמכינהו רבנן אקרבנות ר' יהודה אומ' עד ארבע שעות

עד ועד בכלל לר יהודה הוא דקא בעי דאלג לרבנן עד ולא עד בכלל: הינו רבנן דקא טר ר יהודה פלב אחרינן של מנחה א
אחרונה קאמר: מתפלל של מנחה וכו' רבנן לטעמיהו דאמרי תפלת המוספין כל היום כמו של מנחה הלכך תדיר קודם יור
יהודה לטעמיהו דאלג מוספין עד סבב שעות ותר לא והויא לה מנחה עוברת ושל מנחה יש לה עוד טהנת עד פלב המנחה: שתי
תפלות בהדי הדדי חזי האחרן של טעה סביעית הוא זמן לטעיהן דהא אמרינן מנחה גדולה מטפא שעות ומנחה ולמעלה: י
היכי משכחת לה הרי עבר זמן

המוספין מטעברה טעת טטית
פלב ראשון של מנחה אחרון
ועד בכלל ואעג דתנא יהב סי
סיינא פלב אחרון דקצני אינו
פלב מנחה מילא טעו חסר רביעי
נהכי קאמי כן: אף אפן כמו תני
תנינא לר יהוד' עד ועד בכלל
: סמואין את הקטנה קטנה
טהאיתא חזיה לאחר מיתת אב
אביה דמדאורייתא איך קדושה
כלו טהרי קטנה איכה בת דעת
יאת אמה לא זכתה תורה להיות
לה כח לקדשה אלא לאב טכ את
בתי נתתי ליהוה ומיהו רב
רבכ' תקינו לה קדושו להנריכה
מאן כדי טיסאיה ולא תצא לג
לזנות לפיכך אט מאכה לאחר
זמן ואמרה אי אשמי טו ינאת
ומותרת לכל אדם ואינה טריב'
היינו נט והעיר ר יהודה בן נ
בבא טעמיים טהנה על בית
דין ללמדה טתמאן כו כג טני
אחים כטמאין שתי אחיו יתנו
אחת גדולה וקדושה קדושי תנ
תורה נחת קטנה טאי קדושה
אלא מדרבנן ומת בעלה של ג
גדולה בלא כניס וכפלה לשני
אחיו לביס ונמנאת זקוקה לג
מן התורה וזיקה זו אוסרת את
אשתו עליו מטוס אחות זקוקה
טהיא באחות אשתו ואר אליעזר
במסכת יבמות מלמדין קטנה
זו טתמאן כו כב' ולה ותיקור
קדושה למפרע ותינפה כל כ
בעילותיה כאלו הן של זכו כדי
להתיר את בעלה ליבס אתא
אחותה דת' כטמאי על האכוס
ועל המנותה והעיר ר יהודה נ
כן בבא בינס טנטנת עדיות

אבעיא להו עד ועד בכלל או דלמא
עד ולא עד בכלל תשר יהודה אומ
עד פלב המנחה אי אמרת בשלמ ער
ולא עד בכלל הינו דאיכ בין ר יהודה
לרבנן אלא אי אמרת עד ועד בכלל
ר יהודה הינו רבנן אאמאי עד ולא
עד בכלל אימא סיפא ושל מוספין ו
כל היום ר יהודה אומ עד שבע שעו'
ותנא היו לפנו שת תפלות אחת של
מוסף ואחת של מנחה מתפלל של מ
מנחה ואח' כך של מוספי שזו תדירה
והו אינה תדיר ר יהודה אומ מתפלל
של מוס' ואח' כך של מנח' שזו עוברת
והו אינה עוברת אי אמרת בשלמ ער
ועד בכלל הינו דמשכחת לה שת תפ
תפלות בהדי הדדי אא אי אמרת עד
ולא עד בכלל היכי משכחת להו שת
תפלות בהדי הדדי כיון דאתא לה ש
של מנחה אולא לה של מוספין אא
מאי עד ועד בכלל קשיא רישא מאי
איכא בין ר יהודה לרבנן מי סברת
דהאי פלב מנחה פלב אחרונה קאמי
פלב ראשונה קאמי וחכי קאמי אימת
גפיק פלב ראשו ועייל פלב אחרו מבי
נפקא אחת עשרה שעו חסר רביעי
אמ רב נחמן אף אגן נמי תנינא ר'
יהודה בן בבא העיר המשה דברים שממאנן את הקטנה ושומ
ושמשיאין את האשה על פי עד אחד ועל תרנגול שנסקל בירוש
בירושלם על שהרג את הגפש ועל היין בן ארבעים יום שנתנסך
על גבי המזבח ועל תמיד של שחר שקרב בארבע

אבעיא להו עד ועד בכלל
וכו' תית דאמרי
בבא פסק הרמיה טתס כל טי
טיעורי חכמים להחמיר חן ו
מבדיס של טתמיס אלמא עד
ולא עד בכלל יול אי אמרי עד
ועד בכלל יש בו גס חומרא טי
סיתפלל ולא אמרינן עבר זמנו
בטל קרבנו ואפילו במוזר'
ה'ש ושל מוספין כל היום
ר יהודה אמר עד
טבע שעות ותיכח היו לשניו ס
וכו' ולא בר אימא סיפ ושל וכו'
טאינו במט' טדברו ר יהודה
טאל ר טעות אינו במטנה ויש
ספרי טהגיהו אותן במטנה ומ
ומיהו בכל הספרי היטבי אינו
נחת ור למה לא הזכיר אותן כ
במטנה ויל מטוס דלא סבירא
ליה כותי בהא האל עד ז שעות
אבל בהא דקאמי עד ר שעות ס
טבירא ליה טתיה מטוס דתנן
בבאוריתא כותיה וכזהו דלג
המנחה כמו מטוס דאמרי לקוין
דעכד כתי' עכד דעכד כתי'
עכד דהא טי דעכד כר יהודה
דאזי מ'פלב המנחה ליליא הוא
עכד ומטוס הכי מנח לאידך
אבל איך לפרס הכל בתפלת ה
המנחה דטטיטא דרבנן מודו
בטיעורא דר יהודה

טהלכה כה אליעזר: על פי עד אחד טאייר לה מת בעליך במדיות היס: טנסקל תרנגול טנסקל כמקוס ט
טהמוח רופס ונקב את מוחו וסקלוהו כמטפט טור טננא את האדם דכתיב טטור יסקל ונמרינן בגיירה טנה טור טנר מטבת ה
לענות כל בהמה חיה ועוף כטור: ועל יין בן ארבעים יום טינא מכלל יין מנע וכו' לכלל יין נמנר וקרינן ביה כסך טכר:

תפלת השחר

בארבע שעות וצו לא אלמא כר יהודה סל וקאל בארבע שעות אלול לר יהודה עד ועד בכלל הלכה כר יהודה דיוצני דאין כ
תמיד של שחר קרב לאחר ארבע שעות והוא הדין לתפלה בבחירתא עדיו קרי בבחירתא מהלכה כאותן עדיות כשהוא אומר
כחוס היום הרי שש שעות אחר כלומר מצונו במקום אחר טענה הכתוב כלשוננו ואמר והוא יושב פתח האהל כחוס היום ולא
אמר כחוס השמש אלא היום משמע כל המקומות חוץ כן חוזה כן כל הוא דבר בפעה טישית הא מה אבי מקרי וחס הטמט
דמשמע השמש חס והכל נזון

בר שעות דאלו קודם ד שעות
אף השמש נזון : מטי הא דיוט
דמשמע דארבע לאו בקר הוא
דהא כתיב וילקטו אותי בבקר
בבקר וחס השמש וחס הנות
ומדמוקי וכחם כד טעותמכלל
דלאו זמן לקיט הוא ולא בקר
מקרי ארבע שעות כמו שפרא
הוא דהא אחרת עד ועד בכלל
ונבו תמיד כתי תעשה בבקר:
לשני בקרים שלא היו לוקטון
אלא בשלש שעות ראשונות של
שהוא בקר ראשון : התם אחר
רב כהנא גבי תפלת השחר: של
שבת בערב שבת שקבל עליו
שבת ומצו יום: סלי כר יהודה
סל דאמר משלב המנחה אול ליה
זמן תפלת המנחה וצויל ליה
זמן תפלת ערבית: ולא פסקיה
לכנציה כלומר לא הפסיק בין
ד ומצו ולכותל לעבור לפתח
ולקרב ולשבת במקומו אלא ש
עמד על עמדו כנגד רבו אבל
רבו ומראה כאלו הם שנים
אחוריו רבו ומי יתראה זוא : ט
סלי לרבו כשאר כל אדם סלי
עליך ולא חל סלוס עליך ר : ו
והיינו דקחל אותי היו שהתפל
רב של שבת בערב שבת חל
ד ורמי וי בדלתמן המלאכה
הואילוקבלת עליך שבת כתי
כתפלתך: ולא חל וי בדיל מר
סלי תלמיד חבר הני ליה :

דרב צלי של שבת בערב
שבת תימ דהא אחרי
כפרק כמה תדליקין וכלכד
סלא יקדים וסלא יאחר ויל דה
דת בשאינו מקבל עליו שבת
מיד אבל הכא תיירי סתקבל
עליו שבת מיד הלכך לא הניא
הקדמה וטעמא משום דסביר
ליה כר יהוד וכן הנך דלקימן
שהתפללו של מוצאי שבת כס
בשבת הינו משו דסבירא להו
כר יהודה לענין תפלת הערב
שהיא טעה וריבוע קול הלילה
אצט כן אשור לענות מלאכה
במוצאי שבת מיד לאחר שלב
המנחה וכן לענין תוספת שבת
ט באב ויום הכפורי דקיימא
לן שהיו זמן התורה לא נריך
שיעור גדול כל כך:
ולא אחוריו רבו פי רטי משו
יתרא נזון סכראה כמש
כמשקחה לרבו:
והנותן סלי לרבו סירן כשאר
כבי אדם שאינו א
אומר סלוס עליך רבו :

בארבע שעות ש"מ עד בכלל ש"מ
אמר רב כהנא הלכה כר יהודה הואיל ו
ותנן בבחירתא כותיה ועל תמיד של
שחר שקרב בארבע שעות מאן תנא
להא דתנן רבנן וחס השמש ונמס בא
בארבע שעות אתה אוכר בארבע שעות
או אינו אלא כשש שעות כשהוא אומ
כחוס היום הרי שש שעות אמור הא
מה אני מקיים וחס השמש ונמס באר
בארבע שעות מני לא ר יהודה ולא ר
רבנן איר יהודה עד ארבע שעות נמי
צפרא הוא אירבנן עד חצות נמי צפר
הוא אי בעי אימר יהוד אי בעי אימר
רבנן אבא רבנן אמ קרא בבקר בבקר
חלקהו לשני בקרים ואבא ר יהודה
האי בקר יתרא להקדים לו טעה את
דבלי עלמא מיהת וחס השמש ונמס
בארבע שעות מאי משמע אר אחא ב
בר יעקב אמ קרא וחס השמש ונמס
איזו היא טעה שהשמש חס וצל צונן
הוי אומר בארבע שעות תפלת

המנחה עד הערב וכו' אל רב חסדא לרב יצחק התם אמר רב
כהנא הלכה כר יהוד הואיל ותנן בבחירתא כותיה הכא מאי אשתיק
ולא אמר ליה ולא מדי אמר רב חסדא נחוי אגן מדרב מצלי של
שבת בערב שבת מבעוד יום ש"מ הלכה כר יהודה אדרבה מדרב הו
הונא ורבנן לא הוו מצלו עד אורתא ש"מ אין הלכה כר יהוד השתא
דל אתמ הלכת לא כמר ולא כמר דעבי כמר עבד דעבי כמר עבד
רב אקלע לבי גניבא וצלי של שבת בער שבת והוה מצלי ר ירמי בר
אבא לאחוריה דרב וסיים רב ולא פסקיה לצלותיה דר ירמיה ש"מ תלת ש"מ מתפלל אדם של שב
בערב שבת וש"מ מתפלל תלמיד אחוריו רבו וש"מ אסור לעבור כנגד המתפללין מסיע ליה לר
יהושע בן לוי דאד יהושע בן לוי אסור לעבור כנגד המתפללין איני והא ר אמי ור אסי חלפיר
אמי ור אסי חוץ לארבע אמות הוא דחלפי ור ירמיה היכי עכיד חכי והאמר רב יהודה אמר רב לע
לעולם אל יתפלל אדם לא כנגד רבו ולא אחוריו רבו ותניא ר אליעזר אומ המתפלל אחוריו רבו
והנותן שלום לרבו והמחזיר שלום לרבו והחולק על ישיבתו של רבו והאומר דבר שלא שמע מ
מפי רבו גורם לשכינה שתסתלק מישראל שאגיר ירמיה בר אבא דתלמיד חבר הוה והינו
דקאל ר ירמיה בר אבא לרב מי בדלת אל אין בדילנא ולא אמ מי בדיל מר

תפלת השחר

לכית המרחץ: סדר לאחר שגמר על הזיעה ועל הרחיצה בסבת כדאמרי במסכת שבת בפרק כ"ד סה"ק: חלמא ח"ב דבלי
לא בדיל וחיסורי סבת: חתי רבא להזיע ככנס טיזיע מחמת חוס בית המרחץ ולא נתן עליו מיס: וקודם גזירה עד שלא גזרו
על הזיעה ובכל דוכתא דאמרי כדאמר רבא להזיע כן תהא חזי: לכברויי סלי לעטן אותן בגפרית לאחר שהתפלל על סבת
בע"ט: טענתא הוא לא קבל עליו תוספת סבת משעת תפלה מדעת חלה יוס המעונן היה וכסבור חסכה ואחר כך זרחה חמה:

הואיל והתפללו התפללו ולא ה
הצריכס להתפלל מטחמך א
חלמא תפלה היא יאצפס טלא ה
הותרו במלכסה הקס הוא דלא
לעבור על דברי תורה אבל ל
לעטן תוספת ח"ב דבטענתו
הוא תוספת הוא על ידי תפלה
הואיל ואמר תפלה קבלה היא
בעלי תרסין חכמים המכחי
זה את זה בהלכה: היאך יכול ה
החי להכחיש את החי על כרחי
אחי צריך להודות שאמרתי לנו
דשות: התורגמן טהיה עומד ל
לשני רב ומשמיע לרבים את
הדרשה מפי רב: עמוד סתוק: א
אשתקד טכה טעברה: בראש ה
הטכה במסכת ר"ה שאמר לנו
גזרטי עלך שתבא אצלי במק
במקלך ובמעותי בין הכשורי
שאל להיך בחסוכך: בכבורות
במסכת בכורות מעשה דר' ב
צדוק בכבורות הוא ר' צדוק ה
הוא ליה בוכרא ואמר ליה ר' ג
לר' יהושע עמוד על רגלך כן
כי הכא:

ומי בדיל והאמר ר' אבין פעם אחת הת
התפלל ר' של שבת בערב שבת ונכנס
למרחץ ויצ' ושנה לן פרקין ועדיין לא
חשכה: אמר רבא ההוא דנכנס להזיע
וקודם גזרה הוה: אינן והא אבין שרא
ליה לרב דימי בר ליואי לכברויי סלי
ההוא טענתא הואי וטעות מי הדרא
והאמר אבין פעם אחת נתקשרו שמי
שמים בעבי' כסבורי העם לומר חשכה
הוא ונכנסו לבי הכנסת והתפללו של
מוצאי שבת בשבת ונתפורו העבים וז
זרחה החמה ובאו ושאלו את ר' ואמר
הואיל והתפללו התפללו: שאני צבור
דלא מטרחינן להו: אמר ר' חייא בר
אבין רב צלי של שבת בערב שבת ר'
יאשיה מצלי של מוצאי שבת בשבת:
רב מצלי של שבת בערב שבת: אומר
קדושה על הכוס או אינו אומר קדושה
על הכוס: ת' דאמר רב נחמן אמר שמ
שמוא מתפלל אדם של שבת בערב
שבת ואומר קדושה על הכוס וחלתא כותיה: ר' יאשיה מצלי של
מוצאי שבת בשבת: אומר הכדלה על הכוס או אינו אומר הכדלה על
הכוס: אמר ר' זירא אמר ר' אסי אמר ר' אעור אמר ר' חנינא אמר רב בצד עמוד זה התפלל ר' ישמעאל
בר' יוסי של שבת בערב שבת: כי אתא עולא אמר בצד תמרה הוה ולא בצד עמוד הוה: ולא ר' יש
ישמעאל בר' יוסי הוה באר' אעור בר' יוסי הוה ולא של שבת בע"ט הוה לא של מ"ש בשבת הוה:
תפלה הערב אין לה קבע: מאי אין לה קבע: אילימ דאי בעי מצלי כלי ליליא ליתני תפלת
הערב כל הלילה: לא מאי אין לה קבע: כמאן דאמר תפלת ערבית רשות: דאמר יהודה אמר שמוא
תפלת ערבית רג' אומר חובה ר' יהושע אומר רשות: והלכה כדברי האומר חובה: ורב אמר הלכתא כד
כדברי האומר רשות: תנו רבנן מעשה בתלמיד אחד שכא לפני ר' יהושע אל תפלת ערבית ר'
רשו או חובה: אמר ליה רשות: בא לפני רג' אמר לו תפלת ערבית רשו או חובה: אמר ליה חובה: והלא
ר' יהושע אמר ליה רשות: אמר ליה המתן עד שיכנסו בעלי תרסין לבית המדרש: כשגכנסו בעלי ת
תרסין עמד השואל ושאל תפלת ערבית רשות או חובה: אמר לו רג' חובה: אמר ליה רג' לחכמי כלום
יש אדם שחולק בדבר זה: אמר ליה ר' יהושע לאו: אמר ליה והלא משמך אמרו ליה רשות: אמר ליה
יהושע עמד על רגליך ויעידו כן: עמד ר' יהושע על רגליו ואמר אמלא אמ חי והוא מת: יכול החי
להכחיש את המת: ועכשיו שאני חי והוא חי היאך יכול החי להכחיש את החי: היה רג' יושב ודורש
ור' יהושע עומד על רגליו עד שרגנו כל העם ואמרו לחוצפית התורגמן עמוד ועמד: אמרו עד
כמה נצערי ונזיל בראש השג' אשתקד צעריה בכבורו במעש' דר' צדוק צערי: הכא נמי צעריה:

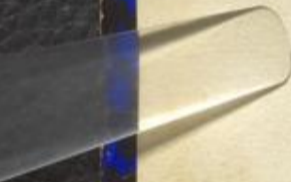
הואיל והתפללו וכו' סאני
צבור ח"ב דלא מ
מטא זמן חזן חיסורס חיסור ב
בעשיות תלכסה ח"ב דטענתא
הוא הכא כתי לעיל חומרא וא
ואמאי שרא ליה ובקונטרס פי
בטניס אחרות: צלי
על מוצאי שבת
וכן: י"ז הכא חיירי טיס לי טו
צורך תנוה לעשות כמוצאי ט
סבת כגון ללכת למול תיכון ו
ולא יהיה לגיון להכדלה אס ל
לא יקדים דוראי צריך להוסיף
תחול על הקדש דאורייתא אבל
בחסה לא: ופשיטא טלא היו מ
ומהריס ולהכדיל ולהתפלל כ
במוצאי שבת דגס במלכסה א
אמר עס חסכה: הלכה
כדברי האומר רשות
לאו דוקא רשות חלה כדסריטי
לעיל: ולכך נקרא רטון לכטלה
עביר תנוה אחרת העוברת:
והלכתא כותיה דרב זנר'
דלכך תקנו פסו
פסקים ודוים בין גאולה לת
תפלה דרשות היא:

ר' יאשיה מצלי של
מוצאי שבת בשבת: אומר הכדלה על הכוס או אינו אומר הכדלה על
הכוס: אמר ר' זירא אמר ר' אסי אמר ר' אעור אמר ר' חנינא אמר רב בצד עמוד זה התפלל ר' ישמעאל
בר' יוסי של שבת בערב שבת: כי אתא עולא אמר בצד תמרה הוה ולא בצד עמוד הוה: ולא ר' יש
ישמעאל בר' יוסי הוה באר' אעור בר' יוסי הוה ולא של שבת בע"ט הוה לא של מ"ש בשבת הוה:
תפלה הערב אין לה קבע: מאי אין לה קבע: אילימ דאי בעי מצלי כלי ליליא ליתני תפלת
הערב כל הלילה: לא מאי אין לה קבע: כמאן דאמר תפלת ערבית רשות: דאמר יהודה אמר שמוא
תפלת ערבית רג' אומר חובה ר' יהושע אומר רשות: והלכה כדברי האומר חובה: ורב אמר הלכתא כד
כדברי האומר רשות: תנו רבנן מעשה בתלמיד אחד שכא לפני ר' יהושע אל תפלת ערבית ר'
רשו או חובה: אמר ליה רשות: בא לפני רג' אמר לו תפלת ערבית רשו או חובה: אמר ליה חובה: והלא
ר' יהושע אמר ליה רשות: אמר ליה המתן עד שיכנסו בעלי תרסין לבית המדרש: כשגכנסו בעלי ת
תרסין עמד השואל ושאל תפלת ערבית רשות או חובה: אמר לו רג' חובה: אמר ליה רג' לחכמי כלום
יש אדם שחולק בדבר זה: אמר ליה ר' יהושע לאו: אמר ליה והלא משמך אמרו ליה רשות: אמר ליה
יהושע עמד על רגליך ויעידו כן: עמד ר' יהושע על רגליו ואמר אמלא אמ חי והוא מת: יכול החי
להכחיש את המת: ועכשיו שאני חי והוא חי היאך יכול החי להכחיש את החי: היה רג' יושב ודורש
ור' יהושע עומד על רגליו עד שרגנו כל העם ואמרו לחוצפית התורגמן עמוד ועמד: אמרו עד
כמה נצערי ונזיל בראש השג' אשתקד צעריה בכבורו במעש' דר' צדוק צערי: הכא נמי צעריה:

תא ונעבריה בנאו ונעביר אותנו מן הנשיאות בעל מעשה הוא וזהו ליה לרב צער עשי לית ליה זכות אבות ודלמא עביט לי ליה רב מעברי לך יורידך מן הנשיאות בסביל אחר הו' דלמא מעברי לך אמר לה יומא חדא בכסא דיונקרא ולמחר לתבר ולא גרטי מעלין בקדש כסא יקרא כוס זכוכית יקרה שקורי לה כלסון ישמעאל ערקיה ואמרי בני אדם במשל להדינט יוס אחד יסתמש בו בעליו ויתכבד בו נאס יסבר וסבר לית לך חורתא חין לך שערות לכנות של זקנה נאסה לדריסן להיות זקן:

תמי סרי דרי חוררת סמיט עט שורית של זקנה קא חלט דעתי דרב כפראה סנוספו הווס תל תלמודי רביס והיה דנאס שלא יעכס במה סמוכט בימיו מל מלבא: דוולין קטמא כלנאף חלו אינן ראויין תלמודי בספק שלא שירטנה מתקן שרבנ התל התלמודי רב החדוד והפלמול: לאסיתא דכיתיה דמסחרן כו כותלי ביתן של ר' יהושע שהיו שחורות: שפחמי אתה עושה פ שחמיס יוא כשה: כעכתי לך ד דברתי ליוולך ויתר מן הראוי: כעכתי שרפלי כלעז דלכוס מרא הרגיל ללבוס המעיל יל ילבוס כלומ הרגיל בכשיאותי יהיה כשיא: מזה בן מזה כהן כ בן כהן יזה אתמי חטאת: א אשר תקל אשר הקלו בתנודי וככירות כלומר אשר סתם:

תא ונעבריה מאן נוקים ליה נוקמיה לר' יהושע בעל מעשה הוא נוקמיה לר' עקיבא דלמ עניש ליה דלית ליה זכות אבו' אא נוקמי לר' אעזר בן עזריה דהוא חכם והוא עשיר והוא עשירי לעורא' ה הוא חכם דאי מקשי ליה מפרק ליה והוא עשיר דאי אית ליה לפלו לפלוחי לבי קסר אף הוא אויל ופלה והוא עשירי לעורא דאית ליה זכות אבות ולא מצי עניש ליה אתו ואמרו ליה מחא ליה למר דלי דליהוי ריש מתיבתא אמ' להו איזיל ואמליך באינשי ביתאי אולו ואמליך בדביתחו אמר ליה דלמ מעברין לך אמ' לה מעלי בקדש ולא מורדין דלמ עניש לך אמ' לה יומא חדא בכסא דמוקרא ולמ ולמחר ליתבר לית לך חוררתא ההוא יומא בר המנ כרי שני הוה אתרחיש ליה נסא ואהדרו ליה תמנ סרי דרי חוררתא הינו דקאמ ר' אעזר בן עזריה הרי אמ' כבן שבעים שנה ולא בן שבעים שנה ת תנא אותו היום סל קוהו לשומר הפתח ונתנה להם רשו לתלמידי ל'כנס' שהיה רבן גמליא מכריז ואומ' כל תלמיד שאין תוכו ככרו ל לא יכנס לבית המדרש ההוא יומא אתוספו כמה ספסלי אמר ר' יוחנן פליגי בה אבא יוסף בן דוסתאי ורבנן חד אמ' אתוספו ארבע מאה ספסלי וחד אמ' שבע מאה ספסלי הוה קא חלטא דעתיה דר דרבן גמליא אמ' דלמ חס ושלו מנעתי תורה מישראל אחוו ליה בחלמיה חצבי חוררי דמליין ק קטמא ולא היא החיא ליתוכי דעתיה הוא דאחוו ליה תנא עדיות בו ביום נשמת וכל היכא ד דאמרינן בו ביום ההוא יומא הוה ולא היתה הלכה שהיתה תלויה בבית המדרש שלא פ'דשוה ואף רבן גמליא לא מנע עצמו מבית המדרש דתנן בו ביום בא יהודה גר העמונ לפניהם בבית המדרש אמ' להם מה אני לבא בקהל אמ' ליה רבן גמליא אסור אתה לבא בקהל אל ר' יהושע מותר אתה לבא בקהל אמ' ליה רבן גמליא והלא כבר נאמ' לא יבא עמונ ומואבי בקהל ה' אל ר' יהושע וכי עמון ומואב במקומן הן יושבין כבר עלה סנחריב מלך אשו וכלכל את כל האומות שג' ואסיר גכולות עמים ועתדותיהם שוסתי ואוריד כביד יושבים וכל דפריש מרובא פריש אל רבן גמליא והלא כבר נאמ' ואחרי כן אשיב את שבות בני עמון כבראשונה אמר ה' וכבר שבו אמ' ליה ר' יהושע והלא כבר נאמ' הגני משיב את שבות עמי ישראל ועדיין לא שבו מיד התירוהו לבא בקהל אמ' רבן גמליא הואיל וחכי הוא איזיל ואפייסיה לר' יהושע כי מטא לביתה חוג חונהו לאשיתא דביתה דמשחרן אמ' ליה מכותלי ביתך אתה גבר שפחמי אתה אל או לודור שאתה פרנסו שאי אתה יודע בצערן של תלמידי חכמים כמה הם מתפרנסים וכמה הם נוונם אמ' ליה נענתי לך מחול לי לא אשגח ביה עשה כשביל כבוד אנא אפייס אמרו מאן מזיל ונמ' להו לרבנן אמ' להו ההוא כובס אנא אוילנא שלח להור' יהושע לבי מדרשא מאן דלביש מדא ילבש מדא ומאן דלא לביש מדא ימר ליה למאן דלביש מדא שלח מרדך ואנא אבשיה אמ' להו ר' עקיבא לרבנן שרוקו גלי דלא ליתו עברי דרבן גמליא ולצערו לרבנן אמ' ר' יהושע מושב דא דאקום ואיזיל אנא לגביהו אתא שרף אבכא אל מזה בן מזה יזה ושאינו לא מזה ולא בן מזה יאמ' למזה בן מזה מימך מי מערה ואפרך אפר מקלה אל ר' עקיבא ר' יהושע נתפייסת כלום עשינו אא כשביל כבודך למחר אני ואתה נשכי לפתחו אמרי היכי נעבד נעבריה גמירי מעלי בקדש ואין מורדין גדרוש מר חדא שבתא ומר חדא שבתא אתי לאקנויי אא לדרוש רג' תלתא שבתא ור' אעזר בן עזריה חדא שבתא וחינו דאמ' מר שבת של מי

תפלת השדר

ולא אכשל וישמחו חברי על כשלוני הרי רעות שקיס סיכאז על ידי סאגרוס להס שיעכמו: מינשבי קרנות חנוכים או עמי הא
הארץ שעוסקין בדבר טיחה: מהגיון לא תרגילוס במקרא יותר מדאי תאנס דמשכא לזן אחר מטיחת ילדים : דענ לפני וני
וכן כדו שתתפללג ביראה ובכוכה: עמוד הימני שני עמודי העמוד שלמה באלס שס הימני יוכן ושס השמאלי כועז הימני
לעולם חשוכ: שטיס התפוצץ פיק בלעז: אוסרני חוכא אות: מיתת עולם לעולם הכא: הרטי כוכה מאימת משפטו אז לדון ו
תולוכין אותי לפניו: עד כאן

תנו רבנן בבניסתו מהו אומי יהי רצון מלפנך ה' אהי שלא יארע דבר
תקלה על ידי ולא אבשל בדבר הלכה וישמחו כי חכירי ולא אומר
על טמא טהור ועל טהור טמא ולא יכשלו חכירי בדבר הלכה ואשמח
בהם ביציאתו מהו אומי מודה אמר לפנך ה' אהי ששמות חלקי מיוש
מיושבי בית המדרש ולא שמת חלקי מיושבי קרנו שאני משכיל והן
משכימי' אמ' משכיל לדברי תורה והן משכימי' לדברים בטלים אמ'
עמל והן עמלי' אמ' עמל ומקבל שכר והן עמלי' ואינן מקבלי שכר
אמ' רץ והן רצי' אמ' רץ לחיי העולם הבא והן רצי' לבאר שחת

תנו רבנן כשחל ר' איעור נכנסו תלמידיו לבקריו אמרו לור למדנו
ארחות חיי וגזכה בהן לחיי העולם הב' אל הוהרו בכבוד חכיריכם
ומגעו כגיבם מן ההגיון והושיבו בין ברכי תלמידי חכמי' וכשאתם
מתפללי' דעו לפני מי אתם עומדי' ובשבי' כך תזכו לחיי העול' הבא
וכשחל רבן יוחנן בן זכאי נכנסו תלמידיו לבקריו כיון שראו אותם
התחילו לבכות אמרו לו תלמידיו נר ישראל עמוד הימני פטיש החוק
מפני מה אתה בוכה אמ' להם אל לפני מלך בש ודם היו מוליכי אותי
שהיום כאן ומחר בקבר שאם כועס עלי' אין כעסו כעס עולם ואם א
אוסרני אין איסורו איסור עולם ואם ממיתני אין מיתתו מיתת עולם
ואני יכול לפייסו בדברים ולשחרו בממון אעפכ הייתי בוכה ועכשיו
שמוליכי אותי לפני מלך מלכי המלכה שהוא חי וקיים לעולם
ולעולמי עולמי שאם כועס עלי' כעסו כעס עול' ואם אוסרני איסורו
איסור עולם ואם ממיתני מיתתו מיתת עולם ואיני יכו לפייסו בדברי'
ולא לשחרו בממו' ולא עו' לא שיש לפני שני דרכי אחת של גן עדן
ואחת של גהינם ואיני יודע באי' מהן מוליכי אותי ולא אבכה אמרו
לו רבינו ברכנו אל יר שתהא מורא שמים עליכם כמורא בשך ודם
אמרו לו תלמידיו עד כאן אל' ולוא תדעו כשאדם עובר עביר אומ'
שלא יראני אדם בשעת פטירתו אמ' להם פגו כלים מפני הטומאה
והכינו כסא לחוקיהו מלך יהודה שבא מתע' רג' אומ'
בכל יום ויום מתפלל אדם שמנה עשרה ר' יהושע אומ' מעין שמנ'
עשרה ר' עקיבא אומ' אם שגורה תפלתו בפיו מתפלל שמנ' עשרה

אם לאו מעין שמנ' עשרה ר' איעור אומ' העושה תפלתו קבע אין תפלתו תחנונ' ר' יהושע
אומ' ההולך במקו' סבג מתפלל תפל' קצרה ואומ' הושע ה' את עמך את שארית ישראל בכל פרשת
העמוד והיו צרכיהן לפנך באי' שות' היה רכוב על החמו' ירד ויתפלל' ואם אינו יכו לירד יחזיר
את פגיו ואם אינו יכול להחזי' את פגיו יכוין את לבו כנגד בית קדשי הקדשי' היה מהלך בספינ'
או באסדא יכוין את לבו כנג' בית קדשי הקדשים" גם הגי' שמנ' עשר כנגד מי אר' הלל
בריה דר' שמואל בר נחמני כנגד שמנ' עשר אוכרות שאמ' דוד כהנו לה בני אים' רב יוסף אמר
כנגד שמנ' עשר אוכרו' שבקש ר' תנחום אמר ר' יהושע בל' כנגד שמנ' עשר חליות שבשדרה
ואמר ר' תנחום אמר ר' יהושע בל' המתפלל צריך שיכרע עד שיתפקקו כל חליות שבשדרה עולא
אמ' עד כדי שירא איסר כנגד לבו ר' חננאל אמ' כיון שנענע ראשו שוב אינו צרי' אמ' רבא והוא

בתמייה כלן ולא יותר ממורא ו
באר ודם: ולואי טיחה כמורא ו
באר ודם טמא כן תחלגו מע
מעבירי הרבה: עבודה בספר
ומורא הכריתות וידע שהכל ה
הוא גלוי להקבה ואינו מכוון ב
בסך: מפני הטומאה טומאת א'
אל המצ' בכל הבית: לחוקיהו
טבא אלי ללמי: מתני'
מעין שמנה עשרה בגמ' תשר'
המשע' ה' וכו': זו תפלה קצרה:
בכל פרשת העבוד' כו' תשרס'
בגמ' ר' אב' אינו יכול לירד: טא
טאן לו וני טיחה את חמורו: ו
יחזיר את פגיו לכה וירגלס: כ
באשדא כיון ותפס כשד בית
הסדה שקריו טיפס בלעז לסן
אחר עיניו הקמרון זה עס זה
הרבה יחד ובלעז מקרא קורא
אתה רשעותי ובלעז רדיל ו
ובלעז אשכנז וילגס ומאטין כ
בזה להולוכין ומקום למקו'
ויכולין להלך עליהם כיון כס
בשטיחה: גז' הכו לה'
כני אלים: טהא ריח לאכנתו
וגבורות וקדושתה' כדאמרינן
כ' ראש השנה ומתן טאות אכני'
תל' הכו לה' כני אלים כו': טית
שיתפקקו טיראנו השקקים הד
הקשרים כיון שסנינו בקוסס ו
וכפטיס מן השקק שלמעלה ו
זהו הקשר שחלל הקבה שקק
נחמס שס: איסר שני קמטיס
אחד מלונטה ואחד מלונעלה ו
וכאיסר רוחכ בסר באמצע:

דיוצער כפסיה סהוא כסר פחפן לכרוע אלא סהוא מצטער: הפקולי מוכר פקולין צור גפן סקורין קטון: כיבנה תקונה
לאחר זמן מרובה קרוב לתרבותו של הנצרי סלמדו להפך דברי אלהים חיים: והסקיף חסב לזכור אותה לסוף סוכה
כדמחזיקין ויסקיף ואסתכי: רשע מעיקרו נסב מרשעתו פעמים סחור נכעסה רשע: הנה ינאי פסטיכו בקדושי סהרב חכמי
ישראל: ינאי רשע מעיקרו נכעסה כדיק וחור לרשעתו: דאתחיל בה התחיל לאמרה נטעה באתנעיתה: לא סגן הא דאז רב יהו
יהודה מעלי אותו: טבעה קולג

במזמר קול ה' על המים: טא
סאמר חנה כשרשת עלן לבי:
עשרים וארבעה רכנות: כשר
כפרשת ויעמד סלמה רנה תפ
תפלה תחנה עשרים וארבעה
איכא: ביומא דרחמי סהוצרך
לבקס רחמים סדבקן עשרים
זה כזה ולא היו מניחין להכניס
ארון לבית קדשי הקדשים כד
כדאז כנועד קטן: מעין כל
כרכה אונז בקוצר ומכרך על
כל אחת ואחת הרכנות נאיונז מ
מכרך אלא נומע תפלה ככל
הכרכות אתה חונן סבין גרא
ראשונז לסס אחרונז הרכנות
כנגד אתה חונן: ויוול את לבב
לככנו כנגד הרכנות לסלוח ל
לנו כנגד סלח לנו להיות גאול
גאוליס כנגד גאולה וכן כלס:
ככאית ארנך לסוף כנה סמו כ
ככאל דטא ירכיכני והוא כנגד
כרכת השנים: והתעיס על ד
דעתך העובדים על דברך: י
יסטנו כנגד כדקה ומשט
ל' א' התעו כימסא על דעתך
יסטנו הרכנות לספוט
כדברך וכן עיקר כר ל' וכן
בהג': לייט עלה אכיי לבי סמ
סמדלג הרכנות וכוללן ככרכה
אחת: כל הזנה מי עבדין כר
עקיבא כלות כ' א' מתפללן
סמנה עסרה סלמות מי עבדי
כר עקיבא לוח כרכה רביעית
כפטי עזמה דהסתא כסמיתפל
כסמיתפללן הרכנות נכסד כ
כותיה

דמצער נפשיה ומחוי כמאן דכרע הנ
תמני סרי תשסריהוין אר לוי ברכת ה
המינן ביבנה תקונה כנגד מי תקונה
אר לוי בריה דר' שמואל בר נחמי לר' ה
הלל כנגד א הכבוד הרעים לרב יוסף
כנגד אחד שבקרית שמע' לר' תנחום
אר יהושע בן לוי כנגד חוליא קטנה שבשדרה
הפקולי הסדיר שמנה עשרה ברכות לפני רג' על הסדר ביבנה אמ
להם רג' לחכמים כלום יש אדם שידוע לתקן ברכת המינן עמד שמ
שמואל הקטן ותקנה לשנה אחרת שכחה והסקיף בה שתים ושלוש
שעות ולא העלוהו אמאי לא העלוהו והאמר רב יהודה אמר רב טעה
בכל הברכות כלן אין מחזירין אותו בכרכת המינן מחזירין אותו חי
חיישינן שמא מין הוא שאמי שמואל הקטן דאיהו תקנה ונחוש דלמ
הדר ביה אמר אכיי גמירי טבא לא הוי בי שא ולא והכתי ובשוב צדיק
מצדקתו ועשה עול' ההוא רשע מעיקרו אבל צדי מעיקרו לא ולא
והתנן אל תאמן בעצמך עד יום מותך שהרי יוחנן כהן גדול שמש
בכהונה גדולה שמני שנה ולכסוף נעשה צדוקי אמר אכיי הוא ינאי
הוא יוחנן רבא אמר ינאי לחוד ויוחנן לחו ינאי רשע מעיקרו ויוחנן
צדיק מעיקרו המהא לאכיי אלא לרבא קשיא אמר לך רבא צדיק מ
מעיקרו נמי דלמא הדר ביה אי הכי אמאי לא אסקוה שאמי שמואל
הקטן דאתחיל בה דאמר רב יהודה אמר רב ואתימר יהושע בן לוי
לא שגו אלא שלא התחיל בה אבל התחיל בה גומרה' הני שבע ד
דשבתא כנגד מי אר חלפתא בן שאול כנגד שבעה קולו שאמר דוד
על המים הני תשע דראש השנה כנגד מי אר יצחק דמן קרטינג' כ
כנגד תשעה אזכרות שאמרה חנה כתפלתה דאמר מר בראש השנה
נפקדה שרה רחל ורנה' הני עשרים וארבעה דתעניתא כנגד מי
אר חלבו כנגד עשרים וארבעות רגנות שאמר שלמה בשעה שהכניס
ארון לבית קדשי הקדשים אי הכי כל יומא נמי נמריגהו אל אימת א
אמריגהו שלמה ביומא דרחמי אגן נמי ביומא דרחמי אמר' להו
רג' אומ' בכל יום מתפלל אדם שמונה עשרה וכו' מאי מעין שמנה

לויט
עלה אכיי אמרן
דמצלי הרכנות
והכי קוילן ויש ספרי דמסיק
הני מילי במתא אבל כדרך
סרי כדומע במסילת גבי
ר' ינאי וכו':

עשרה רב אמר מעין כל ברכה וברכה ושמואל אמר הבינו ה' אהינו לדעת דרכך ומול את לככנו ל
ליראתך ותסלח לנו להיות גאולים ורחקנו ממכאובינו ודשננו כנאות ארצך ונפוצותינו מארבע
תקבץ והתועים על דעתך ישפטו ועל הרשעי תנף ידיך וישמחו צדיקי' בכמן עירך ובתקו היכלך
ובצמיה קרן לדוד עבדך ובעריכ גר לבן ישי משיחך טרס נקרא ואתה תענה באי שומע תפלה
לייט עלה אכיי אמרן דמצלי הבינו אמר רב נחמן אמר שמואל כל השנה כלה מתפלל אדם הבינו
חוץ ממוצאי שבת וממוצאי ימי טובי מפני שצרי לומר הכדלה בחונן הדעת מתקף לה רבה בר
שמואל וגימרה ברכה רביעית כפני עצמה מ' לא תגן ד' עקיבא אומר אומרה ברכה רביעית כפני עצ
עצמה ד' איעור אומר בהודאה אטו כל השנה כלה מי עבדין כר עקיבא דהשתא נמי נעבד כל
השנה כלה מאי טעמ' לא עבדין כר עקיבא תמני סרי תקון תשסרי לא תקו הכא נמי שבע תקון

וגבוליה בהביכנו דאמר כמק דכדכל השנה כלה מתפלל אדם שמונה עשרה חוץ ומנוחא ויהי משכי טורח כבוד ו
ומשכי הענינות ויהי מתפלל יח שלמות משכי שצריך לומר הבדלה בחונן הרעתי תוה אחמי לא פריך וככללה
בהביכנו ויל דלא דמי דהתם כל השנה כלה מתפלל יח ואין לנו להקשות וככללה כדו לשנות המנהג של כל השנה אבל
הכא שכל השנה מתפלל הביכנו פריך שפיר למה לי לשנות המנהג בשביל אהה חכמתנו וככללה בהביכנו הא דאדכר

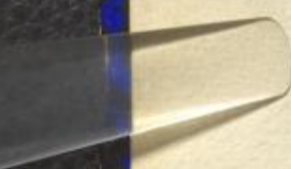
אחר שומע תפלה
ודאי מחזירי אותנו מיהו אס ל
לא עקר רגליו אינו צרי לחזן
לראש ולא לברכת הטנים אלא
חוזר לשומע תפלה וכן מש
משמע בירושלמי שרק אין עו
עומדי דקאמ' אס לא טאל כב
בברכת הטנים מחזירין אותנו
וליהיכן חוזר שמעך כמס ר'
ינחם אמי אס עקר רגליו חוזר
לראש ואס לאו חוזר לשומע ת
תפלה הכא נמי אס עקר רגליו
חוזר לראש ואס לאו חוזר לשו
לשומע תפלה אלא משמע ב
בהדיא דאינו חוזר לשומע תפ
תפלה כי לא עקר רגליו ויהו
הירושלמי פליג איתלמוד דיהן
מבכורות גמירי דהכא קתני לא
הזכיר מבכורות גמירי מחזירין
אותנו ולא קאמ' לחזירי בשומע
תפלה וכירושלמי קאמ' אס לא
טאל בברכת הטנים חומרה ב
בשומע תפלה ודכותא אס לא
הזכיר מבכורות גמירי הזכיר
בשומע תפלה ויהי אס כאלה
שהיא מדנוחק אומ' בשומע תפלה
אזכרה שהיא מריוח לא כמ' אל
אלת דבהדי איתא התם דחז'
מבכורות גמירי לשומע תפל'
נאשער להיות שהתלמוד טלנו
לא חשש לפרש משום הק' כד
כדאית בירושלמי והא דקתני
לא הזכיר מבכורות גמירי מח
מחזירין אותנו איירי טלא הזכ'
כלל בשומע תפלה וכירושלמי
קאמ' היה עומד בטל והזכיר ט
אל גמס ומחזירין אותנו פי בימי

שב תקון תמני לא תקון מתקיף לה רב
זוטרא ונכללה מכלל הבינו ה' אהינו
המכר ל בין קדש לחול קשיא אמר רב
ביבי בר אבוי כל השנה כלה מתפלל א
אדם הבינו חוץ מימות הגשמי מפני
שצריך לומר שאלה בברכת השנים
מתקיף לה מר זוטרא ונכללה מכלל
ודשנו בגאות ארצך ותן טל ומטר א
אתי לאטרודי א הכי הבדלה בחונן
הרעת גמי אתי לאטרודי אמרי התם כ
כיון דאתא בתחלת צלותא לא מטריד
הכא כיון דאתי באמצע צלותא מט
מטריד מתקיף לה רב אשי ומר
בשומע תפלה דאך תנחום אמר רב א
אסי טעה ולא הזכיר גבורות גשמים ב

שם תקון בראשונות נב אחר
אחרונות והביכנו וככללה לה
להבדלה מכלל בתוך הביכנו
כדרך שה' כולל בחונן הרעתי
יואמר הביכנו ה' אלהינו המב
המבדיל בין קדש לחול לדעת
דרבי: לאטרודי לטעות: בתח
בתחלת התפלה יכא אדם לכונ'
דעתו יותר מן האמצע: גבורת
גמירי הזכרה בעלמא היא ל
לשיכך מחזירין אותנו שאינה
תפלה: טיפול לאומרה בשומע
תפלה ביחוד מחזירין אותנו: כ
בצבור יחיד המתפלל עם הש
הצבור: אדכר קודם שומע תפ
תפלה אין מחזירין אותנו טיכול
לאומרה בשומע תפלה:

בתחיית המתים מחזירין אותנו שאלה בברכת השנים אין מחזירין או
אותו מפני שיכול לאומרה בשומע תפלה והבדלה בחונן הרעת אין
מחזירין אותו מפני שיכול לאומרה על הכוס טעה שאמ' גופא אר
תנחום אמ' רב אסי טעה ולא הזכיר גבורות גשמים בתחיית המתים
מחזירין אותו שאלה בברכת השנים אין מחזירין אותו מפני שיכול ל
לאומרה בשומע תפלה והבדלה בחונן הרעת אין מחזירי אותו מפני
שיכול לאומרה על הכוס מיתבי טעה ולא הזכיר גבורות גשמים
בתחיית המתים מחזירין אותו שאלה בברכת השנים מחזירין אותו
והבדלה בחונן הרעת אין מחזירין אותו מפני שיכול לאומרה על הכ
הכוס לא קשיא הא ביחוד הא בצבור בצבור מאי טעמא לא משום
דשמעה משליח ציבור אי הכי האי מפני שיכול לאומרה בשומע תפ
תפלה מפני ששומע משליח ציבור מבעי ליה אלא אידי ואידי ביחי
ולא קשי' הא דאדכר קוד' שומע תפלה הא דאדכר בתר שומע תפל'

בימות הק' נר' והתניא בטל ובכונות לא חייבו חכמים להזכ' והכי פריך כי היכי דאס לא הזכיר כלל מטל אינו עכוב ואס
היה רונה להזכיר מחזירי הכא נמי אס עומד בטל והזכ' של גמס אין לחוש דלא גרע מדלא הזכיר טל כלל ומשני דלא דמי ההוא
דמקל ומצלי להחזיר דמצלי ולא מקל פי מקלל כלומר אינו דומה כשעומד בטל והזכיר של גמס שהוא סיון קללה לתי שאינו
מזכיר כלל לא טל ולא גמס שאינו מקלל וכן הלכה למעשה שאס עומד בטל והזכיר של גמס דמחזירין אותנו ואס לא הזכ'
משניהם כלל אין מחזירין אותנו והדר קאמ' בירושלמי קאי בגמס והזכיר של טל אין מחזירין אותנו ופריך מהבא והתניא אן
טלא הזכיר מבכורות גמס מחזירין אותנו ומשני הא דאדכר הא דלא מדכר לא טל ולא מטר לכך מחזירין אותנו ה
הא דהזכיר של טל ומטר ולא נהירא דפשיטא אס הזכיר טניהם דאין מחזירין אותנו ואס לא הזכיר כלל פשיטא דמחזירין אותנו
אלא ודאי יש לפרש הא דאדכר טל הא דלא מדכר כלל לא טל ולא מטר לשיכך מחזירין אותנו אבל אס הזכיר טל אף בימות חג
הגמירי אין מחזירין אותנו לכך יש כני אדם שאומרים כל טעה טל מתוך טהס רגליו אס כן בימות הגמירי אס טבח מוריד
הגמס אין מחזירין אותנו טעה

תפלת השחר

תחנוניו כגון אלקי כבודי לטובי מרע שאינו אומרי בעמידה אחר תפלה: אבל איכנו רגו הויא סיוס תפלתו כעקיר אשי לא עקר
יכמוטור ויהיו לשון קבע חק קבוע הוא עלי להתפלל וצריך חכי לצאת ידיה שאינו יכו לכונן לבו לשאלו צרכיו: לחרט בה דבר
בבקשתו ויהיו לשון קבע כיום כן אהמול כן מחר: דלית מטרידנא: שמה אטעה ולא אדע לחזור למקו שהפסקתי: שאינו מתפלל
עס דמדומי חמה ויהיו לשון קבע תפלתו עליו חק קבוע לצאת ידי חובה ואינו מקטי לחזר אחר שעת מצוה ועת רצון: עס ד
דמדומי חמה: תפלת יוצר עס

הכין החמה ותפלת המנחה עס
סקיעת החמה: ויראוך עס שמש
ו תפלת יוצר: ולפני ירח וז ת
מנחה: לויטי במערכה על מי
שמעיה תפלת המנחה עד דת
דמדומי חמה שמה תערוף לגו ה
השע על ידי אונס ועובר הזמן
: בכל פרשת העבור וכו' כמו
פרישת העבו: אשי בשע סאת
מתמלא עליהם עברה כשהו
עוברת: והכי משמע בכל עני
עניו פרישת העבו כגו עבר
בעברה: יהיו כל צרכיהם בלגו
בלויס לפיכך לרחס עליהם: א
אשי בשעה שהן עוברין ולשון
פרישת העבור שהן פורטין ל
לעברה: עשה רצונך בשמים:
סאין עס חטא ואין רצונך עלי
עליהם אלא לטוב: ועבור לתח
לתחתוני: על רצונך: נתן להם
לייראוך: נחת רוח שלא יתעבר
יתערכב רוחס עי הבריו כגו
ע' חיות ולשע: והטוב בעיניך
עשה אהה להם ודוגמ זן וצונו
בשער סנסטים ויאמר בני יס
ישראל חטאנו עשה אהה לנו כ
טוב בעיניך אך הצילנו וגו':
טובה: לשון גמחה יותר מתפלה
נדעתס קצרה: ואיכס יודעים
לפרס צרכיהם: לא תרתח ולא
תחטי: לא תכעוס שמתו הכעס
אהה בא לירי חטא: לא תרני לא
תשתכר כיון: המלך טול רשות:

אמר ר' תנחום אמר ר' אמי ר' יהושע
בל טעה ולא הזכיר של רוח בעבודה ונ
ונזכר בהודא חוזר לעבוד בשי שלו
חוזר לעבוד ואם סיים חוז לראש אמ
רב פפא בריה דרב אחא בר אדא הא
דאמר סיים חוז לראש לא אמרן לא
שעקר רגליו אבל לא עקר רגליו חוז
לעבוד אל מנא לך הא אל מאב מרי
שמיע לי ואב מרי מרב אמ רב נחמן
בר יצחק הא דאמרת עקר רגליו חוזר
לראש לא אמרן לא שאינו רגו לומר
תחנוני אחר תפלתו אבל רגו לומר
תחנוני אחר תפל חוזר לעבוד איכא
דאמ אמ רב נחמ בר יצחק הא דאמ
כי לא עק רגליו חוז לעבוד לא אמרן
לא שרגו לומר תחנוני אחר תפלתו א
אבל אם אינו רגו לומר תחנוני אחר ת
תפלתו חוזר לראש ר' איעור אומר
העוש תפלתו קבועו מאי קבע
אר יעקב בר אידי אר אושעיא כל ש
שתפלתו דומ עליו כמשוי ורבנן אם
כל שאינו אומר בלשו תחנונים רבה
ורב יוסף דאמ תרויהו כל שאינו יכול
לחדש בה דבר אר זירא אנא יכילנא

טעה ולא הזכיר של רוח בע
בעבוד חוזר לעבוד
וצהב פירש דוקא ביחוד אבל
בזכו אינו חוזר מפני שמוע
מאז: מיהו צריך לדקדק מפי
החזן כל אית ואת של תפלה א
אנש טהא בקי דהא אמרינן ו
ברה כשס טמוציא את שאינו א
בקי כך מוטי הבקי ואנש דאת
דאמרינן התס לא פטר רגליו
העס טכסדות משוס דאניסו ו
וטרידי אבל טעה לא יול הינו
סלא התפלל כלל אבל היכא ס
שהתפלל כבר לא חסבינן ליה
כאלו לא התפלל כלל ויהי לכל
דבר טמוציורי איתו אי הדר ס
טמוע ליה תפלות דעבורי מרא
ועד סוף כסין נהרין ססק דוק
טכס להזכיר של רוח אבל טכס
ברכה שלמה מחזירין איתו וא
ואינו יוצא בסמיעתו משכ
איכא דאמרי אית רב נחמן
וכו' רב אלפס פסק כ
כאיכא דאמרי דכרגיל לומר ת
תחנוניו ולא עקר רגליו אינו
חוזר לראש ואס אינו רגיל גס
כי לא עקר רגליו חוזר לראש
ואס עקר גס כי רגיל לומר ת
תחנוניו כגו אלהי כגו חוז לראש:

לחדושי בה מלת ומסתפינ דלמ מטרידנ אביי בר אבין ור חננא
בר אבין דאמ תרויהו כל שאין מתפלל עס דמדומי חמ דאר חיי
בר אבא אר יחגן מצוה להתפלל עס דח ואר זיר מאי קרא יראוך
עס שמש ולפני יר דודורי לייטי עליה כמערכ אמאן דמצלי עס ד
ד'ח מאי טעמ דלמ מטרפא ליה שעת ר' יהושע אומ המהל במקו סכנמתפלל תפל קצרה:
מאי פרש העבו אמ רב חסד אמ בר עוקב אפי בשע שאתה מעל עליהם עבר כאש עובר
יהיו כל צרכיה לפנד" איכ דאמ אמ רב חסד אמ בר עוקב אפי בשע שהן עוברי על דת יהיו
כל צרכיהם לפנד" תר המהלך במקו גדודי חיה ולסטי מתפל תפל קצר" איזוהי תקר איעור
אומ עשה רצונך בשמי כמעל ותן נחת רוח ליריאך מתח והטו בעינך עשה באי שות ר' יהושע
אומ שמע שועת עמך ישראל ועשה מהר בקשתם באי שות ר' איעור בר צדוק אומ שמע צעקת
עמך ישראל ועשה מהרה בקשתם באי שות אחרים אומרי צרכי עמך ישראל מרובין ודעתן קצר
ירבה אהינו שתתן לכל אחר כדי פרנסתו ולכל גויה וגויה די מחסורה באי שות אמ רב הונא
הלכה כאחרים אל איהו לרב יהודה אהוה דרב סלא לא תרתח ולא תחטי לא תרוי ולא תחטי
וכשאתה יוצא לדרך המלך בקונך וצא מאי המלך בקונך וצא אמר יעקב אמ רב חסד וז תפלת
הדרך ואר יעקב אמ רב חסד כל היוצא לדרך צריך להתפלל תה מאי תה יר מה אהי שתוליכמ

לישתף כפשוטו אל יתפלל תפלה בלשון יחיד אלא בלשון
 רבים שמתוך כך תפלתו נשמעת: ועד כמה זמנה להתפלל
 עד פרסה אבל לא לאחר שהלך פרסה ובהלכות גדולות
 מפרש עד כמה יבקש לילך טיהא צריך להתפלל עד פרסה
 אפי' אין לו לילך אלא עד פרס
 אבל דרך פחותת פרסה אין צ
 צריך להתפלל תפלה זו: רב ט
 טסת מאור עינים הנה: והיות
 טוב אל תקרא רש' הואיל ואפי'
 יכול להתפלל מעומד שהרי ח
 חבורתו עומדת לא אקרא רש'
 להתפלל מהלך ואפי' שמתוך:
 וכו' משי לביתיה בעי' מהדר ל
 לצלוני שהרי לא התפלל כלום
 מתפלת שמונה עשרה: שאין ד
 דעתו מיושבת עליו סקס עליו
 עכוב הדרך: לכונן את הרוח
 לצד ארץ ישראל כדבעי למיז
 תל טהכל פניו כו' אחורי בית
 הכפורת במערב העזרה היו
 אז איהו חזר ומתפלל בית קדשי
 הקדשים לכשתל מערכי של עז
 עזרה והעומד סס מחזיר פניו
 לבית הכ' גורת למזרח: ובקרן
 וכפשינה איכא כשתות דמיז:
 הו' מקדמי קודס היום:

שתוליכנו לשלום ותצעידנו לשלום ות
 ותסמכנו לשלום ותצילנו מכף כל אויב
 ואורב בדרך ותשלח ברכה במעשה י
 ידי ותתננו לחן לחסד ולרחמי' בעיני
 ובעיני כל רואי באי' שומע תפלה "
 אמ' אבי' לעולם לי' שתף איניש נפשיה
 בהדי צבורא היכי נמי יהי רצון מלפני
 ה' אלהינו שתוליכנו לשלום וכו' אימת
 מצלי' אר' יעקב אמ' רב חסדא משעת
 שמהלך בדרך עד כמה אר' יעקב אמ'
 רב חסדא עד פרסה והיכי מצלי' להדי
 רב חסדא אמ' מעומד רב ששת אמ' א
 אפי' מהלך רב חסד' ורב ששת הו' קא
 אולי' באורחא קס רב חסדא וקא מצלי'
 אל רב ששת לשמעני' מאי קא עביד רב
 חסדא אל קאי ומצלי' אל אוקמן נמיל
 לדידי ואצלי' כהיו' טו אל תקר רע מאי
 איכא בין הבינונו לתפלה קצרה הבינונו
 בעי' לצלוני תלת קמיי'תא ותלת בתריי'תא וכו' מטי' לביתיה לא בעי' ל
 למהדר לצלוני בתפלה קצרה לא בעי' לצלוני לא תלת קמיי'תא ולא
 תלת בתריי'ת' וכו' מטי' לביתיה בעי' למהדר לצלוני והלכתא הבינונו
 מעומד תפלה קצרה בין מעומד בין מהלך' היה רוכב על החמור
 וכו' תנו רבנן היה רוכב על החמור והגיע זמן תפלה אם יש לו
 מי שיאחז את חמרו ירד למטה ויתפלל ואם לאו ישב במקומו ויתפ
 ויתפלל ר' אום בין כך ובין כך ישב במקומו ויתפלל לפי שאין דעתו
 מיושבת עליו אמ' רבא ואיתימ' ר' יהושע בן לוי הלכה כר' תנו
 רבנן סומאומי שאינו יכול לכוין את הרוחות יכוין לבו כנגד אכזי' ש
 שבשמים שנאמ' והתפללו אל ה' אלהים היה עומד בחוצה לארץ יכוין את לבו כנגד ארץ ישראל
 שנאמ' והתפללו אליך דרך ארצם היה עומד בארץ ישראל יכוין את לבו כנגד ירושלים שנאמ' ו
 והתפללו אליך דרך העיר אשר בתרת בה' היה עומד בירושלים יכוין את לבו כנגד בית המקדש
 שנאמ' והתפללו אליך אל הבית הזה והתחננו אליך' היה עומד בבית המקדש יכוין את לבו כג
 כנגד בית קדשי הקדשי שנאמ' והתפללו אליך אל המקום הזה' היה עומד בבית קדשי הקדשי
 יכוין את לבו כנגד בית הכפורת היה עומד אחורי בית הכפורת יראה עצמו כאלו לפני הכפורת ג
 נמצא עומד במזרח מחזיר פניו למערב במערב מחזיר פניו למזרח בדרום מחזיר פניו לצפון ב
 בצפון מחזיר פניו לדרום נמצאו כל ישראל מכוונן את לבם למקום אחד אר' אבין ואיתימ' ר' אבנ
 אבינא מאי קראה כמגדל דוד צוארך כנוי לתלפיות תל שהכל פונים לו אבוח דשמואל ולוי כי
 הו' בעו למפק לאורחא הו' מקדמי ומצלו וכו' הוה מטי' זמן קש קרו' כמאן כי האי' תנא דתנא ה
 השכים לצאת לדרך מביאין לו שופר ותוקע להלכו ומגענע מגלה וקור' בה וכשיגיע זמן קש קורא
 השכים לישב בקרון או בספינה

מאי איכא בין הבינונו לתפלה קצרה תימ' לית דאיכא
 ביניהו דתפלה קצרה אינו מתפלל אלא במקום ס
 סכנה והבינונו מתפלל אפי' שלא במקום סכנה ויל דהכי ק
 קא בעי מאי ביניהו כל אחד במקומו תפלה קצרה במקום ס
 סכנה והבינונו שלא במקום ס
 סכנה: והיכי מצלי' לה
 התפלת הדרך קאי
 ורב טסת את אפי' מהלך וקיי'
 לן כרב טסת ומיזו בתוספתא
 פסק הר' יוסף כרב חסדא וכו'
 וכן רב אלפס פיר' דרב חסדא
 עדיפא ליה טסי' הלכה כר'
 שלא ירד למטה ואפי'
 שלא במקום סכנה ואפי' כמה
 במהלך מתפלל ואינו צריך לה
 להחזיר פניו כנגד ירושלים:
 היה עומד בחוצה לארץ י
 יכוין כנגד ארץ ישראל
 וכו' לבו דאפניו קאי כדקתני
 טיפא היה עומד במזרח מחז'
 פניו למערב: תל תלפיות
 סכל פני פניו בנכך
 שמתפלת קיי' לן וכן מסקינן
 בלא יחזור דקא' אתין דקיימ
 הקיימיתין להפנא דארץ ישראל
 אדרימו ולא כהני אמוראי דל
 דלעיל ושלנו דסכינה במז'
 או במערב עכשו' אנו במערב
 של ארץ ישראל על כן אנו פנינו
 למזרח: אבוח דשמואל
 ולוי הו' מקדמי ומצלי'
 פי רש' קודס עומד הסחר ולי
 נראה דא' לא היו יוצאין כלל
 ביום דעדי' אינו יוס לכך כר'
 כשר' דמטעלה עומד הסחר
 קאל והו' מקדמי קודס הכן ה
 החמה קאל ועדיין אינו זמן ע
 תפלה:

בקרין ובספינה איכה בעתותיה קורא קש ימתין עד סיגוע זמן קש ויקרנו ואחכ יתפלל: תגלה מעומד עדיף סיכול לב
לכוין לבד לשי היו מקדימו להתפלל מעומד בביתם סלא ינטרכו להתפלל בדרך ביהלך: עכתא דרגלא סלפטי פסח ועצרת
וסכות ומדומד בעירו ומד אטרא בעירו היו הדרסניס ושחרי היו העם הלכו לבית המדרש וכסמיגוע זמן קש קורין והדרסן
דורס והעם כסמיטין ומתפללי אים אים לבדו ולכך הס היו מאספין להם עשרה שחרית קודם טילכו לבית המדרש וקורין קש
ומתפללי כסמיכ גאלה לתפל

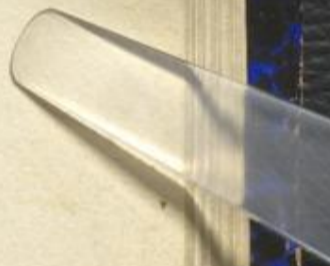
מסמך גאלה לתפלה עדיף
תלתתפלל מעומד
והיו פסקינן בהג הלכה כרבי
סמיגוע כן אלעזר ומשמע דוח
כרכות מותר להתפלל בדרך
כמהלך ואין צריך לעמוד ואלת
ומאי טעם מהכוננו דמסקינן
לעז דמעומד דקא ויל דסאטי
הכוננו שהיא קצרה ואין כאן
כטול דרך כל כך כמו ביח בר
כרכות ועוד פי הר"ם דהכא כי
הדר לביתיה מצלי מעומד כד
כדאמרי בסמוך רב אשי מצלי
כהדי כבורא ביחי מיושב כדי
לקרות קש בסעיתה וכי הדר
לביתי מצלי מעומד ור"ח פסק
כאכזה דשמאל ולוי ומיהו מד
מדקאמ רב אשי לא חזינן לרב
לרבנן קסיטי דקא עברי הכי
משמע דאין הלכה כמותם
אין הלכה כה יהודה דאמר
משנ ר אלעזר כן עזרי
אלא הלכה כרבנן וכן פסק
ר"ח דלכיו מייטי ר אחי ור אשי
סחי ומתפללין ביחד כרבנן ו
כיו עמודי דרסי ואשמעינן
כרבנן

בקרין או בספינה מתפלל לכשיגיע ז
זמן קש קורא ר שמעון בן אעזר אומ
בין כך ובין כך קוד קש ומתפלל כדי
שיסמוך גאלה לתפלה במאי קא מ
מפלגי מר סבר תפלה מעומד עדיף
ומר סבר מסמך גאלה לתפלה עדיף
מרימר ומר זוטרא הוה מכנפי כי
עשרה בשבתא דרגלא ומצלו והדר
גפקי לפרקא רב אשי מצלי בהדי
צבורא ביחיד מיושב כי הוה אתי לב
לביתה הדר ומצלי מעומד אמרי ל
ליה רבנן ולעביד מר כמדרימר ומר זו
זוטרא אמר להו שריחא לי מלתא ל
ולעביד מר כאכזה דשמואל ולוי אמר
להו לא חויג להו לרבנן קשישי מינן
דעברי הכי מתע
ר אעזר בן עזריה אומ אין תפלת המ
המוספין אא כחבר עיר וחכמים או
אומרי כחבר עיר ושלא כחבר עיר
ר יהודה אומ משמו כל מקום שיש
שם חבר עיר יחיד פטור מתפלת המ
המוספין גמ
ר יהודה הינו תנא קמא איכ ביניהו

והדר כפקי לפרקא דרסי ומד
ומצלו בהדי צבורא ל" דרב ו
אמר היה ראש יטיבה כמתא מ
מחסי נדרס והו לא היה מתפל
קודם כי המדרס אלא כסמיגוע
זמן קש לנחם הרבה יחד למתן
למתערגו העומד לסניו וכעו
שהתעורגו משמיט לרבי הוא
קורא את שמוע וסומך גאלה לת
לתפלה ומתפלל מיושב סלא ה
היה רוצה לזאת טלא להטריחו
את הצבו לעמוד מפני: כהדי
צבורא כטעה שהצבו כסמיטין
ומתפללין אי כיו בהדי צבור
כלומ כמו שהא יושב בתוך ה
הצבור לומ שאינו יושב וכי הו
הוה אתי לביתי חזר ומתפלל ו
מעומד לכון את לבו שריח לי
מלתא לאחר בית המדרש עד ו
סאתפלל ולעביד מר כאכזה ו
דשמאל ולוי סמתפללין קודם
היוס כביתם מעומד ולא תב
תצטרך לשתי תפלות ומשום מ
משנ גאלה לתפל סיון דמצל
קודם קש לא קפדי: לא חזינן ל
להו לרבנן קסיטי מינן דעברי
הכי סיקדימו תפלה לקש הלכך
כיון דמתין מתפלה ועד זמן
קש מצוה לסמוך תפלה אחר ת
גאלה לסיכך מתפלל מיושב כ
במקומו ולפי שאין דעתו יחי
מיושבת עליו כל כך כדי לחזו
ולתפלל בביתו מתע
אין תפלת המוספי אלא כחבר
עיר לא תקנה אלא ככברי ח
חבר עיר חכורת העיר אכל ל
לא ליחיד: משמו סל ר אלעזר ו
בן עזריה: כל מקום שיש סס ו
כו וכגון פריך הינו תק אליכא
דה אלעזר בן עזריה: גמ
יחיד סלא כחבר עיר יחי הדר
בעי סאי סס עטר לתק אליכא
דה אלעזר דאין לא תקנה אלא
בעטר וחי זה פטור ולר יהודי אין
יחי פטור אלא במקן עטר: סס
פוטין: ככהרדע: לשי סס סס
צבו והשליח פוטרכי: פולמוסא חיל: דצלי והדר צלי ולמה לי שתי תפלג אלא אחת סל שחרית ואחת סל מוספי סל לית ליה דר
אלעזר בן עזריה: ודלמא מעיקרא לא כיון דעתיה נתרניו דשחרית: מאן גברא רבא משהיד עליה רבי יוחנן שהעיד על הד
הדבר יפה דקדק סכסכיל תפלת המוספין חיתה:

יחיד שלא כחבר עיר תנא קמא סבר פטור ור יהודה סבר חייב
אמר רב הונא בר חיננא אמר רב חייא בר רב הלכה כר יהודה שאמ
משום ר אעזר בן עזריה א"ל רב חייא בר אבין שפיר קא אמרת ד
דאמ שמואל מימי לא מצלינא צלותא דמוספי ביחיד כנהרדע לבר
מהווא זומא דאתא פולמוסא דמלכא למת ואטרדיו רבנן ולא צלו
וצלי לי ביחיד והוא יחיד שלא כחבר עיר יתיבר חננא קרא
קמיה דר ינאי ויתבוקאמ הלכה כר יהודה שאמ משום ר אעזר בן
עזריה א"ל פוק קרא קראד לברא דאין הלכה כר יהודה שאמ מ
משום ר אעזר בן עזריה א"ל יוחנן אני ראיתי את ר ינאי דצלי והדר צלי
א"ל ר ירמי לר זיר ודלמ מעיקר לא כיון דעתו ולבסו כיון דעתיה
א"ל חזי מאן גבר רבא דקא מסחי עליה ר אמי ור אשי אעג דהו
להו תליס כי כגשת בסברי לא הוה מצלי אא כיני עמודי היכא דהו
גרסי אתמר רב יצחק בר אבדימי משום

מסמך גאלה לתפלה עדיף
תלתתפלל מעומד
והיו פסקינן בהג הלכה כרבי
סמיגוע כן אלעזר ומשמע דוח
כרכות מותר להתפלל בדרך
כמהלך ואין צריך לעמוד ואלת
ומאי טעם מהכוננו דמסקינן
לעז דמעומד דקא ויל דסאטי
הכוננו שהיא קצרה ואין כאן
כטול דרך כל כך כמו ביח בר
כרכות ועוד פי הר"ם דהכא כי
הדר לביתיה מצלי מעומד כד
כדאמרי בסמוך רב אשי מצלי
כהדי כבורא ביחי מיושב כדי
לקרות קש בסעיתה וכי הדר
לביתי מצלי מעומד ור"ח פסק
כאכזה דשמאל ולוי ומיהו מד
מדקאמ רב אשי לא חזינן לרב
לרבנן קסיטי דקא עברי הכי
משמע דאין הלכה כמותם
אין הלכה כה יהודה דאמר
משנ ר אלעזר כן עזרי
אלא הלכה כרבנן וכן פסק
ר"ח דלכיו מייטי ר אחי ור אשי
סחי ומתפללין ביחד כרבנן ו
כיו עמודי דרסי ואשמעינן
כרבנן

תפלת השחר

והתגיא טעה ולא הזכיר כל ר"ח בערבית אין מחזירין אותו ל' ג' ליה דהא אמרי' בסמוך טעה ולא הזכיר כל ר"ח אין מחזירין
אותו לפי שאין מקדשין כו' אי נמי אי איתא אנב אחרינא נקט ליה כבוה ישהה בין תפלה לתפלה כגון
אדם שטעה ורצה להתפלל וכן בין תפלת שחרית לתפלת המוספין כדו סתתחולל דעתו עליו ומפרס
בירושלמי דהיכנו כטיילך ארבע אותות לפי שאין יתקדשין את
החדש כו' פירש לעיל וזה שמקשה ותפוסק

לית משום דשנת ומטני דהיכנו
דוקא לעשאו מצוה אחר עוברת
אבל ית דוקא בליילה ראשונה
אין מחזירין אותו לפי שאין מ
מתקדשין החדש בליילה אבל ב
בליילה שניה מחזירין אותו ש
סבבר מקודש מניו טלפסכו ולא
נרא לחלק מסתברא
מלתייה דרב

כחז מלא כלו סתי אותנו טלפס
מלא דאז וכול לאנותרו לערבי
של מחר טהא עיקר יהיה אולי
הרד יחק לכל דבר שאמרנו ח
הכמים אין מחזירין אותו כגון
יעלה ויבא ועל הניסיוס לא מ
מכעיא חס עקר רגליו ופתח
בברכה שלאחר דאין מחזירין
אותו אלא אפילו לא עקר אלא
פסיוס אותה ברכה שתקנו בה
לאומרה אין מחזירין אותו ולא
כהירא לרבי אלחנן דהא חזינ
בברכת המזון דאותן שאמרנו
הכמים מחזירין וגם אותן שאין
מחזירין טון היכא דלא עקר
רגליו כדאז לקמן חס טכח ש
של טבת וסיוס הברכה כלה וע
ועדן לא התנו בברכת הטוב
והמטיב אולי בריך אשר נתן ש
פכתנות למנוחה כו' וקאזי נמי
הקס חס טעה ולא הזכיר כל ר
ר"ח קודם טעקר רגליו דהיינו
קודם שיתחיל ברכת הטוב זה
והמטיב דאותה קנרא עקר ד
רגליו אומר בריך אשר נתן ד

ראשי חדשים וכו' אלמא היכא דלא עקר אלנו ואלנו טון ואס עקר רגליו שהתחיל בברכת הטוב והמטיב של טבת חוזר לראש
ועל ר"ח מעוות לא יוכל לתקון והכא נמי יחזור באותה ברכה חס לא התחיל בברכה שלאחריה ומהו אין ראיה מהת דשאי
הקס בברכת המזון טכבר בריך בברכות וברכת הטוב והמטיב לאז דאורייתא היא על כן אין מחזירין אותו לגמרי כי אין ד
דושה טס הספק כל כך ואין להביא ממנו ראיה ליה ברכות דאס יחזירוהו בדבר שאין לו לחזור תני כמו הספקה ועוד דאין
להביא ראיה לכאן דאס היית אומר היכא שלא עקר רגליו ביח ברכות שהיה לו לחזור ח"כ היה צריך לחזור לרצה ואין זה הגון
ומיהו אומר הרי דראה את ר"ת דהיכא דלא עקר רגליו חוזר לרצה אפילו בדברים שאין מחזירין כגון על הניסיוס וכן
עמא דבר :

משום רבינו אמר הלכה כר יהודה שא
שאמר משום ר' אעזר בן עזריה ר' חייא
בר אבא צלי והדר צלי אל ר' זידא מאי
טעמ' עביר מר הכי אילימ' משום דלא
טון מר דעתיה והאר' אעזר לעולם ימ
ימוד אדם את עצמו אם יוכל לכון את
לבו יתפלל ואם לאו אל יתפלל אלא
דלא אדבר מר דריש ירחא והתניא
טעה ולא הזכיר של ר"ח בערבית אין מ
מחזירין אותו מפני שיכול לאומרה בש
בשחרית בשחרית אין מחזירין אותו מ
מפני שיכול לאומר במוספין במוספי
אין מחזירין אותו מפני שיכול לאומרה
במנחה אל לאו אתם עלה אר יחנן
בצבור שנו כבוה ישהה בין תפלה ל
לתפלה רב הונא ורב חסדא חד אמר
כדי שתתחונן דעתו עליו וחד אמר כ
כדי שתתחולל דעתו עליו מאן דאמר
כדי שתתחונן דעתו עליו דכתי' ואתחנן
אלה ומאן דאמר כדי שתתחולל דעתו עליו דכתיב ויחל משה
אמר רב עגן אמר רב טעה ולא הזכיר של ר"ח ערבית אין מחזירין או
אותו לפי שאין בית דין מקדשין את החדש בא ביום אמ' אמימר
מסתברא מלתייה דרב בחדש מלא אבל בחדש חסר מחזירין אותו
אמ' ליה רב אשי לאמימר מכדי רב טעמא קאמ' מה לי חסר מה לי
מלא אלא שניא

משום רבינו רב: כצבור טכנ
דאין מחזירין משום דשמע ליה
משניח צבור נאכא ונקבת חו
הזכרה אבל כתי' צריך לחזור
ובה' מפרש לה בטלוח צבור
ומשום טרחא דצבורא וכל
יחיד הדר טעה ולא הזכיר כח
במוספין שהתפלל אותה חונן:
כמה ישהה בין תפלה לתפלה
וי טיס עליו לחזור ולהתפלל
אז משום דטעה חו משום חוס
יונספין כמה ישהה בין זו לזו:
שתתחונן שתהא דעתו מיושב
לערוך דבריו בלשון תחנה: ש
סתתחולל לשון חילוי ותיא הי'
אלא בליטטא בעלמא שלימי: כ
בחדש מלא כשהחדש טעבר מ
מלא עניס רח טני ימי' הלכך
יכול למורה למחר דערבית על
מחר רח גונו יתיר מן הראשון:
מכדי טעמא קאזי שתי מקדשי
את החד בליילה:
מלין פרקא

הדרן עלך תפלת השחר

אין עומדין וכן כבוד ראש הכנסה שנהו עשה אחי בתוקן סכאן להשתלל גוי אשתחיה אל היכל קדשך ביראתך מתוך יראת תצוי נפסי תקטע עצמו כבנדין עבדו אתה בירא תפלה שהי לבו בתוקן עבוד עשו אותה בירא ככל עצב יהיה תותיר סכאן מרא את עצמו עצב יהיה לו סכר דהנה קא ברח טוב יות מראי ונרא כגורק עול תפילי תנחם והס ערד שומעלת קוטי ומשעתו עלי כשא דמן קרא כום על זכוכי לבס ליערילן מר שיר הי תיר ויהי תכנ דמגנן עלן איזה תורה עסקנו והיכן המגן סאנו מקי מקיימי טיבנו עלינו מדיכ סל גהיכ הלכ פאוק סאיכ סריכ עין סלא יהי מהרה ב בתפלתו יונסכ עלי ז תקיי לבד מאותו יו ספוסק ותתיר לא הזריכה ז סקיי אלל לוכה סכ וחס טהרה מזוכ ונאי זכ אלל הרנא גיימי רנטי בתו יאיו סכו כל לנד ומכנס סבי במגן סלה קודס סורה אותה סאין מתחייבת ס במעשר וכן העיר אלל סרמי סני סכו וינסמרת סכו סבל לזני מרנא יו ראי סני סכית קובצתו דגבי תרומ ומעשר ס כתי דגן ראשי דגב והנ המרנח לפיכ סממכניס לכו קוד מרנח לא הוקצו למעשר וכן העירה נרכב הול דאסרו סכילת קצב כדכ סלא נגמר מלחמתו סבל סכילת ערמי לא סרני ומחכל ס ית ערמי הול דתכן כמסכת סייז מאכס לכמת חיה ועוף עד סיתח הלכך בזיתתו סוכלת נ וסטר סבל אייזו סאן סכילת קכני סאנר כסא ומעלי כני ונבדקל סין מועלין כדמיס ויל ייסן לה מקראי כמסכ וינ וכסחייסת סולין הול כסמסחטו כניר דאיכ למינן סתתו לכס על המכס לכסר לכס סתתו לך ונל למעיל סבל כדס הקן מועלי סלומי חס סנהה מביא קרב מעילה וסכך הויין הלכך ספוקי סאי עליה קנטי ותרנבי סיהא סריך להרר כהס סמת סמתיתל מתוך סוכד ראש :

אין עומדין להתפלל אמתוך כבוד

ראש חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת ומתפללי כדי שיכנו לבם לאביהם שבשמי אפילו המלך שוא בשלומו לא ישיבנו ואפי נחש כרו על עקבו לא יפסיק גם מנא הני מילי אך לעזר דאמ קרא והיא מרת נפש מ ממאי דלמא חנה שאמ דהוה מרירא ל לכה טובא לא אר יוסי בר חנינ מהכא ואמ ברוב חסדך אבא בית אשתחור אל היכל קדש בראתך ממאי דלמא דוד שאמ דהוה מצער נפשי ברחמי טובא לא אר יהושע בן לוי מהכא השתחוו לה כהדרת קדש אל תקרי כהדרת לא כהדרת ממאי דלמ לעול אימ לך הדר ממשיכי הא דרב יהוד הו מציינ נפשי והדר מצלי לא אמ רב נחמן בר יצחק מהב עבדו אתה ביר וגילו ברעד מאי וגי ברעד אמ רב אר בר מתנ אמ רבה במקו גיל שם תהא רעד אכי הוה תי קמיה חרבה חווי דהוה קא כרח טוב אל גלו ברערה כתי ר ירמי הוה יתיב קמי דר וירא חווי דהוה קא כרח טוב אל ככל עצב יהיה מותר כתיב אל אנא תפלן מנחנא מר בדיה דרבינ עכר הלולא לכריה חונגהו לרבנן דהו קא כ ברח טובא אייתי כסא דמוקרא בת א ארב מאה וזוי ותבר קמיהו ואעציבו

אל תקרי כהדרת אלל כחד כהדרת תיול אחאי לא חונכ כהדרא מדכתי כתי חילג מלסניו כל האר ויל הינו קרא דכתי במזוני הכו לה בני אלל ומההנא קרא בני להוכיח ביום מגלה סאני חכו וגבורי וקדושת סו יוח ברסות תקנו סכנר האזכרן ומטנ סכי דויק מאותו קרא ססני כאות פרסה סבל חותו דחילג וגו אינו סתו כאות פרס אייתי זוגיתל חונרת תכאן סהג לס לסכר זכוכי ככסאין במקום גילה סס תהא רעדה ססנט סל מקר עכרן אתה בירא וכו יוס רעדה קנינו והכי מסורס בירושלמי עכרן אתה ביראה הינו תפלה דחקרי עכרן כדתינא כסארו ולעכרן סכל לככס זנתפלה חמקו דס לכהת קדשי וכן וקא דא עריכ סרק סל סכלמי גבי דמי חוכי ודמיס סכוייס סל קרבנות אלגולג סוכרו לבננו לזבל חלמא ראי מועלין כהן ויל דהתס סנו לאחר זריק דמי וכו סתכסר כעליס מה סאין סן סכא ורבנן עכדי כותבית וכן וכותיהו קל ולכ סין מתפללי מתוך קלג ראש וסחוק סנא מתו סוכד ראש וסמח סל מנהה כנו סעסק כדכרי תורה ולכך כהגו למר ססוקי דומרה נאסרי קודס תפלה

רב אשי עכר הלולא לכריה חונגהו לרבנן דהו קא כרחי טובא אייתי כסא דזוגיתא חורתא ותבר קמיהו ואעציבו אמרי ליה רבנן לרב המנונא זוטי בהלולא דכר כרי דרכינא לישרי לן מר אמ להו ווי לן דמיתנן ווי לן דמיתנן אמרי ליה אנן מה נענע בתוך אמ להו הי תור וחי מצו דמגני עלן אך יוחנן משוס ר שמעו בן יוחי אסור לאר ש מלא שחוק פיו בעולם הזה שג או ימלא שחוק פיו ולשונו רנה אימתי בזמן שיאמרו בגוי הגדי ה לעשו עם אלה אמרו עליו על רל שמימיו לא מלא שחוק פיו בעול הוה מכי שמע מר יוחנרביה הו אין עומדי להתפלל לאמתוך דין ולא מתו דבר הלכ לא מתו הלכ פסוקה והיכי דמי הפ אמ אכיי כי האדר זיר דאר זיר בנו ישר החמידו על עצמן שאפי רואו טיפת דס כחרהל יושבו עלי שבע נקיי רכא אמ כי הא דדכ הושעי דאמ רב הושעי מערי אדם על תבואתו ומכניסה כמוץ שלה כדי שתהא בהמתו אוכלת ופטורה מן המעשר ואי בעי אימ כי הא דרב הונא דאמ רב הונא אר ועירא המקו דס כ בבהמת קדשים אסור בהנאה ומועלין בו רבנן עכדי כמתנתא רב אשי

כבריתא מתוך הלכה פסוקה: שיחה: לזכות: תעו קלות ראש
 חלוקה של כבוד ראש: מתוך זכות לב ועתק: אלה מתוך שמה
 כגו דברי תנחומין של תורה כגון סמוך לנאלת תצרים או
 סמוך לתהלה לזוד שהנא של סבא ותנחומי כגו רבנן יריאין
 יעשה שומר ה' את כל אזהביו ו
 וכגון מקראות הסודות בתפלת
 ערבית כי לא יעושה ה' את עמו
 וכיוצא בהן: אלויה ליוהו כד
 בדרך: כגיתא דקלי: אדכרתן
 תלתא כגו: חזא שאומרי עימות
 אדם הראשון הם שהנא גור על
 אונתו תקנס לטוב דקלים: אש
 תכין לבס אז תקטיב אונתו:
 זונתן תלתא שחרית תכנה: ע
 ערבית: יכול משבא לגולה הו
 הנחלה התפלה הא: הנחלה סמו
 בתפלה אבל קודם לכן לא היה
 דגל בכך: יכול יהא כוללן לג
 תפלות הללו כשעה אחת: יכול
 ישאל שרבי כגון ברכות דאית
 חונן עד שמוע תפלה: ואח כך
 יתפלל שלם ברכות ראשונות
 שהן של סבא: רנה זו תפלה של
 סבא: בקשה שאלת שרבי: אחר
 אמת נייטי: קודם ג ראשונות:

רב אשי עבד כביתא ירוסלמי לא יעמו ניתפלל אלא
 מתוך דבר הלכה: א"ר ירמיה העוסק בדברי
 זכור כעוסק בדברי תורה דמי: שכן תצינו בבבאי
 הראשון פסיימו דבריה בדברי
 סבא ותנחומי

נקט בירושלמי חוץ מירמיה ו
 זכו: והכתו כי אש מאן תאסת
 מיהו מההנא קראי נסוף תרי ע
 עשר נקבלת לא שרף מדי סח
 טחוסכו כגו בדברי תנחומין
 ולא מיירי בשורעכו דישראל:
 ומוצאו בזוית אחרת תימ
 דאמרי לקמן הכא
 לשמות בסוף כל ברכה וברכ
 תלמדין אותן שלא יסחה נתיר
 הר"ר יוסף דהכא מיירי בתחננו
 פתחונקיס שהיה אוח אחר יח
 ברכות ולא כהירא דהא תשמכ
 עשרה קאמי: וכרא להדי דדאמי
 בסוף כל ברכה אסור לשנות
 אבל כאמצע הכרכה מיהא מ
 ינותר לשנות: ובהכי מיירי ה
 הכא וכסדיה תגע לסו הברכ
 היה זקוף: ולכן כהגו העולם כ
 ברה וכיו הכפודי כשמתפללי
 זכרנו וככן תן ותמלק שמומי
 כשמועין לפסוקים וכסוף כ
 ברכה זקסין סוף לשמות כס
 כסו ברכו אלא היכא דתקין

רב אשי עבד כביתא " תנו רבנן אין
 עומדי להתפלל לא מתוך עצבות ולא
 מתוך עצלות ולא מתוך שחוק ולא מ
 מתו שיחה ולא מתוך קלות ראש ולא
 מתוך דברים בטלים לא מתוך שמחה
 של מצוה וכן לא יפטר אד מחבירו לא
 מתוך שיחה ולא מתוך שחו ולא מתו
 קלות ראש ולא מתוך דברים בטלים
 לא מתוך דבר הלכה שכן מצינו כגבי
 כגביאים הראשונים שסיימו דבריהם
 בדברי שבת ותנחומין וכן תנ מרי בר
 בריה דרב הונא בריה דר ירמיה בר א
 אבא אל יפטר אדם מחבירו לא מתוך
 דבר הלכה שמתוך כך זוכרנו " כי הא
 דרב כהנא אלויה לרב שימי בר אשי
 מפוס נהרא עד בי צנית דבבל כי מט
 להתם אל מרודאי דאם אינשי הגי צנ

צמתא דבבל איתגהו מאדם הראשון ועד השתא אל אדכרתן מלת
 דר יוסי בר חננא דאר יוסי בר חננא מאי דכתב ארץ לא עבר בה
 איש ולא ישב אדם שם וכי מאחר דלא עבר היאך ישב לא לומר לך כל ארץ שגור עליה אדם הר
 הראשון לישוב נתישבה וכל ארץ שלא גור עליה אדם הראשון לישוב לא נתישבה " רב מרדכי
 אלויה לרב שימי בר אשי מהגרומא ועד בי כפי ואמרי לה עד כי דודא " תנו רבנן המתפלל
 צריך שיכוין את לבו לשמים אבא שאול אומ סימן לדבר תכין לבם תקשיב אומך תנא אר יהודה
 כך היה מנהגו של ר עקיבא כשהיה מתפלל עם הצבו היה מקצר ועולה מפמ טורח צבו וכשהיה
 מתפלל בינו לבין עצמו אדם ממחו בזוית זו ומוצאו בזוית אחרת וכל כך למה מפמ כריעות והשת
 והשתחויות " אר חייא בר אבא לעולם יתפלל אדם בכית שיש בו חלונות שנאמ וכין פתיחי ליה
 בעליתיה לקבל ירושלם יכול יתפלל אדם כל היום כלו ככר מפורש על ידי דגא וומנן תלתא
 ביומא ברך על ברכותי ומצלי ומודה קדם אחי: יכול יתפלל אדם לכל רוח שירצה תל וכין פתי
 פתיחין ליה לקבל ירושלם יכול משבא לגולה הוחלה ככר נאמ כל קבל די הוה עביד מן קדמת
 דנא יכול יהא מללן כבת אחת ככר מפורש על ידי דוד דכתי ערב ובקר וצהרים אשיחה ואהמה
 וגו יכול ישמע קולו בתפלתו ככר מפור על ידי חנה שנ וקולה לא ישמע יכול ישאל אדם צרכין
 ואח כך יתפלל ככר מפורש על ידי שלמה שנ לשמו אל הרנה ואל התפלה רנה זו תפלה תפלה
 זו בקשה " אי אומרי דבר בקש אחר אמת ויצו אבל אחר התפלה אפי כסדר ודוי של יום הכפורי
 אומ אמת נמי אמי רב חייא בר אשי אמי רב אעפ שאמרו שו אדם צרכיו בשומע תפלה אם בא
 לזמ אחר תפלתו אפי כסדר של יום הכפורי אומי: אמי רב הוננו כמה הלכת גברות איכ למשמ
 מהני קראי דחנה " וחנה היא מדברת על לבה מכאן למתפלל שיחתו בשפתיו וקולה לא ישמע
 מכאן שאסו להגבי קולו בתפלתו ויחשבה עלי לשכורה מכאן ששכו אסו להתפלל ויאמו אליה
 עלי עד מתי תשתכין הסירי את ינג מעלי " אר אעור מכאן לרואה כחבירו דבר

סצריך להודיעו הנחמד צריך לבנות את עצמו ולהודי את
חוסרו שחי בן אותן דבר ומונה לפני בת בליעל אל תצנני
כבת בליעל לחשדני בסכנותי ואסתתרי אחיחד עם אחרים
ויחשדני בעלי פלסתי שקר ג' אחת דריש להו לסון מיתה:

בדקי מיתה שהאשה נבדקת ב
בהן בשעת הסכנה שאם ימצא
בה אחד מהם תמות: כדה וחלה
והדלקת כר טל סכת על ג' עב
עברות הללו כפיס מתנות וט
וטעמא יליף כמסכ סכת סמו
סמובלע בין אנשים רב דימי
משרש לה לח ארו ולא גנן וכו'
בחור רוש בלעז: גיחור שהיא
לכן יותר מדאי: ולא חכם יות
מדאי טלא יהיה תמה בציני ה
הכריות ומתוך סכדכרין כו י
יסלטו כו עין הרע: הכנכת ע
עומכה ומשום אף הוא עמה כ
כעמידה:

דבר שאינו הגון צריך להוכיחו ותען
חנה ותאמר לא אדוני אמר עולא ואי
ואיתמר ר' יוסי בר חמנא אמר ליה לא
אדון אתה בדבר זה ואיכא דאמרי הכי
אמרה ליה לא אדון אתה בדבר זה לאו
איכא שכינה ורוח הקדש גכך שדנתני
לכף חוכה ולא דנתני לכף זכו" מי לא
ידעת דאשה קשת רוח אנכי ויין ושכר
לא שתיתי: אך אעור מכאן לנחמד כ
בדבר שאין בו שצריך להודיעו אל
תתן את אמתך לפני בת בליעל אך
אעור מכאן לשכו שמתפלל כלו עוב'

ע"ז כתיב הכא לפני בת בליעל וכת' התם יצאו אנשים בני בליעל מק
מקרבך מה להלן ע"ז אף כאן ע"ז ויען עלי ויאמר לכי לשלום אך
אעור מכאן לחושד את חבריו בדבר שאין בו שצריך לפייסו ולא ע

עור לא שצריך לכרכו שנאמר ואלהי ישראל יתן את שאלתך ותדר נדר ותאמר ה צבאות אך
אעור מיום שברא הקב"ה את עולמו לא היה אדם שקראו להקב"ה צבאות עד שבאת חנה וקראתו
צבאות אמרה חנה לפני הקב"ה רבונו של עולם מכל צבאי צבאות שבראת בעולמך קשה בעיניך
שתתן לי בן אחד משל למה הדבר דומה למלך כשר ודס שעשה סעודה לעבדיו בא עני אחד
ועמ' על הפתח אמר להם תנו לי פרוסה אחת ולא השיגו עלי דחק ונכנס אצל המלך אל אדוני
המלך מכל סעודה שעשית קשה בעיניך ליתן לי פרוסה אחת אם ראה תראה אך אעור אמרה
חנה לפני הקב"ה רבונו של עולם אם ראה מוטב ואם לאו תראה אלך ואסתתר בפני אלקנה בעלי
וכיו' דמסתתרג משקול לי מי סוטה ואי אתה עושה תורת פלסתר שג' ונקתה וגורעה זרע חנה
למאן דאמ' אם היתה עקרה נפקדת שפיר אלא למאן דאמ' אם היתה יולדת בצער יולדת בריוח
נקבות יולדת זכרים שחורים יולדת לבנים קצרים יולדת ארוכים מאי איכא למימר דתנא ונקת'
וגורעה זרע מלמד שאם היתה עקרה נפקדת דברי ר' ישמעאל אל ר' עקיב' אם כן ילכו כל העקרות
כלן ויסתתרו וזו שלא קלקלה נפקדת לא מלמד שאם היתה יולדת בצער יולדת בריוח קצרים
יולדת ארוכים שחורים יולדת לבנים אחד יולדת שנים מאי אם ראה תראה דברה תורה כלשון
בני אדם בעני אמתך אל תשכח את אמתך ונתת לאמתך אך יוסי בר חנינא שלש אמתות הללו ל
למה אמרה חנה לפני הקב"ה רבונו של עולם שלשה בדקי מיתה בראת כאשה ואמרי לה שלשה
דבקי מיתה ואלו הן גדה וחלה והדלקת הנר כלום עברת על אחת מהן ונתת לאמתך זרע אנשי'
מאי זרע אנשים אמ' רב גברא בגוברי' ושמוא אמ' זרע שמשח שמ אנשי' ומאן אינון שאול ודוד
ור' יוחנן אמ' זרע ששקול כטיני אנשים ומאן אינון משה ואהרן שנאמ' משה ואהרן בבחורו ושמואל
בקוראי שמו ורבנן אמרי זרע אנשים זרע שמובלע בין אנשים כי אתא רב דימי אמ' לא ארוך ולא
גוף ולא קטן ולא אילים ולא עור ולא צחור ולא גיחור ולא חכם ולא טפש אמ' האשה הנצבת עם
עומכה בזה אך יחושע בן לוי מכאן שאסור לישב בתוך ארבע אמות של תפלה

דבר שאינו הגון פירוש אע"ז דליכא אסורא דאורייתא ד
דאי איכא אסורא דאורייתא פסיט' הוכח תוכי כתיב:
גברא בגוברין שי אדם סיהא חסוכ ליימנות בין אנשי':
מכאן שסכור אסור להתפלל ירוסלמי במסכת תרומות

סקר' זירא בעי קומי דר' אחי
סכור מהו סיכך אל ואכלת ו
ושבעת וכרכת ואסי' מדומדס
שי ואסי' הוא סתוי וסכור כל כ
כך שאינו יכול לדבר כראוי ד
דהכי תסומע ושבעת וכרכת'
מכאן שאסור ליטב בארץ
אמות של תפלה בין
מלפניו בין מלאחריו ובין מן
הצדדי' ופירשו תשובו הנאומי
דוקא ביוטב ובטל אכלת אש הי
היה עוסק בקס וככרכותיה ו
וכינא כהא אסי' יוטב ספיר ד
דמי' עמך תסומע בתו'
ד' אמות תסוס דכתי'
עמסה תלא כהא כלומר טלא ה
היה יוטב בתוך ד' אמות טלה
כי אש כחמיסי'

אין עומדין

אל הנער הזה על זה ולא אחר תכאף שחטא לעלי ורצה לענשו ולהתפלל סיבתן לה בן אחר: והקריבנו הכהנים אמרו בבק דח
דחננה והקריבנו זה קבלת הדם: של ע' סנה כלומר אפי' כגזר עליו ומכניו לסי' סתענית קסה בסבת לבי סהכל ותענגין בו
נהוא מתענה: תעניתא לתעניתא יתענה למחר: ותתפלל על ה' כך כתוב הוא במקרא ול' ג' סכא אל תקרי: סחור והודה לחליהו
לדבריו הודה לאחר זמן ככבודת נביאים אחרים: דכתיב ואשר הרעותי: איספה הנלענה והכרחה אקבשה: ואשר הרעותי אני
גרמתי לה: סברתו יצר הרע:
אלמלא סני מקראות הללו: סני
סמיעודי: סיס בוד הקכה לתקן
יצריכו ולהסי יצר הרע ממנו:
נתמוטטו רגלינו במשפט אכל
צכטיו ים לבו שתחוק סה בומם
במשפט שהיא גרם סברא יצר
הרע: הטיח לשון זריקה סמו כ
כמטחיו קסת: אין ארי כוהם ס
סמח ונתקבצו ונזו: מלי סרסי'
זכי בויסו מלנו הכרם הוא ממיט
חטאים הרעים זכי ותרגמי'
למיכה לכוהני:

מורה הלכה כמנו רבך את
ואיבם סלח למד עדיין
כמנו מלי גדול הדור היה וכו'
ללמוד לסניו: כל היוטב
כתעני' בסבת כרח כ
כתענית חלום: וכן איתא במ
במדדס תוליס: וכסיוטב כתע
כתענית חלום בסבת פי בהל
כהלכות גדולות סאויל ענינו כ
כאלהי כגור אפי' קובע ברכה
לעצמו כיון סאינו כתקן יח'

אל הנער הזה התפללתי: אך אעור ש
שמואל מורה הלכה בפני רבו היה שנ'
וישחטו את הפר ויביאו את הנער אל
עלי משום דוישחטו את הפר הביאו ה
הנער אל עלי בא אמו להן עלי קראו כ
כהן ליתי ולשחוט חזנהו שמואל דהו
מהדרי בתר כהן למשה אמו להו למה
לכו לאהדורי בתר כהן למשה שחיטה
בור כשרה איתוח לקמיה דעלי אל' מ
מנאלך הא' אל' מי כתיב ושחט הכהן

והקריבו הכהנים כתי' מקבלה ואילך מצות כהונה מכאן לשחיטה שכשרה בור' אל' מיכר שפיר
קא אמרת מיהו מורה הלכה בפני רבך את וכל המורה הלכה בפני רבו חייב מיתה אתיא חנה וקא
צותא קמיה אמ האשה הנצבת עמכה כוה וגו' אם לה שבקי לי דאענשיה ובעינא רחמי ויהיב לך
רבא מינה אמרה ליה אל הנער הזה התפללתי ויחנה היא מדברת על לכה אך אעור מש
משום רבי יוסי בן זמרא על עסקי לכה אמרה לפני רבונו של עולם כל מה שבראת באשה לא ב
בראת דבר אחד לבטלה עינים לראות ואונים לשמוע חוסס להריח פה לדבר ידיים לעשו בהם
מלאכה רגלים להלך כהן ודיים להניק כהן ודיים הללו שנתת על לבי למה לא להניק כהן תן
לי בן ואניק כהן ואר' אעור משום ר' יוסי בן זמרא כל היוטב בתעמ' בסבת קורעין לו גזר דינו של
שבעים שנה ואעפ' כן חזורין ונפרעין ממנו דין עונג שבת מאי תקנתיה אמר רב נחמן בר יצחק
ליתבי תעמתא לתענתא ואר' אעור חנה הטיחה דברים כלפי מעלה שגאמ ותתפלל חנה
עלה מלמד שהטיחה דברים כלפי מעלה ואר' אעור איהו הטיח דברים כלפי מעלה שגאמ וא
ואתה הסכות את לבס אחורנית אך שמואל בר רב יצחק מנין שחור הקכה והודה לו לאלהיו דכ
דכתי' ואשר הרעותי ואר' חמא בר' חנינא אלמלא שלש מקראות הללו נתמוטטו רגלי שונא
שונאיהם של ישראל חד דכתיב ואשר הרעותי וחד דכתיב חנה כחומר ביד היוצר כן אתם בידי כ
בית ישראל וחד דכתיב והסרותי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר רב פפא אמר מהכא ו
ואת רוחי אתן בקרבכם ועשיתי את אשר בחקי תלכו ואר' אעור משה הטיח דברים כלפי מעלה
שגאמ ויתפלל אל' ה' אל תקרי אלה' לא עלה' שקן דבי ר' אעור בן יעקב קורין לאלפי' עיינין ול
ולעיינין אלפי' דבי ר' ינאי אמרי מהכא ודי זהב מאי ודי וחב אמרי דבי ר' ינאי כן אמר משה לפני ה'
הקכה רבונו של עולם בשביל כסף וזהב שהשפעת לחם לישראל עד שאמרו די הוא גרם שעשו
את העגל אמרי דבי ר' ינאי אין ארי גוהם מתו קופח של תבן לא מתו קופח של בשר אך אושעי'
משל לאדם שהיתה לו פרה כחושה ובעלת אמרי האכילה כרשינן והיתה מבעטת בו אמר לה מי
גרם לך שתהא מבעטת בי לא כרשינן שהאכלתיך אך חייא בר אבא אך יוחנן משל לאדם א
אחד שהיה לו בן הרחיצו וסכו והאכילו והשקהו ותלה לו כיס על צוארו והושיבו על פתח של זו
זוגות מה יעשה אותו חבן שלא יחטא אמר רב אחא בריה דרב הונא אמר רב ששת דינו דאמרי אינ
אינשי מלי כריסיה זמי בישוי שגאמ כמרעיתם וישבעו שכעו וירם לבס על כן שכחומ'

רב נחמן בר יצחק אמר מהכ' ורס לבכך ושכחת את ה' ורבנ' אמר מהכא ואכל ושבע ודשן ופנה ואי
בעי' אימ' מהכא וישמן ישורון ויבעט אר שמואל בר נחמני אר יונתן מנן שחור הקבה והודה לו ל
למשה שגאמ' וכסף הרבתי לה וזהב עשו לבעל " ויאמר ה' אל משה לך רד מאי לך רד אר
אעזר אל הקבה למשה משה רד מגדולתך כלום נתתי לך גדולה לא כשביל ישראל ועכשיו ישראל
חטאו אתה למה לי' מיד תשש כחו של משה ולא היה לו כח לדבר
וכיון שאמ' הרף ממני ואשמידם אמר משה דבר זה תלוי בי מיד עם
עמד ונתחזק בתפלה ובקש רחמים' משל למלך שכעס על בנו והיה
מכהו מכה גדולה והיה אוהבו וישב לפניו ומתירא לוומר לו דבר א'
אמר המלך אלמלא אוהבי זה שישב לפני הרגתיך אמ' דבר זה תלוי
בי מיד עמד והצילו ועתה הנחה לי ויחר אפי בהם ואכלם ואעשה א'
אותך לגוי גדול וגו' אר אכהו אלמלא מקרא כתו אי אפש לאומר
מלמד שתפסו משה להקבה כארס שהוא תופס את חברו ככגרו וא'
ואמ' לפני רבונו של עולם אין אני מניחך עד שתמחו ותסלה להם'
ואעשה אותך לגוי גדול וגו' אר אעזר אמ' משה לפני הקבה רבונו
של עולם' ומה כסא של שלש רגלים' אינו יכול לעמוד לפניך
בשעת כעסך כסא של רגל אחד על אחת כמה וכמה ולא עוד לא ש'
שיש בי בשת פנים מאבותי עכשיו יאמרו ראו פרנס שהעמיד עליהם
בקש גדולה לעצמו ולא בקש עליהם רחמי' ויחל משה את פני ה'
אר אעזר מלמד שעמד משה בתפלה לפני הקבה עד שהוחלה ורבא
אמ' עד שהפר לו גדרו כתי' הנא ויחל וכת' התם לא יחל דברו ואמר
מר הוא אינו מחל אבל אחרים מחלין לו ושגזא אמ' מלמד שמכר
עצבו למיתה עליהם שנ' ואם אין מחני נא מספרך אמ' רבא אמ' רב
יצחק מלמד שחל עליהן מדת רחמי' ורבנ' אמרי מלמד שאמ' משה
לפני הקבה רבונו של עולם חולין הוא לך מעשות כדבר הוח' ויחל משה את פני ה' תנ' ר' אעזר
הגדול אומ' מלמד שעמד משה בתפלה לפני הקבה עד שאחותו אחילו' מאי אחילו' אר אעזר אש
של עצמות מאי אש של עצמות אמ' אבי אשתא דגרמי' זכור לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך
אשר נשבעת להם כד' מאי כד' אר אעזר אמ' משה לפני הקבה רבונו של עולם אלמלא נשבעת ל'
להם בשמים ובארץ הייתי אומ' כשם שהשמים וארץ בטלים כד' שבועתך בטלה ועכשיו נשבעת ל'
להם בשמך הגדול מה שמך הגדול חיוקיים לעולם ולעולמי עולמים כד' שבועתך קיימת לעולם
ולעלמי עולמים' ותדבר אליהם ארבה את זרעכם כככבי השמים וכל הארץ הזאת אשר אמרתי
האי אשר אמרתי אשר אמרת מכעי ליה' אר אעזר עד כאן דברי תלמיד מכאן ואילך דברי הרב'
ור' שמואל בר נחמני אמ' אלו ואלו דברי תלמיד' אלא כד' אמ' משה לפני הקבה רבונו של עולם ד'
דברך שאמרת לי לך אמור להם לישראל בשמי הלכתי ואמרת להם בשמך עכשיו מה אני אוכר ל'
להם' מכלתי יכלת ה' האי יכולה מכעי ליה אמר ר' אעזר אמ' משה לפני הקבה רבונו של עו'
עולם עכשיו יאמרו אמות העולם תשש כחו כנקבה ואינו יכול להציל אמ' הקבה למשה והלא כבר
ראו ניסיו' ובכורו שעשיתי להם על הים אמ' לפני רבונו של עולם עדיי יש להם לומר למלך אחדי
יכו לעמד לשלשי ואחד מלמי אינו יכול לעמוד אר יוחנן מג' שחור הקבה והודה לו למשה שנא'
ויאמ' ה' סלחתי כדברי' תנא דביר' ישמא כדברי' עתדי אמ' העולם לומר קן אשרי תלמיד שרבו
מודה לו ואולם חי אני אמ' רבא אמ' רב יצחק מלמד שאמ' לו הקבה למשה משה החייתי כדברי'
דרש ר' שמלאי לעולם יסדר אדם שבחו של הקבה ואח' יתפלל מגלן ממש דכתי' ואתדגן אל ה'
בעת חיה וכת' ה' אהי אתה החלות להראו את עבד' את גדלך ואת ידך החזק אשר מי א' כשם'
ובארץ אשר יעשה כמעשי' וכבכורותי וכת' בתרי' אעבר נא וארא את הארץ הטובה וגו' כימן

הרף ומכיו הדלחו סוף בידו כ'
כח למחן' על ידי תפלה: הניחה
לי' משמע שהיה לחזן כו' : שלט
רגלים' אכרסס יצחק ויעקב :
שהחלה השמר כו' אנוייר ב'
בלעז' : כדרי' דכורו שאת
טחור ואכלס: הציר עצמו למ'
למיתה ויחל לשון חלל: עד שה'
שהחלה עליהם: ודת רחמים
כמו יחלו' על ראש יואב לשון
היות: שאחזת' אחילו' גר' אישא
דגרימי תלוייר בלעז: אשר כס'
כסבצת להם כד' טכאמר בע'
פניקדית יצחק כו' כסבצתי: עד
כאן יעד ככבי השמים: מכאן ו'
ואילך דברי הרב ח' אשפה כ'
כדברך: דכריס שאמרת לי: כ'
כסנה אמרת לי אצלה אצבס'
מעמי תכריס אל ארץ טובה ו'
ורחבה: החייתי כפטי האמות:

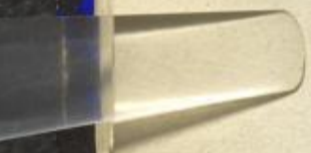
Handwritten notes in the top right corner.

אין עומדין

עלה ראש הפסחה בדבר תפלה וזו נתינתה להראותך אותה
 ובפרט כפיכס אי לאו דגדולה תפלה כיון דאין למה לי
 רוב זכוכס למה לי תו ובפרט כפיכס הא אפי' זכוכיה
 לא נוחא ליה: אל תחוש מדלף כתיב את דמעתי תראה טו
 נראת היא לשני ואין צריך לה
 להתפלל אלא שתקבל לשני:
 ונתת אותה קיר ברזל סיון ל
 למחיצת ברזל המשקת כיון
 לכיכס ומעיון בה זכוכס טו
 שתצטע בקשתו עי' הארבתני ס
 סוף שאינה נעשית ונמצאת ת
 תחלת ממוטסה חכס והיא כא
 כאכ לכ כשארס זכוכס ואין ת
 תאנתו באה: תחלת לשון חלני
 ותכסה: וכן חיים תאנה באה
 סיפן טל מקדש הוא: קוק: והתח
 והתחוק ואל תמשך ידך אלא ח
 חזון וקוק: צריכי חזון שיתחוק
 ארס כהס תמיד בכל כח: דר
 דרך ארץ חס אונן הוא לאות
 לאומנותו חס שומר הוא לשון
 לסחורתו חס איס מלחמה לת
 לילחמתו: שלשים

גדולה תפלה ומעשים טובים כלא תפלה שהרי משה ר
 רבינו ע"ה אעפי שהיו בידו מעשים טובים הוצ
 המאריך בתפלתו ומעיון בה כל
 סי' שמצפה בקשתו
 סימן מעשים צדקה קרבן כהן תענית
 מנעל ברזל: אר אעזר גדולה תפלה
 יותר ממעשים טובים שאין לך גדול ב
 במעשים טובים יותר ממשה רבינו א
 אעפכ לא נענה אלא בתפלה שנאמר
 אל תוסף דבר אלי וסמך ליה עלה ר
 ראש הפסחה ואר אעזר גדולה ת
 הענת יותר מן הצדקה מה טעם זה ב
 בגופו וזה בממונו ואר אעזר גדולה יז
 יותר מן הקרבנות שנאמר למה לי רוב
 זכוכס וכתוב בפרט כפיכס: אר
 יוחנן כל כהן שהרג את הנפש לא ישא
 את כפיו שנאמר ידיכס דמי מלאו ואר
 אעזר מיום שחרב בית המקדש נגעלו
 שערי תפלה שנאמר גם כי אועק ואשו
 סתו אעפ ששערי תפל נגעלו שערי דמע לא נגעלו שג שמע תפל
 ה' שועתי האוינה ואל דמעתי אל תדרש רבא לא גזר תענתא כי
 ביזמא דעיבא משום שנאמר סכותה בענן לך מעבור תפלה ואר
 אעזר מיום שחרב בית המקדש נפסקה חוכמת ברזל בין ישראל לאביהם שבשמים שנאמר ואתה קח
 לך מחבת ברזל ונתת אותה קיר ברזל ביןך ובין העיר אמר ר' חנן אמר ר' חנינא כל המאריך בתפל
 בתפלתו אין תפלתו חוזרת ריקס מנאל לן ממשה רבינו שנאמר ואתפלל אלה וכתבי בתריה וישמע
 ה' אלי גם בפעם ההיא איני והא אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן כל המאריך בתפלתו ומעיון בה
 סוף בא לידי כאכ לב שנאמר תוחלת ממוטסה מחלת לב מאי תקנתיה יעסוק בתורה שנאמר ועץ ח
 חיים תאנה באה ואין עץ חיים בא תורה שנאמר עץ חיים היא למחויקים בה לא קשי' הא דמארי'
 ומעיון הא דמאריך ולא מעיון אמר ר' חמא בר חנינ' ראה אדם שהתפלל ולא נענה יחזור ויתפלל
 שנאמר קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה' תנו רבנן ארבעה צריכין חזק אלו הן תורה ומ
 ומעשים טובים תפלה ודרך ארץ תורה ומעשים טובים מנן שנאמר רק חזק מאד לשמור ולעשות
 ככל התורה חזק בתורה ואמץ במעשים טובים תפלה מנן קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה'
 דרך ארץ שנאמר חזק ונתחזק בעד עמנו וגו' ותאמר ציון עובני ה' זה שכחני הינו עוובה הינו שכ
 שכוחה אמר ריש לקיש אמרה כנסת ישראל לפני הקבה רבוגו של עולם אדם נושא אשה על אשתו
 ראשונה וזכר מעשה הראשונה אתה עובתני ושכחתי התשכח אשה עולה אמלה הקבה בתי שג
 שנים עשר מזלות בראתי ברקיע ועל כל מזל ומזל בראתי לו שלשים

דק שתתקבל:

שלשים חיל ראשי ביימות וחכמות חלוקות: לבנות וקרטון וגסטרא שנות של שריה כגון שלטון והגותן וזכונם ושיחה: עולה כמו עולות וקרבתות: גם אלה מעשה העגל שאמרן אלה אלהיך ישראל ואכתי זה מעשה סיני שאמר בני אכתי אלהיך: יושב ביתך והדר יהללך: יודו לשמך והדר יסבן ישרים את פניך: ט' טעות לשלם תפלו: תורתך תסתמרת בתן לבס שאין תלמודם ומתקב: אבל למלכי אמות העולם פוסק אלא והרגבו: הא דאשאר בקצור כגו שמוך לבגור תפלתו: אבל עקרב פוסק וכוטע

לפי שהעקרב יוסכן לעקוץ יוצר מאהבה מוכן לייסוף: אי מעידין עליו לגמר לאשתו ומת בעלך להתירה לזכא שעינים שאין הארני רעבי ואין אוכלי איתן: נחשאים ועקרבים און זה און זה: מעידין עליו שמת אלתי מועד הנחש לייסוף: אגב איזכא כסאפל עליה נדחקן הזיקהו: פור תס שלא נבא ארס: מועד יסנבא ב' פעמים: בדקולח סל סתולין בני תבן כראשן ואוכל: נסדי דרגא לאן דוק אלא לגמר סיוהר ממנו הרב: בינמי ניסן ימתך שעבדתי ימי הסעון שהא סהארין יבשה ועכשיו רואה און אונתה מלאה דשאית זחה דעתו עליו וככנס בני יצר הרע:

שלשים חיל ועל כל חיל וחיל בראתו שלשי לגיון ועל כל לגיון ולגיון בראתו לו שלשי רהטון ועל כל רהטון ורהטון בראתו לו שלשי קרטון ועל כל קרטון וקרטון בראתו לו שלשים גסטרא ועל כל גסטרא וגסטרא תליתי בי שלש מאו וששים וחמשה אפי רבוא ככבים כנגד ימו החמו וכלן לא בראתי אא בשבילך ואת אמרת עוכתני ושכחתני התשכח אשה עולה אמ הקבה כלום אשכח עולו אלי ופטרתי רחמי שהקרבת לפני במדבר אמרה לפני רבוננו של עולם הואיל ואין שכחה לפני כסא כבוד ש שמא לא תשכח לי מעשה העגל אמ

קודם תפלתו וכן שאמר אשתי יוסבי ביתך ול לפי תקנו לזון זה השם קודם תהלה לזון לאשוקי מהבי דאת דאמריו אשרי הרבה אבל עקרב פוסק בירושל קאת דאש היה נחש ו מדתיע לבא כנגדו פוסק לפי טבא כנגדו בכעס ומתכוין ל להזיקו ומיהו לא תזכור אש פסק טיחזר לראש מדלת קאת ואש פסק חזר לראש אבל לת לתחלת ברכה מיהו יחזו ואש טב כב ראשונו און כב אחרונו חזר לתחלת הב כאכנו בראשונות וכעבודה באחרונו כדאמרין לקוץ בסרקין

לה גם אה תשכחנה אמרה לפני רבוננו של עולם הואיל ויש שכח לפני כסא כבוד ש מא תשכח לי מעשה סיני אמ לה ואנכי לא אשכחך והינו דאמר ר' אעור אמר ר' אושעי מאי דכתי גם אלהת תשכחנה זה מעשה עגל ואנכי לא אשכחך זה מעשה סיני חסידו הראשון היו שוהין שעה אחת מנא הני מילי אמר ר' יהושע כל אמ קרא אשרי יושבי ביתך ואר יהושע כל המתפלל צריך לשהות שעה אחת אחר תפלתו שנאך צדיקי יודו לשמך ישבו ישרים את פמך תמא נמי הכי המתפלל צריך שישתה שעה אחת קודם תפלתו ושעה אחת את תפלתו מן שנ אשרי יושבי ביתך לאחר תפלתו מן דכתי אך צדיקי יודו לשמך ישבו ישרי את פמך תנו רבנן חסידו הראשון היו שוהי שעה אחת ומתפללי שעה אחת וחזרו ושוהי שעה אחת וכי מאחר ששוהי ט' שעות כיו בתפלה תורתן היאך משתמרת ומלאכתן היאך נעש' אא מתוך שחסידו הם תורת משתמר ומלאכת מתברכת אפי המלך שוא בשלומו לא ישיבנו אמ רב יוסף לש אא למלכי ישראל אבל למלכי אמו העול פוס' מתיבי המתפלל ורא אנס כא כנגדו רא קרו בא כנגדו לא יהא מפסיק ועולה אא מקצר ועולה לק הא דאפשר לקצר יקצ' ואם לאו פוסק' תר מעשה בחסי אחד שהי מתפלל בדרך בא הגמו אחד ונתן לו שלו ולא החזי לו שלו המת' לו עד שסיים תפלתו לאהר שסי' תפלתו אל ריקא והלא כתו בתורתכס רק השמ' לך ושמו נפש וכתו ונשמרת מא לגפשותי כשנתתי לך שלו למה לא החזרת לי שלו אם היית חותך ראשך בסיף מי היה תובע את דכך מידי אל המתן לי עד שאפייסך בדברי אל או היית עומד לפני מלך בשר ודם ובא הב חבירך ונתן לך שלו היית מחזי לו אל לאו ואם היית מחזי לו מה היו עושי לך אל היו חותכי את ראשו בסיף אל והלא דברים קו' ומה אתה שהיית עומד לפני מלך בשר ודם שהיום כאן ומחר ב בקבר כך אני שהיית עומ לפני מלך מלכי המלכי הקבה שהוא חיוקיים לעד ולעולמי עולמי עא כמה וכמה מיד נתפייס אותו הגמון ונפש אותו חסי לביתו לשלו אפי נחש כרוך על עקבו לא יפסיק אמ רב ששת לא שגו אא נחש אבל עקרב פוסק' מתיבי גפל לגוב אריו אין מעידי עליו שמת גפל להפירה מלאה נחשי ועקרבי מעידי עלו שמת שאמ התם דאגב איצא מוקי אמ ר' יצחק ראה שוריי פוסק דתני רב אושעי מרחיקי משור תם חמשי אמה ומשור מועד כמלא ע עינו תנא משמי דר מאיר ריש תורא בדקולא סליק לאגרא ושדי דרגא מתותך אמ שמוא המ מולי בשו שחור וכיומי מסן מפמי שהשטן מרקד לו בין קרניו תר מעשה במקו אחד שהיה ב

אין עומדין

ערוד וכן כחם והכב בא סזקקין זה עס זה וינצא מטניהס ערוד: את חורו שהיא ינצא מטס: ונות הערוד מצאתי בהג חמורי ב
במערכה כשהערוד נוסך את הארס את הערוד קודם למיס מת הארס נאח הארס קודם למיס מת הערוד וכעסה נס לרבי
חכמה ונכבש מעין מתחת עקבו: מתני' מזכירין גבורות גשמים ומשיב הרוח שאיכו לשון בקשה אלה לשון הזכרה
ושבחה ושואלין ונתן טל ומטר לשון בקשה והבדלה בחונן הדעת כמונאי שבת ארצה חכמתכו: גר' מתוך שהיא חכמה ה

החכם יודע להכדיל בין קדם
לחן ובין טמא לטהור: בין שתי
אזניות בין שתי הזכרות: במל
במלתה מיהא גרסי גדולה היא
במקום שצריך נקמה דבר ג
גדול הוא: כ נקמות הללו למה:
אחת לרעה יבקש וכן האזניות
טל קבלו את התורה: ואחת ל
לטובה כדאמרי בבבא תפארת
הופיע והפקיר ממנו לישראל
טור של ישראל סנכס טור של
נכרי טור הופיע גלה והפקיר
בטל קבלו את התורה: העם
הבאיר לקנות יין קבעוה על
הכוס ולא נשתכחה תקנת עור
וכשחזרו והעכו קבעוה בתפל
נחלקו היין יאמר: בתפלה
כשעלו וכן הגולה והיו דחוקים
קדשנות קדוש היום: משני טו
סיכולי וממע אש ירצה טל ל
לחזור ולהתפלל הא אש אמרה
בתפלה אין צריך לומר על ה
הכוס: ואש טמאית: אבי טור
טמאית: חזר לראש לתפלה ול
ולכוס: הלכתא מצי המכדיל ב
בתפלה צריך שיכדי על הכוס
או לא:

ערוד והיה מויק את חבריות באו והודיעו לו לר' חננאל בן דוסא אמר
לחן הראו לי את חורו הראוהו את חורו נתן עקבו על פי החור יצאו
ונשבו ומת אותו ערוד נטלו על כתפו והביאו לבית המדרש אמר
להם ראו בני אין ערוד ממית לא החטא ממית באותה שעה אמרו
אוי לו לאדם שפגע בו ערוד ואוי לו לערוד שפגע בו ר' חננאל בן דו
דוסא מתני' מזכירין גבורות גשמים בתחיית
המתים ושאלה בברכת השנים והבדלה בחונן הדעת ר' עקיבא אומר
אומרה ברכה רביעי' בפני עצמה ר' איעור אומר בהודאה גמ
מזכירין גבורות גשמי' מאי טעמ' אמר רב יוסף מתוך ששקולה
בתחיית המת' לפיכך קבעוה בתחיית המתים ושאלה בברכת השני'
מאי טעמ' אמר רב יוסף מתוך שהיא פרנסה לפיכך קבעוה בברכת
פרנסה הבדלה בחונן הדעת מאי טעמ' אמר רב יוסף מתוך שהיא
חכמה קבעוה בברכת חכמה ורבנן אמרי מתוך שהיא חול לפיכך י
קבעוה בברכת חול אמר ר' אמי גדולה דעה שנתנה בתחלת ברכות
של חול ואמר ר' אמי גדולה דעה שנתנה בין שתי אותיות שנא' כי
ארעות ה' אמר ר' אעור גדול מקדש שנתן בין שתי אותיות שנאמ'
פעלת ה' מקדשה ואמר ר' אעור כל אדם שיש בו דעה כלא נכנה י
בית המקדש כימיו דעה נתנה בין שתי אותיות מקדש נתן בין שתי
אותיות מתקף לה רב אחא קרחינא לא מעתה גדולה נקמה שנת
שנתנה בין שתי אותיות שנ' אנקמות ה' אמר ליה אין למלתה מיהא
גדולה היא והיגו דאמ' עולא שתי נקמות הללו למה אחת לטובה
ואחת לרעה לטובה דכתי' הופיע מהר פארן לרעה דכתי' אנקמות
ה' אנקמות הופיע ר' עקיבא אומר ברכה רביעי' כו' אמר ליה רב שמן בר אבאלר' יוחנן
מכדי אנשי כנסת הגדולה תקנו להם לישראל ברכות ותפלות קדושות והבדלות גחוי היכן תקון
אמר ליה בתחלה קבעוה בתפלה העשירו קבעוה על הכוס הענו חורו וקבעו בתפלה והם אמרו
המכדיל בתפלה צריך שיכדיל על הכוס אתמר נמי אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן אנשי כג
כנסת הגדולה תקנו להם לישראל ברכות ותפלות קדושות והבדלות בתחלה קבעוה בתפלה הע
העשירו קבעוה על הכוס חורו והענו קבעוה בתפלה והם אמרו המכדיל בתפלה צריך שיכדיל
על הכו' אתמר נמי רבא ורב יוסף דאמ' תרויהו המכדיל בתפלה צרי' שיכדי על הכוס אמר רבא
ומות כינן אשמעתי טעה ולא הזכי גבורו גשמי' בתחיית המת' ושאלה בברכת השני' מחזירין אותו
והבדלה בכה אין מחזירי אותו מפני שיכו לאומר על הכוס לא תנס מפני שיכו לאומר על הכו' לא
אימ' מפני שאומר על הכוס אתמר נמי אר' בנימן בר יפת שאר יוסי אתר' יוחנן בצידן ואמר לה ר'
שמעון בן יעקב דמן צור אתר' יוחנן ואנ' שמעית המכדיל בתפלה צרי' שיכדי על הכוס ואל צריך
שיכדי על הכוס אבעי' לחו המכדיל עה' מחו שיכדיל בתפלה אמר רב נחמן בר יצחק קל וחומר
מתפלה ומה תפלה דעיקר תקנתא היא אמרי המכדיל בתפלה צריך שיכדי על הכוס המכדיל על
הכוס דלאו עיקר תקנתא היא לכש' תני' אחא אריכא קמיה דרב חיננאל המכדיל בתפלה מש
משוכח יותר ממי שמכדיל על הכוס ואם הכדיל כו' וכיו' ינחו לו ברכות על ראשו

וכל ה' שאמרו בו געב אמרו
דומה שיהי שאלה בתפלה
פי' דומה כו' אמר ר' יוחנן
יגלה לו עשיר

מ' ד' מ'

הלכתא מאי המכדיל בתפלה צריך שיכדיל על הכנס או לא: כיון טוב שחל להיות אחר השבת טחין מתפללין אהה חוקין: ה' הלכה מכלל דפליגי ולא פליגי והא פליגי רבנן: אימר דפליגי רבנן בשאר ימות השנה כיון טוב שחל להיות אחר השבת מי פליגי והא פליגי עקיבא אטו כל הסנה מי עבדין כר עקיבא דהשתא נעבד וכו' אל ר' זירא הלכה מכלל דפליגי בתמיה ופ פרידן תלמודא ולא פליגי והא פליגי רבנן וכו': והא פליגי ר' עקיבא לומר ברכה רביעית לעצמה ואצטרי לומר הלכה כר אליעזר לא שוקי מדר עקיבא: אטו כל הסנה כלה מי עבדין כר עקיבא דהשתא נעבד כו כותיה דאצטרי לומר הלכה מאן דאחל הלכה דרטיין לה ב כצדק: ומי מדדס לא דרטיין כרביס אכל אורניו מוריון ל ליחוד לעשות כר אליעזר כיון טוב שחל להיות באחד בשבת: כראין אורניו כמי לא מוריון ו נאי עבד לא מהדריו עובדא: מודיס חכמים לר אליעזר כו כיון טוב שחל להיות אחר הש השבת: נקוט דר חייל כר אבא כידן שהו מדקדק כלסו רבן נקוט כו סימני טלא יתחלף לוי מטיין כמודיס או ככראין: כרובא שהו מדקדק כלסו רבן וכו' ואזיל סטיו כסול היה נא ואצטרי שכלסו משה קוריהו א אצטכא כפסחי וכסכה על גב האצטכא הוא דקדק כלסו רבן ולא חיל אצטכא כסולה היתה יט פותרין הא דרובא מדאמר רבי יהודה דדייק ספיקו דרבן דרבנותא אי מדר יהודה אי מדרב יהודה: וקטיא לי בגוה טובא חדא דרובא לא ראה ר יהודה מומיו: לא ר יהודה כר אלעאי ולא ר יהודה כפיאה ועז כולהו אמוראי כמי דייקי לומר דבר כסס אמורין: עבוד ליכא לומר מיהא דייק ליטכא דסח דשמעת אלס ספיקו דרבנותא: סטיו כסול אצטכאותו לטכר מזו כהיקף עגול ליטכ סס: לא האי ידעכא כו: לא כראין ולא מודיס ולא מטיין: ונתדיעכו לו לומר כתיקו ונתן לנו ולכסיעו כין קדושת סבת לקדושת יוס טו וכו' הו את עמך ישר בקדו ונתן לנו ה' אלהי מועדי לטוה וכו' ומסי תקד ישר והומו: מתני: האות בתפלתו על קן צפור וניעו רחמיך: אכסי שהיו מראי עצמו כמתכוני להעמיק

הא גופא קשיא אמרת המכדיל בתפלה משובח יותר ממי שיכדיל ע על הכנס: אל תפלה לחוד סגיא והדר תג אם הכדי כו וכוו ינוחו לו ברכות על ראשו וכוון דנפק ליה כדרא אפטר והויה ברכה שאינה צ צריכה ואמ רב ואיתימ ריש לקיש ואמרי לה ר' יוחנן וריש לקיש דא דאמרי תרויהו כל המכרך ברכה שאינה צריכה עובר משו לא תשא לא אימ הכי אם הכדיל כו ולא הכדיל כו ונוחו לו ברכו על ראשו בעא מניה רב חסדא מרב ששת טעה כו וכוו מהו אל טעה כו וכוו חזור לראש אל רבינא לרבא הלכת מאי אל כי קדוש מה קדוש אעג דמקדש בצלות מקדש אכסא אף הכדלה נמי אעג דמכדי בצלות מכדיל אכסא ר' איעזר אומ כהודאה ר' זירא הוה רכיב חמר הוה קא שקיל ואזיל ר' חייא בר אבין בתרי אל ודאי דאמריתו משמיה דר' יוחנן הלכה כר' איעזר כיון טוב שחל להיות אחר שבת אל אין הלכה מכלל דפליגי ולא פליגי והא פליגי רבנן אימר דפליגי רבנן בשאר ימות השנה כיון טוב שחל להיות אחר השבת מי פליגי הא פליגי ר' עקיבא אטו כל השנה כולה מי עבדין כר עקיב דהשתא נקוט ונעבד כותיה כל השנה כלה מאי טעמא לא עבדין כר עקיבא דתמע סרי תקון תשטר לא תקון הכא נמי שב תקון תמני לא תקון אל לאו הלכה אתמר לא מטיין אתמר דאתמר רב יצחק בר אבדימי אמר משום רבינו הלכה ואמרי לה מטיין ר' יוחנן אמר מודיס ור' חייא בר אבא אמר גראין: אר זירא נקוט דר' חייא בר אבא כידן דדייק וג וגמר שמעתא מפומא דברה שפיר כרובא דפומכדיתא דאמ רחב אמר רבי יהודה הר הבית סטיו כפו היה והיה סטיו לפנס מסטיו אמר רב יוסף אגא לא האי ידענא ולא האי ידענא: לא מדרב ושמו ידענ דתקיני לן מרגמתא בככל ותודיענו משפטי צדק ותלמדנו לעשו חקי רצונך ותנחלנו זמנ ששון וחגי נדבה ותורישנו קדושת שבת ו וכבוד מועד וחגגת הרגל בין קדושת שבת לקדושת יט הכדלת ואת יום השביעי מששת ימי המעשה קדשת הכדלת ותתן לנו מתני האומר על קן צפור יגיעו רחמיך ועל טוב יזכר שמך מודיס מו מודיס משתקין אותו העובר לפני התיבה וטעה יעכו אחר תחתו ולא יהא סרבן באותה טעה מהיכן הוא מתחיל ממקום שטעה זה גמר בשלמא מודיס מודיס משתקין אותו משום דמחזי כשתי רשויות ועל טוב יזכר שמך נמי משמע על הטוב ולא על הרע ותנן חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה: לא על קן צפור יגיעו רחמיך מאי טעמא פליגי בה תרי אמוראי כמערבא ר' יוסי בר א אבין ור' יוסי בר זבידא חד אמר מפני שמטיל

כלסו תחטונו ואומרי רחמיך וכו' וכל קן צפור יגיעו רחמיך: אל לפלח את האס אי שאל על טוב שאתה עוש לבני יוס שמך או שאל מודי מודי משתקי אותי: ולא יהא סרבן באותו טעה לשי סטור וירדן לפני התיב כסאומרי לו לך רד צרי לשרב טע אח כלגת איני כרי לך כדאמרי לקמן כשמעתי אכל זה לא ישרב מפני שגבאי הוא שתיחא התפלה מופסקת כל כך: גמר

אין עומדין

אפי' פסוקא פסוקא וכפליה משתקין אותי דמחוי כעונות
שתי רשעים נכה' וכפליה משר איפכ' פסוק ופסוק
אין משתקין אותי תיהו מגונה הוי אך לטון התלמוד לא מ
משמע כפי' נאותן בני אדם שאומרי' ב' או ב' פעמי' טמע

גבור שמטיל קנאה לומר על אלה חס ולא על אחר בריו
בריותיו מדותיו ומדותיו והוא לא לרחמים עשה
אלא להטיל על ישראל חקי גוריותו להודיע שהם עבדיו וס
ושוניו מדותיו וגוריות חקיותו אף בדברים שיש לטען ולא

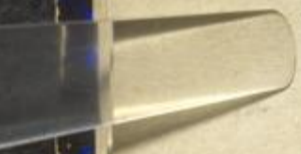
ישראל ביום הכפרי' משתקין
אותם לפי רש' ולפיה מגונה
מיהא הוי או שמה אי לחוס רק
כפוקרא קט בעונתה ומקבל ע
עליו עול מלכות שמים וילמ
עוב שלא לומר אך ויה שאומרי'
ה' הוא האלהי' ו' פעמים ביום
הכפורים ויום ערבה כנגד ז'
דקיעים משכחי' לבנורא שהיא
דר למעלה מן מנהב כסר הוא'
וגם מצינו בקרא ב' פעמים ה'
הוא האלהים גבי אליהו

בגודים מודי משתקי' אותי
ידועלמי הדא התיב'
כבוד אכל טחוי תכונתי הס'
בוהיבן הוא מתחיל מתחלת
הכרכה טענה כה'
ידועלמי' בטושי משתק' כחוש
כחושכיא איתן סילגן לר' כן
אל' לה' ב' ז' יהושע בן לוי
זה טעבר תתני יתחיל לתקום
טעסק ושריך והתקן מתחיל ת'
מתחלת הכרכ' טענה כה' אי'
להו מצינו דעבידתן קדושת ה'
כמי שהיא תחלת הכרכה דמי'

שמטיל קנאה במעשה בראשית' וחד
אמ מפני שעושה מדותיו של הק' בה ר
רחמים ואינן בא גורות' ההוא דגחית
קמיה דרבה ואמ אתה חסת על קן צפ
צפור אתה חוס ורח' עלי' אמ רבה כמ'
ידע האי צורבא מרבנן לרצוני למריה'
אל אביי והא משתקין אותו תנן ורבה
גמ' לחרודי לאביי הוא דבעי' ההוא
דגחית קמיה דר' חננא אמ הא הגדר'
הגבור והגורא והאדיר והעוון והיראוי
החזק והאמין והודאי והנכבד' המתן
לו עד דסיים כי סיים אל' סיימת ינהו ל'
לכלהו שבחי' דמרך' למח' לי כלי' האי
אנן חגי תלת דאמרינן' אי לאו דאמרי'
משה רבי באורית' ואתו אנשי כנסת הג'
הגדולה ותקמנחו בתפלה' לא הוינן י'
יכולין למימר להו ואת אמרת כלי' האי
ואולת' משל למלך בשר ודם שהיו לו
אלף בפי' דיגרי' וזהו מקלסי' אותו
בשל כסף והלא גנאי הוא לו' אר'
חננא הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים' שנאמ' ועתה ישראל מה
ה' אלהי' שוא מעמך כי אס לרא' אטו יראת שמי' מלתא זוטרת' היא'
והאר חננא משום ר' שמעון בן יוחי אין לו להקבה בבית גגווי אלא א
אוצר של יראת שמים שנאמ' יראת ה' היא אוצרו אין לגבי משה מל'
מלת' זוטרת' היא ואר חנינ' משל לאדם שמבקשי' ממנו כלי' גדו' ויש
לו דומה עליו ככלי' קטן' קטן ואי' לו דומה עליו ככלי' גדול' מודי'
מודים משתקין אותו' אר' ורא כל האומ' שמע שמע' כאומ' מודים
מודים דמי' מת יבי הקורא את שמע וכפלה הרי זה מגונה מגונה
הוא דהוי' שתוקי' לא משתקינן ליה לא קשיא הא דאמ' מלתא מלת'
ותני' לה והא דאמ' פסוק פסוק ותני' ליה' אל רב פפא לאביי ודלמ'
מעיקר' לא בויך דעתי' ולכסו' בויך דעתי' אל חברותא כלפי' שמיא מי'
איכא אי לא כוי' דעתי' מעיקר' מחינן ליה במרזפת' דנפח' עד דמכו'
דעתי' מתני' האומ' יברכו טובי' הרי זה דר' מינו' העוב' לפני התיב'
וטעה יעבו' אחר תחתיו ולא יהא סרבן' באות' שעה' מהיכ' הו' מתחי'
מתחל' הכרכ' שטעה זה' העוב' לפני התיב' לא יעב' אמן אחר הכהנ'
כופמ' הסרו' ואם אי' שם כהן' בא הוא לא יש' את כפיו ואם הכשתו
שהוא נושא את כפיו וחזור לתפלתו רשאי' גמ' תנו רבנן

ולאמות העולם להשיב עליה
ולומר מה צורך במגנה זו: ורב'
כמי לחדודי לאביי הוא דבעי'
שישיב לו מה שהשיב אי לאו ד'
דאמרינן משה האל הגדול ה'
הגבור והגורא אשר לא ישא סכ'
פניו ולא יקח סחה: ותקטיבנו
בתפלה כשהתפלל עזרא על מ'
מעל הגולה בספר עזרא: הכל
בידי שמים: כל הכא על אדם
בידי הקבה הוא כא' ארנך קבר'
עני עשיר חכם טועה לבן' ס'
שחור הכל בידי שמים הוא א'
אכל צדיק ורשע אינו כא' על י'
ידי שמים את' זו משר' בידי של'
אדם וכתן' לפניו טני דרכים ו'
הוא יבחר לו יראת שמים: מל'
מלתא מתקן ותפלה כל תיבה
ותיבה חזר וטונה מגונה הוי'
שתקי' לא משתקינן ליה שאי' זה'
דומה למקבל עליו שתי' מלכו'
אלא למתלוצץ: אמר פסו שלם
ותני' ליה משתקינן ליה דמחוי'
כשתי' רשעות: חברותא כלפי'
שמיא מנהב סנהב אדם בחב'
בכרכו ונהב אכל' המקום ולא
יזהר בתפלתו: מחינן ליה כ'
כלומר מלמדו אותי סיכוי ומכו'
אותי אס ירג' בכך: מורשתא'
קורנס וקס' את המקבת כיד'
מתרג' תרזפת: מתני' מתחל'
הכרכ' טענה זה' אס דלב אח ון'
הברכו ואת אחרת' ואינו יודע
לשו' ולאחו סדרו יתחי' היגור'
תחתיו אות' ברכ' גדלג זה נאנו'
משס ולהלן: לא יענה איתן אח'
הכהני' הטלי' צבו' כסן כל ברכ'
וכרכ': מפני הטרג' שלא תטרף
דעתו ויטע לפי' טעלי' צבו' הוא'
צרי' להתחי' ברכ' טני ולומר לפט'
הכהני' כל תיב' ותיב' כראמרי'
במשכ' טענ' וכעבותו איתן: לא'
יוכל לכני' מהר ולהתחי' בכרכ'
שלאחרתי: אס איתן שס כהן' אלף'
הוא החזן: לא יש' את כפיו שתי'
לא יוכ' לחזן לתפלת' לדע' ולכני'
להתחי' כפי' טלג' מדעתו מטרפ'
מאמת הכבור: ואס הכשתו

כלומר אס כטוח הוא שאין דעתו מטרפת מאמת הכבור: גמ' יסרב

אמצעות אין להן סודי פי בקו' ואם דלב ברכה אחת ואח' נזכר בה במקום שלא במקומו אומר במקום שנזכר ולא נ
נהירא דהא תקן במגלה הקורא את המגלה למשרע לא יבא ותיבא וכן בהלל וכן בק' וכן בתשל לבך נראה
כפי רש"ס ורב אלפס דאין להן סדר דקאל' הינו שיתחיל במקום שלב הברכה ומטעם ואילך יאר' הכל על הסדר אבל נדאו
לא יתחיל באתה חונן כמו כב' ראשונות וב' אחרונות עמוד לראש נראה מדתניא בתוספת' במסילתי הקור' שמוע והסמיט בה

פסוק אחד לא יקרא אותו פסנ'
בפני עצמו אלא מתחי מאותו
פסוק ואילך נגומר עד סופה ו
ותניא כמי כב' דמגלה טאס
הסמיט פסוק אחד במגלה טק
סקורא על הסדר מאותו פסוק
ואילך ויהי' משני תפלה דת'
למגלה לענין דך מלת' כדשר'
וכה' פסוק כרב אסי דאין און
אמצעות אין להן סדר חדא ד
דרב הונא בתלמיד לגבי רב א'
אסי כדאמ' בסמ' מקומוות אין
רב הונא אמ' רב אסי ועוד דל'
דלרב הונ' צריך לדחן ולטנוי
מתניתין דכנה' חדא ברכתא י'
כינהו ואטנוי דחיקי לא כיקני ו
נכסמו וע' דרב אסי רב טע'
קיימי בחד טע' ועוד רב א'
סנשרי' הלך אחר המקל' ואם
אדם טענה נדלב ברכה אחת
באמצעות או שלא אמ' המלך
המשפט בין ר' ליה דקיימא
לן טק דמחזירי אותו לא מחזיר
לאתה חונן אלא לאתה ברכה
שלב ומטעם ואילך יאר' על הס'
הסדר כדשר' רש"ס ותיבא טע'
טענה כב' ראשונות כגון טעב'
בחתומת' או לא הזכיר בין ר'
ר' ליוס הכשרי ככר' אבות
זכרנו או בתחית היתוס וי'
כמוך או שלא אמ' המלך הקדנ'
חדר לראשונה ותיבא טענה ב'
כב' אחרונות כגון טענה כמו
כך בחתומת' או שלא הזכיר ב'
בין ר' ליוס הכשרי כטיס
טלוס כסשר חייס טוביס און
נכתו לחי' טובי' בהודא חוד'
לעבודה ועמא דטיון סבלה
טכחתי ככר' אחת ובתענית
צבור טעליח צבור קובע בר'
ברכה לעצמו האונ' עכינו בין

בואל לרש"א אס טכחה נזכר בה קודם סיוס תפלה אין מחזירין אותו כיון שהיה צריך לחזור ולא על הסדר כפי רש"ס א'
אם הוי' ברכה לבטלה אס מחזירין אותו אבל לפי הק' היה אומר במקו' שנזכר ואין כאן ברכה לבטלה : אל' יטאל א'
אדם צרכיו לא כב' ראשונות ולא כב' אחרונות פיר' ורב האוי דוקא ליחיד אבל צרכי צבור טואלין ולכך אנו א'
אומרי' זכרינו וקרובנ' ויעלה ויבא בהס ונע' דדוקא יחיד קאל' עהרי עיקר ברכות אחרונות צרכי צבור הס :

תנו רבנן העובר לפני התבה צריך לס'
לסרב ואם אינו מסרב דומה לתבשיל
שאין בו מלח ואם מסרב יותר מראיו
דומה לתבשיל שהקדחתו מלח . האב
כיצד הו' עושה פעם ראשונה יסרב ש'
שמה מהבהב שדישי פושט אתרגליו
ויורד " תנו רבנן שלשה רובן קשה
ומעוט' יפת ואלו הן שאו זמר וסרכנו'
" אמ' רב הונ' טעה בשלש ראשנו'
חוזר לראש באמצעות חוזר לאת' חונן
באחרונות חוזר לעבודה ורב אסי אמ'
אמצעות אין להן סדר " מתב רב
ששת מהיכן הו' חוזר מתחלת ברכה ש'
שטעה זה תיבתא דרב הונא אמ' לך
רב הונא אמצעות' בלהו חדא ברכתא
ענהו " אמ' רב יהודה לעולם אל י'
ישאל אדם צרכיו לא בשלש ראשנו' ולא בשלש אחרונ' אלא בא'
באמצעות " דאמר חמנא ראשנו' דומה לעבד שמסדר טבח ל'
לפני רבו אמצעות' דומה לעבד שמבקש פרס מרבו אחרונות דומה
לעבד שקבל פרס מרבו ונפטר והולך לו " תנו רבנן מעשה בי
בתלמיד אחד שירד לפני התבה בפני ר' אליעזר והיה מאריך יותר מ'
מדאי אמרו לו תלמידיו רבינו כמה ארך הו' זה אמ' להם כלום מא'
מאריך יותר ממה רבינו דכתי' בה את ארבעים יום ואת ארבעים
הלילה וגו' " שוב מעשה בתלמיד אחד שירד לפני התב' בפני ר' א'
אליעזר והיה מקצר יותר מדאי אמרו לו תלמידיו כמה קצר הו' זה אמ'
להם כלום מקצר יותר ממה רבינו דכתי' אל נא רפא נא לה' אר'
יעקב אמ' רב חסד' כל המבקש רחמים על חבירו אין צריך להזכיר
שמו שנאמ' א נא רפא נא לה ולא קא מדטר שמה דמרים " תנו
רבנן אלו ברכות שאדם שוחה בתן באבות תחלה וסוף בהודאה ת'
תחלה וסוף ואם בא לשוח בסוף כל ברכה וברכה ובתחלת כל בר'
ברכה וברכה

גו' יסרב כשאומרי' לך רד
יענה עצמו כלל רוצה כלומר
אין כדו' מהקדחתו לטון סרפ'
כמו אס כי קרח באפי' מהבהב
כלומר מחזין עצמו כמו כנער
לעמד' אין להן סדר' ואם דלב
ברכה אחת ואח' נזכר בה או
אומרה אף שלא במקומו: מת'
מתחלת הברכה טענה זה וני'
ומחילא מתחמע דצמר ממכ'
נהלצה חלמי על סדרה צריך ל'
לחזור ולאומרה חדא ברכתא
כינהו ודקתני מתחי' מתחלת כ'
ברכ טענה זה היינו אתה חונ'
נכשטר' כטל רטות: אין צריך
להזכיר שמו של חולה: תחלה ו'
נסוף' במניס נכהטוב טמך ל'
ולך טאה להודות:

מלמדן אותן

ברכה וברכה

מלמדוין איתו שלא ישחה וחת נישחה ויהי בכך יול שלא יבא לעקור דברי חכמים שלא יאמרין כל אחד ומחמיר כמנ טהו דנזה
 ואין כאן תקנת חכמים וחייטין ליהרא קידה על אשים ומייטין אבג דאשכחן בעטין אחר יול דקיס ליה
 מקבלה דקידה על אשים ומייטין קרא דמסייענ חזינא לאכיו ורכא דמצלו אצלויי פי טהיו מטין על דדיין לא
 יענה אמן אחר הכהנים מפני הטורף תיול תישוק ליה דמפסיק תפלה אש עונה אמן יול מאחר

שלא אמן האו טעמא טו דעכוי
 אמן לא חטיב ליה הפסקה מא
 מאחר טעורך תפלה הוא אכל
 לקרות כהנים לדוכן אמן רת
 שאין ט"ז יכול לקראש דחטיב
 הפסקה לתפלה אש קוראש א
 אלא אחר מבני הקהל קוראש
 והא דאמרינן בסנהא פ"ר אלג
 כאמר ללשנים קור כהני וכן
 לאו אטליח צבור קאי אלא אש
 אמן כדתיבי בספרי אמן להס
 מלמד טהמן אמן להס אמרין
 ואמן לאו הינו טליח צבור דח
 דמן הינו המתעסק בצרכי צ
 צבור וכן משמע נמי בסנהא
 דלאן אטלי צבן קאי דמייקרא
 קאי אמן אמן הכהני רשאי להתיר
 בצרכי עד שיכלה הדבור ומי
 הקורא פי הקורא כהנים יואח
 כך אמן אמן טליח צבור רשאי
 וכן משמע דטנים הס יום ט
 טהיו דנטיס לומר דמון כן אי
 ט"ז רשאי להקרות יברכך לכה
 לכהנים דמון כן הוי הפסקה
 אמנס רבי יהודה פי דבהדיא
 יש במדרש טעמי יתרו נחסרין
 אמר להס מלמד טליח צבן
 אמר להס על פל דבור ודכנ
 וכן יש טרוניס להתיר טליח
 צבור עצמו לקרות כהני אפי
 לפרת דמה דפי דהויא הפסקה
 הינו דוק ביינה מיד כטסיימן
 ברכת הנדחה לא הוי אומריס
 אלהינו ואלהי אבותינו ברכנו
 בצרכי כדמשנן בסנה דקאר
 אין הקור רשאי לקרן כהני עד
 שיכלה אמן משי הצבן פי אמן
 טעוני בסני ברכ הנדח אלא
 משמע שלא הוי אמן אלא כהני
 מי אכל עכסיו טהורבלנו לור
 אלהי כלסן ברכ ותפלה אמן זו
 הפסק דלא גרע מעניית אמן
 דהכ דלא חטיב הפסק כדפר
 יכוין לבו באחת מהן והא ד
 דאמרינן פ"ר תפלת השם
 לעול ימוד ארס דעת אש יוכ
 לכני ויתפל ואש לאו אל יתפלל
 יש לפר התס נמי באח אמן :

מלמדי אותו שלא ישחה " אר שמעו
 בן פוי אר יהושע בן לוי משום בר קפר
 הדיוט כמו שאמרנו כהן גדול בסוף כ
 כל ברכה וברכה והמלך תחלת כל בר
 ברכה וברכה וסוף כל ברכה וברכה "
 אר יצחק בר גחמני לדידי מפרשא לי
 מנה דר יהושע בן לוי הדיוט כמו שא
 שאמרנו כהן גדול תחלת כל ברכה ובר
 וברכה ומלך כיון שברע שוב אינו זוק
 שנאמ ויהי כבלות שלמה להתפלל קם
 מלפני מזבחה מכרוע על ברכיו " תר
 קידה על אפים שנאמ ותקד בת שבע
 אפי ארץ כריעה על ברכי שג מכרוע
 על ברכיו השתחוואה זו פשוט ידים ור
 ורגלים שג הכא נבא אני ואמך ואחד
 להשתחות לך ארצה " אמ רב חייא
 בריה דרב הונא חזינא להו לאכיו ורכא
 דמצלו אצלויי " תמ חדא הכורע בהו
 בהודאה הרי זה משובח ותנא אידך
 הרי זה מגונה לא קשיא הא בתחילה
 הא לבסוף רבא כרע בהודאה תחלה
 וסוף אמרי ליה רבנ אמאי קא עבי מר
 הכי אמר להו חזינא לרב גחמן דכרע ו
 וחזינא ליה לרב ששת דקא עכד הכי
 והתנא הכורע בהודאה הרי זה מגונ
 ההי בהודא של הלל והתנא
 הכורע בהודאה ובהודאה של הלל הרי זה מגונה כי תנא ההיא בה
 בהודאה דברכ המזון מתני המתפלל וטעה סימן רע לו ואם
 שליח צבור הוא סימן רע לשולחיו מפני ששלוחו של אדם כמותו
 אמרו עליו על ר חנינ בן דוסא שהיה מתפלל על החולי ואומ זה חי
 וזה מת אמרו לו מגן אתה יודע אמר לה אם שגורה תפילתי בפני יודע
 אני שהוא מקובל ואם לאו יודע אני שהוא מטורף " גם אהייא
 אר חייא אמר רב ספרא משום חד דבי ר באכות איכא דמתנ לה אב
 אכריתא המתפלל צריך שימין את לבו בכלן ואם אינו יכול לכוין ב
 בכלן יכוין את לבו באחת אהייא אר חייא אמר רב ספרא משום חד ד
 דכיר באכות " אמרו עליו על ר חנינא וכו " מגא הנמילי
 אר יהושע בן לוי דאמ קרא בורא מכ שפתים שלום שלום לרחוק ו
 ולקרוב אמר הורפאתו " אר חייא

כהן גדול בסוף כל ברכה כל
 מה שהיא גדול ביותר צריך לה
 להכניע ולהספיל עצמו אינו ז
 זוקף עד שיגמור : קם מלפני
 מזבחה ויהי מכרוע דייסיה דק
 דקרא ויהי כבלות שלמה להתפלל
 להתפלל והדר קם מכרוע אר
 ארצה לשון משתטח ומטעב : ד
 דמצלו אצלויי כטנפלין על פ
 פניהם אין פוטטין ידיהם ורב
 ורגליהם אלא מטין על דדיין :
 בתפלה כורע : חזק לרב נחמן
 דכרע תפלה נסוף : בהודאה ד
 דהלל הגדול לה טי טו : מתני
 אש טגוריה אש טגוריה תפילתי
 כזי במרובה ואינו ככשל ותח
 ותחתי נוכב : מלכי אל פי כל
 מה טאני חפ להארי בתחונטי :
 טהוא מטורף החולה לשון טו
 טורטין לו תפלתו כטני : כלג
 כלומר התפלה שהתפללו עליו
 מטורפת וטורדה ומנן ואינה
 מקובלת : גמר אהייא
 בדיכא וכאזיה מן הברכני הוי
 טענת סימן רע : באכות טהוא
 תפלת התפלה רח הוא שאין ח
 חזן כה : בורא טיב שפתים : כ
 כטניב בריא כד' אז מוכטח
 על השלום : לא כתבאז

חציף עלי מאן דמצלי כפקתא ואלת וסתניכ וינא יז
ינחק לטוח בסדה: נול דהתם תיורי בהר התנרי
כדאמרי בפסחי סר האסה לא כינחק טקראו טדה וכנ' אי
נמי כקתא דהכא תיורי כבקעה כמקום סרעלן סס כנז
אדס לעבנר והולכי דרכיס
כסוי חטאה וטעמא לפי ס
סאן מתכייס על חט
חטאי: אבל אס יתשרט חטאה
דומ' סאין מתכיי עליו ואמרינ
לעיל סין כל העושה דבר ומת
ומתכייס מוחלן לג' תיר'

לא כתנבאו הטוב והחמיות: עין לא ראתה לא כראית ולא
כגלית לטוח כביא: רחוק שהיה רחוק כל ימינו וכן העבירה
דהיכנ כדיק מעיקרין: חלפתו חתה שלפתו נטל מנוסו החז
הנ' החולי הקנחתו חלפתו לטון חלן מהס: לא חסרתס: טע
: כעבד כן בית ככנס וינא ס
טלא ברטן : כסר לפני התלך
טאינו רגיל לכא לשטין: החלונז
גורמין לו סיכויין לכג טהא מ
מסתכל כלפי סמי ולכנ ככנע:
דמצלי ככקת: כבקע טכטהנ
כמקום כביעות חלה עליו אי
אימע תלך ולכנ כעבד :

סליק פרקא

סליק פרקא

אך חייא בר אבא אך יוחנן כל הנביאי
כלן לא נתנבאו אלא למשיא בתו לת
לתלמיד חכם ולעושה פרקמשיא לת
לתלמיד חכם ולמהנה תלמידי חכמי
מנכסיו אבל תלמידי חכמים עצמן ע
עין לא ראתה אהים וולתך יעשה למ
למתכה לו' ואמר חייא בר אבא
אמר יוחנן כל הנביאים כלן לא נת
נתנבאו אלא לימות המשיח אבל לע

לעולם הבא עין לא ראתה אהים וולתך ופליגא דשמואל דאמ' ש
שמואל אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שעבוד מלכות בלבד שנאמ' כי לא יחדל אבין
מקרב הארץ ואך חייא בר אבא אמר יוחנן כל הנביאים כלן לא נתנבאו אלא לבעלי תשוב
אבל צדיקים גמורים עין לא ראתה אהים וולתך ופליגא דר' אבהו דאר' אבהו מקום שבעלי ת
תשובה עומדין צדיקים גמורי אינם עומדין שנ' שלו' שלו' לרחוק ולקרוב לרחוק כרישא והדר
לקרוב ור' יוחנן אמ' לך מאי רחוק שהיה רחוק מדבר עבירה מעיקרא ומאי קרוב שהיה קרוב ל
לדבר עבירה ונתרחק ממנו השתא מאי עין לא ראתה אמר יהושע בן לוי זה יין המשומר בע
בענביו מששת ימי בראשית ר' שמואל בר נחמני אמ' זה ערן שלא שלטה בו עין כל בריא שמא
תאמ' אדס הראשון היכן היה בגן ושמא תאמר הוא גן הוא ערן תל' ונהר יוצא מערן להשקות
את הגן גן לחוד וערן לחוד תנו רבנן מעשה שחלה בנו של רבן גמליאל שגר שני תלמידי
חכמים אצל ר' חנינא בן דוסא לבקש עליו רחמים כיון שראה אותם עלה לעלייה ובקש עליו רח
רחמי כירידתו אמ' להם לכו שחלצתו חמה אמרו לו וכי נביא אתה אמ' להן לא נביא אנכי ולא
בן נביא אנכי אלא כך מקובלני אם שגורה תפילתי בפ' יודע אני שהוא מקובל ואם לאו יודע אני
שהוא מטורף ישנו וסתנו וכמו אותה שעה וכשבאו אצל רג' אמ' להן העבודה לא הסרתם ורא
הותרתם אלא כך היה מעשה באותה שעה חלצתו חמה ושאל לנו מים לשתות ושוב מעשה
בר' חנינא בן דוסא שהלך ללמוד תורה אצל רבן יוחנן בן זכאי וחלה בנו של רבן יוחנן בן זכאי
אמ' לו חנינא בני בקש עליו רחמים ויחיה הניח ראשו בין ברכיו כל היום כלו לא היו משגיחין עליו
רבן יוחנן בן זכאי אלמלא הטיח בן זכאי את ראשו בין ברכיו כל היום כלו לא היו משגיחין עליו
אמרה לו אשתו וכי חנינא גדול ממך אמ' לה לאו אלא הוא דומה כעבד לפני המלך ואני דומה
כשר לפני המלך ואמר חייא בר אבא אך יוחנן אל יתפלל אדס אלא בבית שיש שם חלונות
שנ' וכיון פתיחין ליה בעליתיה לקבל ירושלים אמר יעקב בר אידי אך יוחנן כל המבקש ר
רחמי על חבירו אינו צריך לחזקי שמו מגלן ממה רבינו שנ' אל נא רפא נא לה ולא קאמדר
שמה דמריס אמ' רב כהנא חציף עלי מאן דמצלי ככקתא ואמר רב כהנא חציף עלי מאן ד
דמפרש חטאיה שנאמ' אשרי גשוי פשע כסוי חטאה

הדרן עלך אין עומדין

לא שיק להקשות תנא היכא קאי דקתני כיצד כדפריך
בריש מילתא: ומשום דהכא סברא הוא לברך כדמ
כדמסיק בגמרא דאסור ליהנות וכן העולם הזה בלא ברכה
אי נמי יל דקאי אמתני דמי שמתני דקתני בעל קרי מברך

חוץ מן היין שמתוך חסיבותו קבעו לו ברכה לעצמו וכן
הפת: בורא מימי דשאים לפי שיש בכלל פרי הארץ דשאי
וזרעים כגון קטניות ור' יהודה בעי היכר ברכה לכל היין
ויין: גמ קדם הלולים כגטע רבעי כתיב ומשמש

לאחריו ואינו מברך לפניו וזה
נהכי נמי שיק הכא לברך על
כל דבר נדבר עכ קאמר הכא כ
כיצד מברכי:

כיצד מברכין על הפירות

על פיר

פירות האילן הוא אומ בורא פרי העץ
חוץ מן היין שעל היין הוא אומ בורא
פרי הגפן ועל פירות הארץ הוא אומ
בורא פרי האדמה חוץ מן הפת שעל
הפת הוא אומ המוציא לחם מן הארץ
ועל הירקות הוא אומ בורא פרי הא
האדמה ר' יהודה אומ בורא מיני דש
דשאים גמ

פני הלולים טעון באכילתו כ
כשתאכלנו כשכ' הרביעי שהיא
מתוך באכילה: האי רבעי ליה
הלולים לעון הלולים חד מיני
מכיהן אתא לאורווי אחלי והדר
אכלי הוציאנו לחולו עו פדין
אז באת לאכלנו חוץ לירושלם:
נחד ללמדך שלא נאמרה תורת
רבעי אלא בכרס סכ' קדם הל
הלולי דבר שמהללך בו טעון
חלול וזהו יין שאי אומרי הלוי
שיר של קרבן במקדש אלא על
היין כשמתכסין כסטי מזבח:
הניחא למאן דאמר כו' כלה סין
סיומא דשרכא הוא וזהו הקניחא
הא דילפת ברכה מהכא: למאן
דקתני כטע רבעי דאית ליה כל
פירות האילן בתור רבעי ולא
לדיום מהכא דבר הטעון הלול
טעון חלול אייתר ליה חד הלול
לברכה: מאי איכא למימר הא
מכבי ליה למדרש שאין חלול
אלא במקו' הלול: חד תני כרס
רבעי בכל מקום שיש במטכ'
כטע רבעי תני איהו כרס: הן
הניחא אי יליף גמ' דריש למלתא
כגמ' ואיתר ליה חד הלול לבר
לברכה: אשכחן לאחריו כדאש
כדאשכחן בברכת המזון דכ
דכתי' ואכלת ושבעת וברכת:

אחליה וזהו אכילה תימן
למה לי קרא' הא
פכ דקדושין גמריק קדם קדם
מועטר שני אש כן טלף ומ
מועטר שני ויל אי לאו קרא ד
דהלולים הנה אמיב דאדרבה
טלף לחומר קדם קדם משכ
ומכבי וזין לנ פדין ענד סי'
רבי חיים כהן אי מהתס הנה
אמיכא כי מועטר שני מוטע' נד
ודקא בזמן שמועטר שני נוהג
כמו כטע דאזנה נטות ורב
רביעית וחמישית לשמוט נוהג
חלול אכל שליטת נטות שם
מועטר עני דקא אית לא קמ
קתל חלולים:

שאין אומרי שיר אלא על
היין סי' און אומרי
שירה על שם אכילת מזבח כ
בגון זריקת דמים וכסוך המי'
כי אש על היין אכל גדלו מצי
מזכנו שירה בלא יין כגון הלל
שכחושת פסחוי'
ולמאן דתני כרס רבעי
וכו' ועתה קיימ לך:
דרבע' כנה אף כח' ויהו ככר'
נוהג ולא כשאר חילנות דכל ה
המקל בארץ הלכה כמותו כחל
נכרס רבעי בזמן הזה מחללי'
על שנה פרוטה ומוחקן ומטילו
לנהר וכן מפרש בשאלתת ד
דרכ אחאי:

מנא הני מילי דתנו רבנן קדש הלולי
לה מלמד שטעונן ברכה לפניהם ו
ולאחריהם מכאן אר עקיבא אסור ל
לאדם שיטעום כלום קודם שיברך
והאי קדש הלולים להכי הוא דאתא
האי מבעי ליה חד דאמר רחמנ' אחליה
וזהו אכיליה ואידך דבר הטעו' שירה
טעון חלול ושאינו טעון שירה אין ש
טעו' חלול וכדר' שמואל בר נחמני אר
יונתן דאר' שמואל בר נחמני אמר רבי
יונתן ממן שאין אומרים שירה לא על
היין שנאמ ותאמ להם הגפן החדלתי
את תרושי המשמח אהי ואנשים אם

אנשים משמח אהי כמה משמח מכאן שאין אומרים שירה לא על
היין הניחא למאן דתני גטע רבעי לא למאן דתני כרס רבעי מאי
איכא למימר דאתמר ר' חייא ור' שמעון בר' חד תני כרס רבעי וחד
תני גטע רבעי ולמאן דתני כרס רבעי המתא אי יליף גש' דתמאר'
אומר נאמר כאן להוסיף לכם תבואתו ונאמר להלן ותבואת הכרס
ואי נמי יליף גזירה שוה אשכחן לאחריו לפניו מנין הא לא קשיא דאתיא בקל וחומר כשהו'
שבע מברך כשהוא רעב לא כל שכן אשכחן

ואתי בני זית ביה הכד ואת איכא למשרך ווי' אהד הסנה סכן חייבי בלקט דשרש בכרס היכו לקט מה שאי כן בזית דתי
בן לקט ויל דתיח ליה למשרך פרכיה אשי יהא הכד הסנה חסוב למיתני זית מניה יתמ קאחי דשאר מיני לא ידע מניה
תינח לאחריו דעיקר ברכ' לאחריו כדכתי' ואלת ושבעת וברכת' לפניו לכס לאו קו' הוא דאכ' תהא ברכה דלפניו
מדאוריית ולעיל פ' מי סמיתו וסמ' גבי בעל קרי דלאו דאוריית' תנא ואשי ר' יהוד' לא פליג אלא מסו' דעשא

פהלכו דרך ארץ דבר
שאי גדולו מן הקרקע
כגו' בסד וחלב ואת מאי אריא
בט' אשי ירקו כמי לא אתי לו גיל
דאיכ' למימ' קמה תוכיח' ולפי'
רשי' כיחא דגרי' דלאו בר' כטעי'
מנח' וליכא למימ' דאת' ומשא'
אילנות דאיכ' למשרך מה להכך
סכן חייבי כפיאה' אלא
סבר' הוא דאשו' לארס
סיהנה כו' וקרא דכסיב לעיל
אסמכתא בעלמא והתלמו' היה
סבור מתחלה דלמוד גונו הוא'
כאן לאחר ברכה וכן פ' כל
כתבי און כשהיו וכו' הסלחן
היו אונ' לה' האר' ומלוא' וכשהיו
מוסלקי הסלח' היו אונ' הס' סו'
לה' והא' כת' לב' האר' כאן
בזו' שיסר' עושי רצונו סל'
מקו' סכ' ואספת דבכך ואת' והא'
לקומן בזמן שאי ישראל עושים
רצונו סל' מקו' מוקומן ליה'
גיל דמיודי ודאי עושי רצונו
אכל און עושים רצונו כל כך
דאיכ' כדיקו' גמורי' ועוד זל'
דפליג ליה אהא דלקומן סכא ל'
לפ' מה בין עושי ואי עושי'
והא' כעושי ואי עושי כו' הדרי'
טיבון דרך טרקסמן

חייב בעוללו' וכדמי' לא תעולל
איהו עוללות כל שאין להן פס
פסיג' לא כתף ולא כסף סורה
יחידו' סל עכבי' קמה תוכיח'
דאשכחן דאכרסה רחומ' ברכ'
דכתי' תאכל בה לח' וגו' נסמך
ליה ואכלת ושבעת וברכת' כד'
מזבחין לכסכו' וסלת למחננו'
שכעה מינין האמורים בארץ
חטה וטעורה וגו' ובתריהו כ'
כתי' ואכלת ושבעת וברכת' סכן
טעוני' בכורים דהכי אמרינן
במזבח' כח' און ארץ כי באית
אל הארץ ונא' זלה' ארץ ארץ
חטה וטעורה מה להלן טבח הא'
הארץ אף כאן טבח הארץ אלא
סברא הוא דלתריויהו אית להו'
שרכא למאן דתני כרס וילף
ברכה מו' המיני' איכא פרכא ס'
סכן טעוני' בכורי' ולמא' דתני
נטע רבבו איכ' למשרך התיבס
תרי דבר כטיעה דלאו בר' כטי'
כטיעה מנלן אלא סברא הוא ד'
דכיון דנהנה שרד' להודו' למי'
סברא' ימעל כנהכ' מן הקרש
דכתי' לה' האר' ומלוא' כדאמרי'
לקומן לאחר ברכה הרי היא ל'
לכני ארס' גמול להקבה את כ'
ברכתו וכלכנסת ישראל טכסח
סכסחטאו' השירו' לקומן און
פסע' ולפי שהא' מקל דאזיס
האחרי' ולמדיו' ומנו' לכסו' כן
ליהנות מן העולם כלא ברכה
ולכך נקד' זה המקל' חבר לאיש
משחי' לירבעם כן ככט שחט'
והחטיא את ישראל כך הוא חו'
חוטא ומחטיא' בזמן טעונו' ר'
רצונו הדג' טלה' וכסאי' עושי'
רצונו כוטלג' ומראה להס' טהא'
טלו דכרי כספתן

אשכחן כרס' שאר מינין ממך דילף מ'
מסרס מה כרס דבר שנהנה וטעון בר'
ברכה אף כל דבר שנהנה טעון ברכה'
איכא למפרך מה לכרס' שכן חייב בע'
בעוללות קמה תוכיח' מה לקמה שכן
חייבת בלה' כרס' זוכיה וחור' הדין לא'
ראי' זה כראי' זה ולא ראי' זה כראי' זה ה'
הצר השוה שבהן דבר שנהנה וטעון
ברכה אף כל דבר שנהנה טעון ברכה'
מה להצר השוה שבהן שכן יש בו צד'
מזבח ואתי גמי' וית' דאית בי' צד מזבח'
ווי' מצד מזבח אתי' והא' כהדי' כתי' ביה
כרס דתי' ויבער מגד' ועד קמה ועד'
כרס זית' אמר רב פפא כרס זית אקרי'
כרס סתמא לא אקרי' ממ' קשיא' מה
להצר השוה שבהן שכן יש בהן צד מ'
מזבח' אא דילי' לה משבעת המינין מה
שבעת המיני' דבר שנהנה וטעון כרס'
אף כל דבר שנהנה טעון ברכה' מה
לשבע המינין שכן חייבי בכמורי' ועוד
התינח לאחריו לפניו מנין הא לא ק'
קשיא דאתי בקל וחומר' כשהוא שבע'
מברך כשהו רעב לכש' ולמאן דתני'
גטע רבעי הא תינח כל דבר נטיעה דלאו בר' נטיעה כגו' בשר ביצי'
ודג' מנא ליה' אא סבר' הוא אסו' לו לאד' שיהג' מן העולם הוה בלא'
ברכה' תנו רבנן אכו' לו לאד' שיהנה מן העולם הוה בלא ברכה וכל'
הנהנה מן העולם הוה בלא ברכה מעל מאי תקנתיה ילך אצל חכם'
ילך אצל חכם מאי עכיד ליה הא עכד ליה אסורא אא אמר רבא ילך
אצל חכם מעיקר' וילמדנו ברכו כדי שלא יבא לידי מעילה אמר רב'
יהוד' אמר שמואל כל הנהג' מן העול' הוה בלא ברכ' כאלו נהג מקדשי'
שמי' שנ' לה' הארץ ומלוא' ד' לוירמי כתי' דה' הארץ ומלוא' וכת'
השמי' שמי' לה' והאר' נתן לב' האד' לא קשי' כא' קוד' ברכ' כאן לאח'
ברכה אר' חייג' בר פפא כל הנהג' מן העולם הוה בלא ברכ' כאלו גוול'
להקבה וכנסת ישראל' שנ' גוול אביו ואמו ואומ' אי' פשע חבר הוא לאיש משחי' ואי אביו אלא הקבה'
שנ' הלא הו' אביו קנך ואי אמו אלא כנסת ישראל' שנ' שמע בני מא' ואת תא' מאי חבר הו' לאי משחי'
אר' חייג' בר פפא חבר הו' לירבע' כן גבט שהשחי' את ישראל' לאכיה' שבשמי' ד' חייג' בר פפא רמי'
כתי' ולקחתי רגמי' בעתו וגו' וכת' ואספת דגנך וגו' לא קשי' כאן בזמן שישר' עושי רצונו של מקו'
כאן בזמן שאין ישראל' עושים רצונו של מקום' תנורבנן ואפפת דגנך

ביצד מברכין

דברים ככתבן שלא יעמוק בדרך ארץ: הנהג בהם עש דברי תורה: ומהג דרך ארץ: שאם תבא לידו בדרך הבריות טעם לייב
לכטל מדברי תורה: אשטר בתמיה: אשטר כד כריך: כיומו טוסן: ימו הקטן: כיומו תשרי: דרוכת הגנות והכרי: דרך טרקסמון
דרך פערי החצר והכית: פטי הכית פתח כניסה ויטאה: ארץ הטבל מתחייב במעשר: מן התורה אבל אטילת קבע אסור לאכול
מדרכין: זית אקרי: והוא ליה בורא פרי הפרי מהפרי קרני זית ואין זן בריאת טמים כי כירי אדם היא בריאה זן אבל גבי גפן

דרך טרקסמון פי רש"י הי
היכנ דאורייתא אבל מ
מדרכין גס חצר קובעת כדת
כדתמוע פ"י יוצא דופן איזהו
חצר מחייב במעשר וכו' וכן
מוכח בספר המבוי: טובא
גריד ימלא תממע
טאסור לפנות יין בערב פסח
מן המנחה ולמעלה ואם רוצה
לפנות בריך לפנות הרבה: דט
דטובא מנרר גריד: לא

תנו רבנן ואספת דגנך מה תל לפי שנ
לא ימוש ספר התורה הוה מפיד יכול
דברים ככתבן תל ואספת דגנך הנהג
בהן מנהג דרך ארץ דברי ר' ישמעאל ר'
שמעון בן יוחי אומ אפטר אדם חורש
בשעת חרישה וזורע בשעת זריעה וקו
וקוצר בשעת קצירה ודש בשעת דישה
וזורח בשעת הרוח תורה מה תהא על
עליה לא בזמן שישראל עושי רצונו ש
של מקום מלאכתן נעשית על ידי אח

אחרים שנ ועמדו זרים ורעו צאנכם וגו' ובזמן שאין ישראל עושי ר
רצונו של מקום מלאכתן נעשית על ידי עצמן שנ ואספת דגנך ולא
עוד: לא שמלאכת אחרים נעשית על ידן שגאמ ועבדת את אויביך ו
וגו' אמ אבי הרבה עשו כר ישמעאל ועלתה בידן כר שמעון בן
יוחי ולא עלתה בידן אמ להו רבא לרבנן במטותא מניכו כיומי נ
ניסן וכיומי תשרי לא תתחון קמאי כי היכי דלא תטרדו כמוזמכו כל
בלה שתא אמ רבה בר רב חנה אר יוחנן משום ר' יהודה בר אעאי
בא וראה שלא כדורות הראשונים דורות האחרונים: דורות הראשונים
עשו תורתן קבע ומלאכתן עראי וזו נתקיימה בידן דורו האחרונים
שעשו מלאכתן קבע ותורתן עראי וזו לא נתקיימה בידן ואמ
רבה בר חנה אר יוחנן משום ר' יהודה בר אעאי בא וראה שלא כדורו הראשונים דורות האחרונים
דורות הראשונים היו מכניסין פירותיהן דרך טרקסמון כדי לחייבן במעשר: דורות האחרונים מ
מכניסין פירותיהן דרך גנות דרך חצרות דרך קרפפות כדי לפטרן מן המעשר: דאמר ר' ינאי אין
הטבל מתחייב במעשר עד שיראה פני הכית שגאמ בערתי הקדש מן הכית ור' יוחנן אמ אפי
חצר קובעת שגאמ ואכלו כשעריך ושבעו חוץ מן היין וכו' כאי שגא יין אילימא
משום ראשתמי לעליא אשתמי לברכה והרי שמן ראשתמי לעלויא ולא אשתמי לברכה: דאמר רב
יהודה אמ שמואל וכן אר יצחק אר יוחנן שמן זית מברכין עליו בורא פרי העץ אמרי התם משום
דלא אפשר היכי נברך נברך בורא פרי הוית פירא גופיה זית אקרי: ונברך עליה בורא פרי עץ
זית אלא אמ כר וטרא חמרא זין משחא לא זין ומשחא לא זין והתנן הגורד מן המזון
מותר במים ומלח: והוינן בה מים ומלח הוא דלא אקרי מזון הא כל מילי אקרי מזון ממ תהוי תיו
תוובת דרב ושמואל דאמרי אין מברכין בורא מיני מזונות לא בחמש המימן בלבד ואמ רב הונא
באום כל הון עלי אלמא משחא זין לא חמרא סעיד ומשחא לא סעיד וחמרא מי סעיד והא
רבא הוה שתי חמרא כל מעלי יומא דפסחא כי היכי דנגרריה ללביה ונכול מצה טפי טובא גר
גריד פורתא סעיד ומי סעיד כלל: והכתי ויין ישמח לבב אנוש וגו' נחמא הוא דסעיד חמרא
לא סעיד לא חמרא את ביה תרתי סעיד ומשמח נחמא מסער סעיד שמוחי לא משמח אי
חכי נברך עליה שלש ברכות: לא קבעי איגשי סעודתיהו עליה אל רבנחמן בר יצחק לרבא אי
קבע עליה סעודתיה מאי אל לכשיבא אליהו ויאמ אי הויה קביעותא השתא

הגפן היא העץ והעכביס הם
פרי הגפן: חמרא זין להכי חס
חסיב לקבוע לו ברכ לעצמו:
ואמר רב הונא הא דקתני מותר
במים וכמלח ואסור בשאר אר
אובלחין ויסקין לאו באומר קו
קונס מזון עלי דאין מזון אלא
חמשת מיני דבן חטין וסעורי
וכוסמין וסבלת סעל וסיסין
אלא באומר כל הון עלי קונס
וכל מילי כהו דלא אקרי מזון
מיהו מזון זייני בר ממי ומלח
אלמא משחא זין: סעיד חסיב
טפי מזון: והכתי ויין ישמח ל
לבב אנוש וסיסיה קרא וליחס
לבב אנוש יסעד תממע אבל י
יין אינו אלא תממח ומסלי לאר
בדקאמרת אלא לחס יסעד ולא
ישמח אבל יין סופר ומשמח:
אי הכי דזין וסעיד מזון הוה נ
ונברך עליה שלש ברכות לחס
לאחריו ואין אמרינן לקמן כ
בספקן כל פהא תסבעת הת
אמונין ולא מין דגן חמייס או
אומריס ברכה אחת:

מיהא בטלה דעתו אצל כל אדם גופא

ח

אזוזקי מזיק לבושה ואין א אכילה טעונה ברכה דגבי ברכה ואכלת כתי: דתנן דלאו בר אכילה היא השותה שמן על תריות
בטובג: משלם את הקרן כשאר מזיק את חבריו בממונו: ואין משלם חומש דגבי חומש אכילה כתי ואיש כי יאכל קדש בטובה
פרט למזיק: עי' הפת תשס לפתן: עי' אנגרון: מין מאלל הוא וכותבין לתוכו שמן ושמן במטנה בכמה מקומות: דאח' רבה בר
שמאל לא אצח הכא אלא לפרטו לן מצי כיהו: מצי דסלקא ויעי' טעלמן בהן תרדיון: דכלהו שלקי כל מיני ירק שלוק: החומש ב
בגרונו: וצריך לתת בו שמן ה

הרבה דהנה ליה שמן עיקר וא
ואניגרון טל: לא יערענו בש
בשמן כשכת דמשהי ליה בתו'
גרונו ואינו בולעו וכיון דלאו
בלע ליה מוכח מלת דלרסוא'
הוא וחכמי גרונו על כל רשות
הנכרו משו שחוקת שמני שהי'
מלאכה: תחלה כלתו לכתחלה
לא יתן השו' בפיו לשם ערעו'
כי אם לשם בליעה ואם בא ל
להשתות ישתה: דאית ליה הכא
מיכיה לכד הרסוא' לו הכאת
אכיל: והלכת וכן עד פטר להו
לא גר' ומהג' הוא: קמחא דחטוי'
אוכל קמח חטים כמות שהיא:
כפ' האדמה: כשאר כוסם חטין
דתינו לקח בברקן שמבר' כפ'
האדמה: בתלת קאי: והנה ליה ו
ככוסם חטין: אשתני וגרע הו'
הוא: ולא אשתני לעלוי מעלית
: הכא אית ליה עלוי אחריתי'
הלכך יבא מכלל פרי וכלל א'
דרך אכילתו לא בא אבל השת'
מיד בא כשנוי לכלל דרך אכ
אכילתו ועיקר השרי לכך נטע
כטעוהו הלכך פרי הוא: מאי ל'
לאו תדאמי' שערי מכלל דסבי'
ליה בחיטו כשה' דחסיב: ומי ג'
גרע ממלח זמית: והיכי תוסק
ארעתי' דלא תסעו ברכ: זמית
פלמונירא: קוקיאני' תולעים
סבתעים: דאית ליה הנאה אכ
אכילה: קורא

גופא אמ' רב יהודה אמ' שמואל וכן י
א' יצחק א' יוחנן שמן זית מברכין ע
עליו בורא פרי העץ היכי דמי אילימ
דקא שתי ליה משתא אוזוקי מזיק ליה
דתגן השותה שמן של תרומה משלם
את הקרן ואינו משל' את החומש הסך
שמן של תרומה משלם את הקרן ומ
ומשלם את החומש' אא דקא אכיל ליה
על ידי פת' אי הכי הויא ליה פת עיקר
והוא טפל ותגן זה הכלל כל שהוא עי
עיקר ועמו טפלה מברך על העיקר ופ
ופוטר את הטפלה' אא דקא שתי ליה
על ידי אנגרון' דאמ' רבה בר שמואל
אנגרון מיא דסלקא אנגרון מיא ד
דכלתו שלקי אכ' הוה ליה אנגרו עיק'
ושמן טפל ותגן זה הכלל כל שהוא ע
עיקר ועמו טפלה מברך על העיקר פ
ופוטר את הטפלה הכא במאי עסקינ'
בחושש בגרונו: דתנ' החושש בגרונו
לא יערענו בשמן תחלה בשבת אבל ג
נותן שמן הרבה לתוך אנגרון וכולע'
פשיטא מהו דתמ' כיון דלרפואה קא
מכוין לא לבריד עליה כלל' קמל' כיון
דאית ליה הנאה מיניה בעי ברוכי'
קמחא דחטי' רב יהודה אמ' בורא פרי
האדמ' ורב נחמן אמ' שחכנתי בדברו
אל רבא לרב נחמן לא תפלוג עליה

לא יערענו פי' רש' להטה
להשתות וחי' אכ' לש
לשלוג וליקני בדידה מצי ארי'
עי' אנגרון אשי בעיניה שרי ל
לבלעו לאלתר דהא אינו אסור
אלא לערער דהינו להשתות ע
כ"כ פי' רש' לא יערענו אשי' כ
בבליעה בלא שהייה טבל שתי'
טאובה אלא לרשואה קרו לה פ
ערעור ואשי' כשבלעו: והינו
טעור דיתער משו דקא מוכחא
מלת דלרפואה קא מכוין: חכי
יל' לישב פי' רש' לא יערענו לה
להשתות אבל כותן הוא לתוך
אנגרון ואשי' להשתות אכ' כול
בולעו בעיניה בלא שהייה:
כיון דאית ליה הנאה מיני'
בעי ברוכי' וכראין ו
הדברו דאם אדם שנתה משקו'
אם המסקין רעו' לשתות דלית
ליה הנא' מינהו לא בעי ברוכי'
ואי אית ליה הנאה מיניה בלא
הרפואה בעי ברוכי' "
והכתא סכתו כספרי' לא
גרס דלש' הג' הוא
עד קמחא וכו' קמחא
דחטי' כרא' דלא
מיירי בקמחא ומש' דאכ' לא פ
סויכא ביה ברכה דכפ' האדמ'
אלא מיירי בקמחא סקורין אי
איסקלא' טיר או בקמח טעוין
משכיל' טעיל' סמיכ' כתינ' "

ודב' יהודה רב ושמואל קיימי כותיה: דאמ' רב יהודה אמ' שמואל וכן א' יצחק א' יוחנן שמן זית
מברכין עליו בורא פרי העץ א' אעג' דאשתמי במלתיה קאי הכא נמי אעג' דאשתמי במלתיה קאי
מי דמי' התם לית לית עלויא אחרניא' הכא אית ליה עלויא אחרניא בפת' " וכי אית ליה עלוי
עלויא אחרניא לא מברכין עליה כפ' האדמה' אא שהכל' והאר' זירא אמ' רב מתנא אמ' שמואל א
אקרא חייא וקמחא דשערי' מברכין עליהו שהכל נהיה בדברו' מאי לאו דחטי' בורא פרי האדמ'
לא' דחטי' נמי שהכל נהיה בדברו' ולישמעינן דחטי' וכל שכן דשערי' אי אשמעינן דחטי' ה
הוה אמינא הג' מילי דחטי' אבל דשערי' לא נברוך עליה כלל' קמל' ומי גרע ממלח זמית: דתנן
על המלח ועל הזמית אומ' שהכל נהיה בדברו' אצטרך' סר' מלח זמית עביד אינש דשדי לפ
לפומיה' אבל קמחא דשערי' הואיל וקשה לקורקיאנ' לא לברוך עליה כלל' קמל' כיון דאית ליה י
הגאח מיניה בעי ברוכי' "
קורא

ביצד מברכין

קורא רך של דקל כטעמינו גדלים בכל סנה וסנה כדרך כל האילנות הנוסף בסנה זו רך ובסנה פנייה מתקשה ונעמה עץ :
צנון סופו להקשות אם אינו תולטו בעתו הוא מתקשה כעץ : ארשתא דפוגלא לאכלו כשהוא רך וסמו פוגלא : עלף מין עץ :
ארשתא דשרחא סם פרוי מינו כשפה הוא עלף לפי סגדלים בו כמה מיני אכילה קרו ליה מינו : תמרות בתוך העלים גדלים
כמון תמרות בולטין בעלה כמו בעלץ של ערבה : אכיונות הוא השרי : קשריסין הוא קליפה גדולה מסביבות השרי כעין קלי

לא כטעי איכסי ארשתא ד
דקורא וסבר תלמודא
כותי דמנואל ואל אמתן לולבי
בזכיס דלא כטעי איכסי ארשת
דהכי מברכין עליהן סהכל כ
נהיה בדברו ואותן שקרים ס
כשהם רכים אוכלים קליפתם
החצונה ולא כטעי להו ארשת
דהכי למיכל להו כשהם רכי כי
אם לאכול הגרעינים שלהן כס
כשיתבטלו מדרך עליהו כמו
סהכל

קורא רב יהודה אמר בורא פרי האדמ'
ושמוא אמר שחכל נהיה בדברו רב יה
יהודה אמר בור פרי האדמ פירא הוא
ושמוא אמר שחכל נהיה בדברו הוא
וסופו להקשות אל שמוא לרב יהודה
שיגנא כותך מסתבר דהא צנון סופו
להקשו ומברכי על ה בור פרי האדמ
ולא היא צנון גטעי אינשי ארשתא ד
דפוגלא דקל לא גטעי אינשי ארשת
דקורא וכל היכא דלא גטעי אינשי א
ארשתא דהכי לא מברכין עליה והרי

צלף דגטעי אינשי ארשתא דפדא ותנן על מיני נצפה על העלין ו
ועל התמרות אומ בורא פרי האדמ ועל האכיונות ועל הקפריסין א
אומ בורא פרי העץ אמר רב נחמן בר יצחק צלף גטעי אינשי ארשת
דשותא דקלא לא גטעי אינשי ארשת דקורא ואעג דקלסיה שמוא
לרב יהודה הלכת כותיה דשמוא אמר רב יהודה אמר רב צלף שלי
ערלה בחוצ לארץ וורק את האכיונו ואוכל את הקפריסין למימר
דאכיונו פירא וקפריסי לאו פירא ורמינהי על מיני נצפה על העלי
ועל התמרות אומ בורא פרי האדמ ועל האכיונו ועל הקפריסי אומ
בור פרי העץ הוא דאמר בר עקיב דתנן ר' איעור אומ צלף מתעשר
תמר ו אכיונו וקפריסין ר' עקיב אומ אין מתעשר לא אכיונו בלבד
מפני שהו פרי וממ הלכ בר עקיב אי אמר הלכ בר עקיב הוה אמינא
אפי בארץ קמל כל המיקל באר הלכ כמותו בחוצ לאר אבל בארץ
לא וממ הלכ בר עקיבא בחוצ לארץ דכל דמיקל באר הלכ כמותו
בחל אי אמר הכי הוה אמינא גבי מעשר אילן דבארץ גופ מדרבנ
אבל גבי ערלה דבארץ מדאורית אימ בחל נמי גבור קמל רבינא
אשכחי למר בר רב אשי דקא זריק אכיונו וקא אכי קפריסי אל מאי
דעתך בר עקיב דמיקל ומעבי מר כבש דמקילי טפי דתנן צלף בש
אומ כלאי בכרס ובה אומ אין כלאים בכרס או ואו מודים שחייב ב
בערלה הא גופ קשי אמרת צלף בש אומ כלאי בכרס אמר מין ירק
הוא והדר תנן או ואו מודי שחיי בערלה אמר מין אילן הוא הא לא
קשי בש ספוקי מספק להו ועבדי הכ לחומר והכ לחומר ממ לבש
הוה לי ספק ערל ותנן ספק ערלה באי אסו ובסורי מות ובהל יורד
ולוקח ובלכ שלא יראנו לוקט ר' עקיב במקור ר' איעור עבדין כותי
ובש במקור בה אינה משנה ותיפו לי דנעש שומר לפרי ורחמנא אמ
וערלת ערל את פריז את הטפל לפריז ומאי נחו שומ לפרי אמר רבא
היכא אמרי דנעש שומר לפרי היכא דאיתיה בין בתלו בין במחובר
הכא במחובר איתיה בתלוש ליתיה איתביה אביי פיטמא של ר
רמון מצטרפת והגץ שלו אין מצטרף

קליפה הגדלה סביב חנוזים ד
דקיס : עלף כטעי איכסי ארשת
דשותא לאכול את העלים ואת
התמרות שאינן מועטין את ה
האילן בכך : דקלא לא כטעי אי
איכסי ארשת לאכול את הקורא
שהחכלו מועט ענפי האילן
: ערלה בחוצה לארץ מדברין
ספרי היא : דכל המיקל בארץ
בערלה הלכה כמותן בחוצה
לארץ דכיון דאיתיה תן התורה
הלך חתר המיקל : גבי מעשר
דהא דר עקיבא לבבי מעשר א
איעור דמעשר שירות האילן ד
דבארץ גופה דרבנן : שהתורה
לא חייב לבשר אלא דגן תירוש
וינהר : כלאי בכרס : קסבר מין
ירק הוא : הוה לבש הוה ליה ספק
ערלה וכי הוא תו מספק ד
דשירכא דרבינא הוא ולמימר
סאף השרי עצמו מותר בחוצה
לארץ דהא בארץ ספק הוא ות
ותנן ספק ערלה כן : בסוריא
ארס גובה סכסכ דנד והנסיע
על גבול ארץ ישראל : ובחוצה
לארץ הלוקח מן החמד על ה
הערל ונדע הוא טיש בסרדסו
דקמת וטעינות : יורד ולוקח הי
הימנו אגם ספס הוא אש יכיל
מן הכטעינות ובלכ שלא יראנו
החבר כשהוא לוקט מן הכטעי
הכטעינות : אינה משנה נאין זה
ספק חלא נדאי : ותיסק ליה דאי
כתי ר' עקיבא דאין לעבין מ
מעשר דלחז שירא כוונה לעט
ערלה אסורי קפריסי דהוה ליה
סומרי : בתלוג ליתיה סופו סכו
סכסל הימנו כמותו להתבטל :
פיטו של רמון : השרח שבראש
כגין טיש לתפוחי ולסרגלי :
מצטרפת לכבינה לטומאת און
אוכלין : והכין שלר כן כרמון ו
כקשרס באכיונו : אין מצטרף
אצב דאזריכ בהעור והרנטב
סומרי מצטרפי לטומאה קלה ו
דהיכו טומא אוכלין הוה קליפת
האנז והרמון אבל הכן סומרי
על גבי סומרי הוא ואי מצטרף
הכי אמרינן בהעור והרנטב :
חייבין בערלה

ח ב

קלופי אגוזים וגרעינים חייבין בערלה דמירי כוונתו
מכאן טיפ לברך על הגרעינים של גודגדניות
וגרעיני אשרסקין ושל תפוחים וכל מיני גרעיני של פירות
בורא פרי העץ אין קוצצין אילנות בשביעי נחת
בלו טביעות כמי

קטני קודם כשולם : סבר לה
כד יוסי דכוסף הוי פרו ואבס
טלא כגמר לפיכך סומר טלו ח
חשוב סומ : סומר אבס : עכבי
כיון שכל הפרח וכל גרנר כ
טרא לבעניו קרוי סומר וקאח
ד יוסי כיון שכל לכלל סומר
קרוי פרו ואסור מנס ערלה :
ושלגי רבסן עליה והלכ כרבי
הלכך אכינו כעו שהקפריסין
כהן לאו פירי כוונתו ולא מקרו
קפריסין סומר לטרי : בשאר אי
אילנות חוץ מן הענבים : אין
קוצצין בשביעית דרחמנא את
לאכלה ולא להסד : משיצאו
את הכרי : משיצאו משיצאו
כהן כמין שרשות של חרובין
: משיצאו מהענבים נסיד ב
בגרוש ולקח מפר לה : משיצאו
ימיגדל הכץ סבי : הוא בוסר
הוא גרוש כל מקום שהזכירנו
בוסר הוא גרוש : פול הלכך סד
הא בענבים קיימין : מאלן סת
סמעת ליה דאל גבי ענבים ב
בוסר הו : דהוי פרי אכל סומר
לא : רבנן : הוא דשליגי עליה ב
דר יוסי כמסכת ערלה וקאח
בשאר אילנות דמשיצאו הוי
פרי האמו : ביטית : אכונה כס
פלגלי כל דבר שארס אוכל פ
טלא כדרכו מקרו כסוס : פטור
ימכרת : הלתא לטוחהוין כל
: שריא אין בה לא מנס בסולי
גויס ולא מנס גנולי גויס : ה
הכנאוי כנסיים : חכין

מדקאמ הנץ שלן אין מצטרף אינו ד
דבר קיימ בתלוש וקתני חייב בערלה ו
דתנ אידך קליפי רמון והנץ שלו קלי
קליפי אגוזי והגרעיני חייבין בערלה
לא אמ רבא היכא אמרינן דנעשה להו
שומ לפירי היכא דאית בשע גמר פירא
האי קפרס לית בשעת גמר פירא אינ
והאמ רבנחמן אמ רבא בר אבה הנ
מתחלי דערל אסיהי הואי ונעשו שומ
לפירי ושומר לפירי אמת הוי כמפרא
וק קרי ליה שומ לפירי רבנחמן סבר
להכר יוסי דתנ ר יוסי אומ סומר א
אכו מפמי שהוא פריי ופליגי רבנ עליה
מתקי ליה רב שימי מנהרדע ובשאר
אילני מי פליגי רבנ עליה : והתנ מאי
מאימת אי קוצצי את האילנו בשביעי
בש אומ כל האילנות משיצאו : וזה
אומ החרובין משיצאו והגפנים מ
משיצאו והותים משיצאו ושאר כל ו
האילנו משיצאו : ואמ רב אסי הוא
בוכר הוא גרוש הוא פול הלכך פול ה
הלכך סד לא אימ שיעורו כפול הלכך
מאן שמע ליה דאמ בוסר אין סומר
לא רבנן וקתני שאר כל האילנות מש
משיצאו : לא אמ רבא היכא אמרינן
דהוי שומר לפירי היכ דכי שקלת ליה
לשומ מית פירא : הכא כי שקלת ליה
לא מית פירא הוה עובד ושקלוה לגץ

תישוק ליה דאמ מנס לא תסחי
את עצה ויל דלא טעין קבא ד
דלא טוי ביה כל תסחי כדאית
פרק לא יחשור : אי כמי איירי ד
דמעולה בדמי לבנות ממנה ו
קורת דחו לא טיך לא תסחית
מיהו ומנס איסורא דשביעית
איכא לאכלה ולא לסחורה ולא ו
להסד : שיעורו כשול ה
הלכך נסחו : מכאן ל
לא הוי פירא ומכאן יס ללמוד ד
דעל בוסר סחות מפול לא מב
מברכין עליה בש העץ אלא
בש האדמה : לשן ה
והלכתא כור בר רב אשי
מדלגבי ערלה ל
לאו פירא הוא כו : והיה אומר ה
היה דלגבי ערלה לאו פירא ה
הוא הינו מנס דכל המיק באר
הלכה כמותו בחל : אכל בארץ
ודאי הוי פירא ומברכין עליו ו
בש העץ וכברכות לוסא חלק
בין בארץ לחל : ברטיבא
כג ליטוחהוין כל
מכרבי עליה בש האדמה אכל
יבישת לא מברכין עליה וכן ו
הלכה בזנבילא טקן יוסי כר
בלע : וכן קלו של גרופלי שאין
רנילי לאכול ברטיבא כגון כל
בליטוחהוין אין מברכין עליה
כלל ביבשתא : אכל עץ של ק
קמון טקן קטילא מכרבי עליו
בש האדמה מנטי מרנילי לאכלה
כיוכס וגס הוא גדל על הארץ
כמו קניס ועל זוקרו מברכין
בש העץ כי יערי וגס דבאי זה
זוקרו : ואגוז מקרוין מושקדא
מברכין בש העץ שנס נהנץ
לאכול אית כוכס : כל טיפ

דרמונא ויביש רמוג ושקלוה לפרח ואיקיים ביטיתא והלכת כמר
בר רב אשי דודיק את האכינו ואכל את הקפריסין ומדלגבי ערל
לאו פירי נגהו לגבי ברכות גמי לאו פירי נגהו ולא מברכין עליה ב
בור פרי העץ לא פרי האדמ : פלפלי רב ששת אמ שהכל רבא אמ
ולא כלום ואוד רבא לטעמי דאמ רבא כס פלפלי כיומ דכפורי פטור כס ונגבילא כיומ דכפורי
פטור : מתבי היה ר מאיר אומ ממשמ שג וערלת ערל את פרוי אינ יודע שעץ מאכל הוא לא מה
תל עץ מאכל להביא עץ שטעם עזו ופריו שוה ואיזה זה הפלפלין : ללמדך שהפלפלין חייבין ב
בערלה וללמד שאין אי חסרה כלום שנ ארץ אשר לא כמסכנ תאב בה לה לא תחס כל בה : לא
קשיא הא ברטיבת הא ביבשת : אל רבינ למרימר כס ונגבילא כיומ דכפורי פטור : והא אמ רבא
האי המלתא דאתי מבי הגדואי שרי ומברכין עליה בפ האדמ : לא קשי : הא ברטיבת הא ביבשתא

ביצד מברכין

חביץ קדרה: ויין מאל קפני כמו חלב סחכניהו בקיבה כך עושין מאל קפני בקדרה: ולקח משרים לה קמחא ודובשא ומשח וקרן לי אבר'סד: דים סל חטי' כתושן במכתשת דוסא כעין חביץ קדרה לקינן מפרט לה: חטי' דמתכרי באסיתא ויהי כהו דובשא ועביד להו בקדרה: סמילא סלת: קולל כל שהו דא'ג' דכלו אחד מיכא בעינן דלהו מחמשת המינין ואי לא לא תברכיו עלה בורא מיני מונות: אורז מיל דוחן: פ ס'ן: סמנשה קדרה ברכה ס סמנכרין על מצפה קדרה סל חמשת מינין: ברכה אחת מעי סלש בשלהי סרקן מפרט לה על המזי' סנ: ואורז לאו מעשה קדרה: קח מפקת ליה מכלל מ מעשה קדרה לברכ' אחרת: ואל הן ומעשה קדרה לעני' ברכה: חילקא טרגיס זריז וערסן: מפרט לה: במועד קטן חילקא חטי' דמתכרי באסיתא חדא ל לתרתי ט'גיס חדא לתלת זריז חדא לארבע ערסן חד לחמיס: הא מני הך מתכתיא דקתניאנו אורז כמעש' קדרה ר' יוחנן בן גוריון: ה' אבל רבנן לא ולבין לא ודחין סנ: ול' והלכתא וי' ומהלכו גדולות הוא: הכוסס ס כזית סדי: אשאה וכסלה לחו' באשאה בתנור ועשאה לחס ח חזר וכשלה במי'ס: שהפרשות קיימות סלח מונחן כבאלן: כ ברכה אחת מעין סלש: על המ המחיה ועל הסלבלה: וכסלקי סרקן מפרט לה אלא לאו רבנן היא וקתני בורא מיני מונות תיבכתא דרב ושמאל:

חביץ קדרה וכן דיסא רב יהודה אמר ש שהכל גהיה בדברו רב כהנ' אמר בורא מינ' מוננו' בדיסא גרידא כל' עלמ' לא פליגי דבור' מינ' מוננו' כי פליגי בדיסא כעין חביץ קדרה רב יהוד' אמר שהכל ג סבר דובשא עיקר רב כהנא אמר בורא מינ' מוננו' סבר סמילא עיקר' אמר רב יוסף כותיה דרב כהנא מסתברא דרב ושמואל ראמרי תרויהו כל שיש בו מח מחמשת המינין מברכ' עליהן בורא מ מינ' מוננו' גופא רב ושמואל ראמרי ת תרויהו כל שיש בו מחמשת המינין מב מברכין עליו בורא מינ' מונות ואתמר גמי רב ושמואל ראמרי תרויהו כל שהו' מה המינ' מברכין עליו בור' מינ' מוננו' וצריכא דאי' אשמעינן כל שהוא הוה א אמינא משו' דאיתיה בעיניה אבל על ידי תערובת לא' קמל' כל שיש בו ואי אשמעינן כל שיש בו הוה אמינא כל שיש בו חמשת המינ' אין אבל אורז וד ודוחן לא משו' דעל ידי תערובת אבל איתיה בעינ' נמו' אפי' אורז ודוחן נמי מ מברכין עליו בור' מינ' מוננו' קמל' כל ש שהו' מחמש המינ' הוא דמברכין עליו בור' מינ' מוננו' לאפוקי אורז ו דוחן דאפי' איתיה בעיניה נמי לא מברכין בור' מינ' מוננו' ואורז לא מברכין בממ' והתני' הביאו לפניו פת אורז ופת דוח' מבר' עליו תהלה וסוף כמעש' קדר' וגבי מעש' קדרה תנ' בתהלה מברך עליו ולכסוף מברך עליו ברכה אחת מעין שלש' כמעש' קדרה ולא כמעש' קדרה: כמעש' קדר' דמברכין עליו תהלה וסוף ולא כמעשה קדר' דלאו כמעש' קדרה בתהלה בממ' ולכסו' ברכ' אחת מעי' ג' ואלו הכא בתהלה מבר' עליו שהכל גהיה בדברו ולכסו' בור' נפשו רבו וחסרונו על כל מה שבר' ואורז לאו מעש' קדר' הוא והתנ' אלו הן מ'ק חילק' טרגיס סלת זריז וערסן ואורז' הא ממ' ר' יוחנן בן גוריה' דתנ' ר' יוחנן בן גוריה' אמר אורז מין דגן הוא וחייבי' על חמוצו סרת ואדם יוצא בו ידי חובתו בפסח' אבל רבנן לא' ורתנ' הכוסס את החט' מבר' עלי' בפה' שחג' אפא' ובשל' בזמן שהפרוסו קיימו' בתהלה מבר' עלי' ה' מה' ולכסו' מבר' עלי' שלש' ברכו' אם אי' הפרוסו קיימו' בתהלה מבר' עלי' בממ' ולכסו' מברך עלי' ברכ' אחת מעין שלש' חמוצו את האורז מבר' עליו בפה' טחנו אפאו ובשלו אעפ' שהפרוסות קיימו' בתהלה מבר' עליו בממ' ולכסו' מבר' עליו ברכ' אחת מעין שלש' מני' אילימ' ר' יוחנן בן גוריה' היא דאמ' אורז מין דגן הוא המוציא לחס מן הארץ ושלש ברכות בעי' ברוכי' אלא לאו רבנן היא ותיבכתא דרב ושמואל תיבכתא' אמר מר

כל טיט בו מחמשת המינין מברכין עליהן בורא מיני מונות: וכן קלייד'טס בלעז עושין מקמח ומי' או מחלב מברכין עליהן בורא מיני מוננו' וכן כסכותני' קמח לתוך פולין או לתוך עדסי' או כרסי' וכן לתוך סקדי' עשוסי' לחולה חס עושין אותנו כדי טי סיסעוד הלכ' אז נריך לברך ב בורא מיני מונות ואס' לדבק בעלת' אינו נריך לברך בורא מיני מונות: וטוב להחזיר ול ולגמנו בתוך הסעודה לאחר ברכ' המוצי' ופטנ' תמה כפסך: בורא כפסו' רבנ' וחסרוכס כמו לחס ומי'ס חס פאי אסטר בלא חס' ועל כל מה טברא לחיות בהס כפסי כל חי סלומר על כל מה טכע סבעולס שנס חס לא ככראוי יכולי' העולם לחיות בלא חס ס פלא בראס כי חס לתענוג כע בעלמ' כמו תפוחי' וכיוצא בהן ומסי' בריך חי העולמי'ס יבי וכירושלמי' כחי' חי העולמי' אס' הפרשות קיימות יס מ מפרט' דהינן כשהלח איכ' סריו סני' כל כך סאס יקח הפרסה סלא יסכר' רשו' פי אורז מיל' ויס מפרט' דים' ולהאי פי' יס לפרס דוחן הינו מיל' תיובתא דרב וכוונאל' באורז' אבל אדוחן לא הוי תיבכתא ואסטר דהוי הלכתא כותי' ולא מברכין עליה בור' מיני מוננו' הכוסס

גח

ביעוד מברכין

הכוסם חטה צריך לברך עליה בורא פרי האדמה עליה בורא פרי האדמה ל
ולרב נחמן לא סביר ליה הכי משו דאשתני ונייהו בלאחריתו יש לספק מאי מברכין את מברכין על המנחה ועל
הכלכלה ומסי' על האדמה ועל פרי האדמה דלא אשכחן ברכה על המנחה ועל הכלכלה אלא היכא דכרי עליהו ברישא קודם ו
אכילה בורא מיני מזונות ורית הגנה בתחזו עליו על האדמה ועל פרי האדמה כו' נחור בן דלא אשכחן כעו מקו' הק ברכ' דלקמן

מפרש ברכה אחת מעין שלש
קאמי' בחופת המיני' על הארץ
ועל המנחה ועל המיני' על
הארץ ועל הסידר ועל האדמה
ועל פרי האדמה לא הזכיר ועוד
מדקאמי' הכא על הכוסם את הח
החט ומברך בורא פרי האדמה
וקאמי' בהדיא וטחכו ואשאו פת
עד א' א' א' א' א' א' א' א' א' א'
בתחלה מבר' בור' מיני מזונות
ולבסוף ברכה אחת מעין שלש
ומדלא קתני הכא גבי כוסם ה
החטה מברך לאחריו ברכ' אחת
מעין ג' שני דבכוסם ל' ב' ב' ב'
לאחריו מעין ג' והא דקאמי' כל
סהו מין דגן ולא עשאו פת וכו'
נחמיו אומ' ברכ' אחת מעין ג'
מיירי דעבדינהו כעין דיישא
דחטיב או אכילתו אבל הכוסם
את החט' ח' דלא חטיב אכילתו
כ' א' א' א' א' א' א' א' א' א'
מברך אחריו ברכ' מעין ג' אלא
בורא כפסות רבות וכו' ונייהו
אומ' ר' יש' לספק ש' חמ' א'
כילי ליה ההוא מין דגן ולא ע'
עשאו פת וכו' נחמיו אומ'
ברכ' אחת מעין ג' וכמו להחמי'
שאי' לאכני קלני או חטי' שלוקחת
אלא בתוך הסעוד' שאו ברכת
המזון שטרתיך את לא כתמעכו
יפה דהו כעו דיישא וכירושל'
יש טבס האמוראי' הו' משפיק'
דקאמי' הדן דאכיל סלת פירוש
קלני מאי מבר' כוס' ר' ירמיה
אמי' לא אכלי סלת מין יומ' וכו' ..
נתן ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר'
לברך סבור היה ש'
סוברך ג' ברכו כעו סחי סוכר
נחת ל' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר'
מזונות על השיר' ויל' דר' הו'
סכו סהיה מבר' על כל ז' מינין
ג' ברכות שלמות וכי בירך ר' ו'
עקיב' מעי' ג' לעצמו תוך דקל'
אין מזונות על השיר' והאחר'
המזונה ברכו כל אחד לעצמו
נחת ל' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר'
נסביר ליה דמזונות על ז' המיני'
או ט' דברכה טעונה כוס א'
וזמנו נא' וזמנו לעולם ויל' די

אמ' מר הכוסם את החטה מברך עליה
בורא פרי האדמה וחתני בור' מיני זרעי'
לא קשי' האר' יהודה והא רבנן דתנן
ועל ירקות אומ' בורא פרי האדמה ר' י'
יהודה אומ' בור' מיני דשאים " אמ' מר
הכוסם את האורז מברך עליו בור' פרי
האדמה טחנו אפאו וכשלו אעפ' שהפ'
שהפרוסו קימו בתחלה מברך עליו ב'
בורא מיני מזונות ולכסוף ברכה אחת
מעין שלש וחתני לכסו ולא כלום אמ'
רב ששת לא קשיא הא ר' ג' והא רבנן
רתני זה הכלל כל שהו משבעת המיני'
ר' ג' אומ' שלש ברכו וחכמי' אומ' ברכ'
אחת מעין שלש ומעשה ב' ר' ג' והוקמם
שהיו מסוכין בעלייה ביריתו והביאו
לפניהם כותבות ואכלו ונתן ר' ג' רשות
לר' עקיב' לברך קפץ וברך ר' עקיבא
ברכ' אחת מעי' שלש אל' ר' ג' עקיב' עד
מתי אתה מבני ראשך בין המחלו' אל'
רבינו אעפ' שאת אומ' כן וחכמי' אומ'
כן למדתנו רבי' יחיד ורבי' הלכ' כרבי'
ר' יהודה אומ' משמו כל שהו משבעת
המיני' ולא מי' דגן הוא או מי' דגן ולא
עשאו פת ר' ג' אומ' שלש ברכו וחכמי'
אומ' ברכ' אחת כל שאינו לא משבעת
המיני' ולא מי' דגן כגו פת אורז ורוחן
ר' ג' או ברכ' אחת מעי' שלש וחכמי' או'
ולא כלו' במאי אוקימת' כ' ר' ג' אימ' סיפ'
דריש' אם אין הפרוסה קיימת בתחלה
מבר' עליה בור' מיני מזון ולכסו מברך
עליה ברכ' אחת מעי' ג' ממ' אי' ר' ג' השת'
אכותבות ואדיים אמ' ר' ג' שלש ברכות
אם אין הפרו קיימו מעי' ג' לא פשיט'

רבנן אי' חמי' קשי' דרבנן אדרבנן לא לעול רבנן ונתני גבי אורז ולכסו
אינו מברך עליו ולא כלו' אמ' רבא האי רהט' דחקלאי דמפשי' ביה
קמח' מברך בממ' מאי טעמ' דסמיד' עיקר' דמחוזא דלא מפשי' ביה
קמח' מברך שגב' מאי טעמ' דובש' עיקר' והדר אמ' רבא אידי ואידי
בממ' דרב ושמוא' דאמ' תרוי' כל שיש בו מה המיני' מברכי' עליו כממ'
דיכול להיות שלא ישתו כלל מן כוס של ברכה נחת מכל מקום לאותו המברך שהוא טועם צריך לברך פעם אחת ואם כן אין
לדבר סוף: ויל' היכא שאינו סתה בקביעו רק מלא לזמניו מודה ר' ג' דאם לא כן וכי לית ליה לר' ברכ' אחת מעי' ג' כעו מקום

האר' יהוד' כו' הא דקתני בורא
מיני זרעי' ר' יהודה היא דקתני
לכל מין ומין מעין ברכה כ'
כדמפרש לקת' בפרקי אליבית
הלכך לירקו בור' מיני דשאים
לחטין דרעי' טיכחו בור' מיני
זרעים ולרבנן כין זרעי' כין
ורקות בורא פרי האדמה ולא נ'
כעין לכל מין ומין מעין בר'
ברכ' ויל' כלום כלום א' א' א'
טעון מברכין סידר ארץ ישראל
ולא כלום אלא בור' כעו רבנ'
ככל מדו דליתו משבעת המינין
: כותבות הן תמריס' דבש
האמ' כטבעת המינין טהדכס'
וכתן התמריס' קפץ וכיך ל'
לאחריו: משמו של ר' ג' ולא מ'
מין דגן: סכמין דגן יש חלקו
שאם עשאו פת הכל מודים ט'
מברך לאחריו ג' ברכו' אז אף
אם מין דגן הו' אלא שלא עשאו
פת בשתי אל' כחלקו ר' ג' וחכמי'
: במאי אוקימת' להחיל דלעיל
דקתני ולכסו ברכ' אחת מעין
ג' כ' ר' ג' אימ' סיפא דריש' דההיא
מתני' דמתני' גבי הכוסם את ה'
החטה דהיא רישא דורה וקצי'
סו' א' א' א' א' א' א' א' א' א'
השת' א' א' א' א' א' א' א' א' א'
בתרייתא או מין דגן ולא עשאו
פת מברך אחריו ג' ברכות: אין
השנסו קיימות שבתחלת' פת
ממ' היה מביא וכשמתחילי מי
גרע מדיים: אלא לאו רבנ' היא
דאמרי' גבי דיישא ברכה אחת
והאי כתי' משנמנח לאו פת הוא
נהו כדדיישא: והלכת' לא גרסי':
דיהטא הוא חבי' קדר': דחקלאי
כני כשר: דמשאי' ביה קמחא'
שמברכין בו קמח: דמחוזא: בני
כרך: חבישא'

ביצד מברכין

חביצא כעין סלניקוק טמפררין כעוך האלפס לחס : מנא
אמינא לה דאשרורין כזית מברכין המוציא היה ישראל ענ
עומד ומקריב תנחומי ונתנה לכהן להקריבה : אורי ברוך
שהחינו חס לא הביא תנחומי זה ימים רבים : נטלן לאכול

הכהן נתני עלה כלומ ותכן על
המנחות מנחת מחבת ומנחת
ומנחת הקרבן כשהן אשיות
כלן סותתן כלומ כונען קוד
קמיצה וענוטה אותן סתיתין כ
כזית כדכתי סתית אותה סתית
אלמא סתיתין כזית מברך ע
עליהן המוצי : מפרסן למנחו
האשיות על המחבת ועל המר
המרחשת קודם קמיצה עד סת
טמחורין לסלתן : הכי נמי דס
דטלבו אחא דקתי מברך המו
המוציא והביא לקט מכלן ס
סתיית המנחות כזית כזי ומד
ומדקת יוצא בה ידי חובתו כ
בפסח מטוס אכילת מצה דמז
דמנחת עשה היא דכתי בערב
תאכלנה תבות והתס לחס כעי
בעינן דכתי בה לחס עוני אל
אלמא לחס הני ומברך המוצי
והא מתיב על כרח רישמעאל
היא דהא קתי לקט מכלן כזית
אלמא בסתיתין סתיתין מכות
קאי : כשערסן וכשחר נבלן
יחד נחיר ואשאן עירסן לשון ע
עירסן תיכס : והא שאכלו בכדי
אכילת פרס שלא ישהה משהת
מסהתתיל לאכול טיעור כזית
עד טעור אכילת השיעור יתיר
מכרי אכילת חצי ככר טל טמכ
ביצים דהני חניו ד ביצים טז
טזוהו טירוף טיעור אכילה נאח
טהה יתיר חי האכילה מנערפת
נהוה ליה כאוכל החצי זית היו
נחצי זית למחר ואין בו חיוב כ
כרת חס חמץ הני : נחי בטערס
והוא שאכלו לשון יחיד מבעי
ליה : הכי במוצי עסקין ובשלא
ערסן היא וכדקאמר והא דק
דקתי דחצי לנהווי לחס ככא
מלחס גדול וכשאר מן הלחס

טלא נפרס כלו אבל חס נפרס כלו לא חסיבי סתיתין הפח
השחנתין מכזית ולא מברכין המוציא ואין יוצא בהן ידי ח
חובת מצה בשחח : תנחומי דמנחא תנאר תנאי הלח : כונא

אמ רב יוסף האי חביצא דאית ביה פר
פרורין כזית בתחלה מבר עליו המוצי
לחם מן הארץ ולבסוף מברך עליו ש
שלש ברכות דלית ביה פרורין כזית ב
בתחלה מברך עליו כורא מימ מוונות
ולבסוף ברכה אחת מעין שלש

אמ רב יוסף מנא אמינא לה דתגן היה
עומד ומקריב מנחות בירושלם אומ
ברוך שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן
הזה נטלן לאכלן מברך המוצי לחם
מן הארץ ותני עלה וכלן פתיתן כזית
אמ ליה אביי בא מעתה לתנא דבי ר
ישמעאל אמ פורקן עד שמחזירן לסל
לסלתן הכי נמי דלא בעי ברוכי המוצ
המוציא לחם מן הארץ וכי תימי הכי נ
נמי והתני לקט מכלן כזית ואכלן אם
חמץ הוא ענוט כרת ואם מצה הוא א
אדם יוצא בו ידי חובתו בפסח הכא ב
במאי עסקין בשערסן אי הכי אימא
סיפא והוא שאכלן בכדי אכילת פרס
ואי בשערסן האי בשאכלן שאכלו מב
מבעי ליה הכא במאי עסקין ככא מל
מלחס גדול מאי הוי עלה אמ רב שש
ששת האי חביצא אעג דלית ביה פרו
פרורין כזית מברך עליו המוציא לחם
מן הארץ אמ רבא והוא דאיכא עליה
תורתא דגהמא טרוקנין

חביצא דאית ביה פרורי פוי רסו כמו סלניקוק ואלת
והתביא לעיל בזמן שהפרוסו וכו' חי הפרוסן
קיימות לא מברך עליה המוציא אעג דאית ביה כזית ויל
דרכ יוסף מפר ליה הפרוסות קיימות הינו בכזית ואין הם
הפרוסות קיימות בשאין כהן
כזית נכח מפר נמי בירושלמי
ואת ואין מדמה רב יוסף פירו
פרורי תנחו לפרורי חביצא
ויל כיון שנטבין בשמן ככתב
ככתבטלג דמי ומיהו קשה דכ
דכתי דלקט מכלן כזית דקאי
מתמשת המוכין כמו שאמר וה
והתס לא מיירי בשכתבטלג מו
ומאי מדמה לחביצא שהיא מב
מבוסל לכך כל חביצא הינו פ
פרורין הנדבקים יחד על ידי
מרח או עי חלב כמו חביצא ד
דתימרי טהן כדכרין הוה
עומד ומקריב מנחה

פרסי בעל הבית המתנדב מב
מנחה ודוחק גדול הוא דהיה
עומד ומקריב משמע דכהן ה
המקריב נכח משמע ליטבא כט
נטלן לאכלן משמע דאכהן קאי
ונראה בכהן העמד להקריב ר
ראשון במשמרתו וכד משמרן
היו וכל טבת מתחדשת משמר
אחרת חכ כל משמרה אינה ת
משמרת אלא כ פעמים בטנה
וכיון טיס להס זמן קבוע מב
מברכין שהחינו ולא כפרסי
דמנחות דמיירי בכהן טלא ה
הקריב מעולם לקט
מכלן פרסי דקאי

אמנחו ולא נהיר דאכ היכו קא
קאמי דחס חמץ הוא נכו והא
אמרינן כל המנחו באות מצה
ונראה דקאי אחמשת מינין : והן
לקט מכל מיני לחמי כזי כזי
אבו רבא והוא דאיכא

עליהו תנחומי דמנחא נכח קיימא לן דרבא בתראה הוא יולא בעינן טיהו כפרורין כזית
כיון דאיכא תנחומי דמנחא לענין המוצי ואפי כתבטלג לפרסי והא דמשמע בירושלמי
דפרוסות קיימות הן בכזית הינו לפי טכך דרך להיות תנחומי דמנחא בכזי אבל פעמי
דאפי בשחות מכזית איכא תנחומי דמנחא כמכותנין הפרורין כמו נאח המיס מתלבטין
מחמת הפרורין אול לי תנחומי דמנחא נכח היה רגיל רבי
דוד תמוץ ללבן פרורין במוס הלילה כדי לאכלן בשחר כ
בלא ברכת המוציא ובלא ברכת המזון טלא לאחר כדי סית
סיתחוק ראשו ויוכל להגיד ההלכה לחס

ד ד

לחם העשוי לכותח פטור מן החלה דמי' כמעטאן כלמודים פי' עיסה שמיבסי' בחמה וקשה דהא אמרינן בתוספתא חלה כל שתחלתו עיסה וסופו סופגן חייבין בחלה וכל שתחלתו סופגין וסופו עיסה חייבין כמי בחלה ושתחלתו סופגין וסופו כמי סופגין פטור מן החלה וספק ר' אל' כביבלי' וריטולא' דתחלתו עיסה מברכין עליה המוציא וחיובין בחלה א"ל דסופן סופגין ויתחל' היה רוצה לומר ר' דדוקא חייבין בחלה דמנות חלה כענין עיסה דכתי' ערסתוכס והואיל

שהי' התחלה עיסה חייבין כ בחלה אבל מן המוציא פטורי' דעכשיו הם סופגין ולי' נרא' דהא לעיל קתי' טעמן לאכלן מברך עליהן המוציא גבי מנח אפי' דעכשיו הם סופגין ס' שהוציאתו מטובנות בשמן' ונ' ויר' וסי' א"ל דחייבין בחלה שהיו עיסה התחלה פטורין מ המוציא ואין מברכין עליהן אלא בורא מיני מזונות דלית להו תריתא דהמא' נאח' בר ברכה מעין ג' על המחיה ועל הכלכלה ורבי יוחאל' ז"ל היה מסופק א"ל וירמ' שיש חייבין בחלה משום עיסה עיסתו כב דב"ק כדי לחלקה פטורין מן החלה דלית בהו טעמא דהא גבי יור' וסי' כמי פעמים מח מחלקן שאין משימין טעמא חלה כדקדורה אחת אך היה מצ מצריך ליקח חלה בלא ברכה בטבי' הספק וכל דבר שתחלתו סופגין וסופו עיסה חייבין בחלה וכהמוציא דקיימ' לן כ' יוחנן פ"ר כל שעה דלית ר' י' יוחנן ריש לקיש כמעט אלפס וכלי' ככליתו רכה דהיו' ת תחלתו סופגין וסופו עיסה' א"ל נאפה בתנור או בכירה או באלפס בלא מים ושמן דריש לקיש סבירא ליה דלא הוי חייב אלא כמנא' ג' בתנור וא"ל קאי וקתי' תחלתו סופגין וסופו עיסה דחיי' בחלה אבל באלפס פטור ור' יוחנן מחייב דמעט' אלפס סופו עיס' קרינן ביה רק שלא יהו מסקין באלפס דהכי אית' בירושלמי כל שהו' תחתיו

כובא דארעא עיסה מקו' חלל בכירה ונותן בתוכו ור' יוחנן כמו שעשוי' באלפס: מרתח ג' גביל' כותבין קמח ומים בבלי' וכוחשין כקף ושוכין על הכ הכירה כשהיא נסקת לחמא דה דהנדקא כקף שאושין בעשנד ומנשאין אותה תמיד בשמן או כמי ביבוס ושמן: לחם ה העשוי לכותח אין אוסין אותו בתנור אלא בחמה: כענין ע' ערובה ומקוטעת כבלוסקתות כחות גלי' דעתי' דללח' עטאה: כלמודים כספרים בעלמא' ס' שלא הקציד על עריותם ודו' ודומתו סמיכו כמנעד קטן עו' עושה לו למודי' לנחין לכור' של יין לכסותו: זענה בעלמא' הוא נאיכו שרי' לכר' עליו כור' שרי' העץ וחומץ ספוסיות שושי' עב ענכ' שאין מתבטלי' עולמית ועשוי' מהן חומץ מחייב קרן וחומץ לטותה ממנו כסוג' ור' יחנני' פטור דזענה בעלמא' ה הוא ואין עס תרומה חל עליו' ו' ואין לך שרי' הכתן למטקה אלא זתי' וענכיס כלכד וחיכו' כתר בר רב אשי': טרימא מהו מה מברכין עליו נעס טרימא כל דב' הכתנת קצת ואינו מרוסק: ולאן אדעת' דרב' לא היה מבי' מהו טואל' ח"ל רבי' להנח' מה מרכב' איזו טרימא אצת' טואל': דקורעו'

טרוקמן חייבין בחלה וכי אתא רבין א אמר ר' יוחנן טרוקמן פטורי' מן החלה: מאי טרוקמן אמ' אבי' כובא דארעא ו' ואמ' אבי' טריתא פטור מן החלה מאי טרית' איכא דאמרי' גביל' מרתח ואיכא דאמרי' נהמא דהנדקא ואיכא דאמרי' לחם העשוי לכותח תנ' ר' חייא לחם ה העשוי לכותח פטור מן החלה והא תנ' תנ' חייב בחלה התם כדקתנ' טעמא ר' יחודה אומ' מעשיה מוכיחין עליה עש עשאן כעבין חייבין כלמודים פטורי' א"ל אבי' לרב יוסף האי כובא דארעא מאי מברכי' עליה א"ל מי סברת נהמא הוא גובלא בעלמ' הוא ומברכי' עליו בורא מינ' מזונות כור' זוטרא קבע סעו סעודתיה עליו והמברך עליו המוציא לחם מן הארץ ושלוש ברכות אמר כר בר רב אשי ואדם יוצא כהן ידי חובתו בפסח מאי טעמ' לחם עוגו קרינן ביה ואמ' כר בר רב אשי האי חובש' דתמרי מברכינן עליו שהל' נהיה כדברו' מ מאי טעמ' זיעה בעלמא' הוא כמאן מי האי תנא דתנ' דבש תמרי' ויין תפוחים והומץ ספוגיות ושאר מי' פירות של תר תרומה ר' א' עור מחיי' קרן וחומש' ור' יהושע פוסר א"ל ההוא מרכנן לרבא טרימא מהו לא הוה אדעתיה דרבא מ מאי קאמ' ליה יתיב רבינא קמי' דרבא א"ל דשומשמי קא אמרת' או דקורטמי

חייב בחלה ונתברכין עליו המוציא אבל אביליס אין מברכין המוציא דלא הוי אלא גובלא בעלמ' וימיהו א"ל קבע סעודתיה עליהו כמו ב' גורי' תברך המוציא וכל דבר שתחלתו סופגין וגם סופו כגון חני סופגין סופגין אותן בשמן סקורי' בוכיים פטורין מן החלה: מור' זוטרא קבע סעודתיה עליה וכן כולם אי קבע סעודתיה עליהו מברכי' עליהן המוציא: וכן כנה ה"ת בשורי' סקובעו' סעודתן עליהן לברך המוציא בשת תחילה כדי לשטרך מברכה שהיה מסופק אי הוי קביעותיהו קביעות' או לא: האי דובשא' דתמרי' מברכי' עליו שהכל נכח משקין מכל מיני פירות בר' תתירו' וינהר' כדא"ל גבי ע' ערלה ולא שוקן מהג' שפי' דמיורי' שנתן לתוכן מים: ושכר דידן א"ב דשמא' יס' בהן כזית ככדי' אכילת פרס לא חב מברכין עליהו בורא מיני מזונות אלא שהכל ואפי' לטואל' דא"ל כל עיס' כן מחמת המינין מברכין עליו כור' מיני מזונות הכל לא הוי בהו ממנו כעשורי' ואין שכר אלא טעו' בעלמ' ועוד משום עיס' כן עליו' אחרינא בשת' ועוד בשתיה' אנה' שהכל

ביצד מברכין

שרכוס סכותמין חותין ונותנין בני יין ונותנין: או דשוממין
 להוציא שמכין: או דפורצני סניסת עכביס לתת לתוך החר
 החרבניס מים לעשות תמיד: אל רבא חשילתא קא אמרת
 מתוך דברי רביכא הבין רבא את הסאלה אל דבר מעקף א'
 שאלנני כמון בעי חשילתא דס'
 דשחיתת חולין: מתוך לעשות מ'
 מהן טריינא שאינו ומסודה א'
 אלמא דבמלתא קאי וכיון דה'
 דהכי הוא מברכין עליה בורא
 פרי האדמה: שתיתא מאכל ה'
 העשו תיקוח קליות סכתו כטו
 בתכור בעוד שהשכלו לחיס:
 עבה לאכילה עבדא וכמלת'
 קיית: סכותמין תגסין בכף
 לערבנו יפה כתימין: זיתוס היו
 הוצרכו מפרט במסכת פסחי:
 וכל המסקין מיתה חלא לאכילה
 יתכין ורפוא תמילא הויא הכא
 מני לאכול וכוני כו: ה'ג' נדרי'
 דרב ושמאל וא'ג' דקני לעני'
 סכת דאכול הוא ונתר לאכול
 בשבת אטרי למיזר דטעון
 ברכה: ד'ד'א כיון דרפוא קא
 מכין לא לבעי ברכה קול' דת'
 כיון דמתהני מיני שהרי מאכל
 הוא בעי ברוכי: והלכתא ל'ג' ו'
 ומהלכות גדולות הוא: דאפיק ז'
 משמע שהוציא כבר והא ודאי
 ברכה הנכנה דלעשר בעיון
 שהרי כבר הוציא הלחם הזה ת'
 מן הארץ שהוא כא ליהנות ה'
 היותו: דכתי אל מוציא ומכ'
 מוצרי וכטאמר פרט ב'ג'ג'
 סבר יצא: הוציא לך מי וכב'
 הוציא: ור' כחוייה סבר דמיסין
 משמע שעתיד להוציא: דכתיב
 הוציא אתכם וכטאמר פס'
 זה למטה עדיון לא יצא: והיו
 והמוני לך מים עדיון היה מו'
 מוציא כל ונות היות בתדכי:
 דאפיקא לך: שאני הוא שהוצ'
 אתכם: אשמעינן

ושון שכותמין ר' יוסי פליג בני כותף מים לתוך המורסן
 ובקליט מיירי מדקתני ובגמסו: ולא קתני לשו' גבו
 והכי דייקין התם: ואי ס' דרפואה עבדי ליה רפוא' בשבת
 וי' טרי דסוכר דכיון דכל עקרן לרפואה נאין רגילות לעש'
 לעשותו לצורך אכילה אסור ב'
 בשבת וכו': והתני כל
 האוכלי וכו': דמשמע
 מדקט כל האוכלין דאפי' כל
 עיקרן לרפואה כיון שראוי לא'
 לאכילה שפיר דמי מדקט וכו'
 ומסיק תלמוד וצריכא דרב וש'
 ושמאל דפסיט למתני דסריא
 כיון שצמוד לרפוא': אבל דרב
 ושמאל אשמעינן דלא כיומ'
 כיון דעיקרן לרפוא לא לכריך
 עליה כלל קול' כיון דמתהני
 מיני בעי ברוכי וז' לא יכרך
 חלא מהכל כיון שאינו עשוי ל'
 לעבוד כא לשתי' ואם כן כל
 דבר שיש פו מחמשת המינים
 ואינו עשוי לעבו' כי אם לשתי'
 כגון סכר וכיוצא בו מברך ט'
 מהכל וכ'ג' פסק כ'ג' והלכת'
 שתית עבה מברך בורא מיני
 מוציות: קליסת מברך מהכל ו'
 וא'ג' טרפואה נעשית: היכא
 דאית לי' הוא מיני מברך

קא אמרת או דפורצני קא אמרת ארז
 ארזי והכי אסקי רבא לדעתיה אל'
 חשילת ודאי קא אמר ואדרכתן מלת'
 הא דאמר רב אסי האי תכרי של תרומ'
 מותר לעשו מהן טרימא ואסו לעשות
 מהן סכר' והלכתא תמרי ועבדינהו ט'
 טרימא מברכיג' עלויהו בור' פרי העץ'
 מאי טעמ' במלתיהו קיימי כדמעיקר'
 שתיתא רב אמר שהכל נהיה בדברו ו'
 ושמאל אמר בורא מיני מווגות אמר רב
 חסדא ולא פליגי הא בעבה הא ברכה
 עבה לאכילה עבדי לי' רכה לרפואה
 קא עבדי לה סתב רביוסף ושון שבו
 שכותמין את השתות בשבת ושותן ז'
 ויתוס המצרי ואי כד לרפוא קא מכין
 רפוא בשבת מי טרי' אל אבי ואת לא'
 תסכרא והא תגן כל האוכלי אוכל אד'
 לרפוא בשבת וכל המשקי שותה לא'
 מאי אית לך למימר גברא לאכילה כמ'

קא מכין הכא נמי גברא לאכילה קא מכין לישנא אודינא אלא
 מאי אית לך למימר גבר' לאכילה קא מכין ורפואה ממילא קא הויא
 הכא נמי לאכילה קא מכין ורפואה ממילא קא הויא וצריכא דרב ו'
 ושמאל דאי מהחי הא לאכילה קא מכין ורפואה ממילא קא הויא
 אבל הכא כיון דלכתחלה לרפואה קא מכין לא לכריך עלויה כלל'
 קמל כיון דאית ליה הגאה מנה בעי ברוכי "שעל הפת הוא אוכר ה'
 המוציא כו" תנו רבנן מה הוא אוכר המוציא לחם מן הארץ ר'
 גחמיה אוכר מוציא לחם מן הארץ אמר רבא במוציא כלי עלמא לא'
 פליגי דאפיק משמע דכתי' א מוציאם ממצרים כי פליגי בהמוציא'
 רבנן סברי המוציא דאפיק משמע דכתי' המוציא לך מים מצור הח'
 החלמיש ור' גחמיה סבר המוציא דאפיק משמע שנאמר המוציא א'
 אתכם מתחת סבלות מצרים ורבנן ההוא הכי קאמ' להו קודשא
 בריך הוא לישראל כד מפיקנא לכו עבידנא לכו מלתא כי היכי די'עיתו דאנא הוא דאפיקי יתכון
 ממצרים דכתיב וידעתם כי אני ה' אלהיכם המוציא " משתכחין ליה רבנן לר' זירא בר רב זביד אב
 אבהו דר' שמעון בר רב זביד דארס גדול הוא ובקי בברכות הוא אמר לחם לכשיבא לידכם הביא
 הביאוהו לידי זמנא חרא אקלע לגביה אפיקו ליה רפתא פתח ואמר מוציא אמר זה הוא שאומרי'
 עליו דארס גדול הוא ובקי בברכות הוא בשלמא אי אמר המוציא

ביצד מברכין

והלכתא המוציא וכו' ואינן דמוציא כע לא פליגי דמסיק משמע בירושלמי מפרס טעמא כדי שלא לערב האותיות כגון העולם מוציא ואינן דבלחם מן איכא ערוב שאני התם דקרא כתיב וממנו חזיר לבהמה ועשב לעבודת הא האדם להוציא לחם מן הארץ ועל כן יש לכנוע בסתי ידיו בעצור אכבעו כנגד י תיבות סכתקרא זה בדקתני ירקות דמוציא דפת לא הו ירקות דמוציא דפת סחרי פת אשתני לעלוי ניש ירקות שאין משתנות לעלויא אלא כלומר

מה הפת אין בשול מנרע את הכרכוף אף הירקו כמו במלתיא קיימי ולא מנרע להו הכסול משכחת לה בתומי וכרתי וחת נהרי טראה ל לניטוס דהכסול משכחת ויל דהיכו בשביל הכסול והמלח ש סבתוקן וכר הככרי סכל דבר טהור כל כך טוב הכסול כמו חי וחי כמו הכסול כמו חיטי ק קטניות וכן תפוחים יש להן ב ברכה ראשונה סכל כך טון מ מכוסלין כמו חיין ומשעס ז זה מכרטיין כמו על היון מכ מכוסל כור פרו הגפן סכל כך הוא טוב אחר הכסול כמו קור לכך וקרא נסלקא וכרב וכיוצ בזה טעובים יותר מכוסלין מ מחיין כשהן חיין מברכין סל עליהן סהכל ומכוסלין כורא פרו האדמה וכן אותן ערמונות וחכוסים שאינן ראויין לאכלן חיין כמו מכוסלין בתחלה מ מכרכי עליהן סהכל מכוסלי בורא פרו העץ אף אותם ער ערמוניות סקורין לומכידעס מכרך עליהן כורא פרו העץ אפי בתחל וכל דבר המתקלק בכסולו כגון תומי וכרתי וכי וכיוצא בהן כשהן חיין מכרך עליהן כורא פרו האדמה ומכ ומכוסלין סהכל כך כר לרבי יהודי ומיהו כרב אלפעס פזק בשלקות דאשתנו לגריעותא ע על ידו בשולן אונת כורא פרו האדמה כרב נחמן דאון שלקות מברכין עליהן כורא פרו הא האדמה דר חייה בר אבא קאי כתי כותיה וכל שלקות מירי ר חייה בר אבא אף באותן ד דמסתמי לגריעותא מדשליגלהו תלמוד אהרדי ר חייה בר אבא ור בנימן בר יפת

אשמעינן שעמא ואשמעינן דהלכתא כרבנן אלא דאמו מוציא מאי קמל וא ואיהו דעמד לאפוקי נפשי מפלוגתא והלכת המוציא לחם מן הארץ דקיימי לן כרבנן דאמרי דאפיק משמע ועל הירקות אום בו קתני ירקות דומיא דפת מה פת שנסתג על ידי האור אף ירקו נמי שנסתגו על ידי האור אמ רבנאי משמיה דאבי ואת אומרת של שלקות מברכי עליהן כור פרו האדמ ממאי מרקתני ירקו דומיא דפת דרש רב חסדא משום רבינו ומנו רב שלקו מברכי עליה כורא פרו האדמ ורבנות הירודין מארץ ישראל ומנו עולא מש משמיה דר יוחנן אמ שלקות מברכין עליהן שהכל נהיה בדברו ואע אום כל שתחלתו כורא פרו האדמה שלקו שהכל נהיה בדברו וכל שתחלתו שה שהכל נהיה בדבר שלקו כורא פרו האדמה בשלמא כל שתחלתו שהכל נהי בדברו שלקו כורא פרו האדמה משכחת לה בכרכא וסלקא וקרא אא כל שתחלתו כורא פרו האדמה שלקו שהכל היכי משכחת לה אמ רב נחמן בר יצחק משכחת לה בתומי וכרתי דרש רב נחמן משום רבי ומנו שמואל שלקו מברכי עליה כורא פרו האדמ וחכירנו הירודים מארץ ישראל ומנו עולא משמיה דר יוחנן אמ שלקות מ מברכין שהכל נהיה בדברו ואמ אום כמחלוקת שגיה דתנא יוצאי ברקיק השרוי וכמבושל שלא נמוח דברי ר מ מאיר דר יוסי אום יוצאי ברקי השרוי אמל לא כמבוש אעפי שלא נמוח ולא היא דכלי עלמא שלקות מברכין עליהן כורא פרו האדמ ועד כאן לא קאמר ר יוסי התם אלא משום דבעינן טעם מצה וליכא אכל הבא אפי ר יוסי מודה אמ ר חייה בר אבא אמ ר יוחנן שלקו מברכי עליהן כורא פרו האדמ ור בנימן בר יפת אר יוחנן שלקו מברכי עליה שגב אמ רב נחמן בר יצחק קבע עולא לשבשתיה בר בנימן בר יפת

אשמעינן טעמא פירושא דקר כמו שפירטכוהו ולמד פירושא : ואשמעינן הלכה כרבנן דה המוציא דאפיק הוא מאי קמל הכל מודים כוונת אף ירקות סכ סכשתנו כו ואפי הכי במלתיא קיימי ומברכין עליהן כורא פרו האדמה: שלקות כל ירק ש טלוק דרש רב חסד כך: ממנס רבי רב און כורא פרו האדמ : וכרתי כו ומאי נכחו עול און ר יוחנן סהכל הרי הדבר במחלוקת : ואני און ליטב ד דבריהם שאינן חלוקין יש מ מהן פרו האדמ ויש מהן סהכל : כל ירק הנאכל חי : שתחלתו כורא פרו האדמה: טלוק אפיקי מילתיא לגריעותא ומכרך ס סהכל ולקמן מוקי לה בתומי ו וכרתי: וכל יד שאי דרכו ליאכ חי: ומתחלתו אס אכלו חי: סה סהכל הוא מבר : טלוק ובהיאז לדרך אכילתו הוא עיקר פרו ומכרך כורא פרו האדמ : דרש רב נחמן כך ממנס רבינו ש טמול שלקות מכרך כורא פ פרו האדמה: וחכירנו כו רב נחמן חטיב ולא קרי לעולא ר רבנותי : אמ שלקות סהכל ואני און : סהס חלוקין בשלונתא ד דר תאיר נר יוסי וכרתי סת טמולא וכרתי ר יוחנן בכל מ מיני ירקות הן חלוקין זה על ז זה טמולא כר תאיר דאמ מכר מכוסל קאי במלתיא נר יוחנן קאי כר יוסי: ונאין ברקיק ה השרוי כתיס יד אכילת מצה סל מצה וקרינן כיה לחס סנ עוני: אכל לא כמבושל דתני ל לאו לחס אקרו: אפי ר יוסי מנ מודה דלענין ברכה במלתיא קאי: אמ רב נחמן קבע עולא לשבשתיה בר בנימן: עולא ס סא ממנס ר יוחנן לעיל סהכל למד וקבע סכוסו בר בנימן עד סכתקע כלבו ועכסיו און בבית המדרש כהס ר יוחנן :

תהי בה זירא במחלוקת זו שהזכרה בכית המדרש : וכי
מה ענין להזכור דבריו בנימין אצל דבריו ר' חייא בר א
אבא במחלוקת בית המדרש הרי אינו כדי לחלוק עליו : בר
מן דין ובר מן דין : לבר מטתו ראיות הללו סותרת שאר ר'
בנימין כלום אצל ר' חייא יט ל

לכו עור ראיה שלא את ר' יוחנן
מיוזו שלקות שהכל אלא בורא
פרי האדמה אלא אע"פ דשלקיה
קאי במלתיה : שאכל זית מליח
שהיה מלוח זה כחה ימים וקו
קיימא לן מליח כרותח : אבל ל
לא כבושין : בירקות של מרור
היא סניו כפרק כל טעה לומר
טאין ונחין כהן שלקין משו
זרור אלא לאו במלתיהו קיי
קיימי שלוק הוי נמוח טעו ומ
ומכוסל : כעין טעם מרור ו
עליה אכל לענין ברכה סס פ
פרי עליו : כבר ליה שיעורא ו
ונבי ברכת פי וז הארץ אבי
אכילה כתיבה ואכילה בכזית :
כזית שאמר לענין שיעור כל
אכילתו : אגור בתוכו יזומן ל
לגא ומנו סאינו ככלע בפרי
כזשקה תנחום ותנחום אלא
אגור כזשקה עכבי : דומה שקי
אף הן שלקות ומעט שקורין
ארלש'ט כלעז כך ראיתו כז
בפי כה קמא של רבינו ינחק
כה יהודה אבל כאן פירש פה
פרוש וכן מתעתי אבי כאן וכ
נכבך פרוש ואי אשך להצמ
להעמודה דאש כן הרי ברכתו
בורא פרי העץ והיאך קדש וכ
וכך על השרגיות מכיכתן פ
שהכל ואינה ברכים חסובי
כדמפר ואזיל : שלא טעם טעם
בשר ונכסה הכשר חכים עליו
פרגו כש עו שקורי פ' דרין :

תהי בה זירא וכי מה ענין להזכור דבריו בנימין אצל דבריו ר' חייא בר אבא במחלוקת בית המדרש הרי אינו כדי לחלוק עליו : ברמן דין ובר מן דין : לבר מטתו ראיות הללו סותרת שאר ר' בנימין כלום אצל ר' חייא יט ל לכו עור ראיה שלא את ר' יוחנן מיוזו שלקות שהכל אלא בורא פרי האדמה אלא אע"פ דשלקיה קאי במלתיה : שאכל זית מליח שהיה מלוח זה כחה ימים וקו קיימא לן מליח כרותח : אבל ל לא כבושין : בירקות של מרור היא סניו כפרק כל טעה לומר טאין ונחין כהן שלקין משו זרור אלא לאו במלתיהו קיי קיימי שלוק הוי נמוח טעו ומ ומכוסל : כעין טעם מרור ו עליה אכל לענין ברכה סס פ פרי עליו : כבר ליה שיעורא ו ונבי ברכת פי וז הארץ אבי אכילה כתיבה ואכילה בכזית : כזית שאמר לענין שיעור כל אכילתו : אגור בתוכו יזומן ל לגא ומנו סאינו ככלע בפרי כזשקה תנחום ותנחום אלא אגור כזשקה עכבי : דומה שקי אף הן שלקות ומעט שקורין ארלש'ט כלעז כך ראיתו כז בפי כה קמא של רבינו ינחק כה יהודה אבל כאן פירש פה פרוש וכן מתעתי אבי כאן וכ נכבך פרוש ואי אשך להצמ להעמודה דאש כן הרי ברכתו בורא פרי העץ והיאך קדש וכ וכך על השרגיות מכיכתן פ שהכל ואינה ברכים חסובי כדמפר ואזיל : שלא טעם טעם בשר ונכסה הכשר חכים עליו פרגו כש עו שקורי פ' דרין :

זית מליח כיון דשקליה לגרעימה בצר ליה שיעורא אמ ליה מי סב סברת כזית גדול בעינן כזיה בינומי בעינן והא איכא וההוא דאיתו לקמיה דר' יוחנן זית גדול הוה דאע"ג דשקלוה לגרעינתיה פש ליה שיעורא דתנן זית שאמרו לא קטן ולא גדול לא בינומי וזהו אגורי ו ואמר ר' אבהו לא אגורי שמו לא אכרומי שמו ואמרי לה סמדותי ש שמו ולמה נקרא שמו אגורי ששמו אגור בתוכו נימ כתנאי דהנהו תרי תלמידיהו יתבי קמי דבר קפר הביאו לפנינו כרוכ ודורמסקין ופרגיות נתן בר קפרא

ואגוז מטונן כדכס מברך עליהן בורא פרי העץ דאגוז ע
עיקר כל תלתין יומין מהדר תלמודיה לאו דוקא כל
תלמודי אלא כל מה שהיה לומר בשלשים יום היה
חוזר הכל לפנינו ביום שלשים ואחד זית מליח וז

והנה כרותח בצר ליה
שיעור הינו דוק בכרכ סל
פלאחריו דבעינן שיעור אבל
בכרכה מלפניו אשו פחות מכ
מכשיעור ואשו ליהנות בעולם
הזה בלא ברכה בין לענין אבי
אכילה בין לענין שתייה אבל
בכרכ פלאחריו בעינן שיעור
מלא לגמרי : על כן יש לזהר
לשקות מכוס של ברכה מלא לן
לגמרי כדי סובר לאחריו מעו
ג ברכות והרי היה אומ' בבורא
כפשות כיון דלאו ברכ' חסובה
היא אשו בבציר משיעורא תב
מכרכי בורא כפשו רבות : ולי
כרא דכיון דבור' כפשו תקונה
כנגד על הגפן כי היכי דעל ה
הגפן בעי שיעור בכור כפשו
דכן כתי בעי שיעורא : וכיון
וכירושלמי ר' יוחנן היכי בריך
הא לא הוי שיעור : וקאמי מעו
בריא דאשו לא אכל אלא פריד'
אחת של ענב או פריד אחת של
דמון בעי ברכי מעו דבכריא
מכרכי אשו פחות מכז' וחולק
על תלמוד דיון כדמסנה הכא
א"כ אי הלכ' כמותן של ירושלמי
והדר ים היה מפר שהירושלמי
אינו חולק על תלמוד סלנו דהכ
מירי שהסדר הנרעיני נמלח
א"כ לא היה כביריותו אבל אש
אכלו שלש אשו אש היה פרידה
אחת של דמון מכר' עליו תחלה
וסוף ותלמוד ירושלמי היה סבו
שהו היה שלש ולכ הנצר לתרן
כאותו ענין אבל פריד דכריא
אינו חלוקין יחד ועוד יש כור
בירושלמי היכ דברו אתרומס
למכלי וכפל מירי נסקל אחריכ
בעי ברכי זת' אחריתי נשרי
מאי סבא תאמי המי' פי דמבר
לשקות והני אזלי והני אחריכי
כיכהו ואי צרי לבר טעם אחד
ומכני הכא היה דעתו מתחלה
לזה שהיה יודע שילכנו להן אבל
מתרומס לא ידע שיפול מידו
ויאת כרו' סס כז' לז' מעו דהי

כרכ' לכטלה וכן נכו לומר על כל כרכ לכטלה כש כז' לז' :
עליה בורא פרי האדמה ואש כן כור פרי העץ בעי ברכי

דורמסקין פי רמי' פרוש ולא כרא דכסונן משמ' דמכרכין
וכראה שהיא מין כרוכ

נתן בר קפרא רשות לאחד מהן לברך וכראה דמירוי ב
בברכה שלפניו דאי בטל אחרינו הא אמרינן אין ת
תזמנין על הפירות ומירוי בהסבו ואנו אי לנו טוס היסכה
אלא על הפת ולכך צריך לברך לכל אחד על כל דבר הן ב
בפירות הן ביין חביב
עדיף וכן הלכה

אם יש לו ב' מיני פירות לפניו
חביב עדיף וכורא פרי האדמה
עדיף משהכל נהיה בדברו ד
דמבוררת טפי וחסוב לעצמה
מקריית ויברך על אותו המין ש
טטיף בו פרי האדמה אע"פ ש
טאותו המין טיף לברך עליו ש
טהכל חביב עליו ואם לפניו ש
פירות טהברכות טנות ואחד ת
מהן הוא מן המיני וברך תכל
על אותו של ז המינין דעדיפו
פת צנומה בקצר מברכין
עליו המיני לחס מן ה
הארץ ופליגא דר חייל ואלעיה
היכי מיירי אם יש שלימה לפניו
הא אמרינן בטמון דכע שלימ
עדיף ואי ליכא אלא צנומה הי
היכי פליג עליה ר' חייל הא מס
מסקינן לעיל פרוקי אב"י ש
טאין בהן כזית מברכו עליהן
המיני הנזיל ואף בהן תנרית
דנהמא ויל כגן דאיכא שלימה
לפניו וכז' מן הצנומ' רב חיי
בר אשי סבר דהני כזו שלימה
מאחר טהי חביבה וא"כ בעינן
סתכלה הברכ' עס כביעת הפת
וכיון שכזע קודם לכן שלימ
עדיף אבל אי ליכא שלימ מור
טיכרך על הפרונו המנו לחס
מן הארץ מוא דסלקא
כסלק מברכו עליה ב
בור פרי האדמה אב"י טאי בה
אלא המיני וטעם הירקן מבר'
עליהן כאשר יברך על הירקן
אע"פ דאמרינן לעיל דמי פירות
זעה בעלת היא יש לחלק' וה

נתן בר קפרא רשות לאחד מהן לברך
קפץ וברך על הפרגיות לגלג עליו ח
חבירו בעס בר קפרא אמ' לא על המב
המברך אני כועס אלא על המלגלג א
אני כועס' אם חבירך דומה כמי שלא
טעם טעם בשר מעולם אתה על מה ל
לגלגת עליו חור ואמ' לא על המלגלג
אני כועס אלא על המבר' אני כועס ואמ'
אם חכמה אין כאן זקנה אין כאן תנא
ושנה לא הוציא שנתן מאי לאו בהא
קא מפלגי דמברך סבר שלקו ופרגיו
שהכל נהיה בדברו הלכך חביב עדיף
ומלגלג סבר שלקות בור' פרי האדמה
פרגיות שהכל נהיה בדברו הלכך פרא
עדיף לא דכע שלקות ופרגיות שהכל
נהיה בדברו והכא בהאי סברא קא מפ
מפלגי מר סבר חביב עדיף ומר סבר כ
כרוב עדיף דוין' אמ' ר' זורא כי הוינא
בי רב הונא אמ' לן חגי גרגלידי דלפתא
פרמינהו פרימא רבא בור' פרי האדמה
פרימא ווטא שהכל נהיה בדברו וכי א
אתאן לכי רב יהודה אמ' לן אידי ואידי
בורא פרי האדמ' והאי דפרמינהו טפי
כי היכי דגמתיק טעמיחו' אמ' רב אשי
כי הוינן בי רב כהנא אמ' לן תבשילא ד
דסלקא דלא כפשו בה קמחא בורא פ
פרי האדמ' דלפתא דמפשו בה קמחא
טפי בורא מינ מוונות והדר אמ' אידי ו
ואידי בור' פרי האדמה והאי דשרו בה
קמחא טפי לדבוקי בעלמ' עבדי לה

אמ' רב חסד' תכשי' של תרדי יפה ללב וטוב לעיני וכש לבני מעים
אמ' אב"י והוא דיתב אבי תפי ועביד תוך תוך אמ' רב פפא פשיט' לי
מ"א דסלק' כסלק' ומי דלפת' כלפת' ומי דכלהו שלק' ככלהו שלק' ו

זקנה אין כאן הלכך זקן אפי' נהיה לו לטאלני על איזה מהן *
יברך לפטור את שאר הייניו נדבריו הללו אין כאן ללשת
את הפת אלא טלא ונחת השעודה הן כאין ואמרי לקמן
דטעונין ברכה לפניהם ואין הפת פוטרין : דמברך סבר
טלקות הכרוב ודורמסקי טהב
ברכתן כזרנות דעל דבר ט
טאי גדולו מן הארץ כגו כטר
ביני דנני' תנן במתני' טהכל
וכיון דברכותיה טנות' חביב
עדיף : ומלגלג סבר טלקו בור'
פרי האדמה טהיא ברכ' טאוכה
לעצמה לברכו טסוב' נהיה לו
להקדימו : כרוב עדיף דוין : ד
דתי לקמן כרן למזון נתרדן
לרפוא : גרגלידי דלפתא ראשי
לפתות : פרמינהו מכו' אור כל
כלעז' טסן קניבת ורק : פרמי
זוטרי גריעותא היא וכטאלג
חי קאי : אבי טפי על מקוס טפ
ספית הקדיר : ועכו עך עך
כלול טעלוק וכמוח מאד וקול
דתיחתו כטמינת כקן תוך עך :
מ"א דסלקא תבשיל של תרדן :
כסלקא לביכין ברכה : דסיבת
ירק טנותין מעט בקדירה לת
למתק בעלמ' ולא לטכלו אביט
כלעז' למתוקי טעמא עבדיא
ומברכין על מימי תבשילו כו
בורא פרי האדמה : טעבת אין
בה ככד טלה טנתנוה בקדיר
והזיזיהו אין בה טוב משום א
איסור תרומה דהנה לי כעך ב
בעלמא דמתקני ומסתקן טעס
טמי לטעת עבדי : פת צנומה
יבטה טנתנה בקערה לטרות'
וכן צנומו הקות : צריך סתכלה
ברכת המיני עס פריסת הפ
הפרוסה מן הפת והאי פרוס ו
נעמוד הנא : אפרוסה כל"א כיו'
דאמרה עס פריסת הפרוסה : ת
תכלה מאי חטיבותה ומאי אה
אהנית' : אלא אמ' רבא ומברך ו
נאחר כך כזע גוול כל הברכ'
נאחכ מפריס הפרוסה : דכל"א
ברכה אשת טלס : פתיעין

בעי רב פפ' מ"א דשיבת' מאי למתוקי טעמ' עבדי או לעכורי וזהמא עבדי לה' תש השבת משנתנה
טעם בקדיר אין בה משום תרומ' ואינה מטמאה טמאת אוכלי' טמ' למתוקי טעמ' עבדי לה טמ'
אמ' רב חייל בר אשי פת צנומה בקערה מברכי עליה המוצי' ופליגא דר' חייל דאמר' חייל צריך
שתכלה ברכה עם הפת : מתקיף לה רבא מאי שנא צנומה דלא משום דכי קא כל"א ברכ' אפרוסה
קא כל"א על הפת גמי כי קא גמרה אפרוסה גמרה : אלא אמ' רבא מברך ואחכ בוצע' נהררעי

ביצד מברכין

וה'כתא כרבא דמברך ואח' כובע פי' שלא ישריטנה מן הפת אחר הכובע ויש סבורין לכרך ברכת המוציא קודם פי שיחנך כדי שתהא הפת שליט' בשעת ברכה ואין היטנה כסוף לעסו' דהוי השח הדעת בין הסבה לאכיל' ומהו בשבת נכון להחמיר ולברך קודם שיחנך שלא תשאט ידו לכבוע קודם שתכלה הכרכה שאז לא יהיה לו לחס מפנה וכפרק שלשה שאכלו מסקינן דבעינן עד שתכלה חנן מפי העונין שלא יכבוע קודם וגם מיייתי ראייה שצריך לסיים הכרכה קודם פי שיכבוע וידתני ר' חייה אף מב

מברסין על הפת אלא בשעה שהיא פגום והיונו ממנס טמאי יפרנס קודם הכרכה טמאי תפול השרושה ויחזור לכרך ואלא יאכל פרוסה אחר שיכבוע בלא ברכה אלא יצטרך לחזור ולברך ויש כאן ברכה לבטלה אבל אם לא היה צריך לברך יוכל לפרנס קודם הכרכה ואם תפול השרושה אינו מברך על פרוסה אחרת וישטר בכרכה ראשונה מברך על הפתיתין וישטר את השלומין פי' רש' אש הפתיתין והשלומין סוף יברך על איזה פירצה ואש הפתיתין גדולים צריך לברך על הפתיתין לפטור את השלומין ור' יוחנן אף על השלומין מנה מן המוכח אפי' אש הפתיתין גדולי מפי יתני אש כן סברא השוכה דלרב הונא פתיתין שהן גדולים עדיפא ולר' יוחנן שליטמה עדיפא ואף סברא לנ לומר דלגי בהזך סברת ועוד תית' אמאי סיכה בסמוך לסוכו דקט לטן פרוסה של ח

חטין על כן רבינו תם דעיררו אשתיתין גדולים ושלומים קטנים ור' אש אף רב הונא מברך על הפתיתין כלומר אש ירצה וזה על השלומין אש ירצה ור' יוחנן אף שלומים עוקר וכן הלכה כר' יוחנן וכל סכן במקום רב הונא שהלכה כמותי שהיה תלמודו של רב דדוקא באיגורא בתראי אמרינן הלכה ככתראי אבל פרוסה של חטין ושלומיה של פגומים דבריו הכל מברך על הפרושה של חטין דחוי עדיפי ממנס דאקדמי קרא א אבל פתיתין ושלומין מנין אחד אפי' היו הפתיתין מפת נקיה והשלומין מפת קיבר מברך על השלומין כדאיתא בירושלמי שלומין דגלוסקאית ושלומין דכצל הכית מברך על שלומין דגלוסקאית פרושה דגלוסקאית ושלומין דכצל הכית מברך על השלומין דכצל הכית פת כשר ופ' של גוים מברך על הכשר תחלה וכן אף בירושלמי פת טהור ופת טמא מ טמאה ופת קיבר טהורה מברך לאח' פירצה אבל רבי שמעון טה לשלך השלחן לבן שלגני מעל השלחן עד לאח' ברכת המוציא מפי שלומין מנין אחד אש האחד יותר נקי מבר' על הנקיה דחייב ליה טר' בתנאי כו' פי' רש' חצי כצל גדול קרי חזק לשי טיס כו' יותר תכלקטן שלם ולא כראז דהא לכאורה משמע דלהכי נקט חצי כצל גדול כמנו בקטן שלם ולא יותר ועוד דאש כן לא הויא דמויא דחזק דבני פרוסה של חטין דקאי עלה דהתם סוף ויש לפרש דבחדא סוף הם אבל הגדול טוב יותר לאכילה מן הקטן ועוד פי' רש' דמיייתי תכאי מסיפא דמבר' על הפרושה של חטין וישטר את השלומיה של פגומים ומה חטין ומה חטין דמקדמו בקרא עדיפי אבל אי אפשר דחטין עדיפי ממנס פי שפת של חטין חזק מפת של פגומים דהא פי' דכתיב אחד פת נקיה ופת קיבר השלם עדיף כו' סבר שלם עדיף ואף מנא ליה הא חיוב דחצי עדיפי מפי דאקדמי קרא ויל דהכי מדמה דהא דג' דמסברא חזק לכהן עדיף דכתיב בהר בהרימם את חלבונתמנו ואפי' הכי קאלי דשלם עדיף הכא כתיב ומה שלם עדיף מפי' של חטין דאקדמי קרא ויהי עס רש' שלא רצה לפר' כתנאי אשלוניתו דר' יוחנן ורב הונא שהרי למאי דמז' לרב הונא כשהן סוף מבר' על איזו פירצה ח' לא קשיד לא אחסיבות ולא אשלונית ואף מפי כתנאי אש' ולשרית מני דפי דמברך על הפתיתין גדולי אש ור' ופי' בעי בריך על השלומים קטני אלה לא חייב לר' עדי' אלא כי הדרי כו' ור' אש' לא מצי קאי כתנאי אשלונית דפתיתין בל' היכא דחיובא כהן כ' לא שלגו דחזק עדי' וכו' דלגיל קאי פתיתין גדולי ושלומי קטני דמברך על השלומי הינו דוקא לברכ' דלא חיובת ל' סיברך בגדול דלמ' יברך בגדול הויא ופי' וכו' אכל גבי כתיבה לכהן אפי' כפ' דיתן לנ הגדול החזק עפי דכוח ליה

גהרדעי עבדי בר' חייא ורבנן עבדי בר' כרבא אמר רבינא אמרה ל' אם אמך ע עביד בר' חייא דאמר ר' חייא צריך שתכ שתכלה בר' עם הפת ורבנן עבדי ברב והלכתא כרבא דאמר מברך ואחר כך בוצע הביאו לפניהם פתיתין ושלומין אמר רב הונא מברך על הפתיתין ופוטרו את השלומין ור' יוחנן אמר שלמה מצוה מן המובחר אבל פרוסה של חטין וש שלמה מן השעורין דברי הכל מברך על הפרושה של חטין ופוטרו את השל השלמה של שעורין אמר רב ירמיה בר אבא כתנאי תורמין בצל קטן שלם אבל לא חצי בצל גדול ר' יהודה אמר לא כי לא חצי בצל גדול כוא' ל לאו כהא קא מפלגי דמר סבר חשוב עדיף ומר סבר שלם עדי' היכא דאיכא כהן כולי' עלמא לא פליגי דחשוב עדיף כי פליגי דליכא כהן דתנן כל מקום שיש כהן תורם מן היפה וכל מקום שאין כהן תורם ג מן המתקיים ר' יהודה אומר אין תורם לאמן היפה אמר רב נחמן בר' יצחק וירא שמים יוצא ידי שניהן ומנו מר בריה דרבינא דמר בריה רבינא מניח

פתיתין ושלומין אף רב הונא אש רבה מברך על הפתיתין אף אש הפתיתין גדולים מן השלומין צריך לברך עליהן כ כתנאי הא דאמרית פרוסה של חטין ושלומיה של שעורין כו' תכאי היא חכל לא חצי כצל ג גדול ואפי' טיס כו' יותר מקטן שלם במקום טיס כהן ונותנו לו יותר במקום שאין כהן כו' צרי' לישאל שיכביענו עד שימצא כהן ליתבולנו וכו' כצל אף מ מתקיים יוצא ידי שניהם ירו מחלוקתו של רב הונא ור' יוח יוחנן : מניח פרוסה

ביצד מברכין

מוניח פרוסה בתוך השלימה ובוצע פי רסו ובוצע לשתיהן או בוצע לשלימה בלבד והיו על יד שניה שהניח הפרוסה תחת השלימה ובראה כמו שבוצע כמי הפרוסה ודקא בוצע לשלימה אבל לא רצה לפרש ובוצע לאחז מהן שירצה או לפרוסה או לשלימה דמדקא לתוך השלימה תמצה דהשלימה עיקר ולפי רסו הפ ירא שמים יוצא ידי שניהם כדרך הנכחו וכדד יוחנן בשתייתו בשלימה לפי דת לא מצינו לפרש הכי דקאי אשתייתו שהרי אינו צריך לעשות כן אלא יברך על השלימה ודי בכך לכולי עלת דאפי רב הנכ

לא קאת אלא על הפרוסה אם ירצה אבל שישטא אם ברך על השלימה יצא ובראה דגד לרית שניה וקאי לפני לחמי הפרוסה על קטו בשלימה של שנידים הכל ונודי בפסח שמיני ה הפרוסה בתוך השלימה ובוצע מאי שבת לחם עוני כ כתי תמצה דכתי לחם עוני ת מניח הפרוסה תחת השלימה וייראה שבוצע על הפרוסה ויהא אין לבצוע כי אם על הפרוסה ועל השלימה וברך על אכילת מנה וכורכין ואוכלי משתייהן יחד כדי שיהיה נראה שבוצע על הפרוסה וכן המנהג אבל אין לעטוי המוצי ונס על אכילת מנה מן הפרוסה והני כעושה מצות חבילו חבילו וכל דהא הני ברכי של נהני ואיני נקראין חבילו חבילו דהא אקדוש מבר מברכין קדוש וברכת היון ו נרבי ומחס מוויאיתא היה רגיל לעטוי הכל על הפרוסה ואין השלימה בזה כ"א בשביל לחם משנה והרי היה רגיל לברך תחלה ברכת המוצי על שתייהן קודם שיבצע ואח"כ מבר על אכילת מנה ובוצע משתייהן אח"כ ואין זה חבילו מאח שהיה עושה על שתייהן ושעמיו משקו הרי כפטיה משלוגת ולא היה רוצה לפנות היתה הויה מברך על השלימה תחלה המוצי והיה בוצע קצת ולא היה מסרירה עד שיברך על הפרוסה על אכילת מנה ובנה משתייהן יחד הביאו מלח כל אין צריך לברך דלא הני היסח הדע והכי אמרי שח בי תפילו לתפילו צרי לברך וכלב אש שח בי ברכ המוצי לאכילה וכן ברכ קדו לשתייה צרי לחזו ולבר אי לא מלתא ד דשייכ לסעוד כמו טול בריך וכן בשחוט צרי לחזו ולבר אי לאו מלתא דשחוט כמו העור

מניח פרוסה בתו השלימה ובוצע תנא קמיה דרב נחמן בר יצחק מניח הפרוסה בתוך השלימה ובוצע ומברך אלא מה שמך אל שלמן אל שלום אתה ושלמה משנתך ששמת שלו בין התל התלמודי אמ רב פפא הכל מודים בפסח שמיני פרוסה בתו שלימה ובוצע מאי טעמא לחם עוני כתיב או אבא וב בשכ חיי אדם לכצוע על שתי ככרות מאי טעמא לחם משנה כתיב אמ רב אשי חזינ ליה לרב כהנא דנקיש תרתי ובצע חדא ד וירא הוה בצע אכולא ש שירות אמ לי רבינ לרב אשי והא קא מתחזי כרעכתנותא אמ כיון דכל יומי לא קא עביד הכי והאידינא קא עבי לא מתחזי כרעכתנות אמ רב אמי ורב אסי כי הוה מתרמי להו רפתא דערובא מב מברכין עליה המוצי לחם מה אמרי הואיל ואתעביד ביה מצוה חדא נעביד ביה מצוה אחריתי אמ רב טול ברוך שול ברוך אינו צרי לברך הבא מלח זה הבא לפתן צרי לברך ור יוחנן אמ אפי הביאו מלח הביאו לפתן נמי אין צריך לבר גכיל לתורי גכיל לתורי צרי לבר ורב ששת אמ אפי גכיל לתורי נמי אינו צרי לברך דאמ רב יוחנן אמ רב אסור לאדם שיאכל קודם שיתן מאכל לכה לכהמתו שג ונתתי עשב בשד לכהמת

מניח פרוסה תחת השלימה וכת וכתאזו שתייהן כידיו ובוצע או משתייהן או מן השלימה לחם עוני כתיב ודרכו של עני במר בשושה לפיכך צריך שיראה שבוצע מן הפרוסה אכולא ש שיריתא פרוסה גדולה שהיה די לו לכל הסעודה בשבת רישת דערובא שערבו בו אתמול ערכו חזרו טול ברוך הכוצע וקודם טעם מן הפרוסה כצע ומנה והוסיף למי שאכלו ואל טול מפרוסה הכרחה אצט טעם בינתין אין צריך לחזו ולברך ואצט דסיח הניח השסק כדאמר במתחזי שח בין תפילו לתפילו צרי לברך וכן בכפטיה דהא קא טיחה צריך ברכה ולא משק ה הביאו מלח נמי אין צרי לבר טאף זו נורך ברכה שתהא פר פרוס של ברכ כאלת כעצם גכיל לתורי גכיל את המורסן כמי לצורך המוצי ובוצע לה להדיא כלומר תיד ולא המתין מלח ולשתן בשש עכוב כמו בשש רכבו כלמו שתקוי היא זו ואין צריכה לשתן אין מי ד רגלי כלו מן הגו אלא כשישכ לפי שפסקה למקור קדוש לפסוק ה הוא דואג שלא ישלו כבוצע על רגליה ומשסיק בעזר תיחוח ל לכיכא ככונות

והדר ואכל ושבע אמ רבא בר שמואל משום ר' חיי אין הבצוע רשאי לבצוע עד שיביאו מלח או לפתן לפני כל אחד ואחד רבא בר שמואל אקלע לבי ריש גלותא אפיקו ליה רפתא ובצע להדיא אמרו ליה הדר מר משמעתי אמר להו לית דין צרי בשש ואמ רבא בר שמואל משו ר' חיי אי מי רגלי כלו לא בשיבה אמ רב כהנא ובעפר תיחוח אפי בעמיד ואי ליכא עפר תיחוח יעמו במקו גבוה וישתן למקו מדרון ואמ רבא בר שמואל משמי דר' חיי אחר כל אכילת אכול מלח ואחר כל שתית שתה מי ואי את גור

יותר בהמו ותרכובלי לשחוט או שיאזל אחז היטב שלא ישמע לך שלא תפסל השחוט אי זה השפק הואנן אין אנו רגילי להכי על הש הגלחן לא מלח ולא לשתן תמצה דהא דאמרינן בסמוך לית דין צריך בשש מיהו רבי מנחם היה מ מדקדק מאד להביא מלח על השלחן כדאיתא במדרש כשישראל יושבין על השלחן ומתניכין זה את זה עד שיעלו ידיהם והן כ בלא מצות הטען מקטרנ עליהם וכרית מלח מגין עליהם

ביצד מברכין

אסכרה כון מלאכט: הימקסה אכילתו במים: סתה מים הר
הרבה אחר אכילתו עד אכילתו כשה במים ויבף הכרזל ו
מתברמין וקשא ברזל: מוכס אסכרה סהחולי בא מחמת ו
עצור בני מעים והעדסים משלטים: קנח רבותי מפרטי
נילא כלבו אכל אני סמעתי ו
מין זרעים סזרעין אותי בא
בארץ ישמעאל: למרח בורכי
של קנח טרוח וערבי רוח לחה
ומתכתף היא ומכסת הרוח ב
בתוך הגוף: הריח קשה והטעם
טוב: מדבקא ליה ברפתא עד
שיקלט הטעם: ומקלשא ליה ו
בשכיל הריח: כל יום ויום כש
בשבת מעין שבת ביש מעי יט
:כלי מלא אדם חכם: אם שמע
'פעם אחת סופך שפטה און ס
פעם אחרת: אם תשמע ביוסף'
ספסותי ושלשת ספסותי אשתקד
:דעיקר ארעא היא: דעיקר כל
הפירות היא הארץ והכל גדלה
הימנה: יבש המעיין ונקבץ הא
האילן היה לו בית השלחין וכו'
מעיי שהוא מסקנה ממנו וקבר
בכורי תימנו ואחר כך יבש המ
המעין וכן סדה האילן וקבץ
בכורים ממנו ואחר כך נקבץ
האילן: מביא ואינו קורא סחינו
יכול לומר מן האדמה אשר נתת
לי דכין דיבש המעיין ונקבץ
האילן ממנה בטלה לה ארעא:
מביא וקורא סהארץ היא עיקר
:גוואל הכנף של עץ: משיק פי
פירו אחריו: סהוא הכי יללה
עזה הכי מיתה: אין התענוק יו
יודע לקרית אלא וזה נקרא עץ
הדעת: חון מן השת

ר' יהודה היא דתין יבש המעיין וכי: ונרא' דהלכה כר'
יהודה דסתם לן תנא כותי' ואם ברך על פירות
האילן בורא פרי האדמה יבא: יבש המעיין כו' יט
מפרטי לכך מביא ואינו קורא

כמשבח להקב' אלא כקובל מ'
מזה סנתן לו אדמה סחינה רא'
ראויה לפירות: הי' אתבר
לגוואל והדר אתי
מהתם כראה דתתים ופרזייס
וכוכט' אום וכיוצא בהן ברובין
לכך עליהם כפ' העץ סהריו ו
דרך העץ להתקיים יומו רבוס
וכי שקיל ספרי כסנה ון הדר א'
אתי פרי באותו העץ עצמו: מ'
מיהו הדר מנחם הכי ראויה מ'
ויורטל דמסכ כלאי דמברכין
על כל מיני דאטר כפ' האדמה
דקאר' התם ההגן ואטרין מין
אילן הם ואינו כלאים כפרס'
נשרי והתני אילן הן מיני דסאי'
הקונדס והאטר ומסני תתן לכ'
לכרחה והכא לכלאים אלמלא
לעני ברכה מיני דסאי': ותייהו
לדברי הכל פרוזייס כרי לכך
עליהם כפ' העץ דאינו גדל ע'
על אטרין ועצו ומתקיים מסנה
לסנה

תנא נמי הכי אחר כל אכילתך אכול ו
מלח ואחר כל שתייתך שתה מים ואיי
אתה גזוק: תנא אידך אכל כל מאכל
ולא אכל מלח שתה כל משקין ולא ש
שתה מים כיו דאגמן ריח הפה ובליל'
ידאג מפני אסכרה: תר' המקפה אכ
אכילתו במי' אינו בא לידי מעים'
וכמה אמר רב חסדא קיתון לפת: אמ'
רב מרי אר' יוחנן הרגיל בעדשים אחת
לשלשי יום מוגע אסכרה מתוך ביתו'
אבל כל יום לא מאי טעמ' משו דקשו'
לריח הפה: ואמר רב מרי אר' יוחנן ה
הרגיל בחרדל אחת לשלשי יום מוגע
חלא' מתוך ביתו אבל כל יום לא מט'
משו דקשה לחולשא דלבא: אמר רב
חייא בר אשי אמר רב הרג' כרגי קטני'
אינו בא לידי חולי מעים' ולא עוד לא
שדגי קטני מפרין ומברין ומברין כל

גופו של אדם: אר' חמא בר' חנינ' הרג' בקצח אינו בא לידי כאבל'
מתכין רבן שמעון כג' אום קצח אחר מששי' סמני המות הוא והישן
למורח גרנו דמו בראשו: לא קשי' הא בריתו הא בטעמו: אימיה
דר' רמיה אפיא ליה רפתא ומרבקא ליה ומקלפא ליה: ר'
יהודה אום בורא מיני דסאים: אר' זירא ואיתמר ר' חנינא בר'
פפא אין הלכה כר' יהודה: ואר' זירא ואיתמר ר' חנינא בר' פפא מאי
טעמ' דר' יהודה אמר קרא ברוך ה' יום יום וכי ביום מברכין אותו וכ
ואל לומר לך כל יום ויום תן לו מעין ברכותיו: הכא נמי כל מין ומין תן
לו מעין ברכותיו: ואר' זירא ואיתמר ר' חנינ' בר' פפא בא וראה שלא כמדת הקב' מדתבשר ודם
מדת בשר ודם כלי ריקן מחויק מלא אינו מחוי': אכל הקב' אינו כן' מלא מחויק ריקן אינו מחוי'
'שנ'ואמר אם שמע תשמע: אם שמע תשמע ואם לאו לא תשמע: דא' אם שמע כישן תשמע
בחדש' ואם יפנה לכך שוב לא תשמע: מתנ' בירך על פירות האילן בורא פרי
הארמ' יצא ועל פירות הארץ כפ' העץ לא יצא ועל כלם אכ' אכ' שהכל נהיה בדברו יצא

גם כשאן תנא דעיקר אילן ארעא היא אמר רב נחמן בר' יצחק ר' יהודה היא דתגן יבש
המעין ונקבץ האילן מביא ואינו קורא ר' יהודה אום מביא וקורא: על פירות הארץ וכו'
פשיט' אמר רב נחמן בר' יצחק לא נצרכ' לא לר' יהודה דאמ' חטה מין אילן היא דתנ' אילן שאכל
ממנו אדם ה' אשו' ר' מאיר או גפן היה שאין לך דבר שמכ' יללה על האד' לא אין שנ' ויש מן הי'
ושבר' ר' נחמי' אום תאג' היתה שבדכ' שנתקלקלו בו נתקנו שנ' ותפ' עלי תאג' ר' יהודה או חטה
היתה שאין התנוק יודע לקרו' אבא ואמא עד שיטעו' טעם דגן' כד' אמיג' הואיל ואמר' ר' יהודה ח'
חטה מין אילן היא לברך עלי' כפ' העץ קמול' היכא מברכין כפ' העץ היכא דכי שקלת ליה לפרי'
איתה לגוואל והדר מפיק אבל היכא דכי שקלת ליה לפירי' לית' לגוואל דהדר מפיק לא מברכין

ביצד מברכין

חוצ מן הפת ומן היין כדאית' לקיץ מצודת ברכות הרבה
לעצמו בקדושה ובהכללה וכבר' חתני יודי ברכה ראשונה
ברכת חזן פרשת סוטה כשהכהן מפסיעה ודני מעשר בני
בערתי הקדש מן הכית: מלכרכך ברו' אר קדש במדותיו
ונכחו להפרי תרומו ומעשר:

מתני' הנוכלו מפר' כגנ':
גנבאי חנבי טהורי: מין קללה:
חומץ ונוכלת ונוכחי עי קללה
הן באין: סהקרי בוטור בלעז:
מרכא רבנ' מארעא מלחמותית
הארץ הס גדלים על העצים ו
נעל הכלי: בנוטלי כמרא כמו פ
טרנסי חמה טכסלס וטרסס ה
החוס ניכסו ותמרו' הס כמרא
חוס כמו ומכור כמרא: תמרו
דזיקא טהרנו מטירין: אשארא:
אחומץ ונוכחי פליגי ר' יהודה:
פרי העץ בני ברכוי טהרי לא
כאטקנו לקלקול:

ור' יוחנן אל אפי' פתי ויין וכן הלכה דרב' ור' יוחנן הלכ'
בר' יוחנן וכס' רב הונא טהיה תלמידו של רב:
רב הונ' כר' יוסי ואל' היכי מצי סוכר רב הונ'
בר' יוסי הא רב הונא מודה בטאר דבריס חוצ

אפת ויין טאס אל' טהכל דיכא
ואלו ר' יוסי סבר דלא יצא דכל
המטנה ממטבע כו' ימ דמצי
למיוור דאפי' ר' יוסי לא קאמי'
לא יצא אלא דלא מברך הימין
טאינה ברכה כלל אכל כשהכל
מודה: אמו אבוי טותיה
דרב' מעתברא
כו' ימ דמסקברא כריתא כותי'
ומיהו רב אלפס פסק בר' יוחנן
וכן פסק רבי יהודה דכל ברכ'
טאין בה מלכות טמיס טאינה
ברכה ולכך היה אומר ר' טאס
היה מדלב מלכות של ברכת ה
הימניא טכריך לחזור ולברך
ואפי' דלב תיבת העולם לבר'
דמלך לבר' אינו מלכו' וכברנו
של טוונה עטרה אינן מלכות
דאינן לא כפתיחה ולא כחתימה
אכל אלהי אברהם הני כמו מל'
מלכות דאברה' אבינו המלך
הקבה על כל העולם טהודיע
מלכותו: ומעין טבע דמבלי
כשבת הוואיל ויס' בה האל הקד'
הקדוש טאין כמוהו הינו כמו
מלכות לשי מה דפריטית טיחא
כל היכא דכתי' אלהי אברה' הני
כמו מלכות: ולר' יוחנן לא ק'
קטיא דלא כתי' מלכותך דאטו
כל כי טאי רכלא ליתני ול' יל':

מברכין עלי' בורא פרי העץ לא בכה
ועל כולן אם אמ' שהכל וכו' אתם
רב הונ' אמ' חוצ מן הפת ומן היין ור' יו
יוחנ' אמ' אפי' פת ויין נמו כתנאי' ראה
פת ואמו כמה נאה פת זו ברוך המקום
שברא יצא ראה תאנה ואמו כמה נאה
תאנה זו ברוך המקום שברא יצא רב
דברי' מאיר ר' יוסי אומ' כל המשנה
במטבע שטבעו חכמי' בברכו' לא יצא
ידי חובתו' נמו רב הונא דאמ' בר' יוסי
ור' יוחנן דאמ' בר' מאיר אמ' לך רב הו
הונ' אנא דאמרי אפי' לר' מאי' עד כאן

לא קאמ' ר' מאיר התם לא היכא דקא סדכר שמיה דפת אבל היכא ד
דלא קא מדכר שמיה דפת אפי' ר' מאיר מודה ור' יוחנן אמ' לך אנא
דאמרי אפי' לר' יוסי עד כאן לא קאמ' ר' יוסי התם לא משום דקאמ'
ברכה דלא תקינו רבנן אכל אמ' שהכל נהיה דכר' דתקינו רבנן אפי'
ר' יוסי מודה: בנימן רעיא טרך רפתא ואמ' בריך מריה דהאי פתא
אמ' רב יצא והאמ' רב כל ברכה טאין בה הזכרת השם אינה ברכה ד'
דאמ' בריך דחמנא מריה דהאי פתא והא בעינן שלש ברכו' מאי יצא
דקאמ' רב נמי יצא ידי ברכה ראשונה מאי קמל' אעג' דאמרה בלשון
חול' תמנ' ואלו נאמרי' בכל לשון פרש' סוטה ודוי מעשר וקרי' שמע
ותפלה וברכת המזון אצטרי' סד'א הנ מילי דאמרה בלשון חול' כי ח
היכי דתקינו רבנן בלשון קדש אכל לא אמרה בלשון חול' כי היכי ד
דתקינו רבנן בלשון קדש אימ' לא קמל' גופא אמ' רב כל ברכ' טאין
בה הזכרת השם אינה ברכה ור' יוחנן אמ' כל ברכה טאין בה מלכו' אינה ברכ' אמ' אבי' כותי' דרב'
מכתכר' דתמי' לא עברתי ממצותי' ולא שכחתי לא עברתי מלכרכך ולא שכחתי מלהזכיר שמך ומ
ומלכותך עליו לא קתמי' מתמי' ועל דבר טאין גדולו מן הארץ אומ' שהכל נהיה בדברו על
החומץ ועל הנובלות ועל הגוכאי אומ' שהכל נהיה בדברו ר' יהודה אומ' כל שהוא מין קללה אין
מברכין עליו היו לפני הרבה מיני ר' יהוד' אומ' אם יש כינה מין שבעה עליו הוא מברך וחכמי'
אומ' מברך על איזה מהן שירצ' בריך על היין שלפני המזון פטר את היין שלאחר המזון בריך על
הפרפרת שלפני המזון פטר את הפרפרת שלאחר המזון בריך על הפת פטר את הפרפרת על הפ
הפרפרת לא פטר את הפת בית שמאי אומ' אף לא מעשה קדרה' גמ' תנו רבנן על דבר
טאין גדולו מן הארץ כגון בשר בהמה חי' ועופות ודגים אומ' שהכל נהיה בדברו על החלב ועל
הכצי ועל הגבינה אומ' שהכל על הפת שעפשה ועל היין שהקרים ועל התבשי' שעבר צורתו אומ'
שהכל ועל המלח ועל הזמית ועל כמהין ופטרי' אומ' שהכל למימר דכמהין ופטרי' לאו גדולי'
קרקע נגהו והתמי' המודר מפירו' הארץ אסור בפירות הארץ ומותר בכמהין ופטרי' ואם אמ' כל
גדולי' ירקע עלי' אסור אף בכמהין ופטרי' אמ' אבי' מרכא רבו מארעא מינק לא ינקי מארעא'
והא על דבר טאין גדולו מן הארץ קתמי' תמי' על דבר טאין יונק מן הארץ ועל הנובלות מאי

ביצד מברכין

הקלן שבדמאי פירו סהקלן חכמי בדמאי פלהם סהלוקחן
מבס הארץ איך צריך לעשרן חלו הן: הסיתין כן: סחוכן ח
חסוכי נחין ע"ה חס עליהם חלעשרן: טולמי קולמטי: טלהי
גושכא עכבי סתנוטות הן נדאין: חס ידוע טלא הופרט מתן

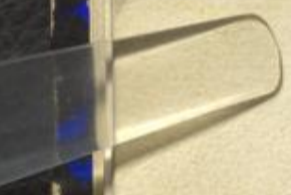
אבל כסאין ברכותיהן שנות: פי' פי' כגון כגון חית נס
נסוכ איך כאן מחלוקת כיון שאין האחד פוטר את
חברו אפי' ר' יהודה מודה דאין עדיפות בן המוכי' אלף יבר'
על חיזה סירצה תחלה החביב לו נאחכ יברך על הטני וכן
יש לבר' דר' יהודה מוד' לחכמי

הנחיל ולא פיר התלמוד מוטב
סכאנ' שיחיד מודה לרכוס ולא
רכוס מונדו ליחוד והקטה רטי'
ולברו על הצנו' ולפטו את הזו'
דהא תקן לעי ברך על סירות
האינן כס האדמה יבא ותיקין
דטאני התס טאין טס אלף חד
מינא נטצה וברך כס האדמה
אכל הכא כשברך כס האדמה
על הצנון לא פטר את חברו ס'
סיהי כס העץ אפי' בדוע כר'
נאית הא אמרינ' לעי גבי עובר'
דבר קפרא דברכת כס הארץ
חשוב טשי מטהב לפי סמבורי'
טשי אכ גס כס העץ חשיבא ט'
טשי מברכת כס האדמה כמו ו
סחטוכ כס הארמי מטהכל ומה
סכתו בהג' דכס העץ תקדוש
לכס הארמי מוכבודת טשי לפי
המסקנ' דלקינן דפליגי כסאין
ברכותיהן שנות וקל' כר' יהודה
אכל להאי לטכא דאמרי' דלא
פליגי כסאין ברכותיהן שנות
לא מתקן פסק דהג' כרטי לעי'
כהיבי היו לפיכך כגון וזית
מברך על הצנון ו
וכו' ופרי אלמא דמברך כס ה'
הארמה אפי' לפטור כס העץ א'
אפי' לגבי זית טהוא מו' המיטין
נכס קלוי קליות טהוא כמו כן
מו' המיטין דמברך עליהן כס'
הארמה לפטור א' התנאים ו
לכך צריך להכחיב הכי כהג' כר'
כרפרי לעיל כאן ברכותיהן
שנות כמו תנאים וקליות

מאי נובלות ר' זיראור אילעא חד אמ'
בושלי כמרא' וחד אמ' תברי דויקא'
תנן ר' יהוד' או' כל שהו מין קללה אין
מברכין עליו' בשלמ' למאן דאמ' בו
בושלי כמר' הינו דקרי לי מין קללה'
לא למד תמרי דויקא מאי מין קללה'
אשאר' איכ' דאמ' בשלמ' למד בושלי
כמר הינו דמברכין עלויהו שההל' לא
למד תמרי דויק' שההל' כפ' העץ מבעי
ליה לברוכי' לא בנובלות סתמ' כע' לא
פליגי דבושלי כמרי' מנהו כפ' בנובלות
תמרה' דתנן הקלן שבדמאי השיתין
והרימין והעורדין כנות שוח וכנות ש'
שקמה וגופמן ונצפה ונובלות תמרה'
שיתין אמ' רבה כב חנה אר' יוחנן מין
תאגס רימין כגדי' העורדין שולשי'
כנות שוח אמ' רבה כב חנה אר' יוחנן
תאי' חוררתא' כנות שקמה אמ' רבה
כב חנה אר' יוחנן דובלי' גופמן שילחי
גופני' נצפה פרחא' נובלות תמרה ר'
אלעא ור' זירא' חד אמ' בושלי כמרא'
וחד אמ' תמרי זיק' בשלמ' למד בושלי
כמרא הינו דקתמ' הקלן שבדמאי ספ'
ספי'ק הוא דפטור הוא ודאן חייב' לא
למד תמרי זיקא ודאן חייב' הפקרא ט'
מנהו הכא כמאי עסקינן שעשאן גורן
דא'ר יצחק אר' יוחנן משור' ר' אעזר כן
יעקב הלקט והשכח והפאה שעשאן ג'
גורן הוקבעו למעשר' איכא דאמרי'

מעשר: טעשאן גורן' העבי אר'
מי טלקטן העמוד מהן ערומה
כרי: הלקט והשכח והשא' ח'גפ'
טפטורי וכן המעשר לקטן עמי
ועשאן גורן הוקבעו למעשר ו
מדרכנן דמאן דחזו סכר סת'
שתיבאית קרקעו היא: כסלמא'
למאן דא' נובלות דדמאי תמ'
תמרי דויקא ונובלן דמתכיתין
אוקימנא כפסולי כמרא' הינו
דהא קרי להו נובלות תמרה ו
ובמתכיתי' תקן נובלות סתמא'
כשברכותיהן שנות כגון זיתס'
נצפנחי דתמיהו כס העץ וכא'
לפטור את שתיין בכרבה אחת
:טור' דמיתבי את החבי פליגי
ממת בי' אכל איך ברכותיהן שו'
שנות דברי הכל איך כרס אחת
פוטרתן (נסוכ איך כאן מחלוקת
י' אפי' דתקן ברך על סירות ה'
האינן כס האדמה יבא הוא כחד'
מינא נטצה וברך עלה כס ה'
הארמי אכל כגון חית וברך על
הצנון לא כפטור זית: פשיט לא
בר' עד ותיכוי חדה טאין זו שי'
שיטת התלמוד מעיקרא קשי ליה
פשיטא דלא אצריך למימרא' ו
נהדר קשי היכי מבי למימרא' ו
נעוד דלא פשיטא היא חי' לאזר'
דאזמעינ' ענלא הנה חייב' כנו'
פוטר את חזית: דהא תקן ברך
על פירו האינן כס האדמי יבא
:טהיה כגון עיקר' סכשכילה ו
התחיל החכילה ולא אכל זיתא'
א' לא להשיב חורפן טל כגון דה'
דהנה ליה זית טשל ותקן כל ט'
טהוא עיקר ועיני טעלה תכר'
על העיקר' נשטר את הטפלה:
מכר' על זה כו' וכא' לא כחלקני:

בשלמ' למד תמרי זיק' הינו דהכא קרי לה נוכלו' סתמ' והתם קרי לה
תמרה לא למד בושלי כמרא נתני אידי ואידי נוכלו' תמרה או אידי
היו לפינו מינן הרבה כו' אמ' עולא מחלוקת בשברכותיה'
שוות דר' יהודה סכר מין שבע עדיף ורכנ' סברי מין חביב עדי' אבל כשאין ברכותיהן שוות דברי
הכל מברך על זה וחוור ומבר' על זה' מתכיי היו לפינו צנון וזית מבר' על הצנו' ופוט' את הזי' הכא
כמאי עסקינן כשהצנו' עיקר' אי' הבי' אימ' סיפא'ר' יהודה או' מברך על הזית שהזי' ממין שבעה לית
ליה לר' יהוד' הא דתנן כל שהו עיקר ועמו טפלה מבר' על העיקר ופוטר את הטפלה וכי תמו הכי
גמי' דלית ליה' והתנא ר' יהודה אוס' אם מחמת צנון בא הזית מברך על הצנון ופוטר את הזית' ל'
לעולם צנון עיקר עסקינן וכי פליגי ר' יהודה ורבנן במלתא אחרית פליגי' וחכורי מחכרא והכי קת'
קתני היו לפינו צנון וזית מברך על הצנון ופיטר את הזית' כדא' כשהצנון עיקר אבל אין הצנון עי'
עיקר דברי הכל מברך על זה וחוור ומברך על זה' ושני מינן ט

ביצד מברכין

וסני מינין בעלמ' כגון זית ותפוח סברכותיהן סנות והאחר מתיין סבעה כזה נחלקין: חד אמר מחלוקת בסברכותיהן סנות וסברותיהן: ה' נחד אמר בסברכותיהן סנות סמי מחלוקת ומסר לה ואול: במאי פליגי הא גדאי לא מסטרי בחדא ברכה: אחר ירמיה בלהקדים פליגי ולא גר' אבל בסברכותיהן סנות מכרך על אחת מהן סירצה דהסתא במאי סנות תקפי ר' יהוד' על הקדמתן ואמר מין סבעה עדיף כסבא לשטור או כון לא כס: דאז יצחק כן: אלמ' קפדינן אהקדמ' ור' יהודה אית ליה דר' יצחק הלכך כס ה

היבא דחד לאו מתיין סבעה דר' דמין סבעה עדיף: ורבנן לית להו דר' יצחק במקום חביב ד דחביב עדיף: ופליגי דר' חנין הא דר' יצחק דאל' המוקדס קו קודס לברכה אלמ' קרא לשבח ארץ ישראל בא סיס בה סירות המטובין הללו ומאן כסדר ח חסיבותן: ופליגי אדר' חנין דר' דאל' לא בא הכתוב להודי סבא חסיבות הפירות בטעם שלהם אל' סבחה סל ארץ ישראל סיס בה סירן ספיטור' תורה נטלי' בהן וכיון דהכי הו' לא הקטי' הכתי' על סדרן סהרי כון כלן סנין: ככית המכונג סתי והבא אל הכית יטמא עד הערב ולא סתי ככוס בגדי' והאוכל ככית ובעם את בגדי' בסחא סיעור אכילה נאסי' לא יאכל מדכתיב בסופיה והטוב ככית ובעם בגדי' הלכך הנכנס כו ונשא את בגדי' עמו סלא כדרך מלכ מלכסמו אץ אל' בגדי' וטמאי' מיד סאף כהן אכי קורא והבא אל הכית וכסחא לבוס מהן כ כעי סהיה: אכילת פרס חמי כ סכר ססערן כו סכמיס את הב הערוב סהיא כלו מוזן סתי ס סעודן: ונחזו מוז סעוד אחת: סת חטין כאלת מהר: מסכ ד דרך היסבה סהיא כאלת מהר סאיכו סונה אכה נאכה נאיכו מ מטמא כאל' הלכה לתסא מ ססיכו ס: כדי רביעי' יין לכזי' אכל חרבין ונזן ונלכין כס כסיעור רביעי' יין חייב וזין כסיעור רביעי' יין ורביעי' מוס סוני לפי סהיי עכ והיי קלנסי' ויס כרביעי' יין יתד ומה סיס כרביעי' המי כדאמר' במכחן גבי רביעי' דס סיכול לקרנע ולעמוד על כזית מוס דסיין אכל מדי דקלי' לא הוה רביעי' דודיה כות: להסא סבת דתנן המוצי' אכלי' כנרערת והיא ת תאנה יכסה: סעורן כרמוניס כיקב במוצי' רמון סהוד: בעלי כתיס חסין על כליהן הלכך

ושני מינין בעלמ' שבכרותיהן שוות מב מכרך על איוה מהן שירצה: ר' יהודה אומ' מכרך על הוית שהו' ממין סבעה פליגי בה ר' אמי ורבי יצחק נפחא חד א אמו מחלוקת כשבכרותיהן שוות: דר' יהודה סבר מין סבע' עדיף ורבנ' סברי מין חבי' עדיף אבל כשא' ברבותי' טור' דברי הכל מכר' על זה וחו' ומכר' על זה וחד אמ' אף כשאין ברבותיה' שוות נמי מחלוק' בשלמ' למאן דאמ' בשברכותי' טור' מחלו' שפי' בא למא' דאמ' בשאי' ברבותיהן שוות פליגי במאי פליגי אמ' ר' ירמיה להקדי' דאמ' רב יוסף ואיתמ' ר' יצחק כל המוקדם בפסוק זה מוקדם לברכה: שנ' ארץ חטה ושעורה וגפן ו ותאג' ורמו' ארץ זית שמן ודבש ופליגי דר' חנין דאמר' חנין כל הפסוק כלול ל' לשיעורי' נאמ' חטה דתנן הנכנס לבי' דמנוג' וכליו על כתפיו וסנדליו בידי' וטבעותיו בקומצו הוא והן טמאין מיד היה לבוש כליו וסנדליו כרגליו וטבעו וטבעותיו בידי' הוא טמא מיד והן טה סהידין עד שישהא בכדי אכילת פרס' פת חטין ולא פת שעורין מסב ואוכלין בלפתן: שעורה דתנן עצם כשעורה בטמ' כביגע וכבש' ואינו מטמ' באהל' גפן כדי רביעי' יין לגזיר תאג' כנרוגרת להוצאת שבת רמו' דתנן כל כלי בעלי' בתי' שעורן כרמוני' ארץ זית שמן: אר' יוסי כר' חמנ' ארץ שכל שעוריה כותס' כל שעוריה כר' והיא איכא הנך דאמרן בא ארץ שרוב שעוריה כותס' דבש ככותבת הגסה כיו' הכפורי' ואירך הנ' שעורי' כהדי' מי כתיבי' בא מדרבנ' וק' אסמכת' בעלמ' רב חסד' ורב המנוג' הו' יתבי' בסעודת' איתו לקמיהו תכרי' ורמוני' שקל רב המנוג' כריך אתמרי' כרישא' אל' לא סבר לה מר' להא דאמ' רב יוסף ואיתמ' ר' יצח' כל המוקד' בפסו' זה קודם לברכה: אל'

אמר' ר' ירמיה להקדמה דר' דאל' רב יוסף וכו' פי' רסו והרו' לפי גרסא זו איתא הא דאל' רב יוסף כל המוקדס כר' יהודה דוקא אבל רבינו סמעי' גרוס את רב יוסף וכו' ואתיא א' אל' כה דרבנן נתיירי סאן חב חביבין זה מזה דהא אזלין כ בתר מוקדס דאי כחביבין ס פטיטא דחביב קודס דהא אפי' בסאר מתיין לגבי' ז' המינין א' אמרי' רבנן דמכרך לאוזה טי סירצה ומלתא דרב יוסף מלת' באפי' כפטה ולא כהיר' דכסמו' מטימ' דגרסי' דאל' רב יוסף ו נאסי' כר' יהודה דוקא: ורב חס סרר' ורב המנוג' הו' יתבי' כסיעוריהו וכו' אל' לא סבר לה מר' דרב יוסף דאל' כל המוקד' וכו' במואי פליגי כלנו' מלי' טעמ' דר' יהודה דאל' ז' מינין עדי מלי' עדיסות סייכא כהן אחרי' סאינן יכולין לשטור סאר מינין: ונאסי' דהב דהעדיסו הו' מן ההקדמה: גפן כדי רביעי' יין וכו': פיר' אס אכל עלין אן לולבין כדי רביעי' יין חייב אכל אס אכל מהן כ כדי רביעי' מוס לא מחייב ד דקלי' והולכין בקל חוזן מן הכלי אכל כו מטיטור יין כריך סיעוריהו ספי סהיון הו' עכ וז' ויחזיק גודס קצת קודס סיטול מן הכוס רביעי' יין ואס הוה מוס הוה יוסא יותד מרביעי' יין בלי' בעלי' כתיס גבי כלי ען מתביא' איתו לקמיהו תמרי' ורמוני' ולא ללפת כהן את השת דא"כ ה הו' להן סת עיקר והס טפלה: ותנן מכרך על העיקר וסטר את הטפלה: זה סני' לארץ

כקב במוצי' קטנית מנביעו לזתי' כקב במוצי' זית מטמאם לאנזי': כקב במוצי' אגוז מטמאם כו רמוני': אכל סל חומן העומד ליומכר לא הו' סיעורי' כהכי: כל סעורי' אכילת חלב דס נותר וסגול' דכס האמו' כתנר' הו' תמרי' וכותבת היא תמרה: זה סטי

ביצד מברכין

זה שני לארץ יהוה היכא דאיכא חטה חיות או פעוריים ותמריים אעב' דסוף לארץ יהוה מוקדם בפסוק דהיכא לארץ ראשון יקדים לברכה הבואה לפניה תאני וענבי בתוך הסעוד וכגו' שאין באי' ללפת את העת אלא לקנח סעודה דטעון ברכה לפניה ואין טעון ברכה לאחריו רק בור' כפס' רב' מדוי' דהנה אחריו ודוחן דאמרי' לעי' בתחלה וברך בור' יעני' מזונ' ולכסו' ולא כלום הנחיל ונתתו בהן טקדי' הרבה אשי' אם אכל והן אחר ברכת הארץ קאמי' ולא פ' נהיר' חדא דאמרי' לעי' כל סיס' בנ' מה תיני' בריך ברכה מעין ג' ועו' אמאי קאמי' כסנין לית' נמי אורז דוחן עב' בריך לפר' דמיידי בתוך הסעוד קודם כה' דמיידי בה' והק' מוזן מן השפת' ה' הבאה בכסנין בתוך הסעודה קודם כה' דאין טעון ברכה ל' לאחריו דפטר ליה כה' אשי' לרב' טסת' מסו' דהני' דבר מועט' איכ' אבל בלא סעודה אף לאחריו ג' בריך מעי' ג' ברכות' ולהכי לא נקט' משפת' אורז דוחן סהרי' א' אשי' בלא סעוד' נמי אין בריכ' ברכה מעין ג' לאחריו' לא קייל' לן כרב' טסת' אלא כרב' ה' הונא ורב' נחמן דאין הלכה כי ביחוד במתן רבי' ה' ג' ויין פוטר' כל מיני מסקין' ולכאורה מיידי' ג'

זה שני לארץ וזה המישי לארץ אל' מ מאן יהיב' לן נגרי' דפרולא ונשמעינך' אתבר' הביאו לפניהם תאנים ודמוע' בתוך הסעודה' אמ' רב הונא טעונים ברכה לפניהם ואין טעונים ברכה לא' לאחריהם' וכן אמ' רב נחמן טעונים ו ברכה לפניהם ואין טעונים ברכה לא' לאחריהם' ורב' ששת' אמ' טעונים בר' ברכה בין לפניהם בין לאחריהם שאי' לך דבר שטעו' ברכה לפניה ואין טעון ברכה לאחריו' אלא פת הבאה בכיסנין בלבד' ופליגא דר' חייא דאר' חייא פ' פת פוטרת' כל מינ' מאכל' ויין פוטר' כל מינ' משקין' אמ' רב פפא דב' הלכתא דברי' הבאים מחמת הסעודה בתוך הסעודה אין טעונים ברכה לא' לפניהם ולא' לאחריהם' ושלא מחמת הסעודה בתוך הסעודה טעוני' ברכה לפניהם ואין טעונים ברכה לאחריהם' לאחר הסעודה טעונים ברכה בין ל' לפניהם בין לאחריהם' שאי'

זה שני לארץ ארץ זית שמן ודבש דכתי' בסיפי דקר' הפסי' ארץ את הסדר נחמד לעטו' זתי' ותמרי' חסוכי' מתאני' סהרמון חמישי' לארץ הסתובה בראש' ה' המוקרא' ודבש שני לארץ הסת' הסתובה בסופו' מאן יהיב' לן ג' נגרי' דפרולא רגלי' של ברזל' ונשמעינך' כשמש' נלך אחרך' תמיה' הביאו לפנייהם תאנים ו וענבי' בתו' הסעוד' ולא ללפת את השפת' דאכ' הו' להו' טפלה' וא' ואין חלוק' בדבר' שאין טעון ב' ברכה לפניה ולא' לאחריו' אלא פעמי' טכא' לזיתך' את פני' בתו' הסעוד' כפירי' מברך לפנייהם' דלאו טפלה' ניכחו' ולא' לאחר' לאחריהם' דכה' שוטרין' בין ל' לפנייהם' בין לאחריהם' דלא' פ' פטר' אלא מדוי' דאין והני' לא' זייני' שפת' הבאה בכסנין' לאחר' אכילה' וכה' היו רגלין' להביא כיסנין' והן קליית' לעי' שישין' ל' ללב' כדאמרי' בעלת' הני' כיסני' דמעלו' ללבא' ומביאין עמהן' ו שפת' סבלו' עס' תבלין' כעין' ו איכ' לוא' טלנו' ויש' טעונין' או אונתן' כותין' פעוריים' ואילנות' ו ואוכלין' מהם' דבר מועט' ומתוך סנותנין' בה' תבלין' הרבה' ואגמזים' וסקדיים' ומאכלה' ו מועט' לא' הטעינה' ברכ' מעין' שלש' מדוי' דהנה' אשת' אורז' דוחן' דאמרי' כפרקין' בתחלה בורא' מיני' מזונות' ולבסוף' ולא' כלום' שפת' שוטרין' בין לפנייהם' בין לאחריהם' דבריים' ה' הבאין' מחמת' הסעודה' ללפת' בהן' את' השפת' אין' טעוני' ברכה' דהו' להו' טפלה' הלכך' כל מדוי' בין מזון' בין פירו' סהביאו' ללפת' אין' בו' ברכה' לא' לפניו' ולא' לאחריו' שלא' מחמת' טעודה' בתוך' הסעודה' כגו' דייסא' וכג' כרוב' ותמרי' שאינן' לפתן' ובאין' למזון' ולטובב' ט' טעוני' ברכה' לפנייהם' דלאו' טפלה' ניכחו' ואינן' בכלל' לחם' דנפטרין' בברכת' המזונ' ולא' לאחריהם' דמיני' מזון' ניכחו' וכה' שוטרין' דברי' הרגלין' לבא' לאחר' סעודה' כגו' פירות' אשי' הביאו' בתוך' הסעודה' שלא' מחמת' לפתן' טעונין' ברכה' בין לפנייהם' דלאו' טפלה' כ' ניכחו' בין לאחריהם' דאין' ברכת' המזון' שוטרין' דלאו' מזוני' ניכחו'

כסותין' היון' איכ' טפלה' לפת' ואכ' במדוי' דטפל' לפת' מיידי' וכן' ואין' לפר' לפי' יין' כפטרין' שפת' כסותין' שפתו' בין קאמי' דהנה' ל' ליה' יין' טפל' דהא' לא' אסכח' סיברך' עליו' בענין' זה' אלא' נדאי' מיידי' בסתיה' ועוד' קשה' מה' שפי' רש' דבריים' הבאי' שלא' מחמת' הסעודה' בתוך' הסעודה' כגו' דייסא' ותמרי' וכרוב' שאינן' טל' לפתן' ובאין' לזון' ולטובב' טעונין' ברכה' לפנייהם' דלאו' טפלה' כ' ניכחו' ומיאו' שטורין' מברכת' המזון' דמיני' מזון' ניכחו' ולא' נהירא' דאמרי' במתניתין' בריך' על' השפת' פטר' את' הפרפרת' ובגמרא' מטרס' דה' כל' מעשה' קדרה' ודבריים' הרגלין' לבא' לאחר' הסעודה' פי' רש' כמו' פירות' ואשי' הביאו' אונתן' בתוך' הסעודה' מחמת' לפתן' טעוניס' ברכה' בין לפנייהם' דלאו' טפלה' ניכחו' ובין לאחריהם' דאין' ברכת' המזון' שוטרין' דלאו' מזון' ניכחו' דהיכ' כרב' טסת' דאמר' לעיל' הביאו' לפניו' תאנים' ודמועיס' בתוך' הסעודה' דטעוניס' ברכה' בין לפנייהם' בין לאחריהם' והני' דלא' כהלכתא' דקימא' לן' כרב' נחמן' וכרב' הונא' כדפרישית' לעיל' עכ' פי' רי' ט ב

דברים מחמת הסעודה בתוך הסעודה כלומר הרגילין לבא מחמת הסעודה בפת טרילין לאכלן עם הפת כגון
בשר ודגים וכל מיני קדירה וחיילין בתוך הסעודה אין טעונין ברכה לפנייהם ולאחריהם אפי' אכלן בתוך הסעודה
בפני עצמן בלא פת דכיון דמוסר פת הן כחון הפע פוטרין אכל דברים שאין דרכן לבא בתוך הסעודה כגון תמרים ורמ
ורמונים ושאר כל פירות שאין רגילין ללפת בהן את הפת טעונין ברכה לפנייהם דכיון דלאו מוסר לפתן אתו אין הפת פו
טוטרת והיו כרוב כחון וכרוב

גודים ברכה לעצמן בכתה ו
מקומות הוא בא ומברכי עליו
ואצ"פ שלא היו צריכי לשתות
רב הונא אכל תלוסר דיפרי משת
הבאה בפניו ולא כרך אחריו
אז"ל רב כחון עדי כפנא גרסו
עדי אלו כלומר אלו לרעבון כ
כאכלו ואכילה מרובה כזו לא
כשטרה מברכה אלא כל שאחר
שאחרים קובעין אכילתן ככך
טעון ברכת המזון כך פי רב
הא"י ורבנותינו פירשו תלוסר ד
דיפרי משת שלבו ולא כרך אלא
אחריו משום דלא טבע וקרא
כתוב ואכלת ושבעת וברכת
וכך פי רב יהודאי בהג' ואכילה
סדית ליה דלית ליה לרב הונא
והס החמירי על עצמן עד כו
כזית ועד כביצה ודלא כר' מא
מאיר ודלא כר' יהוד' לחמיות
אובליאויס כלעז' אסו מלאכ'ו
עד טיכך ברכת המזון ויחזור
ויברך על הבא לפניו דכיון ד
דגמר אסח דעתיה מברכה רא
דאסנה ומסעודתיה :

שאלו את בן זומא מפמ מה אמרו דבר
דברים הנאים מחמת הסעודה בתוך
הסעודה אינם טעוני ברכה לא לפניה
ולא לאחריהם אמר להן הואיל ופת פו
טוטרתן אי הכי יין גמי נפטריה פת ש
שאמי יין דגורם ברכה לעצמו רב
הונא אכל תלוסר דיפרי בני תלתא לת
בקבא ולא כרך אל רב נחמן עדי כפ
כפנא אלו אלא כל שאחרים קובעין ע
עליו סעודה צריך לברך רב יהודה
הוה עסיק ליה לבריה כי רכי יהודה בר
חביב איתו לקמיהו פת הבאה בכסנין
כי אתא שמעינהו הקא מברכי המוציא
אם להו מאי ציצי רקא שמענא דלמא
המוציא לחם מן הארץ קא מברכיתו א
אמרי ליה אין דתנ' ר' מונא אמ' משום
ר' יהודה פת הבאה בכסנין מברכין על
עליה המוציא ואמ' שמואל הלכה כר'
מונא אם להו אין הלכה כר' מונא את
אתמר אמרי ליה והאמר הוא דאמ'
משמיה דשמואל לחמיות מערכי בהן

הונא דלעיל דאמר דטעונין
ברכה לפנייהם ולא לאחרייהם
לאחר הסעודה גר' ותי לא
ולג' דברים הבאי
בתך סיפא והכי פי' אס הביאו
דברים שהזכרנו אחר הסעודה
פי' לאחר שמשכו היה זה הפת
טוב אין הפת פוטרין כלל והיו
כמו שאכלן בלא מוס סעודה ו
ובין דברים הרגילין לבא מח
מחמת הסעודה ובין דברים ש
שאין רגילין לבא מחמת הסע
הסעודה טעונין ברכה לפנייה
ולאחרייהם דאכל דברי דלעיל
קאי ועכסין אין לבו דין זה דא
דאין מנהג שלבו למטק ודינו
מן הפת כלל עד לאחר ברכת
המזון אכל כל טעה שאנו אכ
אכלין פירות אין מוס דבר קו
קודם ברכת המזון דעתנו לא
לאכל פת כל טעה וקיימין לן כ
כזסק דרב שא"י אי הכי
יין גמי כשפריה פת
דודאי יין מחמת סעודה אפי' ס
סהוא פתה כמה פעמים דאי
לאו הסעודה לא יסתה ולפטר'
פת ומטני שאנו יין דגורם בר
ברכה לעצמן פירש רש"י דכה
דברכה מחמיות הוא בא ומכ
ומברכין עליו אצ"פ שאין צרי
צריכין לשתות כגון כקדוש וכ
וכברכת ארוסין ורש"כס פי'
מוסר סצריך לברך על היון כ

ומברכין עליהן המוציא שאני התם דקבע סעודתי עליהו אבל היכא
דלא קבע סעודתי עליהו לא רב פפא אקלע לבי רב הונא בריה
דרב נתן כתר דגמרי סעודתיהו איתו לקמיהו מדי למיכל שקל רב
פפא וקא אביל אמרי ליה לא סבר להמר גמר אסור מלאכו אמ' להו

בורא פרי הגפן ובתחלה כשהוא כענבים בורא פרי העץ ועל שאר משקין שהכל ומהו אומ' ר'ת משמע דבטאר משקי' כיון
מיס וסבר הבאין מחמת סעודה פת פוטרין דאפי' יין הוה פוטר אלא דקובע ברכה לעצמו ודלא כמחזור ויטרי סכתב סמבר
סמברכין למיט ברכה בכל פנים ושעס ואפי' בתוך הסעודה דהוי כמתלק וכא דלא פרי הבא ותן מוס דיון זיון אבל מיס
לא זיינו כדאמרנו הנודר מן המזון וכי פטיטא דלא פטר להו פת דאינה בכלל ברכת הפת מיהו ר' ורית היו אומרי שלא לברך
כלל אטאר משקין הבאין בתוך הסעודה וטעמא דפת פוטר כל דברים הבאין בפבולגו והסתא יין פוטר כל מיני משקין לשו
סניקר משקה הוא והוא ראש לכל מיני משקין ולכך הוא עיקר והס טעלן לו לענין ברכה והלכך משקי' הבאי מחמת הסעודה
סבאי בסבי הפת לטרו המאכל ונס אי אפס לאכילה בלא סני' והלכך פת פוטרין חוץ מן היון כדקאמ' תלמוד טעמ' ולהאי טעמ'
ביחא מיה שאנו מברכין בפסח על החזרת על אכילת מרור לבד שהעולם מקטין אומאי אין מברכין ממי בורא פרי האדמה וכ
ובורא פרי האדמה אינו פוטר כדקאמ' התם כיון דאכא הגדה והללנת אסח דעתיה אלא ודאי טעמא הוי כיון דרחמנ' קבעיה
חובה דכתוב על מצות ומרורים יאכלנהו הוי כמו דברים הרגילין לבא מחמת הסעודה דפת פוטרין לחמיות פו
רש"י אובליאויס ולא כהירא דאס כן אפילו לא קבע ממי לברך המוצי' שהרי הוא לחס גמור שהרי טעמו
זכראה לפרס דהיונו טילים ומהו כי קבע סעודתיה עליה מברך עליו המוציא כמו בפורים מיהו רבינו שמעון פירש דאין לב
לברך עליו המוציא דהני כמו דיושא סילק אתמר

ביצד מברכין

סלק אחת יממה שדרכן היה לסלק השלחן קודם ברכת המזון ולכאורה קשה למנהג שלכנו סאכנו מקפידין לסלק הלחם קודם ושמא בימיהם כמו לא היו משלקין השלחן מקומי המכרך כי אם מלפני שאר המסובין לפי שהיה להם שלחנות קטני וכל אחד בפני עצמו אוכל על שלחנו אבל סאכנו טרנולי לאכול כלנו על שלחן אחד איך נא לה שלחן על לחמד ביה ר זורא לא אכל תיח לפי מה שמשטי העולם הב לן וכבר יד אסור למעתי בלא ברכה שלכנו אחיא לא אכל לברך עליה ולכבוד ושמא היה תבטיל שהיה

בו פת והיה צריך ברכ המוציא ונטילת ידיו ושורח היה לו לבסו כל כך אתבא דרוס גלג גלותא סמכינן מי סעכח לאכול אפיקומין ואזי הכ לן וכבר יד איכנו היסח הדעת ד דאכץ אתבא דרמחמא סמכינן ואח סכח ובר ולא אכל אשיקן איץ צרי לחזור דכל מצות למס ימנה עטונות ואז דאמרינן כי אזי הכ לן וכבר יד אסו למעתי הינו דוק כי אזי בעל הבי אכל לא אורח וכי אשורי כלס הינו כי אזי ביה אכל בסביל אורח א אינן כאשרין אתבא דרוס גלותא סמכינן וכטרו לאכול מיני פירנות ומביאין להם בוז אחר זה יס אמר שצריך לברך אכל חד נחד לפי סאינן ינדעין אס יתן להם בעל הבית יתיר והינו דבי ריש גלותא

תבף לנטילת ידיס ברכה והלקך כיון שנטל ידיו באחרונה לאחר סעודה אסור לאכול עד שיברך והיה אס אזי הכ לן וכבר יד אפי בלא נטילה ברך על הפת פטר את הע הפרפרת נר דמיירי בפרפרת טבתוך הסעודה דאי בפרפרת שלאחר הסעודה הא פא רב ספא דברי הכאי לאחר סעודה טעונו ברכה לפניהם ולאחריהם ורטי פו פרס מינו דנו ופרגיות וקק הכ מאי קויל דלא פטר את הפת וכרא כפרח דשו דפרפר פת כגומ בקערה דלי בה תנרית דכמו דמכרבי עליה כיומ והסת נוח דאצטרי לאשמעי ברך על הפרפר לא

פטר את הפת אעב דהו מין פת וכן משמ כגמ דחטי פרפר מעט קדר ומעט קדר הינו חילקי טרנני וטיסני כדא לעי היסבו אחד מברך לכלן ואנו איך לנו היסב אלא בשת ב כלכד ופת מהני אפי בלא היסב דדוק לדודהו שהיו אוכלי בהיסב היו צריכי היסבה אלא וסיכה שלנו הוי קביעות לנו כהיסב דידהו שהס היו רגילי כל אחד להם על מטען ועל שלחנו אבל עכשו כלנו אוכלי על שלחן אחד ו וכטאנו אוכלי יחד הינו קביעותינו והכא דקאל היו יושבי וכן כגמ משמ דמיירי כין בברכת המוציא כין כבה כבה כעובד דתלמודי דרב בברכ המוציא מהיא דפליגי ביין אי כפי היסב ומיזנו כני אדס האוכלי בדרך והולכי ולא יסבו כל אחד מבר לעצמו ואלת מל דבמוציא אפי לא היסבו חד מברך לכלס בירנלמי ומטי מנו דבמוציא כלס נהני ביחד אבל אכילה וסתיא אינה כאה אלא לזה אחר זה אעפ שאין מביאין את המוגבר אלא לאחר סעודה וכבר ברכו כה יוש השסק כין יין למוציא ט ג

סלק אתמר רבא ור זירא אקלעו לבי ריש גלותא לכתר דסליקו תכא ג מקמיהו שדרו להו רפתא מבי ריש גל גלותא רבא אכיל ור זירא לא אכיל אמ לא סבר לה מר סלק אסור מלא מלאכול אל אנן אתבא דריש גלותא סמכינן אמ רב הרגיל בשמן שמן מעכבו אמ רב אשי כי הויגן בירבכ כהנא אמ לן כגון אנן דרגילינן במש במשחא משח מעכבא לן ולית הלכת ככל הני שמעתתא אאבי הא דאמ רב חייא בר אשי אמ רב שלש תכיפות הן תקף לסמיכה שחיש תקף לגאולה תפלה תקף לגטילת ידיס ברכה אמ אביי אף אנו נאמ תקף לתלמידי חכמים ברכה שנויברכנה בגללך אבעי אימ מהכא ויברך ה את בית ה המצרי בגלל יוסף מתע ברך על היין שלפני המזון פטר את היי שלאחר המזון ברך על הפרפרת של שלפני המזון פטר את הפרפרת של אחר המזון ברך על הפת פטר את הפרפרת על הפרפר לא פטר את הפת בש א אומ אף לא מעשה קדרה היו יושבין כל אחד מברך לעצמו היסבו אחד מ מברך לכלן בא לתן יין בתוך המזון כל אחד ואחר מברך לעצמו אחר המזון אחד מבר לכלן והו אומ על המוגבר ואעפ שאין מביאין את המוגבר אלא ו לאחר סעודה גמ

סלק אתמר אס סלק הלחם וכל האוכל מעל השלחן ועדיין לא ברכו אסור לאכול דיסתבא ת מנה אחימיסטריטון אתבא דר דרי גלות סמכינן ור זירא סילוקנו סלוק שדעתנו אס ישא משאית ממת סניו אליכנו נאכל: הרגיל בשמן לתמוך ידיו אחר אכילה: שמן מעכבו לצטק ברכה ש שאפי נמר וסלק ולא משח ידיו עדיין סעוד קיימת ואוכל בלא ברכה: נלית הלכתא ככל הכי ש טומעתתא איץ קיום סעוד תלמי לא כגמר ולא כסלנו ולא כשמן אלא כמים אחרוני כל זמן שלא נטל מים אחרונים הוה מותר לאכול ומאנטל אסור לאכול: ת לנטילת ידיס דמים אחרונים ברכת המזון ולא יאכל כל עד סיכך על מזונו תקף לתת ה המקריבו אלת וזאריח: בבית ברכה בביתו מתני ברך על היין כו כוהנן היו להביא קודם אכילה כוס יין לטעות כ כדתינו לקמן כיכ סדר הס כה כו ומביאי לפניהם שרשרות ליומשך אכילה כגון פרגיות ודניס ואחכ מביאין השלחן ו ולאחר נמר סעוד יושבי וסתי ואוכלי ומתן אן אוכלי פרפראו כגון כיסני דמעלו ללבא ולא ולחממיות והוא יין ושרפרת פ שלאחר המזון נאניהס קודם ביה ומעשה קדרה חלקא טרננס וט וטיסני: היו יושבי בלא היסב ומנות שמוטין על צדיהן סת סמחלי על המט ואוכלי וסתיק בהיסבה: כל אחד מבר לעצמו דאיץ קבע סעוד בלא היסבה כה להס יין בתוך המזון כו כגמ מפר טעמ: והוא אומר על המוגבר אופו סברך על היין הוא מבר על המוגבר שהיו רגילין להביא לפניהם אחר אכילה אכית רובלין על האש במחתות לריח טוב ומברכין עליו בור עצי בשמים: לאחר סעודה לאחר ברכת המזון שאינו מצרכי סעוד אשי הכי מי סבר על היין הסתחיל בברכות אחרונות גומרן: ג

וכטאנו אוכלי יחד הינו קביעותינו והכא דקאל היו יושבי וכן כגמ משמ דמיירי כין בברכת המוציא כין כבה כבה כעובד דתלמודי דרב בברכ המוציא מהיא דפליגי ביין אי כפי היסב ומיזנו כני אדס האוכלי בדרך והולכי ולא יסבו כל אחד מבר לעצמו ואלת מל דבמוציא אפי לא היסבו חד מברך לכלס בירנלמי ומטי מנו דבמוציא כלס נהני ביחד אבל אכילה וסתיא אינה כאה אלא לזה אחר זה אעפ שאין מביאין את המוגבר אלא לאחר סעודה וכבר ברכו כה יוש השסק כין יין למוציא ט ג

ביצד מברכין

רב ששת אמר אינו פוטר ורב נחמן אמר פוטר וכל תלמי
תלמידי דרב וכו' זכר' הלכה כתלמידי דרב
דרב טסת קאי כותיהו והלכתא כותיה דרב נחמן באיסורי
אע"ב דקיי' לן דרב ושמאל הלכה כרב באיסורי טאני הכא

לא סנו דיי' שלפני המזון פוטר את שלאחר המזון: אלא כט
בשבתות כן דדעתו לישב אחר המזון ולשתות וכו' בריך ב
ברישא אדעתא דהכי בריך: על כל כוס וכוס דהוא כמלק
ומתחיל בשתיה בכל חד וחד: יישר יפה עשית: וכן אמר ר' יוחנן
יהושע בן לוי לבנות: לא סבר

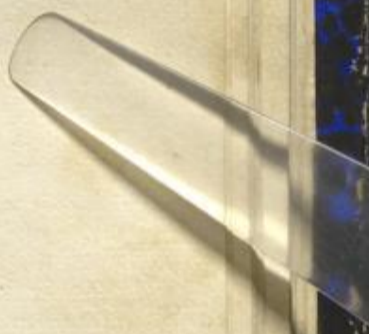
לה יר כן כיט לא כמלק הוא:
כמלק הוא אינו רגיל לקבוע
סעודה על היין: בא להן יין ב
בתוך המזון: וקודם המזון לא
בא לה: אם תמצי לומר להביא
ראיה ממשכתינו דקתני דיי' ש
שלפני המזון פוטר את שלאחר
המזון אינה ראיה דהתם זה לש
לשתות וזה לשתות אכל שבת
המזון לשרות אכילה שבמצי
הוא בא ולא היו רגילין לשתות
בתוך הסעודה אלא מעט לשרי:
לאחר המזון אחד מברך לכל
קודם דהכי קאמר דכתיבא יין
שני אחר המזון אחד מברך לכ
לכל: והא תבא ליה דכל אחד נ
ואחד יברך על שבתוך המזון
לעצמו וקא מברך ער ברכה ע
על שלאחר המזון:

אמ רבה בב' חנה אר' יוחנן לא שנו אלא
בשבתו וי"ט הואי ואר' קוב' סעודתו על
היין אבל בשאר ימות השנה מבר' על
כל כוס וכוס: אתמר נמי אמר רבה בר
ברי אר' יהושע בן לוי לא שנו אלא בשב
בשבתו וי"ט טובי ובשעת שאדם יוצא
מבית המרחץ ובשעת הקות דם הואיל
ואדם קובע סעודתו על היין אבל בש
בשאר ימות השנה מברך על כל כוס ו
וכוס: רבה בר מרי אקלע לבי רבא ב
בחול חזייה דברכי לפני המזון והדר ב
בריך לאחר המזון אל' יישר וכן אר' יהו
יהוש' בן לוי: רב יצחק בר יוסף אקלע
לבי אביי ביו טוב חזייה דבריך אבל כ
בסא וכסא: אל' לא סבר לה מר להא ד
דר' יהושע בן לוי אל' גמלך אנא:

אבעיא להו בא להן יין בתוך המזון מהו שיפטר את היין שלאחר ה
המזון אם תמצו לומר כדך על היין שלפני המזון פוטר את היין שלא
שלאחר המזון משום דזה לשתות וזה לשתות אבל הכא דזה לשתות
וזה לשרות לא או דלמא לא שניא רבה אמר פוטר ורב כהנ' אמר אינו
פוטר ורב נחמן אמר פוטר ורב ששת אמר אינו פוטר רב הונא ורב יה
יהודה וכל תלמידי רב אמרי אינו פוטר: איתיבי רבא לרב נחמן
בא להן יין בתוך המזון כל אחד ואחד מברך לעצמו לאחר המזון א
אחד מברך לכלם אל' הכי קאמ' אם לא בא להם יין בתוך המזון לא
לאחר המזון אחד מברך לכלם: כדך על הפת פטר את הפרפרת
אבעיא להו כ"ש ארישא פליגי או דלמא אסיפא פליגי ארישא פ
פליגי דקאמו תגא קמא כדך על הפת

וימי' פטר ליה יין שלפני המזון אע"ב דזה לשתות וזה לשרות דלא חשיב מפיק לשתו אכל
לשתות דחשיב טעי דהיכו יין שלפני המזון פטיטא דפוטר יין לשרות וכן משמע נמי בערבי פסחים גבי סקדשו בכה דר' יו
יוחנן אמר אף ידי יין נמי יבאו ואין בריך לחנוך ולברך על היין שבתוך הסעודה: אע"ב דקדשו טלא במקום סעודה: סל לר'
יוחנן מדיבאו ידי קדוש דידי יין נמי יבאו ואע"ב דאיתתב ר' יוחנן הינו דוקא בשנוי מקו' אם כן כראיה משם דהוא הדין להבדלה
דאין לחלק בין הבדלה לקדוש ולא סוקי מהני דחולקין ואמרי דוקא קדוש פטר משום דאין קדוש אלא במקום סעודה אבל יין
של הבדלה לא פטר אפי' הבדיל לאחר נטילה דהכי מיידי הא דפסקינן דיי' שלפני המזון פוטר היין שבתוך המזון דכבר נטל ידיו
והכי משמע בסמוך מתע' הבריתא כיצד סדר היסבכו וכו' מוהו נראה כיון דנטל ידיו ודעתו לאכול ולשתו סס פטו אפי' דהבדלה
קדמיתו ומהי' דערבי פסחים: ועוד דלא גרע יין דהבדלה מיי' שלפני הסעודה: דפטר ומי' ים שמחמירין להבדיל ק
קודם נטילת ידי' לאסוקי נפטיהו משלונתא דאז ודאי בריך לברך אחריו ברכה מעין ג' ולא פטר
יין שבתוך המזון: יין שבתוך המזון מהו שיפטר יין שלאחר
המזון ומי' דלא הו'
להן יין לפני המזון:

בסתו כך שמועו מרב מיהו א
אין אנו צריכין מאותו פסק דא
דאין אנו מושכי ידינו מן הפת
כלל וכראיה דיי' שלפני סעודה
פוטר את היין שבתוך הסעודה:
אע"ב דפסקינן הכ' דיי' שבתוך
הסעודה אינו פוטר יין דלאחר
הסעודה: אפי' הכא דזה לשרות
וזה לשתות: אבל זה לשתות וזה
לשרות פוטר שפיר כגון יין ש
שלפני הסעודה פוטר שבתוך
הסעודה ומה דקאמ' שבתות ויט
לאז דוקא דהה' חס קבעו סעו
סעודה על היין בשאר ימות ה
החול ואם הביא אדם יין לפני
הסעודה לשתות בתוך הסעודה:
פטיטא דיי' דלפני סעודה פו
פוטרתו כיון דדעתיה לשתות:
וכן יין של קדוש פוטר יין שב
שבתוך הסעודה וכן הבדלה א
אם הביא על שלחנו להבדיל ד
דפוטר יין שלאחריו כן שבתוך
הסעודה ושבתות וימי' טובי
לאז דוק' ולא אצא למעוטי אלא
כמלק' ואפי' אצ"ל דדוקא נקט ש
שבתות וימי' טובי: ימי' ים לן
לומר הכי מי' לענין שבת ל
לפטר יין שלאחר המזון מהו
אחר שמשכו דיהו מן הפת ש
נאין רגילות לקבוע ולשתות י
יין לאחר המזון בקביעות אלא
בשבתות וימי' טובי: ולא כט
בשאר ימי' אכל לענין לש
לפטר יין שבתוך המזון ישר
רגילות לשתות ודאי אפי' בשאר

פטר את הפרפרת ח"ב שאין צריך סעודה למלגי הכרם אלא למגמר אכילה: וכש מעשה קדרה שהוא לאכול לחזן חמם: כדרך
פלן במקום פלן דקבעו להם מתחלה תקום כדבור וענה והזמנה היו קביעות אבל ישבנו מאלהן במקום אחד יחד אינה קב
קביעות: חזון תלמודיו בתריה דקברנהו בעיר אחרת: נהר דנק כך שמו: רישא דוקא דקתני היו יושבין בלא הזמנת מקום הוא
דלא היו קביעות אבל חזו שהזמנתו לכך היו קביעות ואחד מברך לכלן: אהדר קרעיה לאחוריה קרע מקרע בהסעד רבו. ה

החזיר החלוק לאחוריו ונה על
טלחזיר לשטים כדי לקרוע ק
קרע אחר להדמות אבל עכשיו
כיום המיתה על שהיו צריכין
להוראה ואין יודעין להורות:
דמי להו כן כדמתיכין לעיל ועל
כרחוק ומבטי ליה לאחוריו בר
בריתא כהני נקטני אחר מבר
לכלם דקביעות הוא: והביא
להם מים כך היו רבלין: נוטל
ידו אחת לקבל בה כוס שנתה
לפני המזון: עליו על המטות ו
והסבנו: חזרו נוטל סתי ידיו ס
מברך לאכול בשתייה: אע"פ
סכל אחד ואחד ברך לעצמו כ
צריכין עוד ברכה שאין ברכה
דחזונה פוטרתו שאין הראשון
קרני שלמי המזון שאינו במק
במקום סעודה והוא כתרף הו
הוא יין שלמי המזון: אחד מב
מברך לכלן דכיון דהסבו הו
הוקבעו: קרא רישא דקתני כל
אחד ואחד מברך לעצמו: שאני
אורחי דדעתיהו למצוק סופן
למצוק ולעלות ולהסב במקו
אחר: שאין זה תקום המשיכה
אלא כאן ישבנו עד שיתכנסו כ
כל הקדושים ודרך בגלי בני
עשירים היו לחזן לסעודתן או
אורחים עניים להטי קרי להו
אורחים: והא דאמרי רבין יין לא
כפי היסבה אלא ישיב בעלמ'
שלא בשעת סעודה קאל או כ
בשעת סעודה נכתיב סעודה:

היסבו אין לא היסבו לא
קתני אחרי תקי
מדיוק תקפו ליה מרישא בהדי
דקתני היו יושבין מברך כל א
אחד לעצמו: ויש לומר דאין מ
מרישא הנה אחיבה שיטבו כש
בשכיל עסק אחר טלח היה דע
דעתם מתחלה לאכול אבל אם
ישבו אדעתא לאכול אפי' בלא
היסבה נמי מהניא
עשרה בני אדם שהיו מ
מהלכין כן כיוול
והיסבו לחמא כן כפיטבו והס
והיסבו דמיא והשתא ביחא הא
דפריך במתני דמיירי בין כב
בברכת המזון בין בברכת
המזון כדמשמע הכא מתוך ה
הברית דעשרה בני אדם וכן
נאית אחרי המתיו למכבי עד
ברכת המזון: והוא ברכו על
השת מתחלה ויש לומר שמה מ
מיירי דיטבו לאכו זה אחר זה
וכך כל אחד לעצמו המוני:
כל אחד נוטל ידו אחת מ
מפני כבוד הכרם ולא
דמי לנוטל ידיו למירנת דהיו מ
מבטי הרוח כיון שאינו נוטל ס
סתי ידיו: לפי שאין בית

פטר את הפרפרת וכש מעשה קדרה
ואתו בית שמאי למימר לא מבעיא פר
פרפרת דלא פטרה להו פת לא אפילו
מעשה קדרה נמי לא פטרה או דלמא
אסיפא פליגי דקתני בך על הכרפרת
לא פטר את הפת: פת הוא דלא פטרה
אבל מעשה קדרה פטרו ואתו בית שמ
שמאי למימר ואפי' מעשה קדרה נמי
לא פטר תקו: היו יושבין כל אחד ו
ואחר וכו' היסבו אין לא היסבו לא
ורמינהו עשרה שהיו הולכין בדרך אע
אע"פ שכלם אוכלים בכבר אחד כל אח
אחד ואחד מברך לעצמו ישבו לאכול
אע"פ שכל אחד ואחד אוכל מכברו אחד
מברך לכלם קתני ישבו אע"פ שלא הי
היסבו אמר רב נחמן בר יצחק כגון דא
דאמרי מויל ומכול לחמא ברוך פלן כי
נח נפשיה דרב אוול תלמידי בתריה
כי הדרי אמרי מויל ומכול לחמא אנהר
דנק בתר דבריכי יתבי וקא מבעיא להו
היסבו דוקא תנן אבל ישבו לא או די
דלמא כיון דאמרי מויל ומכול רפתא
בדוכתא פלמתא כי היסבו דמי לא הוה
בידיהו קסרב אדא בר אהבה אהדר ק

קרעיה לאחוריה וקרע קרעיה אחריו אמר נח נפשיה דרב וברכת
מוזנא לא גמרינן עד דאתא ההוא סבא רמא להו מתנתא אבריתא
ושני להו כיון דאמרי מויל ומכול לחמא ברוך פלן כהיסבו דמי
היסבו אחד מברך אמר רב לא שנו לא פת דבעי היסבה אבל יין
לא בעי היסבה ור' יוחנן אפי' יין נמי בעי היסבה איכא דאמרי אמר רב לא שנו לא פת דמתנא ליה
היסבה אבל יין לא מתנא ליה היסבה ור' יוחנן אמר אפי' יין נמי מהני ביה היסבה מתיבי כיצד ס
סדר היסבה אורחין נכנסין ויושבי על גבי ספסלים ועל גבי קתדראות עד שיכנסו כלם בא להם
מים כל אחד ואחד נוטל ידו אחת כא להם יין כל אחד ואחד מברך לעצמו עלו והיסבו וכא להם
מים אע"פ שכל אחד ואחד נוטל ידו אחת חוזר ונוטל שתי ידיו כא להם יין אע"פ שכל אחד ואחד
ברך לעצמו אחד מברך לכלן ולהאיך לישנא דאמר רב לא שנו לא פת דבעי היסבה אבל יין לא
בעי היסבה קשיא רישא שאני אורחין דדעתיהו למעקר ולהאיך לישנא דאמר רב לא שנו לא פת
דמתנא ליה היסבה קשיא סיפא שאני התם דמגו דקא מתנא ליה היסבה לפת מהנא ליה היסבה
ליין בא להו יין בתוך המזון שאלו את כן זומא מפני מה אמרו בא להם יין בתוך המזון כל
אחד ואחד מברך לעצמו לאחר המזון אחד מברך לכלם אמר להם הואיל ואין

הואיל ואין בית הבליעה פנוי יומ כשאונו סברי מורי וזה מניחין לאכול כדי לשמוע הברכה ולענות אחז סיהיו פטורק וכן משמע בירושלמי גבי הק בריתא הו באורחין אבל כבעל הבית פוטר מפני שהכל פנוי אבל בעל הבית פנוי ר' חייה אף בעל הבית כתוך ביתו ואין נראה לרבי אלחנן דכיון שתקנו חכמי סוברך כל אחד לעצמו אינו יוצא כלל בברכת חבריו וגם שלא תחלוץ בין פנוי לפנוי דאין למטעי והטוב והמטיב יו שפוטרו לאחרים לכך דהכי משמע הטו לעצמו

והמטיב לאחריו מהם שותפיה ומתנו ורבי יוחאל היה אז דלא היא דלא סייך כתי און בית הב הבליע פנוי ולא פלי בין הטוב ובין ברכת היין דמשנס האו ט טעו הטו לדודי ומטו לאחריו אינו פוטר אחרים דהא המטו סייך אפי שלא בפני המטיבין לו כדאמ לקול פה הווא בעלת אמרו לן ילדה אשתך זכר אונ ברוך הטוב והמטו הטו לדודיה והמטו לאשתו חבב דאין אשתו אזלו אבל ברוך עיון קטת מה מהבדל סאנו תבדילו ועומדי היאך אבן פוטרו זה את זה היין ומבדלה אחרי שאין אבן לא ב יטבו ולא תסוכין וסמאל ית ונתו סקובעו עצמן כדי לבאת ידי הבדלה קבעו כתי אכלה ת מלתא לכך נראה וטוב למכריל וגם לשומעים שיטבו כשעת ה הבדלה שאו יהיה נראה סקוב וכוטר אותן כל המוגמר זכר עליהם בור עצי בסמיו אצט סנסרטו ואין עצי כשמיו בעין ועל ההדס סככל מקו כהב לא ב גדי תוכת ומטו תנא הד וכל דדמי ליה כלות סעקרן לרית לאשוקי תנחו וחכוסים שאין עיקרן להריוח אלא לאכול מו סהולך כבי סיס סס בסמיו ויס סס מוכי בסמיו סמרי בהן ומספק לי אי מוזין עץ אי תמי אדמי הווא ית סמבר סכב דעל כלן אס ברך סהכל יכא ותיד ומטה מקוטי היה אונל סוברך כ בורא מיכי בסמיו " כושחא כביש פרח סמענו מרכותי סכוכסין פומטמין נורד ועצי בסמיו זין מרובה וקולטו הסומטמין ריח סל בסמיו וסוחטו וטוחני אותן ויס בן ריח סל בסמיו ומשחא טחינא קרוב לטחינתו נותניס עליהם עצי בסמיו ואינו קולט כל כך הריח "

הואיל ואין בית הבליעה פנוי והוא אום על המוגמר בו

מכלל דאיכ עדיף מיניה ואמאי הוא והוא גטל ידיו תחלה באדרונג מסייע לי לרבי דאם רב חייא בר אשי אמר רב הגוטל ידיו תחלה באדרונג הוא מווכן לברכה " רב ור חיי הוו יתבי קמי דר בסעודתא אמ ליה ר' לרב קום משי ירך חזייה דהו כרתת אל ר חייא בר פחתי עיין בברכת מוזג קאמ לך אמ ר' זירא אמר כבא בר ירמיה מאימתו מ מברכין על הריח משתעלה תמורתו אל ר' זירא לרבא בר ירמי וחא לא קא ארח אל ולטעמיד המוציא לחם מו דמברך והא לא אבל בא דעתיה למי למיכל הכא נמי דעתיה לאורוחי " אך חייא ברי דאבא בר נחמנ אמר רב חסדא אמר רב ואמרי לה אמר רב חסדא אמר זעירי כל המוגמרות מבר מברכין עליהם כורא עצי כשמי חוץ ממושק שמין חיה הוא שמברכי עליו כורא מינ כשמים " מתבי אין מבר מברכין כור עצי כשמים בא על אפ אפרסמו של בית ר ועל אפרסמו של בית קיסר ועל הדס סככל מקום תי תיובתא " אל רב חסדא לרב יצחק האי משחא דאפרסמ מאי מברכין ע עלויה אל הכי אמ רב יהודה כורא שמן ארצנו אל כר מינ דרב יהודה דחביב ליה ארץ ישראל לכלי עלמא מאי אל הבי אך יוחנן כורא שמן ע ערב " אמ רב אדא בר אבהה האי כשרתא מברכין עילוה כורא עצי כ בשמים אבל משחא כביש לא ורב כהנא אמ אפי משחא כבישא אבל משחא טחינא לא נהרדעי אמ אפי משחא טחינא " אמ רב

הואיל ואין בית הבליעה פנוי ואין לב המוסכב אל המכר אל לבלוע: מכלל דאיכ עדי ויטיה ואשי הכי כיון דאשתיל בחדא עבד לאידך: הכנטל ידיו תחלה במינס אחרונים הוא מוזקן ל לכרכ המזון: חזייה ר חיי לרב דהו מרתת: סמאל ראה ידיו מלג מלובלכות או סמאל האריכתי ב באכילה יתיר מדאי: עיון ככה קאמ לך כאן כתן לך רשות לב לכרך כה סהנטל ידיו תחלה הו מברך: על הריח סל מוגמר: תמרתו קיטור העצן שמתמר ועולה: הא לא ארח לא הריח בן עדיין ולא כהנה מברכי עליה כור עצי בסמיו ואצט סנסרטו ואינו בעין אלא סהתמור עולה: חוץ ממנוסק ומשגא כל: סהן מין חיה מן הרעיו סל חיה ומת מתכי אין מברכי עצי בסמיו אלא על אפרסמו: סהעין עצמו כא לפנינו: סל בית ר וסל בית קיסר: כקט משוס סאינו מנוי אלא ככית מלכו וכבעלי גדולה נעל הדס סככל מקום וזהו לכל הדמוין להס סהעין עצמו מריח כלא שרופה אלא דהדס נ סכיו נדברו חכמי בהוזה ככל מקו מוגמר לא מברכין אלא בורא מיכי בסמיו: ומשחא דאש דאפרסמו מאי מברכי: על ריחו: סמין ארצנו: סהיה גדל ביריחו ועל סס הריח הית כקרא יריחו והוא סכב האונן כסער יחזקאל יהודה ואי המה רוכלך בחוטי משח וסכב כך ראיתי כסש וסכ כן גריון: כר מיכי דרב יהנר יאל תביא לי ריחה מדבריו כזו: כשרתא קיטט: מלשחא כבישא: סמין סכו סמין קוסטו: והסמין מריח מן הבסס סכוכסו: לא ה הואיל ואין נראה לעינינו אלא הסמין: משח טחינה טסחכו בן כשרתא: חילפא דומא כוסס ע סקו אסטיב והוא סכולת נרד ו נעטו בעין גבעולי פסתן דא דאכחן גבעולי דאקרי עץ:

ביצד מברכין

שמלק יסמין קורין לן בלשון ישמעאל והוא מין עשב שיש בו סלס סודיות של עלין זו למעלה מן וז' עלין לכל סורה: סיגלי נוי
ויחולם בלעז: טרקנס חבצלת הארון כהן: דגנוניתא הגדל בגיטת: חכוסין קייטם בלעז: להתכונות ליהנות: כלבבון סמריחין
עליו נפרחין: יפה לן אומנותי ואשי כורסי טאה לן אומנותי בעיטיו נעשה הקבה כן סלא יחסר העולם אומנותי: קורא רך הגדל
בדקל תלה אותה לחזיר והוא יגלבגן באשפה סזו היא אומנותי: אבוקה כשני בני אדם לעכין היוצא כלילה דאח' תר אל יוצא
יחודי כלילה: וירח כשלשה ניש
חלקן בין סני לשלשה כדלקוח
ל: לאחר כראה: השד ומזיקן: היא
מזכאת נהיא סלחה ונג' ואלג' ב
בהריו לא אמרה אלג' הסימון
של יהוד' הם ולג' אנו הרה: אלא
לאי אשר אלה לן אכסי הרה: אש
ינה יודה: ואש לאו אשרף ולא
אלבין פניו: שמן והדם בסוף
השעור שמן לסוף ידיו להעבי
זוהס האוכלי והדם להריו כיון
שאמרנו: אנו אכרעי: לצד כט:
זכינו לריחן ולשיתנו כג' משח'
כבישא הלכך שמן ערוף: ולא
היא לא אמר רבא הלכתא ככה
אלא רב פפא אכסוף לשי טעב
והשמיט עצמו ככך: שמן ויין
טזהו יין שלאחר המזון ואין זה
כנה של כרכה: חומר ומכרך על
היין כג' כחול שמן היין קצב
ואין היין שלשני המזון פוטרתי
: שמן בייחוד לשי שעליו תבר'
תחלה: מכרך על השמן: כורא
שמן ערב: וטחן כראש השמש:
כדי שלא יבא בידיו מכונמות
כשוק שגנאי הוא לתח:

שמן והדם: האי שמן להריו
הוא דאי להעבי הונהיל
הא אמרי כפר אלג' דברי דאין
מכרכי עלינו: בא להס יין
וכו' אעב' דאין שלשני
המזון פוטר יין שלאחר המזון
כט זה שלשני הוא סאני הכא נ
כיון שעלנו להסיב הני פנוי יין
מקנס ומכרך לכרך: הכו
אין רבא הלכתא ככה
ולא היא לשמונטי כפטיה הוא ד
דקא עכד' כך כתי' בספר סלגו
וכשי רש' אבל רב אלפס פסק
כרבא וממע סלא היה גורס ב
בספרו ולא היא וכו' הא
מאן דמרח אתרונגא
ומכונמא מכרך וכו': ודוקא כס'
כמוריו כהס' אבל אס בא לא
לאכול מהס' אין לכרך ברכתו
ריח כי אס ברכת אכילה

אמ רב גידל אמ רב האי סמלק מברכ
מברכין עלויה בורא עצי בשמים אמ
רב חננא אמ רב הני חלפי דימא מבר
מברכין עלויה בורא עצי בשמים אמ
מר וטרא מאי קראה והיא העלתם ה
הגגה ותשמגם בפשתי העץ רב מ
משרשיא אמ האי נרקוס דגנומתא מ
מברכין עלויה בורא עצי בשמים רד
דברא בורא עשבי בשמים אמ רב
ששת הני סיגלי מברכין עלויה בורא י
עשבי בשמים אממר וטרא האי
מאן דמורה באתרוג או בחכושא אום
ברוך שנתן ריח טוב בפירות אמ
רב יהודה האי מאן דנפיק ביומי ניסן
וחוי אילגי דקא מלכלבי אום ברוך ש
שלא חיסר בעולמו כלום וברא בו ברי
בריות טובות ואילנות טובו להתנאות

בהן בני אדם אמ רב וטרא בר טוביה אמ רב מן שמברכין על
הריו שנ' כל הנשמה תהלל יה איהו דבר שהנשמה נהנת ממנו וא
ואין הגוף נהנה ממנו הוי אום זה הריח ואמ רב וטרא בר טוביה
אמ רב עתידים בחורי ישראל שיתנו ריח טוב כלבנון שנאמ ילכו יו
ונקותו ויהי כזית הודו וריח לו כלבנון ואמ רב וטרא בר טוביה אמ רב מאי דכתי את הכל ע
עשה יפה בעתו מלמד שכל אחד ואחד יפה לו הקסה אומנותו בפניו אמ רב פפא הינו דאמרי א
אינשי תלה ליה קורא לדרבר אחר ואיהו דידיה עביד ואמ רב וטרא בר טוביה אמ רב אבוקה
בשנים וירח כשלשה אבעיא להו אבוקה בשנים בהדי דידיה או דלם אבוקה בשנים לבר מדידיה
תש וירח כשלשה אי אמרת בשלמ' בהדי דידיה שפיר לא אי אמרת לבר מדידיה ארבעה למה
לי והאמ בר לאחד גראה ומזיק לשנים גראה ואינו מזיק לשלשה אינו גראה כל עיקר לא לאו
שם אבוקה בשנים בהדי דידיה שם ואמ רב וטרא בר טוביה אמ רב ואמרי לה אמ רב חננא ו
בר ביזנא אר שמעון חסידא ואמרי לה אר יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי נוח לו לאדם שיפיל ע
עצמו לתוך כבשן האש ואל ילכין פני חבירו ברבים מגלן מתמר שג' היא מוצאת וגו' תנו רבנן
הביאו לפניו שמן והדם בש אום מכרך על השמן ואחכ מכרך על ההדס וכה אום מכרך על הה
ההדס ואחכ מכרך על השמן אמ רג' אני אכרעי שמן וכינו לריוחו וזכינו לסיכתו הדס לריוחו וז
זכינו לסיכתו לא זכינו אר יוחנן הלכה כדברי המכרעי רב פפא אקלע לבי רב הונא בריה דרב
איקא אייתו לקמיהו שמן והדס שקל רב פפא כריך אהדס ברישא והדר כריך אשמן אל לאס
סבר לה מר הלכה כדברי המכרעי אל הכי אמ רבא הלכה ככה ולא היא לאשתמושי נפשיה הו'
דעבד תנו רבנן הביאו לפניהם שמן ויין כש אום אוחו השמן בימינו ואת היין בשמאלו מכרך
על השמן וחזור ומכר על היין כה או אוחו את היין בימינו ואת השמן בשמאלו מכרך על היין וח
וחזור ומכרך על השמן וטחו בראש השמש ואם שמש תח הוא טחו בכותל מפני שגנאי הוא לתל
לתלמיד חכם לצאת לשוק כשהוא מבוסס תנו רבנן

ביצד מברכין

סחודים על משכב זכור מבחתי עמך כדי שתאונ להם: סערו כבגדו דמי: ולא שכיח כיה זיעה: ואמרו לה כגוסו דמכיה ב
 ביה זיעה: בפנתא אנפיוניא בלעז טעל גבי הרגל: נולדא עקב סקורין סולא: כימות הגמלי: השיט מכסהו: ממנס חסדא של ז
 זכות דלא פתיח ליה ערכא סלא קבע לו רבו קביעות ללמדו כלילה: אפי' היא אשתו: שאין הכל מותרין בה וחוסדן אותי: דקרת
 ליה פוטע: מתעצל: בקדושא דביטמאי: סמיתה כוס של קדוש בטבת כלילה: מתני' מליח כל דבר מליח: גוי

פירות גנוסר: ארץ ים ככרת
 חסוכין מן השת: זונא: ממני
 מירי דבר אכילה: מזונא דבר
 הסעוד: דמרוק דודב תאסותיה
 סהכוב מחליק ומזמן מתוך
 צהלת פנים כשרו מחליק: עד
 דמיריד דעתו מטרפת: באלגסי
 אוכלגסי בני אדם: ספלי טריות
 ספלי מלאי חתיכות דג חתוך ס
 סקורין טוכא: לקוצצי תאני:
 למאכל פועלי סקוצצי תאניס
 נהיו מרובים עד סכל אלה צרי
 צריכין להם למאכל: כריכות
 קוביאז בלעז משלם כריכות
 כחדס טלם פנימים כחדס מו
 מורידו ממנו כך: ממניס זונת
 אחיס טניס סני אחי היו כלס
 וכך נשתיחס: סרוף: תבטיל לח
 סיע כנמרק כזו סורפה חיה:

תנו רבנן ששה דברי גנאי לו לתלמיד
 חכם אל יצא כשהוא מבוסס לשוק ואל
 יצא יחידי כל לילה ואל יצא במגעלים ה
 המטולאים ואל יספר עם אשה בשוק
 ואל יסב בחבורה של עמי הארץ ואל י
 יכנס כאדרונה לבית המדרש: ויש אומ
 אומרי אף לא יפסיע פסיעה גסה ואל י
 יהלך בקומה זקופה: אל יצא כשהוא
 מבוסס לשוק: אך אבא בריה דר' חייא
 בר אבא אך יוחנן במקום שחשודי על
 משכב זכור אמר רב ששת לא אמרן לא
 כבגדו אבל כגופו זיעה מעכרא ליה:
 אמר רב פפא ושערו כבגדו דמי ואמרי
 לה כגופו דמי ואל יצא יחידי כל לילה מ
 משום חשדא ולא אמרן לא דלא קביע ליה עדינא אבל קביע ליה ע

באוכלו פירות גנוסר סא
 סני פי שהמליח
 עיקר שהוא בא להסיב הלכ ס
 טכחלס משני מתיקות השירות
 והשת סלאחריו טעל ואינו בא
 אלא כשביל המליח וז' פיר'
 היו עיקר ומליח טעל ולברוך
 על השירות ולבטל מכלאו: ויל
 דמיירי סלא חכל הפירו באותו
 מעמד אי נמי בטעת סאכל פי
 פירות גנוסר לא היו סס עדיין
 מלי ושת דלא היה יודע שיחלס
 לבו מחמת המתיקות:
 מברך על המליח ואצבר
 דאמנועינס דשת פו
 פוטר את השפרת אכטרך לא
 לאמנועי דפעמיס דשת טעל:

עדנא מידע ידיע דלעדנה קא אויל: ולא יצא במגעלים המטולאי איני והאר' חייא בר אבא נפיק
 אמר מר זוטרא בריה דרבנחמן בטלאי עג טלאי ולא אמרן לא בפנתא אבל בגלדא לית לן בה ו
 ובפנתא לא אמרן לא באורחא אבל כביתא לית לן בה ולא אמרן לא כימות החמה אבל כימות
 הגשמים לית לן בה: ואל יספר עם אשה בשוק: אמר רב חסדא ואפי' היא אשתו תנא גמי הכי
 אפי' חי אשתו ואפי' היא בתו ואפי' היא אחותו לפי שאין הכל בקיאין בקרובותיו: ואל יסב בחבורה
 של עמי הארץ מאי טעמ דלמ את לאמשוכי בתריהו: ואל יכנס באחרונה לבית המדרש משום
 דקרו ליה פושע: ויש אומ אף לא יפסיע פסיעה גסה דאמ' מר פסיעה גסה נוטלת אחד מחמש מ
 מאות ממאור עינו של אדם מאי תקנתיה להדריה בקדושא דבי שמשי: ואל יהלך בקומה זקופה
 דאמ' מר המהלך בקומה זקופה אפי' ארבע אמות כלאו דוחק רגלי שכינה: דכתי' מלא כל הארץ כ
 כבודו: מתני' הביאו לפני מליח תחלה ופת עמו מברך על המליח ופוסר את הפת שהפת ט
 טפלה לו: זה הכלל כל שהוא עיקר ועמו טפלה מברך על העיקר ופוסר את הטפלה: גמי
 ומי איכא מדי דהוי מליח עיקר ופת טפלה: אמר רב אחא בריה דרב עזיר: אמר רב אשי באוכל פירו'
 גנוסר שגו: אמר רבה בר בר חנה כי הוה אוליגן בתריה דר' יוחנן למיכל פירות גנוסר כי הויגן בי
 מאה מנקטיגן ליה עשרה עשרה וכי הויגן בי עשרה מנקטיגן ליה מאה מאה וכל מאה מניחו לא
 הוה מחזי להו צנא בר תלת סאוי ואכיל להו ומשתבע דלא טעים זינא זינא סד' לא אימ' מזוג:
 רב אבהו אכיל עד דהוה שריק לה דודכא מאפות: זרבאמי ורב אסי הוה אכלי עד דנתור מויהו:
 ר' שמעון בן לקיש הוה אכיל עד דמריד ואמ' להו ר' יוחנן לדבי נשיאה והוה משדר ליה ר' יהודה
 נשיאה באלושי אבתריה ומיית ליה לביתיה: כי אתא רב דימי אמ' עיר אחת היתה לו לינא המלך
 בחר המלך שהיו מוציא' כיכנה ששי' רבוא ספלי טרית לקוצצי תאינים מערב שבת לערב שבת:
 כי את' רבין אמ' אילן אחד היה לו לינא המלך בחר המלך שהיו מורידו ממנו ארכעי סאה גזולות
 משלש בריכו' כחדש: כי אתא ר' יצחק אמ' עיר אחת היתה בארץ ישראל וגופמי' שמה שהיו בה שמני'
 זוגו אחי' כהני' נשואי' לשמנים זוגו' אחיות כהנות וכדקו רבנן מסורא ועד נהרדעא ולא אשכחו בר
 מכנת' דרב חסד' דהוה נסיבן לרמי בר חמא ולמר עוקב בר חמ' ואעג' דאינהו הוה כהנת' אינהו לא
 הוה כהני' אמ' רב כל סעוד' שאין בה מלח אינה סעודה: ור' חייא בר אבא אך יוחנן כל סעודה שאין
 בה שריף אינה סעודה:

ביצד מברכין

רבי עקיבא אומר אפי' אכל שלק והוא מזוננו כו' ולא דמי לההיא דלעיל דר"ג נתן רמנ' לר' עקיב' לברך וכו' דשאני הכא דאיקובע
מזוננו עליה' על העץ ועל פרי העץ אכל על היין מברכין על הגפן ועל פרי הגפן דכיון דהוה קובע ברכה
לעצמו משנ' חביבותו הוא הדין לאחריו ובחתימה יט' שחתימין על הארץ ועל השירות ויט' שחתימין על הגפן
ועל פרי הגפן והוא לכבודיה משמע דאין צריך לשנות החתימה שהרי אין אנו מברכין על הארץ אלא בסתמא על
הארץ ועל השירות כיון כמי א'

מתנ' ... אכל ענבי ותאנים ורמונים
מברך אחריהם שלש ברכות דברי ר"ג
וחבמי אומרי ברכה אחת מעין שלש
ר' עקיבא אומר אפי' אכל שלק והוא מזו
מזוננו מברך עליו שלש ברכו' השותה
מים לצמאו מברך שהכל נהיה בדברו
ר' שרפון אומר בורא נפשות רבות וחס
וחסרונן גמ' מא' טעמ' דרבנן
גמלי' דכתי' ארץ חטה ושעורה וגפן ו
ותאנה ורמון וכתי' ארץ אשר לא במס
במסכנות תאכל בה לחם וכתו' ואכלת
ושבעת וברכת את ה' אלהיך ורבנן ארץ
הפסיק העמין ור"ג גמי ארץ הפסיק הע
העמין ההוא מבעי' ליה למעושי הכוסס
את החטה אר' יעקב בר ארי אר' חנינא
כל שחוא מחמשת המינין בתחלה מב
מברך עליו בורא מיני מזוננו ולבסוף ב
ברכה מעין שלש אמר רבה בר מרי
אר' יהושע בן לוי כל שהוא משבעת ה
המינין בתחלה מברך עליו בורא פרי ה
העץ ולבסוף ברכה אחת מעין שלש
אל אביי לרב דימי מאי מהי ברכה אחת
מעין שלש אל' אפירי דעץ על העץ ועל
פרי העץ ועל תנובת השדה ועל ארץ
חמד טוב ורחבה שהנהלת לאבותינו
לאכול מפריה ולשבוע מטוב רחם ה'
אקינו על ישר' עמך ועל ירושל' עירך
ועל מקדשך ועל מוצב' ותבנ' ירושלם
עיר קדש' במהר' בימינו והעלנו לחובה
ושמחנו בה כי אתה טוב ומטיב לכל
רחמ' המיני' על המחיה ועל הכלכלה
ועל תנובת השד' כו' וחותרם על הארץ
ועל המח' אפירי במאי חתים כי את

מברך אחריה ב' ברכות ר"ג לט
למעמיה דאין לעיל בפרקי כל
שהוא משבעת המינין מברך
אחריו שלש ברכות: אשילג' אכל
שלק של ירוק: והו' מזוננו סמוך
עליו למזון וברכת אכלתו קאי
ובתחלה קרא שלש ברכות רמי
הינין כדחלו' ב' ג' ט' אכלג':
גמ' ארץ השסיק העמין
ולא קאי וברכת אלא אלחם דס'
דסמך ליה: ר"ג היה הפסקה
לפרושי חטה דכתי' בקרא קמא
אנא למעושי טעם כטסה כמות
שהיא אין זו בכלל ב' ב' אלא
אל' עטאה לחם: חותמת המינין
כולס מין דגן חטין ושעורין ו
וכוסמין ושכלת סועל ושיסון
כוסמין מין חטה סכול סועל
ושיסון מין שעורה: כל שהיא מ'
משבעת המיני' ומשאר' המיני'
האומרי' במסוק ואינו מין דגן:
מברך עליו בורא מיני מזונות
חס עטאו תבטיל: דעץ על הע
העץ ועל פרי העץ ועל ארץ ח'
ח' ע' טוב ורחב' ח' ח' ח' ח'
כלה עד טוס: ר' ר' ח' ח'
כו' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
כגון על הארץ ועל השירות ולא
הוא חתימה בשתיים ממש כדמי'
כדמטרס לה בפס' שחכנ': הא ל'
לן והא להו רב חסדא מכבד ו
וכבבל חתימו על הארץ ועל פ'
פירותיה ור' יוחנן מארץ ישר'
והתם חתימו על השירות ואכן
מברכין: על פירותיה ארץ
ישראל לחודה קאי ואכן לא חס'
אכלנו חתימו ומברכין עליה:
קושטא כל מיני בשרי: אכל יר'
ירקא לא צריך לברכי אחרי:

רב דימי אמר רב חתים בר' ברן מקדש ישראל וראשי חדשי' חכא מאי רב חסד' אמר על הארץ ועל
פירותי ור' יוחנן אמר על הארץ ועל הפירו' אמר רב עמרם ולא פליגי הא לן והא להו' ב' בתקוף לח
רב נחמ' בר יצחק אינהו אכלי ואגן מברכין לא אפ' רב חסד' אמר על האר' ועל הפירו' ור' יוחנן
אמר על הארץ ועל פירותי' אמר רב יצחק בר אבדימי משום רבי' על הביעא ועל מיני קופר' בתחל'
מברך שהכל ולבסוף בורא נפשו רבות וכו' אבל ירק לא ר' יצחק אמר אפי' ירקא אבל מיא לא ורב
פפא אמר אפי' מיא מר' ווסד' עביד כו' יצח' בר אבדימי ורב שמי בר אשי עביד כו' יצחק וס' בניך

רב דימי אמר רב חתים בר' ברן מקדש ישראל וראשי חדשי' חכא מאי רב חסד' אמר על הארץ ועל
פירותי ור' יוחנן אמר על הארץ ועל הפירו' אמר רב עמרם ולא פליגי הא לן והא להו' ב' בתקוף לח
רב נחמ' בר יצחק אינהו אכלי ואגן מברכין לא אפ' רב חסד' אמר על האר' ועל הפירו' ור' יוחנן
אמר על הארץ ועל פירותי' אמר רב יצחק בר אבדימי משום רבי' על הביעא ועל מיני קופר' בתחל'
מברך שהכל ולבסוף בורא נפשו רבות וכו' אבל ירק לא ר' יצחק אמר אפי' ירקא אבל מיא לא ורב
פפא אמר אפי' מיא מר' ווסד' עביד כו' יצח' בר אבדימי ורב שמי בר אשי עביד כו' יצחק וס' בניך

ביצד מברכין

חד כתריי מר זוטרא שהזכר כאן יחיד בלא פס אבינו עביר כר יצחק בר אבדימי שהזכר בשמו ובפס אבינו יצחקי כחד מר בר רב אשי שהזכר בשמו ובפס אבינו עביר כר יצחק שהזכר יחידו ככלהו אף כרב פפא: כל שטעון ברכה ומפנה היא במסכת ו כרה: למעוטי ירקא וכס מיהא: למעוטי מנות אף יתברכין כשמשלקין תפילין וביצית ואחר תקיעת שופר ולולב: כל שהו כביצה אף לך מין מאכל שיעור כביצה שלא תהא בינה טוב לבוף ממנו: ומגולגלתא כלניה לחה ורכה טעורסין אותה: קייסי מרות ת מחזיקות לגו: ומגולגלתא מסיית

טובה מסיית קייסי: ומסייתא: כלניה קשה עכא מארבע קייסי: ומבטלת: כמיס עליה אר יכחי כל שהו כביצה ביצ טוב ממונו: בקלח של כרוב טעו שהו מזון דתני לקח כרו למזון: כריסין כרתי: כל ירק חי מריק כוטל תיאר הפטיס: כל קטן שלא גדל זרכו ולקח מש כמה כל זרכו כל כפס דכר חי הנאכל שלס כגו דגו קטני כגדלג כל זרכו: הקרוב לכפס האוכ מן הבהמה במקו חיות שלה ולקח משלה לה: אלו לבית לכרם האוכל לפת: כלעסייה כנססו ומסליכו: לסל לשלקינהו: בקדרה הרבה שלא יצטר לכנססו כפיטיו קורס ד טעות טאיכו זמן סעודה והריח קשה לכבי אדם המספרי עמו קוד אכילה מהגו ריקן: כאורך דר יצחק סבירא לי אבל אסור לסדר לא סבירא לי בר זוזא כלוג טען וטוב טענה זוז דלית בה רבע: שלא גדל עד רביעי סלני כגו טלה רביעית של חילי גדי כרו רביעי של טעור גדול נכן כל דבר: גילדני דכו גילי דגיס קטניס מאר ומכניס בין הקני כאנס ואין דוכן לגדלי יתיר אבל דקטן ממין דגדו ולא גדל רוכע זהו קטן מקטין: עונקא כולד מקוס בית הסס הסחיטה וסמוך ללב ולמעיס:

חד כתריי ותריי כחד אמר רב אשי אנא ומנא רבי מדכנא עבידנא ככלהו תגן כל שטעון ברכה לאחריו טעון בר ברכה לפניו ויש שטעון ברכה לפניו ואין טעון ברכה לאחריו בשלמ לר יצחק בר אבדימי לאפוקי ירקא לר יצחק לאפוקי מיהא לא לרב פפא לאפ לאפוקי מאי לאפוקי מצות ולבג מע מערב דבתר דמסלקי תפיליהו מברכי אקבו לשמו חקוי לאפוקי מאי לאפוקי ריחג אר יגאי אר כל שהוא כביצה ביצה טובה ממנו כי אתא רבין אמר טבא ביעתא מגולגלתא מסייתא קייסי סולתא כי אתא רב דימי אמר טבא בי ביעתא מגולגלתא מסייתא מסויתא מ מארבע מבושלתא כל שהוא כביצה כ ביצה טובה הימנו לבר מברא ר עקיבא אומ אבל שלקכו ומי איכא מידי דהוה שלק מוזג אמר רב אשי בקלח של כרוב שנו תר טחול יפה לשיגס וקשה לבג מעיס כרישין י קשים לשיגס ויפיים לבג מעיס כל ירק מוריק וכל קטן מקטין וכל נפש משיב את הנפש וכל קרוב לנפש משיב אתו הנפש כרוב למזון ותרדין לרפואה א אוי לו לבית שהלפת עוברת בתוכו אמר מר טחול יפה לשיגס וקשה לבגו מעיס מאי תקנתיה גלעסיה ונשדייה כרישין קשין לשיגס ויפיים ל לבג מעיס מאי תקנתיה נשלקינהו ונבלעינהו כל ירק מוריק אר יצחק בסעודה ראשונה שלא שלאחר הקוה ואר יצחק כל האוכל ירק קודם ארבע שעות אסור לספר הימנו מאי טעמא משום י ריחא ואר יצחק אסור לאדם שיאכל ירק חי קודם ארבע שעות אממר ומר זוטרא ורב אשי הוו יתבי איתו קמיהו ירק חי קודם ארבע שעות אממר ורב אשי אכול ומר זוטרא לא אכול א אמרו ליה מאי דעתך דאר יצחק כל האוכל ירק קודם ארבע שעות אסור לספר הימנו משו ריחא והא אגן דקא אכליגן וקא משתעת כהדן אמ להו אנא כאידך דר יצחק סבירא לי דאר יצחק אס אסור לאדם שיאכל ירק חי קודם ארבע שעות כל קטן מקטין אמ רב חסדא אפי גדיא בר זוזא ולא אמרן לא דלית בה רבעא אבל אית ביה רבעא לית לן בה כל נפש משיב נפש אמ רב פפא פפא אפי גילדני גילי כל הקרוב לנפש משיב את הנפש אמ רב אחא בר יעקב עונקא אמ ליה רבא לשמעיה כי מיתת לי אומצא דביטרא טרח ואית לי מהיכא דמקרב לבי ברוך

עבידנא ככלהו נכן אכנו כו כנהגן כרב אשי דמברכי בתר מיהא וכתר ירקא כורא כפסות רבות ולבגו מערבא דמברכי הכי בתר וכו ואכן לא ע עבדינן ככבי מערבא דוקא ל לדידהו שהיה דרכס לשלקס ב בליטה סייב כרס דלמנו חקוי כרסתי נשמרת את החק הזאת למעודה ומימיס נגו אבל אנו שמשלקין אותן ככתי הינו אר אשי כסלקי כגינה לא שיי חקה ודוק לדידהו דקא סברי לילה לאו זמן תפילין היא ומימיסי י יתומה אתה למעוטי לילן סייב ברכת דחקה אבל אכן דקיימי לן דלילה זמן תפילי הוא ואכן ומימיסי הפסו נשמרת החקה נגו בפסח ומה שאין אנו מניחין א אותן כליטה מפני שאישיח כ בהן נחסי כתיבן לשלקס עדו הנילה לא מברכינן אעב דאכן קימי לן דמכת ויש לאו זמן תפי תפילין דדוק לדידהו דמבריא להן חקה קאי ותפילין מברכי ותרע שהרי אינה כתי לא הוו נ מברכי אלא ותפילי לחודיהו ת משוס דכתי בהן חקה אבל אש אשאר מנות כגון ביצית ולולב וסכה לא היו מברכיין והה הכא דהנה תני לשנווי הכי לאפוקי מאר מנות אבי לכבי מערבא

מאי תקנתיה נשלקינהו ונבלעינהו כל ירק מוריק אר יצחק בסעודה ראשונה שלא שלאחר הקוה ואר יצחק כל האוכל ירק קודם ארבע שעות אסור לספר הימנו מאי טעמא משום י ריחא ואר יצחק אסור לאדם שיאכל ירק חי קודם ארבע שעות אממר ומר זוטרא ורב אשי הוו יתבי איתו קמיהו ירק חי קודם ארבע שעות אממר ורב אשי אכול ומר זוטרא לא אכול א אמרו ליה מאי דעתך דאר יצחק כל האוכל ירק קודם ארבע שעות אסור לספר הימנו משו ריחא והא אגן דקא אכליגן וקא משתעת כהדן אמ להו אנא כאידך דר יצחק סבירא לי דאר יצחק אס אסור לאדם שיאכל ירק חי קודם ארבע שעות כל קטן מקטין אמ רב חסדא אפי גדיא בר זוזא ולא אמרן לא דלית בה רבעא אבל אית ביה רבעא לית לן בה כל נפש משיב נפש אמ רב פפא פפא אפי גילדני גילי כל הקרוב לנפש משיב את הנפש אמ רב אחא בר יעקב עונקא אמ ליה רבא לשמעיה כי מיתת לי אומצא דביטרא טרח ואית לי מהיכא דמקרב לבי ברוך

שלשה שאכלו

לבי כרית לתקום עברנו שם על השחיטה וימי סיסין תב
תבטיל של פולחול והרת ולדירא שהולד כנזר בני וינתרת ה
הכבר טרש שא דכבר עקורי איי ברט: תכלי כשר הוא קטה
אבל כשמכילה עם כשר טמן מתים כחה: תכלי יין כשאין

דחנקתיה אומצא ודוקא מים שאין לו הכאה לטתות מים ל
לצמאז איכא הכאה והיכא דחנקתיה אומצא אין זה נחשב הכ
הכאה אבל שאר משקין שלעולם הגו כהנה מהן בכל ענין
זכר ואשי חנקת אומצ: כדאמרי לעיל ואע"ב דלרפואה אתי

בעי ברוכי והב עמרס פירט
דדוקא לפטיו לא בעי ברוכי א
אבל לאחריו חייב ורבי משה
פי' דלא היא דהואיל ואין טהנה
אשי לאחריו לא בעי ברכה
רבי טרפו אומצ בור כפשות
רכות וכו' פי' לפטיו נפ
נפוק חו מאי עמא דבר והנה
כהג העולם לבר לאחריו אבל
לא מצינו לפר דשלינו בלאחריו
דתיק סבר דמכרך לפטיו אבל
לא לאחריו ור' טרפון סבר אף
לאחריו יבכר בורא כפשות רב
רכות דא"כ כי פריך לעיל מרב
פשא דמכרך ליקטו מלתיה דר'
ערפון טהא תכא

לבי ברוך כרוב למזון ותרדין לרפואה
כרוב למזון אין ולרפואה לא והתמא
ששה דברים מרפאי את החולה מחליו
ורפואתן רפואה ולא הן כרוב ותרדין
ומי סיסין דבש וקיכה והרת וזותרת ה
הכבר לא אימ כרוב אף למזון או
לו לבית שהלפת עוברת כתוב אימ וה
והאמ ליה רב לשמעיה כי חזית לפתא
בשוקא לא תמי לי במאי כרכת רפתא
אמ אביי מבלי כשר ורב אמ מבלי יין
אתמר רב אמ מבלי כשר ושמאל אמ
מבלי עצים ור' יוחנן אמ מבלי יין אל
רכא לרב פפא סורגאנן תכריע לה ב
בכשרא וחמרא אתון דלא נפיש לכו ח
חמרא כמא תבריתו לה אל בעיכי כי

סאינו סולקה הרבה: סורטי ב
בעל סבר תמידים ירב פשא מ
מוכר סבר היה כדאית באהון
כרך טרשא רב פשא סכרא לא
פסיד ואין רב פשא אי לאו דר
דרמיז סכרא לא אעתי והוא
נקרא סורטי כדאית תמרי בחלב
בחלוקן לבי סורכא רהוט: דלא
נפיש לכו חמרא: כפשות סכרא
איה: במאי תבריתו לה לכחו ע
של לשפ אשי פרסיית בקציות
של עציס גדולות היתה שורפת
תחת קדירות הלשת: פגמס ע
שהוא מית: וחלו הן כיוס טכ
טכניה ויחם למליחתי או כיוס
טכניה עשר או כיוס כן: מאי ע
עמא דבר היך טהג: כתחל
טהכל ולכסוף בורא כפשות ר
רכות וחמראנן: על כל מה טכ
פכרא וחמראנן: כרכי סוקן:

סליק פירקא

סליק פירקא

הא דביתחו דרב פפא מתר דמבשלה לה תכרא לה כתמן אופי פרס
פרסייתא תר דג קטן מליח פעמים שהוא ממית בשבעה בשבעה
עשר ובעשרים ושבעה ואמרי לה בעשרים ושלשה ולא אמרין לא
במטוי ולא מטוי אבל מטוי שפיר לית לן בה ודלא מטוי שפיר לא
אמרין לא דלא שתה בתרי שבר לית לן בה השותה מי לצמא וכו' לאפוקי
מאי אמ רב אידי בר אבין לאפוקי למאן דחנקת אומצ' ר' טרפון אומצ בורא נפשו רכות וחמראנן
אל רבא בר רב חנן לאביי ואמרי לה לרב יוסף הלכתא מאי אמ ליה פוק חו מאי עמא דבר

מברכין

כיצד

עלך

הדרן

שלשה שאכלו כאחת חייבין
לזמן אבל דמאי ובע
ומעשר ראשו שגטלה תרומתו מעש'
שע והקדש שגפוד והשמש שאכל כז'
והכותי מומנן עליו אבל

שלשה שאכלו כאחת חייבין
לזמן אבל דמאי ובע
ומעשר ראשו שגטלה תרומתו מעש'
שע והקדש שגפוד והשמש שאכל כז'
והכותי מומנן עליו אבל

לזמן להודמן יחד לזמן ברכה
בלטון רבי כגון ככר: סנטלה
תרומתו: קשר תרומת מעשר טלו
טעל הלוי להפריט: מעשר טני
סכפדה להצירו כאכילה חזן
לירושלם ואת פדיונו יעלה לי
לירושלם ויאכל: והשת טמטס
בשבור ואכל עמהס כזית כרי
להצטרף עמהס לזמן: וככל
הני אצטרך לאשמעינן א"ב
דדמו לאשור אין כאן ברכה ב
בנבירה כדמשמש
ואיל כגו:

דחייבי ולגפ דהכי פרי הכא את אמרת דאין רשאי ליחלק דמשמע אש גזירו אכילתן יחד
אין רשאי ליחלק אבל האח רשאי לגזו מעודתו קודם חברו חייבי לזמן ומשמע דחובת
זמן עליהם ואין רשאי לגזו מעודתן זה בלא זה וממני ליחלק כאן בתחלה כאן בסוף
איהו בתחל ואיהו בסו פליגי בה תרי אמוראי חד את כתבו דעת לאכני ירב אלס תופס
דרך מטסה עיקר כלגו מהתחילו מתחלה לאכול ביחד זהו בתחלה אז נדאי חובת זמן ע
עליהם אכלו כזית זהו בסוף כלגו אש האח התמי קודם חברו ככזי אז נדאי אש גזירו ס
מעודתו יחד חייבין לזמן אבל רשאי לגזור זה בלא זה ולכרך אל

שלשה שאכלו

אבל טבל אין מזמין עליו תמיד דאין בערכין הכל מצטרפין לזמון כהני לויס וישראלים וצרי פטיעה ומטני לא צריכא
אעב דכהן אכיל תרומה וישראל חולין אלת אעב דתרומה אסורה לישראל אחרי טההן יכול לצרף עם ישראל לאכול
בחולין מצטרפי לזמון והטא כמי כהן דחדא מניהו אבל טבל דאין ראוי לאחריס אמאי איכין מזמין ויל דאכילת טבל לאו ע
טמה אכילה דלא חזיא אף לכהן אבל תרומה לכל הפחות ראוייה לכהן האוכלה ויהא אס אכלו טלפתן טבל דאין חייבין לזמן

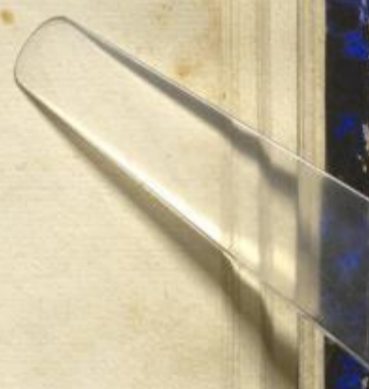
עד כמה מזמין כמה יאכל ע
עמהס ויתחייב עמהס בזמון
וכסף מינה להוציא ידי חובתן
אס יתכן לו הכנס לכרך: גז
מנא הכי מילי: דטלפת ראויס
לברכת צירוף: גדלו אתי הרי
טלפת וכן אקרא הכו גדול הי
חייו אנו לסניס: איכין רשאין
ליחלק ולכרך כל אחד לעצמו
דמשקעי לה לתיר זמון: טלפת
אין סתי לא הכי פי דמדקתני
אין רשאין ליחלק פמי דטלפת
מזמני סניס אין מזמני ואסי
רצו דאי אמרת סניס כמי אס
רצו מזמין אמאי אין האחד ע
רשאי ליחלק לחיל הוא ולא מש
משקעא ברכת זמון כהכי וז
ניזמני סניס: טלפת התם דהו
דהוקבעו בחובה ומעיקרא וז
חיל הוא משקעא להו חובה וק
וקמו להו ברשות וגדל המצוה
ועושה תמי פאיכו מצו ועושה
אוכל עמהס: אין כאן גאון ד
דניח להו דמיייתי להו לירי זמון
ואי סניס מזמני אמאי כיחא ו
להו כלל דידיה כמי אי בענת
מזמני: דכיחא להו דמקבע להו
בחובה: דגדל המצוה ועושה
אס רצו אין מזמני: כדומטרס
טעמא לקמן טאין קביעותן כ
כאה תמוס פרישות בין דכטי
בין מוסכב וכז דעכדיס כן
קטניס: דאפילו מאה

אבל טבל ומעשר ראשון שלא נטלה
תרומתו ומעשר שמ והקדש שלא נפ
גפרו והשמש שאכל פחות מכזית והג
והגברי אין מזמין עליו נשי ועברי
וקטני אין מזמין עליהם עד כמה
מזמין עד כזית ר יהודה אומ עד כב
כביצה מתמ מגא
המ מילי אמ רב אסי דאמ קרא גדלו
לה אתי ונרוממה שמו יחדיו ר אבהו
אמ מהכא כי שם ה אקרא הכו גדול
לאהינו אמ רב חנן בר אבא מנין
לעונה אמן שלא יגביה קולו יותר מן
המכרך שנ גדלו לה אתי ונרוממ שמו
יחדיו אר שמעון בן פוי מנין שאין
המתרגם רשאי להגביה קולו יותר מן
הקורא שנ משה ידבר והאליהם יענגו
בקול שאין תל בקול ומה תל בקול כ
בקולו של משה תנא גמי הכי אין
המתרגם רשאי להגביה קולו יותר מן
הקורא ואם אי אפשר למתרג להגביה
קולו כנגד הקורא ימעך הקורא קולו
ויקרא אתבר שגם שאכלו כאחת
רב ר יוחנן חד אמר אם רצו לזמן מזמ
מזמין וחד אמר אם רצו לזמן אין מז
מזמין תנן שלשה שאכלו כאחת
חייבי לזמן שלשה אין שגם לא התם
חובה הכא רשות תש שלש שאכלו
כאחת חייבין לזמן ואין רשאין לחלק

כדאמרי הרי טבל סאה חטין ו
וטחנו ואכלו ומכרך עליו איכו
מכרך אלא מכאן מכאן היה ו
אז רבי יהוד דב טאלכו והאחד
היה מודד הנאה מן הסניס וה
הוא אוכל מטלו וכו להצטרף
עמהס לזמון דנהי דאיכו ראוי
לאכול עמהס הם ראוי לאכול
עמו וכן לענין הנזהר משת ע
סל גויס אבל אס טלפתן מוד
מודדן הנאה זה מזה איכין מצ
מצטרפי אעפ טיכולין ליטאל
על כדרס דהשתא מיהא לא את
אחטילן בקורו של תשה
וחת היכו מיייתי רח
דאיה ומתסה והא צרי לאתניו
דמסה היה מתרגם ולא היה מ
מריס קולו יותר מהקבה סהיה
קורא והוא מביא סהקבה היה
קורא ומטה היה מתרגם ופיר
רב אלפס בקולו של משה מש
משתמי ומטה היה בכל כחו עוב
כדי להשמיע קולו לכל העם א
אבל הקבה לא היה צרי להרי
קולו סהרי לא היה מדבר אלא
לימטה לבד ואז הכי היה מב
מגביה קולו כדי טלא יהא קולו
סל מטה המתרגם רס יותר מ
מקולו של הקבה סהיה קורא
אם רצו לזמן אין מזמין
פירס רטין וכן ל
לענין המוני וטאר כרכו אין
האחד מכרך להוצי חכרו ולא
כהיר דלעיו פירק כימד מכרכי
בעובדא דבר קפרא נתן בר ו
קפרא רשות לאחד לכרך וסני
הו התם ועוד אי הו סלטה ה
התם לא הו סס אלא פירן וכ
כמי אמרי לקמן דעל המאור ו
אחד מכרך לכלן עכ כל דכב
דכברכה ראשונה מוציאין זה
את זה סניס לכע והטע הואיל
ניוסכי לאכול אחד דעתן לצר
ואחד מכר להוציא חברו אבל

שלש אין שנ לא שאני הת דקבעו להו בחובה מעיקרא תש השמש
שהיה משמש על השני הרי זה אוכל עמהס אעפ שלא נתנו לו רשו
היה משמש על השלש הרי זה אינו אוכל עמהס לאאכ נתנו לו ר
רשות שאני התם דמח להו דמקבע לה בחובה מעיקרא תש גשים
מזמנות לעצמן ועבדים מזמנים לעצמן גשים ועבדים וקטנים אם
רצו לזמן אין מזמנים והא גשיר אפי מאה

בברכה של סוף סעודה שמסתלקי זה מזה צריך לכרך לכל אחד לעצמו ויט מתרצי דיש חלוק בין ברכת המוציא דלא הויא כי
אס דרבנן עכ מוציאין זה את זה אבל בכה סהיה מדאורייתא לשם החיורן: שלשה טאלכו אין רשאין ליחלק מפרס
רטי אמאי אין רשאי ליחלק האחד מן הסני כיון דסני כמי מזמני תינת דלמא
דיפטרן לשלישי מתברכת הזמון וגם הוא אין לו להפקיע ממנו ברכת הזמון ויל דעיקר פרכתן סמיך ומסיפא דקתני ארבע אין
רשאין ליחלק אעב דאיכ כמכאן וכמכאן והו כמו וכו וכהן תמצא בהרבה מקומי ותינת חכ אמאי לא תקטי מן הסיפא כה
בהדיא עכ פיר רבי יהודה דוראי פריך מרישא והכי קאח דליכא לתינת דמשנ הוחד קאח דאכ הוה ליה לתינת אין היחד רשאי
ליחלק אי כמי אן אחד מהס רשאי ליחלק אבל מדקתני אין רשאין ליחלק משמע מכלהו סקע זמון אס כפתלק אחד מהס

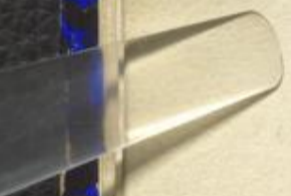

אפי' מאה כתיב דמין לענין חובה דאין חייבות לזמן ואם רצו מזמנין והוא הדין לשנים דאיכא דעות דאע"ג דלענין חובה אינן חייבות לענין דעות דענת שלשה חייבי להודו טפי משני אכסוס דאיכא ג' דאין חייבי לזמן לזמנין טהם רוצין לזמן ויפכה אליהם בת במקום מעמדו ודי להם בכך: ומזמנין עליו וא"כ ש' ש' או כ' אכלס: וא"כ וירא לזמן שאין בר ברכת זמן כיטתן לא כל לל ללמדנו אלא שאין כריסין זמן דמין דאין יוצא בברכת חברי אשמיעי דאין זמן דאין יש זמן ברכת שניהם היא שהרי אמר בכרך והוא עונה כרך הוא: ל לאו דמיוע להו מר יוחנן דבר יוערבא הוא דחלו רב בבבל ה היה וכו' מערבא היכא שריע לזן: והוא דקרו ליה ועבי עסמו' הוא אכלס ועונה כרך הוא: כ לא אחרין דלא כרך למיתי גבי גביהו אלא שלשה אכל עשרה סיבטרו וטנס הזכרת הטס עד דאין גביהו: כראי כעשרה דאין אדס ומתיר להבחין בין עשרה לתשעה: ומנה ליחלק ולכרך כל אחד בפני עצמו כ בין ברכת המוציא בין ברכת המזון: אחר מפסיק לשני' אס ציורו השניס עגודתן ורוצין לזין דרך ארץ הוא סיה האחד מפסי' את עגודתן עד שיזכנו עליו ער ברכת הזן דהינו כר ברכת זמן וחזר ונזמר עגוד עגודתן אכל טפי אין עליהם להפסיק בשביל היחיד וימתין עד שיגמרו: לשניס משורת הד דין לחאטניה:

והוא מאה נשי כתיב גברי דמין וקתני נ נשים מזמנות לעצמן ועבדי מזמנין ל לעצמן שאני התם דאיכא דיעות אי ה הכי אימ' סיפא נשים ועבדים אם רצו לזמן אין מזמנין אמאי לא ויהא איכא דיעות שאני התם משום פריצותא תסתים דרב דאמ' אם רצו לזמן אין מ מזמנין דאמ' רב דימי בר יוסף אמ' רב שלשה שאכלו כאחת ויצא אחד מהן לשוק קוראין לו ומזמנין עליו טעמא דקוראין לו הוא לא קוראין לו לא שאני התם דאקבעו להו בחובה מעיקר' לא תסתים דר יוחנן הוא דאמ' אם רצו ל לזמן אין מזמנין דאמ' רבה בר בר חנה א"ר יוחנן שמי' שאכלו כאחת אחד מהן יוצא בברכת חבריו והוינן בה מאי קמ קמל' תמנא שמע ולא ענה יצא וא"ר זירא לומר שאין ברכת הזמן כינהם תסתים א"ל רבא בר רב הונא לרב הונא והארבגן דאתו כמערכא אמרי אם רצו לזמן מזמנין מאי לאו דשמיע להו כרב קמ להו מר יוחנן לא דשמיע להו כרב קמ מקמיה דגחית לככל גופא אמ' רב דימי בר יוסף אמ' רב שלשה שאכלו כ כאחת ויצא אחד מהן לשוק קוראין לו ומזמנין עליו אמ' אביי והוא דקרו ליה ועמ' אם מר וזטרא ולא אמרן לא בש בשלשה אבל כעשרה עד דמתי מתקיף לה רב אשי אדרב איפכא מסתברא תשעה נראין כעשרה שנים אין נראין בשלשה והלכתא כמר וזטרא מאי טעמא כיון דבעי לאדכורי שם שמים בעיר מעש מעשרה לאו אורח ארעא אמ' אביי נקיטינן שלשה שאכלו כאחת מצוה ליחלק תמא נמי הכי שנים שאכלו כאחת מצוה ליחלק כד' בששניהם סופרי' אבל אחד סופר ואחד בור סופר מבר ובור יוצא אמ' רבא הא מלחא אמרי' אנא ואתמרה משמיה דר זירא כתי' שלשה שאכלו אחד מפסיק לשני ואין שנים מפסיקין לאחד ולא והא רב פפא אפסי' ליה לאב' מר בריה איהו וחד שאני רב פפא דלפני' משורת הדין הוא דעבד יהודה בר מרימר וכו' רב אשי ורב אחא מדפתי כרכי רפתא כהדי' הרדי' לא הוה ברז

מאה נשי כתיב גברי דמין לענין קבוצ תפלה ול לענין כל דבר טבעשה ואפי' הכי חטבינן להו כשלשה והוא הדין לשנים אבל לא מצו למימר כחד דמין דאינהו יכולות לזמן דהא קתני נשי מזמנות לעצמן וריסו פירט כתיב לענין חובה דאין חייבות לזמן ואם רצו מזמנות ויה' לשני' שאני התם דאיכא דיעות מכאן משמע דנשים יכולות לזמן ע לעצמן וכן עשו בנות רבי אברהם חמיני סל רבי יהודה ע על פי אביהן ומיהו לא כהג העולם כן וקשה אמאי לא כה כהג מדקתני מזמנות משמע דקאלו חייבות לזמן ויל דנשי מזמנות לעצמן הינו אס רצו לזמן מזמנות וכן משמע קצת הלשון מדקתני בסמוך נשים ועבדי אס רצו לזמן אין מזמנין דקאלו ליה תלמודא ל לשני' משמע דחובה ליכא והא דקאלו בריס ערכין הכל מחיי מחיובי' בזמן לחתניי נשים ל לענין רשות קאלו ולא לענין ח חובה נשים כרך עיון אס יז יוצאלו בברכת הזמן סל אכסי' מאחר שאין חייבות ויס תבוא תביאין ראה טיובלות מדראל לקמן סופר חכך וכור יוצא מכאן משמע שאף הנשים יוצ יוצאות בברכת הזמן שלכני' מיהו יש לדחות אותה ראה דס דאחי בור סומכין כלשון הק הקדש יודע קצת מאי קאלו א' אבל אינו יודע לכרך אבל כס נשים שאינן חייבות כלל מצו למימר דלא נפקי' והא דאלו כ במגילה לזנו ששמע אשורית' פראגוני ניסא בעלת שאני כד כדאלו התם האחשתרטיס בני הרמכי' מי ידעינן מאי כיהן אי הכי אימ' סיפא ל' אי הכי דהא אפילג' מעיקרני כתי' הנה מצו למכרך דסיפא אין מזמנין

שלשה שאכלו

רב זביד אמר ברוך הוא ומבורך וכהג' פסק ברוך הוא ומבורך שמו תמי' לעולם ועד ואי הוה עשרה עני בתריהו ברו' הו' אלהינו ומבור' שמו תמיד לעולם ועד

הא כבונה ירושלים הא כסאר ברכות פרח והג' דמות ב

בכל ברכה וברכ' כגו' אחר יסתבח וכוונתא בנ' ומיהו פוק חזי מאי עמא דברי' שלא כ' כהגו' לענן אמין אלא אחר בוכ' ירושלים דבה' רב אשו עני ליה בלחיסה

וכן פסק בהג' ועג' לדיקן דליב' סובלס אשילגו אבוי מודה' לא סבר לה מר' דאמר רב הוכא דמן כבלו

כנ' מיהו יס' לטוב הני תרי' ליטבי דר' יוחנן כשהבעל הבית מסב עמהן נדחי הוא כובע ואורח' מברך וכן' אבל כשאין הבעל הבית מסב עמהן הגדול טבח' ועשה המוצי' נגד' הו' יבר' בה' עד היכן ברכת זמון וכו' פ' רפי' מתתין עד

הזן והזן ככלל' סניס אינן מ' ומכרי' הזן ולא נהיר' דברכת הזן דאוריית' ואף יחי' פטור מוכ' ועוד הקל' כרב' שעת' באיסורי' גלדידיה יחיד' אומרה סניס' ו' נככל' דוכת' סקט' ג' ברכו' ודוחק' לומר' דלא מיידי' אלא כיש' זמן' לרב' שעת' ועוד דמעשים ככל' יוס' דיחיד' מברך' ג' ברכו' ועוד

דוודתני' לקיזן כשרקי' וברכת' זו ברכת' הזמון' אף ה' אלהיך' זו ברכת' הזן' וקט' לרב' שעת' יאמר' הזן' זו ברכת' הזמון' לכן יס' ל' דקאי' אדלעבי' דקאי' מאי אחר' ו' משטיק' לסניס' וכעני' כמי' הוכא' צריך' להמתין' עד' שיברכו' העני' עד' נכרך' ורב' שעת' אף' עד' שיגמר' הזן' ומשם

ואילך' יכול' היחיד' לאכול' ולא כ' משום' דחשיב' ברכ' הזן' מזמון' דנדחי' יחי' כמי' מתתין' והזן' אלא' משנ' דכיזן' דכרך' אינ' ברכה' אינו' אומרה' לכה' אלא' יגמור' עמה' גס' ברכת' הזן' סהי' ברכה' והסתא' כיהא' דקל' טפיר' כרב' שעת' וכפ' זה' אית' בירושלמי'

לא הוה בהו' מוסלב' כחכמה' וכזקנה' תן' השניס' דאיכ' גדול' שהגדול' מברך' כדפסקי' לקמ' הלכתא' בא' ומצאן' אחד' מן' הסוק' בא' ומצא' שלטה' סהיו' מזמין' ברו' ומבורך' דלא' מצר' למימ' שאכלנו' משלג' הא' דקאי' ברו' ומבורך' כדאשכחינו' דקאי' המזמן' נכרך' אבל' אטב' אשכחינו' דעבנ' ברו' הוא' עני' בתריהו' אמין' הא' ככונ' ירושל'

ס'הי' סוף' הברכות' הרי' זה' משנ' משוכב' וכן' בסנ' ברכות' דקט' שחרי' וערבית' וכל' ברכותיו' ד' דקטני' בברית' הרי' זה' משוכב' אחר' גמר' כל' ברכותיו' קאמר' ו' ואחר' כל' ברכותיו' דקטני' הרי' זה' מוננה' בסנ' כל' ברכ' וברכה' קאמי' היכי' דלשמעו' פועלים' וי' וידעו' סגמור' כל' הברכה' שהרי'

אין' המברך' עונה' אמין' אלא' לבי' לבסנ' וליקמו' לעבדידתיהו' ואי' משום' דקא' משקע' להו' מהטוב' והמטיב' לא' אכפת' ליה' דקסבר' דלא' דאוריית' היא' אלא' ביבנה' תקנה' על' הרוב' בתך' סכתנו' ל' לקבורה' רב' אשו' עני' להאי' א' אמין' בלחיסה' כי' היכי' דלא' ל' לטמיעו' וידעו' טסס' גמר' הבר'

הברכות' וזלגו' כהטו' והמטיב' ומיהו' משנ' דסוף' כל' ברכותיו' ה' וצני' בברית' הרי' זה' משוכב' לא' סנ' דלא' עני' ליה' קטיב' ח' חרדי' שקי' כך' היו' קורי' לר' זירא' נטעמי' מפר' כבלי' כהסוכר' את' הפועלי' כי' משא' למשרי' ליטב' דשירותא' כלני' לשרנס' ברכת' ו' המוצי' ולא' כנ' רב' הוכ' דמככל'

היונו' רב' הוכא' סתמא' ולפי' סנ' פעכשני' היה' ר' זירא' בא' במקנ' ר' אבהו' והוא' עלה' מככל' קאמי' הכי' קרובי' לעיר' סיכנ' לראותן' בה' תמיד' ולדעת' מה' הן' צריכי' נכסיו' קרקעות' עד' היכן' בר' ברכת' הזמון' שצריכי' להיות' ט' שלטה' וכשהן' סני' לא' יאמרוה'

מטא' לברוכי' אל' נכריך' לן' מר' אל' לא' סבר' לה' מר' להא' דרב' הונא' דמן' בבל' דאמי' בוצע' מברך' ואיהו' כמאן' סבירא' ליה' כי' הא' דאר' וי' יוחנן' משום' ר' שמעון' בן' יוחי' בעל' הבי' בוצע' ואורח' מברך' בה' בוצע' כדי' שיבצע' בעין' יפה' ואורח' מברך' כדי' שיברך' בה' מאי' מברך' יהי' רצון' שלא' ימוש' בה' בעולם' הוה' ולא' יכלם' לעה' ור' מוסיא' בה' דברי'

ויצלח' מאד' בכל' נכסיו' והיו' נכסיו' ונכסיו' מוצלחין' וקרובים' לעיר' ואל' ישלוט' שטון' לא' במעשה' ידיו' ולא' במעשה' ידינו' ואל' יזרקר' לא' לפנינו' ולא' לפנינו' שום' דבר' הרהו' חטא' ועב' דועון' מעת' ועד' עולם' עד' היכן' הזמון' רב' נחמן' אמ' עד' נכרך' ורב' ששת' אמ' עד' הון' גמ' כתגאי' דתני' חדא'

לא הוה' בהו' חד' דהוה' מופלג' מחבריה' לברוכי' להר' יתבי' וקא' כבעיא' להו' הא' דתג' שלשה' שאכלו' כאחת' חייבי' לזמן' ה'מ' היכא' דאיכא' אדם' גדול' אבל' היכא' דכי' הרדי' מנהו' חלוק' ברכות' עדיף' ב' בריך' אינש' לנפשיה' אתו' לקמיה' דמ' דמרי' מר' אמ' להו' ידי' ברכ' יצאתם' ידי' זמו' לא' יצאתם' וכי' תזכרו' נהדר' ונזמן' אין' זמן' למפרע' בא' ומצאן' כ'

כשהן' מברכין' מה' הוא' אומ' אדריהן' רב' זביד' אמ' ברוך' ומבורך' רב' פפא' אמ' עונה' אמין' ולא' פליגי' הא' דאשכ' דאשכחינהו' דקא' אמרי' נכרך' והא' ד' דאשכחינהו' דק' אמ' ברוך' אשכחינהו'

דקא' אמרי' נכרך' אומ' ברוך' ומבורך' אשכחינהו' דק' אמרי' ברוך' עונה' אמין' תמי' חדא' העונה' אמין' אחר' ברכותיו' הרי' זה' משובח' ותניא' א' דך' הרי' זה' מג' כגונה' לא' קשיא' הא' כבונה' ירושלים'

הא' בשאר' ברכות' אבי' עמי' ליה' בקלא' כי' היכי' דלשמעו' פועלים' וליקומו' דה' דהטוב' והמטיב' לא' דאורייתא' רב' א' אשי' עמי' ליה' בלחיסה' כי' היכי' דלא' נו' גזולו' בהטוב' והמטיב' ר' זירא' הלש' על' לגביה' ר' אבהו' קביל' עליה' אי' מת' מתפח' קטינא' חרדי' שקי' עבידג' יומא'

טב' לרבנן' אתפח' עבד' סעודת' ללכהו' רבנן' כי' מטא' למשרא' אל' לר' זירא' לי' לישרי' לן' מר' אל' לא' סבר' לה' מר' להא' דר' יוחנן' דאמי' בה' בוצע' שרא' להרוכי' מטא' לברוכי' אל' נכריך' לן' מר' אל' לא' סבר' לה' מר' להא' דרב' הונא' דמן' בבל' דאמי' בוצע' מברך' ואיהו' כמאן' סבירא' ליה' כי' הא' דאר' וי' יוחנן' משום' ר' שמעון' בן' יוחי' בעל' הבי' בוצע' ואורח' מברך' בה' בוצע' כדי' שיבצע' בעין' יפה' ואורח' מברך' כדי' שיברך' בה' מאי' מברך' יהי' רצון' שלא' ימוש' בה' בעולם' הוה' ולא' יכלם' לעה' ור' מוסיא' בה' דברי'

ויצלח' מאד' בכל' נכסיו' והיו' נכסיו' ונכסיו' מוצלחין' וקרובים' לעיר' ואל' ישלוט' שטון' לא' במעשה' ידיו' ולא' במעשה' ידינו' ואל' יזרקר' לא' לפנינו' ולא' לפנינו' שום' דבר' הרהו' חטא' ועב' דועון' מעת' ועד' עולם' עד' היכן' הזמון' רב' נחמן' אמ' עד' נכרך' ורב' ששת' אמ' עד' הון' גמ' כתגאי' דתני' חדא'

ברכת המזון שתי נשלם פעמי' שהם שתי ברכי' פעמי' שהם
 ג' כיצד כשה' ג' הן ג' ברכו וכשהן שתי הן שתי ברכו כדומה
 נאמר: דקסבר ברכ' זמון עד הזן וכשהן שתי הן אחת' אלא
 ברכת הארץ וכונה ירושלם: וזמון דאמ' שלם וארבע' כשהן
 שתי הרי שלם הזן וברכ' הארץ
 וכונה ירושלם: וכשהן שלם הזן
 מוסיפי' כבר עד ובטובו חיינו
 ממקרי' לה ל' והז' והא' דתני' שתי
 נשלם בברכת פועלים דאמרי'
 ברכת הארץ וכונה ירושלם ב'
 בחד' ברכה אח' כאן אלא ברכ'
 הזן וברכת הארץ: וכשהן שלם
 מוסיפי' כבר הרי שלם: דאמ' זר'
 לעיל כבר' שני: שהיה פותח בה
 בברנ' וזו דאוריית' היא הניא לה
 סמוכה לחברת' ואין פותחי' בה
 בכרוך כדתיני' כו' יש מהן כו'
 כגון ברכת שירן ומצות פתיח
 נאמרו חות' וטעמ' תשר' בערבי
 פסחי' תמוס דכלה חדא הנדחה
 ואין הפסק דבר תחנה או דבר
 אחר בתוכה כמו שיש בקדו' כי
 הוא יום תחלה מקראי קדש וה'
 והתחילנו: ויש מהם חותש' ולא
 פותח כגון ברכה הסמוכה לח'
 לחברתה שהרי כבר פתח בב'
 בברכ' ראשונה וברכה אחרונה
 ספק' אמת ויצי' אמת ואמונה
 שאעפ' שקט' מפסיק ביניהם א'
 אברכו' דלפניה סמוכה והו' לה
 סמוכה לחברת': הטוב והמע'
 נכו' דלא' סמוכה לחברת' היא
 שאינה מברכ' הזמון אלא עלק'
 קבורת' הרנוג' בתר' תקנה: שה'

ברכת המזון שתי' ותמא אידך שלש'
וארבע' סברוה דכולי' עלמ' הטוב והמ'
והמטי' לאו דאוריית' היא מאי' לאו בהא
קא מפלגי' מאן דאמ' שתי' ושלש' קסבר
עד הזן וזמאן דאמ' שלש' וארבע' קסב'
עד נברך' לא רב נחמן מתרץ' לטעמי'
ורב ששת מתרץ' לטעמי' רב נחמן
מתרץ' לטעמי' דכולי' עלמ' עד נברך'
מאן דאמ' שלש' וארבע' שפיר ומאן דא
דאמ' שתי' ושלש' אמ' לך הכא בברכ'
פועלי' עסקינן' דאם מר פותח בהזן
וכולל' בונה ירושלם בברכת הארץ'
רב ששת מתר' לטעמי' דכולי' עלמ' עד
הזן' מאן דאמ' שתי' ושלש' שפיר ומאן
דאמ' שלש' וארבע' קסבר הטוב והמטיב
דאוריית' היא' אמ' רב יוסף תדע
דהטוב והמטיב' לאו דאוריית' שהרי פ'
פועלים עוקרי' אותה אמ' רב יצחק בר
שמואל בר מרשא משמיה דרב תדע ד
דהטוב והמטיב' לאו דאוריית' שהרי פות'
בה כבר' ואי' חות' בה כבר' כדתני' כל
הברכו' כולן פותח בהן כבר' וחזת' בהן
בברוך חוץ מברכת הפירות וברכת המ'
המצות וברכה הסמוכה לחברתה וז'
וברכה אחרונה שבקריית שמע' יש מהן שפותח בהן כבר' ואין חותם
בברוך' ויש מהן שחותם בהן בברוך ואין פותח בברוך' הטוב

ולמאן דאמ' שתי' ושלש' קסבר עד הזן' ושי' רסו' טעמי'
 ליחיד ושלשה לזמון' ולפי' שיטתנו פי' כן' ודוחק גד'
 גדול הוא בדפי' וכי יחיד פעור וברכ' הזן' שהיא דאורייתא'
 ועוד הו'איל וקאי אברכת' אמאי' נקט' לזמן זכר' טעמי' ושלשה'
 הו'ה ליה למקט' לזמן נקבה ט'
 שתי' ושלש' לכך נרא' פי' של רב'
 אלפס דקאי אכני' אדם והכי ק'
 קאמ' ברכת' זמון' בטעמי' ושלשה'
 בני אדם היכא' טבל אחד אינו'
 יודע כי אש' ברכ' אחת' לז'ד'
 שני' ושלש' קסבר עד הזן' כלגו'
 ברכ' הזמון עד הזן' טמכר' עד'
 סוף הזן' דכלה בברכ' אחת' של'
 זמון היא' ולהכי קאמ' טעמי' או'
 שלשה כלומר לפעמי' בעלמ'
 במאי' וה'ה באח' אבל נקט' שני'
 לרביתא' ושעמי' בג' בני אדם ט'
 טמכר' יבר' מוכר' עד הזן' והטעמי'
 נודה לך והשלישי עד בונה יר'
 ירושלם אבל למצאי' אין לכרך'
 אש' האחד אינו יודע כי אש' הח'
 קחני' ברכה' אבל ארבעה לא'
 דנברך' לבר' לא חטיב' ברכה'
 ולכך אי אפשר לחלק לטעמי' '
 נברך' והזן' זמון' דאמ' בארבע'
 קסבר עד נברך' דנברך' חטיב'
 ברכ' אחת' בפני עצמה והזן' ב'
 ברכ' אחר' והינו בארבע' שארבע'
 בני אדם תברכין אותה טמכר'
 יאמר כבר' והטעמי' הזן' והשלישי'
 נודה לך והרביעי עד בונה יר'
 ירושלם' כל הברכות

כלן פותחות
 בברנ' ומזמון' כבר' חז' מברכ'
 השירות וברכת המצות וברכה
 הסמוכה לחברת' וברכ' אחרונה
 ספק' והילך הסדר' ברכ' אטר'
 יצר אינה סמוכה לבטילת ידים'
 דנטילה שייכא בלא אטר' יצר'
 והרבה פעמי' אומרה לכה' אלהי' כשמה אמאי' אינה פותחת בברוך' דאינה סמוכה לאטר' יצר' וכי' כגון אש' לא בא מן החצר'
 דידיו טהורות אין צריך לברכת אטר' יצר' וצריך לומר הו'איל ואין בה אלא הנדחה בעלמא אינה פותחת בברוך' ומכל מקום חז'
 חותמת בברוך' הו'איל וארובה קצת וכן נמי צריך לומר גבי אשה הוא עד שלא נברא העולם וכו' וכל הני ברכות קטנות כל א'
 אחת ברכה לעצמה כדאמ' בעלמא כד הו' והילך הו' מברך מצעדי גבר' וכן כלן ועוד דהנו קצרות והיון בברכת השירות'
 יהי רצון למי היא סמוכה ואנו רבי' תם שהיא מן הברכה ברוך אשה ה' המעביר טינה מעיני נכו' וצריך לומר והי רצון' נאש'
 תאמר והלא כל הברכות כולן צריך לומר בחתימה ועין פתיחתו והא ליכא' ויש לומר דטפיר' הו' מעין פתיחה סמוך לחתימ'
 והמעביר דסמוך לחתימה איכא ותגמלנו חסדים טובים והינו גמולות חסדים טהקבה מעביר טינה מן האדם ונחדט' כחז'
 כראול' בתדרש חדשים לבקרים ונז' טהוא תחזיר הנשמה שלמה ונקטה בגוף כאשר היתה בתחלה אעפ' שהיתה עיפה' והינו כ'
 כעין פתיחת' ולעסוק בדברי תורה והערב' נא הכל ברכה אחת היא וצריך לומר והערב' נא וישתבח סמוכה לברוך' טאמר' ו'
 ולכך יש לומר שלא לספר ביניהם אעפ' שיש הפסק טובא פסוקי דזמירא מכל מקום לח'מסקי' וכו' טחא ברכה אחרונה טב'
 טבקריית' טמע אמת כו' אמת היא סמוכה אל אהבה נכו' ופסקי' לא מפסקי' נאש' תאמר ברכה אחרונה למי טהוא קורא בתורה
 אמאי' צריכה לפתוח בברוך' הא סמוכה לחבירתה לברכה ראשונה ויש לומר לפי טהיו רגילין שלא היו מברכין רק הראשון ב'
 ברכה ראשונה והאחרון ברכה אחרונה ואיכא הפסק גדול בין ראשון לאחרון טוב טתקנו פתיחה לכל אחד

ואחד משם הכנסין ומשם היוצאין לא זזה ממקומה' והטוב

והטוב והמטיב ואלת ואמאי פותח ככחך והלא סמוכה לחברתה היא ויל דכתקה כפטי עצמה היא כס

בסביל הרנו בתר ואלת אמאי אינה חותמת ככרך ויל תסן דקצרה היא רק שתקנו לחזק ב' תלכות וג' גמולו וג' הטכות ונאמן אתה על ברכת ההפטרה

הוא מן ברכה העליונה ולכך הו' ככתב גדו' טביומי הראשוני היו רבילין לעמד כל הקהל ולג' ולג' בקו' רס ונאמן אתה וכו' כשהיה התינוק יגיע סס

להיכן הוא חוזר פי רסו' ד דקאי לאחר נפסיק ל לפטים וממתקן לאחריו עד הזן

והיכן חוזר לאחר סעודתו רב רבנן אמרי למקו' ששם והלכת למקום שפסק ויתיר דא"כ היכי הלכת למקום שפסק אחרי טאכל אח"כ פסוקא דיוחור אפי' לזון דהא הזן דאורייתא ע"כ

ע"כ דקאי אח"כ דאמרינן לעיל ו דהמברך אינו ככרך טאכלנו מ משלו והמסוכי עונן ברוך ס טאכלנו משלך להיכן הוא חוזר המברך לאחר סיענו המסוכי

חוזר לראש סהמברך חוזר ואז ואזו' כר' טאכלנו משלנו וכו' חיינו וכן הלכתא והר"ת מאי מאיברא פי דקאי א"כ טאכלנו ויבא אחר מהן לטוק קוראי' לג' נחמתי עלי' ולעי' נתי הכי פי'

עד היכן תקו' זמן סצריך לאז לאותו אחד דקרי ליה נעטי עד ככרך ומכאן ואילך ילך לדרכו ואינן כריכין האחרים עוד לב

לצדו ונכח בעי לאותו מן ו הטוק להיכן הוא חוזר למקום שפסק דהיכו למד מהזן ואילך יולמי תנוודך והשת' כחא דלא קט' מהזן סחרי לא ספר בתי' כר זוטרא אקלע לכי רב ו

אשו אצדע ביה תלתא וכו' תיה ק"ל והכי מברכין באז אתה האל הטוב והמטיב אל א

אמת דיון אמת שופט ולוקח כ במשפ' ושלט במעשיו ואכחכו עבדיו ועמו וכו' אכחכו חייבי' להודו' לו ולברכו' גודר פרצות בישראל הוא יגדור פרצות מעליכו ומעל האכל סכתוככו

לחייס ולטלו הרחוק הוא וילקך עלינו לעולם ועד וגו' ופי' בה"ב דאין לומר במשפט דק"ל פרוק ביה בהמה יוצאה דיוס מיתה ו בלא עון ומיהו בכך אין למחקר על המתה דרך שחאל ולמטה מקרי כשטטי כשמדבר עם האני כיון שהסני למעלה הימנו ולקמן במתניתי' גרסינן גדול מסב בראש הסני למטה הימנו והו' כלפי מרגלותיו והוא מתיינג ואז לא מתריץ וית' כי בעי לא שתענוי' בהדו' סני

מקמי עד דגמטי מיא לגבי' אמ רב ששת אנא מתנת ידענא דתמא

סהדי עוקרין אותה בבית האכל אליבא דר' עקיבא להיכן הוא חוזר מי סכטורף לזמן ואמרן לעי' אליבא דרב ססת ברכת זמן עד הזן והצריך זה להיות מפסיק אכילתו עד ס סגמר המכרך ברכת הזן וחזר זה סהפסיק לטכוס ונמר ס סעודתו להיכן הוא חוזר לכו' לאחר סיגמר סעודתו: חוזר ל לראש לתחלת הזן סהדי נתחוו בזמן סכתחלה הוקבע בסלס' למקום שפסק לברכת הארץ כסאר יחי' ה"ב א"ב דרבכ' אתן פרסאי בצרכי סעודה בקיאי ו מטיכו: בזמן סהן סתי מטות ד רבילין הו' לאכול בהסכה על צדו סמחילית מוטה ורביליו לא לארץ איס' איס' על מטה אחת: בזמן סהן סכיס גדול מסב כ בראש סלגות' מסב תחלה על מ' מטתו: ואני לג' למעלה הימנו ו מטת הסני לכו' מראשיתו סל גדו' וכו' סהן סלס' גדו' מסב באמצע סני לג' למעלה הימנו סלטי לג' למטה הימנו לכו' מ' מרגלותיו: אל' רב ססת לריטי ג בלות וכי בעי אשתענוי' מתריץ תרוצי וית' כי ואז רצה הגדול לדבר עם סני לג' צריך הוא לא לזקוף עמיו ממסכתו וליטב זקוף דכל זמן שהנא מוט' אינו י יכול לדבר עמו לפי שהסני לג' אחרי ראשו סל גדול הו' ופני הגדול מסוכין לכו' אחר וטוב לג' סיטב סני לג' למטה הימנו ו ויטמע דבריו כשהוא מוטה: ב במחוג מראיס כוידהס וכחכ וכא' כענתיס כרמיה: מיד ראשוני מהיכן מתחילין רב ס ססת קהל לריטי גלותא מהיכן מתחילין פרסוי' מוס' ראשוניס: לא לתר מיינת תכא קמיה סלח סלג' מביאין מיד לסניו ואוכל ו ולפני כל אחר ואז היו מביאין סלחן קטן: לא מסלקי תכא מק מקימי גדול עד דמשן כלחר וכע וכעוד טהוא אוכל האחרים כו' כנטלן מוס' אחרונים:

והטוב והמטיב פותח בכרו ואין חותם בכרוך מכלל דברכה בפני עצמה היא ואם רב נחמן בר יצחק תדע דהטוב והמטיב לאו דאורייתא שהרי עוקרין ו אותה בכית האכל כדתני מה הן אומ בבית האכל ברוך הטוב והמטיב רע עקיבא אומ ברוך דיון האמת הטוב והמטיב אין דיון אמת לא לא אימ א אף הטוב והמטיב כר זוטרא אקלע לבי רב אשי אתרע כיה מלתא פתח וב בריך הטוב והמטיב א אמת דיון אמת שופט בצדק לוקח במשפט ושליט ב בעולמו לעשות בו כרצונו כי כל דרכיו משפט שהכל שלו ואכחכו עמו ועכדי' ובכל אנחנו חייבין להודות לו ולברכו' גודר פרצות בישראל הוא יגדור אתה הפרצה הזאת בישראל לחיים להיכן הוא חוזר רב וביד משמיה ראבי אמ חוזר לראש ורבנן אמרי למקום שפסק והלכת למקום שפסק אל' ריש גלות לרב ששת אעג' דרבנן קשישי אתון פ פרסאי בצרכי סעודה בקיאי מנינו בו בזמן שהן שתי מסו' גדול מסב בראש ושמ' לו למעל הימנו שלישי' לו לכשה הימנו אל' וכי בעי אשתענוי' בהדיה מתריץ תרוצי וית' ומשתעי' בהדיה אל' שאג פרסאי דמחו' להו במחוג מ'ס ראשוניס מהיכן מתחילין אל' מן הגדול ישב גדול וישמור ידיו עד שנוטלין כלן אל' לאלתר מייתו תכא קמיה מ'ס אחרונים מהיכן מתחילין אל' מן הקטן וגדול ית' וידיו מוזהמות עד שנוטלין כלן אל' לא מסלקי תכא מקמי עד דגמטי מיא לגבי' אמ רב ששת אנא מתנת ידענא דתמא

לחייס ולטלו הרחוק הוא וילקך עלינו לעולם ועד וגו' ופי' בה"ב דאין לומר במשפט דק"ל פרוק ביה בהמה יוצאה דיוס מיתה ו בלא עון ומיהו בכך אין למחקר על המתה דרך שחאל ולמטה מקרי כשטטי כשמדבר עם האני כיון שהסני למעלה הימנו ולקמן במתניתי' גרסינן גדול מסב בראש הסני למטה הימנו והו' כלפי מרגלותיו והוא מתיינג ואז לא מתריץ וית' כי בעי לא שתענוי' בהדו' סני

פני לו למטה הימנו שאם יאריך גדול לספר עמו לא יחא צ
צריך לזקוף וכוונתו שהם שלשה סני לו למעלה הימנו ואם
בא לספר ומספר עם השלמי לו ואם בא לספר עם השני לו
טוב הוא שיקוף ואל יספיק את השני לו לפני קטן ממנו סי

סיהא הוא למטה נקטן ומנו ל
למעלה ממנו: מתחילין מן הב
הגדול ולא יתיר ומעילי תבא ק
קומיה: וכוונתו שהם תאה לאו ד
דוקא דהש עשרה ולכל יותיר מ
תחומה סוכאי הוא שילקו הם
השלחן מלפני הגדול כפיטול י
ידיו וימתקן סס יושב וכתל עד
טיטול כלל לפיכ כפהס יותיר
תחומה מתחילין מן הקטן הי
היושב בסו ואין תסלקי שלחן
מלפני הגדול עד שיגיעו היני
לחוגט סוכאי: וחזרי ומתחילי
מן הגדול וכוטלי שלחן מלפניו
למקום שתיס אחרוני חוזרין
כשתגיעי לחומה אז טול הב
הגדול הוא תכרך ואם צנה לא
לאחר לטול קודם לו הו תכר
הכוטל ידיו באחרונה תחלה ו
אזני טכוטל בתחלת החומה א
אחרוני קורא תחלה באחרונה:
אין תכבדי לומר היה אזה קוד'
לא בדרכי: הולכי דרכי לומר
לגדול הימנו לך לפני: ולא כי
בידים תחומי: ככטילת מיס
אחרונים: ומערבא לפי שהיה
רביץ רעול לבנות מבבל לאו
ולומר הוא דברית משמו של ר' יו
יוחנן: לפתח הראוי למזזה כל
כלומ ככטילת כל פתחים למ
למעטוי דרכי ופרצות: לטעום
אחרי אין חלוק כדבר אלף ס
טחייב לומר כלסון רב: קדיס
דבה בר בר חנה ליפב על הר
השלחן ולטנות לבנו הלכות ס
טעודה לפי שהחצן רני לבצוע
נהי מלמדו היאך יעשה: לבצוע
לפרוס הפרנסה מן השת: עד
סיכלה אחן מפי העניס אין:
אחר ברכת המוצי דאף עכית
אין מן הכרסה היא גאוריון
בפרק כיצר תכרכין צריך שת
סתכלה ברכה קודם כפינה:

דתמא כיצד סדר היסבה בזמן שהן ש
שת משות גדול מסב בראש ושני לו ל
למטה הימנו בזמן שהן שלש משות
גדול מסב בראש שני לו למעלה הימנו
שלישי לו למטה הימנו מים הרא
הראשונים מתחילין מן הגדול מים ו
אחרוני בזמן שהם חמשה מתחילין מן
הגדול ובזמן שהן מאה מתחילין מן ו
הקטן עד שמגיעי אצל חמש וחוזרין
ומתחילין מן הגדול ולמקום שמים א
אחרוני חוזרין לטם ברכה חוזרת מ
מסייע לי לרב דאם רב חייא בר אשי
אמר רב כל הגוטל ידיו באחרונ תחלה
הוא מוזמן לברכה רב ור חייא הו
יתבי בסעודתא קמיה דר' אלר לרב
קום משי ירך חזייה דקא מרתת אלו
בר פחת עיין בברכ מוזנ קאם לך

הר אין מכבדין לא בדרכים ולא בגש
בגשרים ולא בידיס מוזהמות רבין
ואביי הוו קא אהלי בארחה קדמיה ח
חמרי רבין לדאביי ולא אל מיל בר
אם מדסליק האי מרבנן ממערבא ג
גס ליה דעתיה כי מטא לפתחא דביו
כמשתא אל מעול מר אל ועד השתא
לאו בר אנא אל הכי אמר יוחנן אין
מכבדין לא בפתח שיש כה מוזה דא
דאית כה מוזה אין דלית כה מוזה לא
לא מעתה כה וכמ דלית כהו מוזה ח
הכי נמי דאין מכבדין לא אימ בפתח
הראוי למוזה אמר רב יהודה בריה
דרב שמואל בר שילת משמיה דרב אין
המסובין רשאין לאכול כלום עד שיט
שיטעום הבוצע יתיב רב ספרא וקאמ
לטעו אתמ למאי נמ שחייב אדם מ

אין מכבדין וכו' יחית הא אוריון בסבת פרק כמה כה
בהמה לני ורב הונא בר חייה הו קא אזלי בארחה ו
קדמיה חמריה דרב הונא לחמריה דלני בעא רב הונא לאם
לאסוקי מדעתיה דלני כן: אלמ תכבדי בדרכי: ויל כפיטול

לדרך כאחד ומכבדין בדרכים
אכל אס כל אחר ילך לדרכו וי
ופגעו זה לזה ואירע להם דרך
למקום אחד אין מכבדין
אין המסובי רשאי לטעום
עד שיטעום המכריך ו
ותמי מההו סכ מערבי פסחי
דבזח וסתי אלמא דסתי קודם
המכריך שמה יש חלוק בין אס
אכילה לפתיה אי נמי יל דלא ס
סתה אלא להראות לו מעשה ס
אלא היה צרי לומר יותיר וכירנ
יש כפי לכל אחד ככרני או כנסו
כידו יכולין לפתית אפי קודם
המכריך ונכי ההו סכא היה לו
כנסו כידו והכי אית בירושלמי
אמר ר' בון כסס רב אין המסו
המסובין רשאי לטעום עד סי
שיטעו המכריך ריכל אית סתי
אזכס שלא סתה המכריך במאי
פליגי ר' בון כסס רב סוקוקו
לכנס אחר דריכל דהיה לכל א
אחד כנסו כידו וכן עשה רבי
שמסון בחשה אחת סכצע הח
החצן המוצי והיה כנצע רבי
שמסון אשת שהי לפסחי ואל
והשר מקוצי היה אית אס כצע
המכריך ונתן לכל אחד חלקו
אין צריך להמתין כל אחד עד
שיטעו המכריך והא דאית הכא
אין המסובי רשאין לטעום כו
היכו להקדי ולכצוע מן הפתח
סכצע המכר אבל אחר סכתן
לכל אחד חלקו אין קשדא וכן
צרי לומר בסמוך הכצוע הוא ו
פוטט ידיו תחלה לאכול פתו ו
כא לחלוק ככוד לרבו רשאי ו
ואמאי והא אין המסובי רשאין
לטעו וכו' ואין לומר דמן הטכו
לחודיה קאית אך המכריך אכיל
קודם דאם מה ככוד היה זה א
אלא לפי דפי רס' ניהא גימ סנ
פוטט ידיו תחל בקער להתחיל
באכילה ויחאן וממע סאין ו
צריך למזוג מכנס ברכה לשאר
כנסו היכא טיס בפני האורחי
כנסות סאין פגומות אבל אס
איתן כנסות פגומי יש קשדא

לומר בלשו רבו תר שמש כמתני זה לזה בקער שלשה אין ממתמן
הבוצע הו פושט ידו תחל ואם בא לחלוק ככו לרבו או למי שגדול
הימנו הרשו כידו רבה בכ חגה הוה עסיק לי לברי בירב שמואל בר
רב קטינ קדים ויתב וקא מתמ לי לברי אין הבוצע רשאי לבצוע עד
שיכלה אמן מפי העוני רב חסד אם מפי רוב העומן אל רמי בר חמא משרוב דאכתי לא בליא
ברכה מעוטא נמי אכתי לא בליא ברכה אל שאני אומ כל העונ אמן יותר מדאי אינו לא טועה

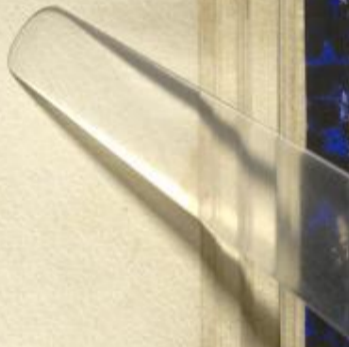
שלשה שאכלו

חטופה סקורי את האלף בחטף ולא בפתח ואמת' אמן והוא צרי' לומר' אמן: קטופה: מתחסר קריא' הכף סאינו מוציא' כפה: סתחא ככר: יתומה: שלא טמע הברכ' אלא טמע טעוני' אמן: והא דאמרי' בהחלי' סבאלכסנדרי' של מצרי' היו מנישי' בסודרי' כשהגיע עת לעכו' אמן: אלת' לא טמעו וקא עכו: הנהו תירע ידעי' שהן עוני' אחר ברכה ועל' איוז ברכ' הם עוני' אלא שלא היו טומעי' את הקול: ולא ירוק ברכה משני' בההיר' פדמה עליו כמשא' אלא טחק קבוע הוא לז: וקא מסרהב ואכיל' ומיהר' לאכו' כדי להצטר'

לזמן וזמנו עליו גזירה לן ס סעודת' קוד' סבאת' ואי איהו מ מחוייבנו עז' בזימן: אלו מיינתו לי ארדיליא וגזיליא לאכא' שם סתואל חביבי' עליו ארדיליא ב בקנו סעוד' והן כמהו נעטריות ולרב' היו חביבי' גזל: וסמוא' היה קורא לרב' אכא' לכבדו: ומי לא אכיל' הלכך לא גזר' סענו סעודת' ומצטר': עיק' שבסעוד' אחר מאותן שהיו בתחלת' היו ההיסב: הא לא חז' ליה והיו לה ברכ' ומז' הבאה כעביר' וכתי' בנצע בך נאך ה' ואלו מר' ה הרי טגול' סאה' של חטו' וטחנה ואפאה ובר' עליה אן זה מבר' אלא מכאן: ומאי חטו' הלוקחיו מעס' האר' ספק עטרן ספק לא עטרן: אכסניא' חיל' של חלק' סמטו על בני העי' לזכ' כטוב' מתלחמתו והרי הם כעניי' לפי שהם שלא במקום: מאכילי' את העניי' ומאי דרוכ' עמי הארץ מעשרים הם (חומר' דרבנן) ב בעלת' הוא: שהקדומו' בסבל' לוי קדם את הכהן ונטל מעשר' בסבל' קוד' סנטל' כהן תרומה גדולה והבהיה לו לזנו' תרומ' גדול' תחל' אחר מחמטו דרחמי' קרייה ראשו' וכתי' מלא' ומעך לא תאח' כמא' תרומ' גדול' של כהן בתוך המעשר' הזה אחד מ מחמטו' טבו לכד' מתרומ' מעש' פעל' הלוי' להם תרומ' ממעשר' וכד' אבהו אשמעי' מתניתין דהכי הוא כד' אבהו דפט' ליה ללוי' מתרומה גדולה טבו: מכל מעשרותיכם' בפרט' לויס' כתיב גבי' ואל' הלוי' תרב' וכתי' בהאי קרא' את כל תרומת' ה' כל כד' תרומ' טבו חייבי' להשרי' ממנו: האי ארנן: משעת' סתמרח' ב בכרי' כעש' דגן' וכיו' דאקרי' דג' חלה עליו רסו' כהן תחלה דכתו' ראשו' דגן' תתן' לו אכל' בסבל' לא ארנן ולא חלה עליו רשות' כהן: ומעשר' טבו והקדש' אס' ה הכעלי' סודי' אותו מנישי' אותו לא קבע' אן לו קביעות' למו' ס שהנך' וכא': והכא' בעש'

תנו רבנ' אין עוני' לא אמן חטופה ולא אמן קטופה ולא אמן יתומ' ולא יורוק ברכה מפיו' בן עזאי אומ' כל העונה אמן יתומה יהיו בניו יתומים' חטופה יתחטפו ימיו קטופה יתקטפו ימיו וכל המארי' באמ' מאריכי' לו ימיו ושנותיו: רבושמוא' הוו יתבי' בסעודת' אתא רב שימי בר' חייא הוה קא מסרהב ואכיל' אל' מאי דעתך לאצטרופי' בהדן אן אכילנן לן אל' שמוא' אילו מיתו לי א ארדיליא וגזיליא לאכ' מי לא אכילנן' תלמידי דרב הוו יתבי' בסעודת' על את' רב אמרי' אתא גבר' רבא דמכרד לן אמ' להו מי סכריתו דגדול' מ ככרד' עיקר' שבסעודה מכרד' ו והלכת' גדול' מבר' אעג' דאתא לככרד' אכל' דמאי' וכו': הא לא חזי' ליה כיון דאי בעי' מפקר' להו לגכסי' והו' עני' וחזי' ליה דתנן מ מאכילין את העניים דמאי' ואת האכסני' דמאי' ואמ' רב הונ' תנא כי שמוא' אומ' מאכילי' את העניי' ואת האכסני' דמאי' מענר' ראשו' שנטל' תרומתו' פשיט' לא צריכי' לא שהקדימו' בשבלין' והפרי' מכנו תרומת' מעשר' ולא הפרי' ממנו תרומ' גדול' וכד' רבי אבהו דאמר' אבהו אמ' ריש לקי' מעשר' ראשו' שהקדימו' בשבלין' פשו' מתרומ' גדול' שנ' והרכות' מכנו תרו' המעש' מן המע' מע' בן המעש' אמרת' לך ולא תרומ' גדול' ותרומ' מעש' מן המעש' אל' רב פפא לאבי' אי הכי אפילו' הקדימו' בכרי' נמי' אל' עליך אמ' קרא מכל מעשרותיכם' תרימו' ומה ראית' האי ארנן והאי לא ארנן מעשר' שני והקדש' שנפרדו' פשיט' הכא בניאי' עסקי' כגו' שנת' את הקר' ולא נתן את החומ' והא קמל' דאי' חומש' מעכב' השמש' שאכל' כזית' פשיט' כיהו דתמי' שמש' לא קבע' קמל' והכות' מומנן' עליו אמאי' לא יהא לא עם הארץ' ותנא אין מומנן' על עם הארץ' אבי' אמ' בכות' חבר' רבא אמ' אפי' תמי' בכותי' עם הארץ' והכא בעם הארץ' דרבנן

אמן יתומ' סאי' טומע' הכרכ' מפי המבר' ועונה אח' האחרי' סטמעו' אמן: תיול' דהא אחרי' בסכה' באלכסנדריא' של מצרי' שהיה שם קהל' גדול' ולא היו יכולין' כלס' לטמוע' מפי' ה המצרי' והיו מנישי' בסודרי' כדי סידעו' חתית' הכרכ' ויעכו' אל' ויל' שהיו יודעי' באז' ברכ' החון עומד' אונס' לא היו טומעי' א אותן' אבל' הכא מירי' סאי' יודעי' כלל' היכ' החון עות' ומתפלל' ובאזה ברכה' הוא עומד' אלא עונה אחר' האחרי' בלא' שמייע' ובלא' ידיעה' כל' המארי' באמ' מאריכי' לזימון נסכותיו' ובלב' שלא יארו' ית' מדאי' נטעמ' לפי סאי' קריא' התוכה' כמשמעה כשהו' מארי' יתיר' מדאי' ומסק' דמלת' דאי' הבוצע' רסאי' לכ' עד' סיכלה' און מפי' רז' העוני' אלו' איתו' ארדיליא' וכו': ומשמע' דכן' הלכ' דרב' נמי' לא פליגי' אבל' אי' את' ה'ל' וככרי' שהסיחו דעת' מלאכנו' אי' סליטו' מצטר' עמהם' והלכת' גדול' מבר' ומיהו' אס' הגדול' נות רשות' לקטן' מבר' ספיר' כדאמכחן' דחל' לרב' מפי' ידך' וכו': ובאבולו' את האכסניא' דמאי' באכסני' ישר' ומוטלי' עליה' לזוכס' והם כעניי' ודוק' דמאי' אכל' טבל' לא דקספן להו' איסור' מית' יואי' כתי' באכסני' של נוי' שהטו' עליה' המלך' נוי' דוק' דמאי' אכל' טבל' לא דאס' כן' סודע' חוכו' מתמו' של כהן' ואמ' רב' הוכא' תנא' כש' און' אן מאכילי' ואל' רב' הוכא' טענת' דכש' אתא' לאשמעינן' דהכי פריך' בכמה' דוכתן' ויל' קתל' דאי' מש' משכחת' תנא' דחל' אן מאכילין' כש' היא' ולא' תיחוש' לאותה' משנה' או' כריתא'

נהכא בעם הארץ דרבנן בריהא דקתני אין מוזנין על ע"ה בע"ה דרבנן: דפליגי עליה דר' מאיר וקאלן כסאיכנ מעשר פידן פיריתו הלכך כותי מוזנין עלתי דעשורי מעשר: איזוהו ע"ה סדכרו חכמים ככל מקנס: שלא סתם ת"ח הוא התלמוד התלמי ב בסברא מהו נותנין לדכדי תפסה טעם והיו מתאספין יחד ועוסקין בכך והיא דנגנת הגור סדרו האמוראים: לא אומין ז עליה רמי בר חמא לא רצה לפרסן לטלסא לזמן: דמטעמי' וימי' בר חמא הוא דלא דק' לא כדק' לשאל מדת רב מנסיא

סלא טעל' תרומתי קסד תרומ' מעשר קאל': פסיטא דאין וז מוזנין דהיכו טבל: סהקדיונו בכרי' לאחר טכתיורח והוקבע לתרומ' וזן התורה קדס לני את הכהן ונטל מעשר ראשן תחלה זא מחמסי' סכנ' הי' ראוי לתרומ' גדול לכהן וסלא טעל' תרומתו דקתני לא תרומת מעשר קאל' אלא תרומה גדולה: מהו דתני' כדאין ליה רב פסא לאכילי' מי הכי אשי הקדיונו בכרי' מי יקלל: אשימון כסף סלא נקבע בן בורה וקורין לן פלוג' כלעז: עד שימול ויטבול ביבמות כ נפקא לן מניקח משה את הדס ויזרק על העם: ואין הוא בלא טבילה: סוף סוף חכמי' לזמן עשר' וכי חזי רב אשי כתי' לעשרה ק קאל': תכנה דרבי' להנטי' רבי ירי חוכתס לקדושה: תפעה כ נראין כעשרה מטר ואזיל לה: אמרי' לה כי מנסוי' הו' נראין כעשרה סאין אדם וכו' כהן כל כך מתקן סין יחד: אמרי' לה כי מכדרי' נראין טעי' תרובין: סכי' ת"ח המתחדין זה את זה כ בכית הכנסת ההלכה מצטרפ' לזיות טלסא: קסן סניח

וחכא בעם הארץ דרבנן דפליגי עליה דר מאיר עסיקין דתמ' איזוהו ע"ה כל שאינו אוכל חוליו בטתרה דברי' ר' מ מאיר' וחכמי' אומ' כל שאינו מעשר פירותו כראוי והע כותי עשורי מעשרי כדחזי' דבמאי דכתיב באוריתא מוזר' וזרי' דאמ' בר כל מצוה שהחזיקו בה כותיים הרבה מדקדקין בה יותר מישראל' תר' איזוהו ע"ה כל שאינו ק קורא קש' ערבית ושחרית דברי' ר' איעזר' ר' יהושע אומ' כל שאינו מנח

מצוה דרכיס סאני תכאן קפה להג' דפי' דמי' פ סמת לן ית' ב"ט האחרון דאב דאכילת כוהג' נלא אחי' יט' האח האחרון דרבנן נדחי' אכילת דאורייתא דכתי' ואחריתא כיוס מר' דהכא חזי' דאחי' תפלה ו דרבנן נדחי' קר' דלעולם כהס תעבדו: וכן מסמע כמי' כריס כתיבות גבי חתן כוהג' ז' ימי' ה המסת' ואח"כ כוהג' ז' ימי' אכילת' ומד' ז' ימי' המסת' ומבטלי' אכלו דאורייתא כ"ס יוס' טוב סני'

תפלין בן עזאי אומ' כל שאין לו ציצית בכגור' ר' נתן אומ' כל שאין מוזה על פתחו ר' יונתן בן יוסף אומ' כל שיש לו כנס ואינו מגדלן לתלמו תורה אחרי' אומ' אפי' קרא ושנה ולא שמש ת"ח חרי' זה ע"ה רמי בר חמא לא אומין עליה דרב מנסיא בר תחליפא דתמ' ספראו וספרי' והלכת' כי נח נפשיה דרמי' בר חמא אמ' רבא לא נח נפשיח דרמי' בר חמ' לא דלא אומין ארב מנסיא בר תחליפא' והתג' אחרי' אומ' אפי' קרא ושנה ולא שמש ת"ח חרי' זה ע"ה' שאמ' רב מנסיא בר תחליפא דמשמע לחו' לרבנן ורמי' בר חמא הוא דלא דק' אבתריה' לישנ' אחרינ' דשמע שמעתתא מפומיהו דרבנן וגריס' להו כצורבא מרבנן דמי' אכל טבל ומעשר וכו' טבל פשיטא' לא צריכא בטבל טבול מדרבנן הו' בעציץ שאינו נקוב' מעשר ראשון כו' פשיטא' לא צריכא כגון שהקדימו בכרי' מהו דתימ' כדאמ' ליה רב פפא לאביי קמל' כדשני' ליה' מעשר שמוכו' פשיט' לא צריכ' שנפרדו ולא נפרדו כהלכתן' מע מעשר שני כגו' שפדאו ע"ג אסימון ורחמנ' אמ' וצרת הכסף בידך כסף שיש לו עליו צורה' הקדש שחללו ע"ג קרקע ולא פדאו בכסף ורחמ' אמ' ונתן הכסף וקס' לו' והשמש שאכל פחו' מכוית' פשיט' אידי' דתנא רישא כוית תנא סיפ' פחות מכוית' והנכרי' אין מומנ' עליו' פשיט' חכא בכמי' עסקין בגר שמל ולא טבל דאר' זיר' אר' יוחנן לעולם אינו גר עד שימו' ויטבו וכמה דלא טבל גוי הוא' גשי' ועבדי' וקטמ' אין מומנ' עליהם' אר' יוסי קטן המוט' בעריס' מומנ' עליו' והתנן נשים ועבדי' וקטמ' אין מומנ' עליהם' הוא דאמ' כר' בל' דאמ' ר' בל' אע"פ שאמרו קטן המוטל בעריסח אין מומנ' עליו' אבל עושי' אותו סנף לעשר' ואמ' ר' בל' תשעה ועכד מצטרפין' מתיבי מעשה בר' איעזר שנכנס לכה' ולא מצא עשרה ושחרר עבדו והשלימו לעשר' שחרר אין' לא שחרר לא' תרי' אצטריכו ליה שחרר חר' ונפיק בחד' והיכי עכיד הכי' והא' אמ' רב יהודה כל המשחרר עבדו עובר בעש' שנלעול' בהם תעבדו' לדבר מצו' שאמ' מצו' הכאה בעביר' היא מצוה דרביס' שאמ' ואמ' ר' בל' לעולם ישכי' אדם לכה' כדי שיוכ' וימנה עם עשרה ראשונים שאפ' מאה באים אחרי' קבל עליו שבר כלס' שבר כלס' סד' לא אימו נותני' לו שבר כנגד כלס' אמ' רב הונא תשעה וארו' מצטרפין' אל' רב נתמן וארון גבר' הוא' לא אמ' רב הונ' ג' נראין כי מצטרפין' אמרי' לה כי מכנפין ואמ' לה כי מכדרי' אר' אמי שני' ושבת מצטרפין' אל' רב נתמן ושכ' גבר' הוא' לא אמ' שני' ת"ח המתחדין זה את זה בהלכ' מצטר' מחו' רב חסד' כגו' אנ' ורב ששת' מחו' רב שש' כגו' אנ' ורב חסד'

איש יבנהוניה הלכה כאחרי

קטן פורח מזונות עליו פי' רמ"ז שהביא ב' שערות ועדין לא הניב ל'ב סנה וי' אחד ולא נהיר' דה"כ אחי' את' בסמוך לאתויו קטן פורח הינו שהביא שתי שערות דקתני בכריתא בהדיא ע"כ פ"ח קטן פורח בת' י'ב סנה ועדין לא הבי' ב' שערות ודונעו סאבין גדולו כדו לבוף ראשן לעיקרן טכ' הו' סיעור' ולהכי קדי' להו פורח שפרחו ונמחו ב' שערות אבל אינן גדולו כל השיעור' והסתא' ה"ס אמרת הכא דמשמע הביא דנקא ונהר' קתני אי' מדקדקין בקטן דמשמע אפי' לא הביא אלא את' לאתויו ק

קטן פורח: ואתי סיפא לבגליי ו ריעא דמה שהנא אומ' כרישא ה הביא שערות הינו פורחו סאבין שערות ממש וכדפי' טכנס בת בתוך י'ב סנה ואת' נהא אמרינן לכו קטן המוטל בעריס עושין אותן סניף: ויל' דהתם איירי ב' בעשרה והכא מיידי בשלשה א' אי' סתא פליגי אהדדי .. ודלית הלכתא ככל הני סתא שמעתתא אלא כי הא קטן היודע ולא כהירא שהדי א' אי' דרך התלמוד מסותר דברי אמוראי' והכריתא שהבי' ראה לדברי ר' יוחנן ב'לא טוס טעם י'נול דקאי אקטן פורח כלומ' ק קטן פורח מזונות עליו הינו ד דוקא היודע למי מברכין: ותר נתרניהו בעינא ולפי' רפי' כל ד דל'א מיידי עובד' דאבי' ורבא לענין אומנו' עליהו אלא לער'

קטן פורח: שהביא סימנים ולא בא לכלל סניף: לאתויו קטן פורח: סאבין מדקדקין ב'אס נ בא לכלל סני' אס לאו ויהי קן סניס י'ב סניס וינס אחד: טלל'א י'ג: מקניה: מקן סלגו מקטנות: ב'נ'ין דלעת' ואית דגרסי מק מקטשי: וקטף הו' סרף האילן כלומ' מעשה שהו' חוכט וינ'א מתוך הסרף הו' כסר אס יהיה עוב': איהו סכר

א"ר יוחנן קטן פורח מזומן עליו .. תנא גמי הבי קטן שהביא שתי שערות מזומן עליו ושלא הביא שתי שערות אין מזומן עליו: ואין מדקדקין בקטן הא גופא קשיא אכרת הביא שערות אין לא הביא לא' והדר תמי' אין מדק מדקדקין בקטן לאתויו מאי לא לא לאתויו קטן פורח: ודלית הלכתא ככל המ שמעתתא: א"א כי הא ראמ' רב נח נחמן קטן היודע למי מברכין מזומן עליו .. אביי ורבא הוו יתבי קמיה דרבא אמ' להו רבה למי מברכין אמרי' ליה לרחמנא: ורחמנא היכא יתיב: רבא אחוי' לשמי טללא: אביי גפק לברא אחוי' כלפי' שמיא: אמ' להו רבה תריכו רבנן הויתו הינו דאמרי' אינשי בוצין בוצין מקטפי' ידיע' .. אמ' רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת

מהו קטן היודע למי מברכין דמשמע לאו פורחין הו' דא"כ מאי רבותיהו אס יודעין למי מברכין: ורבא נמי דעבד הינו לת להראות טוס בהס בינה והס קטנים ולא מזומן עליהו .. ואומ' ר' יצ' חב' דלית הלכתא ככל הני שמעתתא מיהו הלכה כרוב' דאין קטן ממש עושין אותן סניף בעשרה והכא רב' צינן פורח ויודע בשלשה ולית הלכתא ככל הני שמעתתא לא קאי ארוב' .. ודיקא נמי שהרי משסיק התלמוד בינתיים באותו מעשה דלעולם יסכים אדם ובתיא כותיה אלא קאי אהני שמעתתא דכתרת תני כותי' דימכיס כג' תעשה וארן וסכת נטנים ותעש נראין כעשרה נטנים מחדדי' וקטן פורח אב' דתנא בריית הכי לאתויו פורח יעמידנה רב נחמן באינו יודע למי מברכין והינו נמי כרוב' דאין לעי' קטן אי' מזומן עליו: פי מוטל בעריסה עד סידע למי מברכין אבל עושין אותן סניף בעשרה פי לכה' והה' לתפלה: דבהא לא פליגי רב נחמן דכי בעי' יודע או פורח כדפי' ה"מ לזמון ג' אבל לסניף מורה לרוב' דשניף ליה והה' לתפלה דקטן מצטרף: ודיקא נמי דפרי' עלה מומעסה דר אליעזר שהיה לתפלה לרוב' דמיידי בכה' ומיהו תו' דכבראשי' רבה קאת' עלה דר' רוב' דהא הו' דתי' לכה' אבל לתפלה לא נהיה אומר ר' דאין הלכה כן לפי שחולק על תלמודו של ר' רוב' דרוב' רוב' לבעין תפלה נמי קאת' מדפרי' מצובדא דר' אליעזר דמיידי בתפלה: ויש מצטרפין קטן לתפלה רק סיהא חומס בידו ואומ' ר' דמנהב טעות הו' דכי היכי דאין אטו ארין גברא הו' הכא נמי אטו חומס גברא הו' ועוד הא דקאת קטן מצטרף הינו אפי' בלא חומס: ועוד דלא חזינן בשום דוכת' דמהני אלא בעובדא דעבוד הסנה כשעולין בעליהו כשרקין דר' אליעזר דקאת בשלשה מצטרפין את הסנה דר' אליעזר אומ' בעשרה וא' כתיבטו מביאין ס' ועושין עגולה וכו' ואין חזיר' שס סיהא הקטן אומ' השת' והתם נמי לא קאת' אלא ס' העשויה בגלין: אבל חומסין שלכו לא ומיהו קאת' כירושלמי א"ר ינסי' זמני' אכלית' עס' ד חלפתא אבא ועס' ד חניכא בר סרסי' חביבי' ולא מזומן עליו: עד סה שהבאתי ב' שערות ומשום דלהצטרף לזמון לא עברין עובד' עד סיביא ב' שערות ומתוך ירושלמי זה פרי' דאין עושין קטן נ סניף בעשרה לא לתפלה ולא לכה' נב' היה אומ' ר' עבס' ר' עב' צו' לא היה נוהב לעשות כן לעשות קטן סניף בעשרה ולא עשה מעשה והלכך אפי' חומס בידו לא מהני כדפי' כאן דלא אתני קטן לבדו: גס חומס בידו לא אתני: ומיהו קטן פורח כשרח' וי יודע למי מברכין משמע מברכין עליו גס בשלשה בכריתא וליכא מאן דשליב' וזה לשון רבינו שפוסק מסקנא דמתא אי' עושין קטן סניף בעשרה לזמון ולתפלה ולשלשה עד סיביא ב' שערות כעובדא דר' ינסי' בר' חלפתא בירוש' ויהא דקט' לשלשה ב' אי' פליגי אהא דאמרי' כירושלמי קטן נסת' עושין אותן סניף: אומ' ר' דג' התם קטן לט' כלומ' סניף לקריאת התורה קאת' .. ודוקא התם במגילה משמע דקטן עולה למנין ז' דקאת' הכל עולין למנין ז' אפי' קטן אפי' אשה אי' לא הו' משום כבוד כבוד: אבל לשאר דברים לא ואפי' אס אסכחינן בשום דוכתא דקטן אפי' לתפלה הינו דוקא ס' העשויה בגלין: אבל חומסין שלכו לא לשירי' ר' חומס אינו מועיל כלל ביד קטן אבל קטן לחוד הו' סניף אבל תרי' לא כי קאת' גבי עובד' דר' אליעזר: ור' פי' דהתא מירושלמי דר' ינסי' בר' חלפתא דוקא כ' מיידי .. אביי ורבא הוו יתבי וכו' ואת' היכי דמי אי' הו' קטנים פורחין מאי ד רבותא הנה בהו' שהביטו כלפי' תבלה אלא כריך לומ' דהאי לאו לאומנו' עליהו אלא קא מנסי' להו כי היו קטנים עובא אלא לכסותיהו קא עכיד טהיה בהן בינה ..

שלוש שאכלו

תשעה שאכלו דגן ואחד ירק מצטרפין ויהי הלכת שאחר שאכל ירק או שתה כוס יין מצטרף ואפי' כדרך שאכלנו יכולין לומר שהרי אכילה בכלל שתיה ויש סדונו לומר דהיו דוקא לזמון עשרה אבל לשלמה לא מצטרפי דהרי לעיל נמו' מ' מחזירינן עפי' בצרוף ב' מעשרה ומי' בירושלמי תני סכים שאכלו פת ואחד ירק מחזירין וכן פסק ר' בתוספתא והסדר מקובץ מפרס דאין הלכה כאותה בריתא בירושלמי חזק' שהרי מסיק עלה התם מתני' כרסבב כלומר ורבנן פליגי דלא מצטרפי ואין ה' הלכה כיהי' ועוד דא"כ ק"ש דר' יוחנן ארר' יוחנן דהכא את' ר' יוחנן דלעולם אינו מוציא עד שיאכל כזית דגן הא מצטרף ס' ספיר אפי' לא טעם אלא שתיה כעובדא דר' שמעון בן טח' ו' ובירושלמי קאמר ר' יוחנן לעובד' אין מחזירין עד שיאכל כזית ו' ומשמע אפי' מצטרף אלא ש"ס כאן לעשרה ובירושלמי איירי בזמון שלשה ולהטיל לעשרה אפי' איכא סכים ושלמה טעמו מצטרפי' ושתיה בכלל אכילה ולא קפדינן אלא ארוב' דמכבר עד שיאכל כזית דגן משמע שאם אכל כזית דגן סיב

שיכול להוציא אף אחרי שאכלו כל הסוכב ויתוי והרי כזית אינו חייב אלא תדרבנן והיכי אתי תדרבנן ופטר דאורייתא דהא אף שרק מי' סמתי תבא מ' ומארה לתי' שאשתו ובניו חבר מברכין ל' ולא מי' לאוקמי ד' דלא שרי לקטן שיכול להוציא אכית אלא כדאכל אכית כזית ד' דאתי קטן דרבנן שהגיע לחינוך ופטר אכית שאינו חייב אלא תדרבנן' הא אם אכל אכית כדי שביעה אינו יכול לפטורי דשי' רטו' דמחוייב דרבנן מחו מחוייב קרינן ביה אכל קטן שהגיע לחינוך לא תקרי מחוייב דרבנן דאכית חייב לחכמו אכל עליו אין סנס חייב וק"ס לפי' מ"ה כיון שאינו מן התיר' אינו מוציא אחרי' מחוייבין' ועוד דוחק לומר בקטן שהגיע לחינוך קרי אינו מחוייב תדרבנן' דאם אינו מחוייב אפי' תדרבנן אם כן אינו פטור את אכית וכה"פ פ' פירש דאחר שאכל כזית אינו יכול להוציא אחרי' שאכלו כדי שביעה דלא אתי דרבנן ופטר דאורייתא אכל כשלא אכלו גם ה' האחר' רק כזית פטור אף ולא היא דהא סומכין אעובדא די דינאי וחבריו והא אכלו כדי שביעה ואפילו הכי קא חזינן דקא פטר להו שמעון בן טח' אלא נראה לחלק דקטן שאינו בר חובב כלל דאורייתא אפי' אכל כדי שביעה הלכת אינו מחוייב בדבר קרינן ביה ולכך לא מסיק ליה אי אכל סיעורא דאורייתא אכל גזיל טהור בר חובב מן הצורה כי אכיל כדי שביעה מחוייב בדבר קרינן ביה אפי' לא אכל כלל כדאמר בר' ראש השנה כל הברכה אפי' טיב' מוצי' חוץ מברכת הלחם וברכת היין והיו טעמא דכל ישראל ערבי' זה בזה וזה בברכת המזון אפי' טיב' מוציא כדשרי' וכזית דגן אינו כריך אלא טיוכל לומר שאכלנו משל' ד' ד

שילת משמיה דרב תשעה אכלו דגן ו ואחד אבל ירק מצטרפין אר' זירא בעאי ממה מרב יהודה שמנה מהו שב שבעה מהו ששה ודאי לא מבעיא לי אמר ליה ר' ירמיה שפיר עבדת דלא מ' אבעי לך התם טעמ' מאי משום דאיכ' רובא הכא נמי איכא רובא ואיהו כבר רובא דמנכר בענן ינאי מלכ' ומלכת' כריכו רפתא כהדי' הודי' ומדקטל להו לדבנן לא הווח ליה איניש לברוכי להו אמר לה לדבי' תהו מאן יהיב לן גברא ד דמכר לן אמרה ליה דביתוהו אשתבע לי דאי' מיתנא לך גברא דלא מצערת ליה אשתבע לה אייתת' לשמעון בן ש שטח אחוה' אותביה בין דידיה לדידך אל' חזית כמה יקר' עבידנא לך אל' לאו את קא מוקרת לי לא אוריתא היא דמי דמיקרא לי דכתיב סלסלה ותרוכמך ו ובין נגידי' תושיבך אל' קא חזית דלא מקבלי' מרות יהבו ליה כסא לברוכי א אמר היכי אכריך ברוך שאכל ינאי וחב וחבריו משל' שתייה להווא כסא יהבו ליה כסא אחרניא ובריד' אמר ר' אבא בריה דר' חיי' בר אבא אר' יוחנן שמעון בן שטח דעבד לגרמיה הוא דעבד דה דהכי אר' חיי' בר אבא אר' יוחנן לעולם אינו מוציא את הרבים ידי חובתן עד שיאכל כזית דגן מתבי' רשבג' אום עלה והיסב עמהם אפי' לא טבל עמהם לא כציר ולא אכל עמה' לא גרונת אחת מצטרף' אצטרופי מצטרף אבל להוצי' את הרבים ידי חובתן עד שיאכל כזית דגן אתמר נמי אמר רב חנא בר יהודה מש משמיה דרבא אפי' לא טבל עמהם לא כציר ולא אכל עמהם לא גר גרונת אחת מצטרף' ולהוציא את הרבים ידי חובתן אינו מוציא עד שיאכל כזית דגן אמר רב חנא בר יהוד' משמי' דרבא הלכת אכל עלה ירק ושתה כוס של יין מצטרף' להוצי' אינו מוצי' עד שיאכל כזית דגן

ואיהו סבר' ד' זירא שהיה קובל ומתחרט על שלא טבל על השם הסט' סבר דלמא רובא דמכבר ספיר בעינן דליכול דגן ואי כ' בעי מוכיה טעה לא היה מתיר' ינאי מלכא ומלכי בית חמוני חמוניכא היה והרב חמוני ישר' טכאז לפסלו מן הכהונה במס' במסכת קדושין: שלמה ותרו ותדוממך סיפי דקרא תככרך כי תחכבנה: היכי אכריך ולא כהכתי' אמר כדרך שאכל ינאי וחבריו משלו בתימיה: שמעון בן טח' דעבד סוכר להוציא ידי חובתם בטביל כוס אחד ס' ססיה: לגרמיה הוא דעבד אר' ארס מודה לן: עד שיאכל כזית דגן ומכי אכל כזית דגן מיהא מסיק אבג' דכזית דגן סיעורא דרבנן הוא כדאמר בר' ר' ש' סמתי ויהו כיון דמחוייב תדר תדרבנן מחוייב בדבר קרינן ביה ומוציא רבי' ידי חובתם' וזית בקטן שהגיע לחינוך הא לא את' הכי הוה אפי' תדרבנן לא מחוייב עליה דאכיה הוא ד' דדמי לחכמויה וכה"פ פסק דוקא דאכלו אינה כזית או כביעה ד' דכזיתיה אכל אכלו ושבעו לא מפי' ואי אש' להעמיד דהא ינאי וחבריו אכלו ושבעו ואפ' אינה סמעו בן טח' ואפ' דלגמרי' הוא דעבד טעמי' הטו' דלא אכל כז' דגן הא אכל כזית דגן הכי עלה והיסב עמהם אפי' לא טבל עמהם לא כציר ולא אכל עמה' לא גרונת אחת מצטרף' אצטרופי מצטרף אבל להוצי' את הרבים ידי חובתן עד שיאכל כזית דגן אתמר נמי אמר רב חנא בר יהודה מש משמיה דרבא אפי' לא טבל עמהם לא כציר ולא אכל עמהם לא גר גרונת אחת מצטרף' ולהוציא את הרבים ידי חובתן אינו מוציא עד שיאכל כזית דגן אמר רב חנא בר יהוד' משמי' דרבא הלכת אכל עלה ירק ושתה כוס של יין מצטרף' להוצי' אינו מוצי' עד שיאכל כזית דגן

שלשה שאכלו

ובשבת מתחיל בנחמה כלומר אינו צריך לא לסיים ולא להתחיל במל סבת אלא מתחיל ומסיים בנחמה כגון ירושלם קרוי כח נחמה כל היכו דמתחיל בין רחם בין נחמנו: בכרמה שתקנו חכמים בהטוב והמטיב: איכא ביניהו דיעבד לרבנן בתראי ומהדרין ליה: בדתך קרנ גר אשר נתן לך זו הטוב והמטיב ולא גר ביבנה תקנה אלא בדר: כסאחא טבעי מכוה לברך ולהודות על טבעי: כסאחא רעב והוא בא להטיק את רעבו עי כרייתו טל הקכה לא כמ טזה צריך לברך להקכה ויתר: אינו צריך לקח זה ולא גר בדר אשר נתן לך זו הטוב והמטיב: אלא וברך את לחמך: בך על לחמך: כי הוא יבר הזבח ואחכ יאכלו הקרנא: למדת טטעון לברך לפני אכ אכילה על הזבח הוא אונם ברנ: אקבו לאכול את הזבח והיכן כ טונן והבט תאכל: כל כך למה יהיו מאריכות בכריהן: שאין מלכות נוגעת בחברתה לפי נ טטמנאל היה מנהיב את ישראל ושאול היה נוטל את הטרה מ מטרבר טמנאל חלני ואורך ד דברי עככ לפי טעה: בין מדה טונה והערה מדה טונה היא: מלכו בית דוד בכוכ ירושלם טעל ידו נתקדשה ירושלם: וצריך טחבור כרית בכרמה הארץ טעי כרי נתנ לאברהם בפרט מיל ונתתי לך ולזרעך אחרך את ארץ ונגורך: וצרי טחכו כה תיר טאף כוכו התיר והמנות ירטו את הארץ טחמל למען תחיון ורבייתם ונאחטם וירשתם את הארץ: וצריך טיק טיקדי כרית לתורה כגון על ו בריתך טחממת כטטרנו ועל תערת טלמדתנו ועל חיים ט חטנתנו: תורה נתנה בטלנו כריתות: בטלם מקומות נתנה תורה לישראל בסיני כאהל מ מועד וכהר גריזים וכערבות מואב ובכל אחד כרת ברית כדתני כחמט טוט ארני בכלל וארני כפרט וכן יוכ כאהל מן מועד טכ אלה דברי הכרי אט כנה ה אתמטה לכרות את בני ישראל בערבות מואב מלבד הכרי אשר כרת אתם בחורב וכתני וטמרתם את דברי הכרי ונג: מילה נתנה כגו כריתות כפרט מילה טנתכ לאברהם אבינו הם כתוכים: בתחלה ו וכסוף כורך ה אלהינו ועל כ כלס ה אלהינו אטו מודים לך:

אמר רב גומן משה תקן לישראל ברכת הון בשעת שירד להם מן יהושע תקן להם ברכת הארץ כיון שנכנסו לארץ ודר ושלמה תקנו בונה ירושלם דוד תקן על ישראל עמך ועל ירושלם עירך ושלמה תקן על הבית הגדול והקדוש הטוב והמטיב ביבנה תקנוה כנגד ה הרוני בתר דאם רב מתנה אותו היום שנתנו הרוני בתר לקבורה תקנו כיבג הטוב והמטיב הטוב שלא הסריחו ו והמטיב שנתנו לקבורה תר סדר ברכת המזון כך הוא ברכה ראשונה ב ברכת הון שנייה ברכת הארץ שלישית בונה ירושלם רביעית הטוב והמטיב ובשבת מתחיל בנחמה ומסיים בנחם ואום קדושת היום באמצע ר איעור אום רצה לאומרה בנחמה אומרה ככ בכרת הארץ אומרה בכרמה שתקנו חכמי ביבנה אומרה וחכמי אום אינו

מתחיל בנחמה פי הקנכ לאו דוקא מתחיל ב בנחמה ומסיי אלא כלנו דאין צריך להזכי טל טבת לא כפת בפתיח ולא בנחמ אלא באחמ אכל מתחיל ומסיים בנחמתי ירושלם כמו בחול שאמר רחם וחותם בבונה ירושלם יוט ט טמתחילי בנחמנו וחותמין כ בנחמת מין עירנו וככנין ירו וירושלם וכותבי טעם לדכריה דרחם היו לטו תחיון ואין אונם תקנוכי כטבת אכל כחם אינו לטו תקנוכ אלא כמו הנחם על הרעה לעמך ולא כהיר: דהכל משמע לטון תקנוכים ואין לה להקפיד אפי אי היו לטו בקטה כדאמרי כירושלמי טבת סך אלו קטרו יהו לנו רוענו זוכנו פרכסנו כטבת אל טעם כר כרכות סך הוא ומנהג טנות ה הוא המטה ברכה טל חול:

אומרה לא בנחמה בלבד חכמי הינו תנא קמא איכ ביניהו דיעבד תר מנן לכה מן התור טג ואכלת ושבעת וברכת וברכת זו ברכת הון את ה אהיד זו ברכת הזמון על הארץ זו ברכת הארץ הטובה זו בונה ירושלם וכן הוא או ההר הטו הזה והלכ אשר נתן לך זו הטו והמטי אין לי לא לארדיו לפנו מנן אכרת קו כשהוא טבע מברך כשהו רעב לכש ר או אינו צריך דרי הוא או ואכלת ושבע וברכת זו ברכ הון אבל ברכ הזמו מגדלו לה את נפק על האר זו ברכ הארץ הטובה זו בוג ירושלם וכן הו או ההר הטו הזה והלכ הטו והמטי ביבנתקנוה אין לי לא לארדיו לפנו מנן תל אשר נתן לך משנתן לך ר יצחק או אינו צרי דרי הו אום וברך את לחמ ואת מימך את וכירך לא וברך ואימתי קרוי לחם קוד שיאכלנו ר נתן או אינו צרי דרי הו או כבואכ העי כן תמצאו אותו בטר יעל הכמת לאכו כי לא יאכ העם עד בואו כי הו יבר הזוב ואחכ יאכ הקרואים וככ למה לפי שהנשי דברנו הן ושמוא אמו כדי להסתכל ביפיו של שאול דכתי משכמו ומעל גבוה מכל העם ור יוחנן או לפי שאין מלכות נוגעת בכרת אפי כמלא גימ ואין לי לא טה ברכת התור מנן אר ישמעא קו על חיי טעה מברך על חיי עה לא כש ר חייא בר נהמני תלמידו של ר ישמעא או משו ר ישמעא אינו צרי דרי הו או על האר הטוב אט נת לך ולהלן הוא אום

ואתג לך את לחו האב והתו והמצו וגו ר מאיר או ממ שכשם שמבר על הטוב כך מבר על הרע תל אשר גל ה אהיד דיינג בכל דין שרנג בין מדה טוב ובין מד פורענות ד יהוד כן בתר או אצ דרי הו או טוב הטוב טוב זו תור וכן הו או כי לקח טוב גל הטובה זו בן וכן הו או ההר הטו הו

מאן דאין צריכה מלכות קסבר דרבנן הנכך לאו ברכה ה
הסמוכה לחברתה היא שאינה מכה ומיד אינה צריכה מלכו
קסבר דאוריית היא ומכה היא כדאמ' לעי' אשר נתן לך זה
הטוב והמטיב והוא לא ברכה הסמוכה לחברתה ומיהו טו
פועל בה כבדו לפי שפיתחה
היא חתימתה טבלה הנדאה אחת
היא ואין השם ודומה לברכת
השירית והמכות : כונן ירושלים
לא בתמינה אם חתם ב' לאו ח
חתימה היא הלא עיקר ברכה ד
ירושלם היא אלא אימא אף מ
מושיע אם בא לחתום מושיע י
ישראל ולא חתם ב' יצא שפשו
שפשו י ישראל ה' כונן ירושל
פועל בחדא כשהתחיל בברכה
לא אין רחם ה' על ישראל עמך
ועל ירושלם עירך אלא אחת מ
מהן וכשחתם חתם בטעם מ
מושיע ישראל וכונה ירושלם :
אין חותמין בטעם שדומין ל
לענושי ומכות חבילות כי הכי נ
דאין חתם חתם ב' קדושו על כונ
אחד : מקדש השם ישר והמוני
יהא לכ' למימי ישראל מקדשו
לשבת חומי דאלו חומי תלמי
בכד לקדש חדשים ע"פ הרמיה
יחבל שבת קדישא וקיימא : חתם
חזן וילם הכא חזן היא חן כאן
אלא ברכ מקד' שמבר להקב"ה
שמקד השבת והחומים אבל מו
מושיע וכי תיתי מילי טיבה וא
ואין כללן שני דברו בברכה
אחת ולא גר' הא כה תלי נכ"ב
גר' הכי חזן חזן וילם חני תיתי
קדושי טיבה ומורה ר' דחתימי
בהו בשתי אבל כחתי חזן חתם
הי נכחד בעי למחתי ואינו כר'
לי דאף חתי לי לר' חתמי בשתי
נהכא היכו טעור דהא כהא תלי
ולא היה לו לכלול ולגז' חן חות
חותמין בשתי וענ' ר' כי אמרה
לאו אכחמה אמרה : פותח בעל
ישראל עמך כנ' דבעינן חתימי
מעין שתיחה : ורב נחמן כנ' כ
ב' תפושתי ישראל היא דכתיב
ב' ה' הוא כדתי ישראל יכנס :

תני ר' איעז' או כל שלא אמ' אר' חמד
טוב ורחב כברכ האר' ומלכו ב' בבי
לא יצא יח' גחום הזקן או צרי שימכר
בה כרי' ר' יוסי או צרי שימכו בה תורה
פל' מו או צרי שיקרי ברי' לתורה שו
נתנבג בריות וזו נתנה ב"ג בריות
ר' אבא או צרי שיאמ' בה הורא תחלה
וסוף והפוחת לא יפחות מאחת וכל ה
הפוח' מאחת דרי זה מגונ' וכל החות'
מגחיל ארצות בברכת הארץ ומושיע
את ישראל בבי הרי זה בור' וכל שאינו
אום ברית ותור' בברכת הארץ ומלכו
בית דוד בבי לא יצא יח' מסייע ליהל
לר' אילעא דאר' אילעא אר' יעקב בר
אחא משום רבינו כל שלא אמ' ברית
ותורה בברכת הארץ ומלכות ב' בבי
לא יצא ידי חובתו פל' ג' בה אבא יוסי
בן דוסתאי ורבנן חז' אמ' הטו וחמטי'
צריכה מלכות' וחד אמ' אינה צריכה
מלכות מאן דאמ' צריכה מלכו קסבר
דרבנן' ומד' אינ' צריכה מלכות קסבר
דאוריתא' תר' מהו חותם בבי ר' יוסי
בר' יהודה אומ' מושיע ישראל' מושיע
ישראל אין ב' לא' לא אימ' אף מושיע
ישראל רבה בר רב הונא אקלע לבי ר'
ר' ש' גלותא פתח כחדא וסיים בתרתי
אם רב חסדא גבורתא למחתם בתרתי והתנא ר' אום אין חותמין ב
כשתים' גופאר' אום אין חותמין ב' זים' איתבי' לוי לר' על הארץ
ועל המזון ארץ דמפקא מזון' על הארץ ועל הפירות ארץ דמפקא פ
פירות מקדש ישראל והומני' ישראל דקדשיהו לזמני' מקדש ישראל
וראשי חדשי' ישראל דקדשיהו לראשי חדשים' מקדש השבת ישר
ישראל והומני' חוץ מזו ומאי שנא הכא חדא הי' דתם תרת' כל חדא
וחדא באפי' נפשה' וטעמ' מאי אין חותמין בשתיים לפי שאין עושין
מצות חבילות חבילות' מאי חזי עליה אמ' רב ששת פתח ברוח על
ישראל עמך חותם בבי משום שנ' כי ה' גרתי ישראל יכנס' אימתי בונה ירושלם ה'
בזמן שנדחי ישראל יכנס' אל' ר' זירא לרב חסד' גתי מרונתמ' אל' ברכת מזונ' לא גמירנ' ותנווי' כתיב אל' מאי האי' אל'
דאקלעי' לבי ריש גלות ובריבי' ברכ' מזונ' וקפיה רב ששת לקועיה עלי' כחוי' ואמאי דלא אמרי
לא כרי' ולא תור' ולא מלכו' ואמאי לא אמרת' כדרכ' חנגא אמ' רב' דאמ' רב חנגא אמ' רב לא אמ'
ברית ותורה ומלכות יצא' ברית לפי שאינה בנשים תור' ומלכו' לפי שאינן לא בנשי' ולא בעבדים'
ואת שבקת כל הג' תנאי ואמוראי ועבדת כרב'

ברית ותורה אין צרי' להזכיר ברית ותורה נחיים ומזון
דדי להזכיר על בריתך שחתמת בבשרנו ועל תנ'
תורתך שלמדתינו וכו' דאינו ברית ותורה ותלמודא לסמנא
בעלמא נקטיה' כואן דאין אינה צריכה מלכות קס
קסבר דאוריית' : הק' רט' הנחיל
והי' דאוריית' אחי' פותח בבר'
הא סמוכה הי' יתיר דק'ר' היא
והיו הורא בעלמ' ככרכ' פירות
וכברכת מצו' יתיר אחי' טיבו
אחתה יתיר מטא' בברכות הסמו
הסמוכו שחתימות ולא שחתימות
הנחיל ודאוריית' היא היה לנו לה
להאריך בה ולחתי' בברוך ולא
לשכתה מטא' סמוכו' יול' דאין
הכי נמי ולמאן דאין ליה מהיא
דאוריית' היה חתם ולא פותח ו
וכן חתי' בתוספת בהדי' ר' יוסי
הגלילי היה מאריך בה וחותם'
ומיהו אין ק'ל שהיא מדרבנן ו
ולכך צריכ' מלכו' כדאמ' צריכה
ב' מלכו' בר' מדירה' לומר
פצריכה במלכותי בר'
מדירה חז' מכי דלאן אורח וכנ'
יוגס' בה אין יכולי' לגז' מלכות
דהא סמוכה היא על כן איתרי'
בהטוב והמטיב הנחיל ואח' בה
מלכו' דכי דלאן אורח ארע' וכנ'
אין נמי דברכת הארץ ארע' ש
מהיא סמוכה לחברתה הנחיל ו
לא נתקנו בזה אחר זה דיהנשע
תקן ברכת הארץ ויגסה תקן ב'
ברכת חזן ומשום הכי נקט מל'
מלכות דלא הו' סמוכות' ומיהו
אין הנחיל ונתקנו על הסדר א'
אין חזן פותחין בברוך' יוסי ט
סנהגין לומר ככי מלכות'

ברוך שכתן סבתות למנוחה וכו' נאלת והא סמוכה היא יול הנאיל ולא כתקנה עס אלא לאומרה לפרקי כפסכח רצה והחלי
והחליבנו אין זה קרני סמוכה נכריך פתיחה ככרוך וכברכת של יח ברכות כולם סמוכות לברכת אל חי וקיים או
אי נמי אלהי אברהם הינו מלכות כדאמרי משכב העולם לא היה אדם שקראו להקבה ארון עד שבא אברהם וקראו ארון סב
ה' אלהים מה תתן ל... ואם הוא יט כולל ואמר ברוך שכתן סבתות למנוחה ויט לעמנו ישראל לשמחה וכן כי מקלע סבת
ורח... אי בעי אכיל

ואי לא לא אכיל נאלת והא הוי רח מיני
דלא להתענות בהן כמגלת ת
תעני יול דהס אי בעי אכיל אי
בעי לא אכיל פת טיחויבנו ב
בברכת המזון: אכל ביש כריך
לאכול פת ותיני דאלו בסכה אי
בעי אכיל ואי לא בעי לא אכיל
חון מליה הראשון דיליק חת
חמשה עשר חמשה עשר מחב
המנות וול דהס שאינו כריך ל
לאכול בסכה אם לא ירב אכל
בסביל יט כריך לאכול ואלת
מאי כפקא מינה אם כריך לאכ
לאכול בסביל יט או בסביל סכה
ומיהו אות רבי יהודה דכפקא
מינה כגון שירדו גממי ואכלו ח
חון לסכה דהשתא אם לכבו יט
סביר אכל אם בסביל סכה ב
ביט ראשון כריך לחון ולאכול
בסכה לאחר טיפסקו הנשמים
דילפינן חמשה עשר ומתו הת
המנות אכל בשאר ויניס אינו
כריך והא דאמרי פרק אלגו דב
דבריו מד בריה דרבינא הנה י
יתיב בתענית כלה שתא חמשה
סוהיה מתענה ביש מפרס ר' ד
דבתענית חלוט קארי אכל ב
בשאר תעניות חסור ושעודה
שלישי של סבת היה מסופק ר'
דמחא אי בעי לא אכיל אלא מי
מיני תרמינו כדשי רית כדאמרי
בסעודת סכה ומי בכתיבות פ
פר אבס חשי גבי משרה אשתו
עי שליט ג' סעודות ג' משל סבת
ח' חמשה דכלן סוות ומיהו א
אם אכל סעודה רביעית וסכח
של סבת לא הדר לרישא דוראו
אי לא בעי לא אכיל הק סעודה
רביעית כלל...

אם רבה בר ברחנה אכילתו הטובה
והמטיב צריכה מלכות מאי קמל כל
ברכה שאין בה מלכו לא שמח ברכה
והא אמרה ר' יוחנן חדא ומנא אר זירא
לומ' שצריכ שתי מלכות חדא רידהו
וחדא רבונ' ירושלם אי הכי נבעו תלת
חדא רידהו וחדא דבונה ירושלם וחדא
דברכת הארץ לא ברכת הארץ מאי ט
טעמ לא משום דהווא לה ברכה הכס
הסמוכ לחברת' בונה ירושלם נמי לא
תבעי דהווא לה ברכה הסמוכ לחברת'
הוא הדין דאפי' בונה ירושלם נמי לא
בעי לא אידידאם מלכו כי דוד לאו
אורח ארעא דלא אמ מלכו שמים רב
פפא אמ הכי קאמ' צריכה שתי מלכות
לבר מדידה יתבר זירא אחורי דרב
גדל ויתברב גדל קמי דרב הונ' ויתב
וקאם טעה ולא הזכיר של שבת אום
ברוך שנתן שבתו למנוח לעמו ישראל
כאהב לאות ולכרי' ברו מקדש השב

לאו אורח ארעא דלא אי מלכו
סמיוס בבונה ירושלם הלכך מ
מהדר לה כהטון והמטיב ואמר
מלך העולם הטוב והמטיב: עתי
מלכותי כגון אכינו מלכנו: א
אדירנו בגראנו גאלכו קדושנו
קדוש יעקב רעבנו רוע ישראל
המלך הטוב והמטיב לכל וכו':
לבר מדידה שפותח ככרוך א
אפה ה' אלקי מלך העולם וכו':
ויתבי רב גדל וקאמר טעה כו':
אל רב הונא לרב גדל מאן אמ
אמר: ולא ידענא ר' זירא קאל
לא ידענא אי אמ רב גדל לכרי'
ולשמחה אי לא אמ לשמחה ואי
אמר ומטיב רב אי לא אמ:
אי חתי' בה מקדש ישראל וראשו
חדשים אי לא חתים: הדר לרי
לרישא לתחלת ברכת המזון כ
כדאמ גבי תפל עקר את רגלי
חזור לראש התם הנה חתים ע
עקירת רגלים אכל הכא סיוס
הכרסה הנה עקירת הרגלים: ו

אל מאן אמר רב הדר יתיב וקאמ' טע' ולא הזכיר של יט אום ברוך
שנת' מי טובי לעמו ישראל לשמחה ולזכרון ברו מקד' ישראל והומני'
אל מאן אמר רב הדר יתיב וקאמ' טעה ולא הזכיר של רח אום ברוך
שנתן ראשי חדשי לעמו ישראל לזכרון ולא ידענא אי אמ בה שמח אי
לא אמ בה שמחה אי חתי' בה אי לא חתים בה אי דידיה אי דרביה:
גדל בר ממומי הוה קאי קמי דרב נחמן טעה רב נחמן וחדר לרישא
אל מאי טעמ עביד מר הכי אל דאמ רבי שילא אמ רב טעה חזור ל
לרא' זוחאמ רב הונ' אמ רב טעה אום ברו שנתן אל לאו אתמ עלה
אם רב מנשיא בר תחליפא אמ רב לא שנו גא שלא פתח בהטוב וה
והמטי' אבל פתח בהטוב והמטי' חזור לראש' אמ רב אידי בר אבין
אמ רב עמרם אמ רב נחמן אמ שמוא טעה ולא הזכיר של רח כתפ
בתפלה מחזירין אותנו בברכת המזון אין מחזירין אותנו אמ ליה רב א
אבין לרב עמרם מאי שגא תפלה ומאי שגא ברכת המזון אל אף לרי
לדידי קשיא ליו שאילתיה לרב נחמן ואמ ליי מניה דמר שמוא לא שמיע ליי גא נחזי אנן תפלה
דחובה היא מחזירין ברכת מוונא דאי בעי אכיל אי בעי לא אכיל אין מחזירין אותו גא מעתה
שבתות וימים טובים דלא סגי דלא אכיל הכי נמי דאי טעי הדר אל אין דאך שילא אמ רב טעה ח
חזור לראש והאמ רב הונא אמ רב טעה אום ברוך שנתן לאו אתמר עלה לא שנו גא שלא פתח
בהטוב והמטיב אבל פתח בהטוב והמטיב חזור לראש'

עד כמה מומני וכו' ה' ברכת החזן בלא זמן אלא רבותא אשמעינן דאפי' על כזית מומנין .. אם עבר נופסיס .. פי רשיבפסחים מקום ששמו נופסיס וכל דא"כ הנה ליה למיזי וכמדתינו לכל רוח כדקאחז

מודיעי ולפניו אלא זל שאינו מקום נופסיס הויא לשון ראייה והפ' א"ס הרחיק מירושלם כל כך שאינו יכול לראות ירושלם טו שורפו בתקומו .. ר' באיר סבר ואכלת ז' אכילה ואכלה בכזית ואזני דהני קראי אסתכת בעלמ' ניטרו דמדאוריית

בעינן טכיפה גמורה כדאחז פראק מי שמתי וזאי לא אשא סב פני לישראל וכו' .. וכן אמרינן התם כן תברך לאכינו ומקו ל

לה במאן דאכיל סייעור דרבכ' נפי רטי הינו כזית או כביצה ועוד אי כזית או כביצה הוי דא

דאורייתא איזה סייעור דרבכ' .. וק"ל בכזית דלפי מה שמחלי ד' יונתן קאחז ר' יהוד' בכז' ור'

מאיור ור' יהודה הלכה כר' יהוד' ונב' לאכיי דלא מחליף ור' מאי אית ליה עד כזית נראה דהלכה

כר' מאיר ובכזית אעב' דבעלמ' ד' מאיר ור' יהודה הלכה כר' יהוד' יהודה בהא הלכ' כר' מאיר דהא

קיס ליה ר' יונתן כשיטתי לעיל דאינו מוני רבי ידי חובתן צד

מיאכל כזית וכן לעיל גבי שא טאכל כז' מליח וכן פסק בהג'

ור"ח ושלחנות ולעבן סתיה אז אומ' הרי דיש להחמיר ולברך ע

עליו אפי' בשחית מרכיביית ת מלא לגמרי אעב' דלעבן יוס הכזרי דוקא ככותבת ..

גברך אליך גר' ולג' ככרך לאלקינן כל יד' דרו

דדוקא גבי סיר והוראה כתיב ל'יג' כזו סירי לה' הודו לה' גד

גדלו לה' אכל גבי כרסה לא ת מנינו זה הלשון וכן מפרש כס

כסדר רב עמרם .. אמ' ד' עקיבא מה מצינו

בבית הסנסת אחר לעשר' וכו' משמע דר' יוסי הגלילי מודה ב

בבית הסנסת מדקאחז מה מצי מצינו וכו' כלומר סאתה מודה לי

ומ' דפליגי בברכת החזן ומ' ומודו בבית הסנסת וי'ל דודאי

לא חלקו בין י' לק' בתפלה דל דאלו לא כנססו ואלו יונתן ו

ולאו דעת' דע' אכל כב בברכת החזן סהן קבועין ו

ומצורבין סס יחד אין לטעות בזה שאין יוצאי' עד לאח' ברכת החזן .. לעולם אל יוציא

עצמו מן הכלל וסריך בירושלמי מן הקור' בתנ' מן כטלטה וזוא אונ' כרכו ס'ר הסתח

בטילת רשות' .. תנן

עד כמה מומני וכו' למיכרא דר' באיר חשיב ליה כזית ור' יהודה כביצה והוא א איפכא שמעינן להו דתנן וכן מי שיצא מירושלם ונוסר שהיה בידו בשר קדוש אצ' עבר צופי שורפו במקומו ואם לאו חזור ושורפו לפמ' הבירה מעצי המער המערכה עד כמה הם חוזקין ר' באיר אימ' זה וזה בכביצה ור' יהודה אומ' זהו זה בכזית אמ' ר' יוחנן מוחלפת השטה אביי אמ' לעול' לא תיפוך הכא בקראי פליגי ר' באיר סבר ואכלת ז' אכילה וש' ושבע ז' שתיה ואכילה בכזית ור' יהוד' סבר ואכלת ושבעת אכילה שיש בה ש' שביעה ואינו ז' בכביצה התם בסברא פ' פליגי ר' באיר סבר חזרתו בטומאתו מה טומאתו בכביצ' אף חזרתו בכביצה ור' יהוד' סבר חזרתו כאיסורו מה איסורו בכזית אף חזרתו בכזית מתנ'

כיצ' מומני בשלש' אומ' נבר' בשלש' וחוא אומ' ברכו בעשר' אומ' נבר' אהי' בעשר' וחוא אומ' ברכו אחר עשר' ואח' עשרה רבוא במאה הוא אומ' נברך ה' אהי' נבא' וחוא אומ' ברכו באלף הוא אומ' נברך לה' אהינו אהי' ישראל באלף וחוא אומ' ברכו ברבוא אומ' נברך לה' אהי' אהי' ישראל אהי' צבאו וישב הכרוכי על המזו' שאכל' ברכו וחוא אומ' ברכו בעמי' שהוא מבר' כך עונן אחריו ברוך ה' אהי' אהי' ישראל וישב הכרו' על המזון שאכלנו .. ר' יוסי הגלילי אומ' לפי רוב הקהל הם מברכי' שנ' במקלות ברכו אהי' ה' ממקו' ישראל אמ' ר' עקיבא מה מצינו ס' אה' מרובי ואח' מועטי' אומ' ברכו את ה' ר' ישמעאל אומ' ברכו את ה' המבו' גמ' אמ' שמוא לעול' אל יוצי' אדם את עצמו מן הכלל תנן בשלש' וחוא אומ' ברכו אומ' אף ברכו

וכן מי שיצא מירושלם לעיל ת' מניה מיירי הולך לשחוט את פסחו וכוזר טיט' לו חתך בתוך ביתו אם יכול לחזור ולכער ו' ולחזור לתזבתי יחזור ויכער .. נאח' לאו יכטל בלבו וכן מי ט' טיט' מירושלם וכוזר טיט' בידו בשר קדוש וכססל כזיתו חזן לחומה אם עבר נופסיס מקום טיט' לראות בית המקד' לשני הכירה מקום בהר הבית טיט' טס בית הדטן גדל שטורטין פסולו קדשי קל' כדאחז בזכתי כפר טבול יוס' זה חז' חתך ו' נכס' קדש חזרתו כטומאתו גר' סייעור חזרתו כסייעור טומאתו מדי דחלי לעבן טומאה חטיב לעבן חזרה: מתני' כטלטה והוא אונ' ברכו דהא ב' בלאז דירי ארכא זמנו וכן כלס: אחר עשרה ואחר עשרה רבוא' כלומר הכל טיה תשריחו לחזכי את השס' אין צריכין לשנות .. ו נבגול פריך הא קתני סיסא בת' כהאז הוא אונ' כו' : לשי רוב הקהל הן מברסין כזו שאח' טיט' חלק בין מאה לעשרה וכ' נכין מאה לאלף וכן אלף לה' לרבוא' והא דקצני אחר עשרה ואחר עשרה רבוא' ר' עקיבא ה' היא דלתי מה מצינו בבית הסכ' הסנסת וזה ענינו לעשרה אין חלק לרבים בין מועטיס אף כזן אין חלקו חסי מוקי לה' ב' כגול: גול אל יוציא עבדו ארס' עבד' הוא רשאי לגול לב' ברכו טוב לג' שאח' ס' סברך ואל יוציא עמו מכלל ה' המברכי: תקן בלש' והוא אונ' ברכו אלת' הכי עדיף כלומר רבים אדם נאפי' אינו עתכס: אף ברכו טסיר דתי וזיהו טוב לג' להיות ככלל המברכי:

אדם את עצמו מן הכלל תנן בשלש' וחוא אומ' ברכו אומ' אף ברכו

וכמ' נבר' עדי' דאמ' רב ארא בר אהבה אמרי' בירב' תנא

החזן שאונ' ברכו ופרש' כין שאונ' התכורך אין זה מוציא עצמו מן הכלל .. דברכו עדיף משום דברכו הינו מוני לכרך אנה אכל ככרך אינו אלא

תנן

בטילת רשות' .. תנן

תכנינה שיעתה לטמא: טפה נחלקין אם רצו לחלק לטעי חבורות ולזמן אלו לעצמן ואלו לעצמן דשאין הן שהרי ים זמון כ
כאן וכאן: עד עשרה כלות וכן טענה וכן טענה לטעי חבורות וכן טענה לטעי חבורות או לטענה עד עשרה אבל אם היו ע
עשרה חלה עליהם הזכרת הטעם ואם יחלקו לא יהיה טעם הזכרה אין נחלקין עד טיהין טעם עטריס: הן ואף אמרת ברכו עדיף
אמאי טעה נחלקין אם ידעו הא מעיקרא יוכלין לומר ברכו והשתתף תו לא אמרי: אלא לאו ט"ו אף ברכו קאת מתני: וכיון דמת
דמתניתי אף ברכו קאת מסב
מסברא היא טעם לן לאדם ל
להיות מן המברכין וסיעתא ד
דסימאל ונר הכי אית טעה עד
עשרה ואף אמרת ברכו דוקא א
אמאי טעה נחלקין אלא לאו ט"ו
אף ברכו ט"ו: תניא נמי הכי ד
דמתני אף ברכו קאת: והנך
והנך דט"ו דנוקטי: תופסי אותי
על שהוציא עצמו מן הכלל: ומ
מטובו הרי זה בור שמתעטב
כתגמלו של מקום דמשמע ד
דבר מועט כדו חיים: שאלה ס
טאטי: מהשאל שאל כעני על
פתח טאינו מריס ראש לשאל
שאלה גדולה: הרחב פך לשאל
כל תאותך: חיים הרי זה בור:
דנציא עצמו מן הכלל: מתני
איפכא חיים עדיף סבילל את
כל באי עולם: נכרך שאלכו
מטלג מטעם טהור יחידו טהכל
אזכרי מטלג: למי שאלכו מטלג
מטעם מרכיבין הן זה הן את זה
זה הן את זה ולפי דבריו מבר
את בעל הבית: התם מוכחא ת
מלתא: דכמעשה ניסים ליכא
למיתר מרכיבין: כרתנן: על
המזון שאלכו ולא קתני מטלג:
ואידך עובדי מיתקרי כפקא וא
נאכו ממקלות דרטיבין: הלכה
כה עקיבא בכרכת המזון דא
דאחד עשר ואחד עשר רבוא:
הנה מברכין בתלתא תלתא:
ריס בלתיא תאריך כשערתו ו
ואזן כל טענה וטענה טענת
טענתן ממזיבין בקול נמוך ו
יוטכי אחר הכרחה עד טענת
ריס בלתיא ומנו הוא והיוטבין
אזלו בקול רם ולקתן פריך ול
ולפקן בכרכ רייס בלתיא: טמע
ריס בלתיא אם היו מזיבין טע
עשרה עשרה היה צרי המברך
להגבי קולו וייט רייס בלתיא ויחדה לן
טאכו עוסי חבור לעצמנו כפרהסיא
אעב דמפקי כפטיהו מירי זמון טל ה
הזכרת הטעם וכי הדר מזמן רייס בלתיא
בהזכרת הטעם לאו איכחו כפקי בן דלתיא
רב תוספא דאף זמון למשרע אפי הכי
טיח להו בהכי מטע דאזוטי כולי עלתי
סהין טעם מסובי רבי ואף קול המבר
נעתי נכרי לדעתי לעצ' כלל זמון למשר הטכ ומירי זמון לא יב'

תנינ' ששה נחלקין עד עשרה אי אמרת
בשלמא נכרך עדיף משום הכי נחלקי'
אא אי אמרת ברכו עדיף אמאי נחלקי'
אא לאו ט"ו נכרך עדיף ט"ו תני נמי
הכי ב' שאמ' ברכו בין שאמ' נכרך אין
תופסין אותו על כד' והנקדנין תופסין
אותו על כד' ומכרותיו טל אדם נכר א
אם תלמיד חכם הוא אם לאו: כיצד ר'
אומ' ובטובו הרי זה ת"ח ומטובו הרי זה
בור: אל' אבי' לרב דימי והכתי' ומברכת'
יברך את בית עבדך לעולם בשאלה ש
שאמ' בשאלה נמי הכתי' הרחב פך וא'
ואמלאהו ההוא בדברי תורה כתי' תנא ר' אומ' בטובו חיינו הרי זה
תלמיד חכם חיים הרי זה בור: נהרכלאי מתמ' איפכא ולית הלכתא
כנהרכלאי: אור יוחנן נכרך שאכלנו משלו הרי זה ת"ח למי שאכלנו
משלו הרי זה בור: אל' רב אחא בריה דרבא לרב אשי והא אמרינן למי
שעשה לאמותינו ולנו את כל הנסים האלו אל' התם מוכחא מלתא
כאן עכיד נסי קודשא בריך הוא: אור יוחנן ברוך שאכלנו משלו הרי
זה ת"ח על המזון שאכלנו הרי זה בור: אמ' רב הונ' בריה דרב יהושע
לא אמרן בא בשלשה דל כאשם שמים אבל בעשרה דאיכא שם ש
שמים מוכחא מלתא כדתנן כעמון שהוא מברך כד עונן אחריו: ב
ברוך ה' אלהי ישראל אלהי העצמות יושב הכרובי' על המזון שאכלנו:
אחד עשרה ואחד עשרה רבוא: הא גופא קשיא אמרת
אחד עשר ואחד עשר רבוא אמאי כי הדרני מנהו והדר קתני כמאה א'
אומ' כאלף אומ' ברבוא אומ' אמ' רב' זוסף לא קשי' הא ר' יוסי הגלילי
האר' עקיבא דתנא ר' יוסי הגלילי אומ' לפי רוב הקהל הם מברכין
שג' במקלות מרס' אהיס' אור עקיבא מה מצינו בכית הכנסת וכו' ו
ור' עקיבא האי קרא ר' יוסי הגלילי מאי עבי' ליה מכעי ליה לכדתנא
היה ר' מאי אומ' מנן שאפי' עוברין שבמעי' אמרן שיריה על חים
שג' בכיקהלו ברכו אהי' ה' מכוור ישראל ואידך ממקור נפקא: אמ'
רבא הלכה כר' עקיבא רביג' ורב' חמא בר כוזי אקלעו לבי ריש גלות'
קם רב חמא וקא מהדר אבי מאה אל' רבינא לא צריכת' הכי אמ' רבא
הלכה כר' עקיבא: אמ' רבא כי אכלינן רפתא ביריש גלות' מברכין
תלתא תלתא תלברטו עשרה עשרה שמע ריש גלותא ואקפד' ונפקו
בברכתא דריש גלותא אידי דאושו כלי' עלמא לא שמעי' אמ' רבה
תוספאה הני תלתא דכרכי רפתא בהדי הדדי וקדי' חד מניה וברך
לדעת' אינון נפקין כומון דידי איהו לא נפיק כומון דידהו לפי שאין
זמון למפרע: ר' ישמעאל אומ' רפרס בר פפא אקלעו לבי כנישת'
דאבי גיבר קם קרא בספרא ואמ' ברכו את ה' ואשת' ולא אמ' המבור'
אושו כולי' עלמ' ברכו את ה' המבור' אמ' רבא: נעתי נכרי לדעתי לעצ' כלל זמון למשר הטכ ומירי זמון לא יב'

עד המזון הרי זה בור דמס
דמטמע דמברך לבעל
הבית המאכילו: דאף לרחמנא
למה הוא מזכיר מזון הלא יסת
מזון הרבה לכרסות: אמ'
רבא הלכה כר' עקיבא
ט"ו דהכי קיימי לן והלכך כין
בי' כין כין ברכו אומ' ככ
כברך אלהי' על המזון שאכלנו
אבל בטענה לא יזכי' על המזון
כדאית לעיל: ונס' בי' אם אין
רצו להזכי' על המזון הרסו' בידו
ואזל נכטובו חייכו:

על המזון הרי זה בור דמס
דמטמע דמברך לבעל
הבית המאכילו: דאף לרחמנא
למה הוא מזכיר מזון הלא יסת
מזון הרבה לכרסות: אמ'
רבא הלכה כר' עקיבא
ט"ו דהכי קיימי לן והלכך כין
בי' כין כין ברכו אומ' ככ
כברך אלהי' על המזון שאכלנו
אבל בטענה לא יזכי' על המזון
כדאית לעיל: ונס' בי' אם אין
רצו להזכי' על המזון הרסו' בידו
ואזל נכטובו חייכו:

שלשה שאכלו

פתיח כלי חרס כדאית בכתובו הני פתיתא דבי מכסי: בהדיה פלוגתא למה לך טוב לך לחמו דברי ד' יסמעאל סוף ר' עקיבא מודה דבי אמר המבורך טפי עדיף אלא שאין צריך... מתני' אינן רשאין לחלק דאחייבו להו בזמון: וכן ארבעה אין הטלפה מזמון והיחיד יחלק מהם דאיהו כמי אקבע בחובת זמן: טסה נחלקין כדי זמן לכאן וכדי זמן לכאן: עד עשרה אין אבל עשרה אין נחלקין דאחייבו להו בזמון הזכרת השם: עד שיהו עשרה: או יחלקו אם רבן לשתני חבורות: גל' טלפה סכאן וטלם חבורות וכדומה:

רב חסדא סכאן ורב חבור' טל ג' כבי אר' בכל חבור' ונתחייבו אליו בזמון ועמד אחד מכל חב חבורה וכשטרפו טלפה לחבור אחת חייבין לזמן ואינן רשאין ליחלק סכבר הנקבעו ואפי' לא אכלו אליו הב' משכטרפו יחד ס סכבר גזרין סעודתן עם הרא הראשונה: ולא אמרין אלא דלא אקדמינו הנך חבורות שטרפו א אליו והן ואזמון עליהו דהני ס כגון אש היו ארבעה בכל חב חבור' וכשא' בכל אחת כדי זמן' והשני' הללו היו צריכין לבא' לטוק קודם שבמרו החבורה את סעודתן: אבל אזמון עליהו דה דהני כגו סכטרפו אליו עתהה לזמן כדאית לביב קורין לזמן' ויזמון עליו וכרכו החבורות ואלו לא היו עם אלא כדי כב' וצריך הוא וצכסין הס באין ל לבדך לא מזמינו דפרח תניהו חובת זמן וצו לא דהר עליהו: מטה טומאה סכנב' חזיה אלת' כיון דשלגה סקצ עם מטה מ מינה נסע טומאה אצב דהדר א אהדרנה והיו היא מטה לא הד הדרה טומאה: הני כתי כיון ד דסקצ עם שלם מניהו בהזרל נסע זמן עו' מזמנו הראשונים עליהם אג' דהדר לסלל עם ב' לא הדרי לסלל זמן אבל כו לא אזמון לא סקצ חובת זמן' ויהן אף לפי שרודתק: אש יט טומס כוטיהן' סתממס לשתיה: טמס מצרפן אצב שאין אלג ר רואין את אלג כגון יריעה פרו פרוס' כוטיה: אין ומברכי עלין ב'ה' לפי סהיה וינס חוק תאר וזו ראוי לשתני בלא מוס הלכך אכתי לא אשתני לתועלת' ולא זו ומברכתי הראשונה והרי הוא כעכבי וכרכתו כס' הע' ונושל' וממנו לרדי דסס מוס עליו דמי פירות בעלת מקרי:

פתיא אוכמא בהדי פלוגתא למח לך ועוד הא נהוג עלמ' כרבי ישמעאל' מתני' שלשה שאכלו כאחת אינן רשאין ליחלק: וכן ארבעה וכן חמשה ששה נחלקין עד עשרה ועשרה אין ג נחלקין עד שיהו עשרה... שתי חבורות שהיו אוכלות בבית אחד בזמן שמקצתן רואין אלו את אלו הרי אלו מ מצטרפין לזמון ואם לאו אלו מומנן לעצמן ואלו מומנן לעצמן אין מברכין על היין עד שיתן לתוכו מים' דבריר' איעור וחכמים אומ' מברכין... גם מאי קמל' תניא חדא זמנא שלש' שאכלו כאח' חייבי' לומר הא קמל' כי הא דאמר ר' אבא אמר שמואל שלש' שישבו לאכול כאחת ועדיין לא אכלו אינן רשאין ליחלק' לא אבא אמר שמואל הכי קתמ' שלשה שישבו לאכול כאחת אף על פי שכל אחד ואחד אוכל מכברו אינן רשאין ליחלק' אינמי' כי ה הא דרב הונא דאמר רב הונא שלשה ש שבאו משלש חבורו' אינן רשאין ליחלק אמ' רב חסדא והוא שבאו משלש חבו חבורות של שלשה בני אדם' אמ' רבא ולא אמרן לא דלא אקדימו הנך ואומ ואזמון עליהו בדוכתיהו אבל אזמון ע עליהו בדוכתיהו פרח זמון מנהו' אמ' רבא מנא אמינא לה' דתנן מטה שנג שנגנבה חציה או שאברה חציה או ש שחלקוה אחים או שותפין טהורה הח החזירוה מקבלת טומאה מכאן ולהבא מכאן ולהב' אין למפרע לא אמ' כיו' דפלגו פרח להטומא מינה ה'ג' כיון דאומ' עליהו פרח זמון מנהו' שתי חבורו' וכו' תנא אם יש שמש ביניה

שלשה שישבו לאכול כאח' אצב' שהיו נחלקין בכבר סכל אחד ואחד אוכל ית מכברו אינן רשאין ליחלק כלל' וכן אצב' שהן חלוקין בככרות נסד אין זה צריך ולא חל עליהן חו חובת זמן' אפי' הכי אינן רשאין ליחלק' אבל אי אקדמינו ואזמינו עליה' בדוכתיהו פירן' טאכל כל אחד מהטלפה והשני לטקיס שהיו מסוכין עמו עד הן כדאית לביב פרח חובת זמ זמון מעליהם כלל' פטורי' מן הזמון ורשאין עתה ליחלק ורשאי לא פי' כן' חלקוהו הא האחין אר' הטומא' טהורה' תימ' דאז' בסכה מטה מטמא איברי' כגו ארובה וסתי כרעי' ול' דהת' תיורי' להחזירן כאש' בתחלה ולתקנו מהכרעי' כעץ' והדינוט יכול להחזירן והת' אמאי לא פריך הכא מכל כלי' סכסכר וטהור אלת' כיון דסלג' פרח לה טומאה' ול' דשאני ה התס שאינו ראוי עוד להצטרף הכלי יחד ולקבל טומאה אפי' מ מכאן ולהבא ולא היו דומיא ד דשלם כבי אדם דהני ראוי עוד להצטרף לזמן... שמוס מצרפן לזמן' והה' כסטי כתי וכבי אדם עומדים ומשמשין מזו לזו מצרפין וכן אית' בירושלמי ובלבד שיטמעו ברכת הזמון מפי המברך' והא דנקט במתניתין בית מטוס ח חדוש דסיסא דאפי' בבית אחד אש לאו אין מזמון' וכן בבית חתי' כסאוכלי' כחכה כסטי' ב בתים ובני אדם משמשין מזו לזו מצטרפין' ובלב' שיטמעו ברכ' הזמון מפי המברך' בורא פרי הע' ונוטלי' ממנו לרדי' פי' רש' כו לא כת' לתוכו מי' לא הוי' אלא כמי' פירן' ומכא' מסמ' דמי' פירן' כשרן' לנטו' ויס' לחלק ב' הכי דאמר' פ' כל הכס' דאחות' קפדינתו' ומיהו' ימ' לבי' בעיכ' מוס דכתי' וידיו לא טוף כמים'...

שמש מצרפן' אין מברכין על היין' תנו רבנן יין עד שלא נתן לתוכו מים אין מברכין עליו בורא פרי הגפן' לא בורא פרי העץ ונוטלין ממנו לידיים

במאן אכלת הוא דאין טמואל וכו' כר אליעזר לכאורה ת
השמע ממאי דאין אליעזר נוטלין וכו' ותיב ד
דאין פריק ביה טמוני איהו דאין טמואל סמדי דלא ממאוס
דממאוס ויהי איהו ואלכ היכי מוקי לה הא דטמואל כר אליעזר

דהא יין מדוי דממאוס בטולית
ידיס ובמדוי דממאוס תורה ס
טמואל ועב קס דהכא תשמע ד
דאין הלכ' כטמואל תדמוקי לה
כר אליעזר וכפס' דבינה קאין
סתני דתלמוד דסופלי לחינצא
ביט דמטלטליב להו אנב רפין
כטמואל תשמע דקל כותי ויל
דהכא לא קאין אלא לדברי ר' א
אליעזר סבר לה כטמואל ועדי
וירדישא תיביה קאין שמתי אגו
היכא דממאוס ולא נחת כאן א
אלא לפר' טבתי דר' אליעזר כד
כדסי' ובהב' אה' דהלכה סרבי
דהכא והלכה נמי כטמואל דכי
קאין טמואל יהו מדוי דלא תנא
ממאוס אבל מדוי דממאוס לא
נדלא כשרית טפס' דלא כטמואל
תדמוקי לה כר אליעזר אלא וד
נדאי קל' כטמואל כדסי' ואלכ ת
מוקרי לסמוך הקער' בשת היכ'
דלא ממאוס: ויהי דבריך לאכל
אחכ' ויס' כנהני' לאכל דיישא ב
בשת הנזיל ונאכלין השת אחכ'
אכל כוונס' סגפרי אגסר' דאין
בחס' סגפרי אה' אכלי' אכלין
באכלין אלא חכ' אכלו בכתו
אחת נשמא יהי' דלא כטמואל:
למאי חזי פי' נלמאי אשתני
לעלוייא ומטני לקני'
לקורייטי וכך הלכ' סרבי דיון
חזי מברכי' עלינו כס' הגפן דאין
שתאו חזי יבא' וכו' וכו' וכו'
בכוס סל ברכה דאין
מברכי' עלינו עד שיתן לתוכו ת
מיס' תית' דאין לקות ד' דברים
כאחרו בכוס סל ברכ' חזי ומלא
'ויל' דבצנן שיתנו חזי לתו' הסנ'
ואחר ומצננ' אלכ בעינן חזי מן
החבית אלכ קאי אכוס עצמו ומ
ומאי חזי סלס' כדאית' ביחבית
דיסק' ט' כמליס' נאחד חזי וכו' א
אלמאי דאיתנו חזי הינו סלכו הכא
נמי בעינן סיהא הכוס סלס' ב
בלא סבירה

משנתן לתוכו מיס מברכין עליו בורא
פרי הגפן ואין נוטלין ממנו לידים' ד
דברי' אליעזר' וחכמים אום בין כדו
ובין כד מברכין עליו בורא פרי הגפן ו
ואין נוטלין הימנו לידים' כמאן אלא
הא דאמ' שמואל עושה אדם כל צרכיו
בפת' כמאן כר' אליעזר' אר' יוסי בר'
חננא מודים חכמים לר' אליעזר בכוס
של ברכה שאין מברכי' עליו עד שיתן
לתוכו מיס מאי טעמ' אמר רב אושעיא
בעינן מצוה מן המוכר' ורבנן למאי
חזי' אר' זירא חזי לקורייטי

תנו רבנן ארבעה דברים נאמרו בפת'
אין ממחין בשר חי על הפת' ואין סומ
מעבירי' כוס מלא על הפת ואין מורקי'
את הפת' ואין סומכין את הקערה בפ
בפת' אמרי' וכר' זוטרא ורב אשי
ברכו רפתא כהדי' הודי' אית' לקמיהו
תכרי' ודמוני' שקל כר' זוטרא פתק ל'
לקמיה' דרב אשי דסתנא אל' לא סבר
לה מר' להא דתנא אין מורקין את ה
האוכלין' והיא בפת תנא' והתנא כ'
כשם שאין מורקין את הפת כך אין מ
מורקין את האוכלין' אל' והתנא אף
על פי שאין מורקין את הפת אבל מר'
מורקין את האוכלין' לא לא קשיא' ה
הא במדוי דממאוס הוא במדוי דלא ממ

ומסתתן לתוכו מיס' סס יין עליו ואין נוטלין אלא במיט': ל
לשן אחר ה' יין עד שלא נתן לתוכו מיס מברכין עליו כס'
העץ ואין נוטלי' הימנו לידים' ומסתתן לתוכו מיס מברכי'
עליו כס' הגפן ונוטלין הימנו לידים' דברי' ר' אליעזר' וכו'

נחמאי איהו בין כד ובין כך ת
מברכין עליו בזה ואין נוטלי'
ממנו לידים' וטעמיהו דרבנן
משנ' הפסד אוכלין' כך תצתי
בהב' אכל הלכות קדוש והבדלה
וכדקתי בתוספת ולא בר' בה ה
הכי אלא כמו שהוא בספריו: כר'
אליעזר דאין נוטלין הימנו לי
לידים' ולא חייס להפסד אוכלין
למאי חזי לשתיה דמברכין ע
עליו ברכת היין: לקורייטי סו
פויטק בלגז' וכלטון חכמים
אנמלי' נאלוכתית: אה' מעבירי'
כוס מלא על השת' סלא ויסך ע
על השת' ותהא השת' בזויה: שתק
זרק: מדוי דממאוס שמתמעך
כזריקתו כגו' תאני' סכסלו כל
ברכין ותיבתי': דלא ממאוס דמון
נאגז' וכל דבר קשה: דסתנא א'
אחי' סטריטון' מנה סל בשר ת
הכוסל' תמשיכין יין בצנורות
מיס' סיתן טוב ואין כאן משנס'
כזין והפסד לשי' טוקבלי' איתנו
בראש פי' הנכור ככלי': בימות
החמה שאין טי' בדרכי': אבל
לא בלוקסאית' סהרי אף בימות
החמה הן כמאסין כזריקתן: כ
כולגען בלא ברכה: פולטן וית
ומכרך וחזר ונאכלין: מסקין'
כולגען שאי אפשר לסלקן לחת'
תלונגמית ולכרך ולא לפולטן ס'
סתפסירן: פולטן כחדי' דלא ת
ממאי' כמה סתננו כסין ויוכל
לחזור ונאכלנו: מדוי דלא

ממאוס' תנו רבנן ממשיכין יין בצנורות לפני חתן ולפני כ
כלה וזורקין לפנים קליות ואגוזים כימות החמה אבל לא כימות ה
הגשמי' אבל לא גלוסקאות לא כימות החמה ולא כימות הגשמים'
אמר רב יהודה שכחו חכמים אוכלין לתוך פיו בלא ברכה מסלקן לצ
לצד אחד ומכרך' תמ' חדא כולען' ותנא אידך פולטן' ותנא אי
אידך מסלקן' לא קשיא' הא דתנא כולען' במשקין' והא דתנא ב
פולטן' במדוי דלא ממאוס' והא דתנא מסלקן' במדוי דממאוס'

מדוי דלא מומחיס כמי' למה לי פולטן לסלקינהו לצד אחד יחזור ויאכל טנס אחר כדו טיסריח ויחד כלגות יוסוף על סרחוננו וי
וישטה ברכה לבטלה ותי שאכל וסתה ולא ברכ' לפניהם קאי אברכת המוציא וברכת הוין: מהו שיחזו וכו' לאחר אכילה וסתיה:
הלכך כיון דאם נזכר באמצע ויכול לברך אשי גמר סעודתו כמי יכול לברך: טעם לברך על הטבילה אלא אעג' דטבל הויא ב
ברכה: התם מעיקר לא חזי דרוב טבילות מטנס קרי הן וכעלי קריין אסורי כבכרן טהס דברי תורה כדאמ' בסר' מי סמתן

נדחוי מעיקרא לאו דחוי הנא ו
ולכי מתקן הדר מכרך: אכל ה
האי מעיקרא יחזי וכיון דגמר
אדחי והואיל נאדחי אדחי: אם
אספרגוס: טנס טהין סת' ככל
בקר אלבא ריקנא לרפואה: ד
דכחמי עסקין: דאמרי לקמן
בשנתתי אספרגוס ללעט יגה
נאוקימנ' בטל יין וסוין לעט
לב עין טחול: וכס לבני מעיס
קנטיה הויא: כלגות בדחמרא ק
קתני וכס לבני: והתניא: לקמן
לרמית קשה אספרגוס של יין:
וסוין לרמית ראש מעי תחצונו:
כי תני הויא דקתני וכס לבני
מעיס: כיון מיוסן של ג' טנים
כדתנן בבב' יסן משל אשתקד
מיוסן של טלס טנים: קונס יין
סאני טועס: כהקדס יהא עלי:
יין סאני טועס: אלא חייין חו
סאני מונן אין מפסיקין בני א
אלא סנתתו בבית אחת: ואין סו
סומס: אנת' לאכול אחריו מיה
בדחמרא סמיכטו בפת: כדס
כדשכרא סמיכטו במינו אס ו
סכר תאני סומכו בתאני ואס
של תמרי הויא סומכו בתמריס
לוקח: בחולי: בדחמרא לא יר
ירוק: כדשכר: אס לא רק מוס
הכאי כסין אחריו לוקח: ואשי
כשני המלך ירוק ואל יסתקן:
סוריא ל' מלך האוכ לבא לשני
הולך: אל תגול חלוקך שחרית
מיר השמש: אלא אנה בעמך
טלהו מוקן טהו סס ותלכסני:
תכשית סס חבורת סדוס: אי
איסתלבטית סס חבורת מלאכי
חבלה: אימת' יכא אדס לירי א
אחד מן הדברו הללג וילכד ר'
יסמעאל עלה לרקיע על ידי ס
סס ככריתא דמעסא מרכבה:
גורא כותל:

במדוי דלא ממא'ס' והא דתנ' מסלקן ו
במדוי דממא'ס' ומדוי דלא ממא'ס' נמי
ליסלקינהו לצד אחד ולברך' תרגומ
רב יצחק סקססאה קמיה דר' יוסי בר'
אבין משמיה דר' יוחנן משום שג' ימלא
פיתתלתך' בעו מנה מרב חסדא מי
שאכל ושכח ולא ברכ' מהו שיחזור ויב
ויברך' אם להו מי שאכל שום וריחו ג
גורף יחזור ויאכל שום אחר כדי שיהא
ריחו גורף' אם רכינא הלכך אפי' גמר
סעודתו יחזור ויברך' דתנ' טבל ועלה
אומ' בעלייתו ברוך אקבו על הטבילה
' ולא היא' התם מעיקרא גברא לא חזי
הכא מעיקר' גברא חזי והואיל ואדחי
אדחי' תר' אספרגוס יפה ללכ'וט
וטוב לעינס וכס לבני מעיס' והרגל
בו יפה לכל גופו' והמשתכר הימנו ק
קשה לכל גופו' מרקתני יפה ללכ'מכ
מכלל רבמרא עסיקין וקתני וכס ל
לבני מעיס והתמא ללע'ס יפה לרמית
קשה' כי תמא ההיא במיוסן' כדתנן ו

אין זורקי את האוכלי כהני
במורה סמואל' אין מע
מעבירי טנס מלא על הפת וגס
אין חותכי עליו כסר חי ואין
זורקי את הפת אשי לא מומחיס'
וכן סאר אוכלי אסן לזרני כמדוי
דמוחיס' ולא כיוות ה
הגמיעיס' אבס טכאב
סכאגו' אין האוכל כמאס בת
בתוכו מ' כסין כסלין כטוט
כמאס' ומיהו עכסיו סדרכן ל
לזרוק חטי' ככית חתניס כריך
ליהר טלא חרק' אלא בתקן
כקי' מעיקרא גברא לא
חזי' תמא' והלא טמא
אינו אסור לברך' ובקונ' פירס
דכעלי קריין אסורין כדתי' ויל ד
דמיוירי כטבילת גרי' ומפני א
אותה טבילה הכריכו לכל סאר
טבילות לברך' לאחר הטבילה
וכן כנטיל ידוס ספעמי אדס
כא מביית הכס' ואין אדס רחוי
לברך' עד לאחר הנטילה נהגו
העולם לברך' כל סאר ברכת'
ידוס לאחר כטילה'

קונס יין שאמ טועס שהיין קשה לבני מעיס' אמרו לו והלא מיוסן
יפה הוא לבני מעיס ושתק' אסור בחדש והותר במיוסן שם' תר'
שטה דברים נאמרו באספרגוס אין שותין אותו לא כשהוא חי ומ
ומלא מקבלו כ'מין ושותוה בשמא ואין מסיחי בו ואין מפסיקי' בו
ואין מחזירין לא למי שנתנו לו ורוק אחריו ואין סומכין אותו לא ב
במינו' והתמא אין סומכין אותו לא בפת' לא קשיא' הא בדחמרא'
הא בדשכרא' תמ' חדא ללע'ט יפה לרמית קשה ותנ' אידך לרמית
יפה ללע'ט קשה' לא קשיא' הא בדחמרא' הא בדשכרא' תמ' חדא
רק אחריו לוקח ותמא אידך לא רק אחריו לוקח' לא קשיא' הא בד
בדחמרא' הא בדשכרא' אמ' רב אשי השת' דאמרת לא רק אחריו
לוק' מימיו גורקי אפי' כפני המלך' תמ' אר' ישמע' אבן אישע שלש
דברי סחלי סוריא שר הפנים' א' תטול חלוקך בשחרי' מיד השמש
ותלכשו' א' תטול ידיך כמי שלא נשל ידיו וא' תחזי' כו' אספרגו' לא למי שנתנו לך מפני שתכספי'
ואם לה אסתלגמי' של מלאכי חבל' יושבי ומצפי' לו לאדס ואומ' אימתי יכא אד' לידי אחר מדברי'
הללו וילכד' אמ' ריב'ל שלש דברי' סח לימלא' המות א' תטול חלוקך שחרי' מיד השמש ותלכשו
וא' תטול ידיך כמי שלא נשל ידיו וא' תעמו' לפני הגשי' בשע' שחורו' מן המת' מפני שאמ' מרק' ובא
לפניהם וחרי' כדיוש' לירשו' לחבל' ואי' פגע' מאי' תקנת' ליגשו' מדוכתי' ארבע' אמר' אי' איכ' גור'
ליעברי' ואי' איכ' דרכ' אחרני' לזיל' בה' ואי' איכ' גור' ליקו' אחורה' ואי' לא' ליהדר' אפי' ולי'ס' ויאמ' ה'
א' השטן יגע' ה' כך' וגו' עד דחלפי' מיני' אר' זיר' אר' אבהו' ואמ' לה' כמתמת' תנע'שר' דברי' נאמרו

שלשה שאבלו

אין לכו אלא ארבע דברי ומיהו לא משמע כן דשליב ר' יוחנן אהיה דנותנו ליתנו כדאח לקמן אר' יוחנן דאשכחיה שאלו מהו שתשיע שאל ליתן משמע טעם היו נה כהג' ומיהו מדהאורחיו היו עניו עיטור ועיטוף משמע

שהיו מחמירין על עצמן והיו כזהו בכלל ולפיכך יש להחמיר בכוס של ברכה שטיפח חי ומלא ירוטלמי דסוף פרקי אהר' ר' אחא ב' דברי באחריו בכוס של ברכה מלא ע עיטור ומודח ושלשתן תקרא כ נפתלי טבע רבון ומלא ברכת ה' טבע עיטור רבון מודח ת מלא כמשמעו שטיפח יוכחו והדחה מבטני

נשי ר' דוק שחי הכוס יפה טיפ בני טורני כנסו אבל אם הו' יפה בלאו הכי ספיר דמי דלא בעי' אלא טיהא כוס של ברכה יפה וזכה לטני עולמו פי הרב יוסף ממאדסיילא מר מדהוה לי למכת' ים ודרום רם וכת ירשה הרי זה יתירה וביה כבראו ב' עולמו כדאח בהתכלת כי ביק הם בור עולמו אל תקרי בור אלא בר וכנ' שובאל מהו שתשי ליתן

בכוס גדול מירי או ברה טב פחל להיו כשכ' שהיא בחוכה או ככשאו נברי להארי בכרס המזון אין מסיחו בכוס של ברכה פי רש' מלא יסוח דעתו המבר' משכתנו לג כוס של ברכ' וזה המשובך ש טאין טאין להסוח דכבינן ש טיתכונן טונע ומסמי וגב אין להסוח המועבי בסיוח חולין כמו טאין המברך רשאי להסוח וא' ג' טאלת הת' טעם ט תקיענ בתעט טענת בני יבא משמע ט טהטונסח ביכתי ואשי הכי יבא אך לכתחל' אין לעשו כן ומיהו נראה דהיו דוק בטע' שהיב' טאין טעט כן ברכ' לברכה' אבל בטע' שהיא מבר' אם היה מדבר אשי כדועבד לא יבא

כוס של ברכה ברכ' המזון: הדחה וטטיפה וכו' כלהו משרם להו ואחיל: מן הקרקע: אם על גבי קרקע הסב ואם על גבי טלחן מבכיהו מן השלח: במתק' דרך דורו וחסיבו: לאשמי ביתי לאשתני: חי: סמוננו כתי' לאחר טכתנו בכוס חי אבל ל

לכרך עליו חי הא חמרן במת בתתייתי אין מכרסי: אי כתי חי כלעז פרייטק להביאו מן ה החכית לטונ: מעטרהו בתל בתלמידי תלמידינו סוכבי חוננו כשהו מבר: כגטלי כוסות כס כשמנו לברכ' האר' מוסי עליו: מעטף בטליתו: אכן נעבד לח לחומרא: שלא תשיע שאל לי ליתני בטע' ברכה טענה ילתא שלא יטור לה כוס של ברכה: ק קמה בזהר' עמדה בכעס: כל האו כבגא דברכתא היא כל יין סכחכי ככוס של ברכ' הוא שתי ממנו כבגא כוס כיוו נשתי מר אכבב: מממהדורי מילי ממחורי בעיירתי ירכן תמיד דברים: וממרטו כלינו וממסחקו כג' בגדי בלוי וממורטי ירכן כנו כניס מתרבימיכ כלמתא: אין מסיחי: מטאחו עד טיכרך: כוס טני טהא של זוג' והעומד על טלחנו ושתי זוג' כז על ידי סרו: כסלי: זוג': הכון לקראתנו דברים כאיס ולא כרברי טו פורענות: מסב

בכוס של ברכה: טעון הדחה וטטיפה חי ומלא עיטור ועיטוף נוטלו בשתי ידי ונותנו בימין ומגביהו מן הקרקע טפח ונותן עינו בו ויש אומ' אף משגרו כמתנה לאנשי ביתו " אר' יוחנן אנו א אין לנו א' ארבעה בלבר הדחה שטי שטיפה חי ומלא: תנא הדחה מבפנים ושטיפה מבחוץ " אמר' יוחנן כל דם המברך על כוס מלא גותמן לו גחלה ב בלא מערים שנאמ' ומלא ברכת ה' ים ודרום ירשה " ר' יוסי בר' חמנא אומר זוכה ונחל שני עולמים העולם הזה וה העולם הבא " עיטור רב יהודה מעטרהו בתלמידים: רב חסדא מע כעטר ליה בגטלי: אר' חנן ובחי: אם רב ששת ובברכת הארץ " עיטוף רב פפא מעט' ויתב " רב אסי פריס כודר' על רישיה " נוטלו בשתי ידי אר' חנינ' בר פפא מאי קראה: שאו ידיכם קדש וברכו את ה' ונותנו לימי: אר' חייא בר אב' אר' יוחנ' ראשונה שאלו ט מאל מהו

שתסי לימי: אם רב אשי הואי וראשונה אבעי' להו ולא אפשט להו אגן נעבד לחומר' ומגביהו מן הקרקע טפח: אר' אחא בר' חנינא מאי קראה כוס ישועו אש' ובש' ה' אקר' " ונותן עינו ברכי היכי דלא גיטח דעת' מינה ומשגרו לאנשי ביתו כמתנ' כי היכי דתתברך דביתתו " עולא אקלע' לבי רב נחמן כרוך רפת' בריך ברכת מזוג' והב' ליה כסא דברכת לרב נחמן אר' רב נחמן לטדר מר כסא דברכת' לילתא: אל הכי אר' יוחנ' אין פרי בטנ' של אשה מתברך אא מפרי בטנו של איש שנ' וברך פרי בטנך פרי בטנ' לא נאמ' אא פרי בטנך " תנא נמי הכי ר' נתן אומ' ממין שאין פרי בטנ' של אשה מתבר' אא מכרי בטנו של איש שנאמ' וברך פרי בטנ' פרי בטנ' לא נאמ' אא פרי בטנך " אדהכי שמעא ילתא קמה בזיהרא ועלת לבי חמרא ותברא ארבע מאה דג דחמרא: אל רב נחמן נשדר ליה מר כסא אחרינא שלח לה כל האי נכנא דברסת' היא שלחה ליה ממהדורי מילי ומכרטוטי כלמי

אמ' רב אסי אין מסיחין על כוס של ברכה " ואמ' רב אסי אין מברכין על כוס של פורענו' מאי כוס של פורענות אמ' רב נחמן בר' יצחק כוס שמ' " תנא נמי הכי השותה כפלים לא יברך משום שנא' חסון לקראת אהיך ישראל והאי לא מתקן " אמר' ר' אבהו ואמרי' לה כמתנתא תנא האוכל ומהלך מברך מעומד: וכשהוא אוכל מעומד מברך מי שבוכשהוא מיסב

הרואה

מסב' כמטה דרך היסכה : והל
והלכתא בכלהו יושב ומברך :

מסב ואוכל יושב ומברך
והלכתא בכלהו יושב מ
ומברך

והלכתא ככלהו יושב ומברך לפי סברת ה
המוזן דאורייתא החמירו בה להיות
יושב ומברך שהרי עשרה דברי נאמרו בו מה שאין
כן בשאר ברכות והוא נוטריקון ואלת וסכעת ס
פכ עת וברכת לכרכ' המזון תפיר' תפיר' אלברט'

סליק פרקא

סליק פרקא

הדרן עלך שלשה שאכלו

אלו דברים כסעודה סכ
סכלקו בה
כהלכנ' סעודה ומברך על היום
'בקדוש סבתות וימים טובים
:נאחכ' ימנ' את הכוס יין הכא
לשני המזון כדאמ' בסר' כיכר
מברכין היסכו אגם סנטל כנ'
הכיאן להס יין וכנ' נקאמ' בטכ
נוטלין לידים נאחכ' נותי' ארתנ
כוס נאכלין סעודתן כהיא
כטילה וכה' אית' מוזגין את הכ
הכוס נותי' ארתנ נאחכ' נוטלין
לידים נטעמ' דתריהו מפרס כ
כנמרא: תקח ידיו כמפס' תכ
מטעילת מים ראשונ': ומכיה
על השלחן ומקח כה' דיו תני
תניוד וזוהס התבטיל: וכה' אז
אומרי' על הכר' אז על הסכת יב
יניחנה אחרי כן נסס יקח כה'
ידיו תמיד נטעמ' מפרס כנול':
מככדין את הכית מקוס שאכ
סאכלו סס אס היסכו על גבי
קרקע מככדין את הקרקע אז
אס היסכו על השלחן מככדין
את השלחן תפירי' אנכלין סכ
סכתפרדנו עליו : נאחכ' נוטלין
לידים ימים אחרוני': כר' ומזון
ימי שאין לנ' אלא כוס אחד כני
כמוצאי סבת מניחו עד לאחר
המזון וסנוד עליו כר' ומזון וכ

אלו דברים שבין בית שמאי ובית הלל בסעודה " בית
שמאי אום מברך על היום ואחר כך מברך
על היין ובית הלל אום מברך על היין ואחר כך מברך על היום ב
בית שמאי אום נוטלין לידים ואחר כך מוזגין את הכוס ובית הלל
אום מוזגין את הכוס ואחר כך נוטלין לידים בית שמאי אומרים
מקנח ידיו כמפה ומנחה על השלחן ובית הלל אום על הכסת ב
בית שמאי אום מככדין את הבית ואחר כך נוטלין לידים ובית הלל
אום נוטלין לידים ואחר כך מככדין את הבית בית שמאי אום נר
ומזון בשמים והכרלה ובית הלל אום נר ובשמי' מזון והכרלה בית
שמאי אום שברא מאור האש ובה' אום כורא מאורי האש " אין מ
מככדין לא על הנר ולא על הכשמים של גרים ולא על הנר ולא על
הכשמי' של מתים ולא על הנר ולא על הכשמי' של עז' ואין מככדין
על הנר עד שיאותו לאורו מי שאכל ושכח ולא ברכ' כש אום יח
יחזור למקומו ויברך וכה' אום יברך במקו' שגובר ועד מת' מברך ע
עד כדי שיתעכל המזון שבמעיו' כא להן יין אחר המזון אם אין שם
לא אותו כוס כש אום מברך על היין נאחכ' מברך על המזון וכה' או'
מברך על המזון נאחכ' מברך על היין ועומן אמן אחר ישראל המ
המברך ואין עומ' אמן אחר כותי המברך עד שישמע כל הברכ' כלה
" גם תגורבגן דברים שבין כש וכה' בסעודה כש
אום מברך על היום ואחר כך מברך על היין שהיום גורם ליין שיבא
וכבר קדש היום ועדיין יין לא בא ובית הלל אום מברך על היין וא
ואחר כך מברך על היום שהיין גורם לקדושה שתאמר דבר אחר
ברכת היין תדירה וברכת היום אינה תדירה תדיר ושאינו תדיר

וכשמיים והכרלה כן: אין מברכין על הנר ועל הכשמים של גויים ושל מתו' טעמ' דכלהו מפר' כנול: שיאותו סיהו כהנין ממנו
:עד כדי שיתעכל המזון ימפר' סיעורא כנול: ומברך על היין כנול מפר' פלגנתיהו: עונין אמן אחר ישראל המברך: אשי לא ס
סמע אלא סוף ברכה: אכל לא לאחר כותי סמא כרך להר גריזים: גמר' שהיום גורם ליין שיבא כוס זה לא בא אלא
כשכיל סבת לקדוש: וכבר קדש היום מנעקבלו עליו אז מנאית הכככיס: ועדיין יין לא בא' לסלחן וכסס סקודס לכניסה כך ק
קודס לכרכה: שהיין גורם לקדושה שתאמר: שאס אין יין לא מקדסין והמקדס על הסתגס הנא כמקני יין וברכת השת קודמת:
יא

ור' יהושע היה דאין היין מטעמין בבת קול נחת אש
 כן קשה הלכתא אהלכתא דההיא דר' יהושע
 דתנור טל עכנאי ק"ל כר' יהושע וק"ל ככה - ויל דדוקא התם
 קאין דאין מטעמין בבת קול דהבת קול היה כנגד הרוב ו
 נכבר אורה תורה אחרי רביס
 להטות אבל בה היו רבי אע"פ
 שמייתי ר' יהושע הכא אע"פ דל'
 דמי דטאני התם דהבת קול הי
 כנגד הרוב הוי תנא סבר טפי
 מר' יהושע דאין היין מטעמין
 בבת קול אע"פ שרוב מטייע ל'
 לבת קול הוהיל וכ"פ תחדדי ט'
 טפי נחת מיא סנא דבקדוש וכ
 ובהבדלה מברכו קודם על ה
 היין ובברכת המזון אי מברכו
 עד לאחר ב' ברכות ויל דהיכו
 כעבוד אש נכרך קודם ברכת
 המזון א"כ יהא ברכת המזון ה
 הוסח הדעת דכסלמא כשאר ב'
 ברכות לא עקר נפשיה משתי
 דבקדוש היה רוצה לאכול וכה
 ובהבדלה היה רוצה לשתות א'
 אבל בברכת המזון עקר נפשיה
 משתייה
 ובניחו עד לאחר המזון
 הכא משל מנוחך
 לטעום קודם הבדלה תימי הא
 א' יומר בת טוית פי' לן מעונה
 לבי טלא היה לו יי להכדי עליו
 ויל דטאני אחימיר שהיה סבור
 שהיה לו כנס למחר אז יחמייר
 על עצמו היה והכא טאני דק'
 דק'בר ברכת המזון טעונה כ'
 כנס ולכך תניחן לברכת המזון
 טעמו פנינו פי' רש"כס
 דוק לקדו ולהבדלה
 צריך טלא יהא טעם אבל לם
 לשתות צריך לבר עליו אזילג
 שהיא טעם דאסור ליהנות מן
 העולם הזה בלא ברכה נקדוש
 והבדלה נמי לא ארץ אלא ב'
 במקום דאשטר אבל אי אשטר
 מוכרך אשי אשג' וכיר' יש ה'
 יונה טעם אכסא ומתקן ליה
 פי' לאחר שטפה מימנו הוסף ע'
 עליו כל מה מיס אז יין והיה
 מוכרך עליו

תדיר קודם כשקא לן כוסות זכאים והאי קרא דכתיב ב'
 בתוספתין מלכד עלת הכקר אשר לעלת התמיד תעטו את א'
 אלה מלכד משמע לאחר שהקרבתם התמיד הקריבו המזן
 המוספין נקא דרסי אשר לעלת התמיד קרא יתירא למילף
 דכסביל שהיא תמיד הקדימה
 הכתיב ומכאן אתה למד לכל
 התמידין: ור' יהושע היא כבבא
 מצינא בתנורו טל עכנאי בפי'
 הזב: ומסלסלן לטון שלסלת'
 כלומ סודרן לאחר המזון: וימת
 ומימי דכ"ט הי דתני כן אלמא
 לב"ט מאור נאח"כ בסמים וכן
 בריתא נמי מאור נאח"כ בסמי'
 קאת' אלת' כ"ט היא וקתני יין כ'
 בריס מקמי הבדלה: ודלת' כ"ה
 הי נאליכא דר' מאיר דתנן כתי
 במתני' כ"ה אומ' נר ובסמים ו'
 נאמ' כגול ר' מאיר היא: לא ס'ד
 לאוקומי ברית' כמתני' דמתני'
 קתני מזן באמצע ובדיית קתני
 משלסלן כלן לאחריו כר' יהודה
 דאמ' על המזון סבתלה מוד'
 ומדקתני לר' יהודה מאור נאח"כ
 בסמים כ"ט היא: וימי קטיא ד'
 דברכת היין קדימה להבדלה:
 קדוש עיולי הו' והבדלה אטקי'
 היא: ברכה טעונה כוס ברכת
 המזון דקתני מניחו לאחר הו'
 המזון: והתנן מתני' בספרין:
 בא להן כל ימות השנה קאת':
 אחר המזון: וכתנן המזון לא
 בא להן וכטעמיהו סעודתן בא
 ל: ל' ל' ל' ברכת המזון מיל' ל'
 לאו דשתי ליה נהני קתמי בית
 עמאי אש רנה מוכרך על היין
 נסותתו נאין צריך להניחו לכ'
 לברכת המזון: טעמו סגנו ל'
 לברכת המזון ולקדו ולהבדלה
 כפרין ערבי פאחיס:

תדיר קודם והלכה כדברי בית הילל
 מאי דבר אחר וכי תמו התם
 תרת' והכא חדא הכא נמי תרת' מנחו
 ברכת היין תדירה וברכת היום אינה
 תדירה תדיר ושאי' תדיר תדיר קודם
 והלכה כדברי כה' פשיטא דהא נפקא
 בת קול' אי בעי' אי' קודם בת קול ואי'
 אימ' לאחר בת קול' ור' יהושע הי' דא'
 אין משגיחין בבת קול' וכברי' בי' שמ'
 דברכת היום עדיפא והתמא הנכנס ל'
 לכיתו כמוצאי שבת מברך על היין וע'
 ועל המאור ועל הכשמים ואח"כ אומ'
 הנדלה ואם אין לו ג'א כוס אחד מנ'
 מנחו לאחר המזון ומשלשן כלן לא
 לאחריו והא ממאי דבש' היא דלם נה'
 היא' לא כ"ד דקתני מאור ואחר כך ב'
 בשמים וכאן שמע' לי דאית ליה האי
 סבר נש' דתמא אר' יהודה לא נחלקו
 בש' ובה' על המזון סבתלה ועל הכד'
 הבדלה שהיא בסוף על מה נחלקו ע'
 על המאור ועל הכשמי' בש' אומ' מאור
 ואחר כך בשמים וכית הילל או בשמי'
 ואחר כך מאור וכמאי דבי' שכמאי ה'
 היא ואל' בא דר' יהודה דלם בית הילל
 הי' ואל' בא דר' מאיר לא סלקא דעתך
 דקתני הכא במתני' בית שמאי אומ' נר'
 ומזון כשמי' והבדלה' ובי' הילל או נר'
 ובשמים מזון והבדלה והתם בריתא ק'
 קתני אם אין לו ג'א כוס אחד מנחו לאחר המזון ומשלשן כלן לא
 לאחריו שמע' מי' דבי' שמאי היא ואל' בא דר' יהוד' ומכל מקום קשי'
 קא סברי בית שמאי שאני עיולי יום מאפוקי יום עיולי יום כמה ד'
 דמקדמינן ליה עדיף אפוקי יום כמ' דמאחרינן ל' עדיף כי היכי דלא
 להו' עלן כמשוי' וסברי בית שמאי ברכת המזון טעונה כוס והתנן ב'
 בא להן יין לאחר המזון אם אין שם ג'א אותו כוס בית שמאי אומרי'
 מברך על היין ואחר כך מברך על המזון מאי לאו דמברך עליו ושות'
 ליה לא דמברך עליו ומנח ליה והאמר מר המברך צריך שיטעום דטעים ליה' והאמר מר טעמו
 כגמו' דטעים ליה בדיה' והאמר מר כוס של ברכה צריך שיעור' והא קא פוחית ליה משע'
 משיעוריה דגפיש ליה טפי משיעוריה'

אלו דברים

ה'ג אלא תרי תבאי אליבא דב"ש תנא דמתני' ותנא דר' חייא אליבא דב"ש תנא דר' חייא אומר אין ברכה טעונה כנס' ותב' דמתני' דלעיל דר' יהודה אליבא דב"ש סבר **עין** ברכה טעונה כנס' גזירה שמה ושמאלו מסקי' סגפלו באחורי הכוס מחמת ידי' דתנן כל הסוסל את התרומה ממלא מסקי' להיות תחלה ויחזור ויטמאו את הכוס: וכו' סברי אסור להסתמש בכוס סאחוריו טמאות כדלקמן: וליטמו ידי' לכנס למה ליה דקאמי' מסקי' סאחוריו הכוס בלא מסקי' נמי מיטמו ידי' לכנס: אלא ע"י מסקי' מהו סהמסקין כעסקן ראטוכים וד' מדרכבן: ואל' כלי אינו תקבל טומאה אלא מאב הטומאה הני מילי מדאורייתא' וחכמי' גזרו שיהו מסקי' ראטוכים ממלאי' כלי גזרה משום מסקי' זכ' וכו' שהן אבות הטומאה' כגון ריו רוקו ומימי רגלי: וכו' אומ' כו' בתוספת ה'ג לה' וכו' אחורי הכוס לכנס לעולם טמאי' ד"ה תקף ל' לנטילת ידי' טעונה למאי דח דחייטתו סלא וטמאו הידי' ה'ת אחורי הכוס לאו חטא הוא טא טאשי' לכתחלה מותר להסתמש בכלי סאחוריו טמאי' ותוכו ט טהור כגון זה שממלא אחריו מחמת מסקי' דאל' ביה כשת בסומעתין תוכו טהור' הלכך מונגין ושותפין את הכוס תחלה קודם נטילה טאס איה אומר נוטלין לידי' תחלה שמה יהו א' אחורי הכוס טמאי' גזרה שמה לא יהו הידי' כגובות ויה' מיני הנטילה ויטמאו המסקין סביד סבידים מחמת כוס והן כעסי' תחלה ויחזרו ויטמאו את הידי' ונמצא אוכל בידים ומסאכות: וביטמו כוס לידי' למה לי מש' מסקי' בידים אשי' ידו כגובות נמי ויטמו כוס לידי' וכיון דה דהכי הוא נהי נמי דככוש טלפ טלפטי הווא עבוד כ"ה תקנתא דטותהו קודם נטילה כוסות ה הבאים בתוך המזון מה תהא עליהם הלא ממלאי' את הידי' :

גזרה שמה ויטמאו מסקי' סבידים אבל בתוך הטעונה ליכא למיחש טהרי א' אדם מנגב ידיו ויפה קודם אכ' אכילה כדאלו האוכל בלא כג' ידי' וכו' אבל בשתייה אין א' אדם מדקדק לנגב ידיו כל כך תקף לנטילת ידי' טעונה והאי דלא חשיב ליה לעיל בפרק כיצד מכרסין בה כהדי' אידך תכיפות משום דס' דשכ"י במסכ' לא חס למתכנייה'

והא אם אין שם לא אותו כוס קתני' תרי לא הוי ומחד גפי' והא תנא ר' חי חייא בית שמאי אום מברך על היין ושותהו ואחר כך מברך ברכת המזון' לא תרי תנא' ואליבא דב"ש "ב"ש אום וכו' " תגו רבנן בית שמאי אום נוטלי' לידי' ואחר כך מוזגין את הכוס שאם אתה אום מוזגין את הכוס תחלה גזרה שמה ויטמאו מסקי' שאחורי הכוס מחמת ידי' ויחזרו ויטמאו את הכוס' וליטמו ידי' לכוס

ידי' שבות הן ואין שני עושה שלישי בחולין לא על ידי' משקי' וכו' מוזגין את הכוס ואחר כך נוטלי' לידי' שאם אתה אום נוטלי' לידי' תחלה גזרה שמה ויטמאו מסקי' שבידי' מחמת הכוס ויחזרו ויטמאו את הידי' ונטמיי כוס לידי' אין כלי' מסמא אדם' ונטמיי למשקי' שבתוכו הכא בכלי' שנטמא אחוריו במשקי' עסיקי'ג' דתוכו טהור הוא וגבו שמה דתנן כלי' שנטמאו אחוריו במשקי' אחוריו טמאין ת תוכו ואוגנו ואזנו וידי' שחורין' גטמא תוכו גטמא כולו' במאי קא מפלגי' בית שמאי סברי אסור להשתמש בכלי' שנטמאו אחוריו במשקי' גזרה משום נצוצות וליכא למגור' ע' מא' יטמאו המסקין שבבידי' בכוס' וכו' סברי מותר להשתמש בכלי' שנטמאו אחוריו ב במשקי' אמרי' נצוצות לא שביחי' ואיכא למימר שמה ויטמאו משק' משקי' שבידי' מחמת הכוס' דבר אחר תקף לגטילת ידי' טעודה' מאי דבר אחר הכי קאמרי' להו כ"ה לב"ש לדידכו דאכר'תו אסור ל להשתמש בכלי' שאחוריו טמאין דגזרינן משום נצוצות אפי' הכי הא עדיפא דתקף לגטילת ידי' כעודה'

אין כלי' ממלא אדם' כלום כלי' כזה סנטמא כולד הטומאה אינו ממלא את הידי' דק"ל כרבנן דסלנו עליה דר' יוחנא טע' במסכ' ידי' בכלים סנטמאו במסקין וכו' את סנטמא באב הטומאה ממלא את הידי' ונטמאו בולד הטומאה אינו ממלא את הידי' שאין שני עושה שני ואב' סהספר ממלא את הידי' אין למדין הימנו הלכך כוסות סבתוך המזון טהירי' כגובין אינן ממלאי' את הידי' ואל' פעמי' טי' משקה תבטיל טופח על הידי' אין תורת מסקי' עליו אלא תורת אוכל: כלי' סנטמ' אחוריו במסקין בכלי' טטף קאמי' דאלו כלי' חרס אין ממלאין תבבו אשי' בטומאה דאורייתא: סנטמא אחוריו במסקין' אין לך משקה טאינו ראטו' לטומאה טאף אס' כג' כשני עטאנהו חכמי' תחלה: אחוריו טמאי' אעפ' שאין אדם וכלים מקבלין טומאה מן התורה אלא מאב הטומאה גזרו חכמים טיהו מסקי' ממלאין כלים מפני סמצינו משקה טהור אב הטומאה לטמא אדם וכלים מן התורה כגון זוכו סל' זכ' ורוקו ומימי רגליו גזרו על כל המסקין טמאי' ויטמאו כלי': תוכו אנבנו אזנו וידי' טהורין' דכיון דטומאה זו דרבנן היא עבדו בה היכרא דכדעו דמדרכבן היא כי היכי דלא לשרוף' עלה טומאה וק'טיס' ותקל'ג' בה וכן משורש' כסריכות אנבנו' שפתו הכשולה לצד חוץ הראוי לתשמיש' אינו כיון און החבות סקוריו' אכט"א בלעז' וידי' כלי' טי' לו יד כג' מחבת גזרה משום כצובות שמה יתזו כצובות מתוכן' על אחוריו ויטמאו מסקי' סמאחרי' מחמת אחוריו ויטמאו את הידי' הלכך נוטלין לידי' תח' תחלה טלא ויטמאו את אחורי הכוס ולמאי דחייטי' ביה מחמת אחוריו לאו חטא הוא דהא אסור לאסתמושי' ביה: וכו' סברי מותר להסתמש בו הלכך לחטא דיון איכא למיחש אבל לחטא דידכו ליכא למיחש דלא אכפת לך אס' ויטמאו אחוריו: הא עדיפא' למזוג הכוס תחלה ונאח' כטילת ידי' תקף לטעודה' ולא איתא חטא דכצובות מסקין' הלכת' נזו' מהלכות טעודה' היא: מסקי' יא ב

ד"א און נטילת ידים לחולין מן התורה וכו' יום סתרים
סכתו כהן הכי קאמר להו כה' אפי' לדרכו דא
דאמריתו אסור להשתמש בשלחן סני ומנס אוכלי תרומה ה
הא עדיפא דאין נטילת ידים לחולין מן התורה מוטב וכו' נל' כ' דהא

קאמר כש' דאסור להשתמש בשלחן סני נדחוק לומר כמה ספי' רפי' טמא במקרה בעלמא ישתמש אלף כרחה כספרים סכ סכתוב כהן מצי' דא הכי קאמר להו כה' אפי' נכתיב ונא' סכא גבי אוכלי דחיישינן ונא' גבי ידים דלא חיישינן וכו' והסת' לא הני קאי אדא' כי הויא דלעיל סאינו כריך לטעם ראשון אבל הכא האי דבר אחר לא בא אלף לפר' טעמ' דכה' קאמר ולייטב דכרי דכריהס' פיורוקן דלית בהו כוית' מותר' לאכר' כיד מיי' ק' לעניותא כ כדאמר פרק כל הבשר ככולי' פרקין הלכה ככה' לבר' מהא ואת' נהא כהנא דאחור לתקומו ויכרך תשמע דהלכה ככה' לקמן כש' כשמעתי' מדעכרי' אמרתי' כ כתייה' י' דלא חשיב לה תמוס דהתס' אפי' כה' מודר' לכס' אלף טלא הטריחנהו לכך

משקין שבמפה' סמא יהא תסקה טופח עליה מחמת כגובה הירוס ויחזור ויטמא את הידים כשיקנה כה תמיד בתוך ה הסעודה וכו' כסת' לתפה בלא משקין און כלי' סאינו אב הטומאה מטמא כלים ולא אדם והוא יזהר שלא יגעו ידיו ב

בכסת' אס' דאזנכ' היא לטומא' מחמת שלחן כדמפרש לקמיה דסברי כה' מותר להשתמש בש שלחן סני : תמוס אוכלי תרני תרומ' טהמני פוסל את התרומ' אפי' הכי היא עדיפא לחוס טמא אירע תקרה שיסתמשו בשלחן סני ולא יביחכה על גבי השלחן טלא תטמא את האוכלין מחמת משקין טבה תלחוס טלא תטמ' מחמת כסת' ותחזור ויטמא את הידים : תפסיד את האוכלין סמיס אהרנו' כתיבן עליהס ו נכתיבתיס : ה'ג' בתוספת' וכה' אומ' אס' טמא תח' הני כנטל פי פירוקן טימ' כהן כזית ומכח פירוקן טאין כהן כזי' מתני' אסכא משך כהך טיפא דכס' לכה' ודכה' לכס' וקבע כהא כ כמי הלכה ככה' נא' יתכן

בית שמאי אומ' מקנה וכו' תגו רבנ' בית שמאי אומ' מקנה ידיו במפה ומני ומניח על השלחן שאם אתה אומ' על הכסת' גזירה שמא יטמאו משקין שב שבמפה מחמת הכסת' ויחזרו ויטמאו את הידים ונטמיי' כסת' למפה אין כלי' מטמא כלי' ונטמיי' כסת' לגבר' גופיה אין כלי' מטמא אדם וכה' אומ' על הכ הכסת' שאם אתה אומ' על השלחן גזי גזירה שמא יטמאו משקין שבמפה מח מחמת השלחן ויחזרו ויטמאו את ה האוכלין' וליטמא שלחן לאוכלים שבתוכו הכא בשלחן שני עסקינן ואין שני עושה שלישי בחולין אלא על ידי משקין במאי קא מפלגי' בית שמאי סכ סברי אסור להשתמש בשלחן שני גזיר' משום אוכלי תרומה וכה' סברי מותר להשתמש בשלחן שני אוכלי תרומה וריזין הם דבר אחר אין גטילת ידים לחולין מן התורה מאי דבר אחר הכי קא אמרי' להו כה' לבש וכי תימרו מאי שנא גבי אוכ אוכלין דחיישינן ומאי שנא גבי ידים דלא חיישינן אפילו הכי הא עדיפא דאין גטילת ידים לחולין מן התורה מוטב שיטמאו ידים דלית להו עיקר מדאורית' ואל יטמאו אוכלין דאית להו עיקר מדאורית'א כש' אומ' מכבדין וכו' תגו רבנן כש' אומ' מכבדין את הבית ואחר כך נוטלין לדיס שאם אתה אומ' נוטלין לדי' תחלה נמצא אתה מפסיד את האוכלין אכל גטילת ידים לבש תחלה לא סביר להו מאי טעמא משום פירורין וכה' אומ' אם שמש תלמיד חכם הוא נוטל פירורין שיש כהן כוית ומניח פירורין שאין כהן כוית' מסייע ל ליה לר' יוחנן דאמר יוחנן פירורין שאין כהן כוית מותר לאכרן ביד במאי קא מפלגי' נה סברי אסור להשתמש בשמש עם הארץ ובש סברי מותר להשתמש בשמש עם הארץ אמר' יוסי ב בר' חנינא אמ' רב הונא ככוליה פרקין הלכה ככה' בר' מהא דהלכה ככש' ור' אושעיא מתני' איפכ' ובחא נמי הלכה ככה' כש' אומ' גר ומזון וכו' רב הונא בר' יהודה אקלע לבי רבא חזייה לרבא דברין אכשמים ברישא אל' מכדי כש' ונה' אמאו לא פליגי' דתנן כש' אומ' א גר ומזון בשמים והבדלה וכה' אומ' גר ובשמים מזון והבדלה עני רבא כתייה וודברי' מאיר א אבל ר' יהודה אומ' לא נחלקו כש' ובית הלל על המזון שהוא בתחלה ועל הבדלה שהיא בסוף על מה נחלקו על המאור ועל הבשמים שבית שמאי אומ' על המאור ואחר כך בשמים ובית הלל א אומ' בשמים ואחר כך מאור

עדיפא דאין גטילת ידים לחולין מן התורה מוטב שיטמאו ידים דלית להו עיקר מדאורית' ואל יטמאו אוכלין דאית להו עיקר מדאורית'א כש' אומ' מכבדין וכו' תגו רבנן כש' אומ' מכבדין את הבית ואחר כך נוטלין לדיס שאם אתה אומ' נוטלין לדי' תחלה נמצא אתה מפסיד את האוכלין אכל גטילת ידים לבש תחלה לא סביר להו מאי טעמא משום פירורין וכה' אומ' אם שמש תלמיד חכם הוא נוטל פירורין שיש כהן כוית ומניח פירורין שאין כהן כוית' מסייע ל ליה לר' יוחנן דאמר יוחנן פירורין שאין כהן כוית מותר לאכרן ביד במאי קא מפלגי' נה סברי אסור להשתמש בשמש עם הארץ ובש סברי מותר להשתמש בשמש עם הארץ אמר' יוסי ב בר' חנינא אמ' רב הונא ככוליה פרקין הלכה ככה' בר' מהא דהלכה ככש' ור' אושעיא מתני' איפכ' ובחא נמי הלכה ככה' כש' אומ' גר ומזון וכו' רב הונא בר' יהודה אקלע לבי רבא חזייה לרבא דברין אכשמים ברישא אל' מכדי כש' ונה' אמאו לא פליגי' דתנן כש' אומ' א גר ומזון בשמים והבדלה וכה' אומ' גר ובשמים מזון והבדלה עני רבא כתייה וודברי' מאיר א אבל ר' יהודה אומ' לא נחלקו כש' ובית הלל על המזון שהוא בתחלה ועל הבדלה שהיא בסוף על מה נחלקו על המאור ועל הבשמים שבית שמאי אומ' על המאור ואחר כך בשמים ובית הלל א אומ' בשמים ואחר כך מאור

אלו דברים

ואר ר' יוחנן גרסי: דברא תשמע: לטעבר ויפה לאומרו: על פריית האור סכרא כססת ימי בראשית משבחין אותו לפי סבתו
סבתו: סבת כבדא כדאח' בפסחים: כורא דבר טהור כורא תמיד וזה לא סוכא סכא סהרי סכר ככרא: הרבה מאורות: על
סלהבת אדמה לבנה וירקרקת: מטוס דלא סבת ממלאכת עבודה שהגוי עושה מלאכה לאורני ותיבא לקמן אור סלא סבת און
מכרכין עליו הואיל וכעברה כו עכירה: כמסכת גוים: לאכילה לסעודה: אי נית לא סבת מחמת מלאכה ואשי היא מלאכה על

היתר כגו על חולה ושל חיה קא
קאח' דאון מכרכין: עשית לא
לאכעורכ שהיתה דולקת והולכת
מערב סבת וכבית ישראל: למ
למנחי סבת מכרכי: לפי סלא
נעברה כה עביר סלא הדלקה
בסבת: גוי שהדליק מישאל: מ
משחטה מנחי סבת: קא אים
אישורא חלא: מתוך סלהבת
דולקת והולכת קמא קמא פרח
ליה: המנחי סלהבת כרשותה
הרכי בסבת חייב: ומקמי לה
כמסכת ביצה כגו דשייפא לח
לחרס מנחי ואתלי כה כורא ד
דנחלת ליכ' אלא סלהבת ומנ'
חרס לא מחייב כגון דלית כה
טיבורא: מה שיקר לא הניח ו
זהו: סבת לא מחייבא עד ד
דאיכא עקירה מראש: ז' והכחה
ברשות: גזירה משו' ג' ראש'
נצמוד ראשון: אי שרית כגוי ט
שהדליק מנחי ומשחטה אח' ל
לכרכי כגוי שהדליק: תבעור
ינח וכאיתני אור עבמו סלא סת
כתוסף תנאי: כגו סמכרד
עליו סמך לחסיכה מיד: גדול

ואר יוחנן גהגו העם כבית הלל איכא
דר יהודה " כש אומ שכרא כו'
אמ רבא ככרא כלי עלמ לא פליגי
דכרא משמע כי פליגי בכורא' כש סכ
סכרי כורא דעתיד למכרא' ובית הלל
סכרי כורא נמי דכרא משמע " מתיב
רב יוסף יוצר אור וכורא חשך יוצר ח
הרי וכורא רוח בור השמים ונוטיהם'
אלא אמ רב יוסף ככרא וכורא כלי ע
עלמ לא פליגי דכרא משמע כי פליגי
במאור ומאורי דבית שמאי סכרי חרא
נחורא איכא כנורא' ובית הלל סכרי
טובא נחורי איכא כנורא " תנא נמי
הכי אמרו להם בית הלל לבית שמאי
הרבה מאורות יש באור "

אין מברכין כו' בשלם נר משום
דלא שבת' לא בשמים מאי טעמא לא'
אם רב יהודה אמ רב הכא כמסכת גו
גוים עסקינן מפני שסתם מסבת גוים
לעבודה זרה היא' הא מדקתני סיפא י
אין מברכין לאעל הנר ולא על הכש
הבשמים של עז מכלל דרישא לא בעז עסקינן אר חנינא מסורא מ
מה טעם קאמ' מה טעם אין מברכין לא על הנר ולא על הבשמים
של גוים מפני שסתם מסבת גוים לעז' תנו רבנן אור ששבת מברכין עליו ושלא שבת אין
מברכין עליו' מאי שבת ומאי לא שבת' אי גימ לא שבת מחמת מלאכה אפי' ממלאכה דהיתרא וח
והתנא אור של חיה ושל חולה מברכין עליו' אמ רבנחמן בר יצחק מאי שבת ששבת מחמת מל
מלאכת עכירה " תנא נמי הכי עשית שהיתה דולקת והולכת כל הזמן כלו למוצאי שבת מב
מברכין עליה " תנו רבנן גוי שהדליק מישאל וישראל שהדליק כגוי מברכין עליו' גוי מגוי
אין מברכין עליו' מאי שנא גוי מגוי דלא משום דלא שבת אי הכי ישראל מגוי נמי הא לא שבת'
וכי תימך דאיסורא אול ליה והא אתרינא הוא וכידא דישאל קא מתלדא' לא הא דתנא המוצי'
שלהבת לרשות הרבים חייב' אמאי חייב' מה שעקר לא הנחומה שהנח לא עקר' לא לעולם ד
דאיסורא נמי איתה וכי קא מברך אתוספתא דהיתרא קא מברך' אי הכי גוי כגוי נמי אין הכי נ

גהגו העם ככה אליב דר'
יהודה תימך דאון אפי'
לסתחלה כהגון כן וברק הדד
אומ כהג' אורניו לא מנריכין ואי
עבד הכי לא מהדריכין ליה ויל
דהתס' איכא אמוראי דפליגי ח
חד אמ' הלכה והנה פירי' הלכה
לסתחלה ומנריכין הכי אס כן כ
כהגו דקאמ' אידך הני דיעבד א
אכל סכא יוכל להיות דאון כאן
אלא כהגו גירדא " ככרא
ככ' לא פליגי ואלת'
הואיל ולא פליגי כלסון ככרא א
אמאי אמרי' כורא ויל דלסון ק
קרא עדיף " וכי תיבוא
הא דאישורא חזיל
ליה הנה תני לאקטויי אי הכי נ
גוי יגבו כמי אלא עדיפא מניה
פרי' דהנה תני לסנויי כדמסטי
בסמך " גזירה מטוס
גוי ראשון וגוי ראשון
מטוס עמוד ראשון וכי' חרא
גזירה היא דגזרן חכמי' כל אש
גוי סכיד הגוי דאי לא הא לא ק
קיימ' הא אכל גוי שהדליק מיש
מישראל וישראל וגוי מברכין
עליו והכי קיימא לן "

גמי' גזירה משום גוי ראשון ועמוד ראשון " תנו רבנן
היה מהלך חוץ לכרך וראה אור אם רוב גוים אינו
מברך אם רוב ישראל מברך' הא גופא קשיא א
אמרת אם רוב גוים אינו מברך הא מחצה
על מחצה מברך והדר תני אם
רוב ישראל מברך הא מחצה
על מחצה אינו מברך' כדן

יא ג

גדול מנכחא מלתיא דגני הנא נאין כרדך לכדוק אחרי דאי אית די שרא הוא לא היה ממחר סמוך לחשיב תיד לאחח האור בידני כפי הכבשן שפורפן בו אכני לסד אס עבה כאור היונה מפי הכבשן כהנרא כריח היא ולהסתמם לאור היא נעשת: ואס לאו לאו לאורה נעשת אלא לכבשן נאין מברכי אלא על שנעט להאיר: בתחלה בתחלת שריפת אכני: און האור להאיר: בסוף: לאחר סכרפון האכני רובן מדליקין אור גדול מלמעלה למרק שריפת האכני ונתפתחין כתי לאורה של תנור: בסוף מברכין עליו

לאחר שהנסק התנור והסת בת בתוכה מדליקין קסמין דקין בפניו לחאי ולקלט חומי לתוכו וכיון דנתפתחם לאורו מברכין עליו: אור של בית הכנסת: כדא כדאיכא ארס חסוב לכבודו ה הדליקוה ולא ספריך לאור אלא לכבוד בעלת נאין מברכין ע עליו: ליכא ארס חסוב להאיר להס הדליקוה ומברכי: הא הוא דאיכא ארס חסוב נאי איכא ח חזנא שמש שאוכל כבי הכנסת אף לאור עשניה שיאכל החזן ל לאורה ומברכין: הא הוא דאיכא חזנא נאי איכא סהרא שהחזן יכול לאכול לאורה און מברכי על הכר שלא להאיר הדליקוה א אלא לכבוד ארס חסוב: משני בטול כי המדרש שבזמן שאחד מברך לכלן הן מברכין לשתוק מברשת כדי שיתכוננו כלס ניש וישמעו אליו ויענו און: מרשא לארס המתעטט טרבינו לומר אסותא: נר לכבו המת עבדא: בטמים: עבדו לעבורי ריחא דסרחונו של מת עבדו ולא לה להריח: כל מת שהוא חסוב להו להוציא לפניו נר ביום אס הן הוציאו בלילה במוצאי שבת ל לקבורה און מברכין על אותו נר דלכבוד עבדו ולא להאיר: וכל מת שאינו חסוב להוציא נר לפניו בין אלא בלילה מברכין עליו אס הוציאוהו במוצאי שב לקבורה: מברכין עליו דלאחי עבדא: בטמים: שמולק ארס אסטנס לבית הכסא להעביר ומנו ריח רע של בית הכסא א און מברכין עליו: וכמן העשוי להעביר את הזוהמא: שומביאון בסוף הסעודה לסקר ידים ומז מזוהמו והוא מבגס: בטמיו: און מברכין עליו כורא עצי ב בטמיו אלא כורא סמן ערב מ מברכין אס סמן של אפרסמון הוא והא דאל בפר כי צד מבר מברכין האו משחא כבישא ע וטחינא מברכי עליו כור עצי בטמים לא בבא בתו הסעודה קאלו אלא בבא להריח:

כדין הוא דאפי מחצה על מחצה גמי מברך ואידי דתג' רשא רוב גוים תנא סיפא רוב ישראל תג' רבנה היה מהלך חוץ לדרך וראה תינוק ואבוקה בידו בו בודק אחריו אס ישראל הוא מברך אס גוי הוא אינו מבר מאי ארי תינוק אפי גדול גמי אמ רב יהודה אמ רב הכא ב בסמוך לשקיעת החמה עסקינן גדול מוכח מלת דודאי גוי הוא תינוק דאמ ישראל הוא אקרי ונקיט' תגו רבנן היה מהלך חוץ לדרך וראה אור אס עבה כפי הכבשן מברך עליו ואס לאו אינו מבר עליו: תג חדא אור של כבשן מברכי עליו ותנא אידך אין מברכי עליו לא קשי' הא בתחלה הא לכסוף תג חדא אור של תנור ושל כרים מברכין עליו ותנא אי אידך אין מברכין עליו לא קשי' הא בתחלה הא לכסוף תג חדא אור של נה ושל כי המדרש מברכי עליו ותנא אידך אין מברכי עליו לא קשיא הא דאיכ' ארס חסוב הא דליכא ארס חסוב ואי בעי אימ הא והא דאיכ' ארס חסוב ולא קשי' הא דאיכ' חזנא הא דליכ' חזנא וואי בעי אימ הא והא דאיכא חזנא ולא קשי' הא דאיכ' סהר' והא דליכא סהרא תגו רבנן היו יושבי כבי המדרש והביאו אור לפמחם בית ש מוכאי אומ כל אחד ואחד מברך לעצמו ובית הלל אומ אחד מברך לכלן משום שג' ברוכ עם הדרת מלך בשלמ בית הלל מפרשי טעם בא בית שמאי מאי טעם קסברי מפני בטול כי המדר' תנא גמי הכי של בית רבן גמליא לא היו אומרי מרפא כבי המדר' מפני בטול בית המדר' אין מברכי לא על הגר ולא על הכשמי של מתי מאי טעם נר לכבוד הוא דעבידא בשמי לעבורי ריחא הוא דעבידי אומ רב יהודה אמ רב כל שמוציאי לפניו ביום ובלילה אין מברכי עליו וכל שאין מוציאי לפניו לא בלילה מברכין עליו אס רב חונ' בשמי של בית חבס ושמן העשוי להעבי את הוזהמ' אין מברכי עליו למיכרא דכל היכא דלאו לריחא עבידא לא מברכין עליה מתבי הנכנס לחנותו של בשם והריח ריח אפילו ישב שם כל היום כלו אינו מברך אלא פעם אחת נכנס ויצא נכנס ויצא מברך על כל פעם ופעם והא הכא דלאו לריחא הוא דעבידא וקא מברך אין לריחא גמי הוא דעבידא כי היכי דגרחו אינשי ומתו וגובון מנה תגו רבנן היה מהלך חוץ לדרך והריח ריח אס רוב גוים אינו מברך אס רוב ישראל מברך ר' יוסי אומ אפילו רוב ישראל גמי אינו מברך מפני שכנות יש ישראל מקטרות לכשפים אטו

הא דאיכא ארס חסוב אס חסו' כבודו של חסוב ולא לאורה כן פי רסו' נר' פי' אשכא בארס חסוב לאורה וכד וכליכ' ארס חסוב עשוי לכבו' בית הכנסת אין מברכי עליו פי רסו' מיהו מכ מברכי ברוך סכרא סמן ערב והא דאומ לעיל כבי' מברכי האו משחא כבי' מברכי עליו היכ' בבא להריח ולא מיידי ב בתוך הסעודה

אלו דברים

לגמר את הכלים לכפס בעטנו את הכנדים: בטבריא היו רגילין לגמה ערבי סבתות וכצפורי צמוצי סבתות: לא יאותו ת
מתם שאפי לא נהנה מתוכו מברכין עליו ומאי עד שיאותו עד סיהא אורו ראוי ליהנות ממנו לעומדים סמוך לו ואז מברכין ע
עליו אפי הרחוקי ממנו וכלכד שיראוהו: בפנס בעששית: יאותו מתם עומד בסמוך: וכמה הוא צריך להיות בסמוך: מלומא
מסקל: רב יהודה היה מברך על אור סבכית ארא דיולא נרחוק מביטע היה רב יהודה לעצמיה דלא בעי סמוך: רבא מברך אד

אדכי גוריא בר חמא סמוך לכ
לביטע היה רבא לטעמיה דאז
סמוך בעינן: איך נחזרין על ה
האור אם אין לו אור אין צריך
לחזר אחריו: חד עבד בסוגג
ככס' אגס סגג ונעקר מן ה
המקום על ידי סכחה החמיר
על עצמו כביטע שמאי נחזר לת
למקום שאכל וכך: חד עבד כ
במוד נעקר ממקום שאכל כ
במוד כדי לברך במקו אחר
שהכרך לילך: אכשאי יונה דד
דרהבא טכחתי יונה של זהב: י
יונה אינה נכונת אלא בככסי:
אז כנרחת או כלחמת כראשי א
אנשים:

אטו כלהי לכשפי מקטרן הוה ליה מעוטא לכשפים ומעוטא נמי ל
לגמר את הכלים אשתכח רובא דלאו דריח עביד וכל רובא דלאו ל
לדיחא עביד לא מברך " אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן המהלך
בערבי שבתות כטבריא ובמוציא שבתות בצפורי והריח ריח אינו מ
מברך מפני שחוקתו אינו עשוי אלא לגמר בו את הכלים " תנו
רבנן היה מהלך בשוק של ע"ו והריח ריח ונתרצה הר"י זה חוטא "

ואין מברכין על הנר עד שיאותו " אמר רב יהודה אמר רב לא
יאותו יאותו ממש: אלא כל שאלו עומד בקרוב ומשתמש לאורו ואפי'
ברחוק מקום וכן אמר רב אשי ברחוק מקום שנינו " מתבי היתה לו
נר טמונה בחיקו או בפנס או שראה שלהבת ולא נשתמש לאורה
או גשתמש לאורה ולא ראה שלהבת אינו מברך עד שירא שלהבת
וישתמש לאורה " בשלמא משתמש לאורה ולא ראה שלהבת
משכחת לה דקימ' בקרן זוית אלא ראה שלהבת ולא נשתמש לאורה
היכי משכחת לה לאו דמרחקא לא כגון דעמיא ואזלא " תנו רבנן

גחלים לוחשות מברכין עליהן אוממות אין מברכין עליהן היכי דמי לוחשות אמר רב חסדא כל
שאלו מכנס לתוכן קסם ודולקת מאליה " אבעיא להו אוממות או עוממות תשדאמ רב
חסדא בר אבדימי ארום לא עממהו כגן אהים " ורבא אמר יאותו ממש וכמה אמר עולא כדי שי
שיכיר בין איסר לפוגדיו חוקיה אמר כדי שיכיר בין מלומא של טבריא למלומא של צפורי " רב
יהודה מברך אדכי ארא דיולא רבא מברך אדכי גוריא בר חמא אבי מברך אדכי בר אבוח "

אמר רב יהוד אמר רב אין מחזירי על האור כדרך שמחזירי על המצו אמר ר' זיר מריש הוה מהדרג'
ביון דשמענא להא דרב יהודה אמר רב אנא נמי לא מהדרנא אלא אי מקלע לי ממילא מבריכנא "

מי שאכל " אמר רב זביד ואיתימ רב דימי בר אבא מחלוקת כשכח אבל במזיד דברי הכל
יחזור למקומו ויברך פשישא ושכח תגן מהו דתימ' הוא הדין אפילו במזיד והאי דקתמושכח ל
להודיעך כחן דבית שמאי קמל " תמא אכרו להן בית הלל לבית שמאי לדרביכס מי שאכל
בראש הכירה ושכח וירד ולא ברך יחזור לראש הכירה ויברך אמר להן בית שמאי לבית הלל לדב
לדרביכס מי ששכח ארנקי בראש הכירה לא יעלה ויטלנה לכבוד עצמו הוא עולה לכבוד שמים
לא כל שכן " הגהו תרי תלמידי חד עביד בשוגג כבית שמאי ואשכח ארנקא דדהכא וחד עבד
במזיד כבית הלל ואכליה אריא " רבה בר רב חנה הוה קא אויל כשיירתא אבל ואשתלילי ולא
ברך אמר היכי אעביד אי אמינא להו אנשאי לברך אמרין לי בריך כל היכא דמברכת לרחמנא מ
מברכת מוטב דאמרינא להו אנשאי יונה דדהכא אמר להו אצטרו לי דאנשאי יונה דדהכא אויל
וכריך ואשכח יונה דדהכא מאי שנא יונה דמתליא כנסת ישראל כיונה דכתיב כנפי יונה נחפה ב
בכסף ואברותיה כירקרק חרוץ מה יונה אינה נצולת אלא בכנפיה אף ישראל אינן נצולין אלא
במצות " עד אימתי הוא וכו' " כמה שיעור עכול אמר ר' יוחנן כל זמן שלא רעב

וריש לקיש אמר כל זמן שיצמא מחמת אכילתו " אמר ליה רב יימר
בר שלמי למר זוטרא ואמרי לה רב יימר בר שזבי למר
זוטרא מי אמר ריש לקיש הכי והאמר רב אמר
אמר ריש לקיש כמה שיעור עכול כדי
להלך ארבע מילין לא קשיא כאן באכילה מרובה

יא ד

אכילה מרובה מילין כבא להם וין אחר המזון האם פרוט לה כגון בריש פרוקן לבש און ברכת המזון טעונה ו כוס ולכה טעונ כוס היכי נפיק קא סד באחד מן המסוכי פסוקין במתניתין: חטוף וברך כמנוסיהו כנס סל ברכה הני מחזר סיתתנהו לך ותרך: במשמע העונ ויהיבר בתעור קומו וברכו את ה' אלהיכם ב בספר עזרא ואלו ויברכו את סס כבודך והיא עניית און שבתקדש במסכת תעניי מפרט קומו וברכו בתחלת ברכה ויב ויברכו את סס כבודך בתקוס עניית און שבתקדש און ברנ סס כבוד מלכותו לעולם ועד: טומהדים למברך ליתן סכר: אחר תינוקות כשלמדו ברכות משי רבן: האיל ולהתלמד עס עסויה: און מתכוין לכרך א לא ללח: אבל בעד מפטריהו בשאומרי הפטרה ומברכין בתורה נכבדא עונין אחריהן און: סמן מעכב את הברכה סמן שהיו רגילין להביא בסוף הסעודה לסוף אחר הסעודה את הידי אחר מים אחרוני להעבי את זוהמתן: מעכב את הברכה שאסור לומר עד שיובא וכן ל לענין שמעכב ברכו כל דבר הבא בקנח סעודה שמועד לא לחלו כלל ברכה עד שיוסכנה: סמן טוב סיס בן בסומים: מ מעכב את הברכה למי סרני בן:

סליק פרקא

באכילה מרובה ד' מילין כך פי' רש"י ולי כרא' דזה מועט יותר מאכילה מועטת אלא כרא' לפר' אשכח אכילה מרובה כל מין שהיא כמא דאין סס קצבה: אכלת מועט ד' מילין: והייתם קדושי אלג מים אחרונים ד דוקא להם שהיו רגילין לטול ידי אחר הסעודה מפני מלח סדומית אבל אכנס סאין מלח סדומית מנני ביכינו ואין אכנס רגילין לטול אחר הסעודה און הנטילה מעכבת ע עלינו לכרך ותייהו אכאוס מע מעוננו רגילין לטול ידיהם ו אחר הסעודה ודאי להם מעכב הנטילה לכר' כה וצריכי לטול את ידיהם קודם ברכת המזון

סליק פרקא

באכילה מרובה כאן באכילה מועטת בא להם וין וכו' למימר דישראל אע"ג דלא שמע כולה ברכה עונה וכי לא שמע היכי נפיק אמר חייא בר רב בשלא אכל עסחן וכן אמר רב נחמן א אמר רבה בר אבוח בשלא אכל עמחן אמר ליה רב לחייא בריה בר חטוף וברך וכן אמר רב הונא לרבה בריהו חטוף וברך למימרא דמברך עדיף ממאן דעני אמן והתמאר יוסי אומג גדול העונה אמן יותר מן המברך אמר ליה ר' נהוראי השמים כן הו' תדע שהרי גדליירין יורדין ומתגרין וגבורים יורדין ומנצחין תנאי היא דתמא אחד המברך ואחד העונה אמן במשמע לא שממחרין למברך יותר מן העונה אמן בעי מניה שמוא מרב מהו לענות אמן אחר תינוקות של בית רבן אמר ליה אתר הכל עונן אמן חוץ מ מתנוקות של בית רבן הואיל ולהתלמד עשוין והמ מילי בדלא עי ערן מפטריהו אבל כערן מפטריהו עומן תנו רבנן שמן מע מעכב את הברכה דברי ר' זילאי ר' זיואי אומ אינו מעכב ר' אחאו אומ שמן טוב מעכב ר' זוהמאי אומ כשם שמוהם פסול לעבודה כך ידים מוזהמות פסולות לברכה אמר רב נחמן בר יצחק אנאל לא זילאי ולא זיואי ולא זוהמאי ידענא לא מתניתא ידענא דאמר רב יהודה אמר רב ואמרי לה כמתניתא תנא והתקדשתם לו מים רא ראשומם והייתם קדושים אלו מים אחרונים כי קדוש זה שמן א אגיה אהיכם זו ברכה

הדרן עלך אלו דברים

הרואה מקום שנגעטו בו כ כסוס לישראל כגון הניך דקתני לקמן מעברני הים והירדן נכחלי ארסון כן:

הרואה מקום שנגעשו בו נס נסים לישראל אומ ברוך שעשה נסים

לאבותינו במקום הזה מקום שנגעקרה ממנו ע"ז אומ ברוך שעקר

וגבורתו מלא עולם וכן פיר' ומייתי וינסלנו דפרקין ר' זעירא כן כל ברכה שאין בה וכו' ונראה לרבינו דדוקא להרואה מפל משלשים לשלשים יום דומיא דרואה יום הגדול לפרקין דאמרינן בירושלמי דפרקין הינו שלשים יום

אומר ברוך שעשה נסים לאבותינו וכו' פירש רבי שמעיה דכל הני ברכות ב צריכות להזכרת סס ומלכות ב ברן אתה ה' אלהינו מלך העול וכן כתב רבי שמשון מקנני ו כי הרי היה רגיל לכרך על הב הברקיס באז איה סכחו וגבו

זיקין וזעזועות ורעמים משר' כגמר: מלא עולם: לפי שאלו כראין אז נשמעו למרחוק: כדרך עושה בראשית וכו' פרי אטו הכך
 דלעיל לאו מעשה בראשית ניכח: לפרקים משר' כגמר: ולפי שהיא חסוב וגדול מכלן קבע ליה ד' יהודה ברכה לעצמו: מבר'
 על הרעה מעין על הטובה: דייק האמת: ועל הטובה מעין על הרעה הטוב והמטיב וכגמר' משר' היכי דמי: הנכנס לדרך: הו'
 המהלך בדרך וצריך לעבור כרך ועס ומנויים מושלי רעי' ומחשפי עלילות: אחת בכניסתו מתפלל טיכנס לשלום: כיניאיתו מ'
 מתפלל טיכנס לשלום: ארבע: כ'
 כדמשר' כותן הודא על טעבר
 וכו' עק על העתו' כמזאו ארבע
 כדמס' כגמר: חייב אדם לברך
 על הרעה כו' מס' כגמר: דבר
 אחר בכל מדרך מדו המודות
 לך: כין מדה טובה כין מדה פ'
 פורענות: לא יקל ראשו לא יו'
 יכה קלות ראש: כנגד טעם המ'
 מזרחי חץ להר הבית אשר ב'
 בחומה המנוכה אשר לרגלי הר'
 הבית במזרח לפי שכל הטעמי'
 המנוכס זה כנגד זה: טעמי'
 מזרח טעם עזרת נטיס וטעם
 עזרת ישראל וטעם האולם וה'
 והיהכל וכית קדשי הקדשים כ'
 בימי מקדש ראשון כשהיה אמה
 טרקסין: בסנודתו: חגור חלול
 וכו' כין כו' מעות: מקו' כגמר'
 משרס ליה: כל חומתי ברכות ט'
 טכמקדש היו אומ' עד העולם:
 בתסס טעמי אצרי חץ עונין ו'
 חץ במקדש המבר' אומ' בסוף
 כל ברכה בא' אלהי ישראל מן
 העולם ועד העולם כין חונן
 הרע: וכס' בכלס: והעוני' אומ'
 בטכמל' וילפינן לה מקרא דת'
 דתכל עזרא וסייעתו ואשמעיב'
 הכא דבמקדש ראשון לא היו א'
 אומ' אלא בדרך אלהי ישראל ע'
 עד מן העולם: משקלנו הייכו'
 ונאמריו חץ עולם אלא זה: הת'
 התקיכו עזרא וסייעתו: סיהו אז'
 אומ' מן העולם ועד העולם
 ילנו טעמי עולמות יס להוציא ו'
 מלב הכושדים בתחיית המתו':
 סיהא אדם טואל לשלום חברו
 בשס' בטמו טל הקבה ולא אומ'
 אמריכין מזלזל הוא ככבודו טל
 מקוס כשכיל כבוד הכריות ל'
 להוציא טס טמיס עליו ולמדו
 מבניו טאלו עמכס: וכן היו
 הוללך טאלו לגרעון ה' עמך ג'
 גבור החיל: נאמר אל תבזו כין
 זקנה אומך: למוד מדברי זקני
 אומיך לעשות מה שראית טע

שעקר עז' מארצנו" על הזיקין ועל
 הזועות ועל הרעמי' ועל הרוחות ועל
 הברקים אומ' ברוך שכחו וגבורתו מ'
 מלא עולם" על ההרי' ועל הגבעות
 ועל הימים ועל הנהרות ועל המדב'
 המדברות אומ' ברוך עושה בראשית
 " ר' יהודה אומ' הרואה את הים הג'
 הגדול אומ' ברוך שעשה את הים הג'
 הגדול בזמן שרואהו לפרקים " על
 הגשמים ועל בשורות טובות אומ' ב'
 ברוך הטוב והמטיב " על בשורות ר'
 רעות אומ' ברוך דייק האמת " בנה בית חדש וקנה כלים חדשים
 אומ' ברוך שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה " מברך על הרעה ו
 מעין על הטובה ועל הטובה מעין על הרעה והצועק לשעבר הרי
 זו תפלת שוא " היתה אשתו מעוברת ואמ' יהי רצון שתלד אשתו ז'
 זכר הרי זה תפלת שוא " היה בא בדרך ושמע קול צווחה בעיר ו
 ואומ' יהי רצון שלא תהא בתוך בית הרי זו תפלת שוא " הנכנס ל'
 לדרך מתפלל שתיס אחת בכניסתו ואחת ביציאתו " כן עזאי אומ'
 ארבע שתיס בכניסתו ואחת ביציאתו וגותן הודאה על שעבר וצו'
 וצועק על העתיד " חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על ה'
 הטובה שנ' ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך וגו' " ככל לבבך בשמיצ'
 יצריך' ביצר טוב וביצר רע " ככל נפשך אפ' הוא נוטל את נפשך'
 בכל מאריך בכל ממונג " דא בכל מאריך בכל מדה ומדה שהוא מ'
 מודד לך הו' מודה לו " לא יקל אדם את ראשו כנגד שער המזרח
 שהו' מכון כנגד בית קדשי הקדשים ולא יכנס להר הבית במקלו
 וכמגעלו וכפונדתו וכאבק שעל רגליו ולא יעשג קפנדריו ורקיקה
 מקל וחומר " כל חותמי ברכות שבמקדש הו' אומ' עד העולם מ'
 משקל קלו המימן ואמרו אין עולם לא אחד התקינו סיהו אומ' מן
 העולם ועד העולם " התקינו סיהא אדם שוא את שלום חברו ב'
 בשם שנ' והנה בעו בא מבית לחם ויאמר לקוצרי' ה' עמכם ויאמרו
 לו 'ברכך ה' ואומ' ה' עמך גבור החיל ואומ' לא תבזו כין זקנה אומך'
 ואומ' עת לעשות לה' הפרו תורתך ר' נתן אומ' הפרו תורתך משום
 עת לעשות לה' " גם כנא הנמילי אר' יוחנן
 דאמ' קרא ויאמר יתרו ברוך ה' אשר הציל וגו' אמסא דרביס מבר'
 מברכינן אמס' דיחיד לא מברכינן והא החוא גברא דהוה קא אויל

שעקר עז' מארצנו" על הזיקין ועל
 הזועות ועל הרעמי' ועל הרוחות ועל
 הברקים אומ' ברוך שכחו וגבורתו מ'
 מלא עולם" על ההרי' ועל הגבעות
 ועל הימים ועל הנהרות ועל המדב'
 המדברות אומ' ברוך עושה בראשית
 " ר' יהודה אומ' הרואה את הים הג'
 הגדול אומ' ברוך שעשה את הים הג'
 הגדול בזמן שרואהו לפרקים " על
 הגשמים ועל בשורות טובות אומ' ב'
 ברוך הטוב והמטיב " על בשורות ר'
 רעות אומ' ברוך דייק האמת " בנה בית חדש וקנה כלים חדשים
 אומ' ברוך שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה " מברך על הרעה ו
 מעין על הטובה ועל הטובה מעין על הרעה והצועק לשעבר הרי
 זו תפלת שוא " היתה אשתו מעוברת ואמ' יהי רצון שתלד אשתו ז'
 זכר הרי זה תפלת שוא " היה בא בדרך ושמע קול צווחה בעיר ו
 ואומ' יהי רצון שלא תהא בתוך בית הרי זו תפלת שוא " הנכנס ל'
 לדרך מתפלל שתיס אחת בכניסתו ואחת ביציאתו " כן עזאי אומ'
 ארבע שתיס בכניסתו ואחת ביציאתו וגותן הודאה על שעבר וצו'
 וצועק על העתיד " חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על ה'
 הטובה שנ' ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך וגו' " ככל לבבך בשמיצ'
 יצריך' ביצר טוב וביצר רע " ככל נפשך אפ' הוא נוטל את נפשך'
 בכל מאריך בכל ממונג " דא בכל מאריך בכל מדה ומדה שהוא מ'
 מודד לך הו' מודה לו " לא יקל אדם את ראשו כנגד שער המזרח
 שהו' מכון כנגד בית קדשי הקדשים ולא יכנס להר הבית במקלו
 וכמגעלו וכפונדתו וכאבק שעל רגליו ולא יעשג קפנדריו ורקיקה
 מקל וחומר " כל חותמי ברכות שבמקדש הו' אומ' עד העולם מ'
 משקל קלו המימן ואמרו אין עולם לא אחד התקינו סיהו אומ' מן
 העולם ועד העולם " התקינו סיהא אדם שוא את שלום חברו ב'
 בשם שנ' והנה בעו בא מבית לחם ויאמר לקוצרי' ה' עמכם ויאמרו
 לו 'ברכך ה' ואומ' ה' עמך גבור החיל ואומ' לא תבזו כין זקנה אומך'
 ואומ' עת לעשות לה' הפרו תורתך ר' נתן אומ' הפרו תורתך משום
 עת לעשות לה' " גם כנא הנמילי אר' יוחנן
 דאמ' קרא ויאמר יתרו ברוך ה' אשר הציל וגו' אמסא דרביס מבר'
 מברכינן אמס' דיחיד לא מברכינן והא החוא גברא דהוה קא אויל

סבסו ה" וכגמר' משרס מאי נאזו': נאזו' עת לעשות לה' הפרו תורתך: פעמיס טמכטליס דברי תורה כדי לעשות לה' חץ זה
 המתכוין לשאול לשלום חברו זהו ר' זכנו טל מקוס טכאלו בקס טלוס ורדשהו: יותר להפר תורה ולעשות דבר הנראה אסור:
 נמר' ה" מכלן דמברכינן אומר ר' יוחנן דאמר קרא ויאמר יתרו ברוך ה' אשר הציל אתכם וגו':

בעבר ימינו... סס מדינה בדרומן סל פרת: כפקתא בקעה: ערבנות סס מקנס: וצחא לתיא צחא למיז: ברסתקא בסוק: גולל פריצא גולל משוגע שבסקיו רעים: אתפרקא ליה אפיתא כפלה חונת בית סהיתה סמוך לו וככנס לתוך הבית ומפני הגולל: מצב מעברות הים: מקנס טעברו ישראל ים סוף: ומעברות הירדן: כימי יהושע: ומעברות כחלי ארכון: לקונן מפרש מאי כוסא: ב במורד בית חורון: כימי יהושע היה בספ: יהושע: מאכן סורק עוב: לקונן מפר: עכד להון נקודתא מעברות מעברו כחלי ארכון עמוק עמוק: כין סני הריס בכג

נבנהים והיו ישראל צריכין לב
לעבור באותו עמוק עמוק עמוק
אחוריים מעברות כחלי ארכון
וכחכאן סס: נטשו כחכאן: ומסב
עוכר: מתוך טורו ומסביל הרי
ומתפשטין זה לזה זה ער סהב
סהעמוק טנה: חזו דמא כמחורו
ההרים למקומן: ואשר נטפך: א
אשר נטה לשבת ער ההר טבע
טבעבר העמוק נטה ומתפשט ל
לכד חברו ההר אשר לכד עבר
מואב וסס ארץ מואב ער: טע
טעמורו באיור: לא נתך ארצה
לא הגיע לדרך: אלא עמדו בא
באיור: אמ' מחנה ישראל כונה
היו תלתא פרסי: עוב חשב כן כ
כלבו מחנה ישראל תלת פרסי
דכת' ויחכו מבית הישימות עד
אכל הסטים ואז רבה בר בר
חנה לרדי חו לי הווא דנקתא
והוא תלתא פרסי אורכא ותלת
פרסי סותיא: קומי: כמליס:

בעבר ימינא נפל עליה אריא אתעביד
ליה מסא ואתצל מניה אתא לקמיה דר
דרבא ואל כל אימת דמטיית להתם בר
בריק ברוך שעשה לי נס במקום הזה
ומר בריה דרבינא הוה קא אויל בפקת
דערבות וצחא למיא אתעביד ליה מס'
אברי ליה עינא דמיא ואישתי ותו זמנ'
חדא הוה קא אויל ברסתקא דמחזוא ג
ונפל עליה גמלא פריצא אתפרק ליה
אשיתא על לגוה כי מטא לערבו בריך
ברוך שעשה לי נס בערבות ובגמל כי
מטא לרסתקא דמחזוא בריך ברוך שעשה לי נס בגמל ובערבות א
אמרי אנסא דרבים כולי עלמ מחיבי לברוכי אמסא דיחיד איהו ח
חייב לברוכי תנו רבנן הרואה מעברות הים ומעברות הירדן מ
מעברות נחלי ארגון אכמ אלגביש במורד בית חורון ואבן שבקש לו
לורוק עוג מלך הבשן למשה ואבן שישב עליה משה בשעת שעשה
יהושע מלחמה בעמלק ואשתו של לוט וחומת יריחו שנבלעה במק
במקומה על כלן צדיק שיתן הודאה ושבח לפי המקום בשלמא
מעברות הים דכת' ויבאו בני ישראל בתוך הים ביבשה מעברות הירדן

ואבני אלגביש במורד בית
חורן והה מקן סכפל
סס מחנה סכחריב דלא גרע ח
חוקיה מחדס המסנייס אלא לא
חס לפרס לפי סידוע מקנס ס
סכוב ירמסלט הסוס היה כרא'
לרכי יהודה כון סאין חס יד
ידוע על פי המקן כי הסך אין
מכריכין עליי אלא אותס טכע
טכעסס להס חס יוכן כל ארס
מכר על כוסו ארעפ סאיכו כסר
מתוך המקנס

דכתוב ויעמדו הכהנים נשאי ארון ה' בחרבה בתוך הירדן חכן וכל ישראל עוברים בחרבה עד תם
כל העם לעבור את הירדן לא מעברות נחלי ארגון מגלן דכת' על כן יאמר בספר מלחמת ה' את
והב בסופה וגו' תנא את וחב בסופה שני מצורעים היו דהוו מהלכין בסוף מחנה ישראל כי הוו קא
חלפי ישראל אתו אמוראי עבדי לחון נקירת' ויתכי בהון אמרי כי חלפי ישראל הכא נקטליגון ולא
הוו ידעי דארון הוה מסגי קמיהו דישרא והוה ממיד להו טורי מקמיהו כיון דאתא ארון אדבקו ט
טורי כחדי הרדי וקטליגון ונחת דמיהו לנחלי ארגון כי אתו את וחב חזו דמא דקא נפיק מבימי
טורי אתו ואמרי להו לישראל ואמרו שירה היגו דכתוב ואשר הנחלים אשר נטה לשבת ער ונשען
לגבול מואב אבני אלגביש מאי אבני אלגביש תנא אבני שעמדו על גב איש וירדו על גב איש
עמדו על גב איש זה משה דכתוב והאיש משה ענו מאד וכתוב ויחדלו הקולות והברד ומטר לא
נתך ארצה ירדו על גב איש זה יהושע דכתוב קח לך את יהושע בן נון איש אשר רוח בו וגו'

וכתיב ויהי בנוסס מפני בני ישראל הם במורד בית חורון וה' השליך עליהם אבנים גדולות אבן
שבקש עוג מלך הבשן לורוק למשה גמרא גמירילה אמ' מחנה ישראל כמה הוי תלתא פרסי אי
איזיל ואיעקר טורא בר תלתא פרסי ואישדי עליהו ואיקטליגוהו אול עקר טורא בר תלתא פרסי
ואייתו על רישיה ואייתו הקבה עליה קמצי ונקבוה ונחת בצואריה הוה בעי למשלפא משכי
שיניה להאי גיסא ולהאי גיסא ולא מצי למשלפא והיגו דכתוב ושיע רשעים שברת וכדר' שמעון
בן לקיש דאמר שמעון בן לקיש מאי דכתוב ושיע
רשעים שברת אל תקרי שברת
אלא שרכבת

שרכבת לטון אשתיבוכי אשתיבוכי ירדו ונדלגו למטה: משה כמה היו עשר אחין: מהרי הוא הקיס את המטען ודרשינן קיס
 את עצמו לקומת המטען וכתיב ביה עשר אחיות אורך הקרס: סוגר קשן למעלה: בקרסוליה קבליא בלעז: יודי משה כבדו:
 ואינו יכול לשוטטן כל היום אלא אם כן תומכין בזרעותיו: ויקחו אבן וישימו תחתיו: תחתיה משוינע במקומה ואי אפשר זו אלא
 על ידי בליעה: דאח ברוך דיין האמת תירוצא הוא: זוכר את הצדיקים: שזכר את אברהם: כיון דפותיה ודומה כי הדדי הונו ואין
 כפילה נכר בה אם לא נבלעה

משום הכי אכלעו והיא דרך כפ
 כפילה לחומה כו: צריכין להו
 להודות כפוינאין ון הסכנה:
 וירוממהו בקהל עם כסוף פר
 פרט המומרי: ואתמח נתפס:
 כנדתא עס עירו כגדד היא ע
 עיר החסובה סכבבל מסחרם
 כבל: שמור ון המזיקין: חולה:
 שהרע מזלו לפיכך הפד מתב
 מתגר: כו וכן חיה אשה טילדה
 וכן אכל: חתן וכלה ותלמודי ח
 חכמים: מתקאץ מתגרה כהן:
 והמארי: על שלחנו סומתך כך
 עניים באים ומתפרנסים: המ
 המאריך בבית הכסא דפוא: ה
 הוא לו: מעיין בה: אוח בלבו
 סתעבה בקשעו לשי סתמלל כ
 כנסיה: כאכ לב סאין בקשתו
 כעשת: תחלת לטון תפלה כונו
 ויחל משה:

פטריתו יתי מלאנוויי ואת ויהאן
 ברכ שאו בה מלכז איב
 ברכ: ויל דרב יהוד' היה מתלמודי
 דרב ורב סב' לעי' פר' כיו' מברכי
 דלא בעי' אלא חכר' הע' או מלכז'
 דחונ' הינו מלכז': ואיבו' כו
 עשרה ותרי רבנן ועבדי
 לחומר: ואפי' לוכ תרי רבב' ונהנו
 העולם לכרך אחר שקורא בתורה
 ודנק' כחולה שנסל למטה אכל חס
 בראשו או כמעין ואינו מוטל למ
 למטה לא: הרד יוסף:

שרכבת משה כמה היו עשר אמי שקל
 נרגא בר עשר אמין שוור עשר אמין
 ומחייה בקרסוליה וקטליה " ואבן
 שישב עלי' משה דכת' וידי משה כבדו
 ויקחו אבן וישימו תחתו וישב עליה "
 ואשתו של לוש שנאמ' ותבט אשתו מ
 מאחריו ותהי נציבמלח' וחוכת יריחו
 שנבלעה: דכת' ותפול החומה תחתיה
 בשלמא מלהי מסא באא אשתו של לוש
 פורענותא הוא אימ' ברוך דיין האמת
 והא הודא' ושבת קתני תני על לוש ועל

אשתו מברכין שמים על אשתו אום ברוך דיין האמת: ועל לוש אום
 ברוך זוכר הצדיקי " אך יוחנן אפי' בשעת כעסו של הקכה זוכר את
 הצדיקים שנ' ויהי בשחת אהים את ערי הכבר וזכור אהי את אברה'
 וישלח את לוש מתוך ההפכה וגו' וחוכת יריחו שנבלעה וחוכת ירי
 יריחו נבלעה: והא נפלה שנ' ויהי כעמוע העם את קול השופר וירי
 ויריעו העם תרועה גדולה ותפול החומה תחתיה כיון דפותיה ורומה
 כי הדדי בנהו משום הכי אכלעה בלועי " אמר רב יהודה אמר רב ארבעה צריכין להודות יורדי הים
 הולכי מדברות ומי שהיה חולה ונתרפא ומי שהיה חבוש בבית האסורי ויצא יורדי הים מנלן דכ
 דכת' יורדי הים כאמות המהראו מעשה ה' ויאמ' ועמד רוח סערה יעלו שמים ירדו תהומו' ואומ'
 יחוגו ויגעו כשכור ואומ' ויצעקו אלה' בצר להם וממצוקות' וציאס' ואומ' יקם סערה לדממה'
 ואומ' וישמחו כי שתקו ואומ' יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם " הולכי מדברות מנלן דכתב
 תעו במדבר בשימון דרך עיר מושב לא מצאו ויצעקו אלה' ויריכס בדרך ישרה' יודו
 לה' חסדו " מי שחלה ונתרפא דכת' אוילים מדרך פשעם ומעונותיהם יתענו כל אכל תתעב
 נפשם וכו' ויצעקו אלה' בצר להם ממצוק' וצילם ישלח דברו וירפאם וגו' יודו לה' חסדו " מי
 שהיה חבוש בבית האסורין מנלן דכתב יושבי השך וצלמות כי הכרו אברי אוגו' ואומ' ויכנע בע
 בעמל לבם וגו' ואומ' ויצעקו אלה' בצר להם ואומ' וציאס' מחשך וצלמות וגו' ואומ' יודו לה' ח
 חסדו " מאי מברך אמר רב יהודה ברוך גומל חסדים טובי " אביי אמ' וצדיק לאודווי קמיה
 עשרה דכתיב וירוממך בקהל עם וגו' " מר זוטרא אמ' ותריז מניה רבנן שנאמ' ובמושב זקנים
 יהללוהו " מתקף לה רב אשי ואימ' כלהו רבנן מי כתי' בקהל זקנים בקהל עם כתי' " ואימ' כי
 עשרה שאר עמא ותרי רבנן קשיא " רב יהודה חלש ואתפח על לגכיה רב חנא כגדתאה ורבנן
 אמרי ליה ברך רחמנא דיהבך מהלן ולא יהבך לעפרא אמ' להו פטרתון יתי מלאודווי " והא אמ'
 אביי בעי אודווי באפי' עשרה דעמי כתי' ריהו אמין " אמר רב יהודה שלשה צריכין שמור' ואלו הן
 חולה וחתן וכלה' במתמתא תנא חולה חיה חתן וכלה' ויש אומ' אף אבל ויש אומ' אף תלמידי ח
 חכמים בליה " ואמר רב יהודה שלשה דברים מאריכין ימיו ושנותיו של אדם: המאריך בחפלתו
 והמאריך על שלחנו והמאריך בבית הכסא " והמאריך בחפלתו מעליותא היא' והאמר ר' חייא בר
 אבא אר' יוחנן כל המאריך בחפלתו ומעיין בה סוף בא לידי כאכל לב' שנאמ' תוחלת ממושנה מ
 מחלת לב " ואר' יצחק שלשה דברים

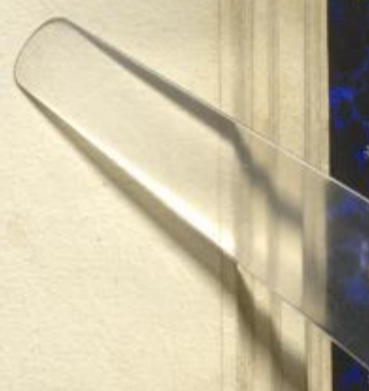
מוזכיר עונותיו ועל ידיהן משפטים למעלה כמעטוי לומר בנפש זה בזכותיו נראה מה הם קיר נטוי מקום סכנה מוסר
דין בנפש הוא בזכותיו שחברו יהיה נענש על ידו: ה"ב הא דמעיון הא דלא מעיון: לגלבו בפנים וידליס בלעז: מורינו בהמה
יכל בסר שבכהמה מאין חלק אלא דומה למורב חרנן סאינו חלק כמנ החיד והלפון והכרס הפנימי ובית הכנסן: התולה סאינו
יושב אלא על ברכיו סמתוך כך כקביו כפתחון יותר מדאי: ה"ג הא דמארין ותלי הא דמארין ולא תלי: למגדלי חזירים ונולדו ב

בריבית סכרן מרובה בלא ט
טורח ומאמץ בחלקם לכך פנ
פניהם שהוכים: היותותא לפנ
סבועה כלומ באמונה סתיהן
אשרות לי: ואברהם מברכך ו
והמברך ברכת המזון מברך
לבעל הבית: ונסף וית קודם ל
לאחיו דכתי' וימת יוסף וכל אח
אחיו: צריכו רחמים: צריכים ל
לכפר רחמי טיבאן לפי שהם נ
בידו של הקב"ה ואין להם רסן
לכא אלא ברשותי: ראה קראתי
בפס' ראה משמע הים כלכך ו
תן עיניך בדבר: לך אמור לני
לכבלאל עשה משכן ארץ וכלי'
משכן הם סדורו כפי תשא ראה
קראתי בפס' וגו' ואני אהליאב
וגו' את אהל מועד ואת הארון
לעדות וכל הפרעה: ומשה אמר
לני עשה ארון וכלים כגו' סלחן
ומנורה: ואח"כ משכן דסבירא
ליה לר' יונתן סכסדר שהם סד
סדורים בויקחון לי תרומה את
אמרנו לני: אונתית סכסראו כהן
סמים וארץ: על ידי צרנן וב
וכספר יצירה תני להו:

ואר יצחק שלשה דברים מוזכרין עונו
עונותיו של אדם און קיר נטוי ועיון
תפלה ומוסר דין על חברו לשמים הא
לא קשיא הא דמעיון בה הא דלא מע
מעיון בה והיכי עכיד דמפיש ברחמי'
והמארין על שלחנו דלמ אתי עניא
ויהיב ליה: דכתי' המזבח עץ שלש אמ
אמו גבוה וכת' וידבר אי זה השלחן אשר לפמ' ה' פתח כמזבח וסיים
בשלחן " ר' יוחנן ור' אעזר דאמ תרויהו כל זמן שבית המקדש קי
קיים מזבח מכפר על ישראל ועכשיו שלחנו של אדם מכפר עליו "
והמארין בבית הכסא מעליותא הוא: והתנא עשרה דברים מביאין
את האדם לידי תחתומות האוכל עלי קמס ועלי גפנים וזולבי גפמ'
ומוריגי בהמה ושדרו של דג ודג מליח שאינו מבושל כל צרכו והש
והשותה שמריין והמקנה כסיד ובחרסית והמקנה בצרור שקנה
בו חסרו: ויש אומ' אף התולה עצמו בבית הכסא יותר מדאי: לא ק
קשיא הא דמארין ותלי הא דמארין ולא תלי: כי הא דאמ לי' ההיא
מטרונתא לר' יהודה בר' אעאי פמד דומים למגדלי חזירים ולמלוי
ברבית: אמ' לה הימנותא לדידי תרויהו אסירן: אא עשרים וארבעה
בית הכסא איכא מאושפיואי לבי מדרשא דכי אוילנא כדיקנ' נפשאי
בבלהו: ואמ' רב יהודה שלשה דברים מקצרין ימיו ושנותיו שלא
אדם: מי שנותמן לו ספר תורה לקרות ואינו קורא: מוס של ברכה ל

לך אמור לכבלאל עשה מ
משכן ארון וכלי: ואת
היכא אשכחן שנה הקב"ה לע
לעשות משכן תולה הרי בפרש
תרומה כתי' ארון תולה: ויל' ד
דכפרס' כי תשא כתי' את אהל ית
מועד ואת ארון העדות:

לברך ואינו מברך: והמנהיג עצמו ברכנות: ספר תורה לקרות ואינו קורא: דכתי' כי היא חייך ואו
ואורך ימך: מוס של ברכה לברך ואינו מברך: דכתי' ואנרכה מברכך: והמנהיג עצמו ברכנות דא
דאר' המא בר חמנא מפמ' מה מת יוסף קודם לאחיו מפמי שהנהיג עצמו ברכנות: ואמ' רב יהודה
אמ' רב שלשה צריכין רחמים מלך טוב שנה טובה וחלוס טוב: מלך טוב דכתי' פלגי מים לב מלך
ביד ה': שנה טובה דכתי' תמיד עיני ה' אהיך בה מרשית השנה וגו': חלוס טוב דכתי' ותחלימני ותח
ותחייני: " אר' יוחנן שלשה דברים מכריז עליהם הקב"ה בעצמו: ואר' הן רעב ושובע ופרנס טוב:
רעב דכתי' כי קרא ה' לרעב וגו': שובע דכתי' וקראתי א' הדגן והרביתי אותו: פרנס דכתי' ויאמר ה'
א' משה ראה קרתי בשם בצלא וגו': " אר' יצחק אין מעמידין פרנס על הצבור אא אם כן נמלכין ג
בצבור: שג' ראה קראתי בשם בצלא וגו' אמ' לו הקב"ה למשה משה הגון עליך בצלא: אמ' לו רבונ
של עולם אם לפמד הגון לפמ' לא כל שכן: אל' אעפ' כן לך אמור להם: הלך ואמ' להם לישראל הג
הגון עליכם בצלא: אמרו לו אם לפמ' הקב"ה ולפמד הוא הגון לפמינו לא כש': אר' שמואל בר נחמ
אר' יונתן בצלא על שם חכמתו נקרא: בשעה שאמ' לו הקב"ה למשה לך אמור לו לבצלא עשה לי
משכן ארון וכלים הלך משה והפך ואמ' לו עשה ארון וכלים ומשכן: אמ' לו משה רבינו מנהגו ש
של עולם אדם בונה בית ואחר כך מכנס לתוכו כלים ואתה אומ' עשה לי כלים וארון ומשכן כלים
שאני עושה להיכן אבניסם: שמא כך אמ' לך הקב"ה עשה משכן ארון וכלים: אמ' לו שמא בצלא ה
חייית וידעת: " אמ' רב יהודה אמ' רב יודע היה בצלא לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ: כ
כתיב הכא ומלא אותורוח אהים בחכמה ובתבונה וברעת: וכתב התם ה' בחכמה יסד ארץ כונן ש
שמים בתבונה: וכת' בדעתו תהומות נבקעו: " אמ' ר' יוחנן

הרואה

כל חלוס ולא טונית כל חלומות יראה אדם ולא יראה אחר מאותן שהיא פרוי בתענית שאינו טוב טונית לטון תענית כמו ובת טונית האומר בדרינוס : דלא מפשר שלא פתרוהו: כאגרתא דלא מקריא ולא טוב ולא רע הוא שכל החלומות הנלכין אחר השתקרו: עדיף מחלמא טבא טמכיא את האדם לדידי תשובה: עזיבותיה מסתיה: דיו עזבונו מה שאדם מתעבב עליו מבטל את החלוס: אפי' לדידי טאכי מאנר עיניס: בדיוחניה מפכחא ליה מבטלה: מנגדא מולקנת קסה לבגף האדם יותר ומלקנת לטי מדנאב מומנ: זה חלוס רע

שב זמינן ליגדו עלך כך הוא הלחט טבע זמני ליגדו עלך: יומי דשבע זמינן צריך לזון חלמא טבא חזאי וכן לעבנות אחריו אבל רי' לא היה ר' רגיל לאומרו אלא בפעמים

אמר יוחנן אין הק"ב נותן חכמה לא למי שיש בו חכמה: שג' יהב חכמתא ל לחכימין ומגדעא לידעי בינה שמע רב תחליפא בר מערבא ואמרה קמיה דר' אבהואמ' ליה אתון מהתם מתניתו לה אגן מחכא מתנגן לה דכתי' ובלב

מיראזי שישבו ויכנע: והיהא טעמא דחלוס חומיה לא הוה: יצפה: פיתקייס: מיוסף: שלא נתיקיימו הטתחואות הללו עד עשרים ושתים סנה כשירד יע יעקב למצרים סכבר היה הר הרעב כ' טיט דכתי' כי זה סכ סתקיס הרעב: לאדם טוב מ מראי' לו חלוס רע כדי שידאב ולא יחט ויסיכר לו עזבונו: לאדם רע מראי' לו חלוס טוב כדי לשמחן שיאכל עולמו: ודוד לא ראה חלוס טוב והא כתיב וכן לב הכי אלא גרסי: זה את כתי' לא תאנה אליך רעה וגו' ק קטיא לרב הונא דאח לאדם ט טוב מראי' לו חלוס רע: ומטטי איהו לא חוי אחריו חוה ליה ח חלוס רע וכי לא חוי איהו מעליו מעליותא הוא כיון דלא חוי ח חלוס רע כדקתא שלא יבהילו יבהילו וחלוס טוב לא כל סכן דלא חוי ראה חלוס טוב אש כן לא חוי חלוס כלל והא ד' ינאי סג: אלא טבעי: טבעי לילתילין ולא יפקד בטוס חלוס הרי הו' רע וסנאחף אונע ואין מראי' לו כלום ומטטי דחוי ולא ידע מאי חוי: אדם טוב מראי' לו חלוס טוב ועד שלא יקין משתכח מ מומנ כרי שלא ישמח:

כל חכם לב נתתי חכמה אמר רב חסדא כל חלוס ולא טונית: ואמר רב חסדא חלמא דלא מפשר כאגרתא דלא מקריא: ואמר רב חסדא לא חלמא טבא מקיים בליה ולא חלמ' בישא טקיי' בליה: ואמר רב חסד' חלמא בישא עדיף מחלמ' טבא ואמר רב חסדא חלמ' בישא עזיבותי' מסתיה חלמ' טבא חרויה מסתיה: אמר רב יוסף חלמ' טבא אפי' לדידי בדיוחניה מפכחא ליה: ואמר רב חסדא חלמ' בישא קסה מגג מגד' שג' והאיה עשה שיראו מלפניו ואמר רבה בר בר חנה אר' יוחנ' זה חלוס רע: הנביא אשר אתו חלוס יספר חלוס ואשר דברי אתו ידבר דברי באמת מה לתקן את חבר נאם ה' וכי מה עמך ברותקן אצל חלוס' לא אר' יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי כשם שאי אפשר ל לבר בלא תקן כך אי אפשר ללחו בלא דברי' בטלי: אר' ברכיה חלוס אעפ' שמקצתו מתקיי' כלו אינו מתקיים מנלן מיוסף דכתי' והנה הש השמש וחירח וכו' והיהא שעתא אימיה לא הות: אמר ר' לוי לעולם יצפה אדם לחלו' טוב עד עשרי' ושת' שנה מנא לן מיוסף דכתי' אלה תולדות יעקב יוסף בן שבע עשר' שנה וגו' וכתי' ויוסף בן שלשי' שג' בעמדו לפי פרעה וגו' מן שבסרי' עד תלתין כמה הוי תלת כרי' ושכ דשבע ותרת' דכפגא הא עשרין ותרתין: אמר רב הונא לאר' טוב אין מראין לו חלו' טוב ולאדם רע אין מראין לו חלוס רע: תנא נמי הכי כל שנותיו של דוד לא ראה חלוס טוב: וכל שנותיו של אחתופל לא ראה חלוס רע והכתי' לא תאנה אליך רעה ואמר רב חסדא אמר רב יר ירמיה בר אבא שלא יבחילוך לא חלומות רעי' ולא הרחורי' רעי' לא איהו לא חוי אחריו חוה ליה וכי לא חוה איהו מעליותא הוא: והאמר ר' ינאי אמר ר' זעירא כל הלן שבעת ימים בלא חלוס נקרא רע שג' שבע ילק בל יפקד רע: אל תקרי שבע אלא שבע לא כי קאמ' דחו' ולא ידע מאי חוה: אמר רב הונא בר אמי אמר ר' פדת אר' יוחנן הרוא' חלוס ונפשו עגומה ילך ויפתרנו בפני שלש' יפתרנו והאמר רב חסדא חלמ' דלא מפשר כאגרת' דלא מקריא: לא אימ' ישיבנו בפני שלשה לייית תלחא ולימ' לחו חלמ' טבא חזאי ולימרו ליה הגך טבא הוא וטבא להוי רחמנ' לשווייה לטכ' שבעא זמנן לגורו עלך מן שמיא דלהוי טבא ולהוי טבא ולימרו שלש חפכות ושלש פדיות ושלש שלומות שלש הפכות הפכת מספדי' למחול לי פתחת שקן ותאזרני שמחה אז תשמח בתולה במחו' בחורי' וזקנ' יחדיו והפכת אכלס לששון וגו' ולא אבה ה' אהיך לשמע אל בלעם ויהפך וגו' שלש פדי פדיות דכתי' פדה בשלום גפשי מקרב לי וגו' ופדוי' ה' ישובן וגו' ויאמ' העם אל שאול היונתן ימות אשר עשה התשועה וגו' "

וקפא בגדל: אטרשא דנחיריה דשמאליה דנפן הסמאלי של חוטמו: עלי עין עולי עין: סליטין על העין ולא העין עולה בהן :
האי מאן דחליט מי טחלה: דסני לי ליחדי לי ומתקן כך ישוב חרין אף מעלי: הרהורי לבן מה סהוא מהרהר ביום: ריעונך מח
מחשבותיך: וכן כל לשון רעיון שבמקרא אינו לשון רצון אלא לשון מחשבה וזה יוכיח ורעיוניה יבהלנניה: וכו' רצונו של אדם
מכהלן אלא מחשבותיו מכהלן אנתו: דקלא דדכבא דכר סלא הנרגל לראות ולא הרהר כן מעולם: קופא דמחטא: כקב המחט:
מאי חויבא מה אראה הלילה כ

בחלום: קיסר מלך רומי והיה
לו תגר עם פרסי: מטחרי לך
פרסאי עושים כך עבודת הו'
התלך כמו לא חמרך דחד מכ
מנהון סחריה: ולשון חכמים
הדבק לשחור ויטעונו לך: נס
ושכו לך ישלגך כסבי: נטח

שלוש שלומות דכתי' בורא גיב שפתים
שלוש שלום לרחוק ולקרוב אמר ה' ור
ורפאתיו ורוח לבשה את עמשאי רא
ראש וגו' ואמרתם כה לחי אתה שלום וכתך שלום וגו' אמיר וכו'
זוטרא ורב אשי הוו יתבי בהדי הדדי אמרי כל חד וחד מיגן ליכא
מלתא דלא שמיע ליה לחבריה' פתח חד מניה ואמ'

פוערי חלומות: פי ר' דמזל ס
טעת הלילה גריס ואי הדבר
תלנו בחכמה:

האי מאן דחוא חלמא ולא ידע מאי חוא ליקו קמי כהני בעדנא דפרסי ידיחו ולימ הכי רבונו ש
של עולם אני שלך וחלומותי שלך הלום חלמתי ואני יודע מה הוא בין שחלמתי אני לעצמי ובין
שחלמו לי חברי ובין שחלמתי על אחרים אם טובי הם חוקם ואמצם כחלומותיו של יוסף ואם צ
צריכי' רפואה רפאם כמי מרה על ידי משה וכמרים מצרעתה וכחוקיהו מחליו וכמי ידיחו על ידי
ידי אלישע וכשם שהפכת קללת בלעם הרשע לכרחה כן הפוך כל חלומות עלי לטובה: ומסיים
בהדי כהני דעני צבורא אמין ואי לא לימ הכי אדיר במרום שוכן כגבורה אתה שלום ושמן של
שלום יהי רצון מלפניך שתשים עלינו שלום: פתח אידך ואמ' האי מאן דעייל למתא ורחיל מ
מעינא בישא לבקוש וקפא דבידיה דימינה בידא דשמאליה וקפא דידא דשמאליה בידא דימי
דימיניה ולימ הכי אנא פלו בר' פלו מורעא דיוסף קא אתינא דלא שלטא ביה עינא בישא שנא'
בן פורת יוסף בן פורת עלי עין וגו' אל תקרי עלי עין לא עולי עין: ר' יוסי בר' חנינא אמ' מהכא
וידגו לרוב בקרב הארץ מה דגים שבים מים מכסים עליהם ואין עין רעה שולטת בהם אף זרעו
של יוסף אין עין רעה שולטת בהן ואי דחיל מעינא בישא דליה ליחוי אטרפא דנחיריה דשמאל'
פתח אידך ואמ' האי מאן דחליש יומ קמ' לא לגלי כי היכי דלא לתרע מוליה: מכאן ואילך
לגלי כי הא דרבא כי הוה חליש יומ קמ' לא מגלי מכאן ואילך אל' לשמע' פוק אכריו רבא חלש
באן דרחים לי לבעי עלי רחמי ומאן דכני לי לחדי לי וכותי בנפול אויבך אל' תשמח וכהכשלו א'
אל' יגל לכך פן יראת ה' ורע בעימו וחשיב מעליו אפוי' שמואל כי הוה חוי חלמ' בישא אמ'
החלומות השוא ידברו וכי היה חוי חלמ' טבא אמ' וכי החלמו השוא ידברו וחכתי בחלום ארבר
בו: רבא רמי כתי' בחלום ארבר בו וכו' החלמו השוא ידברו לא קשיא כאן על ידי בלאך כאן ע
על ידי שר אר' בינא בר' זבדא אר' עקיבא אר' פנדא אר' נחום אר' בירם משום זקן איזד ומנו ר'
בנאה עשרים וארבעה פותרי חלומות היו בירושלם: פעם אחת חלמתי חלום והלכתי אצל כלם ו
ומה שפטר לי זה לא פתר לי זה וכלם נתקיימו בי לקיים מה שג' כל החלומות הולכים אדר הפה'
אטו כל החלומות הולכים אחר הפה קרא הוא אין וכדר' אעור דאר' אעור מנין שכל החלומות ה
הולכין אחר הפה' שג' ויהי כאשר פתר לנו כן היה אמ' רבא והוא דמפטר ליה מעין חלמי' שג' אי'
בחלמו פתר' וירא שר האופי' מנא ידע' אר' אעור מלמד שכל אחד ואחד הראוהו חלמו ופתרו
ופתרו חלמו של חברו: אר' יוחנן השכים ונפל לו פסוק לתוך פיו הרי זה גבואה קטנה: ואר'
יוחנן שלש חלומות מתקיימן הלום של שחרית וחלום של חלום לו חברו וחלו שנפתר בתו'
חלו: ויא אף חלו שנשנה שג' ועל השגו החלו וגו': אר' שמואל בר' נחמני אר' יונתן: אין מראין לו
לאדם לא מהרהורי לבו שנאנת מלכא רעיונך על משכבך סליקו ואיבעי אי מהב' ורעיוני לבבך
תנדע אמ' רב' תדע דלא מחו לי לאיני לא דקל ולא פילא דעיי בקופ' דמחטא אל' קס' לר' יהוש'
בר' חנינ' אמריתו דחכמיתו טובא אימ' לי מאי חויג' בחלמאי אל' חוי דמסחרי לך פרסאי וגרבי
לך ורעיי כך שקצי בחוטר' דדהב' הרהר כלי יומ' ולאורת' חוא: אל' שכור מלכ' לשמואל אמריתו
דחכמיתו טובא אימ' לי מאי חוינא בחלמאי אל' חוי דאתו רומאי ושכו לך וטחני לך

הרואה

נטחני כך קשייתא יכיסו אותך לטחון גרעיוני תמרוס : סבורי יחלך פריס: פסיד עסקך תתקלקל פסקמטיא סלך : ולא אהני לך למיכל יתנו צורך לא יעבש לך סנד מאכל: מרונח עסקך ומתו שמחת לא תחנס לאכול סתיה סכע בסמחת : והיא אשתך : לשכוחי סחדך להשיב דאנתך : מריסיה זרע רב תנחיל הסדה: בדיוני דמלכא : אוצר סתכסוטי יחלך סס יסבר על ידי נכסוס ויעלילו עלך לומ סחת נכבס: קו ימך יח רכא נחסד כל סכן סיחסדונג נזהו ניראז ימך : חסא חזרת : עיף עסקך כסגל כר בריוח כחזרת שהיא רחבה וכ

וכסולה: מריר עסקך שנוי לכל ומר יהיה הסחורה סלך: חכית הש היו מסתכרוס ביין חלי ע עסקך ימתק: כלומר סתתן ס סחורתך כזול: דקדחא גדלה : עסיק עסקך : ביוקר תמכרנו כמו עסיק לבכך: לרכא את לי קאו עסקך : לסן קאו הכל י יסאלהו : מתכעי עסקך ית יתבקס עסקך יחזרו אחריו לק לקנות: דקאו אלוסדן: מראשותי כדמתרגמי מראשותי אסדנהי: מלכא הנית ראס וסיבה הדורס דרשות והמתרגמן עמד עליו באמורא להסמויע בקול רס ל לרכוס כקול חומר הכוער: ויו דפטר חומר גהיט מתפילך : כ כשרס והיה כו יבאלך וכל פט חומר תפדה כשה והן חסר ויו וכתפילו סל רכא כתכו הכועב מלא ואלא מחקו והיוכו גהיט ת מחוק: דסא בריותא דלת חיכו סככית : אשתך מתה הסומרת את הכית כדלת זו הנובלת את הכית: כיכ סיכוס הסכומות סקו מאלגוריס: תרתי כעו ת מברס: טאלסו סל ארס קרויה יונה רכיו יוכתי תמתו: תרי גו גילפי בלעז מחת מקל עכ כר כראשו כראשו לסתות: כלל ת מצרי כחלה כלל מצרי כלומר קרקעות רחבוס נרכוס: וכסן אכקיה כסני עשר הסורח מת ממסלת הסומיה: וכתך מוקרי כשר מוחו :

ושחנ כך קשייתא ברחיא דרהנא הרהר כולי יומ ולאורתא הוא בר הדיא מפשר חלמי הוה מאן ריהיב ליה אנרא מפשר ליה למע למעליותא ולמאן דלא יהיב ליה אנרא מפשר ליה לגריעותא " אכיי ורכא חוה חלמא אכיי יהב ליה וזוא ורכא לא יהב ליה אמרי לי אקרינן בחלמין שורך טמוח לעינדן וגו' לרכא אמ ליה פסיד עסקך ולא אחמי לך למיכל מעוצבא דלבך לאכיי אמ מרווח עסקך ולא א אחמי לך למיכל מחדוא דלבך " אמרי ליה אקרינן כניס ובנות תוליד וגו' לרכא אמ ליה כבישתיה : לאכיי אמ ליה כנך וכנתך נפ נפישו ומנסבן כנתך לעלמ ומדמיין באפך כדקא אזול בשביה " אקריין כנך וכנתך נתומס לעס אחר : לאכיי אמ ליה כנך וכנתך נפישין את אמרת לקריבך והיא אמרה לקריבה ואכפה לך ויהבת ל להון לקריבה דהוי כעס אחר : לרכא אמ לי דביתו שכיבא ואתו ב בנה ובנתיה לידי אתתא אחרית : דאמ רכא אר ירמיה כר אבא אמ רב מאי דכתיב כנך וכנתך נתוני לעס אחר זו אשת האב " א אקרינן בחלמין לך אכול בשמחה לחמך לאכיי אמ ליה מרווח עס עסקך ואכלת ושתי וקרית פסוקא מחדוא דלבך : לרכא אמ ליה פסיד עסקך טכחת ולא אכלת ושתי וקרית פסוקי לפכוחי פחדך " אקרינן זרע רב תוציא השדה לאכיי אמ ליה מרישיה לרכא אמ לי מסיפיה " אקרינן זתם יהיו לך בכל גבולך וגו' לאכיי אמ ליה מרישיה לרכא אמ ליה מסיפיה " אקרינן וראו כל עמי הארץ וגו' לאכיי אמ לי נפק לך שמא דריש מתיבת הוית אימתך נפלת בעלמ לרכ אמ ליה בדיוני דמלכא אתב ומתפסת כנגבי ודיוני כלי עלמ קו מינד למחר אתבר בדיונא דמלכא ואתו ותפשי ליה לרכא אמרו ליה חון חסא על פוס דגני לאכיי אמ עיף עסקך כחסא לרכא אמ לי מריר עסקך כי חסא אמ לי חון כשרא על פוס דגני : לאכיי אמ ליה בסים חמרך ואתו כלי עלמ למזכן כשרא וחמרא מינד : לרכא אמ לי תקיף חמרך ואתו כלי עלמ למזכן כשרא למיכל ביה " אמ ליה חון חכיתא דתליא כדקלא לאכיי אמ לי מדלי עסקך כדקלא לרכא אמ לי חלי עסקך כתמרי " אמ לי חון רומנא דקדחא אפוס דגני : ל לאכיי אמ לי עסיק עסקך כרומנא לרכא אמ לי קאו עסקך כרומנא : אמ לי חון חכית דגפל לבירא : לאכיי אמ לי מתכעי עסקך כדאמ נפל פתא כבידא ולא אשתכח לרכא אמ פטי עסקך ושדי לי לבירא " אל חוין בר חמרא דקאי אאיסדן ונוער לאכיי אל מלכא הוית וקאי אמורא ע עלך לרכא אל פטר חמור גהיט מתפילך אל לדידי חו לי ואיתיה אל ויו דפטר חמור ודאי גהיט מתפילך " לסוף אזול רכא לחודי לגבי אל חזאי דשא בריות דגפל אל אתך שכבא " אל חזאי כיכי ושינד דנתור : אל כנה ובנתו שכבן : אל חזאי תרי יונ דפרחן אל תרתו גשי מגרש : אל חזאי תרי גרגלדי דלפתא תרין קולפי בלעת אול רכא חו יומ ויתו כי מדדשא כלי יום אשכח חנהו ת תרי סגי גהורי דהו קא מנצו כהדי הדיי : אול רכא לפרוקינהו ומחוהו לרכא תרי : דלו למחוייה אחרית אמ מסתי תרין חזאי לסוף אתא רכא ויהי לי אנרא אל חזאי אשית דגפל אל נכסוס ב בלא מצרי קנית אל חזאי אפרג דאכיי דגפל וכסין אכקי : אל אכיי שכיכ ומתכתי אתו לגבך אל חזאי אפר דידי דגפל ואתו כע ושקול לכינתא לכינתא אל שמעתת מברך בעלמ אל חזאי דאכקיע רישו ונתר מוקרי

אודרא מבי סדיא המוכין יוצאין מן הכר סכמראסותיו: הללא מצראה הלל סאכנ קורין בפסח: לפי טיש הלל אחר הקרני הלל הגדול קורין לזה הלל המצוי: כוסי מתרחסי לך שעל ידי ניסוס נקרא ניסן: על כל צרה הכאה לישראל אומרי אומנו על גזולתן: הנה קא אויל בר הדיא בהדיה דרכא: באר בא כספינה: אהל בהדי גברא דמתרחיס: ליה ניסא למה לוי: סומא סאן יארע לו הנס: סתעכע הספינה והנא יסבל: כהידך קימי: כך הנה עלני הסתרי: אס לטובה אס לרעה והפכתס לי לרעה: אשתנן סל רכא כת רב

חסדא היתה: טורזיכא דמלכא: סומד חזר המלך: כפל תכלא: תולע: סיראי דמלכא מעיליס סל מלך: דאכטליק בחלק לסני: ודנמיתו בהענר והינטכ דכל דבלקי מלכק: יעצו עלך רעה: וחס הלחיס פה סיען עלך נ רעה: חרן אף: נכר בחוטס ס סמתחוס ומוציא הכל על סן הנה קרני חרון אף: לא תבטרך למעשה ידיך: סתעשער: באדר בחדרותא מיתת: בהדר נכב וככבוד תמות: אמו בעל דמו דסחן סהוא בתוך הית והסקה את אמו: קטיף לי כוכבא עקר עקרתי כוכב בחלום: ישראל ג נכבת סכמטלו לכוכבי: וכערה סמאורסה היו רגלין לעטן לה חופה סל הדס בכניסתה לחופ: נקורין לה הנזיח כדאמריין ס בכניכות סיכיה בהנזיח ורא נראה פרוץ טוכא דאסא טו טולא דאסא: מטכבן הסך: באן באותה נערה היו מלמעלה והן מלמטה: סכבי מלחת: מתיס הפסטה: אס כן דלית לך התס נכסי ואכין נח סכיב התס: ק פח דאמרי לך: הנה כטורא ס סכלטון פרוס ויון קורין לס לכטורא קפא: דיקא הנה עשר: סכלטון יוני קורי לעשרה דיקא והכי אמרי לך יס לך תמון כק בקורה עשירית: ברוס עשרה: קורה סכראש עשרה: ג סלמותת הן ג סלמותת המכסרין סלנס:

אודרא מבי סדיא גפיק: אל אקריון הללא מצראה בחלמא: אמ ליה ניסי מתרחסי לך הנה קא אויל בהדיה באר בא אמ בהדי גברא דמתרחיס: אש אשכחי רכאווחא דהנה כתי ביה כל החלומו הולכין אחר הפה: אמ רשע כהידך קייכא וצערתן כולי האי: כלו מחילנא לך בר מברתה דרב חסדא: הנה רעוא דלמסר ההוא גברא לידי דמלכותא דלא בר מרחמו עליה אמ מאי אעביד גמירי דקללת חכס אפי' בחגס היא ב נאה וכל שכן רבא דבדינ קא לייש אמ איקום ואגלי דאמ בר גלות מכפרת עון קס גלא לבי רומאי: אול יתיכ אפתח דריש טורזיכא דמלכ ריש טורזיא הוא חלמא: אמ ליה חואי חלמ דעיל מחטא באצבעתי אל חב לי זווא ולא יחב ליה לא אל ולא מדי אל חואי דנפל תכלא ב בתרתן אצבעתי אל חב לי זווא ולא יחב ליה ולא אל אל חואי דנפל תכלא ככולה ידא אל נפל תכלא בכלהו שיראי שמעי בי מלכא ואת ואתוה לריש טורזיא קא קטלי ליה: אמ ליה אנא אכאי אתוה להאי דהנה ידע ולא אמ אתוה לבר הדיא אמ ליה אמטו זווא דידך חרבו שיראי דמלכא: כפיתו תרין ארוי בחבלא אסרו חד כרעי לחד ארוא וחד כרעי לחד ארוא ושרו לחבלא עד דאצטליק רישי אול כל חד וחד וקס ארוכתי ואצטליק ונפל מתרין: שא כן דמא כן אחותו של ר' שמעא את ר' שמעא ראיתי שני לחיי שנשרו אמ שני גדולי רומי יעצו עליך רעה וכתו: אמ ליה בר קפרא לר' ראיתי חוטמי שנשר אל חרו אף נסתלק ממך אד ראיתי שתי ידי שנחתכו אל לא תצטר למעשה ידיך אל ראיתי שתי רגלי שנקטעו אל על כוס אתה רוכב חואי דאכרי לי באדר מיתת וניסן לא חוית: אמ ליה באדרותא מיתת ולא אתת לירי נסיון ואל ההוא מינא לר' ישמעא ראיתי שאני משקה שמן זית לותס אל אמו בעל אל חואי דקטיף לי כוכב אל בר ישראל גנכת אל חואי דבלעתיה לכוכבא אמ ליה בר ישראל זכנתיה ואכלת לדמי אל חואי עיב דנשקן אהרדי אל אחותו בעל אל חואי דנשקו כהרא אל אשת ישראל בעל אל חואי דדריכנא בטונא דאסא אל ג

נערה המאורסה בעל אל חואי טונ מעלאי וחו מתאי אל מטכבו הפך: אל חואי עורכי דהדרו לפוריייה אל אשתך ונתה מאנשים הרבה אל חואי יוני דהדרו לפוריייה נשים הרבה טמאת אל ז חואי דנקיט תרי יוני ופרחן אמ ליה תרתי נשי נסבת ופטרתינן בלא גט: אל חואי דקל פגא ביעי אל שכבי קא משלחת אל כלוהו איתנהו בי בר מהא דליתיה: אדהכי והכי אתא ההי אתתא ואכרה ליה האי גלימ דמכסת דגברא פלוני הוא דמת ואשלחתיה: אל חואי דאכרי לי שכב לך אבך ג נכסי בקפודקיא אל אית לך נכסי בקפודקיא אמ ליה לאו אול אבך לקפודקיא אל לאו: אם כן ג קפא כשורא דיקא עשרה זיל חוי קפא דריש עשרה שהיא מלאה וזוי: אול אשכח שהיא מלאה וזוי: אר חמנא הרואה באר בחלום רואה שלו שג ויחפרו עכדי יצחק כנחל וימצאו שם באר מים ג חייס ר נתן אומ מצא תורה שגכי מוצאי מצא חייס וכתו הכא באר מים חייס רבא אמ חיי כמש אר חגן שלש שלומו הן גהר צפור וקרר: גהר דכתו הנמ נוט איה כנה שלו: צפור דכתו כצפרי עפו כן יגן עליה צבאו וגו: קדר דכתו ה' תשפת שלו לגו אר חמנא ובקדר שאין בה בשר שנינו

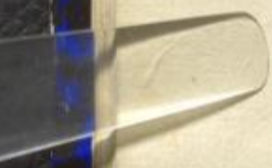
הרואה

ופרטו כאשר בסיר אלמא פורענותא היא: וככל קניןך לשון מרובה הוא אף קניס הרבה קנה על בינה הוא: קרא קרא קרא
 קניא קרא דלעת כדחמרי לקמן הרואה דלועין בחלום ירא טמיס הוא לשון דלו עיני למרוס: קרא רך הגדל בענפי הדקל ב
 בכל טנה כדרך שאר חילכות ולטנה טניה הוא מתקפה וטעמה עץ: קרא א טענה: קניא קנה: האוכל מבשרו בחלום: בין ברדוף
 בטנה רץ: נס עלה קרוב לנטוריקון על גמל: שלא טעמה לו: כמו טעמה לסינחס כדחמרי בטנה דרי: דמסרג סימ לו חוקף על

בכיו יפה: כס טעמה לו: כן ככ
 כנגד וכו' וכנן טראה הטס כ
 כתוב: חניכא כוכין הרבה נסי
 רביס: ניהל בכתב: אכלהו קאי
 טראה הוכא חן חניכא חן תיבה
 זו על הספר כתובה דמסרג חס
 חסו עליו נשדאיה:

ופרטו כאשר בסיר וכבשר בתוך הקלחת " אר יהושע בן לוי ורואה
 גהר בחלו ישכים ויאמ הנני נוטה אליה כגהר שלו קודם שיקדמנו
 פסוק אחר כי יבא כגהר צר הרואה צפור בחלום ישכי ויאמ בצפרי
 עפות כן יגן וגו' קודם שיקדמנו פסוק אחר בצפור נודדת מקנה וגו'
 הרואה קרירה בחלום ישכים ויאמ ה' תשפות שלו לנו קוד' שיקדמנו
 פסוק אחר שפות הסיר שפות הרואה ענבים בחלום ישכים ויאמ
 בענבים כמדבר קודם שיקדמנו פסוק אחר ענבימו ענבי רוש הרואה הר בחלום ישכים ויאמ
 כה נאו על ההרים רגלי מבשר קודם שיקדמנו פסוק אחר על ההרים אשא בכי ונהי הרואה
 שופר בחלום ישכים ויאמ והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול קודם שיקדמנו פסוק אחר תקעו
 שופר בגבעה הרואה כלב בחלום ישכים ויאמ ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשוננו קודם
 שיקדמנו פסוק אחר והגלבים עוי גפש הרואה ארי בחלום ישכים ויאמ אריה שאג מי לא ירא
 קודם שיקדמנו פסוק אחר עלה אריה מסכבו הרואה תגלחת בחלום ישכים ויאמ ויגלה ויחלף
 שמתו קודם שיקדמנו פסוק אחר כי אם גולחת וכו' ממני כחי הרואה באר בחלום ישכים
 ויאמ באר מים חיים קודם שיקדמנו פסוק אחר בהקיר בור מימיה הרואה קנה בחלום ישכים
 ויאמ קנה רצוף לא ישבר קודם שיקדמנו פסוק אחר הנה בשחת על משענת קנה הרצוף
 הרואה קנה בחלום יצפה לחכמה שנאמ קנה חכמ קנס יצפה לבינ שנאמ וככל קנינך כנה
 בינה " אר ירא קרא קרא קרא קמא כלהו מעלו לחלמא תנא אין מראין דלועין לא למי
 שהוא ירא שמים בכל כחו הרואה שור בחלום ישכים ויאמ כמו שורו הדר לו קודם שיקדמנו
 פסוק אחר כי יגח שור את איש " תר חמשה דברים נאמרו בשור האוכל כבשרו מתעשר נגחו
 הויין ליה בנים שמנגחין בתורה גשמו יסורין באים עליו בעטו דרך רחוקה נודמנה לו רכבו
 עולה לגדולה והתנא רוכבו כת לא קשיא הא דרכיב הוא לתורא הא דרכיב תורא לרידיה
 הרואה חמור בחלום יצפה לישועה שנאמ הנה מלכך יבא לך צדיק ונושע הוא עני ורוכ על חבו
 הרואה חתול בחלום באתרא דקרו ליה טונרא נעשה לו שירה נאה שינרא נעשה לו שינוי רע
 הרואה ענבים בחלום לבנות בין כומנן בין שלא כומנן יפות שחורות כומנן יפות שלא כומנן רע
 רעות " הרואה סוס לכן בחלום בין כנחת בין ברדוף יפה לו " ארום כנחת יפה ברדוף קשה
 הרואה ישמעא בחלום תפלתו נשמעת ודוקא ישמעא בן אברהם אבל טייעא בעלמא לא
 הרואה גמל בחלום מיתה נקנסה לו מן השמים והצילוהו ממנה " אר חמא בר חנינא מאי קראה
 אנכי ארר עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה רב נחמן בר יצחק אמ מחכא גם ה' העבי חטאתך
 לא תמות " הרואה פיגחם בחלום פלא נעשה לו " הרואה פיל בחלום פלאות נעשו לו פילים
 פלאי פלאות נעשו לו והתנא כל מיני חיות יפין לחלום חרץ מן הפיל ומן הקוף " לא קשיא הא
 דמסרג הא דלא מסרג " הרואה הונא בחלום נס נעשה לו " חנינא חנניה יוחנן נסי גסים
 נעשו לו " הרואה הספר בחלום מן השמים חסו עליו ופדאוהו " והמ בכתב " העונ " היא שמה
 רבא מברך מובטח לו שהוא בן העולם הבא " הקורא קרית שמע " ראוי שתשרה עליו שכינה
 לא שאין דורו זכאי לכך " חמנח תפילין בחלום יצפה לגדולה שנאמ וראו כל עמי הארץ כי שם
 ה' נקרא עליך וגו' ותנא ר' איעור הגדול אומ לו תפילין שבראש " המתפלל בחלום סימן יפה
 לו והמ דלא טיים "

יב

דלא סיים סנעור תטנתו קודם טכסתלק סימן ה' טמווך אזל הקכה: מוכטח לי סהו בן העולם הבא וכוטל חלקו וחלק חברו
 בגן עדן דרמי לאסת איט: פלגי רמוניס טכחלקי: יצפה לתורה טכאל אסקך מיין הרקח הינו תורה: מעסיס רמוני הכמטץ תן
 הרמוני: ככסין מצליחין כהדס זה טעליו משלסו זה על זה כמין קליעה: בכניה: על כנס במקומס במחוכר: היו ראש יסיכז
 טוכריז ומזנה לרבי: אחי דאיתיה וכו' ועל כן נעשתי ראש יסיכה במת מחסיא: תרביטא בינה אי נמי בית המדרס: תרביטא
 כאה וצלה כוטריקן טל תרנגול
 תלוייה כקסתר כספק כביטס
 הללו טהאוכל סתוס כס: נסת
 טעברזי כתגלה האוכל: יוכסס
 אל מתוז הינו כרך: טשכס: סי
 סימן הוא להיו טשכיו נעסיס:
 המגלח סימן גדולה ותפארתה
 היא לו כמז ויגלח ויחלף ויגול:
 בעריכה כספיכה: דמדליא ט
 טהולכת כגובה סל יס: הכסכה
 סימן הוא טסרחוכו ונכותי כס
 כפרס וינכא מעליו: והוא דלא
 קנח סלא המאים דיני: כככל
 עומד כלא חטא לפי טחונה לא
 לארץ אין לה זכות אלא עין י
 יס כסיכקה וזה עומד ערוס
 כלא חותס ענו: בארץ ישראל
 טהרבה מצות תלויות כה זה ה
 העומד ערוס סימן סהו ערוס
 ומצותיה: הכמסר לסרדיוט: ט
 סומרין חיתו סלא יכרח אלמא
 סימן סמירה הוא טסומרו חותו
 מידי סימן:

דלא סיים " הבא על אמו בחלום יצפה לבינה שנא כי אם לבינה
 תקרא " הבא על נערה המאורשה יצפה לתורה שנ תורה צוה לנו
 משה מורש קהלת יעקב ' א תקרי מורש' אא מאורשה " הבא על
 אחותו בחלו יצפה לחכמה שנ אמו לחכמ אחותי את " הבא על
 אשת איש בחלו מוכטח לו שהוא בן העולם הבא והמ דלא ידע לה
 ולא הרדר בה מאורתא " אך היא בר אבא הרואה חטים בחלום
 ראה שלו שנ השם גבוהך שלו חלב חטי ישיעך ' הרוא שיעורי
 בחלו סרו עונותיו שנ וסר עונך וחטאתך תכפר ' אך זרא אנא לא
 סלקי מבבל לאי עד רחואי שיערי בחלמ ' הרוא גפן טעונה בחלו
 אין אשתו מפלת נפלים שנ אשתך כגפן פוריה ' שורק יצפ' למשיח
 שנ אכרי לגפן עירה ולשורק כמ אתונו ' הרוא תאנה בחלו תורתו
 משתמרת בקרבו שנ גוצר תאנה יאכל פריה ' הרוא רמוני בחלום
 זוטרי פרי עסקיה כרמונא רכרכי רכי עסקי כרמונא ' פלגי אס תח
 הוא יצפה לתורה שנ אסקך מיין הרקח מעסיס רמונים ' ואס עס ה
 הארץ הוא יצפה למצות שנ כפלה הרמון רקתך מאי רקתך אפילו
 ריקנן שכך מלאים מצות כרמון ' הרואה זיתים בחלום זוטרי פרי
 ורכי וקאי עסקי כותים ' והמ פירי אכל אילג הויין ליה כגס כרוכים
 שנ כנך כשתילי זתים וכו' איכ דאמ הרוא זית בחלו שס טוב יוצא

לו שנ זית רענן יפה פרי תואר קראה שמך ' הרוא שמן זית בחלו יצפה למאור תורה שנ ויקחו
 איד שמן זית זך ' הרוא חמרי בחלו חכו עונותיו שנ תס עונך בח ציון ' אמ רב יוסף הרוא עז
 בחלו שנה מתכרכת לו עוים שנ מתכרכו לו שנ ודי חלב עוים ללחמך ' הרוא חרס בחלו נכסיו
 מצליחין לו ואס אין לו נכסי ירושה נופלת לו ממקו אחר ' אמ עולא ואמ לה בכיתנתא תנא והוא
 דחוא בכניהו ' הרואה אחרונ בחלום הדור הוא לפמ קונו שנ פריעץ הדר ככת המרים ' הרוא
 לולב בחלו אין לו אלא אחד לאכיו שכשמים ' הרוא אוו בחלו יצפה לחכמה שנ חכמו בחוץ
 תרונה ' הבא עליה הוי ראש ישיכה ' אמ רב אשי אני ראיתה ובאתי עליה וסלקית לגדולה ' ה
 הרוא תרנגול בחלו יצפה לכן זכר תרנגולי יצפה לכמ זכרים תרנגולת יצפה תרביצה נאה גולה
 הרואה כיצים בחלום תלויה בקשתו גשתכרו נעשת בקשתו וכן אגוים וכן קשוואים וכן כל כלי
 זוכית וכן כל הנשכרים כאו ' הנכנס לכרך נעשו לו חפציו שנ ויגחס בא מחו חפצם " הכנלה
 ראשו בחלום סימן יפה לו ' ראשו וקנו לו ולכל משפחתו ' היושב בעריכה קטנה שס טוב יוצא
 לו ' בעריכה גדולה לו ולכל משפחתו ' והני מילי דמדליא דלוי ' הנפנה בחלום סימן יפה לו שנ
 מהר צועה להפתח ' והני מילי דלא קנח ' העולה לגג בחלום עולה לגדולה ירד יורד מגדולתו '
 אבי ורבא דאמרי תרויהו כיון שעלה עלה ' הקורע כגדיו בחלום קורעין לו גור דינו ' העומד
 ערוס בחלום כככל עומד כלא חטא בארץ ישראל ערוס כלא מצות ' הנתפש לסרדיוט ' שם
 שמירח נעשת לו ' נתגוהו בקולר הוסיפו לו שמירה על שמירתו ' והני מילי בקולר ' אבל חבלא ב
 בעלמא לא " הנכנס לאגס בחלום

אגם ים בו קניס גדולים וקטנים וסמוכין זה לזה סימן לראש ישיבה שהגדולים והקטנים מתקבצים יחד קבוץ גדול וכאיש
לעומת דרשה מפני יער אילנות גדולי נאיבן סמוכי זה לזה אף זה סימן לראש לתלמידי הרב והוא ראש כלה שתגר לתנו ודי
סומת אחר עמדה הרב והס מחזיק על סמועתם ויש תלמידי שלא יביטו בדברי הרב ככל הצורך וזה מבינה להם תלו טבלא
כראש לו שהיה זנו ועבד תלמי כגדולו ומשמיע קול והוא סימן לראש ישיבה שמשמיע קול לרבי ונכחו בה נכחו קסקסתי

בה בקול: עונותיו מחולין לך
לפי שהעונות קרוין ארומי טכ
ואם יאדמו כתיבת ואז נכתש
עורך נסימן הוא שפירשי ממנו
פ: כשתו מזומכת ככח טרע
שהער לחרו ומכו לו ככל ת
מקו: הרבו לחס: כט טכסלה
לו שהרי כתבבר עליו: ולא היו
אלא רב שפת דורש להנחתו ל
לשתו חלמו לטובה: יש סותהו
כו: לשיכך אף לעזר על שת
פתינות: הססים העניו תמטת
נסל לו ססוק בזני: שיר הסירו
כל יראת שמים נכתש המקו
בגב כל יראת: ר ימתאל כן
אנטי: מהרבו מלכות היה זה
ויס: טו עור קרקע לו בזני:
חן ון הפיל וזקוף וזקפור:
מתאכין כמראיהן קגור חיה
סדומה לקוף ויש לה זכב ארנק
ונטה תרטיכ: דמטרב: אכף י
על גביו ויא נתון באשפר: חון
תמר פאר כל צוז: ססל דוליה
דחזכהו כקציוו סראניין למל
למלכת: לחבל ולהסחית: פג
תורה תמרוס טלא בזג כל כ
צרכן: ככתיבו במחוכר אכל
בצלגו סימן הוא למכו כדשפר
לה בר הדיח לרבא קולשי כל
בלע: תכלת ירוק הוא ותי טז
סשני ירוקי חולה הוא: קרייא
ייכנן: קשאף: צואיטא כלע ויש
לה לסתות כלמי ארס לפיכך
מגנסי: קורפראי טלשא:

הנכנס לאגם בחלו נעשה ראש ישיבה ליער נעשה ראש לבני כלה
רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע חזו חלמא רב פפא דעייל לא
לאגמו נעשה ראש ישיבה רב הונא בריה דרב יהושע דעייל ליער נ
נעשה ראש לבני מלה איכא דאמו תרויהו לאגמו עיילי לא רב פפא
דתלי טבלא נעשה ראש ישיבה רב הונא בריה דרב יהושע דלא תלי
טבלא נעשה ראש לבני כלה אמר רב אשי אנא עיילית לאגמא ות
ותלאי טבלא ונכחי בה נכחי תני תנא קמי דרב נחמן בר יצחק
המקזרם בחלום עונותיו מחולין לו והתנא עונותיו סדורין לו מ
מאי סדורין סדוריו לימחל תנא תנא קמיה דרב ששת הרואה נחש
בחלום פרנסתו מוזמנת לו גשבו נכפלה לו הרגו אכדה פרנסתו
אם ליה רב ששת כל שקן שנכפלה פרנסתו ולא היא רב ששת הוא
דחוא חויה בחלמיה וקטליה תנא תנא קמיה דר יוחנן כל מימי
משקין יפין לחלום חוץ מן היין יש שותהו וטוב לו ויש שותהו ורע
לו יש שותהו וטוב לו שנאמ ויין ישמח לבב אנוש ויש שותהו ורע
לו שנאמ תנו שבר לאוכר ויין למרי גפש אמ ליה ר יוחנן לתנא ת
תנא תלמיר חכם לעולם טוב לו שנאמ לכו לחמו בלחמי ושתו ביו י
מסכת אמר ר יוחנן השכים ונפל פסוק לתוך פיו הרי זה נכואה
קטנה תגורבנן שלשה מלכים הם הרואה דוד בחלום יצפה
לחסידות שלמה יצפה לחכמה אחאב ידאג מן הפורענות
שלשה נביאים הם הרואה ספר מלכים יצפה לגדולה יחוקא יצפה
לחכמה ישעיה יצפה לנחמה ירמיה ידאג מן הפורענות שלשה
כתובים גדולים הם הרואה ספר תילים יצפה לחסידות משלי יצפה
לחכמה איוב ידאג מן הפורענות שלשה כתובים רטנים הם
הרואה שיר השירים יצפה לחסידות קהלת יצפה לחכמה קינות יד
ידאג מן הפורענות והרואה מגילת אסתר נס נעשה לו שלשה
חכמים הם הרואה ר בחלום יצפה לחכמה ר אעזר בן עזריה יצפה
לעשירות ר ישמעאל בן אישע ידאג מן הפורענות שלשה תלמידי
חכמים הם הרואה בן עזאי בחלום יצפה לחסידות בן זומא יצפה לחכמה ארר ידאג מן הפור
הפורענות כל מיני חיות יפות לחלום חוץ מן הפיל והקוף והקפוד והאמ בר הרואה פיל בח
בחלום פלא נעשה לו לא קשיא הא דמסרג הא דלא מסרג כל מיני מתכת יפין לחלום חוץ
מבר פסל וקרדום והני מילי דחונגהו כקתיחו כל מיני פירות יפין לחלום חוץ מפני תכרה
כל מיני ירקות יפין לחלום חוץ מראשי לפתות והאם רב לא איעתרי עד דחוא ראשי לפתות כי
חוא בכניהו חוא כל מיני צבעונן יפין לחלום חוץ מן התכלת כל מיני עופות יפין לח
לחלום חוץ מן קריא וקפופא וקורפראי הגוף הגוף מעין משיבין ומרחיבין סימ
שלשה נכנסין לגוף ואין הגוף נחנה מהן גדרמות

יב ב

הרואה מרקוליס בתוספת תכן במקו מרקוליס הכחא העובד עז ואכ לאו דוק מרקוליס אלא לפי שם שמקומו של תנא היו עובדי לה ועתה אף אכנ רגילי לברך לפי שאכנ רגילי אנתה בכל יום וכל הנך הרגילי אומר לעיל ד דהוי מל יום לל יום

הרואה מרקוליס פי ר"ל לא ידענא אמאי נקט מרקוליו ויתר תסאר עז וכו' לי דאין צרי לברך רק במקום ש שכוונן עז או שהועמדה שם מחדש ולכך נקט מרקוליס שר סרובניו בה אכננ בכל יום והוי כמנדל עז אכל לא על עז קבו קבועה שם תקדש וכדומלמי יט נעקר עז ממקו אחד וכתבה ליתקו אחר כמקו שכתבה אורי בריך שכתן ארך חפי לעבכרו רבוננו וכמקום שנקררה חומי בריך שעקר עז מן המקו הזה

גדרנות כרידיוס: כפניות מין תמריס רעיש: סימס חומה זורחת: קול: של מינו זמר או קול ערב של אשה: עטוס: איס אישטנדנאויי: מהר צועה: מי שצריך להרוק מעיו הרקת כלי כקרא צעייה סכ ושלחתי לו צועי וצעהו וכליו ידוקו במנאכ

כתי: ותחלימוני ותחייני בחוק בחזקיה כתי: תרדון בלין: מי סיסין מי בסול סוביאל: זורת יודל יורא שהסליל בתוכה: ינת ינתרת הסכד: אייברס של בהול: ינתכרין: לפנ כריאזת: ותגלחת איס תגלח: זוטרי יסי: משאכא וסכדלח סימן ינכא חן הוא ע טמוני אחרי מן הבית: עפרא סימן הוא פרוח להס קבועה: לכ עובדיה: על פוטעו ישראל ותפלל: ככסן של אס חפירה שהוסק בה ככסנס של חכניה מישאל ועזריה: מקום פנוטלן ומנונ עפר מקום ים בכבל ס שאין בהמה ינכאה ונעס אס א חן כותנן עליה עפר מעפר סימקום והוא סימן הממד ומק ומקללותיה של כבל הוא וביסו מהדר יבהק ראיתי פנוטלן מ מנס עפר לטיט לכנינו המקו וסוף סוף חותנו מקום חן כנ יסוכ ולא זרע ולא כטועה גזר ומקויס סגור להסמיד וקייס:

גדרנות וכפניות ופגי חמרה שלשה אן נכנסו לגוף והגו נהנה מהן או הן רחיצה וסיכה ותשמיש שלשה מעין העולם הב' או הן שבת שמש ותשמיש תשמיש דמאי אילימ תשמיש המסה דא מכחש כחיש' אא תשמיש נקבים שלש משיבי דעתו של אדם או הן קול וכראה וריח שלש מרחיבי דעתו של אדם או הן דירה נאה ואשה נאוכלים נאים חמשה וששה ועשרה סימ' חמשה אחר מששים או הן איש דכש ושבת ושינה וחלום אס אחד מששים

לביהנם דכש אחד מששי למן שבת אחד מששי לעה ושינה אחד מששי למיתה חלום אחד מששי לנבוא' ששה דברים סימן יפה לחולה או הן עטוש זעה שלשול קרי ושינה וחלום עטוש דכתיב עטישותו תהל אור זיעה דכתי בועת אפך תאכל לחם שלשול דכתי מהר צועה להפתח לא יבו לשחת קרי דכתי יראה זרע יארך ימים ושינה דכתי ישנת או יגוח לי חלו דכתי ותחלימי ותחייני ששה דברי מרפאי את החולה מחליו ורפואתו רפואה או הן כרוכ ותרדין

וסיסין יבישין וקיבה והרת וזורת הכבד ויא אף דגים קטנים ולא עוד לא שדגים קטנים מפרין ו ומרכין ומכרין כל גופו של אדם עשרה דברים מחורין את החולה לחליו וחליו קשה או הן האוכל בשר שור בשר שמן בשר צלי בשר צפרי וביצה צלויה ותגלחת ושחלים ותחלב והגבינה והמרחץ ויא אף אגוזי וש אומ אף קשוואין תנא דביר ישמעאל למה נקרא שמן קשוואין כפמ שהן קשין לגוף כחרבות איני וחכת ויאמ ה' לה שני גוים ככסנך א תקרי גוים לא גוים ואמר רב יהודה אמר רב או אנטונינוסור שלא פסק משולחנן לא צנון ולא חזרת ולא קשוואין לא כימות הח חמו ולא כימו הגשמים לא השיא הא ברברכי הא בוזטרי תר מת בבית שלו בבית אכל ושתה בבית סימן יפה לבית נטל כלים מן הכית סימן רע לבית תרגום רב פפא כמסאגא וסגדלא כל דשקיל שככא מעלי בר כמסאגא וסגדלא וכל דיהיב שככא מעלי בר מעפרא וחרדלא

מקום שנעקרה ממנו עז תר הרואה מקו שנעקר ממנו עז אומ ברוך שעקר עז כארצנו וכשם שנעקרה ממקו זה כן תעקר מכל מקומות ישראל והשב לב עובדיהם לעבדך ובחוצה לארץ אין צריך לומר והשב לב עובדיהם לעבדך מפני שרובם גוים ר שמעון בן אעזר אומר אף בחל צריך לומר כן מפני שעתיד להגיד שנ' או אהפוך א עמים שפת ברורה דרש רב המנונא הרואה בכל הרשעה צריך לברך המש ברכות ראה כבל אומ ברוך שהחריב כבל הרשעה ראה ביתו של גבוכר נצר אומ ברוך שהחריב ביתו של גבוכר נצר הרשע ראה גוב של אריו או כבשן האש אומ ברוך שעשה גסים לאבותינו במקום הזה ראה מרקוליס אומ ברוך שנתן ארך אפים לעובדי ר רצונו ראה מקום שנוטלי ממנו עפר אומ ברוך אומ ועושה גזר ומקייס רכא כי הוה חוי חמרי דשקלי עפרא טריף להו ידא על גביהו ואמ רהוטו צדיקי למעבד רעותא דמריכו כר בריה דרבינא כי הוה מטי לבל הוה שקיל עפרא כסודריה ושדי לברא לקיים מה שנא וטאטתח במטאטי השמד אמר רב אשי אגא הא דרב המנונ' לא שמיע לי לא מדעתאי בריכתנהו לכלהו

נתקללה בכל נתקללו פכיכיה כלומך אני לרסע אני לשכיני קחצ וקפוד חיות ועופות רעים ומזיקין את השכנים אבל בני ה
 השדה ונטעי כרם שנתקללו בה ערי ישראל הנאה היא למכנים אוכלוסי חיל גדול של פטים רבוא חכם הרץ היודע ויה כלב
 כל אלני למנטני שהם חורטים וזרעים ואני מוצא מוכן כל אומות פוקדו וכחות לפתחי עמיד היה והכל באים אלנו לסחור
 פאס זכה לעולם הכא ויראה בכבוד מלך המשיח יבחיץ כמה יתר כבוד נוטלי סכר מצות יותר ממה שהיה כבוד האומות ב
 בעולם הזה חזכו לבהרה הכ
 הכדים השלמים הנלכין לבהר
 לשאוב מי כנבי לייא הסבורי
 להיכן כלומ למת הנלכין יואף
 אתה שאתה סומא ולא תראה
 להיכן תלך נכדא כתי ירחמי
 דיכא אחכי תעפט: סחלינהו ו
 לעיניה סקרן לעיניו :

אם ר' ירמיה בן אעזר נתקללה בכל נתקללו שכיניה נתקללה שומ
 שומרון נתברכו שכיניה נתקללה בכל נתקללו שכיניה דכתי ושמתי
 למורש קפוד ואגמי מים נתקללה שומרון נתברכו שכיניה רכתב ו
 ושמתי שומרון לעי השדה למטעי כרם וגו' ואמ רב המנוג הרואה
 אוכלוסי ישראל אום ברוך חכם הרזים אוכלוסי אומות העולם אום
 בושה אמנם חפרה יולדתכם תנו רבנן הרואה אוכלוסי ישראל אום
 ברו חכם הרזי שאין דעתן רומה זה לזה ואי פרצופיהן דומין זה לזה
 בן זומא ראה אוכלוסא על גב מעלה בהר הבית אמר ברו חכם הרזים וברו שבר כל אלו לשמשני
 הוא היה אום כמה יגיעות יגע אדם הראשון עד שמצ' פת לאכול חרש וזרע וקצר ועמר וודש וזרח
 וברר ושחן והרקיד ולש ואפה ואח' כך אכל ואמ משכים ומוצא כל או מתוקמי לפני וכמה יגיעו יגע
 אדם הראשון עד שמצא בגד ללבוש גזז ולכן ונפץ ושווה וארג ותפר ואח' מצא בגד ללבוש ואמ
 משכים ומוצא כל או מתוקמי לפני כל אומות סוקדות ובאות לפתח בית ואמ משכי ומוצא כל או
 לפני הוא היה אום אורח טוב מהו אום כמה טרחו טרח בעל הבית בשבילי ככה כשר הביא לפני
 כמה יין הביא לפני כמה גלוקקאות הביא לפני וכל מה שטרח לא טרח לא בשבילי אבל אורח רע
 מהו אום מה טורח טרח בעל הבית זה פת אחת אכלת חתיכ' אחת אכלת כוס אחד שתיתי כל טורח
 שטרח בעל הבית זה לא טרח לא בשביל אשתו ובניו על אורח טוב מהו אום זכור כי תשגי פעלו
 אשר שוררו אנשי על אורח רע כתי לכן יראוהו אנשי וגו' והאיש בימי שאל זקן בא נאנשי אמ
 רבא ואיתם רב זכיד ואיתם רב אושעי זה ישי אבי דוד שיצא באוכלוסא ונכנס באוכלוס' ודרש
 באוכלוסא אמ עולא נקיטינן אין אוכלוסא כבבל' תנא אין אוכלוסא פחותה מששים רבוא תנו
 רבנן הרואה חכמי ישראל אום ברוך שחלק מחכמתו ליראי חכמי אומות העולם אום ברו' שנתן
 מחכמתו לכשר ודם הרואה מלכי ישראל אום ברוך שחלק מכבודו ליראי מלכי אומות העולם
 אום ברוך שנתן מכבודו לכשר ודם אמר ר' יוחנן לעולם ישתרל אדם לרוץ לקראת מלכי ישראל
 ולא לקראת מלכי ישראל כלבד לא אפי לקראת מלכי אומות העולם שאם יוכח יבחיץ בין מלכי י
 ישראל למלכי אומות העולם רב ששת סגי נהור הוה הוון קאזלי כולי עלמא לקבולי אפי מלכאו
 וקם אזול בהדיהו רב ששת אטכחיה ההוא מינא אמ ליה חצבי לנהרא כנבי לייא אמ ליה תא חויד
 דדענא טפי מינך חלף גונרא קמייתא כי קא אושא אמ ליה ההוא מינא השתא קא אתי מלכא אמ ליה רב
 ששת לא האת חלף גונרא תנינא כי קא אושא אמ ליה ההוא מינא השתא קא אתי מלכא אמ ליה
 רב ששת לא קאתי מלכא חליף תליתיא כי קא שתקא אמ ליה רב ששת ודאי השתא אתי מלכ' אמ
 ליה ההוא מינא מנא לך הא אמ ליה דמלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא דכתי צא ועמדת
 בתר לפמ הוהנה ה' עובר ורוח גדולה מפרק הרים ומשבר סלעים לפמה לא ברוח ה' ואחר הרוח
 רעט לא ברעש ה' ואחר הרעש אש לא באש ה' ואחר האש קול דממה דקה כי אתא מלכ' פתח רב
 ששת וקא מברך ליה אש ליה ההוא מינא למאן דלא חזית ליה קא מברכת ומאי הוי עליה דההוא
 מינ' איכ' דאמרי חברוהי כתי לינהו לעימה ואיכ' דאמרי רב ששת נתן עימו בו ונעש גל של עצמו
 ר' שילא נגדיה לההוא גברא דבעל גויה אול אכל ביה קורצי בי מלכ' אמ איכא חד גבר ביהודאי
 דקא דיין דינא בלא הרמנא דמלכא שדר עליה פריסתקא כי אתא אמ ליה מאי טעמא נגדתה
 להאי אמ להו דבעל חמרתא אמרי ליה אית לך סהדי אמ להו אין אתא איהו אדמי ליה כאינש
 ואסהיד אמרי ליה אי הכי בר קטלא הוא אמ להו אנן מיומ' דגלינן מארעי לית לן רשות לכקטל
 אתון מאי דבעיתון עכידו ביה עד דמעיימ ביה בדינא פתח ר' שילא ואמ לך ה' הגדולה והגבורה
 וגו' אמרי ליה מאי קאמרת אמ להו הכי קאמינ' בריך דהמנ' דיחב מלכותא בארעא כעין מלכותא
 דרקיעא ויחיב לכו שולטנא ורחמי דינא אמ חביב' עלי יקרא דמלכות כולי האי יהבו ליה קולפא
 יב ג

תפלת השחר

קלשא תקל לרדית: התורה אמרה אם בא להרגך הסכס להרגי' אם כמחזרת וגו' לשי טבא על עסקי כפשות טוידע הוא טאס יונ
תמצאנו חוקי לא תעמיד עמך מלהגיל וממך וזהו כח לדעת כן שיקום עליך ויהרגך אמרה תורה הסכס אתה והרגנו: הת
המלכה זו מלחמת עמלק דכתי' בה כסא מלכות כי יד על כס ית' כלומר על ידי מלחמה לה בעמלק יתעלה כסאו: המתכסא מ
מדכתי' לטן כשימות ומשע על כשיא ראש משך ותוכל: לכל לראש לכל הקס להיו לראש הוא מתכסא כלנו שהוא גזר ותעמידו:

ריש גריתא ביה המונח על
החופרי חירות לתלחן מיס
כדי להסקות בהן שדוניהן: כ
ברוך מיכב גבול אלמנה כגון
בישוב בית שני: אולי קא מתב
מתכח: נפל ליה בתלא סטל
לנ משה תל: דיו לעבד שיהא
כרכו טהרי בית המקדש חרב
טהור ביתו של הקכה:

קולפא אמרו ליה דון דינא' כי הוה נפיק אמ ליה ההוא גברא עביר
רחמנא נסא לשקרי חכי' אמ ליה רשע לא' חמרי אקרו דכתיב אשר
בשר חמורים בשרם' חזייה דקאויל למימרא להו דקרינהו חמורי' א
אמ האי רודף הוא והתורה אמרה אם בא להרגך השכס להרגנו: מח
מחיה בקולפא וקטליה' אמ הואיל ואתעביד לי נסא בהאי קרא ד
דרישנא ליה: לך ה' הגדולה וו מעשה בראשית וכן הוא אומ עושה
גדולות עד אין חקר' והגבורה זו יציאת מצרים' שנאמ וירא ישרא
את היד הגדולה וגו' והתפארת זו חמה ולבנה שעמרו לו ליהושע' שנ וידם השמש וירח עמד
וגו' והנצח זו מפלתה של רומי וכן הוא אומ ויו נצחם על בגדי וגו' וההוד זו מלחמת נחלי אר
ארגון שנאמ על כן יאמר בספר מלחמות ה' את והכ בסופה וגו' כי כל בשמים וכארץ זו מלחמת
סיסרא שנאמ מן השמים נלחמו הככבים ממסלותם וגומ' לך ה' הממלכה זו מלחמת עמלק וכן
הוא אומ כי יד על כס יה וגו' והמתנשא זו מלחמת גוג ומגוג' וכן הוא אומ הנני אליך גוג נשיא
ראש משך ותוכל: לכל לראש' אמ רב חנן בר רבא אמר ר' יוחנן אפי' ריש גריתא מן שמיא מנו
ליה' במתנתא תנא משמיה דר' עקיבא לך ה' הגדולה זו קריעת ים סוף' והגבורה זו מכת בכו
בכורות' והתפארת זו מתן תורה' והנצח זו ירושלים' וההוד זו בית המקדש' תנו רבנן הר
הרואה כתי ישראל בישוכן אום ברוך מציב גבול אמנה כחורבנן אום ברוך דיין האמת' כתי א
אומות העולם בישוכן' אום בית גאים יסח' כחורבנן אום אנקמות ה' אנקמות הופיע' עולא
ורב חסדא הו קאויל בארחה' כי מטו אפתחא דבי רב חנא בר חמלאי נגר רב חסדא ואזנח אמ
ליה עולא אמאי קא מתנחת והא אמ רב אנחה שוברת חצי גיפו של אדם שנ ואתה כן אדם האנח
בשברון מתמם וגו' ור' יוחנן אמ אף כל גופו של אדם שנ והיה כי יאמרו איך על מה אתה נאנחו
ואכרת א שמועה ונמס כל לבוכו' עד וכלתה כל רוח וגו' אל היכי לא אתנח בית דהו בה שיתן
אפיחא ביכמ' ושיתן אפייתא כל לילא ואפיין לכל מאן דצריך ולא שקיל ידא מן כיסא דסבר דלמ
אתי עני בר טובים ואדמטו ליה לכיסא קא מכסיף ותו הו פתיחין ליה ארבע כבי לארבע רוחתא ד
דעומא וכל דהוה עייל כפיין נפיק כי שבע והוה שדי ליה חטי ושער' בשע בצרו אכראי דכל מאן
דכסיפא מלתא למשקל בימכא אתו ושקיל כליליא השתא נפל בתלא ולא אתנח' אמ ליה הכי א
אמר' יוחנן מיום שחרב בית המקדש גבורה גורה על בתיהן של צדיקים שיחרבו שנאמ כאומ ה'
צבאות אם לא בתים רבים יהיו לשמה גדולים וטובים מאן יושב' ואמר' יוחנן עתיד הקכה להת
להחזירן לישוכן' שנאמ שיר המעלות לדוד הבטחים בה' כהר ציון' מה חר ציון עתיד הקכה לת
להחזירו לישוכו אף בתיהן של צדיקים עתיד הקכה להחזירן לישוכן' חזייה דלא מיישבא דעתיה
אמ ליה דיו לעבד שיהא כרכו' תנו רבנן הרואה קברי ישראל אום ברוך אשר יצר אתכם בר
בדין וזן אתכם בדין וכלכל אתכם בדין ואסף אתכם בדין ועתיד להקימכם בדין' מר בריה דרב
דרכינא מסיים בה משמיה דרב גחמן ויודע מספר כלכם והוא עתיד להחיותכם ולקיים אתכם ב
ברוך מחיה המתים' קברי אומות העולם

חרואח

ככלי אובד וסתם כלי לאחר יב חדם משתכח תן הלב דיאונס בעלים לאחר יב חדם כפרק אלנו מציאות מי שמהא כלי או סוס ו
 מציאה חייב להכריז ברבליס ואלס כמציא אחר השכות צריך להמתין ולהכריז בפסח וכעצרת וכחג דהיינו יב חדשי וסוב און
 צריך להכריז: שחלק ושהחייבן דלאחר ל' יום הנה מחמתנו ליריאתי כרב חנינא דחכים טפי: בהקטום: לאנטוליטס כעדשי: כנסו
 טחור הרבה: נחור אדום הרבה רום כלעז: לזוקן לכן יתיר מדאי: קפח בטן גדול מתוך עביו נראית קומתו מקופחת לטון א
 אחר קפח ארנק הרב ופדוספו

סמוט וכולט דימוכער הוי: דר
 דרטיקוס וירדאז: לטון אחר פ
 פיו עקוס: פתי ראש טפערו כ
 כמיטא כל טערן דבוק זה בזה
 פלטייר כלעז: אונל כרוך מיט
 ינסכה את חבריו: דיומעי און
 הוי קטע סנקטעו ירוי הסא ה
 הוי קטע ונשמע דידים הנא ו
 תאז דקטני תרתי קטע וחגרי
 אכל היכא דקטני קטע לחור מ
 ומשמע דרבליס כדתפן הקטע
 יוצא בקב סלוי היכא דאחרע כ
 לי כתר דאחילדי: לאחר סגולד
 נולדו כו: אונל ברנ דיון האמת
 דיומיא דקטע: וקטע כתר דא
 דאחילדי הוי קטע: עוף סקל
 וולטיר ויט לו לסקנת ולחיים כ
 כאדס: ככבא דסכט ככב הי
 היורה כחן ברקיע ומקוס למ
 למקוס וארנד ככבט שהו יורה
 זכר כתי סמנת רקיע: נגמירי
 דלא עבר כסלא שאינו מעביר
 מזל כסיל כשהוא סכיט: כסלא
 כסיל: רב הונא און זיקן
 זילן הוי דמקרבא ומתחו דק
 דקיע דרך הקריע כרווח: כתי
 עושה עט כסיל וכימה דקדווי
 ליה כסיל לכימה: הא כיצד תל
 תלמד ספניהס סוף: שאלתא
 חמה של כסיל וכו: כסיל סולט
 בימוי ההמה להכי אקדמי קרא
 כימה סולט בימוי הנשמי ולהכי
 אקדמיה קרא: מעדנת כימה
 קשרים של כימה עקרב הינו
 כימה וממול טלה הוי: כהה די
 נורי מתסת כמו של עקרב: עוק
 עוקפא דעקרבא זכב העקר
 העקרב: כימה כוכבי יוס בין
 הכוכבי של כימה סהן כמה של
 כימה: אחרי לה דוככסי: אותן
 סהן כמה של כימה ואחרי לה ד
 דמכדרן: יתא און לה דקיימא
 בזכב טלה ואחרי לה דקיימא כ
 ברים עבלא ריש דעבלא: ראשו
 של עבל ויינו מזל סור והוא כ
 נמוך אחר מזל טלה ראש הסור
 סמוך לזכב טלה סכף הסדר ט
 טלה סור תאנויס:

קברי אומות העולם אום בושה אמכם
 חפרה יולדתכם וגו' " אר יהושע כל
 הרואה את חברו לאחר שלשים יום א
 אום שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן ח
 הוה לאחר שנים עשר חדש אום כרו'
 מחיה המתים " אמ רב אין המת מש
 משתכח מן הלב לא לאחר שנים עשר
 חדש שנאם נשכחתי כמת מלב הייתי י
 ככלי אובד " רב פפא ורב הונא בריה
 רב יהושע הו קא אולי בארחא פגעו
 ביה ברב חגינא בריה דרב איקא אמרי
 ליה בהדי דחויגך בריכיגן עלך תרת ברוך אשר חלק מחכמתו לירי
 ליריאוי ושהחיינו אום לחו אנא נמי כיון דחותנכו חשביתו עלואי כ
 בשתן רבוני ישראל ובריכנא עליכו תלתא הנך תרת וברוך חכם הר
 הדוים אמרי ליה חכימת כלי האי יהבי ביה עימתו ושכיב "
 אר יהושע כל הרואה את הכהקנן אום ברוך משנה את הבריות "
 מתיכי ראה את הושי ואת הניחור ואת הלזוקן ואת הקפח ואת הנגס
 ואת הדרניקוס אום ברוך משנה את הבריות את הקטע ואת הסומא
 ואת פתוי הראש ואת החגר ואת המוכ שחין ואת הכהקנ אום ברוך
 דיין האמת לא קשי הא ממעי אמו הא בתר דאתליד דיק נמי דקתנ
 דומיא דקטע ש"מ " תר הרואה פיל קוף וקפוף אום ברוך משנה
 את הבריות ראה בריות טובות ואלגות טובות אום ברוך שככה לו כ
 בעולמו " על הזיקין " מאי זיקן אום שמוא ככבא דשכיט
 ואם שמוא נהירי לי שכיט דשמיא כשכילי דנהר דעא לכר מוכ
 מככבא דשכיט דלא ידענא מאי מהו וגמרי דלא עבר כסלא ואי עב
 עבר כסלא חרב עלמא והא קא חויגן דעבר זוייה הוא דעבר ומתחזי
 כדעבר אהו " רב הונא בריה דרב יהושע אמ וילון הוא דמקרע דמ
 דמגלגל ומחזי נהורא דרקיעא רב אשי אום ככבא הוא דעקר מהאי
 גיסא דכסל וחזי ליה חברה מהך גיסא ומכעית ומחזי כמאן דעבר "
 שמוא רמי כתי עושה עט כסיל וכימה וכת עושה כימה וכסיל הא
 כיצד אמלי חמה של כסיל לא נתקיים עולם מפמ צנה של כימה וא
 ואמלי צנה של כימה לא נתקיים עולם מפמ חמה של כסיל " וגמרי
 אי לאו עוקצא דעקרבא דמנח כנהר דינור כל מאי דהוה טריקא ליה
 עקרבא לא הוה חיי והינו דקאם ליה רחמנ לאיוב התקשר מעדנות
 כימה ומושכות כסיל תפתח מאי כימה אום שמוא כמא ככבי אמרי
 לה דמכנפי ואמרי לה דמכדרן מאי עש אמ רב יהודה ויתא מאי
 ויתא אמרי לה זגב טלה ואמרי לה רישא דעגלא "

חרואח חכירו אחר ל' יום ו
 אונל שהחיינו אונל
 רי דוקא חכירו החביב עליו א
 אכל בענק אחר לא
 חלון הוי דמקרב ומחזי כ
 מהרא ברקיעא לטי
 הענן ומשמע דכא רב הונא ל
 לתרן דלא עבר כסלא ולא קא
 קאי אחתני לזרנוי מאי זיקן
 דהא רב אשי דכתריה קאי אט
 אשכניא דלא עבר כסלא ודלא
 כשירוס רסי "

שרפא דטריף דבר סהא חסר וסתמוהו טעמיהו כנס ונתחיו כוכה בקורנס טרפא דטריף וזכה בחכמות כמו בינה טרו
טרופה ל"א דמתחזיא כטרפא מטרף כרבך יחד ועטאו סניפין כתיב חכור: ומסתברא כחלף דאלף עפ הינן ככביס העטויס
כזכב מדכתי ועיש על בניה תכחש: אלמא חסרה וזאי זכב וחזו כטרפא דטריף: וזאי דאלף עיש אחר כויתה: דאתרה ליה קב
לי כבי שני ככבי טלי: ולתדר לכימה איתן ככביס ענמן סנטל הימנה: גוהא כלטונס קוריין רעידת הארץ גוהא: אובא טמיא

על הרומות אונל סכחו ונגב
ונבחרתי תלף עולם
ירושלמי תקני כסברין כזכב
אכל כסברי כנחת אונל ברין
עננה כראסית

ומסתברא כמאן דאמ ונגב טלה דכתב
ועיש על בני תנחם א"מ חסר ומתחזיא
כטרפא דטריף וזאי דאולא בתרה דא
דאמרה לה הבלי בני שבסע' שהקבה
בקש להכי מכול לעולם נטל שג כוכ

ככבי מבימה והביא מכול לעולם וכשבקש לסתמה נטל שג ככבי
מעיש וסתמה וליהדר לה אין הבור מתמלא מחוליתו אי גמי אין קט
קטיגור נעשה סמנו' ולברי לה תרי ככבי אחריני אין כל חדש תחת
השמש' אם רב נחמן עתיד הקבה להחזירן לה' שנ ועיש על בניה תנ
תנחם ועל הזועו' מאי וועו' אם רב קטיג' גוה' רב קטיג' הוה קאויל
באורח' כי מטא אפת' רבי אוב' טמי' גנח גוה אמ מי ידע אוב' טמי'
האי גוהא מתו רמא ליה קלא קטיג' קטיג' אמאי לא ידענ' בשע'
שהקבה וזכר את בנו ששרויין בצער בין אומות העולם מוריד שתי
דמעות לים הגדו וקולם נשמע מסוף העולם ועד סופו והיגו גוהא'
אם רב קטיג' אובא טמיא כדיכ הוא ומיליה כדיכן אי הכי גוה גוהא
מבעי ליה ולא היא גוהא גוה עכיד וזאי דלא אודי ליה כי הכי דלא
לשעו כולי עלמא אבתריה' ורב קטיג' דידיה אם סופק כפיז שג' גם
אג אכה כפי אל כפי והמחות חמת' ר נתן אם אנחה מתאנח שג' ו
והמחות חמת' כס והתנחמת' ורבנן אמרי בעט ברקיע שג' הידר כ
בדורכי יענה אל יושבי האר' רב אחא בר יעקב אם דוחק את רגלי
תחת כסא הכבוד שג' כה אם ה' השמי' כסאי והארץ הרום רגלי'
ועל הרעמים' מאי רעמי' אם שמו' ענגי בגלגלא שג' לקול רעמך
בגלגל האירו ברקי' תכל רגוה ותדע' הארץ ורבנן אמרי ענגי דשפכי
מיא להדרי שג' לקול תתו המון מים כשמי' רב אחא בר יעקב אם
ברקא תקיפא דבריק בענגא ומתבר גווי' דברוא רב אשי אמ ענגי ח
חלחולי מחלחלי ואתי ויקא ומנשב אפומיהו ודמי כויקא על פוס דג
ומסתבר' רב אחא בר יעקב דבריק ברק ומנחמי ענגי ואתי כטרוא'
ועל הרוחות' מאי רוחות' אם אבי' זעפא ואם אבי' גמירי דזעפא
בלי' אלא הוי והא קא חוינן דהוי ההוא דאתחולי ביממא' ואם
אבי' גמירי דזעפ' תרתי שעי לא קאי לקיים מה שג' לא תקום פעמים
צרה והא קא חוינן דקאי דמפסיק ביני ביני' ועל הברקי' אום ברוך
שכחו וגבורתו מלא עולם' מאי ברקי' אם רבא ברקא ואם רבא
ברקא יחידאה וברק' חזורא וברק' ירוקתי וענגי דסלקן בקרן מערבית
ואתיין מקרן דרומית ותרת' ענגי דסלקן חדא לאפי חברתה כלהי ק
קשיין למאי נפקא מינה למבעי רחמי והמ' מלי בלי' יא אכל בצפר'
לית בחו מששא' אם רב שמו' בר רב יצחק המ ענגי דצפרא לית
בחו מששא דבת' חסדכס כענן בקרו גו' אם ליה רב פפא לאבי' הא

אבירי איגשי מטרא

בעל איב טל עצמות טעושה כ
כטוף בעצמות המות: עמיא ע
עצמות ודמיה לו במסכת כלי
בית מלא טיזיא ופי רב האי ת
מלא טיזיא בית סהא מלא ע
עצמות וזביא ראיא מבראי'
ד בה דקתי אכדריכוס סחיק ט
טויזיא דיינו סחיק עצמות ולין
ל'ר אוב' טמיא שאין זה הלטון:
בכה גוהא ונבעט ותרעס כלגו'
כזעזעה הארץ מאד מאד נכח
גוהא חדא מלתא היא וכ' הלס'
הלטון: גוהא גוהא מבעי ליה'
ב' פעמים היה לו להזעזע ככ
כנגד ב' דמעוה: סנסק כסיו' ו
ומאנת קול מזעזעית הארץ ט
סויזיכו סכפיו סנסק סכאל גס
אזי אכה כפי אל כסיו: אכחה: י
מתאכח ומאונה אכחה מרעיד
הקרק' ומצינו מתאכח סכאל
והיחנותי חמתי כס: כביכול כ
כאדס טיש לו חתה ומתאכח ומ
ומתכחה דעתו וענשה לו נחת
רוח והתנחמותי אכחש על הר
הרעה טעמינו להס: ויהאין ה
הרום רגלי כגון שדחק תחת כ
כסא הסכוד ותגוע כעטונ עד
לארץ שהא הרום רגלי: הידר
בדורכוס יענה שדחך וזכבס
ברקיע: ענגי בגלגלא ענגי
ומתחזית' מתחכין וכסמע ה
הקול: לסון אח' העכני סונעיס
בגלגל ומתגלגלת עס הגלגל
בעל כרחן ואיתנו הקול הינו ר
רעיוס: ברקא ברקיס סל אס
ומתבר גווי' דברוא ואיתנו הק
הקול הינו רעמי: גווי' גלגליס
חתיכות סל ברד הלחולי מחל
מחלחלי ענגי ומכסב זיקא ע
עליהו וזכנו רעמיס: ומנהמי ע
ענגי הומות העכניס: זכסא ס
סונטורכיל: ברקא אוסלגוירא
לסון מבריק צהר: ברקא ימי
יחידאה: סלא הבריק אלף טעס
אחת או ברק חויר' או ברק יד
ירוק: כלסי קשיין סאינן סל כ
ברכה: דסלקן חדא לאזי חכר
חכרתה: ססטי עכניס סונעני'
זה כזה: ענן בקר' לא קבע:

כדמפתח כבי מטרא בר חמרא מוך סקיך וגבי אס כשתפתח לנתך בבקר ירד לך מטר לך אכי אונת חמר ההילך ממקום לח למקום להביא תבואה מוך סקיך וגבי כשול סקיך תחתך ותעטן עליו ולא תלך אנה ואנה להביא תבואה לשי טיהון החטו כזול בשכיל הגס : הג' הא דקטר כעיבא נתקשרו המים בעב עכה אז טוב כי ירד גס רב : הא דקטר בענכא עין קלים הוא עין בק' טאי' בו תמס' צרי טיפו על

פטי' לפי שהו מראה כבוד ה' : כרוך ותי' בכלהו כרוך ענפ' בראשי' וברוך טכחו מלא עו עולם כרוך ותי' לכלהו בחדא בבא ועל כלס כ' ברכות הללו : על ההרס לא מצי לבדוכי מלא עולם טאי'ן במקום אחד : אלף כל אחד ואחד במקומו : אונ' בר' עשה בראשית סכך הית' בריותו ואח' כסהו עכבי' : אשתכח ריח פסוקית בתקופת יקום טיהו חזרת פס לתלת היקפה היא טעת תליית המזו המזירות ומזו התחילה להק' ולטמס' אימת חמה בתקופתה קאי' כל כח טניס' כל תקופת טיחן פסוקי כח טחור מחור גדול טל חמה להיות תקופה נו נופלת בטעת תליית המזירות : בטכתי' היא טעה תחלת ליל רביעית : באורחא דתלת כנהי ארבע : טהערי טימסן טל טליטי בטכת ויתחיל ליל רביעי : כנהי ליל כדאח' בטמסוס בטמעתא המייתא דאיכא דוכתא דקרי ל ליליא כנהי טכתי' טס טעה ראשון טל ליל רביעי טכתי' טעה כתלו מזירות נטכט טעו הן וחזרו חלילה טע' חכלל תמזא בהיקף סדחן טל עולם סימני טעו תחלת הלילה ככט חלס' מוזאי טכתי' ככט תחלת ליל טני' דק' תחלת ליל טליטי טונה תחלת ליל רביעי טכתי' תחלת ליל חמי' חמה תחלת ליל טסי' לכ' תחלת ליל טכתי' תחלת ליל טני' חזרו תחלת היינו טעלו טמחר חלס' ככט ותקופ' מוטכת מחברת' טעו ומחנה כלומ' מתאחדת אחר היו נהטע טכפלה בה חברת' טעו ומחז' הרי ל טעו לד תקופ' הרי יוס ורביעי לטנה' לד טני' ה' ימים למדת טאי'ן תקופה נופלת בת

כדמפתח כבי מטרא בר חמרא מוך ש סקיך וגבי לא קשיא הא דקטר בעיבא הא דקטר בעננא' אר אלכסנדרי אר יהושע בן לוי לא נבראו רעמי לא לפשוט עקמומי' שכלב שנוה אהי עש' שיראו מלפמו' ואר אלכסנדרי אמר' יהושע בן לוי הרואה את הקשת בענן צדיך שיפול על פמו' שנ' כמרא הקשת אשר יחיה בענן וגו' ואראה ואפול על פני' ליישי עליה במערב' משו' דמחזי כמאן דסגיד לקשתא אבל ברוכי ודאי מבר' מאי מבר' בר' זוכר הברית' כמ במתמת' תנא' ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקא אומ' נאמן בבריתו וקיים במאמרו' אמ' רב פפא הלכך נמרינהו לתרויהו' ברך זוכר ה הברית ונאמן בבריתו וקיים במאמרו' על ההרי ועל הגבעות' אטו כל הנ דאמרן עד השתא לאו מעשה בראשית מנהו והא כת' ברקי למטר עשה' אמ' אבי' כרוך ותני' רבא אמ' התם מברך תרתי ברוך טכחו מלא עול' ועוש' מעש' בראשי' הכא עוש' מעש' בראשי' איכא טכחו מלא על' ל'כא' אר יהושע בן לוי הרוא' קרי' בטחרת' אומ' בר' עוש' בראשי' אימת' אמ' אבי' כי אית' מטר' כולי' ליליא' ובצפרא אתי אסתנא ומגליא להו לשמי' ופל'ג' דרפרס בר פפא אמ' רב חסד' דאמ' רפרס בר פפא אמ' רב חסד' מיזם שחרב בה' לא נראת רקיע ב בטחרתה' שנ' אל'יש שמי' קדרו ושק אשית כסותם' תר' הרואה חמה בתקופתה' לבג' כגבורת' וכככי' במסלותם' ומולו' כסדרן' אומ' בר' עוש' בראשי' ואימת' הוי אמ' אבי' כל עשרין ותמנ' שנין וחדר מ מחור' ונפלה תקופת ניסן בשבתאי כאורת' דתלת נגהי ארבעא' ר' יחודה אומ' הרוא' היס וכו' לפרקי' עד כמה אמ' רמי בר אבא אר יצה' עד שלשי' יו' ואמ' רמי בר אב' אר יצה' הרוא' פרת אנשר' דכבל אומ' בר' עוש' בראשי' והאידנ' דשמוה פרסאי מבי שבור ולעיל רב יוסף אמ' מאיה דקיר' ולעי' ואמ' רמי בר אב' הרוא' דגלת אנשרא ר דשביסנא' אומ' בע' בראשי' מאי חדקל' אמ' רב' שמי' מין חדין וקלין מאי פרת שמי' מין פרין ורכין' ואמ' רבא האי דחריפי בני מחור' משו' דשתו מיא דדגלת' האי דגיחורי' משום דמשמשי' ביממ' וחאי דגידי עינהו משום דדיירי בבית אפל'

הלכך נמרינהו לתרויהו' אונ' ר' לוי חזתי' כבד' בברכה וי' ויחי מברך' באי חלה נאח' נאחן כבדתו קיי' כסכותו נזכר הברית' רבא אמ' הנס מברך טכחו' ועבודתו מלא עולם וענ' מעש' בראשית פי' אית' או האי או האי איה פי' טירנה וכן פי' רב אלפס' : הלכך נמרינהו לתרויהו' רב ההודאות' ואל' ההודא' ולפיכ' תקנו כישתכח אחר טוס הברכ' באי חל מלך גדול כשכחות אל ההודאות'

בתחלת הלילה חלף ל' טני' שהו מחור קטן וז' מחורי קטני' למחור גדול וסימנך דב' הנא' פרי טינה באה לתחלת ליל רביעי' אלף מלח טני' לכח טני' בראש כל מחור קטן באה לתחלת הלילה ובראש מחור הגדול באה לתקופ' הראשון' סיה' תחלת ליל רביעי' : אנשרא דכבל' אונ' כע' בראשי' קיס' להו טלא כשת' פרת מהלכו' על ידי אדם מטס' ולמעלה חבל מטס' ולמטה הסיכוהו' כטי' אדם דרך חזרת' : והאידנ' דאשמוה פרסאי' מלמעלה לבג' און מבר' עליו עשה בראשי' אלף מליהו דקירא ולעו' אידי דקירא טס מחור' שהו על חזרת' : חדין חריפין מיהו וקלין' לסקול' כמאזניס וטוכי' לפתות' טאי'ן מכוודין את הגוף : הנ' נחאי' דגיחורי' משום דמשמשי' ביממ' הינ' רש' בלע' דגידי עיניהו עיניס' כרי' נעטן'

הטוב והמטיב אבל איכנו לחס ואטינו במר אין ויכרכי הטוב והמטיב. דדוקא איין דאית ביה תרתי דסעיד ומשמח ומכרכי הטוב והמטיב אבל במר נלחם לא נסי הטוב בערכי פסחי דדוקא כשהאחרון מנוכח תכרכי הטוב והמטיב אבל בכינוי בן לא אך בידו דכיוצא בכך: אך אבא בר רב הונא צרי לבר על יין חדש ויין יטן סיכוי יין אין צרי לבר סיכוי מקנ כל היסח הדע' ב-יטני מקנ וממנו דוק כשהאחרון יטן דערי טשי: ורית פי דאשי אין האחרון מנוכח רק שלא יסתנה לגרועות יותר מדאחי ומשי' ביה ר על כל חבית וחבי שהיה פותח היה מכרך הטוב והמטיב ומשמע דלא קשר את האחרון מנוכח חס לאחי: אע"כ דיטן איר אידכר בסוף ימיו נחמא דר פל פליגי עלי ולפרטכס יעמידכ' לך דר כמסופק את האחרון טוב ומספק היה מכרך על כל אחד טמא מנוכח הוא אך רית משר דעובדיא דר כח לחלק כר כרעו ויין דהויה דחרס ויטן מירידי אכרבת כפה דומיא דר דטינו מקוס דבצר הכי אבל לא תכינו כן בתלמוד שלנו. . . התם דאיכ בני חבורה דר דטעו בהדי: ויהי' א' אשתי וכנינו עמו אבל יחי' לא נאשי שהחיינו אין מכרך י יחד על סיכוי ויין דלא אשכחן יחד שמכרך שהחיינו רק אקר חדת: וכן כל פרי חדש כשאלג מכרך מ: החיינו כדאמ' בסוף כ בכל מערבין: ור יוחנן אי א' י קנה כינוי'

מסיבא חתי לקרא כלה: סהנוי קכנזי על הארץ וכשהטפה כ נוספת עליה טפה תחתונה כן בולטת לקראתה: סעף ומשמע סב-ארוהו לא ירדו גממים כ-ילה אינו הטוב והמטיב: אצא שירתא' מנדיס אנחנו לך א' נא טובא הטוב והמטיב: אית ליה ארעא הטוב והמטיב סהטו' לני: ככה בית חדש: סכלג סלג: אומ' שהחיינו: טלג נטל אח אחריו הטוב והמטיב: הג' והתקן כנה בית חדש וכן לא קטו' הא דאית ליה סנהפנות הא דלוי ליה כנתפנות: ולג' אלל הא נהא דאית ליה ארעא נהכי פי תירגא דר דטנין קאי בדוכתיה מנדיס אנחנו לך בדלית ליה ארעא ה הטוב והמטיב כדאית ליה: נדקא קטיא לך כנה בית חדש אינו מ שהחיינו לא קטיא ההוא דככה בית חדש שאין לו סנהפנות כה ועליה מכרך שהחיינו אבל גס גמיו' כדאית ליה ארעא טובה סוט לו סנהפנות כה היא סהרו כל מיו סוט לו קרע סנהפ' ערוג בטוב ז': ונתני' כתיבות: קירג' סל דבר כלגו' סלגו' סל דבר נ' ולכאנ' הוא אינו הטוב והמטיב: ל כסרת הירג' סנטאר' לני ירג' מ'אביו סכן כסרונה מת אביו ויורטו כלג' הניח ככס': סיכוי ויין: סתה ויין כסענד נהכי' לני ויין אחר טוב מן היראג': אין צרי לבר כ"ס הג': סיכוי מקנ' ינא מכאן נהלך לבית אחר נה וכהי' לני ויין: ד' יוחנן את אשי' יס לו כינא כהן מירג' סנאל' נלעני קני' חדש הוא אכלג צרי לבר: דקנה נחזד נקנה דבריו ס הכל אי צרי לבר' דהא ר' יוחנן לא את צריך לברך אלא משנס דלענין קנייה חדש הוא:

על הגשמי כו' ועל הגשמים הטוב וה המטיב מכרך והאר' אבהו ואמ' לה כ במתני' תנ' מאימתי מברכי' על הגשמי משיע' חתן לקראת כלה מאי מבר אמ רב יהוד' מודי' אנחנו לך על כל טפתו וטפה שהורדת לנו ור' יוחנן מסיים כה הכי או פינו מלא שבו ולשונ' רג' כחמו' גליו' ושכר קיעוגו' אין אנו מספי' להו' לך ה' אלהינו עד תשתחוה באי רוב הו ההודאו' רוב ההודאו' ולא כל ההודאו' אמ' רבא אמ' הא ההוד' אמ' רב פפא הלכך נמרינהו לתרויהו רוב ההודא' והא ההודאו' ואא קשי' לא קשיא הא דשמע' משמע הא דחוא מחזי' דשמע' משמע הינו בשורות טובות ותנן על בשורו טובו אום ברו' הטוב והמטיב לא אידי ואידי דחוא מחזי' ולא קשיא הא דאתא פורתא הא דאת טובא ואיבעי' אימא הא והא דאת טובא ולא קשיא' הא דאית ליה ארע' הא דלוי ליה ארע' אית ליה ארעא הטוב והמטיב מכרך והתנן כנה בית חדש וקנה כלי' חדשי' אום ברו' שחזי' וקיימ' והגיע' לזמ' הו' שלו ושל אחריו אום הטוב והמטיב לא קשי' הא דאית ליה שותפות' הא דלית ל ה סתפו' והתני' קצרו של דבר על שלו הוא אום ברו' שהחיינו וקיימ' על שלו ושל חברו אום ברו' הטוב והמטיב וכל היבא דלית לא אחרינא נהדיה לא מבר' הטוב והמטיב' והתני' אמרו לו ילד' אשתו זכר אום ברו' הטוב והמטיב' דתם גמי דאיכ' אשתו בהדיה דעח' לה בזכר ת' שמת אביו והוא יורשו בתחלה אום ברו' דיין האמת' ולכסו הוא אום ברו' הטוב והמטיב' התם נמי דאיכ' אחי דקא ירתי בהדיה' ת' ששינוי

בה ר על כל חבית וחבי שהיה פותח היה מכרך הטוב והמטיב ומשמע דלא קשר את האחרון מנוכח חס לאחי: אע"כ דיטן איר אידכר בסוף ימיו נחמא דר פל פליגי עלי ולפרטכס יעמידכ' לך דר כמסופק את האחרון טוב ומספק היה מכרך על כל אחד טמא מנוכח הוא אך רית משר דעובדיא דר כח לחלק כר כרעו ויין דהויה דחרס ויטן מירידי אכרבת כפה דומיא דר דטינו מקוס דבצר הכי אבל לא תכינו כן בתלמוד שלנו. . . התם דאיכ בני חבורה דר דטעו בהדי: ויהי' א' אשתי וכנינו עמו אבל יחי' לא נאשי שהחיינו אין מכרך י יחד על סיכוי ויין דלא אשכחן יחד שמכרך שהחיינו רק אקר חדת: וכן כל פרי חדש כשאלג מכרך מ: החיינו כדאמ' בסוף כ בכל מערבין: ור יוחנן אי א' י קנה כינוי'

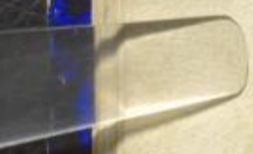
יין אין צרי לבר' שינוי מקו' צרי לבר' ואמ' רב יוסף בר אבא אר' יוחנן אע"פ שאמ' שינוי יין אי צרי לבר' אבל אום ברו' הטוב והמטיב' התם נמי דאיכא כג' חבור' דשתו בהדיה' כנה בית חדש וקנה כ כלי' חדשי' וכו' אמ' רב הונ' לא שנו לא שאין לו כיוצא בהם אבל יש לו כיוצ' בהם אין צרי לבר' ור' יוחנן אמ' אפי' יש לו כיוצ' בהם צרי לבר' מכלל דכי קנה וחזר וקנ' דבריו הכל אין צריך לברך

הרואה

ואיכא דאמרי כן ומכלל דכי יס לו וקנה דבריו הכל צריך לברך והא רב הונא לא אול אף צריך לברך אלא דקנה וחזר וקנה כל דליכ חדוש כלל אבל יס לו וקנה דאיכ חדוש מורה הוא דצריך: בין כך ובין כך בין טיט לו בין שאף לו הנחיל ולא קנה הרוא הראשון ועכשיו קנה צריך לברך: לא כר מאיר ולא כר יהודה דאפי ר יהודה לא פליג אלא בים לו וקנה אבל בקנה וחזר וקנה לא: דמסקא ארעא שרטון לומר מחמת המים והוא ליה לזבל: השתא מיהא רעה היא שמחבלת תבואה של פנה זו ומכרך ברך דייץ האמת ועל הטובה שהיא י

מעין הרעה יברך הטו והמטי מואי היא כגון דאשכח מצאה: טלא יסרוח הרע אלא יקלוט ויהיה ולר ולאחר ג ימי אש לא קלט כבר הריוח ואין תפלה מן מועלת: טלא יהא סנדל שלח ת תקעבר אשתו ולר אחר ויהיה פ פוחת צורית של ראסון ודומה לרב של יס שמו סנדל: הכי א אמרי בתם כדה סנדל דומיה ל לסנדל של יס ומחלתו ולר הי היה אלא סנדל: משל לאדם ש עסטר את חברו והחזיר צורית לאחוריו: ומי מהני תפל לברך אפי בתוך מ יוס והלא הדבר תלוי בהרע: תפלה: הן משכחת לה דומיה כגון שהריענו טני טניהם כבת אחת: כל היכי נד דרשת ליה להאי קרא תדריס לחזק ומשמעות תסיפו לריסיה מדריס מן סככון לבו בטוח כ בה תסמנה רעה לא יירא: כ בדברי תורה כתי אשרי אדם מפחד תמיד שמא תטעה ומנוג סתריך כך הוא מחזיר לסנותה תמיד: תיך בין עזאי אל דאמר פתי בכניסתי נסתי כביאית:

ואיכא דאמרי אמ רב הונא לא שגנו לא שלא קנה וחזר וקנה אבל קנה וחזר וקנה אין צריך לברך ור יוחנן אמ אפי קנה וחזר וקנה צרי לברך ומכלל דכי יס לו וקנה דבריו הכל צריך לברך מתמיכי בנה בית חדש ואין לו כיוצא בו קנה בלי חדשי ואין לו כיוצא בהם צריך לברך יש לו כיוצא בהם אין צרי לברך דברי ר מאיר ר יהודה אומ בין כך ובין כך צרי לברך בשלמ ללישנא קמ רב הונא כר מאיר ור יוחנן כר יהודה לא ללישנא בתרא בשלמ רב הונא כר יהודה לא ר יוחנן דאמ כמאן לא כר מאיר ולא כר יהודה אמ לך ר יוחנן דהדלר יהו יהודה קנה וחזר וקנה נמי צריך לברך והא דקמפלגי ביש לו וקנה להודיעך כחור דר מאיר דאפי קנה ויש לו אין צריך לברך וכש קנהו וחזר וקנה דאין צריך לברך ולפלגו בקנה וחזר וקנה דאין צריך ל לברך להודיעך כחור דר יהודה כחדה יתרא עדיף ליה מברך על הרעה כו היכי דמי כגון דשקל בדקא בארעיה אעג דטבא היא לדידיה דמסקא ארעא שרטון ושכחה השתא מיהא רעה היא ועל הטובה כו היכי דמי כגון דאשכח מצאה אעג דרעה ח היא לדידיה דאי שמע בה מלכא שקיל לה מימה השתא מיהא טובה היא היתה אשתו מעוברת ואמ יחי רצון שתלך בו הרי זו תפלת שוא ולא מהני רחמי מתכרב יוסף ואחר ילדה כת ותקר את שמה דינה מאי ואחר אמ רב לאחר שדנתה לאה דין בעצמה ואכרה ש שם עשר שבטי עתדין לצאת מיעקב ששה יצאו ממני וארכעה מן השפחות הרי עשרה אם זה זכר לא תהא אהותי רחל כאחת השפחות מיר נהפכה לכת שג ותקרא את שמה דינה אין מזכירי מעשה נסי ואיבעי אים מעשה דלאה בתו ארבעי יום הוה כדתנן שלשה ימים הראשון יבקש אדם רחמי שלא יסרוח משלשה ועד ארבעי יבקש רחמים שיהא זכר בארבעים יום ועד שלשה חדשי יבקש רחמי שלא יהא סנדל משלשה חדשי ועד ששה יבקש רחמים שלא יהא גפול מששה ועד תשעה יבקש רחמי שיצא בשלום ומי מחנו רחמי והאר יצחק בריה דרב אמר איש מזריע תחלה יולדת נקבה אשה מזרעת תחלה יולדת זכר שג אשה כי תזריע וילדה זכר הכא במא עסקינן כגון שהזריעו שמהם בבת אחת הוה בא בדרך תר מעשה בהלל הוון שהיה בא בדרך ושמע קול צוחה בעי אמ מוכטח אני שאין זה בתוך ביתי ועליו הכתוב אומ מש משמוע רעה לא יר נכון לבו בטוח בה אמ רבא כל היכי דדרשת להאי קרא מרישיה לסיפיה מדריש מסיפי לרישי מדריש מרישיה לסיפי מדריש משמוע רעה לא ירא מה טעם נכון לבו בטוח בה מסיפי לרישי מדריש נכון לבו בטוח בה משמוע רע לא יר ההוא תלמידא דהוה קא אויל בתרי דר ישמעאל בר יוסי בשוק דציון חזייה דקא מפחיד אל חטאה את דכתו פחדו כצי בציון חטאי אל וחכתו אשרי אדם מפחד תמיד אל הוה כדברי תור כת יהוד בר נתן הוה שקיל ואזי בתרי דרב המנוג אתנה אל יסורי בעי הוה גבר לאתויי אנפשי דכתו כי פחד פחדתי ויאתמי ואשר יגורתי יבא לי והא כתו אשרי אדם מפחד תמיד ההוא בדת כתו הנכנס לברך כו תר בכנסתו מה הו אומ יר מהא שתכנסני לברך זה לשלו נכנס אומ מודה אני לפני הא שהכנסתני לברך זה לשלום בקש לצאת אומ יר מהאו שתוציאני מברך זה לשלום יצא אומ מודה אלה ש שהוצאתני מבר זה וכשם שהוצאת לשלו כך תוליכני לשלו ותסמכני לשלו ותצעיד לשלו ותצילני מקפ כל אוי ואור ברך אמ רב מתנ לש לא בכר שאין דמי והורגי בו אבל בכר שדני והורגין בו לית

לית לך בה חדר כעצמו שלא יפסע או חס פסע כבר אל יכנס בתקנס סכנה: כי בני בית המרחץ מתחנתי חסידה סחמיוס נג
נופלים לתוכה ובני אדם רוחצים על גבי תקרה שעל גבה: כחד אכריה: בזרועני החזיק אחד או שנים וזה כזה החזיקו עד ק"א:
היכו דר' אחא דבני אנדוניי: שהנזחתי לסלס: שאין דרכן של בני אדם וכו' כלומ' לא היה להם לעסו כרפואו' אלא לבק' רחמי'
התכבדו וכו' אל התלמידי המלויץ אותנו הוא אומ' כי תלמידי יונה לך: שאם יפתח אחד מן החללים כגון הלב או הכרס או המעי'
או אש יסתם אחד מהם: מן הכ

הנקבים הפתוחים: כגון הפה
או החוטם: או פי הטבעת:
יפתח קאי החללים: יסתם:
קאי הנקבים: קצריהן חללים:
רופא כל כשר כנגד היצואה פ'
סחיא רפואת כל הנגף: ומפלי'
לעשות כנגד שהנגף חלל כמו
כאד והאחד הזה חס ים בו נקב
אין הרוח עומ' בתוכו: והקבה
ברא את האדם בחכמה וברא
בו נקבים נקבים הרבה
ואם כן הרוח בתוכו כל ימי ח'
חייו וזה פלי' זה חכמה: וזה
מטתי סלמה שלא יהא פסול ור'
ורשע כזערי: לשכני: תרנגול
דאיכא דוכת' דקרר לתרנגול פ'
סכני כדחל' כראש הסנה:

לית לך בה " איכא דאמ' אמ' רב מתנה
אפי' בכרך שדגן והורגן בו זמנן דלא
מתרמי ליה אינש דיליף ליה וכותא "
ת' הנכנס לבית המרחץ אום יר'
מלפני ה' אהי שתצילג מוה ומכיוצ' בו
לעתיד לבא' ואל יארע בדבר קלקלה
ועון' ואם יארע בו דבר קלקלה ועון ת'
תהאמיתת' כפרה לכל עונות' " אמ'
אבי' לא לימ' אינש הכי דלא לפתח פו'
פומיה לשטן דאמ' ריש לקיש זכן תגא'
משמיה דר' יוסי לעולם אל יפתח אדם
פיו לשטן' אמ' רב יוסף מאי קראח
דכת' כמעט כסוד' היינו ולעמרה דמינו
מאי אהדר להו נביא שמעו דבר ה' קצ'

אשר יצר את הארץ בחכמה
בתחומה ויברא אל'
אלהים את האדם: חר' כון
בחכמה: שהתקן מזונותיו ור'
נאח' בראי' וחינו דאמרי'
בסנהדרין כסוף ספק אחד די'
דיני ומזונות' לכך כברא כער'
סבת כדו סיכנס לסעודה מוד'
ועב' יסדת אשר יצר את האדם
בחכמה: ומפליא
לעשות משום
דאמרינן כבראשית רבה כי ג'
בדול אתה ועושה כפלאות אתה
אלהים לבדך אדם עושה כאד'
אפי' ים בו נקב אח' מלא מחט'
סדקית הרוח יוצא ואינו יכול ל'
לשמר בו יין והקבה ברא נקב
נקבים נקבים באדם ושומר ח'
הרוח שאינו יוצא מתנו' " כי
סמנ' קל תרנגולא'
אורי' ברוך סתני' לסכני בינה
להכחין והוא הדין אפי' כי לא
סמנ' דאין ברכה זו אלא להכ'
להכחית על הכאת האורה: פ'
סתרנגול ומכחי' והוא כהנה מן
האנרת' "

קציני סרס וגו' כי נפיק מאי אר' אח' מודה אמ' לפני ה' אהי שהצלחתי
מן האור' " ר' אבהו על לבי בני אפחיתבי בני מתותיה אתרחיש ליה ג'
כסא קס על עמודא' שויכמאה וחד גברי כחד אכריה' אש הינו דר'
אחא " הנכנס להקיז דם אום יהי רצו מלפני ה' אהי שיהא עסק זה
לי לרפואה ותרפאני כי ארופא נאמן אתה ורפואת' אמת לפי שאין
דרכן של בני אדם לרפאת לא שנהגו' אמ' אבי' לא לימ' אינש הכי
דתנא רביר' ישמע' ארפא ירפא מכאן גתנה רשות לרופא לרפאת'
כי קאי מאי אמ' אר' אחא ברוך רופא חנם " הנכנס לבית הכס' אום
התכבדו מכובדי' קדושי' משרתי' ערליון תנו כבוד לאהי ישראל הרפו ממני הרפו ממני עד שאכנסו
ואעשה רצוני ואכא אליכם " אמ' אבי' לא לימ' אינש הכי דלמ' שבק ליה ואולי' לא לימ' סמרוני
ש' מרוני עורוני סמכוני סמכוני המתנו לי המתנו לי עד שאכנס ואצ' שכן דרכן של בני אדם
כי נפיק אום ברו' אשר יצר את האדם בחכמו וכו' בו נקבי נקבי חללים חללי גלוי וידו' לפני כסא
כבודך שאם יפתח אחד מהם או אם יסתם אח' מהם אי אפש' להתקיי' ולעמו לפני' מאי חתי' אמ'
דברופ' חולי' אמ' שמוא קא שוינהו אכא לכולי' עלמ' קצירי' ארופ' כל בשר רב ששת אמ' מפלי'
לעשו' " אמ' רב פפ' הלכ' נמרינהו לתרויהו רופ' כל בשר ומפלי' לעשות' הנכנס לישן על מטתו
אום משמע ישר' עד והיה אם שמע ואום ברו' המפיל חבלי שינה על עיני ותנומ' על עפעפי' ומאי'
לאישון בת עין יר' מלפני ה' אהי שתשכי' לשלו ותן חלקי בתורת' ותרגילני לידי מצו' ואל תרגילני
לידי עביר' ואל תביאני לא לידי חטא ולא לידי נס' ולא לידי בזיון ויב' יצר הרע ותצילג מפגע רע'
ומחלאי רעי' ואל יבהילוני חלומי רעי' והרהרו רעי' ותהיה מטת' שלמה לפני' והאר עיני פן אישן
המו' באי המאי לעולם כלו בכבודו " כי מתער אמ' אהי גש' בש' אב' בי אי' בי אג' בי ואת' משמרה
בקרבי ואת' על ממני ולהחזי' בי לל' כל זמן שבמוד' אל ה' אהי ואהי אבות רבו כה ארון כה ברו'
אי' המחזי' גשמו למ' " כי שמע קול חרנגולא לימ' ברו' אג' לב' להכחי' כי ובל' " כי פתח עיני לים
פע' " כי תריץ ויתבי לים ברו' מא' " כילכיש לימ' ברו' מע' " כי וקיף לימ' ברו' זכ' " כי נחית לארע'
לימ' ברו' רה על המי' " כי מסגי לימ' ברו' המ' גבר' כי סיים מסאניה לימ' ברוך שעשי' לי כל צרכי'
כי אסר המייניח אום ברוך אור' ישראל בגמורה " כי פריס

הכי בר' אילומא כסא מתברך על העובד הטוב והמטיב
 כך תברך על הרעה הטוב והמטיב והתכן על בשורות טוב
 טובות הטוב והמטיב ועל שמועות רעות אוח' ברוך דיין ה'
 האמת: לקבלותיו בשמחה: תברך על מדת פורענו' בלב
 שלם: אלקים לשון דיין: כמו
 עד האלקים יבא דבר טיהה:
 וכתב בדברא: ולן בסדה: הנה
 בהדי תרגולא להקינו מסכת
 : הכל טובה אילו היה כר דל
 דלוק היו הגוים רואין אנתי ואל
 נאלו היה החומר טוער או תרכ
 תרגול קורא היה הגוים בא ו
 נסכה אנתי: הא קא חזקן דמו
 דמוקא שמוקת: או לי מיצרי
 אש אלך אוד יצרי ואש לא אלך
 אחריי או לי מיצרי המיגעטי ב
 בהנהריס: דו פרגסין סני
 פרגסין כראו תחלה: אחד מל
 מלפניו ואחד מאחוריו וכלתו ל
 לפנים ושסו מן האחד חנה:
 אחרי וקדס: כרתני לשון כורה
 דסינטי פרגסין: זכר

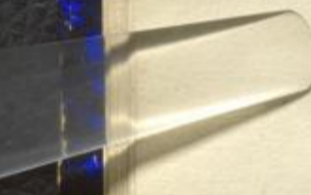
כי פריס סודרא על רישיה: לים ברוך
 עוטר ישראל בתפארה: כי מעטף בני
 בציצית לים ברוך אשר קדשנו במצ
 במצותיו וצונו להתעטף בציצית: כי
 מנה תפילין אדרעיה לים ברוך א'ק
 במצותיו וצונו להנח תפילין ארישיה
 לים אקבו על מצות תפילין: כי משי
 ידיה לים ברוך אשר קדשנו במצותיו
 וצונו על נשילת ידים: כי משי אפיה
 לים ברו' המעביר שינה מעיני ותגומ'
 מעפעפי: ויהי רצון מלפמך ה' אלהי ש'
 שתרגלני בתורתך ודבקני במצותי' ואל
 תביאמ לא לידי חטא ולא לידי גסיון
 ולא לידי בויזן: וכוף את יצרי להשת
 להשתעבר לך ורחקני מאדם רע וזכח
 ומחבר רע ודבקני ביצר טוב ובחבר טוב כעולמך ותנמי היום וכל
 לחן ולחסד ולרחמים בעימד ובעימי כל רואי ותגמלני חסדים טובי'
 באי גומל חסדים טובים לעמו ישראל: חייב אדם לברך בו'
 מאי חייב לברך על הרעה כשם שימברך על הטובה אילים כשם
 שמבר' על הטובה הטוב והמטיב כך מברך על הרע הטוב והמטיב
 והתגן על בשורות טובות אום הטוב והמטיב ועל בשורות רעות
 אום ברוך דיין האמת אמ' רבא לא נצרכא אלא לקבולינהו כשמחה
 אמ' ר' אחא משום ר' לוי מאי קראה חסד ומשפט אשירה לך ה'
 אומרה אס חסד אשירה ואס משפט אשירה: ר' שמוא בר נחמנ
 אמ' מהכ' בה' אהלל דבר ב'אלקים אהלל דבר בה' אהלל דבר וז' מדה
 טובה ב'אלקים אהלל דבר וז' מדה פורענות: ר' תנחום אמ' מחכא

כי פריס סודרא על רישיה: וזה לכל כובע ולכל כסוי
 ודוקא כסותה אבל אס אינו כהנה כגון כסותה ס'
 סוכב על מעתי לא יברך וז' ולא מלבנים ערומים ולא כרכו'
 כיוצא בהן כיון שלא כהנה כדמשמע בפ"ק דתנ"ה: גבי מי
 שלא ראה מאונות מויזו: דכ"ע
 בעי טיהנה מן האורה:
 אשר קדשנו במצותיו וצונו
 להניח תפילין: כיון דת'
 דתחלת הכתונו כדזרעיס לנ' לכ
 לברך להניח אבל כסל' ראש מ'
 מברך על מצות ולא להניח ס'
 סכבר התחיל והניח אחד מהס'
 נכס' הקומוץ את לא סח מבר'
 אחת: סח מברך פתים: פ"ה דעל
 פתי התפילין קאמ' דמברך בר'
 כריכה אחת על פתיתו כלא סח
 בפתים ודוקא לומר דלא הו'
 הונרכו ב' ברכות דלהניח ועל
 מצות אלא כסחט ועבר עבירה
 וכך פי' דעל סל ראש סחי'
 גמר מצוה ועקרה דיש בה ד'
 בתים וסין מברך על מצות:
 אבל סח חוזר ומברך פתים ע'
 על סל ראש נכן כשמומא רבה
 דגאומי: ולפי' דת' גבי סח מבר'
 פתים: ולפי' אס יניח סל ראש
 לכד דאין מעכבין זה את זה
 מברך פתי' על סל ראש כלכד
 ומה שלא חכיר התלמו' על סל
 ראש כלכד מברך פתים לפי ס'
 סאין כלל רגילות להניח זה ב'
 בלא זה דתפילין כי כר חכר
 סכחיו: וכן פי' רית בתפלותיו
 וכן רבי אלחנן בסדר תקון פ'
 תפלה עלג סתב סן

כוס ישועות אשא וכסם ה' אקרא צרה ויגון אמצא ובסם ה' אקרא: ורבנן אמרי מהכא ה' נתן וה'
 לקח יחי' שס ה' מבורך: אמ' רב הונא אמ' רב משום ר' מאיר וכן תנא משמיה דר' עקיבא לעול'
 יהא אדם רגיל לזום כל דעביד רחמנ' לטב עביד: כי הא דר' עקיבא הוה קא אזיל בארמא מטא ל'
 לחת' מתא בעא אושפיזא לא יחבי ליה: אס כל דעביד רחמנ' לטב עביד: אול וכת' כדברא וזהוה
 בהדיה תרגולא וחמרא ושרנא: אתא ויקא כבייה לשרגא: אתא שונרא אכליה לתרגולא אתא
 אריא אכליה לחמרא אס כל דעביד רחמנ' לטב ביה בלי'א אתא גייסא שבייה למתא: אמ' להו
 לאו אמרי: לכו כל שעשה הקב"ה הכל לטובה: ואמ' רב הונא אמ' רב משום ר' מאיר לעולם יהיו
 דבריו של אדם מועטין לפני הקב"ה שג' אל תכחל על פיך ולכך באימחר להוצי' דבר לפני האלקים
 כי האהים בשמים ואתה על הארץ עלכן יהיו דבריך מעשים: דרש רבנחמן בר רב חסדא
 מאי דכתי' ויצר ה' באהים את האדם בשני יודין שני יצרים ברא הקב"ה אחד יצר טוב ואחד יצר רע
 מתקיף לה רב נחמן בר יצחק בא מעתה כחמה דלא כתי' בה וייצר ליה יצרא והא קא חזינו
 דמוקא ונשכא ובעטא: לא כדר' שמעון בן פזי דאמ' ר' שמעון בן פזי אוי לי מיצרי ואוי לי מיצרי
 אי גמי כדר' ירמיה בן אעזר דאמ' ר' ירמיה בן אעזר דו פרצופים ברא הקב"ה באדם הראשון שנ'

אחור וקדם צרתני: ויבן יג

לכא

זכר ונקבה בראש יחמיע ותחלת בריית תרי הני: הינו דכתיב ויבן: שהיה ברוך בנין: ומאי ויבן: והלא כבר נכתב: כדי לקבל א
את השירות שאם יהיה קצר תלמעה ורחב תלמעה תהא הצנאה דוחפת את הכתלים: תלמעה לכאן ולכאן שהמשא מכביד
עליהן: שגבין: משתלל בחופתו ובזונו: ולמאן דאין פרצוף: ומתחלתו היה מצד אחד זכר ונקבה ומצד אחר: הי מניה סג כר
ברישא אחז פרצוף היה מהלך לשנים: אפי' היא אשתו גבאי הדבר: כזדמנה לו על הגבא: אשת איש והיא לשכנו: וסלקנה לכדדן
יער סיעבר לשכניה: אחורי אשה

בכהר: אחורי אשת איש מבכהת
בנדיה מפני המים וזה משתכל
בה: יד ליד לא ינקה רע אצלנו
כמשה רבי סקבל תורה מימינו
סל הקבלה לא ינקה רע וקרא ב
באזה משתעני: עם הארץ לאו
סמש תלמידי חכמים סלח למד
משנה זו פסקינו לא יהלך אדם
אחורי אשה ואפי' היא אשתו: ול
ולמאי דקאמר רב נחמן: שהלך
אחריה ממש חכמי כירכ ע
עם תנוקות סל בית רבן: נמי
לא קרא:

ויבן ה' אלהי את הצלע רב ושמו אחד
אמו פרצוף וחד אמר נב' בשלם למאן
דאמ' פרצוף הינו דכתי' אחור וקדם צר
צרתמי' לא למד' ונב' מאי אחור וקדם
צרתמי' כדרכי אמי' דאר' אמי' אחור למ
למעשה בראשית וקדם לפורענות: ב
בשלם אחור למעשה בראשית דלא א

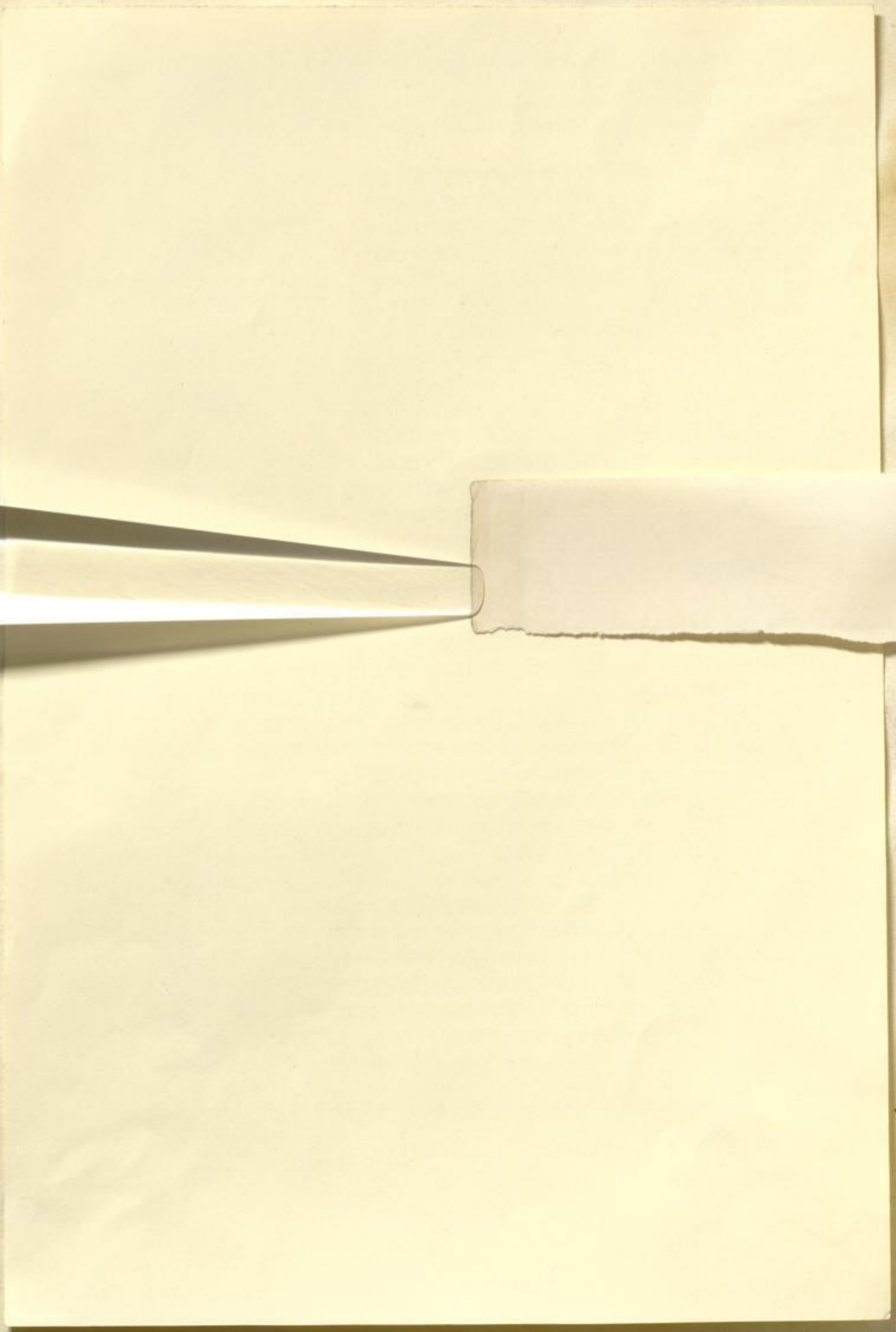
וכל העובר אחורי אשה וכו'
אין לו חלק לעול הבא
פי' אש רעיל כסך לפי שיכא ל
לידי כאלו נוספו יולד לגיהנם
אלא מעתה נבי אלקנה ד
דכתי' וילך אלקנה אחרי
אשתו וכו' סכום הוא שאין זה
פסקו ככל המיקד ולא נר' ליה

אברי עד מעלי שבתא' לא וקדם לפורענות פורענות דמאי' א' לימ'
פורענות דנחש והתנא ר' אומ' בגדולה מתחילי' מן הגדול ובקללה
מתחילין מן הקטן בגדולה מתחילין מן הגדול דכתי' ויאמר משה א'
אחרון ולא יעזר ולא יתמר בני הגוהרים קתו וגו' בקללה מתחילין מן

הקטן מתחלה נתקלל נחש ולכסו נתקללה חוה ולכסו נתקלל אדם לא פורענו דמכול דכתי' ויבן
את כל היקו אשר על פני האדמ מאדם ועד בהמ' בריש' אדם והדר בהמ' בשלם למד' פרצוף
הינו דכתי' וייצר כשני יודין' לא למד' ונב' מאי וייצר' כדר' שמעון בן פזי דאר' שמעון בן פזי אוי לי'
מיוצרי אוי לי מיצרי' בשלם למד' פרצוף הינו דכתי' זכר ונקבה בראש' לא למד' ונב' מאי זכר ונקב
בראש' כדר' אבהו דר' אבהו רמי כתי' זכר ונקב' בראש' וכו' כי בצלם אלהי עשה את האדם הא כיצ'
בתחלה עלה כמחשבה לכראת שנים ולכסוף לא נברא לא אחד' בשלם למאן דאמ' פרצוף
הינו דכתי' ויכגר כשר תחתנה' לא למאן דאמ' ונב' מאי ויכגר כשר תחתנה' אר' ירמיה ואית' רב
זכיר ואית' רב נחמן בר' יצחק לא נצרכא לא למקום חתך' בשלם למאן דאמ' ונב' הינו דכתיב
ויבן' לא למאן דאמ' פרצוף מאי ויבן' לכדר' שמעון בן מגסיא' דדרש ר' שמעון בן מגסיא מאי ד'
דכתי' ויבן ה' את הצלע מלמד שקלעה הקבה לחוה והביאה לאדם הראשון' שכן בכרכי הים קורין
לקליעתא בניתא' דבר אחר ויבן אמ' רב חסדא ואמרי' לה במתניתא תנא מלמד שבנאה הקבה ו
לחוה כבנין אוצר' מה אוצר זה קצר מלמעלה ורחב מלמטה כדי לקבל את הפירות' אף אשה קצ'
קצרה מלמעלה ורחבה מלמטה כדי לקבל את הולד' וביאה לאדם' אר' ירמיה בן אעזר מל'
מלמד שנעשה הקבה שושבין לאדם הראשון' מכאן למדה תורה דרך ארץ שיחזור גדול עם קטן
בשושבינות ואל ירע לו' ולמאן דאמ' פרצוף הי מניה סג ברישא' אמ' רב נחמן בר' יצחק מסתב
מסתברא דנברא סג ברישא' דתנא לא יהלך אדם אחורי אשה בדרך ואפי' היא אשתו' גודמנהו
לו על הגשר וסלקנה לצדדין' וכל העובר אחורי אשה בנהר אין לו חלק לעולם הבא' תנו
רבנן המרצה מעות לאשה מידו לידה כדי להסתכל בה אפי' יש בידו תורה ומעשים טובים כמשה
רבינו לא ינקה מדינה של גיהנם שנאמ' יד ליד לא ינקה רע' לא ינקה מדינה של גיהנם' אמ'
רב נחמן מנוח עם הארץ היה דכתי' וילך מנוח אחרי אשתו' מתקיף ליה רב נחמן בר' יצחק לא
מעתה גבי אלקנה דכתי' וילך אלקנה אחרי אשתו' גבי אלישע דכתי' ויקם וילך אחריה הכי נמי אח'
אחריה ממש אלא אחרי דכריה ואחרי עצתה' הכא נמי אחרי דכריה ואחרי עצתה' אמ' רב אשי
הלמאי דקאמ' רב נחמן מנוח אפי' כירכ נמי לא קרא' שנאמ' ותקם רבקה ונערתיה ותרכבנה על
הגמלים ותלכנה אחרי האיש' אחרי האיש ולא לפמ האיש' אר' יוחנן אחורי ארי

אין זה פסקו ככל המיקד ולא נר' ליה
אין לו חלק לעול הבא
פי' אש רעיל כסך לפי שיכא ל
לידי כאלו נוספו יולד לגיהנם
אלא מעתה נבי אלקנה ד
דכתי' וילך אלקנה אחרי
אשתו וכו' סכום הוא שאין זה
פסקו ככל המיקד ולא נר' ליה

א
ב
ג
ד
ה
ו
ז
ח
ט
י
יא
יב
יג
יד
טו
טז
יז
יח
יט
כ
כא
כב
כג
כד
כה
כו
כז
כח
כט
ל
לא
לב
לג
לד
לה
לו
לז
לח
לט
מ
מא
מב
מג
מד
מה
מו
מז
מח
מט
נ
נא
נב
נג
נד
נה
נו
נז
נח
נט
ס
סא
סב
סג
סד
סה
סו
סז
סח
סט
ע
עא
עב
עג
עד
עה
עו
עז
עח
עט
פ
פא
פב
פג
פד
פה
פו
פז
פח
פט
צ
צא
צב
צג
צד
צה
צו
צז
צח
צט
ק
קא
קב
קג
קד
קה
קו
קז
קח
קט
ר
רא
רב
רג
רד
רה
רו
רז
רח
רט
ש
שא
שב
שג
שד
שה
שו
שז
שח
שט
ת
תא
תב
תג
תד
תה
תו
תז
תח
תט
י
יא
יב
יג
יד
טו
טז
יז
יח
יט
כ
כא
כב
כג
כד
כה
כו
כז
כח
כט
ל
לא
לב
לג
לד
לה
לו
לז
לח
לט
מ
מא
מב
מג
מד
מה
מו
מז
מח
מט
נ
נא
נב
נג
נד
נה
נו
נז
נח
נט
ס
סא
סב
סג
סד
סה
סו
סז
סח
סט
ע
עא
עב
עג
עד
עה
עו
עז
עח
עט
פ
פא
פב
פג
פד
פה
פו
פז
פח
פט
צ
צא
צב
צג
צד
צה
צו
צז
צח
צט
ק
קא
קב
קג
קד
קה
קו
קז
קח
קט
ר
רא
רב
רג
רד
רה
רו
רז
רח
רט
ש
שא
שב
שג
שד
שה
שו
שז
שח
שט
ת
תא
תב
תג
תד
תה
תו
תז
תח
תט

Schaltzettel 2495

Page 21
2 Seiten

עד כאן כלומר כל זה הצד פניך כפי ריבך סנסתכלת בכל אלני דשח ושחק עס אשתי סיחה בטלה של רצוני תפסוים : ועסה צד
 צרכי טומס ומטני כדלא שריף תבטילא כחדס רעב כחו סלא שמשח מטתך מעולס שחתה כנהב קלות ראס זה לתחוקך : עד
 שריף הנתיר בלעז : סקרוכה לפה רגילין להנטיטה לפה : סקושר בה תפילין בזרוב סתאלני : טעמי תורה כגינות טעמי מקרא ט
 של תורה ככאוס וכתיכוס בין כנקוד של ספר בין בהגבהת קול וכלכלכל טעיות הכניסה של ססטא ודרגא וספר מהפך מ
 מולך ידו לפי טעס הכניסה כ

רבא מקמי דהיה רישא כן
 בתר דמלך עבדה כ
 כותף ונכחא ליה ידא כן תימ
 דעכ לא מלך רבא עד אחר פט
 פטירתי של אבי כדנטימ לעי
 כענכד דבר הדי יכן ככתוב
 דקאל חומה דכיתתו דאבי ח
 אתי לקמיה דרבא סוף פ' אעס
 וענד תימ דלעי משמע דרחה
 בחלג פטירתה קודם פטירת
 דאבי יום לנול מכל מקום לא
 כשטרה עד אחר אבי

אמ לו בן עזאי עד כאן העות פניך בר
 ברבך אל תורה היא ולמוד אנ צריך
 תנא בן עזאי אומ פעס אחת נכנסת
 אחר ר עקיבא לבי הכס ולמדתו ממנו
 שלשה דברי למדתו שאין נפמ מורח
 ומערב לא צפון ודרום ולמדתו שאין ג
 נפרעק מעומד לא מושב ולמדתו ש
 שאין מקנחין בימין לא בשמא אמ לו
 ר יהודה עד כאן העות פניך ברבך אל
 תורה היא ולמוד אנ צריך רב
 כהנא על גנא תות פורי דרב שמעיה

ראיתי בקראים הכאוס מארץ
 ישראל ומן הכחשי ומן הצקרכי
 ומן המזיקין דמתוך כטיעות
 מתהב ככחת ובסתוקה ואין ה
 הכחשי מרגסין להתקנחת כן
 נאף המזיקין חסין עליו : חלג
 חלומותיו מיוסכיס עליו סוף
 המזיקים מכהילין אותו קבלס
 ימסרת ומכב סקבלג מרכב
 מרכותיו בבית הכסא קבלה
 דיסורי סתיקתא סלא יבעט כ
 ביסורין הכאוס עליו : מרכיא
 ליה אריא מגלת לו סה ומלת
 ומלתתו סהלך עמו תמיד : ס
 סעיר : עד של בית הכסא דומה
 לטעיר ועליהס כאו וטעוריס
 ירקדו טס : אמגוזא בלקא כות
 כותפת אנג כשפל סל כחסת ומ
 ומקרקט כן מבית והל כפנה
 כנגיה מכחון : בתר דמלך וכ
 וכעסה ראס ישיבה צריך סמור
 טשי תשני המזיקין סמתקנאין
 כפריס וכתלמידי חכמים יו
 יותר מסאר בני אדם : כנותא ס
 חלג כנגד מקום סהנא כפנה
 טס אחורי הבית : אחורי הגדר
 כפנה מיד ואין צריך להתרחק
 כלס : וככענה צריך להתרחק
 כדי סלא יסמב חברו עטוסין
 של וטה אכל אן צרי להתרחק
 עי כדי סלא יראנו : רב אשי חל
 וכי לא גרסי עד לקיץ דמוקי
 לדאסי בר נתן כהכוי ינכאוס
 מפתח בית הכד ומסמרי טהר
 של סמן בית הכד אס הנרכב
 לפנות ינכאין מפתח בית הכד
 וכסנן לאחורי הגדר שלפני ה
 הפתח ואין חוססין סמא כתיך
 כך יכנס עס הארץ וינכח חלמ
 כסנין לאחורי הגדר מיד : כטה
 כטהרות הקלו כסביל סמירת
 טהרנית הקלו בבית הכסא : כתי
 ירחקו סמרי טהרן : כדי סיהא
 רואה : וכיין דאונ וכול להתר
 להתרחק יותר על כרחך אס ה
 הנכד לפנות יכנה תיכתא דאסי

דשח ושחק ועשה צרכיו אל דמי פומי דאנא כדלא שריף תבטילא
 אל כהנא הכא את פוק דלאו אורח ארעא אל תורה היא ולמוד
 אנ צריך מפמ מה אין מקנחין בימין לא בשמא אמ רבא מפמ
 שהתורה נתנה בימין שנאס מימינו אש דת למו רבה בר בר חנה
 אמ מפמ שהיא קרובה לפה ור שמעון בן לקיש אמ מפמ שקושר כ
 בה תפילין רב נחמן בר יצחק אמ מפמ שמראה בה טעמי תורה
 כתנאיר איעזר אומ מפמי שאוכל בה ר יהושע אומ מפמי שכותב כ
 בה ר עקיבא אומ מפמי שמראה בה טעמי תורה אר תנחום בר
 חמלאי כל הצנוע בבית הכסא נצול משלשה דברים מן הנחשי ומן
 העקרבי ומן המזיקין ויש אומ אף חלומותיו מיושבים עליו ההוא
 בית הכסא דהוה כטברי כי הוו עיילו ביה ביה הרי אפי ביכמ מתוקי
 ר אמי ור אסי הוו עיילי ביה חד וחד לחודיה ולא מתוקי אמרי להו
 רבנן לא מסתפיתו אמרי להו אנן קבלא גמירנן קבלא דבית הכס
 צניעותא ושתיקותא קבלא דיסורי שתיקותא ומבעי רחמי אבי
 מרכיא ליה אמרא למיעל כהדיה לבית הכסא ולרבי ליה גריא ש
 שעיר בשעיר מיחלף רבא מקמי דהוה רישא מקרקשא ליה כח
 רב חסדא אמגוזא בלקנא בתר דמלך עבדא ליה כותא ומנחא ליה
 ידא ארישיה אמ עולא אחורי הגדר נפנה מיד ובכעקה כל זמן
 שמתעטש ואין חבירו שומע איסי בר נתן מתנ הכי אחורי הגדר כ
 כל זמן שמתעטש ואין חבירו שומע ובכעק כל זמן שאין חבירו רואהו
 מתבי יוצאין מפתח בית הכד ונפמן לאחורי הגדר והן טהורין כ
 בטהרות הקלו תש כמה ירחקו ויהיו טהורי כדי שיהא רואהו שאני
 אוכלי טהרו דאקילו כהו רבנן רב אשי אמ מאי כל זמן שאין חבירו
 רואהו דקאמ איסי בר נתן כל זמן שאין חבירו רואה את פרועו אבל

הנכד לפנות יכנה תיכתא דאסי כהו רבנן כטכיל סמירתן הקלו ככית הכסא :

אבל לדידיה חזי ליה אכל הוא עצמו את חבריו וכול לראות ולא ירחיק במקום שנפנה ביום מתרחק מבני אדם כלילה כבין ינהיב אדם עצמו לפנות שחרית קודם היום וערבית משחשיכה כדי שלא יהא צריך להתרחק אלמלא חזי מתרחקי כלילה פטי לי דוכתא מבני אדם כדרך שנפנה ביום לצטין פרוע טפח וטפחים כדאמריו בפרקי קמחי ומיושב כדאלעזר ליקרן זנית

אבל לדידיה חזי ליה " ההוא ספרגא דנחית קמיה דרב נחמן אמר האי צנוע בארחותיו הוה אל רב נחמן את עיילת בהדיה לבית הכסא וידעת אי צנוע אי לא דתניא אין קורין צנוע לא למישצנוע בבית זה הבסא " ורב נחמן מאי גפקת ליה מניה משום דתנא בשם שגפרעין מן המתים כך נפרעין מן הספרגין ומן העומן אחריון " תר איזוהו צנוע זה הנפנה כלילה במקום שנפנה ביום איני והא אמר רב יהודה אמר רב לעולם ינהיג אדם את עצמו שחרית וערבית כדי ש שלא יהא צריך להתרחק ותו רבא ביכמא הוה אויל עד מיל ובלילי אל לשמעיה פגי לי דוכתא ברחובא דמתא " וכן אמר ליה ר' זורא לשמעיה חזי מאן דאיכא אחורי בית חבריא דבעינא למפגי " לא תמי במקום לא אימ כדרך שנפנה ביום רב אשי אמר אפי' תמי במקום לא נצרכא לא לקרן זוית " גפא אמר רב יהודה אמר רב לעולם ינהיג אדם עצמו שחרית וערבית כדי שלא יהא צריך להתרחק " תניא גמי הכיבן עזאי אום השכס וצא הערב וצא כדי שלא תתרחק משמש ושכ ואל תשב ותמשמש שכל היום טוב וממש עושי כשפי באספמיה באין עליו ואי אנשי ויתבי ואכ משמש מאי תקנת' כי קא לים הכי לא לי לא לי לא תחיל ולא תחתים לא חגי ולא מהגי לא חרשי דחרשא ולא חרשי דחרשתא " תניא בן עזאי אום על כל משכב שכב חוץ מן הקרקע על כל מושב שכב חוץ מן הקורה " אם שמואל שינה בעמוד השחר כאסטמא לפרולא יציאה בעמוד השחר כאסטמא לפרולא " בר קפרא הוה מוכן מילי כדינרי עד דכפנת אכול עד דצחית שתי עד דרתחא קדרך שפוך קרנ' קרי ברומי בר מובי תאי תאמי דאכו זכין אמר להו אביי לרבנן כי עייליתו בשבילי דמחזא למיפק ביה בחקלא לא תחזו לא להך ג גיסא ולא להך גיסא דלמ יתבי נשי ולא ארעא לאסתכולי בהו רב ספרא על לבית הכסא את' ר' אבא נדר ליה אכבא אל געול בר בתר דגפק אמר ליה עד השתא לא עיילת לשעירי וגמרת לך מילי ד דשעירי לאו הכי תגן מדורה היתה שם ובית הכס' של כבוד וזה היה כבודו מצאו געול בידוע שיש שם אדם מצאו פתוח בידוע שאין שם אדם לאו אורח ארעא והוא סבר מסוכן הוא דתניא רשב' בג אום עמוד החזור מביא את האדם לידי הדרוקן סלון החזור מביא את האדם לידי ירקון ר' אעזר על לבית הכסא אתא ההוא רומא דחקיה קס' ר' אעזר וגפק אתא דרקונא טכטיה לכרכשיה קרי עליה ר' אעזר ואתן אדם תחתך אל תקרי אדם לא אדום " ואמר להרגן

במסכת שבת: לפון אח' המטמי' המושב טלא יהא תלובלך ולפון דאפון הגון דאם כן למה לי משום כטפסי' תפוק לי כיון ש טיטב כבר תלובלסי' כגדיון ומה יעבי' ממנושן: לא לי לא לי לא תוכלי לי: לא תחיס ולא תח תחתי' הם שנות הכספיים ה העשויין עי' תחתי' וכו': לא הטי ולא מהני לא כלן ולא מקצתן: לא חרשי דחרשא ולא דחרשתא לא תשנות מספא זכר ולא ת' ומשנות הכספה כקבה: לפון אחר לא הטי ולא מהני: לא יכל יכלח ולא יועיל עוד ומשנות: על כל מושב שכחון יין הקורה סווא תפול כאסטמא לפרולא: אציר בלעז מוועי לפרול כך מועיל לבגף יבוא: להסנות: אדכפנת אכול: טאש תשיא תעבור חוץ תאנת המאכל ואי המאכל מועיל: אדרתחא קדרך סתק קודם שתצטין משל הוא זה כשאתה צריך לנכסך שזך נאל תשיא אנת: קרכא קריא: ברומי אש תשיע קול קרן בר ברומי הוא סימן ליובקאי תאכ תאניס לקנות ולחולך למקום אחר: בר מוכן תאיבי: תאיבי דאכנך זכין אש חז' אבי כבי הוה איהו כגן למכור תאינו בעור טיש תוכעיס: לשכילא: סכיל קטן מסוכין כו לשדות: דלוי יתבי כמי לשנות: סדרכן לפנות כסדות: נחיר ליה אכבא לידע אש יס טס אדם: נחיר טו טושי' כלעז: אל ר' אבא לרב ס ספר: עד כא' לא עיילת לשעיר סאין כנועין בבית הכסא: ונת וגמרת לך מילי דשעירי סאיך כנוע: לאו הכי תקן במס' תמי' מדורה היתה שם בעזרה הסק גדול של אור להתחמם סס הר הסהניס המשיכיס רגליהם ב

בבית הכסא טכטיין טכילה כדתנן במס' יומא כל המוך רגליו טעון טכילה: ובית הכסא של כבוד אלמלא חזי מספרו בבית הכסא ואת אחרית ליעול מר: והוא סבר רב ספרא סמיה לוי ליעול מר: סבר מסוכן הוא בעמוד החזור אש יסוכ לאחוריו ויח ויחזר העמוד: הדרוקן כריסן: כבה: דרקונא נחם: סמטיה לכרכשיה חלחלת שהרעי ינכא כן: סקורין טכחייא: ואמר

ואח' להרגך ותחס עלך דוד אח' לשאלך כן בצאתי וכן המערה סככס כה לשנות וכתת דוד את כסף מעולו ואח' להרגך הק' כה
התיר לי להרגך: התורה אמרה וכו' אש כמתרת ימנא הנכס וכו' וכבר פירשתינו למעלה במועצה דר' סילא: צניעות מראיתי
כך פככס לתורה כסכיל הכנע' ואף עס נהב צניעות כדמפרס ואח' ססכך רגליו כבגדיו כסכה: מיש כו ליפרע כמה יש
במיתתו כדי לכפר על כמה עונות: וכהשחית ראה ה' ונחם מקרא הוא באותה פרסה בדברי הימים: כסף כמניו ראה: פכתן

במנון ראשו של ישראל למסכן
והוא כפר על מנון זה שהרי לו
לזכרון כתן כדכתי' והיה לכני
ישראל לזכרון לכפר ועכמו
הוצרכ' כשרתו: כסחי' כממעב'
פי' סל: אדמקיסכ אדרי איעול
כהאי בעוד סחי' מקיף כל סו
סודות הבתים הללו אכנס כאן
לקצר דרכי: אדרי: כנרות: קס
קסנדריא טריויא כלעז: מעיקר
קודס סככנה עליו כי הכנסת
כילף מקסנדריא לאסורא דת
דתנן במסכ' מגילה איך עוסק
בית הכנס' קסנדריא: תנא יליף
דקיקה ממונעל: סוכדתי' אזור
חלול סוכדתי' כו מעות: אייל
הר הבית דאסו במנעל ילפינ'
דקיקה מניא לאסורא בקל נח
נחומי' אכל בית הכנסת דשרי
במנע' לא כילף דקיקה לחיתר'
דקיקה מניסה אלא ילפינ' ת
מקסנדריא לאסורא: ויכרכ

ואם להרגך ותחס עלך ואמר ואמרת מבעי ליה ותחס וחסתי מבעי
ליה אר' אעזר אמ' לו דוד לשאל מן התורה בן הריגה אתה שהרי ר
רודף אתה והתורה אמרה בא להרגך השכם להרגו בא צניעות שח
שהיתבך היא חסה עלך ומאי היא דכתי' ויבא אל גדרות הצא' על
הדרך ושם מערה ויבא שאל להסך את רגליו: תנא גדר לפנים מן
גדר ומערה לפנים ממערה " מאי להסך אר' אעזר מלמ' שסכך
עצמו כסכה " ויקס דוד ויכתת את כנף המעיל אשר לשאל בלש'
אר' יוסי בר' חננא כל המבוה את הכנדים סוף אינו נהנה מהם' שג'
והמלך דוד וקן בא בימי' ויכסדו בכגדיו ולא יחס לו " אם ה' הסיתך
בי רח מנחה אר' אעזר אמ' לו הק'בה לדוד מסית קרית לי הרי אמ' מ
מכשילך ברבר שאפי' תנוקות של בית רבן יודעין אותך דכתי' כיתש'
את ראש בני ישראל לפקודי' ונתנו איש כפר נפשו וגו' מיד ויעמד שטן
על ישראל וכת' ויסת את דוד בהם לאמ' לך מנ' את ישראל וכיון דמננהו
לא שקל מננהו כפר וכת' ויתן ה' דבר בישראל מהבקר ועד עת מועד'
מאי עד עת מועד אמ' שמואל סבא חתמה דר' חננ' משמי' דר' חננא
משעת שחישת התמיד עד שעת זריקתו ר' יוחנן אמ' עד חצות ממש
ויאמ' למלאך המשחי' בעם רב אר' אעזר אל הק'בה למלא' טול לי
רב שבה' שיש בו ליפרע מהם כמה חובר' כאות' שעחמת אבישי בן

צרוי ששקול כרוכ' של סנהדרי' " וכהשחי' ראה ה' וינחם מאי ראה אמ' רב רא' יעקב אבינו דכתי'
ויאמ' יעקב כאשר ראם ושמו אמ' אפרו של יצח ראה שג' אהי ירא' לו השהר יצח' נפח אמ' כסף
כפרי' ראה שג' ולקחת את כסף הכפרים מאת בני ישראל וגו' ר' יוחנן אמ' בית המקד' ראה דכתי' כחר
ה' דאח' פליגי כהר' יעקב בר' אדיו ור' שמואל בר' נחמני חר אמ' כסף הכפרי' ראה וחד אמ' נה ראה
ומסתברא כמאן דאמ' נה ראה שג' אשר יאמ' היו כהר' ה' יראה " לא יכנס ארס להר הב' במקלו
מאי קפנדריא אמ' רבא קפנדריא כשמה ורב חננא בר' אדא משמיה דרב סמא בר' יה דרכ מרי אמ'
כמד' איניש עד אדמקיפנ' אדרי איעול כהא אמ' רב נחמן אמ' רנה בר' אבוה הנכנס לבה' על מנת
שלא לעשותו קפנדרי' מות לעשותו קפנדרי' ר' אבהו אמ' אם היה שבי' מעקרו מות " אר' חלבו
אמ' רב הונ' הנכנ' לבה' להתפלל מותר לעשותו קפנדרי' שג' וככ' עם הארץ לפי ה' במועדים וגו'
ורקיקה מקו' " אמ' רב כבי אר' יחוש כן לוי כל הרוקק כהר' הכי' כומן הוה כלאו רוקק כבתעינו שג'
והיו עיני' ולבישם כל הימי' " אמ' רב ריק' כבה שריא מדי' דהוה אמנעל מה מנעל כדר הבית
אסו כבה מותר אף ריק' כהר' הכי' הוא דאסו כבה שרי' אל רב פפ' לרבא ואמרי' לה רבינא לרבא
ואמרי' לה רב אדא בר' מתנה לרבא אדיליף ממנעל מלף מקפנדריא אר' תנא יליף ממנעל ואת
אמר' מקפנדרי' מאי היא דתנ' לא יכנ' ארס להר הכי' לא במקלו שבידו ולא במנעלו שברגלו ולא
במעות הצרורי' לו כסדינו וכפונדתו מופשלת לאחוריו ולא יעשנה קפנדרי' ורקיק' מקו' כמנעל
ומה מנעל שאי' בו דר' כיון אסו דאמר תור' של נעלך מעל רגלך ריק' שהי' דרך בזיו' לא כל שב'
ר' יוסי בר' יהוד' אמ' אינו צרי' הרי הוא אמ' כי אי' לבא אל שער המל' כלבו שק ויהלא דברי' קו' ומה
ומה שק שאינו מאו ולפני כשר ורס כך ריק' שהי' מאוס לפני מלכי' לא כש' אמ' ליה אנא
הכי קאמינ' עמו הכא לחומ' והכ' לחומר' ואי' הר' הכי' דאסו במנע' לילפה ממנעל אבל מה דשרי
במנעל אדיליף ממנעל ולהיתר' מלף מקפנדרי' ולאסור' לא אמ' רב כבי ביתו מה ביתו אקפנדריא
קפיד איניש ארקיק' ומנעל לא קפיד איני' אף כה קפנדרי' הוא דאסיר ריק' ומנעל שרי' " כל

ויברכו את שם כבודך ברוך פס כבוד מלכותך לו ענין: ויהי ברכך אלהי ישראל מן העולם ועד העולם: משרש בתן
בתוספת שתקנו מן העולם ועד העולם להודיע שאין העולם הזה לפני העולם הבא כלל אלא כשרחוק ללפני השקלן: כל
כלות הנהיגו ברכותיו בעולם הזה כדי להיות רגילי לעולם שכלן אריך: תהלה אחת שיענו פנים אחת בשמלה: על כל הברכה
בסוף ברכה אחרונה: וכי תימל כונן מדעתי עבד ולא גמרינן מניה: תש: דגמרינן מתלאך שאר לגרעון: וכי תימל מתלאך הוא
דקאת ליה לגרעון כלות לא ס
שאל בשלמו ולא ברכו אלא ב
בשליחות קח את מלת המקום
לכשרו שהשכינה עמו ולא גמ
גמרינן מניה: תש: ואל תפאזכי
זקנה אריך אל תכונן את כבוד ל
לאמר מדעתך עשה אלא למוד
מזקני ישראל כי יש לו על מיל
להסוך טכאל: עת לעשות לה:
משימה לרישיה כו: אש באת
לדרשן למקרא זה יש לך לדרשן
יפה בין כתיבתו בין בהשקף
ומרישי לסיפי: עת לעשות לה
משום השרן: עתים הם לה לע
לעשות משפט שרענו בענברי
רצונן משום דהשרן תורתך: ו
משימה לרישיה: השרן תורתך
עושי רצונן כגון אליהו בהר ה
הכרמל שהקריב כבוד בשעת
אסור הכוון: משן דעת לעשות
סייג ונדר בישראל לשמו של ה
הקב"ה: בשעת המכנסים שאין
חכמי הדור מרביצים תורה לת
לתלמידים: פזר אתה לשנות ל
לתלמידים: בשעת המפורים:
שהגדילו סברו מרביצי תורה:
כנס אתה ולא תטול שריה עלי
עליהם דאף זו לכבוד שמים ו
היא לאחת כבודת העונה ונתי
עת לעשות לה השרן תורתך: ו
ואם ראית דור שאין התורה ח
חביבה עלין כנס ואל תטיל דב
דברי תורה לבזון: השרן תור
תורתך: מלשורה כפע' שהכנס
לשם שמים: ה' זלתי קבון קנה
מינה אם ראית שקומטו כזל
קבו זקנה מינה ואסוף טנספס
להתיקר: פשיטא הא דאכבי למה
לי פשיטא שלא יורה אדם הלכ
בפני רבו למה ליה לאכבי למ
למשמעה מסלל: בשמיהה ס
סוף אש באת במקו' ת' וחינך
בדול תמוז אל תטול עטרה לד

כל חותמי ברכות שכמקדש בו: כל כך למה לפי שאין עומן אמן
במקדש ומנן שאין עונ' אמן במקדש שנ' קומו וברכו את ה' אלהיכם
מן העולם ועד העולם: ואומ' ויברכו את שם כבודך ומרומם על כל
ברכה ותהלה יכול כל הברכו' כלן תהא להן תהלה אחת: תל' וכרומו
על כל ברכה ותהלה על כל ברכה וברכ' תן לו תהלה: התקיננו שיה'
אדם שוא בשלו חברו וכו': מאי ואומ' וכי תימ' בעו מדעתיה דגפשיה
קאמ' תש' העמך גבור החיל' וכי תימ' מלאך הו' דקאמ' ליה לגרעון:
תש' איתכו כי זקנה אמן ואומ' עת לעשו' לה' הפרו תורת' אמר רבא
האי קר' מרישי לסיפי' מדריש' מסיפי' לרישי' מדריש' מרישי' לסיפי'
מדרי' עת לעשו' לה' מה טעם משום הפרו תורתך' מסיפיה לרישיה
מדרי' הפרו תורתך' כש משום עת לעשו' לה' תנא הלל הוקן אומ'
בשעת המכנסים פזר בשעת המפורי' כנס' ואם ראית דור שהתורה
חביבה עלין פזר שנ' יש מפור' וגוסף עוד' ואם ראית דור שאין התור'
חביב' עלין כנס שנ' עת לעשו' לה' הפרו תורת' דרש בר קפ' זולת
קבוץ קנה מינה באתר דלית גבר תמן הוי גבר' אמ' אביי שם באתרא
ראית גבר תמן לא תהוי גבר פשיט' לא נצרכה בא' כששמהם שוק'
דרש בר קפ' איזוהי פרשה קטנה שכל גופי תורה תלויין בה בכל
דרכך דעתו והוא ישר ארחותך' אמר רבא אפי' לדרב' עבירה:
דרש בר קפ' לעולם ילמד אדם את בנו אומנו נקייה וקלה מאי היא
אמר רב חסדא מחטא דתלמידי' תנא ר' אומ' לעולם אי ירבה אדם
רעים כהון ביתו שנ' איש רעים להתרועע' תנא ר' אומ' אי ימנה א
אדם אפטרופוס בתו ביתו שאמלא לא מינה פוטי' פר את יוסף אפו
אפטרופו' בתו ביתו לא בא לאותו דבר' תנא ר' אומ' למה נסמכה
פר' גזיר לפר' סוטה לזמ' לך שכל הרואה סוטה בקלקולה זייר עצמו
מן היין' אמ' חזקיה ברי' דר' פרנך אר' פרנך אר' יוחנן למה נסמכה ו
פר' סוטה לפר' תרומו ומעשרו לזמ' לך כל שיש לו תרומו ומעשרו'
ואינו נותן לכהן סוף נצרך לכהן עי' אשתו שנ' ואיש את קדשו לו
יהיו וסמי' לי' איש איש כי תשט' אשתו וכת' והביא האיש את אשתו ו
וגו' ולא עוד בא סוף שנצרך להן שנ' ואיש את קדשו לו יהיו: אמ'
רב נחמן בר יצחק ואם נותן סוף מתעשר' שנ' ואיש אשר יתן לכהן
לו יהיה לו יהיה ממון הרבה' אמ' רב הונ' בר' ברכיה משום ר' א' עור
הקפד כל המשתף שם שמים בצערו כופלין לו פרנסתו שנאמ' והיה
שדי בצריך וכסף תועפת לך' ר' שמואל

לדרוש במקומו: בכל דרכך יאפי' לעבד עביר: דעהו' תן' לב' אש בורך מצוה הוא כגון אליהו בהר הכרמל עבד עליה: מחטא
דתלמידי' ברנסדיר שלבבו' שהתפירו' ענינו' סור' סור' כתיבתי מענה: להתרועע: אפטרופוס מכנס ומנ' ככסוי:
כל שיש לו תרומו ומעשרו ואינו נותן לכהן סוף סכסך לו עי' אשתו: שבעת סוטה: ה' ואיש את קדשו לו יהיו וסמך ליה איש
איש כי תשטה אשתו וכת' והביא האיש את אשתו: איש את קדשו לו יהיו: שבעת סוטה: ה' ואיש את קדשו לו יהיו וסמך ליה איש
סכסך להם' שבעת עני' נצריך להן לטול מעשר עני: לו יהיו' לעצמו יצטרכו: המשתף שם שמים בצערו שחברך על הרעה
דין האות' אי כתי' שחברך רחמים מלכני: בצריך' בצריך: תועפת לזון כשילה כדמתרגמינן וכשלת ותניף:

הרואה

חיות אשתו של עובד אדום: ומתנה כלותיה יסוין לז ומתנה כניה: סכ ושעולתי האמינו: כמי עובד אדום קא חשיב כדכרי ה
הימים נקא חשיב תמיכה נחיה תשיעית כל אחת ילדה ססה הם חמיס וארבע הוסף עליהם סמנה כניס הראשוני הרי טסוס
נאסוס לעובד אדום: הדוחק את השעה כגון אבאלוס טבקס למלך כחוקה: אצטריכא להו שעתא: להיות אחד מהם ראש יסוב
אצטריכא להו גרסי הנכרכס: להם חכמים: סיטי הוי קורין לרב יוסף סהיה כפי כפריתות הדכה: עוקר הריס: לרכה בר נחמי

מאי היא ברכה שברכו אמר רב יהודה בר זבדא זו חמות ושמןה כל
כלותיה שילדו ששה ששה ככרם אחד: שג ופעולתי השמיני וכתב כי
ברכו אהים כל אה לעובד אדום המה במהם ואחיהם אנשי חיל בבח
לעבודה ששים ושנים לעובד אדום " אר אבין הלוי כל הדוחק את
השעה שעה דוחקתו וכל הגדחה מפני השעה שעה גדחת מפני
מדרכה ורב יוסף ורב סימ ורבה עוקר הריס אצטריכא להו ש
שעתא שלחו להתם סימ ועוקר הריס איוה מהם קודם שלחו להו
סימ קודם שהכל צריכין למרי חטיא אעפכ לא קבל עליו רב יוסף
דאמרי ליה כלדאי מלכת תרתין שנין מלך רבה עשרין ותרתין שנין
מלך רב יוסף תרתין שנין ופלגא כל הנך שני דמלך רבה אפי אומנא
לכיתיה לא קרא " ואר אבין הלוי מאי דכתיב יענך ה ביום צרה
ישגבך שם אהי יעקב אהי יעקב ולא אהי אכרהם ויצחק מכאן לב
לבעל הקורה שיכנס בעביה של קורה " ואר אבין הלוי כל הנהנה
מסעודה שתלמיד חכם שרוי בתוכה כאו נהנה מזוי שכינה שנאמ
ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכל לחם עם חתן משה לפני האהים
וכילפם האהים אכלוהו לא לפני משה אכלו לא לומ לך כל הנהנה
מסעודה שתלמיד חכם שרוי בתוכה כאו נהנה מזוי שכינה " ואמ
ר אבין הלוי הנפטר מחברו אל יאמ לו לך בשלום לא לך לשלום
שהרי יתרו שאמ לו למשה לך בשלום עלה והצליח דוד שאמר לו
לא בשלום לך בשלום והלך ונתלה " ואמ ר אבין הלוי הנפטר מן
חמת אל יאמ לו לך בשלום לא לך בשלום שנאמ ואתה תכא אל א
אבתך בשלום " אר לוי בר חייא היוצא מבית הכנסת ונכנס לבית
המרדש ועוסק בתורה וזכה ומקבל פני שכינה שנאמ ילכו מחיל א
חיל יראו אל אהים כציון " אמ רב חייא בר אשי אמ רב תלמידי
חכמים אין להם מגוחה לא כעולם הזה ולא כעולם הבא שג ילכו ו
מחיל אל חיל יראה אל אהים כציון " אמ ר אעור אר חנינא
תלמידי חכמים מרכים שלום כעולם שנאמ וכל בנגד למודיה ורב
שלום בנגד א תקרי בנגד לא בומך שלום רב לאוהבי תורתך ואין למו מכשול יהי שלום כחילך
ושלוח בארמנותך למען אחי ורעי ארברה נא שלום כד למען בית ה אהינו אבקשה טוב לך ה
עו לעמו יתן ה יברך את עמו בשלום " אכו

נחמי סהיה מתורר יתך כפ
בשלמול: למרי חטיא: למי טק
סקבן תבואה למכור כלומר
למי סקבן סמועות: דאמרי ל
ליה כלדאי לרב יוסף: מלכתת
תרתין סכין: אר חס אמלך ת
תחלה אמנת לסוף סכתיס וכד
ונדחה מפני שעה ולא אבה ל
למלך והשעה עמדה לו סלה
השסוד סכתינו ככך: אומנא לכ
לכיתיה לא קרא לא סהג כל או
אונן האטי סו כד טרה וכסיה
צריך להקז דס הולך לבית הר
הרנשא ולא היה סולח לכא אל
אלי: שיאח כצוכי הקורה אר
כא לטלטה תיקוס למקוס ל
לתה ככין כלות יעקב סכל
הכנס: סלו וטח כגולס יב
יבן עליהם חמיס: הנפטר
מן חתן כסחי מולכי ארונות
תיקוס למקוס לקבורה סו ת
תלוי איתן מעיר לעיר וחזרין
אלו נאחריס תלון איתס ומס
נהלא והחזרין קרי כשטרין כ
כנטי רשות להפטר ממנו: אר
להס מנוחה מיסיכה לסיכה ו
וממרס למדרס:

הדרן עלך הרואה וסליקא
לה מסכתא דברכות
בסייעתא דשמיא

הדרן עלך הרואה וסליקא לה
מסכתא דברכות כנלך ואעי

מאיכותי

קרית שמע כל בית הכנסת עיקר הכל מקו טוב לקרית
 בלה לפני מטתו ובלא ברכה
 זמן תפלת המנחה עד הערב ותפלת מעריב ומסג המנחה
 הבינו להתפלל במדה ולא בעיר
 פירוש יהא שמויה רבא
 אין לדבר דברי תורה בתוך ארבע אמות של מת
 אין לאכול תפלת סעודה משהגיע זמן קרית שמע של לילה
 עד שיתפלל
 לסמוך גאלה לתפלת שחרית וערבית
 טלא לשים ראש או רגל מטתו בין מזרח למערב
 ט לא יהא דבר חוצץ בינו לבין הקיר
 אין לעשות מלאכה בבקר קודם תפלתו
 אין צריך להויתן לחברו בבתי כנסיות שלנו
 צריך לקבוע מקום לתפלתו אפי' בחד בית הכנסת
 טעם על פסוקים דקודם יראו עינינו ואותה ברכה למה נת
 נתקנה
 מה פירוש של אחורי בית הכנסת
 פירוש מורידין המינים
 פירוש דצריך ליכנס סני פתיח בכה קודם שיתפלל
 יחיד המתפלל בביתו יכוין להתפלל בעדן בלתי דצבור
 אסור ללמוד בסעודת הקריאה
 ב' מקרא וא' תרגום ולא בלשון לעז ופסוקי' כלסו' תרגום
 פרישות המועדות
 השלמת פרישותו עם הצבור
 פירוש כאלו התענה תשיעי ועטירי
 פירוש מסיכור את חברו ברחוק ארבע אמות
 לכתחלה יכונו לקרית קרית שמע שמוך להנץ החמה ואם
 לא קראו בהוא זמנא קורא עד שלש טעות ביום
 שידע דכל הסומך גאלה לתפלה אינו כזוק כל היום
 לא עשה ולא כלום וכן התורה יש לדרקק על סייג שהוסיפו
 חכמי על כל מצוה אף אם קיים עיקר המצוה כהלכתה בלא
 התוספת שהוסיפו חכמים הוי כאלו לא קיים כלום
 ברכת התורה וברכת סוכה באיזה ענין פוערים
 פתח ברחמיה וסיוס בדשכרא לחומר
 היה יודע שהוא יין וטעה בלשוננו וכן בין יום טוב לטבת
 בחתימת ברכתו
 פירוש מאמונתך בלילות
 היאך כורע במודים ולא בתחלה או בסיוס שאר ברכות
 המלך הקדוש והתלך המשפט וטענתו וכן מה שהוסיפו בע
 בעשרת ימי תשובה ושבת
 וצן טל נמטר
 היאך בלגליס עשרת הדברות בקריית שמע

המהלך בדרך צריך לעמוד בפסוק ראשון
 ברכת הלל אף כשאנו הלל בדלנו וברכת הלל כלילי פסח
 מותר לענות קדושה באמצע קרית שמע ולא בתפלת שם
 שמחה עשרה ואף יעשה כשיגיע אליה צבור למודים
 דין טעויה בתענית יחיד
 אם ליתן טלוס לחברו קודם שיתפלל
 כמות שאינו מיוחד אלא ליומים אם לברך עליו בלילה
 אם מותר לברך אביבית או אסתילין בין קרית שמע לתפ
 לתפלה וחיוכס במערת קרית שמע ותפלה
 טלא להדר אחיא בעדן קרית שמע ותפלה וליך ארבע מי
 מילין כדי להתפלל במנין
 ליתן ריוח בין הדבקים יותר דקדוקים
 קורא שמע וטעה וכן הלל ומגילה
 לא יעמד במקום גבוה ויתפלל
 דין רחיצה וחשיפה בימי אבל ורחיצת יולדת בימי אבלה
 וכן בתענה באב וסיכה ביום כסור
 העוסק בתורה טלא לשמה נוח לו טלא כברא
 יש לגרום בתקיעות כי הם בזרוע עדיך באו
 חתן חייב עכשיו בקם וטלא יעשו מלאכה בתענה באב

הדרן עלך חזיה קורא

אונן פטור מברכות ואינו ראוי להכניס עצמו לחיוב
 בחול ובשבת ויום טוב ים חלוק ושלגותא
 לנהוג אבינות בחול המועד
 עד מתי נקרא אונן מי שמת בבית האיסורים שתכנו מוטל
 והיא טאין מוטל עליו לקובר
 טק מלא ספרים או עצמו של מת מפטילן לאחוריו וירכוב
 נספר תורה לפניו ובמקו' לסטי מותר לרכוב עליהם
 אם מפידין ציבית מטליתו של מת
 מתי קטן חייב בקרית שמע ומתי חייב בתפילין
 אם נשים חייבות בהלל ואם עונן אחריהן
 אינו יוצא בקרית שמע בהדהוד
 אם הוציא בפיו ולא הסמיע לאינו יצא
 מתפלל אדם כל היום פירוש כספק אם התפלל אבל כזכר
 שהתפלל כבר פוסק
 מציא צבור מתפללין מתי יתחיל להתפלל יח' ואם יגיע ט' צ
 למודים והוא מתפלל וטומע בעונה ואמן דהאל הקדוש וד
 ודשומע תפלה
 אין יחיד אומר נקדש אבל עם החזן מתפלל קדוש מטלס
 אין צריך טבילה לא לדברי תורה ולא לתפלה והטובל ליום
 הכסורים אי תברך הוי ברכה לבטלה
 טהה כדי לגמור את כלה במגילה וסופר במקום דגברא ח
 חזי אינו חוזר לראש ואי לא חזי חוזר
 המתפלל ומצ' גוא' במקומו תפלתו תועב' פי' יחזור ויתפלל
 היה עומד בתפלה ומיס שנתתן על ברכיו
 מותר להסת' בבי' הכס' עראי ותפילי' בראטו אבל בידו לא
 סייער באשה ערנה ולא בבתולות
 אף בכית סני בהרחקת ד' אמו' לאחוריו ולפניו מלא עיניו
 ומשמש בבגדיו ופירושן במערת תפילה
 אם מותר לקרא קט' וצואה על כשרו תחת בגדיו
 אין צריך להרחי' מצואת כלבו נחוריו ותרנגולים ההולכים

הדרן עלך מאימותי

בקם ובתפלה וכל מקו' שאסור לדבר אסור גב בלסו' הקדש
 בתפלה אין להטיב משני הכבוד
 לקרית שמע בכל לב
 שמע ישראל עד אחד צריך סוכת הלל
 מלת אחד וכונתו

כבית
 בתי כשאיתם שלכנו שהן כעוותק
 לבנו רחצה את הערונה
 גרף של רעיו של חרם או זכויות
 ספר תורה וחומש אש אין לו בית אחר ענפה לו מחיתה עם
 עטרה נטאר שפרים סני בכסני בעלמא

הדרן עלך מוי שמותו תפלת השחר
 תפלת מוספין כולי יומא אשי תפלת
 אין לבטל תפלת ערבית חנס
 טעה ולא התפלל מוסף עבר יומו בטל קרבנו
 טעה ולא התפלל יעלה יובא במנחה ולא אתה אחד או לא
 אח ברכת
 מתפלל אדם על מוצאי שבת בסכת ואומר הבדלה על ה
 הכוס כשיט צורך מנחה
 דין מסיב הינו יומן טל ומטר
 כשנותן שלום לרבו אומ' שלום עליך ר'
 פסק רב אלעם רב עי לא עקר רגלינו ורגלי לומ' תחנוני
 תפלת הירך תעומד עדיוסא
 היה נוכח יטב במקומו ויתפלל וכן המתקן אינו צריך ל
 להצוך פניו לתורה
 בין שתי תפלות יטאה כדי הלך ד' אמות

הדרן עלך תפלת השחר אין עומדין
 כהנו לומ' פסקי דמריה ואשרי קודם תפלה
 אסור לשחות בסוף כל ברכה אבל באמצע יכול לשחות
 טכור אשן להתפלל ויכול לבר ברכ המז' אשי מדומדס
 העוסק בתפלה יכול לישב תוך ד' אמות על התפלל
 דין עכנו המתענה בשבת
 עיון תפלה
 אש היה נחס מרחיק כני
 אין להצריך בתפלה להוסיף על מטבע חמשים בפסח של
 הקבה אבל בתחנונים יוסף
 אין פסוק וכפליה ושתקין ארע
 אש כשתתקן שלח צבור
 ט"ב אש קורא כהנים ולענות אין אחיהא
 אש טעה באמצעות ובהתקן המוס' או בג' ראשונות או
 בב' אחרונות אש טכח לומ' עכנו
 צרכי רכס שואליש בג' ראשונות וכן בג' אחרונות

הדרן עלך אין עומדין ביצד מברכין
 כרס רבצו נוהג אף בחוצה לארץ ודוקא כרס ומחללו ע
 על סנה פרוטה ושחקו ומטילו לנהר
 אין לשנות יין מועט כעם בערב כא הרבה
 השותה לרפואה אש תצטער בו פטור ואש נסנה חייב לב
 לברך
 קוחא דחטי פוסק בה' סהכל
 על כל גרעיני פירי מברך כמו על הזרי
 אינן הראוי לבטל או לא טעי קבא ח' מעול כדמי' לבנין

על כוסר שהיא חנות ויפול הלבן כ"ס הארונה -
 זכבילא שלפלין גירוס'לא יבסין אין מברכים עליהם כלל
 על קנילא כ"ס החדת' על זוק"א ואנח מוסקט' כ"ס העץ
 ברכת פנקוסין או אש עוסין קמה לתוך תבטיל על פולי או
 סקדיס אש לדבק או לסעוד
 פי בורא כפסות וחתימתה
 הכוסם החטה מברך
 בזמן שהפרנסות קיימות פי כשהלחם אין שרני כל כך ב
 בומס כן
 פי מתוריתא דכהמא
 פי מטרוקנין חייבין בחלה
 מגרמלין וקרפסלין ופרטאלם ונילם ואובליאוס
 פי מברכת המוציא ויט לבצוע בי אכבעות
 על ענינים שמתקנים עי כסול לגריעותא או למעלייתא
 ועל נאיט בורא פרי העץ
 ברכה שלפניו אשי כל מהו ולאחריו צריך טעור אבל בר
 צריא אין צריך טעור
 פי מדומדסקין
 אין לבטל הסכה אלא בפת הלכך כל אחד מברך לעצמו ו
 בשירו הן ביין אשי ברכה שלפניו
 אחיה מין מוקדם לברכה
 סיחתיך יאחכ יברך בחול ולא בסבת
 אש ברך על הפת וכפל מידו ועל כל ברכה לבטלה אומר
 ברך טס כבוד מלכותו לעולם ועד
 פרנסים גדולים ושלמות קטנות
 של חטים פרנסים ושל טעורים שלמים או סנייהס מייין
 אחד ואש יפה וחברו או אחד אשית גוי ואחד אשי ישראל
 ביצית ליל פסח
 היכא דשח בין ברכת המוציא לאכילה או בין בורא פרי
 הגפן לשתייה בין ברכה לשתייה
 אין רשאי לכציע עד שיביאו לפניה מלח או לפת או יבר'
 על בירכין ואירכירין כ"ס העץ
 כל ברכה שאין עתה מלכות
 מכוסלים בומס
 כל מיני סירות ארזו מהם מוקדם לברכה
 פת הבאה כססנין ולעקוב דברים טבתך הסעוד ולאחר
 הסעודה
 מים ונטאר מסקין כעין מים אין לברך בתוך הסעודה
 משאל הכ' לן וכברך דין אשיקוונן
 יין שלפני המזון אי פוטור יין טבתך המזון וחלקיו
 ברכת המוציא כסנים אחד פוטור את חברנו אש יסכו
 יין בתוך הסעודה והטוב והמטיב אש אחד פוטור לחברו
 היאך יוציא בהבדלה בעמידה
 חתימת מעין ג' על יין ואש אכל תאכיס ודייפוס נשתי חז
 חורא
 ואש מזכיר בסבת ויט ור"ח מעין המאורע במעין ג'
 אין צריך לברך לשומר חקיו כסלוק תפילין
 השותה מים או פאר מסקין לרפואה

הדרן עלך ביצד מברכין שלשה יוד
 שאכל

טעם דבקרנא והכלה מברך תחלה איין וברכת המזון ב
 בסוכה
 טעמו כגון הינו ברכת המזון או קדוש והכלה דבעי טעם
 ולא לגבי ברכת כהנין
 לרדוף איין מים אחרונים מעכבין אבל אנשים מעוננים ו
 הרגילים בכך צריכין ליעול קודם ברכת המזון
 חדרן ערך אלו דברים .. הרואה ..
 דוקא משלמים יום לשלמים יום
 כל הני ברכות צריכות טעם ומלכות
 כל אדם מברך אכסו א"ב"ט שאינו כשר מתוך המקום ..
 על הנהרות מברך ודוקא אותן דכתי' כמן חרקל ופדת ..
 גומל חסדים כנהגין לברכנו אחר קריאת התורה וחולה שם
 פונטל במטה
 על הברקין איין לכרך בכל פעם כי אם לאחר סגור העיני'
 מנהב חלמא טבא
 איין אנו מברכין על עבודה זרה ברך סנתן ארך אפים לפ
 לשי טאנו רואין אותה בכל יום
 הרואה חברו לאחר שלמים יום מברך שהחיינו ודוקא הח
 בחביב עליו ושמה לראותו
 על הדמעות שכתו וצבורתו מלא עולם ודוקא אם באים בז
 בזעף אבל בכחת אומר ברך עשה מעשה בראשית
 על הקפת אומר בא א"ה הכאן כבירתו וקיים בסוכעתו
 וזכר הכרית ואינו חותם בברך
 ברכת הטוב והמטיב ויין חדש ויטן ולמה איין מברכין כן
 אבשר נפת
 על מלכונטס חדשים מברך שהחיינו ודוקא חסובין ואשי'
 קנה וחזר וקנה כיוצא בהן
 ברכת תשילין היבא ססח או איין לו אלא אחת
 ר' עקיבא אומר בכל מקום לפנות בין מזרח למערב ומש
 ומשרש בירושלמי ובלבד שאין סס כותל

היוודר הכאה מחברו או שלשתן מודדים וכפ הנזהר משתט
 טל בויס
 טנים שאכלו מזנה ליחלק בברכה שלאחריו ולא בברכת ה
 המוציא
 נשים ויזאת בברכת המזון אע"פ שאי' מבינות
 הטומע ברכת המזון או ברכה אחרת מה ואמר
 נשים מזונות לעצמן או לא
 לרדוף דליכא חשם דפועליו ואמר בלחיסה איין דכו'
 יברך ברכת המזון
 עד היכן אחד משפיק לטנים
 ברכות המתחילות או מסיימות בברך
 יחיד שהפסיק לטנים חוזר לראש
 המברך וחוזר ואמר ברך וכו'
 אחד מן הטון שקראו לזמן והלך לו וחזר להיכן יתחיל ..
 איין צריך לטפוך ויכוס טל ברכה לשאר כוסות ואין צריכין
 להיתקן עד שיטתה המברך היבא דכל אחד כנסו לפניו וכן
 בברכת המוציא
 איין מברך בברכה
 אנו מברכין על עש הארץ
 אף יום טוב שני דנחה אבלות
 קטן פנחה איין עונסן אותו סניף לתפלה ולא לברכת המז
 המזון עד שיביא מערות וגם טנים
 טנים אבלו פת ואחד ירק ורין להגליס לעשרה אשוי' איבא
 שלשה דפתו מצטרפין
 אי איין ב' בבת רחם או כחמנו ואלי' בסבת רענו זוננו כו'
 בסעודה שליטית אם טכח טל סבת צריך להזכיר אבל לא
 בסעודה רביעית
 בצערה או רוצה להזכיר על המזון שאכלנו כו'
 טמס מצרף אזילו ב' טנים וכן בבית חתונה
 מותר לסמוך קערה כשת היבא דלא מראים
 אסור לחכול על האוכלין אלא אם כן אוכלן בבית אחת ..
 ארבעה דברים נאמרנו בכוס
 כ' צורקין חטים בבית חתן וצורקין במקום נקי
 מטיסה יבחנו וזדחה מבטנים אבל אם איין כו סוגיו כו
 כוהמת לא צריך
 לא ישיח המברך וכפ שאר המסובין בסעת הברכה ואי לאו
 הכי ואשילו דיעבד לא יזאו

נשלמו סימני פסקי תוספות במסכת ברכות

חרון ערך שלשה שאכלו .. אלו דברים ..

מאימתי

אי בעית אימי סיסא דעד סוף האשמורת כר' אליעזר ריטא
 דמלצה שהכניס נכנסים לאכול בתרומתן לא ר' אליעזר
 אלא רבין וכיון דאיתא לרבין עבדין כותיהו וכן פסק
 רס"ו ואין הוכי קריין קרית טמע ומבעוד יום ואין אנו מו
 ממתינין עד זאת הככבים טקריית טמע שלפני המטה הו'
 עיקר והוא לאחר שאת הככבים והכי איתא בירושלמי אס
 קרא קודם לכן לא יבא וא"כ למה קורין לבית הכנסת כדי
 לעמוד בתפלה מתוך דברי תורה ור"ת פי' דקריית
 טמע דבית הכנסת עיקר כי אז קורין כל הב' פרטיות ט
 טמע והיא אס טמע ופרטת ציטית ומברכין פתוס לפניה ו
 נטתוס לאחריה כדתנן במתניתין אבל קרית טמע שלפני
 המטה אינו אלא מפני המזיקי כדאמר ר' יהושע בן לוי לקומן
 בשמעתין ועל כן אין קורין בקרית טמע לפני מטתו א'
 אלא פרטת ראונה וכלא בכרכותיה וכן פסק רבינו
 ינחק שאין לברך על קרית טמע שלפני המטה והא דאית'
 בירושלמי למה קורין אותה בבית הכנסת כו' אומר רבי תוס
 שהיו רבלין לקרית קא לפני התפלה כמו שאנו רבלין ל'
 לומר אשירי' ואין הוכי קריין קא ומבעוד יום אומר ר"ת
 דלא קומן לן במתני' דמטעה שהכניס נכנסים לאכול ב'
 בתרומה אלא קימא לן כהני תבאי דפליגי עליה בבריתא
 בגז' מטעה שקדם היום ומטעה סכני אדם נכנסו לאכול
 פתן בערבי סבתות והיו מבעוד יום וגם קומן לן כו' ר' יה
 יהודה דאמר שרן תפלת האחר דמשלב הימחז' ואילך לילה
 הוא והוא טעה ורבינו קודם באצ' הככבים וא"כ לילה ע'
 עיקר דברי ר"ת והוא אחרים לקרית קרית טמע ולהתפלל ב'
 בלילה מחזי כיונהא שכל העושה דבר שאינו בריך נקרא ה'
 הדיוט א' א' ח' הנרגל בפרוטות בשאר דברי' וכלכד
 שלא יאמר השכיבנו פי' דקאי אמתני' דר' טמעון בן יוחי
 דקודם עמוד השחר ומאוס דאין עתה זמן סכיבה אלא ס'
 סוף זמן סכיבה והער תקוני פי' דקאי אקוד' הכן החמה
 דסליק מיינה אבל קודם עמוד האחר יכול לומר השכיבנו
 וכן פסק ראביה ועוד כתב דוקא השכיבנו לא יאמר אבל
 מערב ערבוס ויאר עס כל הכרכות שהרי מוכרים מדת
 יום בלילה ומדת לילה ביום כדאיתא לקומן הני כלהו
 הלכת' ניהו כתיבי ליטמי דר' טמעו' בן יוחי דזי' קא דלילה
 עד שיכלה עמוד השחר כר' ג' וכליטמא בתרא דר' טמעון בן
 יוחי ומעלות השחר עד הכן החמה זמן קרית טמע דלילה
 ודיום דלילה על ידי הדחק ודיום לכתחלה ואס קרא קא
 דיום קודם עמוד השחר וקרית טמע דלילה אחר הכן החז'
 לא יבא ידי חובתו' אוכל קמעא ואיטן קמעא ומטמע
 מכאן דמטעה שהג' זמן קרי' טמע של לילה שאין לו לאכול
 סעודה עד שיקרא קרית טמע ויתפלל תפלת ערבית'
 הסומך גאולה של ערבית וכ"ס של שחרית דכתיב מומחרת
 הפסח יבאו בני ישראל וטוב ליהדר מלספר בין גאולת ער'
 ערבית ליח' מיהו רבינו עמרם כתב דמה שאנו אומרים

קדים בין גאולה של ערבית לתפלה של ערבית כדי לא
 לאשמועינן דלא בעינן למסוך גאולה של ערבית רק באו
 גאולה של שחרית לתפלה של שחרית כגאולה אריכותא
 דמי' ויראו עינינו ויח' פסוקים שאחר השכיבנו תקנו חכמי'
 בסביל סבתו כנסיות שלהם בשדות היו ותקנו חכמים יח'
 פסוקים נגד יח' ברכות וברכת יראו עינינו לאחריהם כדי
 שימתינו זה את זה ולא יטאר אחד יחידי ויסתכן ומעתה חס'
 חשיב כגאולה אריכותא ולא חשיב הפסקה כל יומי כזהרתי
 שלא לעשות מלאכה ולא לעסוק בתורה כשעמדתי ומטתי
 עד שקראתי קרית טמע כך פי' נרד' פי' דרסי ללמוד קודם
 תפלה דלקומן אחר רב המקדים וקאי ומטי ידיה ומברך ומ'
 ומתני' פריקי וקרי קרית טמע כי מטו קרית טמע כספן
 נדרוס ראשה ומרגלותיה זה לבסוף זה לדרוס מפני שהם
 שהפסיכה למזרח או במערב לכך דריך להסב דרך תפלינו ו
 לרמות אחרים ודוקא טימן עס אסתו מטוס בגאי כדמוכח
 קראי' אבא כמיון אומר מניין שלא יהא דבר חנוכך
 בינו וכין הקיר סנאמי ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ודוקא ד'
 דברים שאינן קבועין מפסיקין אבל דברים קבועים כ'
 בגון שלחן או תיבה שלפני שליח צבור אין מפסיקין וכן
 בימה שקורין אלהי' ברא' אין מפסקת וכן אדם אריך אין מפ'
 מפסיק בפני קצר כדאמרינן בפר' אלו כאמריין לענין ב'
 ברכת כהנים פשיטא אריכי בפני גזי לא מפסיק'
 טורפין לנתפלתו פי' ר' חננאל דזהו דוקא בבתי כנסיות
 שלהם שהיו בשדות ור' ינחק היה מחזיר אף בבתי כנסיות
 שלנו והיה מאריך בתפלתו עד שיבאו כולם ואס בתוך כך
 היה בא' שום אדם בבית הכנסת היה מעיין בספר עד שב'
 שומר תפלתו ג' לנו יט' להחזיר' אחזרי' בית הכנסת
 פי' כל פתחו בתי כנסיות היו למזרח ואחזריה למערב והיו
 והמתפלל אחזרי' בית הכנסת ואינו מחזיר פניו לבית הכנס'
 כראה כסופר במי שהצבור מתפללין לו וכל' דאדרב' כי
 מהדר לבי כנישתא מחזי כשתי רשויות שהקל מתפללין ל'
 למערב והוא מתפלל למזרח לכן כר' אחזרי' בית הכנסת מו'
 שהוא אחזרי' העס במזרח והעס ומסתחויס למערב ולהכי
 קאי דלא מהדר אפיה לבי כנישתא כו' ודוקא התם היו מת'
 מתפללין לצד מערב אבל אנו מתפללין לצד מזרח שאנו
 במערבו של ארץ ישראל סג' ויחפללו לה' דרך ארצ' וכמו
 שפי' להס לצד מערב כך תפרס לצד מזרח אבל איכא חד'
 וניהו לית לן בה דאס דרי טונא יודעין שבסביל המטני'
 הוא עובר ללכת לביתו וכך אי מתח' תפלין כבר שהוא ירא'
 שמים ואי איכא פתח אחר או בית הכנסת אחר לא יחטוניהו
 כי יאמרו הוא יכנס לפתח האחר או ילך לבית הכנסת אחר'
 עת רצון אלמי' יט' עת שהוא עת רצון בטעת מתפללין
 ואפי' יחיד המתפלל בביתו מחמת אונס טוב לו להמתין עד'
 שיתפלל צבור' טעור טני פתחוס יט' מפרס טעור טני
 פתחוס ממש טצריך ליכנס בבית הכנסת טעור ב' פתחוס
 ולא כר' דמזרח שהוא יושב בבה' מה לי סמוך מה לי אינו סמוך
 אלא הכי פי' שלא ינהר להתפלל מיד כשיבא לבית הכנסת
 אלא יטב מעט טעור ב' פתחוי' עד שתתישב דעתו עליו שלא
 תהא תפלתו כראת עליו כמשני' אסור לקרנת בתורה
 בסמיכה כדאמי' בירושלמי ר' יוחנן אקלע להנח' אתר' חזא'
 ההוא גברא דהני קרי' בסמיכה אמ' ליה אסור לך סג' ואתה
 יד ב

פה עמד עמדי ח"ל בעל כבוד חני והתיר לנ אכל מאר בני א
 אדם לא וכל טעם בתפלה ומשם רוקח ^{מהדר}
 אסיה וגרים החזיר פניו מן הצבור כדי שיוכל לכוון לבני ל
 לגרסתו וגרים בלחם והא דאזו בסנטה כיון שנפתח ספר ת
 תורה אסור לספר אפי' בדבר הלכה היכן בקול רם וכן מש
 ממשע לפון אסור לספר ח"כ שאפי' רב טמט שתורתו אומנותו
 ח"כ התם מיידי סהין עם עטרה בלא הוא ^{אפי' עטרות}
 ודיבון פ"ה שאין בני תרגום וצריך לקרות העברו ב פעמי
 ורי פי דמ"ה נקט עטרות ודיבון ולא טאר פסוקים כגון ר
 ראובן ושמעון משום דא"ב דאין בני תרגום ידוע צריך
 לקרות עליו תרגום ירושלמי או צריך לקרותו בפעמים ויו
 יותר טוב הוא לקרוא פנים שלישי בתרגומו מבלשון עברי
 יפלים פשוטיו כר דכל הסכוב מכיון שהתחיל
 לקרות הפרשה דהינו משבת המנוחה עד שבת הבאה נקרא
 עם הכבו ואל"ב דלעבי גט לא מקרי קמי שבת עד מריבועי
 נאילך ומנוה מן המוכח להשלימה בסבת קוד אכילה
 והכי איתא במדרש גנה ר' אהרן בניו אל תאכלו לחם בסבת
 עד שתגמרו כל הפרשה ^{וכת באור זרוע אני}
 דאיתי רבי יהודה חסיד שהיה קורא פנים מקרא ואחד תר
 תרגום בסבת קריאת התורה משום דבאותו ענין עסיק
 וכן כר' דמלתי תיסקנות את הפרשה יבאו ידי חובתך וב
 ובספר התרומה כתב מהפירוש מועיל יותר מן התרגום וכן
 הורו רבותי עכ"ל ^{כלי מיראה חברו בירושלמי מוקי}
 לה בחברו הר"ג אילן ואינו רגיל לבמרי כהדי אכסני דאתי
 לקצץ ^{לקרית טמט כותיקי מנוה מן המוכח לעמ}
 כותיקין מי שהיה יכול לבנו לקרות עם הכן החו ומהו אה
 הקרי וקרא אחר עמו האחר יבא כדפסקין לעיל הלכה כר"ג
 וכן אה אחר לקרו עד ב טענות יבא דהכי פסקין לקמן כר'
 יהושע ^{בתחלה אומ ה טעני תפתח ויס לחזר}
 טלח לומר שומע תפלה לא בתפלת יוצר ולא בתפלת ער
 ערבית דהואיל ולא קבעוהו אינו כגאולה אריכתא והיו הפ
 הפסק בין גאולה לתפלה ויס נלנעיס לומר כי עם ה אקר'
 מטעם זה ^{כל האוכל וטותה פי אביה דוקא מדי}
 דמאכר אבל מים מותר לשתות דבמים לא שייך לומר אחר
 סבתא ^{במחר תברך שתים לפניה ושתים לאחריה}
 בירושלמי מפרש דטבע ברכות הללו עד עם טבע ביום
 הללתך וברכת יראו עינינו לא קחטיב דלא נתקן אלא בר
 בדורות האחרונים ונסנס סכנה וכן ברכת ישתבח אינה
 מן המצוות שהיא לאחר פסוקי דזמרה עכ"ל
 אחת ארוכה ואחת קצרה פ"ה ארוכה אמת ואמונה קצרה ה
 השכיבנו ^{מקום שאמרנו להאריך כגון אמת ואמונה}
 לא יקצר לקצר כגון השכיבנו אינו ראוי להאריך ולא נהיר'
 לר"ת חרא דהשכיבנו נמוי ארוכה הרבה ומאריכו בה לפע
 לשעמים כגון אר יום הכף ושר"ת ארוכה וקצרה הכל קאי א
 אברכת אמת ואמונה כלומר בין יאריך בה בין יקצר בה ו
 וכן אשכחנא הנה אחת ארוכות ואחת נטאות ^{מקו שאמרנו}
 להאריך אבל ברכות ארוכות קאי לקצר ברכות קצרו כגון
 ברכת הסידות וברכת המזג שהן קצרות אינו ראוי להאריך
 לחתום בברוך וטלח לחתום ^{וקיימא לן}
 כרבנן יחא דאת לקמן סכבר נפטר באהבה רבה משמע
 דבשחרית אומ אהבה רבה שמואל לטעמיה כן ^{ופסק האל}
 החלשטי דים לומר בין בשחרית בין ערבית אהבת עולם

ומיהו אכן לא נהיוכן הכי אלא בשחרית אהבה רבה ובפ
 נכערבית אהבת עולם לאסוקי נפסקי מלוגתא ^{ההדר}
 סכבר נפטר באהבה רבה בירושלמי מש והוא סמנה על
 אתר פי' לאתך טלמד מיד באותו מקו ומשמע דאם השסוק
 בינתיים אחר קרית שמע צרי' לברך ברכת התורה וכן היה
 כוהנר"ה"אם לברך על כל פעם שהתחיל ללמוד דהני הסח
 דעת דומיא דסח בין תפלה לתפלה ^{ופסק ר' דדוקא אהבה}
 רבה דלא הני עיקר ברכה לברכות התורה אלא לקרית שמע
 ואתקן להכי כעיון סמנה על אתר ואם לא למד ועד לזנו פ
 פוטר אבל ברכה דאמר בחר בניו וברכת לעסוק בדברית
 תורה סנתקנו עיקר לברכת התורה היא פוטרת כל היום א
 אבל כשמטעים לעסוק בתורה צריך לברך ועל זה אנו סות
 סומכין שאין אנו לומדין מיד אחר ברכת אהבה רבה שאנו
 טרדיין והולכין כך בלא למוד עד חצי היום ואין להקטות מ
 מאי טנא ומספה שצריך לברך על כל סעודה ליטב בסכה ^{ההדר}
 ויל דשאני בני תלמוד תורה שאין מייאש דעתו דכל טעה א
 אדם חייב ללמוד דעתו והגית בו והיו כמו יוטב כל היום ול
 ולמוד אבל לאכילה בסכה ים טעה קבועה ואין להקטות ל
 לתה אין אנו מברכין ליטן בסכ דים לומר דברכה דאכילה
 פוטרת ח"כ טמא לא יטן והיו ברכה לכטלה שהרי אין בידו
 ליטן כל טעה שירצה והיה אומר הר"מ דכטאדס עומד ממ
 ממתני בלילה שחרית ללמוד תורה לא היה צריך לברך ב
 ברכת התורה משני סברת התורה על התמול שחרי פוטרת
 עד שחרית אחר ^{ובצפת נהגו לומר פסוקים דברכת כ}
 כהנים וגם אלנו דברים שאין להם טעור שהיא מטנה ואלנו
 דברים שאדם אוכל פירותיה שהיא בריית מפני הירושלמי
 דכעי שילמוד על אתר אך אין צריך כמו סכתתי ^{ההדר}
 הערב כא ר"י דברכת לעסוק והערב כא הכל ברכה אחת
 היא ויס לקרו והערב כא כרוך אתה ה המלמד תורה לעמו
 ישראל ולא גר ברוך אתה ה למדני חקיך שאין זה ברכה ו
 נהדויה על טעבר אלא לטון בקשה ^{פתח בדטכרא ואסי}
 בדחמרא פתח ואמי ברוך אתה ה ודעתו לומר שהכל נהיה
 בדבריו וכיון שהנ' למלך העולם נזכר שהוא יין ואמי בורא
 פרו הגשן ולקולא עכדיכן ולא נהדריוכן ליה ורי' פסק לחנ
 לתומרט שמחזירין אותו נהר"ו תאיבר' אומ' אס היה יודע
 שהוא יין ושעה בדבורו ואמי בורא פרו העץ תחת פרו הגשן
 דכתוך כדי דבור יכול לחזור בו וכן בחתימות יט אס טעה
 בין מקדס ישראל והזמנים ואמי מקדס הטבת וחזר בתוך כ
 כדי דבור יבא אחרי שהוא יודע בטוב שהוא יט ^{כשהנ'}
 כנרע באכנות תחלה וסוף וכן בהודאה וזקף כשמזכי הטס
 וצריך לחזור בזכרנו ומי כמוך וכתוב לחיים בספר חיים
 נהר"ו תאיברא פי' דאין מחזירין אותו מאותם דברי טלא
 פירט הספר בפירוש ובהיא ראיה לר' ברין וכן כתב אביה ד
 דאנו חוזר דקיימי לן פד במה מדליקין דיומים שאין להם
 קרבן מוסף טעה ולא הזכיר אין מחזירין אותו ^{הפ}
 ר' אליעזר אומ' האל הקדוש יבא כלומר הבא למלך אומרי
 לן סכך יבא בהאל הקדוש כמו במלך הקדו אבל לרב עדיף
 המלך הקדוש ומיהו דיעבד יבא אפי' לרב עיין לקמן סוף
 פירק אין עומדין והמיומני כתב טיש מקומות טנהגו טלא
 לחזרו וכלל דפשוטא דאין מחזירין אותו בזכרנו ומי כ
 כמוך וכתוב לחיים ובספר חיים ^{ההדר}
 חדרן עלך באימותי

קורא בתורה פ' קרי שמע אש כון לבן
 אשם שלא בדרך שמים לפניה וסתיס
 לאחריה וזכרונותיו מוכח מהאן דאין
 ברכות מעבדות .. מפני היראה ..
 מפני יראת אדם שהוא ירא תלפניו שהוא יתרגנו אבל מפני
 הכבוד לא נאמר לקמן ופ' דינמא ודברת כס ולא בתפלה פי
 שאין מסיבין בה מפני הכבוד אפי' בין ברכה לברכה ופסק
 ד' בשעיה דבמקום שאסור לספר בלשון חול אסור לספר א'
 אפי' בלשון הקדש וחכמים אמרי' בכל לשון אומ' ר' דהלב'
 כר' תחברו ולא תחבריו ועוד דרבנן סבירא להו כמאן ד'
 דאין אש לא השמיע לאונג ונא וכו' קייא לן לקמן .. אר'
 רב כחמן ובדלת דכל מה דאמר אי בלא דלת לא משמע מה
 ומה כצע בהארבתי .. שלא יחטוף בחית לא ומה בקריות
 החית ען יקרא' בחטף בלא שתח ואין זה כלו וזכרונותיו
 רב כחמן בר אחא אר' ובלבד שידגים בדלת .. על לבך
 בעמידה בירושלמי מפר' לאו דאי הנה יושב עומד אלא אש
 היה מהלך עומד ואף על גב דבית הילל אומר כל אדם קורא
 בדרך ומכל מקום מצוה תן המוכח לעמוד כשהוא מהלך
 שאינו כל כך מיושב ואינו יכול לכוון כשהוא מהלך כא'
 כאשר אש היה עומד .. וכן הלכה דמהלך בדרך מצוה
 לעמוד כשזקן ראשון לכד כרכא שהוא בתרא וכן איתא ב'
 בתנאי ר' יהודה כסע שמאל אר' אסור לקבל עליו שם
 שמים כשהוא מהלך אלא יעמד ויקרא ויבטניע לואהבת ל'
 ילך לנ' .. ומטיב שלום לכל אדם אפי' אינו נכבד וכן
 הלכה וכן פוסק ר' מנחם דר' מאיר נר' יהודה הלכה כר' יהו'
 יהודה דאין אפי' באמצע מטיב מפני הכבוד נאש כן כר'
 לאביה שמונת קדים וקדושה באמצע קרית שמע דא'
 דאין לך מפני הכבוד יותר מזה אבל בתפלה אסור לענות
 דמשמע לי לקמן שרק אין עומדין בין גאולה לתפלה אין
 לענות ונא בתפלה עומה ומי שהתפלל ונאליח עבור מניע
 למודים ישמה למורי' אבל לא יאמר מודים ודוקא כשעומד
 בארבע ברכה אבל בסוף הברכה לא משני דרואה ככונה
 בסביל הברכה ואין כורעין רק באותם שתקנו חכמים
 ורית היה רגיל שהיה מתתין בענוה שלא כדי לומר קדיש
 וקדושה עם הזבור וסובר אפי' שהא כדי לגמור את כולה א'
 אינו חוזר לראש והאלבסי חולק לקמן שרק מי שמע'
 ופנה להקבין יקנה ידיו כזמר' כר' לראביה כגון שלא הסיח
 דעתו אך נתלכלכו ידיו בעוט .. הנו מילי בקרית שמע
 אבל בתפלה בעי להדגרי ונר' לר' דלא גר' לה דמאי שנא ר'
 קיי' שמע ותפלה כמו כן יש לירא שמא יעבור זמן תפלה
 והיא דאמר ר' אכל לתפלה ד' מילין פיר' הקונ' דאש יש לפניה
 תך ד' מילין מין יתתן שם כדי להתפלל עתה במתן'
 בריך להתיז זיין של תכרנו שלא יהא משמע תפסקו על מנת
 לקבל סכר .. וכורסין שמע כלומר היו מדביקין
 ולא היו מספיקין בין אחד לאהבת וצריך להאריך באחד ו'
 ולהפסיק בין קבלת שמים לרכיש דפסוק שני לשון בואה
 הוא .. רחץ לילה ראשונה במסכת שמחות פי' דאיתא
 בירושלמי אבל אסור ברחיבה דוקא של תענוב אבל רחובה
 שאינה של תענוב מותר כראי' ווי שיש לו חטון כו' עין ב'
 במסכת שמחות .. והלכה כתיק' ואצ"ג דאלו כל מקום
 סמכה ר' במסכה הלכה במוות .. מיהו כיון שבגד שגס
 אין אנו מכונין היטב גס חתן יש לו לקרית דאדרב' כך נר'

כיהרא אש לא יקרא .. או דלמ' הכאה קבל מניה יהי
 ליסנא משמע דמיוירי בתעניות טקבל עליו אבל בתעניות
 הכתוב לא .. טועם ואין בכך כלום פ' ר' ח' סחחר
 ופולט דלא חטיב הכאה מן הטעיהמה אבל בולע לא אשילג
 בשאר תעניות ומכאן יש לפסוק דאדם טועם דבר ופולט
 אינו צריך לברך שאינו בהנה .. במוטבס לפתחו וכן
 הלכה אבל באקראי בעלמ' מותר .. מנח תפילי ומצלי'
 מכאן משמע שמותר להניח תפילין בין גאולה לתפלה וכן
 בטלית מניח אדם בין גאולה לתפלה וכן מצונו סר' בר' י'
 יהודה שלח אחר טליתו ושהא שליח וכבר קרא קרית
 שמע בברכותיה ונתעטף וצמר שמחה עשרה והביא ר' היה
 מהכא ומי' יש לחלק בין תפילין לטלית דעיקר קרית שמע
 ותפלה טיובי בתפילין כדאמ' בסמוך כאלו מעיד עדו' סקר
 בעצמו שהוא קורא והיו לטוטפות בין עיניך והיו לאות על
 ירך ואין לו ותפלה נמי כדאמ' קרי קרי' שמע ומתפלל חוהי
 קבלת עול מלכות שמים שלמה אבל ציצית שאין בה חובה
 שאש יש לו טלית חייב ואש אין לו טלית פטור ויכול לקרית
 בלא ציצית ודאי הוי הפסקה נהר' משה תקי' אומר דאינו
 רואה מכאן שמוציאו למימדי דהניח תפילין בלא ברכה
 ולאחר תפלת יח משמע בהן וברך עליהן ובהכיסוי
 בגס מותר להתעטף בטלית בעת סידוי מטונפות ואחר כך
 יתמטע בטליתו ומברך .. פרק ב'

מי שמתו

וחלופיה טכך דרך שמתחלפי
 לפי שהכל חפצים לזכות בני
 טלפני המטה יכנסו בו כסת
 כשתג' המטה אצלם ושלאחר
 המטה כשאננו כבר וה' רמ' טלפני המטה צורך בהן פשו'
 פטורין אין צורך בהן חייבין אלו ואלו פטורים מן התפלה
 דלאו דאורייתא היא אבל בקרית שמע ותפילי' שהם דאוריית'
 חייבים .. ורישא דקתני מי שמתו מוטל לפניו דש'
 דפטור מקרית שמע ותפילין כל טכך דפטור מתפלה וכן מ'
 משום כגמרא דפטור מתפלה עכ' .. ואינו מברך רמ'
 פי ואינו צריך לברך משמע דאש רצה לברך הרשות בידו
 ור' פי' דאסור לברך וכן קאמר בירושלמי אש רצה להחמיר
 אין שומעין לו וגם אחרים טכרכו אין אבלים עובין אח'
 אחריהם אין מפני כבודו של מת או מפני שאין לו כדי ס'
 טיטא מטאן .. פי' מבעיא ליה אמאי אין שומעין לו או מפני
 כבוד המת או מפני שאין לו מי טיטא מטאן וכא' להיכ' דיש
 לו מי טיטא מטאן דאש תימא מפני כבודו של מת אסור ..
 ואש תימא מפני שאין לו כדי טיטא מטאן הרי יש לו וכתב'
 ראביה' במסכת שמחות כיון דלא אפטיטא על זה סמכו סת'
 שמתפללין והולכין לבית הכנסת במקום שיש קרובין סת'
 שמתעסקין בו כיון שמוטל עליו לקברו כמו שמוטל
 לפניו דמי אפי' אש הוא בבית אחר והיה אפכא אש מוטל לפ'
 לפניו ואף עליו לקברו דלא נהיג אבינות אש אדם שאינו
 יכול לקבור מתו כגון אדם שמת בבית האסורי ואין המוטל
 מיטחו לקברו אין חייבין לכהוג אבינות ואוכל בשר גס א'
 אין דין אכילת חל עליו עד שיתיאש מלעסוק בקבורתו
 פשס הוא קבורתו אבל הכא בכל יום הוא בא לפדותו

והכי תניא במסכת שחיטת טימא... ונתעשה באחיותו של רבינו תם טכטריה ו
 מתאבלין עליו... ונתעשה באחיותו של רבינו תם טכטריה ו
 בטבת והודיעוהו בעיר אחרת ביוצאי סבת ואכל בסר וס
 ונתה יין ואמר כיון שיט לה בעל מחייב בקבורה אינו א
 אסור ואפשר גם אם היה בעיר היה מקל מחיותו הטעם ע
 עיין במסכת שחיטת... דסקיא של עור אמרינן
 בירושלמי דסקיא מלאה ספרים או שהיו בה עצמות של מ
 מת דמי זה משילין לאחריו ויוכב אבל אם היה מתירא וז
 וצריך לרכוב על הסוס ולרוץ ומתיר לרכוב עליהם וכתם
 שמחות פירשתי במתניתין... קטנים פטורין מקרית
 טמע פירש הקונדרם אשילו קטן שהגיע לחנוך ולרבינו ת
 תם כראיה דקטן שהגיע לחנוך חייב בקרית טמע ותפילין
 דהא אמרינן פרוק לולב הגזול קטן הודע לשמר תפילין א
 אבינו לוקח לו תפילין והינו שהגיע לחנוך ואז התם יודע ל
 לדבר אבינו מלמדו תורה ופסוק ראשון של קרי טמע ומסתמ
 הינו כדי שידע לקרית קרית טמע כשיגיע לחנוך ומתניתין
 דהכא דפטרה קטנים מקרית טמע ותפילין הינו קטנים פ
 שלא הגיעו לחנוך וצריכים אנו לפרש דחייבין דסיפא קאי
 אנשים ועבדים לחנוך אבל קטנים פטורין מן הכל הנחיל ו
 ולא הגיעו לחנוך ומשום דסיפא קטקטנים כהדי נשים וע
 ועבדים אף על פי שבסיפא אינם סנין סכך דרך התכא ל
 למנות קטנים עם נשים ועבדים כגון נשים ועבדים וקט
 וקטנים פטורים מן הסכה... ונשים חייבות בקדוש
 הינו אף על פי דמצינן עשה שהזמן גרמא כו' פירש רבינו
 תם דמן התורה אין צריך סיקר עם על היין דאטו יין כתוב ב
 בתורה והא דדרשינן זכרנו על היין אשמכתא בעלמא הוא
 והא דאמר בכזיר מין וסכר זיר לאסור יין משנה כיון דר
 הרשות נפריך מאי טיבה קדוש והכרלה מושב ועומד מהר
 סיני הוא נפירש ר"ת בתמיה וכו' מושב מהר סיני הוא דאז
 דאצטרך קרא למעוטי אלא ודאי יין מדרבנן הוא אבל טמ
 טמיעת קדוש הוי דאורייתא... גרסי נשים חייבות
 בכרית המזון דאורייתא או דרבנן כפיקא מיהו להוציא אח
 אחרים ידי חובתן... פה משום דכתיב על הארץ הטובה אשר
 נתן לנו ונשים לא נטלו חלק בארץ ואי משום בני בלפחד
 לא נטלו כי אם חלק אביהן... ולפי זה כהנים ולוים פטורים
 ובלבנותא היא בתוספתא אמר ר' יוסי ר' מאיר היה אומר הכ
 הכהנים הוי מביאין ולא קורין לשו טלו חלק בארץ...
 ואני אומ' מביאין וקורין כשם שנטלו לויס כך נטלו כהני
 בפרה תגרש ור' מאיר ור' יוסי הלכה כר' יוסי...
 ר' יהושע בן לוי סבר אין יחיד כו' רב הונא אומר יחיד המ
 המתפלל עם הבור אומר קדושה הלכך אם לא נמר עד ט
 שלא הגיע שליח צבור לקדוש לית לן בה אבל מודים אשפי
 שהיחיד אינו אומר מודים אם לא יטוח כראיה כנספר בני ס
 שהצבור משתחוים לו... ורבינו תם היה רגיל כשהיה מתפלל
 ביחיד והחזן היה מניע למודים היה כורע עם החזן בלא א
 אמירה ודוקא באמצע ברכה אבל בסוף ברכה אומר לקיין
 טאסור לשחות בסוף ברכה אלא באבות והודאות ומיהו לכ
 לפתילה אין לעשות כן כדמשמע הכא ור' יהושע בן לוי ס
 סובר אין היחיד אומר קדוש וכן הלכה ומיהו יחיד המתפלל
 יכול הוא להתחיל עם החזן תפלה ולומר כל קדושה עמו מ
 מטלטל כמו שהוא אומר נקדש את שמך כו' עד סוף כשליח צב
 צבור דאין זה קרי הפסקה וגם אין זה קרי יחיד וכתב ר

רמי דאדם המתפלל וסומע קדוש או ברכו אינו יכול להסי'
 ולענות אלא יסתפק מעט ולא שומע בעונה דאי שומע סב
 בעונה אם כן הוי הפסקה אי שתיק וז"ל נהגו לסתוק ולטמי
 ולשמוע... בירושלמי דתפלת השחר קחל לא התפלל סחריה
 ומאז צבור מתפללי מוסף אם יודע שיכול להתחיל ולבגו
 קדוש סיניע שליח צבור כדי לענות אחריו חזן יתפלל ואם
 לאו חל יתפלל... באזה חזן תרי אומריו פלוגי חד אמר בא
 באזמן של האל הקדוש וחד אמר באזמן של טמע תפלה ולא פ
 פלוגי כאן בטבת באזמן של האל הקדוש בחול באזמן של טמ
 טומע תפלה לכך יס לזהר לענות חזן בהאל הקדוש ובטמ
 ובטומע תפלה יותר מאשר ברכות ומשמע מתוך הירושל'
 שהיו אומרים טמנה עטרה ברכות כמוהו כמו בראש חדש
 או בחול היוצא ומיהו אנו סומכין להנח דקאין כפ תפלת
 השחר דקאמר תמינו שרי תקון תפסרי לא תקון ומה טאנו א
 אומרים עכנו בין גזאל לרזא לא קסה מדי אחרי טאינו ו
 אלא לשליח צבור אבל יחיד כוללה בטומע תפלה ועוד דב
 דבתפסותא איתא בהדיא כמכתבנו דקאמר ימיוס שיט כהן
 קרבן מוסף כגון ראש חרט וחול המועד ערבית שחריית ומ
 ומנחה מתפלל טמנה עטרה ואז מצינן המוארע בעבודה
 ואם לא אמר מחזירין איתו וכמוסף מתפלל טבע ואומר קד
 קדושת היום באמצע... לעיל רב חסדא אמר הרגור לאו
 כרבנן דמי פסק ר"ח כרב חסדא מדמתברי רב אדא מרי ו
 ור' אליעזר למלתיה ולא יבא אדם בק"ט בהרהור...
 ור' יוחנן אמר ולווי יתפלל אדם כו' כראיה דכר יוחנן ק"ל ו
 ודוקא בספק התפלל אבל ודאי התפלל לא דמתתו לא פליג
 אהא דר' יהודה א"ר שמואל היה מתפלל וזכר סכר התפל'
 פוסקי... כל דבר שבקדושה לא יהא שחות מעטרה...
 תניא במסכת סוסיס קדוש טכניזר אור ובסדר קדושה א
 אשי יחיד אומר ומשני שהו כסודר אבל כערינך ונקדש אין
 אומרים בשחות מעטרה... מהו לשטוק באזן יהא
 כו' ומסקי דלא פסיק... ופסק ר' דלא יתחיל אלא אם כן
 יודע שיכול לבגו עד שלא יגיע ט"ז ליהא טמיה רבא דלא
 גרע מקדוש מוודים וכתב רמי כדפי לעיל ומיהו באליה כ
 כגור עונה כך פסק אביה... כחלתא סבי דכלהו לקולא
 כר יהודה בדברי תורה כר' יאשיה בכלאים דאמר אינו חייב
 עד שיזרע חטה וטעורה וחרצן בתשולת יד דהונו להו כלאי
 זרעים וכלאי הכרס כחת כר' אלעאי בראשית הגז דאינו ו
 כותב אלא בארץ ובחולין יליף טעמיה פ' הזרוע...
 השיב רבי תם דאסור לטכול ביכ כדי להתפלל כנקוין דהא
 דאמר רב יוסף דטובל כל היום הינו למאן דאמר טכילה בז
 בזמנה משנה אבל הכא אפשר מאתמול דהא תק דר' יוסי סו
 סובר מן המנחה ולמעלה אינו יכול לטכול הנחיל ואינו צו
 צורך תפלה משהיו ליה עד למחר ועד הימנחה כמי לא שרי
 אלא לבעל קרי ואכן דנהיננן בכל המנה כין בתפלה כין
 בדברי תורה כר' יהודה כן בצירא לדיק אינו מנחה וחד
 דק"ל דטכילה בזמנה אינה מנחה... אלא דכנלי עלמא
 חוזר לראש והוא הדין דהנה מצי לאוקומי דכנלי עלמא אין
 חוזר לראש ומדלא תוקי לה הכי טמע מינה דהלכה חוזר ל
 לראש וכך לקמן אמר ר' אבהו חוזר לראש ותימ' דבמסכת ר
 ראש המנה אמר יוחנן טמע טעם תפילות בתעם טעיות כי
 ביום יבא אלמא דתקיעו מצטרבות א"ב דהא כדי לענות
 כלס וכך במגילה כמי א"ל רב אין הלכה כה"ד חוזר לראש

ונפסי טכבלע בן ומאום והוי כמו זואה הדבוקה בסנדלג
 ולראביה כראה להחיר דהא מכוסות הן ולא עדיף מצואה
 בעטמית ולא דמי לצואה שבסנדלג **ספר תורה**
 עושה לו מחיבה עסרה ואם לאו לא ישמש **והה בחומשים**
 טלגן אכל שאר ספרים דיו בכסוי בעלמא **אמר**
 בירושלמי לא יסב אדם על ספסל **ספר תורה נתון עליה**
 ואם היה נתון על גבי דבר אחר מותר רב הונא אמר טפח
 ר' ירמיה בשם ר' זירא אמ' כל סהן **אמר ר' ירמיה**
 בשם רב חסדא עומד אדם סנגד בית הכסא וקורא קריית ו
 שמוע ומש' לה בבית הכסא שאין בו צואה **כשאלתי**
 על בני אדם שיש להם ספסל נקיב בחדרם אם מותר לק
 לקרית קריית שמוע סנגדו והתירתי להם והבאתי ראיה מכאן
 כיון שאין בו צואה על הנקב וגם אין גרף אם סתת הנקב
 ועוד מהנקב תמיד בדף מכוסה **יד**

חדרן עלך בני שבתו

תפלת השחר

עבר ויומו בטל קד
 קרבנו ונגמר לה מז
 מזבח ונסכים דבר
 יום ביומו והיבא ס

סאחר עד סעברו כ' תפלות כגון טעה ולא התפלל ערבית י
 והמתין עד המנחה וכן משחרי עד ערבית בהא לא אטבחן
 סיחבו חמטים לחזור ולהתפלל וכן אם טעה ולא התפלל ת
 תפלת מנסף אינו חוזר ומתפלל תפלת ערבי סתים דהיאך
 יקרא בהקדמת הקרבנות וכבר עבר זמן הקרבנות מוסף
 טעה ולא התפלל תפלת המנחה בערב סבת ומתפלל
 ערבית של סבת סתים **טכח** ולא התפלל מנחה בסבת מת
 מתפלל ערבית סתים של חול במוצאי סבת ומבדיל בראש
 בראשונה **כת האלפסו** וזה לשוננו אם לא הבדיל בראשונה
 והבדיל בסניה טניה עלתה לו ראשונה לא עלת לו דאבעי
 ליה לאקדומי תפלה של טעתא ברישא דהיא חובה וכיון ד
 דלא אבדיל ברישא ואבדיל בהתיריחא גלי בדעתיה דהך ו
 בתיריחא היא חובת טעתה הלכך בעי למחד ולכלוי זמ
 זמנא אחריתו כדי להקדים חובת טעתיה ברישא ואי אבד
 אבדיל בתיריחא אף על גב דלא אבעי ליה למעבד הכי לא
 מחויב לאהדורי **ואי** לא אבדיל אשילו בחד מנחה לא מה
 מהדרין ליה דתניא טעה ולא הזכיר הבדלה בחנון הדעת
 אין מחזירין אותו משני סיכול לאמרה על הכוס **עכל** א
 אלמ' מדסירט הלכך בעי למחד ולכלוי זמנא אחריתו כ
 כדי לאקדומי חובת תפלה באעתה ברישא מלסון זה מדק
 מדקדק הר"ז דפליג האלפס על מה טכתב הר"ר יהודה דא
 דאם טעה ולא הזכיר ראש חדש במנחה לא יתפלל עוד כל
 בלילה במוצאי ראש חדש טהרו לא יזכיר עוד דראש חדש
 טכבר עבר ויח ברכות דמנחה כבר התפלל ואם כן אינו
 מרניח כלום **והה** במנחה בסבת אם התפלל בסבת כל יח
 וטכח מלהזכיר של סבת דלא יתפלל ערבית סתים אכל א
 אם נזכר כיום חוזר ומתפלל ומזכיר של סבת **והמיווני**
 כת יחיד טטעה בערב סבת ולא התפלל אתה קדמת כיון ט
 טטוע משליח כבר מן אבות בדברו מתחלה ועד סוף י
 יבא ידי חובתו **והכי** אמ' רב נטרונאי גאון **לשון**
 התוספת דהא צרי להזכי במוסף קרבן מוסף דתני בקרא **יד**

נסירים השך תקיזי דהכא גבי מהלך במבואות המטונסות ו
 אם טהא כרי לגמור את כלה חוזר לראש מטוס דגברא דלא
 חוי הוא כדאמרין לעיל גבי תפלה ומיס שותתן על ברכ
 ברכיו אבל בתקיעות דראש הסכה והלל ומגילה התם מיידי
 דגברא חוי **האלפס** פסק כרב הונא מדשריק תל
 תלמודא תניה פק אמר להם הממונה **ואם** כן מותר לק
 לקרן קרית שמוע כטיס זואה תחת בגדינו על כסות **ורבי**
 חננאל פסק כרב חסדא דסבורא ליה כל עצמותי תאמרנה
 כן **גרסינן** בירושלמי דשריקן ד' אילא נחבריו הו
 יתבי קמי סוכנוקא ברמא אמרו מהו מומר וילי דאוריית
 איז להו יוכיון דאי הוה ימנא הוין חמיון קומיני ברס כ
 כדן אסור משמע דבתקנס טראוי לראות את הערוה אין ו
 מועיל העלמת עין **לית** הלכתא כי האי מתניתין
 דלעיל **דאמר** זואת כלביס נחזיריט כשאין בהן עורות א
 אבל זואת אדם לא שיק לחלק וככל ענין אסור והתוספו
 נמצאו אם יש לומר דזואת תרכנוליס מותרת בכל ענין כ
 כיון זואת בהמה מדלא הזכר זואת תרכנולין בהך מתני
 או שמה לכך לא הזכרו משום דיש לאסור זואת תרכנוליס
 אשילו אין בהם עורות ואשילו נאסור זה דוקא כלול תרכנ
 תרכנולין שיש סס סרחון אכל כסנוליס בבית ואין סס כ
 כי אם מעט שמה מותר **ובירושלמי** פירט באדומי דוקא
 יש לחוש ולא ידענא פירט אדומיט **ועוד** קאמר התם מר
 מרחיקין מן גללי בהמה ארבע אמות ר' שלמה אנוה וכלכד
 של חומר **ריח** רע שאין לו עיקר כמו הפחה וס
 משרש דתני כסאות טלנו טהס בעומק אם יש בהן מחיבה
 המסקת הוי כמו ריח רע שאין לו עיקר וכמו בתי דפרסאי
 דלקמן **חייטין** שמה יטכה בהם זאמר בבית ה
 הכסא אבל בבית שאין דרך לשנות סס מותר להסתין בהן
 ולא חייטין שמה יפוח בהם **יהא** דתנן לקמן לא יסתין כ
 בהז אפי' בבית הכסא ערואי היכו כסאותן בידו דחייטין
 שמה ישפספ הכובות אם ישלו מים על דגליו או אם יצנ ו
 באמה מכהו משמע דאסור לשנות בגדוליס כשתשליק בר
 בראשו אבל להסתין מותר **הרב** ר' יוסי גרוס
 והתניא היה יאן במטה ואשתו כדנן לא יחזיר סכני ויקרא א
 אלא אם כן טלית משסקת בינו לביתה **גוי** שרוס
 אסור לקרית קרית שמוע סנגדו **וה"כ** אמ' הכא בתלמודא
 טעה באשה ערוה אפי' באשתו **פי'** טפח סדרכה
 לכסות **וכן** סוק וקול באשה ערוה **נפי'** רב האי גאון דכל
 הוי לגמן קרית שמוע וכתב ה"ס הלכך אסור לומר דבר טכ
 טכדוש בשמיעת קול זמר של אשה וכעונותינו כן הגויט
 אנו יטכס ועת לעשות לה הפרו תורתך הלכך אין אנו נו
 כזהרוס מללמוד בשמיעת קול סור של אשה ארמאית **וכן**
 פסק בהלכות גדולו **וכן** פי רבי חננאל כדברי רב יהודה
 גאון **וכתב** ראביה כל דכריס אלנו טהזכרנו לערוה דוקא
 ביבר שאין הגלות להגלות אבל בתולה הרגילה בגלוי טע
 השער לא חייטין דליכא הרהור **גרף** ועביט
 סניהס כלי חרס הד אלא של רעי קרוי גרף ושל מי רגליס
 קרוי עביט אסור לקרית קרית שמוע סנגדו **הואיל** ומינוחי
 לכך אף על פי שאי בתוכו כלום ואפי' רביעית מים אסור
 דלא מהני להו אבל כלי דלא כלע בגון כלי זכוכית אסור
 דסרי וכלכד טיטיל בהס רביעית מים **מרחיקין**
 ד' אמות וקורא אשילו כשאין על פיני יס שאתרו מרחיקין מן

וזה לא טיף בלילה וגם ראיין כאן אלא שבע ברכות של
 שבת ולא כתקנו אלא משום ונטלמה פריס שפתינו נהיבא ד
 דעבר זמן אין בה תשלומים ולכך אמרינן עבר יומנו בטל
 קרבנו אבל שאר תפלות דרחמי כיהו ולואי שיתפלל אדם
 כל היום כלו ואין כאן משום עבר יומנו בטל קרבנו עכ
 ב בחירתא במסקת עדיות .. דעבד כמד עבד איהא
 סמכינן דלפעמי אנו מתפללי תפלת המנחה אחר פלב המנחה
 כרבנן ולפעמי אנו מתפללין תפלת ערבית מיד אחר פלב
 המנחה כר יהודה דאזי מפלב המנחה ואילך לילה היא
 ויש מהנדרין בדבר משום דנראה כצרי חומרי דעתין
 אהרדי וכתב ראביה דסמכינן אדרב דצלי של שבת ב
 בערב שבת מתפלל של שבת בערב שבת כו'
 ויהי מקבל עליו שבת ומבטל יום הוא דאלו בפר' במה תד
 מדליקין ובלבד שלא יקדים ולא יאחר גבי הדלקת הנר אין
 זה הקדמה כיון שהיה מקבל עליו שבת באותה שעה אבל ה
 התם מיירי שלא קבל עליו שבת מיד פי' רבינו ברכיה מכ
 מניקולא דבפ' תפלת השחר משניע דהא דרב צלי של שבת
 בערב שבת הינו ב' שעה ורביע קודם הלילה והיכונן פלב ה
 המנחה .. מתפלל אדם של מוצאי שבת כו' וכגון שיש לו
 צורך מצוה לעשו במוצאי שבת כגון לימול תינוק או כיוצ'
 בו ולא יהיה לו יין להבדלה אם לא יקדם כי בחנם פטישא
 שאין לתרה .. כבר שנייה עליו חובה מיהו בחנם אין
 לבטלה אם לא משני טום מצוה עוברת או טרא המיוניה ש
 פ' דשבת דלא מטריחינן ליה שהרי יעקב תקנה וגם היא כ
 כנגד הקטרת אברי' נשדרי' שכתרי' כל הלילה וכמו שהם לא
 מעכבו כפרה איהי כתי' לא מעכבא ומצוה בעלמא יפ' בה ..
 ובסדר רב עמרם יש הלכך תקנו קדוש בין גאולה לתפלה
 להודיע דרשות היא ..
 ומכאן תראה שהניע זמנה וקדימנה כדי שלא יהא נקרא פו
 כושע גם עליה ואחר כך של מושפי' הואיל ואחר זמנה איכנו
 עובר דהא אמרי רבנן ושל מוספין כל היום ..
 הלכה מתפלל של מנחה ואחר כך של מוספין .. מכאן יש ל
 לומר ביום כסוד להתפלל תפלת המוספין קודם שם שעות
 נומחה נומיהו אם אחר שם שעות נומחה בזה אומרה ה
 הינושלמי דאם יש שהות להתפלל שתיהן מוסף קודם וב
 ובתלמודא דידן לא משמע כן וראביה כתב דאם התפלל
 בצבור כסוד תפלת המוספין בעזרתה אין משסיקין ..
 כיון שהניע זמן המנחה והיכונן מנחה קטנה ט' שעות נומחה
 ולית הלכתא כו' ואין צריך להפסיק אם יש שהות ביום
 להתפלל .. רגיל לומר תחנונים כגון אלהי כבוד שאנו
 אומרים בעמידה אחר תפלה אבל אינו רגיל כו' הרי שייס
 תפלתו וכן הלכה פי' בה' דדוקא ביחוד אבל בצבור אינו
 חייב ומשני שמועצה מטליח צבור והוא הדין לכל דבר שם
 שמחזירין אותו או הדר שומע משי טליח צבור מראש ועד
 סוף כצויה מיהו צריך לרקדק משי החזן על כל אות ואות של
 תפלה ואף על פי שהא בקו דהאז' בראש המנה כסם שמו
 שמוציא את שאינו בקו כך מוציא את הבקי' ואף על גב
 דאזי התם לא שטר ר'ג אלא עש' שבעדות משום דאינו וט
 וטרידי אבל טעה לא יש לומר דהיכונן היכא שלא התפלל כ
 כלל אבל היכא שהתפלל כבר לא חשבינן ליה כאלו לא הת
 התפלל כלל ויה' ס' פסק דוקא שכח להזכיר ראש חרם אבל
 שכח ברכה שלמה מחזירין אותו ואין יוצא במשיעתו משם

ועד כמה זמנה להתפלל עד פרסה ולא לאחר שהלך פרס
 פרסה אבל עבר פרסה לא טכא במים ולא טכא ביבשה הוי
 מעות לא יוכל לתקן .. ובה' ג' מפר' עד כמה יבהש לילך
 טיהא צריך להתפלל עד פרסה אבל פחות לא יתפלל ..
 הלכה כר יהודה ויש ספרי דנרסין אין הלכה כר יהודה ד
 דאזי משום ר' אלעזר וכן פי' רבינו חננאל ולכך מצלינן מו
 מוסף בין ביחוד בין ברבים .. ורב שעתא אזי
 מהלך וקיימ' לן כרב שפת ומיהו בתוספות פסק הדר' גוסף
 כרב חסדא וכן האלפסי פירשדרב חסדא עדיפא ליה ט'
 הלכה כר' שלא וירד למטה ואשי' טלח במקום
 שכנה ואשי' במהלך מתפלל ואינו צריך להחזיר פניו כג' י
 ויושלם .. תלפיות שכל שית פנים טס ובהך שמשעתא
 קיימא לן וכן מסיק בר' לא יחפור אותן דקיימיתן לנשוכ'
 כו' ולא כהני אמוראי דלעיל ר'ל' דפליגי או שכינה במזרח
 או במערב ועכשו' אכן למערבא דארץ ישראל על כן אנו
 פנינן למזרח .. ומסק' גאולה לתפלה עדיף מלהתפלל
 מעומד פסקו בה' דהלכה כר' שמעון בין אלעזר ומשמע ד
 דיה ברכות מותר להתפלל בדרך במהלך ואי להקשות מוא
 טכא מהכיכנו דאסיקא לעיל דמעומד דוקא ויש לומר דם
 דשאנו הכיכנו שהיא קצרה ואי' כאן בטול דרך כל כך ..
 ועוד פי' הר"ם מאי ברא כי הדר לביתיה מתפלל מעומד ..
 ורבי חננאל פסיק באבונה דמחנאל ולנו ומיהו מדקאז' רב
 אזי לא חזינן לרבנן קטיטו דקא עבדי הכי משמע דאין ה
 הלכה כמותן .. אין מחזירין אותו רבינו יצחק דכל
 היכא דאזי אין מחזירין אותו כגון על הכיסוס דחכמה וד'
 נדפריס ויעלה ויבא דראש חדש ועכנו וכיוצא בהן דלא
 מבציא אם עקר רגליו דאין מחזירין אותו אלא כיון שסייס
 אותה ברכה אשי' לא התחיל בברכה שלאחריה אינו חוזר לר'
 לראש ברכה לבטלה היא אם יחזור כלל ומיהו העיר רבינו
 יצחק טראה רבי' תם שחזר אשי' התחיל בברכה שלאחריה
 ויהי אומר דכל מקום שאמרנו חכמים אין מחזירין אותו הי
 היכא היכא דעקר רגליו שסייס כל תפלתו אבל היכא דלא ע'
 עקר רגליו לעולם חוזר ולדברי רבי' תם אם שייס מנדים
 בלא על הנסיס חוזר לעבודה דהא אמ' לקמן טעה כג' אח
 אחרונות חוזר לעבודה ורבינו אלחנן היה פוסק דכל
 היכא דלא פתח בברכה שלאחריה אותה ברכה מיהא חוזר
 דאטכחן לקמן פ' שאכלנו דביעלה ויבא דר' ח' דברכת הת
 המזון כיון שלא פתח ב'טו' והמעי' תקנו ברכה חדשה א'פ'
 טאש פתח בהטוב והמטיב אין מחזירין אותו ..
 ורבי יצחק דחה הראיה דשאני התם דברכת המזון דהטוב
 והמטיב לאו דאוריית' ואין דומה טס השפקה כל כך אבל אם
 יחזירוהו אותה ברכה בדבר שאין לו לחזור הוי הפסקה ב'
 באומצע תפלה וראביה פסק כרבי אלחנן וכת' דאינו חוזר
 לכתחלה בעבודה אלא אורי' יעלה ויבא ומסייס ותחזנה עכ'
 .. אזי אביי הלכך מעומד משני כבוד טכינה הואיל והוא
 מקבל פני טכינה ה' רשי' פועלי' אמת שפעולתם אמת
 פי' שאינו מטינן סדרן וללכנה אזי הקבה שתתחדש בכל
 חדש עטרת תפארת לעמוסי בטן סימן הוא להם טאף הס'
 טמונטיס לה עתידים להתחד' כבודלתם כמותה .. ורי' גרי'
 פועל אמת שפעולתו אמת פי' הקבה כדון ובאמת מעטה ו'
 ולהכי אמי' בחר הכי וללכנה אמי' שתתחדש כו' ..
 וזרין ערך תפלת השחר ..

אין עומדין

נרבען עבדי כותבי
 נכותיה קיימין לך ולכך
 אין להתפלל מתוך ק
 קלות ראש ושחוק אלא
 מתוך כבוד ראש וס

והנחה של מצוה כגון שמשק בדברי תורה ולכך נהגו לומר
 פסוקי דזמרה ואשרי קודם כלילא מנלן דאסור כו'
 אומה רבינו תם דלאו הינו עטריה מתעב ומשמימי בני אדם
 בראש דבסו סוטה תפיר לא טעו אלא של ורד והדס אבל של
 קניס מותר ומי תניח עטריה של קניס בראשו אלא הינו ט
 טלמא בעין סיפה נראש כל אדם דקאת לאו דוקא אלא לת
 למעלה מראשו ועוד פי רבינו תם דלכלות וחתכים דוקא א
 אסא עטרת אבל שאר צברי וכו' לא .. היה כורע אחד
 תפלתו אבל בתפלה אין לקמן הכורע על כל ברכה וברכ
 הרי זה מנוכה א"ל כל ברכה תחלה וסוף כל ברכה

אבל באמצע מותר וראיה למנהגנו שאנו שומחין בראש הש
 השנה בזכרנו ובכך תן סחודך וכו' ושמוך לחתימה
 וזקפין וכן כשמגיעין לפסוקים שאינן תחנונים
 אס כא לומר אחר תפלה קודם אלהי כבוד ומשמע דוקא א
 אחר תפלה יכול להאריך אבל באמצע ברכות אינו יכול ל
 להאריך אפי' מעין הברכות כי אס לקצר אשתא רגילי הוא
 לומר שליחות בשלח ומריבית תחנונים באמצע הברכה ת
 משום דרבי רביס הס אבל לצורך יחוד אין להאריך כי אס
 לאחר תפלה .. לא יטאל אדם נרכין כו' פי רבי חננאל
 נרבי הוי דוקא ליחוד אבל לצרכי רביס טעלים לכך אמרו
 זכרנו וקרבנו ויעלה ויבא כהס .. ותרע דדוקא יחוד
 קאת טהרי עיקר ברכות אחרונות צרכי רביס הס

הנכבד עמדה משמע אף הוא ענה בצמירה ועמדה משמע
 בערך ד' אמות ומשמע דאסור לישב בערך ד' אמות על תפלה
 בין תלפניו בין תלאחריו בין תן הדרו' ופי' בתשובת
 הגאונים דוקא כינוש בטל אבל אס עוסק בקרית שמע וכ
 נרכותיה וכיוצא בהן אפי' יושב שפיר דמי .. סיכול
 לדבר לשני המלך ואף על פי כן לא יתפלל הארי וסתמי הוא
 שטתה רביעית וין דאמרינן כפ הדר האותה רביעית וין ל
 לא יתפלל .. וכפיר רבי חננאל גר אל יורה כדרעינן פיר
 אמרו לו וין וסבר אל תשת לאסור רביעית וין להוראה והנו
 מילי שלא בתוך השעודה דהא אמרינן בירושלמי וין סבתו
 השעודה אינו מתסר .. תקנו מרבנותא בבבל ותודיענו
 כתב ראביה כשחל בראש השנה דאעב דחב לא תקרי את
 אמרינן חגיגת הרגל דלא משכינ כהארי בעלת סדר הכ
 הברכות הוא מוכה וכן שפך רשכט .. והיו שומחין
 טעה אחת ועל כן נהגו לומר אשרי קודם תפלת המנחה
 לא יצנה אמן אחר הכהנים כנשיאות כהנים אחר סוף כל
 ברכה וברכה משני הטורף שלא תערף דעתו ויטעה לפי ש
 טהא צריך להתחיל בברכה שלאחריו ולומר לשני הכהנים
 כל תיבה ותיבה כדאח' במשך סוטה ובכונתו אמן לא יוכל
 לכונן מהר ולהתחיל בברכה שלאחריו כדאח' במדרש אומר
 להס על כל דבור ודבור .. נרכינו תם היה אומר שאין
 טלוח כבוד יוכל לקרוא כהנים אלא השמש או אחד מן הק
 הקהל משום דהני השסקה .. ומיהו חזון יכול לומר
 אלהינו ולא לומר אבותינו כרכנו בברכה כו' עד האמור ומי
 אהרן וכו' ואז אומר כהנים בקול רם עיין בסוף מגילה

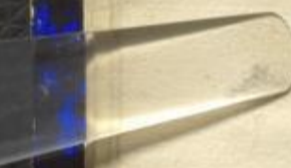
אמצעות אין להס סדר פי' הונוטרס ואס דלג
 ברכה ואחר כך נזכר בה אומרה אפי' טלא כו' וקומה במקו'
 סמוכיה ולא כהיר דהא תניא במגלה הקנורא המני למפרע
 לא יבא ותניא וכן בהלל וכן בקרית שמע ותפלה
 לכן נרא כסירוט רשכט והאלפסי שפי טאין להס סדר דק
 דקאת הינו שיתחיל במקום טטעה ודלג הברכה ומסע וא
 ואילך יאמר הכל על הסדר אבל נדחי לא יתחיל באות ברכה
 דאחה חונן כמו בג' הראשונות ונ' האחרונות שחוזר לראש ו
 נראיה מדתניא בתוספת דמכילתין הקור' את שמע והטמיט
 בה פסוק אחד לא יתחיל ויקרא אותו פסוק בפניו עמו אלא
 מתחיל מאותו פסוק ואילך וגומר עד סופו ותני' כמי בפ' כ
 דמגלה טאס הטמיט פסוק אחד במגלה טקורא על הסדר ת
 מאותו פסוק ואילך והתם מטה תפלה למגלה לענין הק' מי
 מלתא ובה' פסק כרב אסי דאח' אמצעות אין להן סדר ח
 חדא דרב הונא בתלמי גבי רב אסי כדאמרינן ככו' דוכתי'
 אומר רב הונא אה' רב אסי ועוד לרב הונא צריך לדחוק ולס
 ולטנויי מתני' דכלהו חדא ברכתא נינהו ואסנווי דחקיי לא
 שומכינן ועוד דרב אסי ורב ססת קיימי בחד שטתא ועוד ד
 דכסל סופרים הלך אחר המקל .. ומתוך כך פסק רבינו
 יצחק דאס טעה אדם ודלג ברכה אחת מן האמצעות או טלא
 את המלך המטפטט בין רה ליה דקיימין לן דמחזירין אותו לא
 יחזור לאחה חונן אלא חוזר לאותה ברכה טדלג .. ומכאן
 ואילך יאמר על הסדר כדפי' רשכט אבל אס טעה כו' ר
 ראשונות כגון טלא את זכרנו ומי כוונך והמלך הקדוש חוזר
 לראש וחיבא טטעה בג' אחרונות ולא הזכיר בספר חיים
 בשים שלום או וכתוב לחיים בהודאה חוזר לעבודה וטעו'
 שכינן דכלן של טבח הן כחדא ברכתא דמו' ובתענית
 צבור טטלוח זכור קובע ברכה לעצמו שאומר עכנו בין
 גואל לרופא אס טבח וזכור בה קודם גמר תפלתו אין מח
 מחזירין אותו .. נותן שלום לימינו .. כתב ראביה
 הורגלו רביס לומר שלום בשמאלי שלום בימינו .. ואפי'
 המתבר לא קבלתי כך כי טג ביה סכתוב במחזורי' ונותן
 שלום בשמאלו כו' וסבורין לומר כזה הלעזן וליתה דנותן ס
 שלום הפ' כשאומר עושה שלום במרומוי מטתמה ליימונו ו
 ומשייס על כל ישראל והורגלו להשתחות לפניס כעבד ה
 הנפטר מרכו'

הדרן ערך

אין עומדין ..

כיצד

מברכין טובא גריר מכאן משמע שאסור
 לשתות וין בערב פסח מן המנחה ולמעלה
 ואס רוצה לשתות וין צריך לשתות הרבה
 דטובא תגרר גריר .. כיון דאית ביה
 הנאה מיניה בעי ברוכי' כו' דאס טותה אדם מוסקי לרפוא'
 אס המטקין רעים לשתות דלית ליה הנאה מיניה לא בעי
 ברוכי' ואי אית ליה הנאה בלא הרפואה יברך עכ' .. קלויסי
 אגוזים וגרעינים חייבין בערלה דפרי הן מכאן משמע דיש
 לבר' על גרעיני' של גרדנינו ועל גרעיני' אפרסקי' ותפוחי'
 וכל מיני גרעיני' בפ' העץ .. שיצורו כפול הלכך ופחות
 מכאן לא הוי פירא מכאן משמע דעל כוסר פסח מוטל הלכך
 לא מברכי' כור' פרי העץ אלא פרי הארמה .. כיון דסופן
 להקשו לאו מאכל הוא ולא טעמי ליה איכסי' אדעתא דסוגלא
 לאכלו כשהאריך ואס כן אותס לולכי גשגס לחיס

מקורו וזילא בלעז וקלויסה החזונה של מקדים אכילוס או
 אותם כשהן רכוס כיון דלאו אדעת דהכי נטעו להו מברך
 עליהו טהכל נהיה בדברו ומדלגבו ערלה כו' וכן
 פסק בהלכות גדולות אבל הר"ם מאייברא אוחה דלגבו
 ערלה לאו פירא הינו מסוס דכל המקל בארץ הלכה כמותו
 בחונה לארץ אבל בארץ הוי נדאי פירא וכברכות לכא חל
 חלוק בין בארץ בין בחונה לארץ זכגבילא רטיבתא
 דהינו לייטוויירא כתב ראביה וצריך לומר דאינה נחתכת ב
 בסכין של גויס דלא גרע מקורט טל חליתת כ"ב דעבודה
 זרה וכדקאמר פירק כל הבאר גבי נותן טעם אי נמי יש לה
 להם כלים המיוחדים לכך והכי אמר הכא בתלמודא הוי
 המלתא טריא ופירט הקונדרס כעין לייטוויירא בלעז ואם
 ואטמעיבן דאין בה מסוס בסולי גויס דנאכל כונו טהוא ח
 חו ויש להם כלים המיוחדים לכך אי נמי סתם כליהם איכ'
 בני יומן ולתערובת וין ולשאר דברי האסורים לא חייסו'
 דאומן לא מרע נשפיה ויבסתא ולא כלום וכן
 מסמר טל גרופלא מקורין כג' לא אין רגילין לאכלה רק ב
 ברטיבא ואין מברכין עליו ביבסתא אבל עץ קמון מב
 מברכין עליהו בורא פרי האדמה מפני שרגילים לאכלו
 ביוכס ועל אגוז מוטקטא מברכין עליו בורא פרי העץ
 סגס רגילין לאכול ביוכס וגם הוא גדל על הארץ כמו קני'
 ועל סוקרא ומנטקט ב"ה סגס נהניס לאכול אונתו ביו
 ביוכס כל סוס בן מחמתת המיניס מברכין עליהו בור'
 מיני מזונות וכן כסונותין קינח לתוך פולין או לתוך כר
 כרטיס או לתוך מקדים לחולים אם ענטיס אותו כדי סוס
 סיסעוד הלב או צריך לברך בורא מיני מזונות ואם לדבק
 בעלמא אין צריך לברך בורא מיני מזונות וטוב להחמיר
 לגומעו בתוך הסעודה לאחר ברכת המוציא ושטור מזה כ
 כסאך וכן קלית וחטין טלוקות טוב לאכלן בתוך הסעו
 הסעודה מפני ששק הברכה כי סמא טעון ברכה אחת מע
 מעין סלט הנאיל והוא מחמתת המינין תריתא
 דנהמא תואר של לחם כלומ' צריך סיהיה מראה לחם כלומ'
 סל' יהיה כמותו לגומי וכבר וידוע טהוא לחם והכי
 קיימא לן כרבא נרס טסת דמברך ברכת המוציא וברכתת
 המזון על סרורין סאין בהן כזית כיון דאיכא תריתא דנה
 דכהמא ואצילנו כתבסלו סדפי הקונדרס והא דלעיל דאין
 הברונות קיימות מוקי לה רב טעת בכלי ראשון וכסממת
 כונו טמחלק לקוקן גבי פיתבקערה מסס ראביה והלכות גר
 גדולות ונראה כסונותין פת במיטס כלומר סרורין והויס
 מתלבטוס מחמתת ספרורים אזל ליה תריתא דנהמא וכן
 היה רגיל רבינו דנד זמניס ללבן סרורין מן הלילה כדי ל
 לאכלן בשחר בלא ברכת המוציא ובלא ברכת המזון וכן
 הסורה פתו ביון אין מברך ברכת המוציא שיצא מתורת ל
 לחם הנאיל ושמוק ודומה לפת הבאה בייסני ומברך עליו
 בורא מיני מזונות דהא מוזן זין ואי קבע סע
 סעודתיה כו' נמיהו אותן כילס רך הוא יותר מדאי דלא הוי
 חלא גבלא בעלמ' ויש להסתפק אם יש לברך ברכת המוציא
 או בורא מיני מזונות והיה טהג' רי' סלא לאוכלס אפילו כפ
 בפורים כי אם בתוך הסעודה כדי לפטרס בכרסה כי ד
 היה מסופק אם הוי קביעותהו קביעות או לא ואותס פ
 פרט'ט וריטולס חייבין בחלה וכברכת המוציא הנאיל וא

ואיכא עליהו תריתא דנהמא וכתב מור"ס סריבנו וחיאל
 מפירט לא היה רגיל לאכול פרט'ט וריטולס כי אם בתוך
 הסעודה סלא היה ברור לן אם יש להם תריתא דנהמא ו
 ועוד היה מסופק אם נירמטיאש חייבין בחלה מסוס דאין
 העוטה עיסתו כצק כדי לחלקה פטורה מן החלה דלא הוי כ
 בה טיעורא הכא נמי גבי נירמטיאש כמה פעמים מחלקה
 סאין מטימין טעור חלה בקדרה אחת אך היה מצריך ליקח
 חלה בלא ברכה עיון פירק כל טעה דלעת
 תרדיו וכרובוכן כל מדי כו' אבל אשכא דבר סותר טוב
 לאכול חי ממבוטל בהא כתב האלפסי סרב כחוקן דאפילו נ
 על טלקות מברך בורא פרי האדמה ואפילו תומי וכרתי ט
 פותר טוכיס חייס ממבוטליס אבל רבינו יצחק פסק ד
 דכל ירקות דאסתנו ככסול לגריעותא או למעליותא כשהן
 במעליותיהו בורא פרי האדמה וכגריעותיהו טהכל וכל
 מיני קטניות ולפתת טטוכיס חיון ממבוטלין מברכין בן
 בורא פרי האדמה וכן פרי העץ שמשתנה ככסול לגריע
 לגריעותא או למעליותא כשהן כגריעותיהו טהכל וכמע
 וכמעליותיהו בורא פרי העץ ותפוחיס טהס טוכיס חיון
 וממבוטליס לעולם מברכיס עליהס בורא פרי העץ וכן
 יין חי ומבוטל בורא פרי הגפן אבל ערמוניס וסוכניס
 כיון סאין דרך לאכלן חיון חלא ממבוטליס האוכלן חייס ט
 טהכל ממבוטליס בורא פרי העץ וכסתפק רבינו יצחק אם
 יש לברך על פחות ממסיעור כסכעה המינין לאחריו בור'
 כססות רבות ומסקנא דאין לברך כלל לאחריו ועל היין
 נשאר מסוקן מסופק רבינו יצחק אם מברך אחריו אפילו נ
 בכזית או סמא דוקא בכביצה וטוב לזהר לסנות פחות מ
 מכזית או יותר מכביצה לכאית מירי ספקי הללו כדי טיברך
 אחריו ע"כ ועוד כתב מור"ס דמפרט בירושלמי אכל פרי
 פירודא אחת טל עכב או גריר טל רמון כיון טהיא בריה ס
 סלמה אף על פי טהוא פחות מכזית מברך לאחריו סלט ב
 ברכות והאלפסי לא פסק כן מסוס דסכירא ליה דתלמודא
 דידן חולק על אותו ססק דירושלמי כתוב בירושלמי
 הדין דכסיב תנרמוסא למכליה ונפל מיריה וסקל אחריו
 בעי ברובי זמנא אחריתי ומיא דכלהו טלקי
 כסלקי פירטס בין ססחט המסקה מזה בין אם בטלסו ב
 במיא ונדקא ירקות טהמסקה ינא ממכו עיקרו עומד לטב
 לטכול כו' נחטוב מאכל כמקודס דהא אוריין פירק חבית
 מסקה הבל לאוכל לאוכל דמי אבל מי תתעיס וין תפוחיס
 טעומדיס אחר סחיטתס לטתיה מברך לפניהס טהכל נה
 נהיה בדברו נאחר כך בורא כססות רבות וכן פירט רב
 רבינו יצחק בריוס פסחים דמיא דסלקא מטבח אבל סכר
 מי טעורים לא מטבח ועוד דלמא לא אסתני לעלויא דמע
 דמעיקרא הוי טעורים דאונן ללחס וכסוף פירקין פיר'
 האלפסי אחד סכר תמריס ואחד סכר טעורים מברך טה
 טהכל פת כנומה פירו' יכס סכנכה בקערה
 לטרותה פירטס רבינו יצחק דקא מטמע לן דאף על גב ד
 דאיכא סלמה כפטיכו כוצע מן הכנומה מאחר טחביבה ע
 עליו ור' חייא סכר בעינן סתכלה ברכה עס הטת כלומר
 דיכצע אטלמה
 אבל אי ליכא סלמה מ
 נורה

אנחה ר' חייא שיברך על השירוקן כדמסקינן לעיל גבי חב
 חביבא כרב טעם וכרבא הנאיל דאיכא עליהו תריתא דכ
 דנהמא ובהלכות גדולות פירש דוקא זונמא בקערה דכ
 דכין דשדי עליהו ריתחין הוה ליה כלי שני אבל זונמא ב
 בקדרה הוה ליה כלי ראשון אף על גב דאיתיה בעיניה כ
 נפק ליה מתערת לחם יב"כ .. אלא אמר רבא חברך
 ואחר כך בובע גומר כל הכרסה ואחר כך משריר הפרוסה
 והכרעה נכליא ברכה אשת שלם ויש שהיו נוהגין לחתוך
 בין ברכה לאכילה ואין הדבר נכון בעיני רבינו יצחק ד
 דהוה הפה"ק אכן בסבת נכון להחמיר ולברך קודם שיחתך
 סמא ישמא ידו לכרעה קודם שתכלה הכרסה ואז לא תהיה נ
 לו לחם משנה .. מברך על השתייתן ופוטור את
 הטלמין ומיורי בשתייתן גדולים ושלמים קטנים והם מ
 מין אחד והלכה כר' יוחנן דטלמין הן עיקר וכתב הר"מ
 דהוא הדין אם יש שתי טלמות ממין אחד אחת גדולה ואחת
 קטנה מברך על הגדולה .. אבל על פרוסה של ח
 חטין כן דחטין עדיפי מנסו דאקדמיניהו קרא דכתי' ארץ
 חטה וטעורה ודוקא חטין וטעורי מנסו דאקדמיניהו קרא
 אבל שתייתן ושלמין ממין אחד אשילו יהיו השתייתן מפת
 נקיה ושלמין מפת קבר מברך על השלמה כדאמרינן ביר
 בירושלמי פרוסה דגלסקא ושלמה דבעל הבית מברך על
 השלמה דבעל הכות .. ונרסינן בירושלמי שת טמאה ופת ט
 טהורה מברך על הטהורה שת נקיה טמאה ופת קבר טהור'
 על איזה טעורה יברך .. והוא הדין שת כשר ופת של גויס מ
 יברך על הכשר אם הם שנים ואם שת של גוי חביב ונקי ו
 נאל ישראל אינו חביב על איזה טעורה יברך אם אינו נזהר
 מפת של גויס .. אבל הסר מקוצו כוה לסלק מעל השלמין שת
 לבן של גויס עד לאחר ברכת המוציא .. טול ברוך
 בלומר הכובע קודם שיטעום מן הפרוסה יבצע ממה שב
 שבידו ויוסיט למו אשילו ואז ליה טול מפרוסת הכרסה א
 אף על פי שסח בבתיס אף צריך לחזור ולברך .. וכן גבול
 לתעור לנט האורסן לשונרים לא הוה הפסק אבל אם סח דב
 דב"ס אחרים דלא טייכי לברכת המוציא צריך לחזור ולב
 ולברך וכן בין קדום לסתיה וכן בטחיטה אימולתא דשח
 דטחיטה כגון הבא יותר תרכנגוליס אף זו הפסקה .. וכני א
 אשכנז אף רגילי לתת על השלמין לא תלח ולא לפתן מנסו
 דשת שלחן הוה מלוח והוה כי הא דאמרינן בסמוך לית דין
 צריך בשם פירוש עכוב כמו בגוס רכבו .. פירוש אף צריך
 לעכב אחר לפתן יב"כ וכן פירש רבינו חננאל ..
 ב"ך על פירות האילן .. בתפוסת הגאונים כל אילן דובס ו
 בסתנא וכלו גוזי וטרשי בחורף לגמרי וזהו שפירי מטרשי
 ומברכין על פירותיו בורא פרי האדמה .. וכל היכא דאי טק
 שקלי לפירא איתא לגוזי וזהו מפיק פירא זהו פרי העץ ..
 ומכאן פסק הרב ר' יוסף וראב"ה דאנצ' תנצ'ס ופריז'ס ובי
 ובוט'ס וכו' וכתבא בהן שיט לברך עליהם בורא פרי האדמה
 .. והכח הרב ר' מנחם ראיה מן הירושלמי דמשכת כלאים ד
 דומכריס על כל מיני אשד פרי האדמה דקאמר התם הו
 ההיגון והאטדין מין אילן הן ואינן כלאים בכרם ופריך ו
 והתניא אילן הן מיני דשא' הקודם והאטדין ומטני תמן
 לברכה והכח לכלאים אלא דלענין ברכה מין דשא' ה
 הם אבל הר"מ אמר שנהגו העולם לברך עליהן בורא פרי

העץ שהיו דרך הענין להתקיים ימים רבים הרבה בחנה
 זו והדר אתי פירי בטנה האחרת ועבדי מתקיימים מטנה ל
 לטנה וכן נהג רבינו תם בטם אביו .. וכל פרי מספק לן
 אם פרי העץ או פרי האדמה מברך בורא פרי האדמה דת
 דתנן ב"ך על פירות האילן כו' .. חביב עדיף ..
 וכן הלכה אם יש לו שני מיני פירות בפניו חביב עדיף וב
 וברכת בורא פרי האדמה עדיפא מברכת טהכל דומכריס
 טשי וחטובה לעצמה ויקדים ויברך תחלה על אותו המין ש
 מטיק בו בורא פרי האדמה אף על פי שאותו המין טיט כב
 לברך עליו טהכל חביב עליו .. ואם יש לפניו פירות טהב
 שהברכות שוות ואחד מהן משכעת המינין יברך תחלה על
 אותו שהוא משכעת המיניס .. אבל אף ברכותיהם שוות כ
 כגון זית ונגון דברי הכל מברך על זה וחוזר ומברך על זה
 זה ואף על גב דתנן ב"ך על פירות האילן בורא פרי האד
 האדמה יבא הני מילי בחד מינא וטעה וברך עליו בורא פ
 פרי האדמה אבל ב"ך על הנגון לא נפטור זית ..
 ואזה טעורה יקריס .. וכן פסקנ רב האי ורבינו שלמה יב
 יצחקי והינו כרבנן אבל הלכות גדולות פסקו דבכל פעם
 בורא פרי העץ קודם לפרי האדמה וכן פסקו כר' יהודה ד
 דמין טבעה עדיף וכן פסק ר"ח' מנסו דאמוראי דלקמן ז
 סבירא להן כר' יהודה והלכך הביאו לפניו טני מיניס ויש ו
 בהן משכעת המיניס מין טבעה עדיף כר' יהודה ויברך ע
 עליו אף על פי שהאחר חביב עליו טשי וכתבין ברכותיהן
 שוות מקדים ברכה ממין טבעה ואם כלס ממין טבעה מ
 מקדים המוקדם בפסוק ואם אף בהן ממין טבעה וברכ
 וברכותיהם שוות כגון איתרונותמו חביב עדיף אליבא ד
 דכולי עלמא .. ור' יוחנן אמר אשילו שת ויין .. וכן
 הלכה דרב ור' יוחנן הלכה כר' יוחנן וכל טכ' רב הונא טה
 שהיה תלמודו של רב .. וקיימא לן כר' מאיר דאמר
 אם ב"ך על הפת ב"ך המוקם טכר'אה יבא ואף על גב
 דר' מאיר ור' ינסי הלכה כר' ינסי דאל' בירושלמי ר יעקב ב
 בר אחא בטס טמואל הלכה כר' מאיר .. צריך עיין אם פ
 פוסק כר' מאיר אשילו לא יזכור שת .. זה טני
 לארץ .. ארץ זית סוף ודבט דכתיב בסוסיא דקרא השטיק ז
 הסדר וחזר לעמות ז' צוים ותמיריס חטוביס מתחטי נרמוניס
 סהרמון חמטי לארץ טכתיב בראש המוקרא ודבס טני לא
 לארץ דכתיב בסופו ומכל מקום יוכא דאיכא חטה ז' זית חז
 טעורה ותמיריס אף על גב דטני לארץ מכל מקום מוקדם
 בשסוק נהינו לארץ ראסון יקדים לברכה ..
 פסקו הלכות גדולות ולא קיימא לן כר' טטת אלא כרב הונא
 ורב נחמן דהלכה טרכיס לגבי יחיד .. אמר רב פ
 פשא הלכתא דכריס הבא'ס בתוך הסעודה מחמת הסב
 הסעודה אף טעונין ברכה לפנייה ולא לאחריהס .. טירט
 רבינו יצחק כגון כשר רגיס וירק וכל דבר מלח טרגיליס
 לאכול עס השת וכל מיני קדרה אף על פי שהוה אוכלן בלא
 פת וכן נירמייטיא וכיוצא בהן כיון שלעקר הסעודה רב
 רגילין להיות ומטוס פתהס בא'ס הפת פותרתן וכו' ..
 כל משקין טכא'ס בתוך הסעודה מחמת סעודה חטיבי וא
 ואין טעונין ברכה לא לפנייהס ולא לאחריהס חוץ מן היין
 ומטני שהוה גורס .. ברכה

ברכה לצמוז טעון ברכה לפניו ולא לאחריו דברים הבאי
 סלא מחמת הסעודה כגון תמרים ורחמים וטאר פירות ס
 טאין רגילות ללפת בהן את הפת ואיכס באיס להסביב א
 אלא לעכול המאכל טעונים ברכה לפניהם דכיון דלאו מי
 מוסס לפתן דפת הן באין און הפת פוטרתן והיכו כרב כח
 כחון ורב הנא דלעיל דאמרי טעונים ברכה לפניהם ולא
 לאחריהם ללאחר הסעודה פי לאחר שמסכו ידיהם וכן
 הפת קודם ברכת המזון כל מה שהביאו או לפניהם בין מי
 מיני בסר ודגים בין מיני פירות טעונין ברכה לפניהם ו
 ולאחריהם ודיון שלישי זה אינו נוהג בימינו כי אין אנו
 מוסכין ידינו וכן הפת עד ברכת המזון אם כן מה שאוכלין
 לבסוף כגון פירות או סוס דבר טעונין ברכה לפניהם ולא
 לאחריהם וקיימא לן כדפסק רב פפא ודיוסא
 בתוך הסעודה הוי דברים הבאים מחמת הסעודה ואין ט
 טעונים ברכה ודלא כפי הקונטרס שפי טעונין ברכה
 לפניהם ויש להסתפק אם אדם אוכל בתחלת הסעודה פת
 ופירות והם עיקר סעודתו אס יברך עליהם כי סברא הוא
 סלא יברך עליהם כדאמ' בירושלמי מדב הנא אכל תמרי עס
 פתא אז ליה ר' חייה בר' יוסי פליג את על רבך סבאן אחר
 מזיך ואת מברך עליהם תחלה וסוף אז ליה אינון עיקר
 מביסתי פי הוא עיקר אכילתי ויהיבא דבאמצע סעודתו
 הוא אוכל פירות אוכל למימר כיון דאין דרך ללפת כן את
 הפת סיברך עליו לפניהם והא דאמ' סבאן בתר מזונך ולא
 באמצע מסוס ברכה דלבסוף קא אז ליה וירא סמויס האו
 האוכל פירות כסעודה ואכל מהס קצת בלא פת מתחלה כ
 כ"ל לברך או הכי יין כמי כשטריה פת דנדי מחמת
 סעודה אחי ממע דטאר מסקיס פטיט ליה דפת פוטרתס
 וכן אמר ר' יודי סלא לברך על סוס מסקא בתוך הסעודה
 חוץ מיין והרב ר' יוסף פי דטאר מסקין פטיטא דאין פת פ
 פוטרתן ולא פריך אלא מיין רחסיב ליה כבא מחמת הסע
 הסעודה מסוס דחמרא מגרר גריר ומתאזה לאכול על ידו
 ומי סמברך על המינס יס לו לברך על כל פעס סיסתה ד
 דחסיב כמלך וכהלכו גדולת פוסק דמאן דשתי מיא
 בתוך הסעודה יברך זמא קמייטא וצו לא נאטאלתס א
 אס אזי רגול לברך על המינס באמצע הסעודה וכתבת
 פסמעת בסס דנדי הר' יט כי הא דפריך הכא יין כמי כפ
 כשטריה פת דוקא ביין סידך לאקסנוי הכי מסוס דלא זיינו כרת
 מיס אס אין פת פטרת לא קסו מדי מסוס דלא זיינו כרת
 כדמוכח כמתניתי דבאומר כל הון עלי מותר במינס ומלח
 ומשול דסובר דטאר מסקין דזיינו יתיר מינס פת פוטרתן
 ועל דבריו אלה קשה לי הלא יין פוטר כל מיני מסקה אב
 אף על פי שעיקר ברכתו בשה ולא סייבא מדי לסאר מס
 מסקי ואס כן אין הטעם תלוי בכך אלא כמי סיון פוטר כל
 סאר מיני מסקה לפי סבעיקר המסקה ושתו מיין והוא ראש
 לכל סאר מסקין ולכך הוא עיקר לענין ברכה והס טפליס
 לו כמי כן לפי שעיקר סעודתו ושת חסונה עיקר לענין ב
 ברכה וראיתי כתוב דלהכי מקשה תלמודא גבי יין
 טפי מגבי סאר מסקין דטאר מסקין לא חסיבי באי מחמת
 סעודה כמי יין שמחמת כח יין אדם מתאזה לאכול וכבר
 הייתי סבור שמטעם זה היה אומר הר' יוסף פעל המינס כ

ברך לברך בתוך הסעודה אבל טאר מסקין לא לפי סחס
 סחסונים באיס מחמת הסעודה כמי יין אבל עתה ראיתי
 סחסונים סאר מסקין למינס לברך באמצע הסעודה וכתב
 הר' יוסף סכן המנהג והכיא ראיס סכן כמצא בה' דמאן
 דשתי מיא חמרא וסכרא מברך זמא קמייטא ותולא ולדידי
 כל מסקין סס כדברים הבאים בתוך הסעודה ופת פוטר
 פת לחמניות פי הקן אוכליהם ור' פי כולם וכת' מורס
 אותס לחמניות דקות סקורין כולם נראה דלא פטר לבו פת
 מברכה טלפניהם דלא חסיבי מחמת הסעודה עפי מסתה
 הכא כבסנין בתוך הסעודה טעונין ברכה לפניהם ולא
 לאחריהם כולם כמי הבאין בתוך הסעודה מברך לפניהם
 מקל וחומר ומה פת הכא כבסנין דאי קבע סעודתיה ע
 עלניה מברך המוציא בתחלה וכן ברכות בסוף ובתוך הסע
 הסעודה מברך בורא מיני מוסכות כדמסמע בפ כיבד מב
 מברכין דאמ' מברך לפניו אבל לא לאחריו ובתוך סס
 הסעודה מייורי דמייא דהביאו לפניהם תאניס ועככיס כ
 בתוך הסעודה אלא לא חסיב מחמת הסעודה כל סכן לחת
 לחמניות סקורין כולם דאין מברכין עליהן המוציא דלא
 חסיב מחמת הסעודה ומברכין לפניו בורא מיני מזונו כך
 דתני לפני רבי יוחנן והודה לרבוי תכף לכטילות
 ידיס ומינס אחרונים ברכת המזון והלכך כיון סנטל דית
 לא יוכל כלום עד סיברך על המזונות והוא דאין אס אמ'
 הב לן ונברך אפי בלא כטילה אלא כטתית כו'
 דעתו ליטב לאחר ברכת המזון ולספת דכי בריך בריטא
 אדעתא דהכי בריך ופי ר' דלדין הוי לעולם כיון סבתך
 הסעודה דאין אנו מוסכין ידינו וכן הפת עד ברכת המזון
 סלק אצמר ממע סדרכן הוי לסלק הסלחן קוד'
 ברכת המזון וקשה למהגנו סאנו מקסידין לסלק
 הלחס קודם ברכת המזון וטמא בימיהס לא הוי מסלקין
 הסלחן בפני המברך רק בשני האחר' סהיה להס כל אחד
 סלחן לברו אבל אנו סאנו אוכלי כלנו על סלחן אחד אין
 כאה לסלק הסלחן עד אחר ברכת המזון אכתא דכי
 ריש גלותא קסמכינן ומי ססכח לאכול אסיקוון ואמר הב
 לן ונברך אסור למשתי הינו דוקא כי אמר הכעל בית אבל
 אורח לא אכסא קמא ואכסא דברכתא ואפי אס ברך
 על היין טלפני המזון כיון דברך ברכת המזון הוי הפסק ו
 נמכאן יס להוכיח סאין לברך על היין סבתך הו

- המזון ברכה סלאחריו דאס כן
- מאי אשמעינן
- הכא
- דברך
- אכסא
- דברכתא ה
- הלא הפסי בלא ברכת
- המזון סברך לאחריו אבל על
- יין סל ברכת המזון בריך לבר
- לאחריו ברכה אחת מ
- מעין סלג ל
- לאצוקי
- מהג' סכתבו סאין בריך

אתשר לכו למשתוי. פי' עד שיכרך ברכ' המזון ורבי חננאל
 פי' עד שיכרך ככה ונראה דין שכתוך הסעודה לא פטרי
 יין שלאחר הסעודה משום דזה לשירותי יין שכתוך המזון ה
 הוא לשירות האכילה ולא אחת לשירות ומשיק לשירות דחשיבא
 אבל יין דלפני המזון פטר את שלאחר המזון דתרוניהו לשירות
 וכל שכן דפטר יין של תוך המזון דאחי לשירות ופטר דלשר
 דלשירות ואותם בני אדם המבדילים על הטלחן פסק ד
 רבינו יוסף דאין צריך לחזור ולכרך בורא פרי הגפן
 הגפן בתוך הסעודה וכל שכן דכיון של קדוש יבא דחשיב
 כמו תוך הסעודה דאין קדוש אלא במקום סעודה אבל הב
 הבדלה טיבא פטור אלא במקום סעודה ומיהו נראה כ
 טיין דנטל ידיו ודעתו לשותת שפטור אשילו בהבדלה אפ' ש
 טיש הבדלה אלא במקום סעודה ומיהו יש מחמירין לע
 לעשות הבדלה קדוש נטילת ידים לאשנף כשפיהו משלונתא
 דאז נדאו צריך לכרך לאחריו ברכה אחת מעין שלם ואינו
 פוטר יין שכתוך הסעודה. כל אחד מברך ל
 לעצמו דאין קבע סעודה בלא היסבה והכי מילי לדידהו
 שהיו רגילין להסבה אבל לדין יסיבה שלכו קביעות לבו כה
 כהסבה שלהם. ככול כהמא בדוכתא שלן וכ
 וכיון דקבעו להם מקום מתחלה בדכו והזמנה הוי קביעות
 אבל ישבו ומליהם במקום אחד אינו קביעות. והכי מילי
 לדידהו אבל לכו ישבו כהסבו דמי אבל אם בני אדם מהל
 מהלכין בדרך ולא ישבו כל אחד מברך לעצמו.
 ויין כמי בעי הסבה ועתה בזמן הזה אין אנו רגילין לקב
 לקבוע עצמנו לשותת כמו בימיהם ובין ישבו ובין הסבו
 כל אחד מברך לעצמו כך פסק רבינו יצחק.
 אין בית הכליפה פנו ואין לב המסובין למברך אלא לבל
 לבליעה וכתוב במחזור ויטרי שאם אומר באומנו הסעו
 סברי תנרי וזה תניחין לאכול ונאמיעין ועוכין אמן יבאו
 בברכת המברך ולא ניהא לרבינו אלחנן דכין שתקנו
 חכמים דכל אחד מברך לעצמו אין לשנות ואף על פי כן
 העולם נהגו כמו שכתוב במחזור וצריך עיון קצת מהבר
 מהבדלה שאנו מבדילין ועומדין איך אנו פוטרין זה אתן
 זה ומיין הבדלה אחרי שאין אנו יושבין לכך טוב למבדיל ו
 נלמונעין שישבו בשעת הבדלה שאו כרא קבצ ופטר עכ
 הלכה ככה ולא היא לשמוטי כפשיה הוא דעבר גרסת
 השפרים כך ובפי' רש"י אבל האלפסי פסק כרובא משני אלא
 היה כסערו ולא היא. סגלי ויאולויש כלע נה"ה שנסכים
 כך כתב הר"ם. דגבתא הגדל בגנה כתב מורס על כל
 מיני ריח כגון ריח קנה וקמחן חבבילא וניבלא וכיוצא ב
 כו מברך עצי בשמים ועל ריח אבז מוסקאט מברך ברוך
 סנתן ריח טוב בפירות דכיון דפרי עץ הוא הי לי כאחרונ
 וחביטא ועל כלן מבר עליהן עובר לעשות והיך דמסק'
 ליה אם מין עץ אז מין ארמה כגון אדם טכנס לביתו על
 בטס מברך אהכל דעל פלס אם כרך שהכל יבא. והר"ר
 משה מקוצי היה אומר דמברך בורא מיני בשמים.
 האי מאן דמרח אתרנא כו ודוקא שמריח אבל אם בא לא
 לאכול מתן אין מברך ברכת הריח אלא ברכת אכילה.
 ואחרונ של מזנה כתב רבביה המריח כו מברך אשר נתן רי
 ריח טוב בפירו ורבינו שמחה כתב דלאו לריחא עביר ואין

מברכין עליו. וחזי אילני דמלכלכי כפעס ראחונה
 בשנה כשעה שמוציאין פרח וכתב רבי יוסף דהוא הדין
 אם לא ראהו עד שנדלו השירות מצריך לכרך כן.
 נוטל היין ביומו. כתב אביה ומינה כשמש טבל של כד
 ברכה ולמנה ראוי לו שיאחז ביומן. וכן הבדלה אחז ומת
 מתחלה היין ביומן ומברך בורא פרי הגפן ואחר כך נוטל
 ההדס ביומן והיין בשמאל ומברך על ההדס מחזור ומחזור
 היין ביומן. על הארץ ועל השירות כין בפירות
 בין כיון כי אין לחלק בברכות וכן פי' רבי גדלא כמחזור וי
 ויטרי שכתוב שחומץ על הגפן ועל פרי הגפן. וכשכתוב
 ובראש חדש וימים טובים פי' המיומנו שמוכרי בה מעין ה
 המחזרע. וכך בירושלמי וכך מורס מיהו יש חולקין דהיכ
 דוקא בימיהם שהיו רגילין לקבוע איין ואימי פירות אז ה
 היו מוכרי בה מעין המחזרע אבל הירדנא לא קא קבעי.
 רבינו חננאל פי' דהיבא דאכל מייני מזונות ותאנים ושתה
 חמרא מברך על המחיה ועל הכלכלה ועל העץ ועל פרי ה
 העץ על הגפן ועל פרי הגפן ועל תנובת השדה וחותם על
 הארץ ועל המחיה ועל השירות ולא הויא חתימה בשמים ד
 דארץ היא המוציאה המחיה והשירות וכתב מורס פי'
 לי דדוקא בהני מיטין סברכותיהן מעין שלם וכדפרי' טאין
 זו חתימה בשמים אבל בורא כפשות רבות לא טיבא כלל ל
 לברכה מעין שלם לא לומר ברכה מעין שלם ולשטור כו
 בורא כפשות רבות ולא לכללה עמהן דאין חותמין בשמים
 ואין לומר כיון דברכה מעין שלם חסובה ממנה פוטרת ד
 דהא ליתא דהא ברכת המזון חסובה מכלן ואשילו הכי דב
 דברים הכאים לאחר הסעודה אלא מחמת הסעודה אין ב
 ברכת המזון פוטרין. וכללנו של דבר כל היבא דייין פי'
 פוטר שאר מטקין ומברכה שלפניהם כגון שהיו לפניו יין ו
 שאר מטקין דאז יין פוטר כל שאר מטקין הכי כמי פוטרין
 מברכה שלאחריהם מקל וחומר ומה דברי הכאי טלא מחת
 הסעודה בתוך הסעודה שפת אין פוטרין מברכה שלפניה
 פוטרין מברכה שלאחריה שאר מטקי שהיו פוטרין מברכה
 שלפניהם אינו דין שיפטר אותן מברכה שלאחריהם. אבל
 היבא דאין המסקין לפניו בשעה שברך על היין והוצרך לו
 לברך על המסקין דהא הסתא בזמן הזה אין קבע לשותת ו
 יין ולא שייך בזה לומר הסבו לשותת ולא פטר מטקי הבאין
 אחריהם מלכרך לפניהם והוא הדין דמברך לאחריהם עב
 משאחי בראבים ועל תנובת השדה ועל ארץ חמדה
 טובה ורחבה ברית תורה חיים ומזון ועל שהוצא לנו מחי'
 מצרים רחם ה' אלקינו כן. דחקקתיה אומצא
 ודוקא מיש שאין הנאה לשותת אלא לצמאן אבל שאר מטק
 מטקין שלעולם הגוף נהנה מהן מברך בכל ענין ואשילו
 חקקתיה אומצא כדאמרי לעיל דאשילו לרפואה בעי פרוס
 ורב עמרם פי' דוקא לפניו לא בעי ברכה אבל לאחריו הי'
 והמיומני פי' דלא הויא הנחיל ואינו נהנה אשילו לאחריו לא
 בעי ברכה. טוק חזי מאז עמיה דבר. ופהג
 לברך לפניו שהכל ולאחריו בורא כפשות. וחסרוטס כו
 לאם שאי אפשר לעולם בלא הם. ועל כל מה שברא לחי
 להחיות בהם כפשות כל חי כלומר על כל מה שבעולם שב
 שגם אם לא נבראו שיכולין העולם להחיות בלא הם. ונח

ואל בראש אלה להעבירנו כגון תפוחים ואגסים ומוסיים ברין
 חי העולמים וכו' וברין ברוך אלה חי העולמים וכו' שמרי
 של יין ומכריכין עליהן שהכל דאין הלכה כאחרים ומיירי
 כגון דומא בהו מיא כדאמי פירק המוכר פירות אבל אם א
 אין מים בהם מברך עליהם בראש פרי הגפן כך פסק ר"א
 בזה במס ראב"ן וכו' ברין סוף פירקין ולבני מערבא
 דמברכי בתר דמסקי תפליהו לשומר חקיו מדקאמי לבני
 מערבא משמע דלא קיימא לן הכי וכן פסק בספר המצות
 בהלכות תפלין וראביה כתב מקובלני ממו אבי מדלא קא
 קאמי לאפיקי שאר מצות שאי דאכל מצות מברכין לאחר ש
 שומר המצוה כצדית לשומר צדית וכן בדוגמתה אבל ל
 לשומר חקיו לא יברך אלא אתפלין וזהו איתא בירושלמי
 איתא כמאן דאין חקה זו בתפלין כאמריה דכתי הקה הזאת

הדרן עלך ביצד מברכין

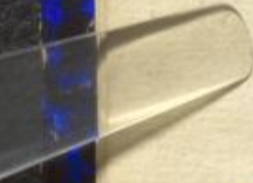
שלשה שאברו לזמן להזימן יחד לצרף לומר
 מברך בלשון ראביה כתב מ
 משה רב האי דשלטה שאכלנו מסכבה מינין חייבין לזמן א
 אבל טבל אין מזמנין עליו ואשמועינן דאין מזמנין על ת
 מאכל של עברה ורש"ם היה אומר אם שני בני אדם בא
 בחבורת זמן ואחר תהם כזה תפת של גוים והאנו אינו כ
 כזה ארצ' שאותו סנהדר אינו יכול לאכול עם חברו כיון ש
 שאותו שאינו כזה יוכל לאכול עמו מזמנין ומצטרפין והכ
 זהו ראה מדאמי במסכת ערכין הכל חייבי כזוון כהניס
 גוים וישראלים ופרי' שפיטא ומשני לא צריכא דכהני אכ
 אכלי תרומה כן מהו דתימא כיון דזר לא מצי אכיל כן קהל
 כיון דהן מצי אכיל חולין מצטרף ומשם תשמע שם ש
 שלטה בני אדם מודרי האו זה מזה אין מצטרפין וכן כ
 כהן אכל חלה וישראל פת של גוים נהנה נזהר משם של ג
 גוים אין מצטרפין מיירי סנוס שאכלנו מצוה לחלק
 ולברך כל אחד לעצמו פ"ה כן בפ"ה בין בברכת המוציא
 אבל ר' פיר דוקא ב"ה אבל בברכת המוציא מוציאין זה את ז
 זה והטעם דבסוף הסעודה סנחלקין זה מזה מברכין כל
 אחד לעצמו אבל בתחלת הסעודה מהו יושבין יחד ונהנין
 בברכה דעל ידו כן מותרין לאכול ודעתן להצטרף וזה ר"ר
 יוסף פי במס רש"ם דברכת המזון דאורייתא וברכה שלפ
 שלפניו דרבנן ולא אחמור בה כגלי האי ואחד יונא בברכ'
 חברו והכי אמרינן בפרק מי שמתן בעל קרי מבר' לאחרין
 ואינו מברך לשניו ולשו זה צריך לומר דקראי דמיייתין ל
 לעיל אשומכתא ניכהו וכו' שומר מברך וכו' יו
 יונא מכאן לר"ם הנסוס יוצאות בברכת המזון שלכו אף ע
 על פי שאינן מבינות לסון הקדש ולאן ראוה הוא דדלמא
 מיירי הכא שהבור אינו יודע לברך אבל תכין הוא לסון הק
 הקדש אבל רבינו תם הביא ראוה מפר' שני דמנולה והלוגו
 ששמע אשורית יבא ויהיו יס לומר דפרסומי ניסא שאני כ
 כדקאמי התם גבי האחשתרניס מי ידעינן מאי ניהו אלא פ
 פרסומי ניסא שאני וכתב מ"רס סופר מברך וכו' ויא
 וצריך שיתכוין הסופר להוציא ונס הבור יתכוין לבאת בב
 בברכתו דבעינן שיתכוין שומע ומשמיע

התם דאויכא דצנות מכאן משמע דנפיש יכולות לזמן לעצ
 לעצמן וכן עשו בנות הרב רבינו אברהם מאור ליאיינן
 חמיו של רבינו יהודה על פי אביהן ומיהו העולם לא
 כהגן כך רבינו שמחה היה כוהן ומעשה לצרף אש
 אשה לזמן עשרה ואשילנ אש תינחא לומר דאשה לא מחי
 מחייבא אלא מדרבנן דבעיא היא פירק מי שמתן הני תילי
 לאסוקי אהרין ידי חובתן אבל לצרף בעלמא להצדי טס
 שמיס שפיר מצטרפות שלטה שאכל אחר
 מפסיק לטניס פירס רבינו חננאל ואחר שברכ ברכת ה
 הזמן אם רצה לגמור סעודתו מברך המוציא ואוכל וכו'
 יחזור לראש ברכ' זמן ויברך לעצמו ולא כהו לראביה ויש
 מפרשין דלאחר סיגמור סעודתו יתחיל לזמן שפסק ויתחיל
 לנודה וזהו לפרס"ו וטניס אין מפסיקין ליחיד פי'
 אין חייבין להפסיק מיהו אי בעו למעבד לטניס משירת ה
 הדין עבדי' אין זמן למרצע הלכך שלטה שאכלו יחד
 וטכחו וברכו כל אחד לעצמו בטל הזמן אבל אם טכח אה
 מהן וברך לעצמו והטניס לא ברכו מזמנין עליו והוא אי
 יכול לזמן עוד כדאמי לקמן הני תלת דקבעי סעודתא בה
 בהדי הדדי וקדיס חד וברך לדעתיה אנון כספין בזמן
 דיליה ואי אשכחינהו דאמרי ברין ולא שמע ככרד אומר
 בתריהו אמין ואי הוו עשרה ואשכחינהו דאמרי ככרד א
 אלהינו אומר הוה ברין אלהינו ומברך מנו לעולם ועד
 כך פירס בהלכות גדולות לא סבר לה מר ל
 להא דאמי רב הונא כו' מי יס לישב הני תרי לישבי דר' יוחנן
 דכטבעל הכית מעב עימהם ודאי הוא בוצע כדו סיכאע ה
 הוא בעין יפה ואורח מברך אבל כשאין בעל הכית מעב
 עימהם הגדול טכסה בוצע ונס יברך ברכת המזון
 עד היכן ברכת זמן כדמארט טס שאם אכ
 אכלנו שלטה וכו' והוא הדין שאחר מפסיק אכילתו לטניס ל
 לרב כחמן צריך להזמין עד ברוך שאכלנו מטלנו ולרב ט
 ססט עד טיגמנו ברכת הן ואו היחיד יכול לאכול לפניו זה
 והס גומרים ברכת המזון וקיימא לן כרב כחמן דאמי עד
 ככרך והלכות גדולות ורבינו יצחק ססקן כרב ססט
 להיכן הוא חוזר פירס האלפס דמלתא כאשי כטטה היא זה
 והכי פירן להיכן הוא חוזר אותן שומכך ברוך שאכלנו מש
 משלנו כן להיכן הוא חוזר רב וכו' אמ' יחזור לראש ואומר
 ככרך שאכלנו מטלנו פעם אחרת ורבנן אמרי למקום סס
 סמסק שאומר ברוך הוא שאכלנו מטלנו וכן הלכתא וכן סס
 פסק בהלכות גדולות וכן כראה לראביה וכן פי' הגאונים
 ורבינו יצחק פי' דאחיד המפסיק סעודתו לטניס קאי וקאי
 עד היכן קאמי עימהם רב כחמן אמ' עד ככר' עד ועד בכלל
 אבל ברכת הן לא יגמור ורב ססט אמ' עד הן ועד ועד כ
 בכלל ואחר גמר סעודתו להיכן הוא חוזר ו
 נפסיק הלכתא למקום ספסק דהינו לב
 לברכת הארץ לפי אותן ספסקן
 כרב ססט והלכתא
 גדול מברך ואע"ב דאמי
 בסוף הסעודה
 גומיה

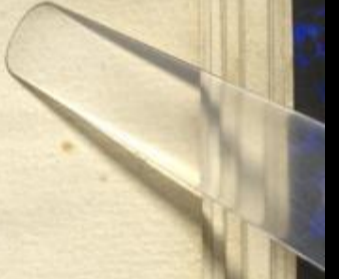
ויהיו אש הגדול נתון רשות לקטן מברך ספיר כדאמרו
דאח' ליה ר' לרב קום מעי ידך כן' מנות דרביס
סאני' מכאן קסה למה עפי בהלכות גדולות דהיבא דמת ל
לו מת בוס סני האחרון דאבלות נוהג ולא אתי' יט' רבנן נר
נרמי אבלות דאוריית' דתיוב ואחריתה כיום ונר דהכא חזי'
דאתי תפלה דרבנן נרמי קרא דלעולם בהם תנבדו' עיון
בוטסת' מתחת' אין מברךין בדרביס נדוקא כ'
כ'כל אחר הולך לרבינו נפגנו זה בזה ואירע להם דרך למ
למקום אחד אז אין מברךין אבל מתחלה כסוינאין
יחד בדרך ה'א' אז מברךין כדמשמע פרק במה בהמה נבי
קדמיה חמריה רב הונא לחמריה דלני' נראביה פי דבד'
סכנה אין מברךין בדרביס' עד שיטעו הי' בריך
ובירושלמי מפרש דוקא כשהיו כולם זקוקים לכוס אחד' א'
או לכסר אחד אבל אש כל אחד ככרו בידו אוכלין אף על פ'
פי שלא אבל הי' בריך ואש כל אחד כוסו לפניו סותין אף על
פי שלא שתי הי' בריך' וכן משמע בערבי פסחים בהוא
סבא דהוה נחין ופני קודם רב אשי סברך' ואומר הש' מ'
מקומו אש כ'ע הי' בריך ונתן לכל אחד חלקו אין בריך לה
להוציא לכל אחד ואחד עד שיטעום הי' בריך' והא דאמר'
הכא אין המטובין רשין לטעום הינו להקדים ולבצוע' מ'
מן השת' טבצו המברך אבל לאחר טבת' לכל אחד חלקו אין
קפידא בו' וכן בריך לומר בסמוך הכוונ' שישו ידו תחלה
לטובל שת' ואש כ'א לחלק כבוד לרבו רשאי ואינא' ו'
והא אין המטובין רשין לטעום עד שיטעום הי' בריך' ויש
לומר דהוה הטובל לחמריה קאמי' אף הי' בריך מכל מקום אש
אוכל קודם דאש לא כן מה כבוד היה זה אלא למאי דשיר'
כ'תא' אין חטונה פ'א' חמן כחטף' קטופה שומעו
קריאת הכין סאינו מוציאה בזה שתיאה נכרת' ובשריך פ'
פי חטונה שיחטף' חמן לומר חמן קודם שתכלה הכרסה מ'
מפי המברך' קטופה שחטף' חמן לשתי תיבות' ירוש'
איזהו חמן יתומה ר' הונא אמ' הוה דתיוב לברכה והו' עני
ולא ידע על תה עני' כ'ת המימוני הטומע ברכה מתחלה ו'
נר סוזה ומתכוין ל'ת' בה ידי חובתו יוצא א'ע' פ'
סלא ענה חמן והצונה חמן' הוי כ'מברך והוא שיהיה המ'ר'
חייב באותה ברכה הוי המברך חייב מדברי סופרים והע'
נצטונה חייב מן הצורה לא יבא ידי חובתו עד שיענה א'
חמן ומי סחי' כ'ה מן הצורה כמותו' כל המאריך בא
ב'חמן מאריכותו לן ימיו וטובתו וכלבד סלא יאריך יותר מ'
מדאי וטעמא ל'בי שאין קריא' הצ'כה בשמעת' כ'מאריך
יתר' תראי ונמסקנא דמילתא חן הכוונ' רשאי לבצוע עד
סיכלה חמן מפי העובדים' אמ' רב הונא הלכה כאחר'
והאידינא אין אמי מדקדקין בכך ורנליון לחמן עש עמי ה'
האין כ'ראת' כחצנה כ'תאן מקבלין האידנא שהדויתא מב'
מצ' הארץ כ'י ינו כ'די סלא יהא כל אחד ואחד הולך וכוכ'
כ'זה לבצרו' טניס טאכלג' ובא שלימי ויש עמיהם ק'
קודם טאמרו הכ' לן וכברך וחינן עמו ומצטרף בהדיה'
וכן הלכתא' וצ'י חן א'מרו הכ' לן וכברך חן משו ויהו מיש'
אחרונים טוב אינו מצטרף עמיהם' קטן פורח פי'
תח' גדול ולא בעינן כ'די סיקרון כ'שפרן' רבי ת' פס'
פסק' קטן מצטרף לברכת המזון בשש נלעאר כ'מתפלג'

שום דבר שבקדושה אפי' אינו יודע לני מברכה ולמי א'
מתפללין אלא מוטל בעיניו מצטרף לעשרה מדא' ר' ידושיע
בן לוי אף על פי שאמרו קטן המוטל בערובה דהינו אינו
יודע לני מברכה אין מומין עליו אבל עושין אותו ס'
לעשרה הינו לברכת המזון בשס' בי' ודוקא לעשרה בשס' א'
אבל לחמן לא ולא כמו סכתוב בכ' דבעי התם ב' מהו ו'
ופסיק ולא כל דכן הוא וכן פי' רב האי זקטן עולה מומין
עשרה' נרבינו חננאל חולק ולא מסה הלכה אלא טכ' דרס'
דתופס לחומר' סלא להוציא טס טמיס לבטלה' הו'
הואיל וצ'י'א כותיה דרב חסדא לעיל נבי אין מדקדקין בק'
בקטן ואפילו לרבינו חננאל ד'חמירי' בזמן הוא ד'חמירי'
אבל בסוף לא פליגי אדר' יהוסע בן לוי דקיימא לן כותיה ו'
ולכא חמן דפליגי' והני מילי דקטן ומצטרף וכל טכ' עבד'
הינו כ'משראל גדול מברך אבל כ'שהן מברכין לא דהא' א'
חן כסוף ראש הסנה כל סאינו מחוייב בדבר אינו מוציא
אחרים ידי חובתו' ורי' כתב ראיתי רבינו תם סלא רצה ל'
לעשות מצוה לקטן ואפילו חומס בידו להצטרף לעשרה ב'
בברכת המזון ולתפלה א'ע'ם סרבינו תם בתשובתו התי'
לכ'ר סלמה מכל מקום הוא כ'עצמו לא היה עונה מעשה'
ונס היה אומר סאינו בשום מקום שיבטח הקטן סניף על
ידי חומס סבידו' ומה סמוכי' שפר תורה בספקי דר' אליעז'
נבי עבוד הסנה בסלסה מצברין ר' אליעזר אומר בעשרה
ואש כ'תמעטו מביאין שפר תורה חן מזכיר טס כלל סיהא'
קטן אחוה בידו ס'ת אלא משמע דלעני' מלקא דהתם מוצי'
ספר תורה בלא קטן ועוד הוכיח ר' מירושלמי דאין עושין
קטן סניף לא לב' ולא לתפלה עד שיכריח סתי סערת' והני
איפא' התם חן ר' ינוס כ'מה זינך אבלית עס אבא תחליס'
הכיכי ולא זינך עלו עד שהבאתי סתי סערת' וכן סעיב'
כ'מי רבינו כ'ן בעל הערוך וכן ראביה כתב כ'ין סנחלקין
בדבר נאינו עולם ראוי להחמיר ליראי סמו' סלא להצטר'
לא לחמן ולא לתפלה' או מסתה כוס אחד פי'
רביעית או כזית ירק' כתב מורס טניס טאכלג' ד'ן ואחד
ירק חן סתה כוס מצטרף ואפילו בריך טאכלגו מסלג' יכול
לומר סהרי סתיה בכלל אכילה כדמשמע פרק ב' דטבועות'
וכן פסק ר' י' נראה מירושלמי תני טניס טאכלג' סת ואחד
ירק מצטרפין' והמר מקו'ני נרא'ס והמיומוני פי' דאין הל'
הלכה באותה בריתא סהרי מסיק עלה מתני' ר'טכ' ורבנן ו'
פליגי ועוד הוכיח בירושלמי דיש חלוק בין סלסה לעשרה
ד'נתר' ים להחמיר כצ'רוף סלסה מצ'רוף עשרה נראה דד'
דעת האלפס כן מ'דלא הזכיר כלל מצ'רוף טניס
ד'ן ואחד ירק ולא נראה לראביה מטוס דאמי בר'
כ'יט' סרקין לא אמרו אלא סלסה אבל
בעשרה עד כ'ן אלמא ד'חמירי' בעשרה'
מכ'סלסה' וכן פסק מורס וכן
בספר התרומה מצאתי בשס' ר'
רבינו סמחה דתסעה
נאטה מצטרפין בין ל'
לתפלה בין ל'
לברך חלקיונו
נת

ומעשה דר' אליעזר שסחרר עכרן משמע דוקא שחררו אבל
לא שחררו לא היה משל' וזה לאשה יל דתרי הון ושחרר חד
ויולא בחד .. ולהוציא אחרים ידי חובתן עד שיאכל
כזית דבן יאז' ר' נתן והמימוני דכזית וכבינה דרבנן וק'
דקראי אסמכת' בינה וראיה טלהס מש' מי שמתי' אנו כתבתי
בתורה ואכלת' וטבעת והס מדקדקין עד כזית וכבינה
וקסה דאמי' פרק מי שמתי' דלא אתי דרבנן ומסיק דאורייתא
והכא היכי מסיק מי שאכל כזית דבן אחרים שאכלו כדיו טב
סביעה ותרין רז' והכא יוכל להוציא אשי' לא אכל כלל
כדאמי' סוף פרק ראוינו בית דין כל הכרכו כולן אע"פ שיבא
מוציא חוץ מברכת הלחם וברכת היון שאיכ' אלא מטעם ס'
שאסור ליהנות מן העולם בלא ברכה הלכך לא יוציא אלא
אש כן היה צריך המברך שאי' זה חוב טאש לא יהנה לא יב
יברך וברכת המזון חסוב מברכת הלחם וברכת היון דק'
דקדוש דחובה היא וכל ישראל ערבין זה לזה ומה' אע"פ מי
סיבא מוציא ויה' דבעינן הכא כזית משום דבעי' למימר ס'
שאכלנו מטלג' ור' אש' פי' דכזית וכבינה דאורייתא והכי פי'
נתן מדקדקין ודרסין עד כזית ועד כבינה מהני דאורייתא
.. שאכלו דבן ואחד ירק ואמי' בירושלמי טניס פת
ואחד ירק וצטרפין .. מתחיל בכחמה שאומר כחומנו
וכן פי' היר' יוסף משום דרחס הוא לשון תפלה .. ואי'
אומרי' לשון תפלה בסבת' ולא כהיר' לרש' ולר' דפנתח וחס
וימייס בכחמה דנקט לאו לשנויי' ומטעם הכרכות להתחיל
בה כחמונו ולסיים מנחס צינן דכל היכא דאמי' בין כחמונו
וכין רחס הכל קרוי כחמה ולא קאמי' הי' אלא לא יבין דלא
בעי' להתחיל ולסיים בשל' סבת' ואמרי' כמי' בירושלמי פרק
אלג' קשרים תניא אסור לטאל' זרכת' בסבת' ר' זעירא טאל'
לר' חייא בר' אבא מהו לומר רועכו וזכנו כסבת' אמ' ליה טופס'
ברכות כך הוא וכל' טכ' דמצינן למימר רחס דרחס אינו
כל כך לשון תפלה טשי' מנחס .. צריך שיקדים ברית
להורה כגון ועל בריתך מחמת' בבשרנו ועל תורתך שלח
טלמדתנו .. בב' בריתות' כב' מקומות' כסיני באהל'
מועד וכעבודת' מואב ככל' אחד נכרת ברית על התורה
וז' טאל' לומר ברית ותורה חיים ומזון דמה' לנו להודו' על
החיים טנחל' לאבותינו אלא ברית הינו כמו על בריתך טר'
מחמת' בבשרנו ועל תורתך וכי' וכן פרי' .. הנדאה
נסוף נודה לך ה' אלקיני' ועל כולם ה' אלקיני' אכחנ'
מודים לך .. תלכות בית דוד בבונה ירושלם' טעל' דוד
נתקדמה ירושלם' לאו אורח ארעא' הלכך מהדר ליה ב'
בהטוב והמטיב' ומכאן דקדקו התו' דהאומ' אבינו תלכנו
בבונה ירושלם' אי' אלא טועה' טאל' לנו להזכיר בה' תלכות
סמים דהא מהדר ליה בהטוב והמטיב' .. אבל לבתי'
דעתה בהטוב והמטיב' חוז' לראש לתחלת' ברכת המזון כ'
כדאמי' גבי תפלה עקר דגליז' חוז' לראש והתס' הוא דאיכא
עקירת דגלים אבל הכא סינס הכרכה הני עקירת דגלים ..
לשון המימוני' אין מברכין על האוכל מכל האוכלים
ועל המטקה מכל המטקין עד שיבאו לפניו טל' אוכל' וכרך'
וכשל' מידו וכשרף' כוטל' אחד וחוז' ומכרך' עלת' וצריך ל'
לומר ברו' סס' כבו' תלכות' לעולם ועד' .. עומד אדם על
אמת' המיס' ומכר' ומתת' אש' שהוים טהינו בטעת' הכרכה

הכרכה הלכנו להס ומפני' שלכך נתכונן לכתחלה .. דאמי'
בעי' אכיל' ואי' בעי' לא אכר' פי' אי' בעי' אכר' פת' טאינו רונה
לומר דלא אכיל' כלל טאסור להתצנות בראש חדש ..
ופסק רבינו יוסף דאמי' חל' ראש חדש כ' ב' ב' דהשתא הוא ח'
חובה לאכול אפי' הכי אין מחזירין אותנו דאין חובת' אכילה
בטביל' ראש חדש ואותה ברכה דאשר נתן ר' תמברך אמי'
בלילה אס' נזכר קודם טפתח בהטוב והמטיב אפי' דאמרי'
פר' תפלת' השחר גבי תפלה דאין מחזירין אותנו הי' גבי ת'
תפלה דוקא אבל ברכה אחת כי הכא אמרה אפי' בטילה ..
ובסעודות' טל' טית' טל' סבת' מסופק רז' דמא' ד' ה' כי ח' דאי'
בעי' לא אכיל' אלא מינוי' תרביניה' כדפי' ר' גבי סעודה טל'
סכה .. והלכתא בר' מאיר דאמי' בכזית' ואע"פ דר' מאיר רז'
יהודה הלכה כר' יהודה בהא הלכה בר' מאיר דהא קיס'
ליה לר' יוחנן בשיטתיה לעיל דאינו מוציא אחרים ידי חו'
חובתן עד שיאכל' כזית דבן וכן לעיל גבי אכל' כזית מלוח
וכן פסק ר' נתן ושאלתנו ולענין סתיה כבר כתבתי לעיל
פר' כיצד דיע' לסתנות' או פחות' מכוית' אז ויתר' מכוית' כי יא'
להסתפק אי' מברכין לאחריו אפי' בכזית' אי' כמי' דוקא בכ'
כבינה דדלמא' מודה ר' מאיר לר' יהודה בשתיה' מדררין ל'
ליה וטבעת' זו סתיה וטביעה הינו כבינה כדדריש ר' יהודה
אכילה טיס' בה' סביעה זו כבינה או מתא' יש חלוק' בין טב'
סביעה דאכילה לסביעה דשתיה' .. וכת' ר' אש' אחרי'
דקיימא לן בר' מאיר דאמי' כזית דאורייתא כדמסיק רבא הי'
הלכתא' אש' כן קיימא לן וטבעת' זו סתיה אש' כן
לא מחייב דאורייתא אלא אש' כן סתיה אש' הוא צריך לסתיה
אבל אש' אינו צריך לא אמרה תורה טענתה טלא' ל' תכונ'
והלכתא דמי' שאכל' ולא סתיה לא מצי' להוציא אחרים ידי חו'
חובתן שאכלו וסתנו' דלא אתי דרבנן ומסיק דאורייתא'
והמימוני' כתב דאין לברך לאחריו אלא אש' כן סתיה רבי'
רביעית' וכן כתב בסה' וכן ראה מורס' בספר הר' טמואל'
מבוכרין .. נכרך' אלקיני' ולג' נכרך' לאלקיני' דגבי סיר'
והודאה כתיב סירן' לה' הודו' לה' אבל גבי ברכ' לא מצינו זה
הלשון וכן מפורט בסדר רב עמרם .. וקא פסיק רב'
כ' עקיבא' ושר' ח' הכי קיימא לן .. טמס' מברסן'
ולא מבעיא סתי' חבורת' שאוכלי' בכית' אחד אלא אפי' בב'
בתים טאל' רואין' אלג' את' אלג' השמש' מברסן' ואורחא דת'
דמלתא נקט' בבית' אחד' וכן פרי' וכן בירושלמי ר' יונה
ור' אבא בר' זימנא' בטס' ר' זעירא לפני' בתים נכרכה עכ"י
אין סומכין הקערה בשת' כן פרי' ופסק רז' דלא
קיימ' לן הכי אלא כטמואל' דאין עושה
אדם כל צרכו בשת' מאוס דלא
ממאוס עיין כש' במה
טומנין' יוש'
כוהנן'
לאכול דייסא'
או חבינא ב'
בשת' כיון'
שאוכלי' הפת'
אחר'
בר'

אחר כך אבל במסכת סופרים אנוסין והכי תניא התם אין ז
 אוכלין אוכלין באוכלין אלא אם כן אוכלין בבית אחת ונמא
 ההיא דלא כשמואל... חייפה שמזוג במים לאחר ש
 סתקנו בכוס חי אבל לברך עליו הא אחרין אין מברכין ע
 עליו אי כמי חי פרישק להביאון מן החכית לשם ברכה ו
 נישא משאחי כלי שלם כדאמרן שבירתן זו היא מיתתן...
 גרסי בירושלמי פ"ג שאכלו אין מברכין עד שיתן לתוכו מ
 מים בהגזן רבנן בהדי כסא דקדושא אין מברך על היון ע
 עד שיתן לתוכו מים ומסיים התם מלתיה דר' יונה פליגא
 דר' יונה פליגס כסא ומתקן ליה ארך תימ' טהיה מזוג והתקן
 הגזתה משקן שעבר עליהן הלילה דמו בראשו א"ר יוחנן נ
 והוא שלנו בכלי מתכות פי ר' יונה לא היה רגיל בטתיתין
 כדאמרן בירושלמי דר' עיש אמר ר' יונה כד הוינא טתי ד' כ
 כסי היה חיך ריטי מדבחא עד עצרתא והיה סותה מעט מ
 מלא לגמיו והיה מצניעו עד למחר נטי ר' יוחנן דדוקא פ
 בכלי מתכות אז הניא מסוכן אבל לא בכלי אחר שמעינן מ
 מיהא דמהני תקון לכנס שגוס בתוספת מים אז יין...
 והלכתא בכלהו יסב ויברך... מפני שברכת המזון דאורייתא
 החמירו בו מה שאין כן בשאר ברכות וה"ה בברכה מעין
 שלש ובריעבד יא בן מהלך בין עומר... כתב ב"ה כל ה
 הברכות חוץ מברכת המזון אם נסתפק אם ברך אינו חדר
 ומברך לא בתחלה ולא בסוף מפני שהם מדברי סופרים
 לשיכר יש להחמיר בהם של ברכה... טעמיה
 מבחון והדחה ומפנים... שידוע כגון שאין הכוס יפה טיפ
 בו שיני כנסת אבל אם הוא יפה טפיר דמי דלא בעינן א
 אלא שיהא כוס של ברכה יפה...

דיני גטילה כקראת נטילה על סם שמצביה ידיו
 דכתיב ונטלת וינטאס ויא נטילה ע
 על סם הכלי הנקרא אנטל אשר בו מים לרחיצה כדאמר יב'
 בבבא בתרא אנטק אנכב אנטל זו היא רביעית של תורה ו
 נ"ה סך הכלי נקרא אחד מאלו הג' סמות ורבי תנאל פי'
 אנטק טס מסקה והכי קאמר' הדונה לשתת אנטק דזהו אכ
 אנכב כדאיתא פ' עטרה יחסין יסתה טיעור אנטל דהיכו ר'
 רביעית ומכל תקן אנטל טס הכלי המחזיק רביעית... ומים
 דאטנוס מצנה מ-גוס סרך תרומה אי כתי כר' אלעזר בן ע
 עזריה דדריש וידיו לא טקף במים וכו' בפ' כל הבשר תני'
 כוטלן לחולי ולתדומה ולמעטר וכל המזלזל כנטילת ידיס
 כעקר מן העולם אבל אכילה לפירות ואפילו לתבטיל תח
 מהטן אינו כוטל ויש בני אדם שאין מברכין שחרית על ב
 נטילת ידיס אלא על נקיון ידיס על דרך הניקרא ארחץ כ
 בנקיון כפי אך רגילין לברך על נטילה עד כאן... וברכה
 שמברכין על נטילה רגילין הס לברך אותה קודם כגוב ט
 טצריך לברך עובר לעשייתה חוץ מאותה דבית הכסא דא
 דאכתי לא חיי כטבא מבית הכסא ואגב ההיא נטילה תקנו ז
 בכל הנטילות לברך אחר הנטילה... ויש שמברכין בין טפ
 שפיכה דאטנוס לספיכה טניה והמברך לאחר נטילה קודם
 כגוב חסוב לפני עשיתן טהרי אהור לאכול קודם כגוב ד
 דכל האוכל בלא כגוב כאלו אוכל לחם טמא דכתיב ככה יא
 יאכלו וכו'... ואינו כוטל ידיו מכלי טבור אז נקב בכנס מש
 מסקה למטה מרביעית ואם הוא טבור למעלה אפילו הכי ז
 אינו כוטל... **חגהה** ודוקא לאכילה
 אבל לנקיות לא... טיך דלא גרע
 מצירי או קיסס... תטבץ... ואומר טאין צריך לאדם לטול
 ידיו מרביעית אלא לאכילה אבל לתפלה אם אין לו מים יכ
 יכול לקנח באבן או בארץ... דכתיב ארחץ כנקיון כפי י
 תטבץ...

חרון עלך שלשה שאבחו
אלו דברים

שהיו גורים לקדוש סת
 סתאמר טאס אין לו יין
 אין מקדשן והמקדש ע
 על הפתגם הוא כמקו'
 יין וברכת השת קודמת... ורש"ס פסק פ ערבי פסחי דאין
 מקדשן על השת... בשמים טאדס אטנס מולך
 עמו לגית הכסא להצביד ריח רע אין מברכין עליו והסיב
 רבי אפרים... ארס טאינו מריש ומברך לעצמו על הכסמים
 הני ברכה לבטלה גס להנתיא את כניו אינו יכול דלא דמי
 לקדוש והבדלה וברכת הלחם ומצה דהוא חובה ומצה זה ז
 אינו אלא מנהג ואני אינו מברך על הדם טונה פלכס שה'ן
 יכס ואין בו לחלמות ריח ולאן דוקא הדם ה"ה בשתי אחרים
 ויש לו זכוית קטנה ויש בה מינו בשמים ועליה אני מברך
 ... היה כנסס וינצא כתב מ' ר"ס דמיורי טאין דעת
 לחזור מיד דאס דעתן לחזור לא אסח דעתיה ובשמים טל
 בשס כתי להאחא עבידי דניחא להו דנרחו אינסו... כי היכי
 דכיתו ולכבנו... אין מברכין על האור אלא במוצאי
 טבת... הקהה הר"ר יוסף למה אין מברכין על האור כל טעה
 טנהגון ומכו טהרי אסור ליהנות מן העולם בלא ברכה...
 גול דדוקא כטנפשו טנהג אבל בשאר הנאה לא ואף על פי ט
 שמברכין לאור השמש הינו לפי שמתחדש בכל יום...

הלכות נטילה

דין מים ר
ראשונים כ
נטלי ב' על
גבי כלי וכו'

וכי על גבי קרקע בין זוכן בין חמי ואפי' חמי האור ואפי' יד בולדת בהם דפ כל הבשר את חמי האור פלוגתא דחזקיה נר' ונחמן והלכה כר' נחמן דאין חמי האור נטלי' מהם לר' סרנאין אפי' ר' און' לשתית בהמה נטלין מה לר' ואפי' לאו אין נטלין כדתנן מים שנפסלו משתית בהמה א אין נטלין מהן לר' בכלים פסולי' בקרקע בשרין ר' א אליעזר אית אף בקרקע טובל בהם כל גופו אבל לא ידיו ו רבנן דאשמועינהו בבת בירתא דבזריבן אטו אנא ו ולא כפי' הקונטרס בזכחים בפס' דמייורי הכא במי' עכור' בטו' והתם מייורי בצלילין דא' בעכורים אפי' בעבילת כל גופו פסול כדאמרינן התם אי דאין פרה טמאה ונתה מהן אפי' למקנה לא על הדברים הכריבים נטילה אפי' טאלת אפי' סגו בכזיון בעלמא בלא מים דבר טאי אפי' להתברר בראיה ברורה אין לעשות פרוקא למסכתא טובל להחמיר לטובל במים ואילו ז' כריבים נטילה אחריהם ההולך בין הותים ההולך מבית המרחץ הנטול צפרטנו החולץ תנאים' הנוגע ברבלי' והחוסף את ראשו' ההולך מבית הכסא' מהדוף ולענן נקיות אמרינן בכרכנת מי שאין לו מים חוסף את ידיו בעפר או בצרור דכתיב ארחץ בנקיון כפי בכל דבר אבל לענן אכילת פת צעין נטילת ידים דוקא מיהו אדם היוצא לדרך והתנה כ בנטילת סחרית בטביל כל היום מועיל התנאי לכל היום ג צד לענן אכילת פת רק שיסתמר מטנוף וממטמוש במקו' טנוף' וגם על זה אין לסמוך רק כ' אין לו מים בתוך ד' מילין דאפי' יש מים בתוך ד' מילין ימתין והו' לענן אפי' אכילה אבל לענן תפלה אין צריך להמתין אלא יקנה כצ בצרור תסבץ עכורים אפי' בעכרון בטו' אי פרה טמאה ונתה מהן נטלין לר' כדאיתא כפי' בתרא דזכחים אפי' ד' טמעין כן לקום כל המטלים למי מקנה מטלי' למי סויה לרביעי' שאין מטלים למי מקנה אי מטלים לרביעית פי' לרביעית לנטילת ידים רביעית למעוטי מאי אי למעוטי טיט הנרק היכי דמי אי דפרה טמאה ונתה מהן שאי עבין אפי' לרביעי' נמי פי' לנטול ידיו ואי אין פרה כו' אפי' למקנה כו' לא והתם מייורי בעכורים דא' בסרנאין כמו ששיר' הקונטרס אפי' בקרקע טובלין ואפי' כשסלין משתית בהמה כדאיתא פ' כל הבשר' צבועין צבועונן תנא סוף דתוספת ידים נפל לתוכו דיו ונטתנו מראיהו פסולין עשה בהן מלאכה או טמאה בהן פשתן פסולים הדיח בהן הכלי או שמדדו בהן המדות פסולין ובתוספתא תנא לקק מהן הכלב פסולין ובפ' כל הבשר אמר דקשדינן אחזנתא והא דת דימבעי לן מתחלה אי קפדי' אחזנתא טמאה מוקי הנהו דמים' ידים לתרומה וכו' מהא דאפי' ט' ג' שאכלו יין עד שלא נתן ל

לתוכו מים נטלין ממנו לר' ופי' לומר בין לבין מים מים מקרו כמו שפי' הקונטרס דאקרו מי סירות' בכל הכלים נטולים לר' אפי' כלי גללי כלי אדמה אבל אין כ נטולים לר' אפי' כלי בדפנות כלים ולא בשולי המחץ ולא במ במצופת החבית ולא יתן לחברו בדופניו לפי שאין מקדוסי' מי חטאת ואין נותנין לר' אלא בכלים וצריך טיהא מחזיק רביעית של תורה ואפי' כשרק אפי' כקב צריך טיהא מח מחזיק רביעית של תורה ומצפת הסדק ולמטה שלא מחזיק כסוי הכוס כעין של כוסו של כסף המחזיקין יתקו מרביעי' כשהוא כשאינו מסומך אבל אפי' מניחין על הסכין ונטוין על כדיהן לפי שאין להם בית מושב ואפי' אין כשר בהן רב רביעית אין נטלין מהן כיון שאין מחזיקין כשהם יושבים שלא מסומכים' טעור המים צריך טיהא מתחלה כדי רביעית אפי' לאדם אחד ואפי' רוצים לטובל מהם שנים זה א אחר זה נטלין ואפי' על פי שהסכי לא נטל מרביעית הואיל וקאחי' מייורי טהרה כדתנן במסכת ידים מי רביעית נט נטלין לאחר ואפי' שנים וצריך סיבאן על ידיו מכא אדם האנף עליהם או הוא בעצמו והכי מוכח בפ' כל הבשר נתן במס' ידים הכל כשרים ליתן לר' ואפי' אפי' מניח חבית על ברכיו ונטול או מניח חבית על צדה ונטול הקוף נתן לר' ואפי' פוסל בסמים אלפי' גוי' דלקרקק אפי' הוא פסול ליתן לר' אפי' אפי' דר' ופי' דומיא דקוף גיש מביאין ראיה ממש' ידים בתוספת' כל שאין מטמא במשא ב כשר לנטילת ידים אפי' על גב דמטמא במגע וכו' ולפי זה אצור לטובל מן הגוי והכל הוא דהא כדתנין וינלדות נטולות ל לעצמן' אלא ודאי התם מייורי לתרומה' האתא קיינן לן דבעי' דאחי' ומכא נברא והכי מוכח בפ' כל הבשר גבי איתא דר' אפי' אין נטלין ממיני לר' כסוף כהן שמתיר להוסיף ידיו ורגליו בכיור' והביהו ר' אפי' חבית לן מהו לקדם ידיו בכיור' מיינו' ר' אפי' זכא בחוכו וכו' דאכעיא בכיור דכתיב מעוט' מכלל דנטילת פולין סרו' והא דבעינן כח נברא היכו דוקא כשנטול חק לפני אבל כשמוסיף ידיו תוך הכלי הוי שפיר כח נברא ואי נוסס מים ראזוכים טהם טמאים ומתערבין טהם אין להם דאוכא לה למימ' מעלה עשו בכלי' ומה שהיו נותנים מן הכיור ומוסיפים הכיור והמים מקלחום על ידיו וכו' נברא דמייורי בקלחן ראטון' מהי' נטול וכו' האן הוא או כמי חזורים וסותמים הדר בכרז' וחזורים ומוסיפים כ כדי טיהא בא לעולם מכא נברא ראטון' נתן כפרק קמא דתוספת ידים לא יתן בחשניו יתן לחברו ועוד תנא ה התם נטלין ד' אפי' זה כשר זה ובלבד שידעו טיהא בהן מים נתן הנטול בחשניו ונתן לחברו ידיו טמאות טו' שמתחלה לא נטל מן הכלי לסיכך הנטול מידו אחת על חב חברתה אסור וזהו לטמק' על טתיהן באחת העתקתו זה מחזיקי הר' יתקן בהר' פ' נאפי' נטילה על טהם הכלי אשר בו המים

כדאמרי בבבא בתרא אכסף אכטל אכבב וזהו רביעית של
 תורה פי הקינטרם עד הכלי נקרא אחת מוב' שמונת ובמקום
 אחר פי אכסף עם מסקה כיון אכסרנבם והק' הרונה
 לסתות אכסף זה אכבב כדאמרי בריש פרק י' ויחסיין ויתה
 סייער אכטל דזהו רביעית על כן יש בני אדם שאי מברכיין
 סחריית על נטילת כו' כי אם על נקיות ידים על טעם המקרא
 ארצן בנקיין כפי כל מדי דמקו' כדאיתא בברכות דלא
 תקנו אכטל סחריית אף נהגו העולם לברך על נטילת ידים
 טבילת ידים בת' סאה סכל גופו עולה בהן מבר'
 על טבילת ידים או על טפיסת ידים ולא בריך לא כליו ולא ס'
 סטייה שתי פעמים ולא נגוב ולא להגביה את ידיו דתניא
 בשב' דמסכת ידים הנוטל בריך לנגוב ידיו והטובלן אין בר'
 בריך לנגוב ולא להגביהן סחריית סנוטל מסוס רוח
 רעה כו' יוסי בשב' סמנה טריצ' תניא אמר ר' יוסי בת חורין
 היא זו ומקשדת על שלשה פעמים וכנטילה שהיא מסוס ס'
 סעודה בריך בפעמים ולאחר סעודה רק פעם אחת וסי'
 וסימן לחשוף מים מנבא ואותה שהיא לסעודה ב' פעמים
 אחת לטהר הידים והשנים לטהר המים סנטימאז בנגיעתן
 לידים מסואבות ונראה מתוך המטנה דהיונו כי דוק בשלל
 שפך על ידיו רביעית אבל שפך רביעית בכת אחת ידיו ט'
 טהורות דתנן התם נטל ידיו בסטייה אחת ר' מאיר
 מומא עד סיטול מי רביעית ועתה נפיש מה כין שתי סט'
 סטיפות לבין סטייה אחת כי בסטייה הראונה נטמאז המ'
 המים מחמת סנגובו ביד וכאז המים השנים ושהרו אותם
 מים ואם נטל ידיו אחת בסטייה ראונה ואחר כך נטל סת'
 סתייה בסטייה שניה טמאז נטל ידיו אחת וספספה בחב'
 בחברתה טמאה ועוד תנא נטל הראשונים ונמאז על ידיו
 צריך או קיסס ידיו טמאז שאין המים האחרונים מטהרי'
 אלא מים שעל גב היד ושמעתי סרבי' טמאז מנכין היה מ'
 מנגב ידיו כין סטייה ראונה לפניו ואסו' לרחץ במים
 סרח' כן חכמו ושלל תגע ידו סכבר שפך עליה מים ב' ס'
 פ' נמים על ידו טמאז שלא שפך עליה רק פעם אחת
 צריך להגביה ידיו בשעת נטילה כדמוכח בש"ק דסוטה מים
 הראשונים בריך להגביה ידיו שאם לא יגביהם חייטיין ס'
 סמא המים הראשונים סנטימאז יבאז חוץ לפרק והמים
 השנים לא טהרו אלא המים שלמטה מן הפרק ולא המים ס'
 סיבאז חוץ לפרק כיון שאינן במקומן ואחר כך יסובו המי'
 טהם חוץ לפרק כשיטעיל ידיו ויטמאז המים שעל ספ'
 הפרק והסי' משמע ש"ן דמסכת ידים ומייתי לה כפי רש"י ס'
 בפ"ן דסוטה ת"ר נטילת ידים לחולין עד הפרק לתרומה
 עד הפרק לקדוש ידים ורגלים במקדש עד הפרק ופה'
 לחולין עד קשרי אכבעותיו האמצעיות לתרומה עד הפרק
 עד חבור אכבעותיו לגב היד לקדוש ידים ורגלים עד הפ'
 ונקט חבור יד לזרוע ונהגו ליטול עד מקו' חבור האכבעות
 לגב היד כדאמרי' אן עד כאן כין לחולין כין לתרומה לחו'
 לחומר תניא כל דבר שחנז בטבילה חנזן כנטילת ידים
 לחולין אם כן בריך לזרזר לנקר ידיו שלא יהא סוס דבר ח'
 חנזן כגון טיט ונזאז תחת הנסורן ואם יש דבר סיקסיד ע'
 עליו חנזן אף על גב דלגבי טבילה אנו מחמירי אף על גב
 דאינו מקדש והא דתניא בתוספתא כל שחנזן בכליו חנזן

בכדה ובחולין מיירי לנגיעת חולין סכעסו על טהרת הקד'
 ולא מיירי באטילה וכן בריך לזרזר בכל חצינות כגון כזק'
 נזפת בריך שלא יסיה דעתו כין נטילה לסעודה
 כדאמ' בברכות אף על תנאי יוכל להיות כדאמ' רב פרק כל
 הבשר נוטל אדם ידיו סחריית ומתנה עליו כל היום כו' ואף
 על גב דליכא טעת הדחק ואיכא דאמ' דוקא בטעת הדחק
 ובטל סופרים הלך אחר המקל ודוקא כסנזרר כל היום שלא
 יטעסו ידיו ואיכא דאמרי דדוקא תנאי דסחריית מועיל
 הבא מבית הכסא ונטל ידיו יום אומרי דאזתה נטילה אינה
 מועלת לברוך סעודה לפי שמברך אחריו אטר יזר והני ה'
 הפסק וראיתו דיבר' על נטילת אחר אטר יזר ויהיה קאי על
 סתיין וסאל הסואל אם יש לברך על נטילה כל
 סעה טיפנה והטיב אם הוא עומד לעסוק בתורה או
 לילך להתפלל מברך על נטילה ואטר יזר ואם יושב ובטל
 די לו מאטר יזר כסנזב ידו בסכת לא חייטיין
 לסחטה והא דאמ' בפ' דס חטאת טריתו זהו כנסו הינו
 היכא טיש עליו מעט טנוף אבל כשהכבד כלו מלובלך או
 כלו לבן אין זה כבוס אלא לכלוך ושרי וכן התיר רבי'
 תם לאטה שהטיל בנה נזאה על בגדה בסכת ליטול ידה ול'
 ולקנח במקום הטנוף אף על פי טיש מהנדרין בדבר יש ל'
 לסמוך עליו בטעת הדחק ובסבת יש לזרזר שלא ליטול על
 גבי עסבים ואף על פי שאין מתכנן להטקות מסוס דהני
 פסיק ריטייה לאחר הסעודה נוטלין מים האחרונים
 ואזתם המים נוטלין מסוס חובה כדאמרן מים ראשונים
 מצוה מים אחרונים חובה אמעיס דנות ראשונים מצוה
 מסוס סרך תרומה או מסוס ראשונים רבנן אקראי דנידי'
 לא טקף במים בפ' כל הבשר אמעצייס דנות כדאמ'
 לא טנו אלא כין תבטיל לתבטיל אבל כין תבטיל לגבינה
 חובה נפי' רשכס כין תבטיל בסר לתבטיל בסר שאין זה
 אלא מסוס נקיות ומנהג אבל כין תבטיל בסר לגבינה טו'
 טיאל אחר כך לפי רבינו תם או לגבינה שמכל כבר לפיר'
 הקנטרס חובה טזהו מסוס אסורא מים אחרוני חובה
 מסוס מלח סדומית וחובה אינה טעונה ברכה דמויא דנות'
 אטיקטויזין וכן במים אמעצייס סתן להפרי אסור'
 אין מברכין עליהם דמויא דנקנר ומליחת בסר ואין אנו כ'
 נוהגים במי אחרוני טאין מלח סדומית מצויה בינונו
 וכן אין אנו חוסטין לגבוי כי אין נחטיס מצוין בינונו א'
 אך המברך ברכת הזון כו' טריונו ליטול מפני שידיו מזוה'
 מזוהמות ואמרינן כשם שמזוהס פסול לעבודה כך פסול
 לברכה ואסמכיהו רבנן אקראי דנהתקדשתם אלו מים ר'
 ראשונים והייתם קדושים אלו מים אחרונים ניש מפרטיס
 שאשי המברך אינו בריך לברך כי כוזן טהיו רגלין ליטול
 נחשב מזוהס אבל עתה אינו נחשב מזוהס כמו שאין אנו
 חוסטין למטוח סמן המברך כמו טהיו עוטיין ואסמכיהו א'
 אקרא מיהו מאן דרגיל במים אחרונים אסור לברך עד ס'
 סיטול כדאמ' בפ' כיצד מברכין כין דרגילינן כמשחא מ'
 משחא מעכב לן והמברך ברכת המזון נוטל אחרונים תח'
 תחלה ומים אחרונים אין נוטלין מחמתן כי אם מצונן כי
 החמתן מפעפעין ואין מעבירין הזוהמא ואין נוטלין על ג'
 גבי קרקע וצריך להטפיל ידיו למטה להנריר הזוהמא כד'
 טו ב

לך דיון סבתוך השעורה כל אחד מברך לעצמו מ"ה הטוב ו
 והמטיב אחד מברך לכלן שאם היה אחד מברך לעצמו ה
 היה יחודי ורבינו יחיאל פירש דהטוב והמטיב כמו כל א
 אחד מברך לעצמו כמו בורא פרי הגפן דהא טיך ספיר ט
 טעמא דהתס לפי שאין בית הכלועה פנוי והא דאמר הטוב
 לדידיה והמטיב לאחריתי לא טיהא צריך שיטעור אחר מבר
 מברכתו אלא בעינן סיהנה מדבר שאחרים נהנים וגם א
 אחרים נהנים כשנתיים תן היון וכן משמע בירושלמי ד
 דפרקין אחרו לן ילדה אשתך זכר מברך הטוב והמטיב מ
 משום דהני מטיב לאחריתי דאשתך נהנת ואף על גב דאם
 דאשתך אינה באותו מעמד דמי לא בעסקינן סיהנה בעלה ב
 בעיר אחרת כששמע נאז אינה ינצאה באותה ברכה
 האלפסי פסק דאכסנאי אינו מברך הטוב והמטיב כיון ש
 טאינו טלן

בוצאתי בספר הפרדס אשר סדר רבינו שלמה יצחקי כ
 כשהוא מברך ברכת המזון יחודי אינו מתחיל
 ברוך משכוז רעבים כדמשמע בירושלמי הרי כבר נהד
 והדר פרי זהרי הזן קטוא תשמע דיחיד מתחיל הזן ומברך
 כן כן וזינו אומר עמנו כי הוא נתן לחם לכל ואין לן
 למעט החסדים וכווננו הגדול לא חסר פירן הטוב טלן ל
 לא חסר מירוכני נאל יחסר פירנטי יהי רצון טלא יחסר לא
 חסר משמע לא חסר דבר אחד ומצד אבד וטבר נאס כן
 היה לן לומר נאל יחסר כי הוא זן באכילה ומפירנס כשאר
 צרכים

גודך כן על אכילה ומזון אשתה ומזון לכו ושאתה מפ
 מפרנסנו בכל עת ולא יאמר ברית תורת חיים ו
 ומזון ואף על פי שאין כל טלא אית ברית ותורה בברכת ה
 הארץ ומלכות כבונה ירושלים לא ינא לא שאמר התיבות
 אלא לשימא בעלמא כלומר הדברים האלה יהיו מזכירין
 בברכת המזון וענין זה ועל פירוש שחתמת כבטורנו הרי
 ברית ועל תורתך כן הרי ברית ותורה ומזון ומי שמברך נז
 זכור לנו כן תוספת טל כדו

בורם היה אומר בונה ברחמי ירושלים נהיה אומר
 ארץ כלחושה וכן היה אומר אבינו רועבנו זכנו
 ולא תלכנו שאין ומזכירין כי אם תלכות בית דוד ובטביל
 כך כנסלו בהטוב והמטיב גס אין לומר תתברך חי לעד
 וקיים לנצח אלא אבינו תלכנו רועבנו ולא יאמר החי אלא
 בבית האבל גס אין לומר ונאמר אלא נאמר אין עד
 כאן

הדרן עלך הרואה וסליקא ברכת

כדאמר מוס ראשונים צריך להגביה ידיו האחרוני יטפיל
 ידיו ואין צריך לספק עליהם רק פעם אחת וכן משמע
 במסכת חלה

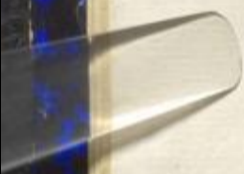
הדרן עלך אלו דברים

הרואה

פיר' טמעה דכל הני ברכות צריך ל
 להזכיר בהם טם ומלכות וכן נהג ה
 הסר מקומו וכר להסר מקומו ולרבי
 יהודה דוקא ברואה מל' יום לל' יום
 דומי הרואה יום הגד' דאין בירושלמי דפרקי דהיונו מל' יום
 סעקר ע' ז' מארצנו ירושלמי מתני' כשעקר ע' ז' מכל א
 ארץ ישראל אבל ממקום אחד אונ' ברוך טעקר ממקום ה
 הזה על הנהרות לאן בכל הנהרות איירי אלא בנהרות
 דקרא כגון גחון פיטון חדקל פרת' ואבטי אלגבים וזה
 ממקום סכפל לטס מחנה סנחריב אלא לא חס להזכיר לפי
 שהמקום ידוע סביב ירושלים וטוב היה כרא' לרבי יהודה
 כיון שאין הנס ידוע על פי המקום אין מברכין עליו אלא
 הכך טכעסה להס נס וכן כל אדם מברך על נסו אע"פ שא
 טאינו כבר מתוך המקום ותרי מטיהו רכבן
 ומיהו אי ליכא רבבן מ"ה מברך ונהגו לברך אחר סיקרא
 בתורה ודוקא בחולה סכפל למטה אבל חס בראטו או בת
 במעו ואין מוטל בוטה לא הרואה חברו אחר ל' יום
 אונ' ר' דדוקא חברו החיוב עליו וטמח בראייתו וכן ד
 דוקא בבגדים חדשים דומיא דבית חדש אבל טאיס טטוב
 כגון אכסליאות ומטעלים וחלקו אין צריך לברך
 כד שמע תרכנולא ה"ה אס לא שמע דאין ברכה זו אלא
 על האורס שהתרכנול מבחין נחא נהנה תן האוריה והת
 והמיומני פליב ואונ' דאי לא שמע קול תרכנול לא יברך ו
 וכן אס סככ כל הלילה כבגדינו לא יברך מלכים ערומים
 וכיום הכפריס שאין בן נטילת ידיס לא יברך על נטילת
 ידיס על בריקוס ועל רעמים כן על אחד מהס אכ
 אבל על תרויהו לא יברך ובירושלמי מפרש מתני' כשאז
 בזעף אבל בנחת מברך ברוך ענטה מעטה בראשית

בטורדיון פיר' טלא נתפזרו העבים ככתים ומפזרין
 סכתפזרו העבים דאית ליה ארעא לדידיה
 דאיכא סתפנות בהדיה הטוב והמטיב פי הטוב
 לי והמטיב לחברי וכן הטוב והמטיב על פנוי היון צריך
 סיהיה אחר עמו סיהנה תן היון ולענין לשטור חברו ב
 בהטוב והמטיב דינו כבורא פרי הגפן וראב"ה פסק ש
 טאס הכיאו לן יין גרוע ויין טוב בכת אחת טיס לברך על
 הטוב בורא פרי הגפן ופוטרי הגרוע ולא יברך על הגרוע
 כדי לברך על החשוב הטוב והמטיב להרבות בברכות כי
 כי לעולם יט לברך על החשוב תחלה כדאזל גס כן כפרק ז
 כיצד מברכין גבי פרניות וכן מברך על הפרנסה טל חט
 חטים ופוטרי טל פעוריס ויט ספוסקין אף על גב דקיימ'

מגילת
אסתר
פרק א
א. ב. ג. ד. ה. ו. ז. ח. ט. י. יא. יב. יג. יד. טו. טז. יז. יח. יט. כ. כא. כב. כג. כד. כה. כו. כז. כח. כט. ל. לא. לב. לג. לד. לה. לו. לז. לח. לט. ל. לא. לב. לג. לד. לה. לו. לז. לח. לט.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in two columns.

מת טבי עבדו קבל עליו תנחומין אכרו לו תלמידיו
למדתנו רבינו שאין מקבלין תנחומין על העבדי ועל
השפחו אמר להם טבי עבדי אינו כשאר כל העבדים
כשר היה כל זה מכאן

ח

חתן אם רצה לקרות קרית שמוע לילה הראשון קור'
רבן שמעון בן גמליאל אומ' לא כל הרוצה לישול את
השם ישול ..

ענין דברי רבן שמעון הוא אומ' כי קרא יביטו אליו ב'
בני אדם בעין הדור וכבוד ושהוא מדקדק במצות וחשוד
סיהיה מעשהו לפנים ולא לסס טמים ואין הלכה כרבן ס'
שמעון כב' ..

פרק שלישי

ב שמתו מוטל לפגיו פטור מקרית שמוע
ומן התפלה ומן התפילין נושא המו
המטה וחלופיהם וחלופי חלופיהם ש
שלפני המטה ושל אחר המטה את ש
המטה צריכה להן פטורין ושאר המטה צריכה ל'
להן חייבין ואלו פטורין מן התפלה ..

ענין דברו מוטל לפגיו אינו רוצה לומר שיעמד לפגיו אך ר'
רוצה לומר קוד' טיקכהו ואע"פ שאינו עמו במקו' אחר אבל
כשלא יהיה המת היה קרובו מאותן שה' חיי' להתאכל עליה
הוא חייב בק"ס וא"כ עבדי לא קבר אבל אם היה לפגיו
וישמרה אז יהיה פטור מק"ס וכו' שאי המטה חלושין וחל'
וחלופי חלושין הם האכסים המזומנים לשאת המטה כס'
כשיעבדו כושאי וכל מי שיבא לשאת המטה או יצטרך לעזור
כושאי המטה אחד סיהיה לפגיו המטה או אחר המטה הוא פ'
פטור מק"ס ואם לא יהיה מן המזומנים לשאת המטה ולא
מן העניים אבל בא ללקח בלבד הוא חייב בקרי' עמע'
והכל פטורים מן התפלה והטעם מפני טרדת הלכ' ..

ב

קברו את המת וחזרו אם יכולין להתחיל ולגמור עד
שלא יגיעו לשורה יתחילו ואם לאו לא יתחילו .. דוע
העומדים בשורה הפגיו פטורי והחצונים חייבין ..

היה המנהג אצלם לקבור המת ואח"כ יאזכרו כל העם מן ה'
הקבר וירחקו ממנו עד מקום ידוע והמקום ההוא נקרא ית'
מעמד ויעמדו שם האבלים ויתקבצו האכסים אשר שם ל'
לכח האבלים וסורה היא מערכת אכסים ונקראת בזה ה'
השם כשביל האכסים העמידים זה אצל זה ומה שאמר ל'
להתחיל ולגמור ר"ל להשלים פרטה ראשונ' בלבד ואם יהיה
המקום אשר יעמדו בו לכח קרוב מן הקבר ככדי שלא י'
יספיק לקרוא פרטת שמוע באורך הדרך ההוא והם הולכים
אינם רשאים להתחיל בק"ס והפנימים הם העם הרואי' את
האבלים ואין ביניהם אכסים אמצעיים ואמר אחריהם נק'
נקראים חצונים ..

ג

נשים ועבדים וקטנים פטורי מקרי' שמוע ומן התפילי'
וחייבין בתפלה ובמוזהו וברכת המזון .. טו ד

לכתבם כספר אבל יקחו אותם ומי מלמד טילמדם פה
אלמה ולמפרע סירי' הפוך והוא טיקרא פסוק ואחר כן ס'
פלפתי ואחריו הטלמי פלפתי וסירי' טעה טנה נחטא'
וענין דברו יחזור למקו' טענה על הדרך סוכרו בתוספת'
הוא שאמר טעה בין פרק לפרק ואינו יודע באיזה פרק חז'
חוזר לפרק ראשון באמצע הפרק חוזר לתחלת הפרק בין
כתיבה לכתיבה חוזר לכתיבה ראשונה ואין הלכה כר' יוסי
ולא כר' יהודה שאמרו לא יבא' ..

ד

האומנין קורין בראש האילן ובראש הגדבך מזה שא'
שארין רשאים לעשות בן בתפלה ..

פירוש אומנין ענשי מלאכה ומנהג בוני הקירות בעפר ל'
להציב טבי לחות ומטליטין העפר באמצע וירקעו אותו ב'
ככלי עץ יד עד יאחו תבנית הקיר ויקטר ואחר כך מסירין
הלחות ההם מן הבנין אשר בנו וזה המעשה נקרא אצל ב'
בני האדם הינם בלשון ערב טאשיה והלוח האחד מאלו ה'
השטים אשר בס' יבנה ויבנו הקיר קורין אותו כדבך וזהו
פירוש המלה על אמתה וענין מה שאמר כראש הגדבך
רוצה לומר כראש הקיר בטענה סיהיו ענשי המלאכה רוקעין
וכותפין בין הלחות הנקראין כדבכין ומה שאמר להם ס'
שלא יתעללו סס מפני טרדת הלכ' וקרית שמוע לא תצטר'
לכונת הלכ' אלא פסוק ראשון בלבד ..

ה

חתן פטור מקרית שמוע לילה הראשון עד מוצאי ש'
שבת אם לא עשה מעשה וכשנשא רבן גמליאל את
אשתו קרא לילה הראשון שנשא אמרו לו תלמידיו
למדתנו רבינו שחתן פטור מקרית שמוע אמר להם
אינו שומע להם לבטל ממוני מלכות שמים אפי' שעשה
אחת ..

הא"ס לא יפטר מקרי' שמוע אלא בהיות לבו טרוד בדבר מ'
מזנה שהעוסק במזנה פטור מן התורה ואם ישא בתולה
פטור וקרית שמוע בעוד שהיא יבעלנה מפני טרדת לבו ס'
שמוע לא ימצאנה בתולה והוא שהוא בענין ההוא מתעסק ב'
במזנה רוצה לומר מצות שריה נרביה אבל אם נשא אלת'
אלמנה חייב בקרית שמוע שאף על פי שהוא טרוד במזנה א'
אין לו טרדת מח' זכה וכן אם יעמד ימים לבתולה ולא יב'
יבעלנה אין לו אז טרדת הלכ' סכ' כר' עברה ממנו טרדת הכ'
הכנושאין וזהו ענין שאמר אם לא עשה מעשה רוצה לומר אם
לא בעלה ויעמד עד לאחר סבת סנאסה לפגיו ככר עברה
טרדת לבו וזה המעשה שצטע רבן גמליאל חומר' שהחמיר
על עצמו ..

ו

רחץ בלילה הראשון שמתה אשתו אמרו לו תלמידיו
למדתנו רבינו אבל אסור לרחוץ אמר להם אינו כ'
כשאר כל אדם אסטנס אני ..

זו החיבה היתה כתי' חמין משני שאכל אסור לרחוץ כמיס'
חמין וצדיקם אסטנס קר הגוף גזיר ממלת צנת סלב נאף
על מי סנכתב כסמך וזה כמנא הרבה בלשונות ..

ז

כל זה תבואר ועוד יתבאר זה הענין במקומו בנוסחת קרי
קדושתו במצות שאין הכתוב חייבות בהן ומה טעם לא ית
יתחייבו

ד

בעל קרי מזהרהו בלבו ואינו מברך לפניה ולא לאח
לאחריה ופטור מן התפלה ועל המזון מברך לאחרי
ואינו מברך לפניו ר' יהודה אומר מברך בין לפניה
בין לאחריהם

בעל קרי הוא השולט טכבת זרע ברצונו או שלא ברצונו
נשיא וע' מהרהר מחשב ברעיונותו ר"ל יקרא ק"ט בלבד ולא יב
יביע שפתיו ואלוה' שתחייב בברכה אחר המזון ומפני שהו'
מן התורה כמו ק"ט הוא מה שא"ל הכתוב ואכלת ושבעת וב
נברכת את ה' אלהיך ונפסקה ההלכה מדברי תורה אינן
מקבלין טומאה ומותר לו לקרוא קריית שמע ולברך לפניו
ולאחריה וכן ברכת המזון וא"כ שהוא בעל קרי אמנם
התפלה כבר נהגו שלא יתפלל בעל קרי עד ירחץ במים או
אלא אם כן יהיה חולה וכא"כ ואז לא יתחייב טהרה בשום
פנים וא"ע על המזון הראשון רוצה לומר שנתחייב בעל ה
הקרי אחרי הקרי טבילה ואז יתפלל כמו שכתבאר בתלמוד
וכן כאשר בו חולה לאונסו פטור מכלום

ה

היה עומד בתפלה ונזכר שהוא בעל קרי לא יפסיק א'
אלא מוקצר ועולה ירד לטבול אם יוכל לעלות ולה
והדתבסות ולקרוא עד שלא תגין החמה יעלה ויתבסס
ויקרא ואם לאו יתבסס במים ויקרא ולא יתבסס לא
במים זרעים ולא במי משרה עד שיטיל לתוכן מים
במה ירחק מהם ומן הצואה ארבע אמות

דברי המשנה הזאת הם בזריזים וזהירים שהיו שומרים ל
להטלים קריית שמע ע"ש הנץ החמה ועליתה בשאת מזרח כ
כדי שתהי' התפלה ע"ש עלות השמש וסמכו זה לדברי הנביא
יוראוך עד שמש ועל כן יתבסס במים ויקרא ומהי הרעיו'
הם המבאשים ומי מטרה תיש פסורין בה השפתים ומה
שאמר עד שיטיל לתוכן מים אינו חוזר על המים הרעים
ועל מי מטרה אבל הוא חוזר על מי רגלי' שנפול עליו ע"ש
המים הרעים אבל המים המבאשים ומי מטרת השפת'
לא יתבסס בהם בשום פנים ואשילנו השליך לתוכן מים
אך עתן איש אחד בבת אחת בעת יטליכנו עליו רביעית מי'
מותר לו לקרית ק"ט אכלו במקום אחד בתוך ארבע אמות
ויהי תקון דברי זו המשנה להיות כן אבל לא יתבסס במים
הרעים ובמי מטרה ולא יקרא כנגד מי רגלים עד שיטיל ל
לתוכן מים וכמה ירחק מהן אם לא הטיל לתוכן מים ומן
הנזאה ארבע אמות ועוד נבאר במסכתא שאחרי זאת שיען
רביעית וזולתה מן המדות ומה שאמר להרחיק מן הנזאה
ארבע אמות כשתהיה אחרי או לכדויו אבל לפניו בעוד
טריחה אותה אינו מותר לו לקרית והוא כנגד עיניו

זכ שראו קרי ונדה שזלטה שכבת זרע המשמשת ו
וראתה נדה צריכין טבילה ור' יהודה פוטר
הזכ והנדה טומאתם חמורה ואי אפשר להטהר ומנחה בינס

אחד כמו שנבאר במקומו נסי' משמשת והוא כנוי לאשה ב
בשעת הכעילה ומהג האשה כשתבעל ונכנסה הטפה ב
במקום תחנותה שיקפא כל מה שימצ' ע"ס מן הלוחה ונכנסה
העובר כמו שהתבאר בחכמת הטבע וא"ש יקרה בבית הר
הרחם מדויס ולא יתחבו עיניו העובר כראוי תהיה הטפה
היא נופלת מן האשה ויש עת שהיא פולטת זרע אחרי סכ
מניו והפסדו ויש עת שהוא נופל והוא לא כשתה כשתהיה
פולטת בתוך ג' ימים כמו שיתבאר בזולתי המקום הו' ות
יתקד' האשה כשתפול ממנה הטפה היא פולטת ר"ב בת זרע
וכמו שכתחייב בטבילה האיש המוציא טכבת זרע כן
תתחייב האשה אשר נבעלה או אשר הפילה העיפה קודם
טבילה וא"ע ש טהרה תקף הכעילה והפילה אותה לנס או ל
לפני ימים ומפני זה אמרו חכמים שהזכ שראה קרי והאשה
הנדה כשתפול ממנה הטפה כאשר זכרנו או שראתה ד"ס ב
בשעת הכעילה ונכנסת נדה כל אלץ חייבים בטבילה מט
מטמאת טכבת זרע ואחר כך יתפללו וא"ע ש טהס בטומא'
יתר חמורה משכבת זרע ר"ל הזיבות והכרות ור' יהוד' אומר
אחר טהס בטומא' חמורה לא יטמא מוטומאה הקלה ואין
הלכה כר' יהודה וכל זה יהיה בזמן הראשון שנתחייב כל הכ
הנזואה בשכבת זרע טבילה ואחר כך יתפלל וכאשר הביאו
אחר כך בתלמוד וכד בטלוח לטבילתא בטלן כל זה אבל י
יחייב הרחיבה בלבד קודם התפלה מפני שנהגו בה בני
אדם אבל זכ ונדה אינם חייבים טבילה שלא נהגו בה ועל
כן תתבונן בזה הענין שהוא אמת

רביעי

פרק

תפלת

השחר עד חצות ר' יהודה
אומ' עד ארבע שעות תפלת
המנחה עד הערב ר' יהודה
אומ' עד פלג המנחה תפלת
הערב אין לה קבע ושל מוספין כל היום

דברי ר' יהודה עד ארבע שעות רוצה לומר עד סוף השעה
הרביעית הזמנית והוא שליש היום כמו שבארנו בתחלת ה
המסכתא והלכה כר' יהודה נסי' פלג חצי ומנחה טס כנסל
על עת מן היום והוא כשיטאר מן היום שתי שעות וחצי ז'
זמניות ונקראת התפלה הזמנית ממנה מפני היות תחלת זמ'
זמנה בעת היא ושלב המנחה כשיטאר מן היום טעה ור'
ורביע שעה זמנית ומי שהתפלל עד הערב והוא עת ביאת
השמש כבר התפלל ממנה ואינה תפלה גמורה כי פסק ההל
ההלכה במקום זה מאן דעביד כמר עביד ומאן דעביד כ
כמר עביד ומה שאמר תפלת הערב אין לה קבע מפני שא
שאינה חובה כשחרית ומנחה אבל היא רשות רוצה לומר ה
התנדבו בה בלבד ועל כן לא הקפידו על תחלת זמנה וס'
נסושה ויכול אד' להתפלל אותה עד עלות השמש וא"ש עברה
שעת תפלה מאלו השלש תפלות ויכול להטלין אחר זמנה ע"ש
התפלה הבאה אחרי אבל יאחר התפלה שעבר זמנה ויקד'
תפלת השע' שהוא בה ומה שאמר ושל מוספין כל היום ואין
זמנה אלא עד סוף השעה שביעית הזמנית וא"ש התפלל
אחר טעה שביעית יבא ידיו חובתו כמו שאמרנו כל היום
אבל נקרא פוטע

ר' גחנייה בן חקנה היה מתפלל בבניסתו לבית המדרש ובביציאתו תפלה קצרה אמרו לו מה מקום לתפלה זו אמר להם בבניסתי אני מתפלל שלא תארע תקלה על ידי וביציאתי אני גותן הודיה על חלקי

פי תארע תקלה יבא מכסול על ידי והודיה על חלקי סכח לאל על הטובה שחלק לי וכבר בארנו דברי אלן סתי התפלג ואמר בכניסתי מה הוא אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהי אלף אכסל בדברי הלכה ולא אומר על טמא טהור ועל טהור טמא ולא על מותר אסור ועל אסור מותר ולא אכסל בדברי הלכה וישמחו בו חברי ולא יכסלו חברי בדברי הלכה ואשמוח בהם וכיצאיתו מהו אומר מודה אני לפניך ה' אלהי שממת חלקי מיושבי בית המדרש ולא שממת חלקי עם יושבי קרנות שאני ומשכיס והם ומשכיומים אני ומשכיס לדברי תורה והם ומשכיומים לדברים בטלים אני עמל והם עמלים אני ע עמל ומקבל סכר והם עמלים ואין מקבלין סכר אני רץ והם רצים אני רץ לחיי עולם והם רצי לבאר שמת ואלה סתי התפלגת חובה לכל מי שוכנס לקרנות בבית המדרש מה שהרי לא אומר בבניסתי מה היה אומר כדי שיהיה ספורי למה טהיה אומר ר' כחניה בן הקנה ואז יהיה רשות בידינו אבל ארר בבניסתי מה הוא אומר רוצה לומר כשיכנס לבית המדרש מה חייב לומר ויש לו להתפלל אלה שמתי תפלות יושב או עומד או כמו שזדמן לו ולא יחזור סניו למזרח ולא יברך ו ולא יעשה השתחויה בהם ולא כפילת אפים וקרא שמה תפלה על מתנה הלשון שהיא חכמה כל בקשה תפלה

רבן גמליאל אומר בכל יום מתפלל אדם שמנו עשר ר' יהושע אומר מעין שמנה עשרה ר' עקיבא אומר אם שגורה תפלתו בפיו יתפלל שמנה עשרה ואם לאו מ מעין שמנה עשרה

סירן עין שמנה עשרה ענין ובראיו זה ואמרנו סוף כל ברכ' וכרכה על דמיון שאות לך אהיה חונן לאדם דעת באי חונן הדעת סלח לנו אבינו באי חונן המרבה לסלוח וכן עד סוגס לכד תשלם ראשונות ושלם אחרונות לא יוסף בהם ולא יגרע מהם ופי' שגורה סלח כתכלכל לסונן אבל אומר אותה במהירות ורגילות והלכה כר' עקיבא

ר' אליעזר אומר העושה תפלתו קבע אין תפלתו תח תחנוני ר' יהושע אומר המהלך במקו' סכנה מתפלל תפלה קצרה מעין שמנה עשרה ואומר הושע ה את ע עמך את שארית ישראל בכל פרשת העבור יהיו צר צר צרם לפניך ברוך שומע תפלה

רונה לומר בענין קבע סייס תפלתו סמי סיס לו עסק ס שהיא תכנה לעשותו ויסליתיהו כדי שינוח מעבודתו ויסיר מ מעליו טרחו ומשאן ומה סאל נאמר הנשע ה' את עמך וכנ' אין הדבר הזה ענין נוסף על תפלה קצרה אבל הוא באור ענין תפלה קצרה מה היא ומה שאמר פרשת העבור בארן בתלמוד שהיא בור מעברה וענינו אפי' בטעת העברה ה

הנשע ה' את עמך ותרצה אותם ותפלים סאלותיהם ואין ה הלכה כר' יהושע אבל דברי התפלה סיתפלל אדם בטעת טרדת הלכ והמרונה כך היא צרכי עמך ישראל מרובין וד ודעתן קצרה יהי רצון מלפניך ה' אלהינו שתתן לכל אחד ו אחד כדי שרנסתו ולכל נוייה ונויה די מחסור והטו בעיניך עשה באי טומע תפלה ויכול להתפלל אותה הנלך או רוכב או כמו שזדמן לו ואין בה השתחויה וכטוינע ליטוב וכסאר זמן שאסטר בו למלאת חסרון התפלה יתפלל אותה כראוי

ה היה רוכב על החמור ירד ואם אינו יכול לירד יחזיר את פניו ואם אינו יכול להחזיר פניו יכוין לבו כנגד ב בית קדשי הקדשים

מה שאמר ירד איכה הלכה נאע"פ סיוכל לירד ויהיה לומי סישמור בהמתנו אינו חייב לרדת מבהמתנו אבל יתפלל וה' רוכב טמא יהיה לו טרוד לבן וסירנש יכוין לבו יפנה לבו ורעיונו ויחשוב בלבו ספניו כנגד קדש הקדשים

היה יושב בספינה או בקרון או באסד' יכוין לבו כנגד קדש הקדשים

קרון זמן ממיני העגלות ואסדה ספינה קטנה מאד יעברו בה כנחלים הגדולים וסמה המפורסס כלטון ערב אלכ ב כני אדם מעדיה

רבי אלעזר בן עזריה אומר אין תפלת המוספין אלא בחבר עיר וחכמים אומר בחבר עיר ושלא בחבר עיר ר' יהודה אומר משמו כל מקום שיש חבר עיר יחיד פטור מתפלת המוספין

חבר פס תלמיד חכם וסירנש חבר עיר חכם המדינה והוא כנוי בעד תפלת הקהל סלח יתקבנו סלח לפני החכ' טבהס ור' אלעזר בן עזריה אומר שתפלת מוסף לא יתפללו אותה אלא בצבור ואינה חובה ליחיד כנסס פסיס ור' יהודה אר' מטמנ שהיא חוכ' ליחיד בזמן סלח יהיה פס צבור מתפלל תפלת מוסף אבל בזמן סיס צבור מתפלל תפלת מוסף בתדינה היא יחיד פטור מתפלת המוספין אחר שהקהל התפללו אותה והלכה כחכמים

פרק חמישי אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש חסידים הראשונים היו שוחין שעף אחת ומתפללין כדי שיכונו את לבם למקום אפילו המלך שואל בשלומו לא ישיבנו ואפילו נחש ברוך על עקבו לא יפסיק

רונה לומר בכובד ראש לעמד בכונה וכירא' כמו שאמרן שכדו את ה' ביראה ופי' שיהיו מתעכבין רונה לומר שהן מ מתעכבין קודם התפלה עשה אחת כדי ליטוב דעתס ולהש ולהסקיט מחטבותס ואז יתחילו בתפלה

ומה שאמר שהמתפלל לא ישיב שלום לחלק כשישאל בשלומו
אם היה המלך ממלכי ישראל אבל אם הוא ממלכי אמות ה
העולם יפסיק תפלתו בשבילו מפני שהיא סכנת נפשות ו
ואשילו כחם כרוך על עקבו לא יפסיק ודבר זה אינו אלא ב
בכחם בלבד מפני שאינו נוסך כרום השעמים אבל מי שמ
שומעו לכבוד תמיד כגון עקרב ואפעה יפסיק התפלה ב
בראותו אחד מהם הנלך אליו כי זה סכנת נפשות

ב

מזכירין גבורות נשמים בתהיות המתים ושואלין את
הנשמים בברכת השנים והבדלה בחוגן הדעת רבי
עקיבא אומר אומרה ברכה רביעית בפני עצמה רבי
אליעזר אומר בהודאה

תחית המתים היא אלה גבור וגבורות נשמים היא מוריד
הנשם וכנה אותן במלת גבורה לגדל תועלתו וברכת השם
השנים היא ברך עלינו ושאלה היא שאלת נשמים נהיה שיה
שיאמרנו בברכת ברך עלינו כו' והנדיה היא הברכה השנית
עשרה נהיה מודים אכחכו לך וכו' ואין הלכה כר' עקיבא ול
ולא כר' אליעזר

ג

האומר על קן צפור יגיעו רחמיך ועל טוב יזכר שמך
מודים מודים משתקין אותו העובר לפני התיבה וש
וסעה יעבר אחר תחתיו ולא יהא סרבן באותה שעה
מזיכין הוא מתחיל מתחלת הברכה שטעה זה

ענין מה שאמרנו על קן צפור יגיעו רחמיך שיאמר כמו ש
שחמלת על קן הצפור ואמרתי לא תקח האש על הבנים כן
רחם עלינו וכל מי שאמר כן בתפלתו משתקין אותו מפני
שהוא תולה טעם זאת המנהג בחמלת הקדוש כרוך הוא על
העוף ואין הדבר כן שאלו היה מדרך רחמנות לא היה לשח
לשחוט היה אז עוף כלל אבל הוא מצוה מקבלת אין לה טע
טעם וכך אם יאמר על טוב וזכר שמך ויכל אדם להבין מ
מדבר זה שעל הרע לא יזכר וזה הדבר כנגד הדת כי הקב"ה
ראוי להודות לו על הטוב ועל הרע ופירוש סרבן איש מרי
כלומר אין לו להמכע יותר מדאי והעובר לפני התיבה הוא
סליח צבור

ד

העובר לפני התיבה לא יענה אחר הקהני אמן בפני
הטרוף ואם אין שם כהן אלא הוא לא ישא את כפיו
ואם הבטחתו שהוא נושא את כפיו וחוזר לתפלתו ר
רשאי

סדר ברכת כהני לעמוד לפני ההיכל בבתי כנסיות ולהחזיר
פניהם אל העם ואחריהם להיכל וסליח צבור כנגד הכהני
פנים אל פנים וישיב פניהם שלם ברכות אית באות על ע
ענין זה אומר ש"כ אומר יברכך ויעננו הכהנים יברכך ויא
ומאמרם לקהל ואח"כ אומר להם ש"כ ה' ויעננו הכהנים ה' ויא
ואח"כ יאמר להם סליח צבור וישמך ויעננו הכהנים וישמ
ונשמך אז יענו כל הקהל ויאמרנו אמן וכן בשלש ברכות ו
כלן על הסדר הזה וכשיענו הצבור אמן לא יענה סליח צב
צבור אמן שיהא יסבך אמן ברכה היא אשר שייס אבל יחריט
ויכוון לבן בברכה הפנית אשר ישיב פניהם ופירוש טרוף
האכחה על הדרך שזכרנו ופירוש הבטחתו מנהגו

ה

המתפלל ושעה סימן רע לוי ואם שליח צבור הוא סי
סימן רע לשולחיו מפני ששלוחו של אדם כמותו א
אמרו עליו על ר' חנינא בן דוסא כשהיה מתפלל על
החולה היה אומר זה חי וזה מת אמרו לו מנין אתה
יודע אמר להם אם שגורה תפלתו בפי יודע אני שה
שדוא מקובל ואם לאו יודע אני שדוא מטורף

מטורף מת והוא מלשון טרוף כמו שזכרנו כי הסכחה הוא
אכזה הדבר וזכח הזכרות

פרק ששי

ביצד

מברכין על הפירות על פירות
האילן אומר בורא פרי העץ ה
חוץ מן היין שעל היין אומר ב
בורא פרי הגפן ועל פיר האר'
אומר בורא פרי האדמה חוץ מן הפת שעל הפת או
אומר המוציא לחם מן הארץ ועל הירקות אומר ו
בורא פרי האדמה רבי יהודה אומר בורא מיני דש
דשאים

מלת ביצד מורכבת משלש מלות כאן זה צד ופירושה על מי
זה ענין והיא שאלה בעד איכות דבר או הדומה לו וחוץ מ
מלת סיור והניח תחלת כל ברכה מפני שהוא דבר משתקף
בכל הברכות ר"ל באי אלה ופירוש ירקות הם העשבים אם
אשר מנהג לאכלס חיים או מכושלים ואשר מנהג לאכלס
מכושלים כגון הכרוכ והתרדן יברך עליהן כשיבטלן ו
בורא פרי האדמה אבל מי שיאכל התרדן והכרוכ וכיוצא
בהן בלא בשן אין לו לברך אלא שהכל ואין הלכ כר' יהודה

ב

ברך על פירות האילן בורא פרי האדמה יצא ועל
פירות הארץ בורא פרי העץ לא יצא על כלם אם א
אמר שהכל נהיה בדברו יצא

ומה שאמר על כלן ואמר על פניו אש ברך עליהם שהכלי
יצא

על דבר שאין גדולו מן הארץ אומר שהכל נהיה בד
בדברו על החומץ ועל הגובלות ועל הגובאי אומר
שהכל רבי יהודה אומר כל שהוא מין קדלה אין מ
מברכין עליו

החומץ ידוע ונכבדות הם הפירות אשר נסלגו מן האילנות ו
פנים קודם שיתבטלן ומה שאמר ר' יהודה כל שהוא מין ק
קללה רוצה לומר הארבה והפירוש אשר נסלגו קודם בטלס
ואין הלכה כרבי יהודה

ד

היו לפניו מינים הרבה ר' יהודה אומר אם יש ביניהן
ממין שבעה מברך עליו וחכמים אומרים מברך ע
על איזה מהם שירצה

ביצד מברכין

ומיין סבבה אחד מסבבה מינין הספורי בתורה והן חטה וסעודה וגשן ותאכה ורימון זית עינין ודבש והוא התמר וה הלכה כחכמים ..

זה שאמר סכל מי מברך על היון קודם המזון אינה חובה ז לטנות הברכה על היון שהוא סתה אחר המזון זה הדבר מ מינין בסכתות וימים טובים שאדם קובע סעודתו על ה היון וכסברך על היון תחלה היה כלבו לקבוע על היון אח אחר המזון אבל מי שאין כלבו לקבוע על היון אחר המזון ונסלם המזון וכסברך לקבוע על היון צריך לטנות הברכה ופרסות סס ללפתן ולכל מיני מטעמי שואכלו בו הלחם ולשוק רבים פרסאות ומעשה קדירה כגו הריסו ונריסים והכריה העשויה מן הקומח והסלת ודומיהן ובית שמאי אז אומרים שאם בריך על סוס דבר מן הפרסאות לא פטר מ מעשה קדירה ואין הלכה כבית שמאי ..

היו ושבין כל אחד ואחד מברך לעצמו היסבו אחד מברך לכלן בא להם יין בתוך המזון כל אחד מב ואחד מברך לעצמו לאחר המזון אחד מברך לכלן והוא אומר על המוגמר אף על פי שאין מביאין אתו המוגמר אלא לאחר סעודה ..

פירוש היסבו הטו ונכינו שהיתה אכילתם על דרך קבוצ ו נחירה והטעם להיות כל אחד מברך לעצמו כסבא היון בתוך סעודתם מפני סבני הסעודה מתעסקים באכילה א ואם יענה אין יס לחם שאם יחנק ולפיכך נותנין לו כוסו ויכרך עלת כסובלע מה שיש בתוך פיו ומזוגר הוא הקט הקטרת במימים יאמר שמי מברך ברכת המזון הוא יברך על המוגמר ואם סהמוגמר לא יביאוהו אלא לאחר ברכתו המזון וכך היה מנהגם להביא המוגמר לפני בני הסעודה לאחר הסעודה ..

הביאו לפניו מליח בתחלה ופת עמו מברך על המל המליח ופותר את הפת שהפת טפלה לו זה הכלל ב כל שהוא עקר ועמו טפלה מברך על העקר ופותר א את הטפלה ..

פירוש עקר הוא הפרס ופירוש טפלה הסמוכה אליו ודברי זאת המשנה איכס אלא בסוגרי גנות שהם אוכלים הפירות בתכלית התיקונם ובסביל כך עוסין מאכל מלוח כדי לח לחתוך הליחם המתבקות הנקבצו באסטומכא ואי אפשר לאכול המליח לבדו ומפני כך אוכלין אותו בלחם ואין כוכ כוכתם אכילת הלחם ומפני זה תהיה הפת במקום זה טפלה והמליח עקר ..

אבל תאנים וענבים ורמונים מברך אחריהן שלש ז ברכות ד רי רבן גמליאל וחכמים אומ ברכה אחת ר עקיבא אומר אפילו שלק והוא מונו מברך אחריו שלש ברכות השותה מים לצמאו אומר שהכל נחיה בדברו ר טרפון אומר בורא גפשות רבות וחסרונין ..

שלשה שאכלו

דעת רבן גמליאל טעל כל אחד ואחד ומטבעת המיני חייב לברך שלש ברכות רצוני לומר ברכת מזון שהטוב והמטיב נ סהי א הברכה הרביעית חכמים תקנה ליומים מעטי אחר ו החרבן ומה שאמר לצמאו רוצה לומר הסותה מים לצורך ו הצמא אבל הסותה מים כדי לבלוע בו סוס דבר או להטעי מה שיש בפיו אינו חייב ברכה ושירוש טלק הוא כל דבר טלוק מאיזה מיין סיהיה ואין הלכה כרבן גמליאל ולא כר עקיבא ולא כר טרפון שהוא אנו לברך קודם טתית המים בורא נפשות רבות אבל ענין הברכה לברך אחר טתית א המים בורא נפשות רבות וחסרונין על כל מה סברא ברוך אל חי העולמים ומה שאמר חכמים לברך אחר טבעת ה המינים ברכה אחת צריך להיות בה מעין שלש ברכות וכך פדיון ברוך אתה ה אלקיניו מלך העולם על העץ ועל פרי העץ ועל תכובת השדה ועל ארץ חמדה טובה ורחבה סכתת לנו ה אלהינו לאכול מפריה ולטבוע מטובה רחם ה אלהינו על עמך ועל עירך ועל כחלתך ותבנה ירוסלם בקרוב ב במהר בימנו והעלנו בתוכה בסומחה ונאכל מפריה ונשבב מטובה ונברכך עליה בקדושה ובטהרה ברוך אתה ה על ה הארץ ועל פירותיה ואם יהיה בארץ ישראל יאמר על הארץ ועל פירותיה ואת הברכה בעצמה יברך על היון אבל י יאמר על הגשן ועל פרי הגשן במקום על העץ ועל פרי ה העץ ואם אכל סוס דבר מכל מה שיעשו תמיני התבואה אומר במקום על העץ ועל פרי העץ על המחיה ועל הכלב הכלכלה ויחתום על הארץ ועל המחיה ..

פרק שביעי

שלשה

שאלו באחת חייבין לומר א אבל דמאי ומעשר ראשון שג שגטלה תרומתו ומעשר שני ו וחקדש שנפדו והשמש שאכלו כוית וחבותי מזומנין עלין ..

פירוש זאת המשנה צריך להקדמות יתבארין במקומות מה מהמשנה והכני אבאריס בדרך קצרה ואחר כך אשרט זאת ההלכה ואומר סמתכות הבה מן הזרוע אחר סקצרו אותו ו יורם ויירחו אותו חייב להוציא ממנו חלק מחמטים ולתת אותו לכהן וזה נקרא תרומה גדולה ואחר כך יוציאו מן הכ הנותר חלק מעשרה וזה נקרא מעשר ראשון ויתנוהו ללוי ו ואחר כך יוציאו מן הנותר עשיריתו וזו נקרא מעשר סני ו נחייב בעליו להעלותו ולאכלו בירוסלם ואם אינו יכול לה להעלותו יבאל אותו במקומו ויקח כסף הסדיון בירו ויעל ויעלהו לירוסלם ואם יבאלנו איס אחר יתן כסף ערכו לבד ואם יבאלנו בעליו יוסף חמשתו כמו טכאמר ואם גאל יב יבאל איס מוע סרו חמשתו יוסף עליו וכל מי סיקדיט דב דבר מכל הדברים אם יבאלנו הוא בעצמו יוסף עליו חמ חמשתו כמו סיתבאר הכל במקומו נאחר כך

נשים ועבדים וקטנים אין מזמנין עליהם ועד כמה
מזמנין עד בית ר' יהודה אומר עד כביצה

אין הלכה כר' יהודה וזה שאמר קטנים אין מזמנין ע
עליהם הוא כסלם ידעו ענין הכרחה שהיא הדין ורוממות
הקפה אבל כסידעו למי מכרכין מזמנין עליהם והנשים
מזמנין לעצמן

כיצד מזמנין בשלשה אומר נברך בשלשה וחוא א
אומר ברבו בעשרה אומר נברך לאלהינו בעשרה
והוא אומר ברבו אחד עשרה ואחד עשר רבוא

במאה אומ' נברך לה' אלהי' במאה וחוא אומ' ברבו
באלף אומ' נברך לה' אלהינו אלהי ישראל באלף ו
והוא אומר ברבו ברבוא אומ' נברך לה' אלהי' אלהי
ישראל אלהי הצבאות יושב הכרובים ברבוא והוא
אומ' ברבו בענין שהוא מברך כד עונין אחריו ברוך
ה' אלהינו אלהי ישראל אלהי הצבאות יושב הכרובים
עד חמור שאכלנו ר' יוסי הגלילי אומ' לפי רוב הקהל
הן מברכין שנ' במקדשו ברבו אלהי' ה' כמקור ישר

אמר ר' עקיבא מה מצינו בבית הכנסת אחד מרובין ו
ואחד מועטין אומר ברבו את ה' ר' שמעאל אומר
ברבו את ה' המבורך

מה שנאמר במסנה הזאת אחד עשרה נאמר עשר רבוא הוא
דעת ר' עקיבא וכל מי שיבא אחר כך הוא דעת ר' יוסי הגל
הגלילי שהוא אומר לפי רוב הקהל הן מכרכין נסקה הה
הלכה שמטלפה ועד עשרה אחד מהן מכרכין נברך שא
שאלנו משלנו ועונין הכל ברוך הוא שאלנו משלנו
ומעשרה ולמעלה אחד מהן מכרכין אומ' נברך לאלהינו שאכ
שאלנו משלנו ועונין הכל ברוך לאלהינו שאלנו משלנו נכט
וכטובו חיינו והלכה כר' שמעאל

שלשה שאכלו באחת אינן רשאים ליהלך וכן ארבע
וכן חמשה ששה נחלקין עד עשרה עשרה אין נ
נחלקין עד שיהו עשרים

טעם הענין הזה מכאן כי כשיניעו לעשרה ינסוף מלת ה
הכרחה כפי שאמרנו

שתי חברות שהיו אוכלו בבית אחד בזמן שמוקצתן
רואין אלו את אלו חרי אלו מצטרפי לזמן ואם לאו
אלו מזמנין לעצמן ואלו מזמנין לעצמן אין מברכין
עד חיון עד שיתן לתוכו מים דברי ר' אליעזר וחבמו
אומרין מברכין

חכמיה היא קהלה ושאמר אם לאו אלו מזמנין לעצמן נאלץ
מזמנין לעצמן על מנת שלא יהיה לשתי החברות שמש אחד
ישמש לשתי החברות אבל אם היה להם שמש אחד ואי
שלא יראו אלו את אלו מצטרפין לזמן והיו של זמן הוא
היה חזק מאד ולא היו יכולין לשתתף עד יתנו לתוכו מים ה
הרבה ועל כן לא נתחייב לברך עליו כורא פרי הגפן לד
לדעת ר' אליעזר עד שימזנהו בתי שקודם סיהיה מזונ אינו
יין משני שלא תכלן לשתתף ואין הלכה כר' אליעזר

ואחר כך יקח הלוי המעשר והוא סכתנו לו יוני' ממנו חלק
מעשרה ויתנהו לכהן וזה נקרא מעשר מן המעשר והחלק
שיפירם הלוי נקרא תרומת מעשר וטבל הוא סם לכל דבר
שלא הוציאו ממנו דבר מכל אלו המתנות אשר זכרנו והיא
מלה מורכבת טב לא והדומי הוא דבר מסופק שלא נודע
אם הוציאו ממנו מעשרות אם לא וזאת המלה כמו כן מור
מורכבת דא מאי והעיקר בידינו טבל מי שיבא לגרן קודם
סודם ויציאו ממנו מעשר ראשון קודם שיוציאו תרומה גרו
גדולה ואותו מעשר יתנהו ללוי אין הלוי חייב להוציא מן ה
הטבלים ההם חלק תרומה גדולה טיפס כס אלא תרומת מע
מעשר בלבד אבל אם בא לגרן אחר שהודע וכמרח נמנה
סם כמו ונאה שאין חטה ולקח מהן עשר שאין ונתנם ללוי
ולא הוציאו תרומה גדולה יתחייב הלוי להוציא מאותן עשר
שאין חלק תרומה גדולה שהיא חובה להוציא מן הדגן והיא
חמישית סאה ואחר כך יוציא מן הנותר תרומת מעשר ומן
העיקרים טיפס בידינו שמעשר שני אשר לפדותו אלא במט
במטבע מצוייר וחתום כמו טב וצרת הכסף ובה בקבלה
דבר טיפס עליו צור' אבל לפדותו בחתיכו כסף או בחתיכות
זהב אינו מותר וכן אשר לפדותו במטלטלין וכן אשר לפ
לפדות הקד' בחלק מן הקרקע ועל כן שמור אלו העיקרים
כלן ויש לך לדעת שהמסנה אינה מדברת באסור דבר פ
סאסורו מפדוסם ולא בהתיר דבר טנודע שהוא מותר
אבל היא אוסרת מה שיסתפק אם הוא אסור אם לא אבל
הדברים המבוארים אין צריך לדבר עליהם וצריך להק
להקשות בזאת הקושיא תמיד רוצה לומר שיאמר איזה טעם
למדנו מזאת המסנה כשהיה הדבר נודע ומבואר ואחר כל
זה טיפס לכך לטמוע פי' דברי זו המסנה אומר טבל מי
שיאכל דמאי או מעשר ראשון טבלה תרומתו איפ' טיפס בו
ח' ה' תרומה גדולה כשיוציא מעשר ראשון מן הטבלים פ
סלא הודעו כמו שאמרנו או אבל מעשר שני והקדש שפדא' פ
בעליהם ואיפ' שלא נתנו החמישית אבל כשאמר עליהם חוב
והמשא איפ' שאינו מכלל האוכלין והנותר הוא מין מיוצאי
הדף ועב' כבאר ענינו במקו' אחר והיה עולה במחשבתנו
טבל אלה אינן חייבין זמון בטביל שאינם דברים שלמים
בחכמית השלמות כמו שזכרנו ועל כן הודיענו שחייב לזמן
על כלם אבל אם אכל טבל ואי' טבל מדרבנן וטבל מד
מדרבנן הוא הדבר הצומח בכלים מלאים עפר אלא יתח
יתחייבו אלו המתנות שזכרנו מן התורה אלא לדבר שהוא
צומח מן הארץ אבל מה שיצמח בכלים הוא מתחייב כמ
במתנות מדרבנן ומעשר ראשון שלא נטלה תרומתו רוצה
לומר שלא הוציאו ממנו חלק תרומה גדולה טיפס בו כשיוציאו
ממנו מעשר קודם תרומה גדולה והיא חטה מרנחה ומעש'
סני והקדש שלא נפדו רוצה לומר לא נפדו כהונג בטביל פ
טפדה מעשר שני על מעות שאינן חתומין ולא מצויירין ו
נפדה ההקדש בקרקע והעקר בידינו שהנכרי כשיצוייר
לא תעלה לו קדושה ולא יהיה בכלל ישראל אלא בטלפה דב
דברים יחילה וטבילה והרצאת קרבן ומה שנאמר בכאן
והנכרי רוצה לומר כשיכנס בדת ישראל ונימול ולא טבל פ
טור' היינו חושבים שאלו הנכרים בכאן אחר טיפס בטל
מטלמותם שמוותר לזמן עליהם על כן הודיענו שאחר שלא
נבגורו דיניהם כפי שזכרנו לא יתחייב עליהם זמון ועוד
אשרם אחר זה ענין זמון

העקרים שיתבארן במסכתות מזכרתי לך

ה

בית שמאי אומרים גר ומזון בשמים והבדלה ובית הלל אומ' גר ובשמי ומזון והבדלה בית שמאי אומ' שברא מאור האש ובית הלל אומ' בורא מאורי האש

כבר כתבאר בתלמוד שהכל מסכימין סברת המזון היא הראשונה וההבדלה אחרונה אבל בחלקו בית שמאי ובית הלל בהקדמת הכר על הבשמים סבית שמאי יקדימו הכר ו ובית הלל יקדימו הבשמים ומה שצריך לכלול המזון עם ההבדלה ללמדך מתוך דבריו היאך יהיה הסדר אם התחיל לאכול בטבת ולא הפליט עד מוצאי טבת ועוד שהוא כלל בראש הפרק הדברים שבין כי שמאי וכה בסעודה לפיכך לא זכר מחלקות בהבדלה עד סכלל הסעוד עם ההבדלה

אין מברכין לא על הגר ולא על הבשמים של גוים ולא על הגר ועל הבשמים של בתים ולא על הגר ועל הבשמים של עבודה זרה ואין מברכין על הגר עד שיאותו לאורו

כבר ידעת מדברי התורה שאסור ליהנות בדבר מדברי ע"ז והוא מה שאמר הכתוב ולא ידבק בידך מאומה מן החרס וכן של גוים אסור להבדיל עלינו מפני שלא טבת והעקר כי בודינו אור שלא טבת אין מברכין עליו ובשמים של גוים אי מברכין עליו שכל ענינם למס עבודה זרה ואשר ברכ הכר עד שיאותו ריבה למר עד שיהנו ממנו ואז יהיה מותר לברך עליו במוצאי טבת

ז

מי שאכל ושכח ולא ברך בית שמאי אומרים יחזור ו למקומו וברך ובית הלל אומ' יברך במקום שנוגד עד מתי הוא מברך עד שיתעכל המזון שבמעי

פיר' יתעכל יהיה כטח המאכל וסעוד זמנו כל זמן שאינו רעב אחר אותה אכילה וכמוזר דברי הכל חזר למקומו

ח

בא להם יין לאחר המזון ואין שם אלא אותו כוס בית שמאי אומ' מברך על היין ואחר כך מברך על המזון ובית הלל אומ' מברך על המזון ואחר כך מברך על היין עונן אמן אחר ישראל המברך ואין עונן אמן אחר בותי המברך עד שישמע כל הברכה

יש מי שיקרא ישמע והענין אחד שהכונה שלא יענה אמן ב בהיות הכותי מברך עד שישמע העונה אמן כל הברכה ובכאן אשר לך ענין הכותי העם שהביא סכחדיב מכונה והנטיבס בערי שומרון העם הכתו בהם את ה' היו יראים ואת אלהיהם היו עובדים אבל באורך הימים למדו התורה וקבלוה על פשוטה והתנזרו אשר החזיקו בהן היו מקפידים עליהם וישמרו לבם אליהם מאד והחזיקו שהיו מאמינים ו בדתינו ומיחדים ולא יעבדו עבודה זרה עד אשר חקרנו על עליהם חכמים ומצאו מקבדים הר גריוס וחקרנו על הדבר ההוא ומצאו להם בהר ההוא דמות יונה וידעו שהם עובדים עבודה זרה אז החזיקו בחוקת גוים גמורים לכל דבריהם וכל מה שתמצ' במשכ' מן הדבריו מענין הכותי אשר תקין מהם שהנטיבס

אלו

דברים שבין בית שמאי ובית הלל בס בסקעודה בית שמאי אומרים מברך ו על היום ואחר כך מברך על היין ו ובית הלל אומרים מברך על היין ו ואחר כך מברך על היום

ענין מברך על היום קדוש הסבת או המועד בם מקדימין הקדוש קדוש פרי הגפן שאלולי כבוד היום לא נצרכו לין ובית הלל מקדימין בורא פרי הגפן כי לולי היין לא היינו יכולין לעשות קדוש

ב

בית שמאי אומ' נוטלין לידים ואחר כך מוזנין את ג הכוס ובית הלל אומ' מוזנין את הכוס ואחר כך נוט נוטלין לידים

בית הלל אומרי' שאין נוטלין לידים עד שימלאו כוס ברכה שמה והן אחרי הכוס מוטמאין במסקין טמאין וכשיחזיק ה הכוס בידו וידו לא נתגבה כטמאן המי שעל ידיו באחורי הכוס וכטמאן ידיו כמים ההם שעליהן וכסיהיו ידיו מנוב ומנובין לא יטמאו באחורי הכוס טמאיתו על הענין שא אמרנו ודעת בם טכוס שענינו כן אסור להשתמש בו א אבל מחייבין בם כטילת הידים קדוש קדוש שמה יהיו ידיו מטונפות וכטמאן המסקין אחורי הכוס והמסקין ההם מ מטמאין את הכוס והעקר באלו הענינים כלן ר"ל בטמאית ידים ובטמאית מסקין היאך יטמאו הכלים מובן בלבד וה יהאך יטמאו המסקין ולא יטמא האדם אי אפשר לפרס או איתו בכאן מפני שיצטרך לשירשטן יותר מעטרה דפי' אבל יתבאר לך הכל במקומו במס טהרות ופירה ומקואות וידים וטכיל יס ומאשר תראה מדברנו באלו המסכתות יתבאר לך אלג העקרים

ג

בית שמאי אומ' מוכבדין את הבית ואחר כך נוטלין לידים ובית הלל אומ' נוטלין לידיו ואחר כך מוכבדי את הבית

פי' מוכבדי את הכי להסי הפתית' טכפלו מן הסעוד ודברי הכל היא שאם יהיה פס פתית' כזית שאסור לרחוץ הידים עד שישירו אותן וכבם אומרי' מותר להשתמש בטמא עם ה הארץ ומפני שלא ידע מה צריך להסיר יהיה אז מותר בב בכטילת הידים על כן אז אין נוטלין לידים עד שיפנו המ מקום כלן וכה אוסרין להשתמש בטמא עם הארץ ובט כטכיל כך אומרי' נוטלין לידים תחלה שהטמא עזמו לא יטול לידים עד שישיר כל מה שהוא כזית והלכה כבם

ד

בית שמאי אומרי' מקנח ידיו אדם במפה ומניחה ע על השלחן ובית הלל אומרים על חבסת

פירוש מקנח מנגב ופירוש מפה היא היריעה הפרוסה על השלחן וכסף הוא המכבר שישב אדם עליו מצמר או ממי או תפשות ובית שמאי אומ' שמה תהיה חבסת טמאה ונט וכטמאן המסקין אשר במפה וכל מי שיקנח במפה היא יט יטמאו ידיו וכה אומ' שמה יהיה השלחן טמא וכטמאן המס המסקין אשר במפה ויטמאו האוכלין ובית שמאי אומרים שכל שלחן שענינו כן אסור להשתמש בו וכל זה נוהג על

מטומן ויראהו איש בסעת מצואתו וזה טוב ואצ"פ שאמר
סנסו לרע כי זה האיש טראח בסעת מצואת המומן ילסון
בן למלך ויענהו ויבקש ממנו יותר ממה שמצא והטעם
שהדברים המצואים אשר אין במצואותם ספק יברך על ת
מה שמצא מהם תחלה ואל יהי חושש למה שיקרה בסופם
לפי שהעצמות ההם אפשר שיהיו או שלא יהיו. פי' לשעבר
הוא על דבר שחלף ועבר וזמנו שלא יתפלל על דבר שעבר
כגזר אבל יש לו להתפלל על העצמות

הנכנס לברך מתפלל שתים אחת בבנייתו ואחת ב
ביציאתו בן עזאי אומ' ארבע שתים בבניסתו ושתיים
ביציאתו. גותן הדוא' על שעבר וצועק על העת' דבא

כרך עס למדינה ומה שאמר בכאן מתפלל אינו רוצ' לומר
תפלה בכונה ולפאת מזרח ולא גם כן ברכ' אבל הוא בקט
בשעת כניסתו הוא מתפלל להקבה שיסמרהו במדינה. וכ
ובשעת באתו יודה לאל שהנציחו ממנה לשלום. וכך עזאי
מוסיף שתים בשעת כניסתו הוא גותן טבח והודאה למקום
על אשר הצילו בדרך עד שהגיע לשלום למדינה. ובשעת
באתו מתפלל להצילו כמו כן בדרך שילך בה. וכבר אמר
כלל זה הענין והוא שיתן טבח למקום על הטובה שמלכו
במה שעבר ויבקש מלפניו לגמול אותו כמו כן בעתיד וה
והלכה ככן עזאי

חייב אדם לברך על הרעה כשם שהוא מברך על ה
הטובה שנאמר ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך וכ
ובכל נפשך ובכל מאדך. בכל לבבך בשני יצריך ב
ביצר טוב וביצר רע. ובכל נפשך אפילו נוטל
נשמתך. ובכל מאדך. בכל ממונך. דבר אחר בכל
מאדך בכל מדה ומדה שהוא מודד לך בכל הוי' בו
מודד לו מאד מאד

מה שאמר כשם שהוא מברך על הטובה רוצה לומר להבל
אותו בשמחה ולב טוב ולכבוד כעסו ויטיב כפסו כשיברך
דיין האמת כמו שיעשה בשעה שיברך הטוב והמטיב וכמו
שהיו אומ' החכמים ברוב דבריהם כל מה דעביר מן טובוא
לטוב וזה דבר סכלי אבל בעלי השכל ואפי' לא הורה הכתוב
עליו לפי שיש דברים רבים נראים בתחלתן טובים ויהיה
אחריתם רעה רבה ועל כן אין ראוי למטיל להסתוותם כ
כתבא עליו צרה גדולה מפני שאינו יודע טושה. וכמו כן
אשרי ע"ה להרבנות בשמחה ובסחוק אבל תהיה השמחה בת
במעשים עליונים רוצה לומר לעשות הצדק ולרדוף אותו.
ואולם הצרת הכתוב על היגון והדאגה כל כך הוא גלוי ומ
ומפורסם בספרי' ברברי הנבואה שאין צריך לדבר עליו
זה שלא היה הכבד' הנא' מהוא מצטע' עליו ואבותו בעולם
מתחלתו ועד סופו ויחטב החוטב טכבר הצליח וטהיח ההב
ההצלחה האמתית ויהיה הכבוד ההוא סבה לטרדו מחיי העו
העולם הבא ועל כן נאמר יש דרך ישר לפני איש ואחריתו
דרכי מות. ולפיכך יכוין אדם מחשבתו ויתפלל לאל להיות
כל מה שיבואהו בעולם הזה מרע ומטוב סבה להטיב אליו
ההצלחה האמתית. ומה שאמר ביצר טוב וביצר רע רוצה

שהכותים נכבדים מן הגוים ושחות מישראל כמו שאמרו מ
וזמנין עם הכותי וכותי המברך וזולתו לא אמרו זה אלא קו
קודם שחקרו עליהם אבל מעת שחקרו עליהם ומצאו אשר
זכרנו הם פחותים מן הגוים מאד. ועל כן רע אותו ולא כ
כצורך לענות לך זה העקר בכל מקום שנזכר כותי

פרק תשיעי

הרואה

מקום שנגעשו בו נסים ליש
לישראל אומ' ברוך שעשה
נסים לאבותינו במקו' הזה
מקו' שנעקרה ממינו עבוד'
זרה אומ' ברוך שעקר עבודה זרה מארצנו. מקום ש
שנגעשו בו נסים כגון ים סוף ונחל ארגון ואבן שישב
עליה משה במלחמת עמלק ובדומה לו

וכבר אמרנו באשר הקדמנו כי בכל מקום שאמר ברוך ר
רוצה לומר ברו' אתה ה' אלהי' מלך העולם ופי' בעקר ידוע

על הזיקים ועל הזועות ועל הברקים ועל הרעמו' ועל
הירחות אומ' ברוך שכתו כולא עולם על הדורים ועל
הגבעות ועל הימים ועל הגהרות ועל המדברו' אומ'
ברוך עושה בראשית ר' יהודה אומ' הרואה את הים
הגדול אומ' ברוך שעשה את הים הגדול אימתי בזמן
שרואה אותו לפרקים. על הנשמים ועל בשורות טו
טובות אומר ברוך הטוב והמטיב. ועל בשורות
רעות אומר ברוך דיין האמת

זיקים הם כצנזים והם התבניות הנראין בשמים כדמות
ככבים שיש להם זנבות וזועות קול שאין נשמע באויר כ
קול רחוק שנכבס לאטט. ושירוש רעמים ידוע. וכך פי'
הברקים ורוחות רוצה לומר הסערות הגדולות הנמשכות מ
שאינן מצויות תמיד ומה שאמר על הרים ועל גבעות ומה
שאמרן שיברך ברוך עושה בראשית אינו מברך ברכה א
אחרת' אבל בדברים המוקדמים כמו הזיקין והרוחות ומה
שזכר ביניהם יברך עושה בראשית או טכחו מלא עולם.
נדבריו ר' יהודה לפרקים ר"ל כשיראו אחר זמן וזה משלמים
יום לשלמים יום ולמעלה. ואין הלכה כר' יהודה

בנה בית חדש וקנה כלים חדשים אומ' ברו' שהחיינו
מברך על הרעה מעין הטובה ועל הטוב מעין הרעה
והצועק לשעבר הרי זו תפלת שוא. היתה אשתו מעו
מעוברת ואמר יהי רצון שתלד אשתי זכר הרי זו תפ
תפלת שוא. היה בא בדרך ושמע קול צוחה ואמו יהי
רצון שלא יהו אלו בתוך ביתי הרי זו תפלת שוא

מה שאמר על הרעה מעין הטובה רוצה לומר כשיבא עליו
מקרה רע ואצ"פ סנסו לטוב יברך דיין האמת וכן כשתב'
לו טובה ואצ"פ שאפשר להיות טושה לרע יברך הטו והמטי'
ודמיון הענין הראשון כגון טיעכו גאס טוטף על ארצנו זה
מקרה רע אצ"פ סנסו לטוב מפני שהוא מרנה הארץ ואפ"ט
סחגסס ההנ' יכיא תעבלת ודעיון הענין הטוב כגון שימצא

וזו שאמר הפיו תורתך עת לעשות לה אכל מי שיעזוב
הפסוק על סדורו ויפריטהו ויאמר עת לעשות לה הפיו תור
תורתך יאמר כי כשיבא העת להפריע מהם ולהקס זדמנו
סבות לכני אדם להפרי תורה כדי שיבא עליהם העונם ב
במשפט וזה הענין ארוך ורחוק עמוק עמוק מי ימצאנו
כי נבא ממנו לענין הדיו הנגזר מהקבה על כל אדם ועל
כן אל תבקש ממנו עתה בענין הזה אשר חבי בו אלא לבאר
דברי המדברים בלבד על דרך פירוש פשוט ככל דבריו ז
כדברי הכתוב יבטלו קצתם לקצתם בענין ההו וכן דברי
החכמי אכל היסוד הוא הכי הקבה יגמול לטובים ויענשם ה
הרעיו והכל במשפט ודרך הנדק בהם איך ביכולת אדם לה
להשיגו כאשר איך כחכב טכל האדם להיות טכלו כולל דעת ז
הקבה וכבר הדענו הכתוב כי איך ביכולת רעיונוכו להשיג
חכמתו וצדק דיקו בכל מה שפעל ויסעל והוא מה שאמר כי
גבהו שמים תארץ כן גבהו דרכי מדרכיכם ומחשבותי מ
מחשבותיכם ועל כן יש לך לסמוע על היסוד הזה ואל תטנה
כפסך להעתיק אחר הענין הזה כי כל מי שחקר אחריו מא
מאכשו תורתו וזלתה לא השיג ממש אכל הוא כמו שאמר
עה כלל במים אדירי והעלה חרם בידו ואם תראה בדבר
מן המדבר בזה הענין דמות עניני המתיו ומליס דומים
עענה אינם כן אך בעת תטוים להסתכל יסוד הכפוי הוא
שהו כסף סיגו מצופה על חרם ויש עליו קושיו ובאחרונה
יחזור למה שאמרתי לך ונאכד רוב הדברי וחבור הספריס
אכל דברי השלוסופי בענין ההו והס הכקואי בשלוסופיא
הוא דבר מופלא מאד ועמוק וצריך להקדמות רבו והרניל
בחקמו והאיט המטכיל הנכבד וסיב אל לבו הדברים ההס
ויקאנו דבדיהס עם דברי הכתוב ראה נתתי לפניך הו את
החיי ואת הטוב ונאת באת ויכוין מדבריהס ענין קרוב
וממה שדברתי לך ביסוד הזה אז מה שהו יותר מדוייק מיוכו
ומבורר ועוד נדבר בקצת הענין הזה במס אבות ואראך
קצת מהסכמת בקואי השלוסופי לדברי הכתוב ככל העניני
ואיך זה מקום להביא טס הדבר הזה לנלי אשר כונתי כטו
כסיבא זכר דבר בענין האמונה לבאר בו מועט כי יקר ב
בעיני ללמד עקר ועקרי הדת והאמונה יותר מכל אשר א
אלמדנה

לומר להסיב אל לבו אהבת האל ולהאמין בו ואשילו בט
בטעת העברה והכעס והאף טכל זה הוא יצר רע כמו שא
סאמו ככל דרכך דעהו ואשילו בדבר עברה ופירוש מדה
ענין רונה לומר ככל ענין סיבואך שכחהו והודהו

לא וקל אדם את ראשו כנגד שער המזרח שהוא מב
המזרח כנגד בית קדש הקדשים ולא יכנס דור הבית
מקלו וכוונעלו ובאפונדתו ובאבק שעל גבי רגליו ו
אישנו קפצדריא ורקיקה מקל וחומר מזה אם גע
השדה משום כבוד אסור ליכנס בה רקיקה ש
שהיא משום בזיון דין הוא

קצת ראש הפך כוכד ראש שהקדמוני וענינו סלא ירכה ב
באזיק וכדברי שמשעוים וטער המזרח רונה לנו הסתח
היו חיי מפתחי העזרה והוא הנקרא טער נקבור וקדס ה
קדש ויס מערב לעזרה והוא השער הנזכר ופירוש מכונן
הקביל ופירוש מקלו המטה אשר בידו ואשוכדתו כגד ז
שכס החרס על כסרו להזיע בו ולא יטכף בגייו החמוד
העזרה וזמן מנהג אדם לצאת בו לבדו עד טילכס עליו ב
גבי חדר ופירוש קפצדריא טיעטה אותו דרך לקצר דרכו
זה כגון טיכנס כטער זה וצא כטער טכנגדו כדי טיגיע ל
למקום ידוע כי איך ראוי להכנס במקום הנכבד והוא תח
תנה אל אלא בענין מעטי תשלה ועבודה ומה שאמר ורק
רקיקה וקל וחומר פירוש טתיה רקיקה אסורה במקום
ההוא מדרך קל וחומר כי אחר שהעל טעעטה לשמירת הר
הרגלים אשר להכנס בו במקום ההוא יותר ויותר הוא אס
אשר הרק טס מפני שהוא דבר מטונף

כל חותמי ברכות שהיו במקדש היו אומרים מן העו
העולם משקלקלו חמויני ואמרו אין עולם אלא אח
אחר התקינו שיהו אומרים מן העולם ועד העולם
התקינו שיהא אדם שואל בשלום חברו בשם שנאמר
והנה בעו בא מבית לחם ויאמר לקוצרים ה עמכם ו
וגו וואמר ה עמד גבור החיל וואמר אל תבוז מי
זקנה אבך ואמר עת לעשות לה הפרו תורתך ר
נתן אומר הפרו תורתך עת לעשות לה

מיוני טס הכופרים בתורה סלא יאמינו בחי העולם הבא
ועוד נכאר ענין העולם הבא בתקומו במסכת סנהדרין
ושירוש קלקלו השחיתו הדעות והאמונות וכטאלי ככלל ה
התקנות טתקנו טיהא אדם טואל בשלוס חברו בטס האל
משני טמלת טלוס הוא טס ומטנות הקבה והביאו ראיה טה
שהדבר ההוא מותר בענין כעז טאלי ה עמכס והסיבות
יבדק ה ומה שאמר אחר כן ואנו אל תבוז כי זקנה איך
אינו ראיה על טהקדוים טיהא אדם טואל בשלוס חברו
בטס אכל ראיה טלא יכוז וילעיו לתקנות חכמים אף על ט
פי טהס יטנות נקדמוניות ועל זה הזהיר טלמה בזה הוטל
ואחר כן הביא ראיה על כל העובדים על התקנות ההס כז
יכוז מן להפריע תהס ולענג אותס כי הס הפרו תורה וז

נשלם פירוש המשניות ממסכת ברכות להרם במזל

אחר השלמת המסכתא יאמר זה ויועיל לסכחה בעה ית' וית'

הדרן עלך מסכת ברכות והדרן עלך דעתן עלך מסכת ברכות ודעתך עלך לא נתקמי מןך מסכת ברכות
 ולא נתקמי מיוכן לא בעלמא הדין ולא בעלמא דאחי יאמר כן בפעמים ואח"כ יאמר
 וחי רבון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שתהא תורתך אומנותנו בעולם הזה ותהא עמנו לעולם
 הבא חננא בר פפא רמך בר פפא נחמן בר פפא אחי בר פפא אבא מרי בר פפא רב
 בר פפא רבי בר פפא סרחב בר פפא אדא בר פפא רב בר פפא
 הערב נא ה' אלהינו את דברי תורתך בפינו ובפיסיות עמך בית ישראל ונהיה אמונו כולנו
 ובאנאי עמך בית ישראל ונאמי ונאמי תורתך מאיבי תחכמי מנותך כי לעולם הויה
 לבי תמים בחקך למען לא אבוט לעולם לא אשכח פקודיך כי בס חייטי באי למדני חקך אחי
 מודים אנו לפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שמת חלקנו מיוסבי בית המדרש ולא מיוסבי קרובות
 משכיות והם משכיות אנו משכיות לדברי תורה והם משכיות לדברים בטלים אנו
 עמלים והם עמלים ומקבלים סכר והם עמלים ואינם מקבלים סכר אנו רצים והם רצים
 רצים לבאר טחף ואנו רצים לחיי העולם הבא

אברך ה' אשר יעצני ויחזקני ואמנני לקרבה אל מלאכת עבודת הקדש ולהחיל ולגמור המסכת
 ברכות זו עם פירוט רשי ותוספו ופסקיהן והמטניות עם באור הרמב"ם זל והמרדכי גיטל עם
 הסתלקות והטמחה בכל הפרטי הנריכי לשלמות מלאכה זאת וראיתי לכתף אלן החבורי הכחמדי וחד להיות
 חכמים באז ומתקבל לכל יודעי דת ודין כי לא יצטרכו לזולתו מן הספרים בזאת המסכתא באשר חלקיו כס
 בכלל ידעו בכל עיונים גדולי חקרי לב ההכרחיים להוצי לאורה מעניני המסכתא מספט דק וסיומתיה
 פה עיר סוכצין היום עשרים לחד טבת שנת גמ"ד לפ"ק וימי סוכני להשלמת ספר זה זכני ברחמי לחקוק
 עוד מן התלמוד מסכתות אחרות בסדר ושלמות זה אשר ימעט מציאות דוגמתם בגלותנו כאשר עם לבני
 ועם לבב אהבי תורתנו למען יחקו בתורת המטיבת כפסנו לבית קדשנו וסג יביא חסכו יאיר עיני
 טכלנו במצפונתה וסתריה יגלה לנו ולבנינו וכל הכלים אלינו כנפש המדבר טמח במנת חלקנו להגדיל
 תורה חקוק דרם טוב לעמנו יהושע שלמה בן הח' ישראל נתן יצג איש סוכצין

דידי אל	בישראל	אשר אביא	זמירה	בירושל	תורה
הלא שמעו	והם תדעו	מאד הפליא	ברורה	הם תדעו	לעורה
והורני	גבורה	לראש פנה	גבורה	גבורה	גבורה
שלמה עם	צפר דעים	ותוספות	בארה	צפר דעים	פתורה
עבור גבר	פסק גובר	בסימנים	ובירה	פסק גובר	קצרה
שארית כי	במרדכי	להמריצו	סודרה	במרדכי	מורה
להביני	למימוני	במשניות	אמירה	למימוני	בחורה
משכתיה	סמכתיה	למען בה	קפורה	סמכתיה	יתרה
החלותי	וכליתי	תהלה עד	לגורא	וכליתי	תדירה
ברכות ראש	איש ירוש	פני רחום	עתירה	איש ירוש	בצרה
ועוד חבן	ספרים כן	בזאת שברי	בצורה	ספרים כן	גמירה
בעיר שוגצין	גבול קצין	מבקש דת	למשרה	גבול קצין	סחורה
בעת באו	בכסף או	תשוקתו	תמודה	בכסף או	כסורה
ונאמן הוא	מוכחו	במפעלו	לתורה	מוכחו	שכרה
וכל חוסה	ברועה שה	לבית מקדש	פזורה	ברועה שה	ואורה
יביאנו	ויראנו	ליושנה בו	עשרה	ויראנו	פארה

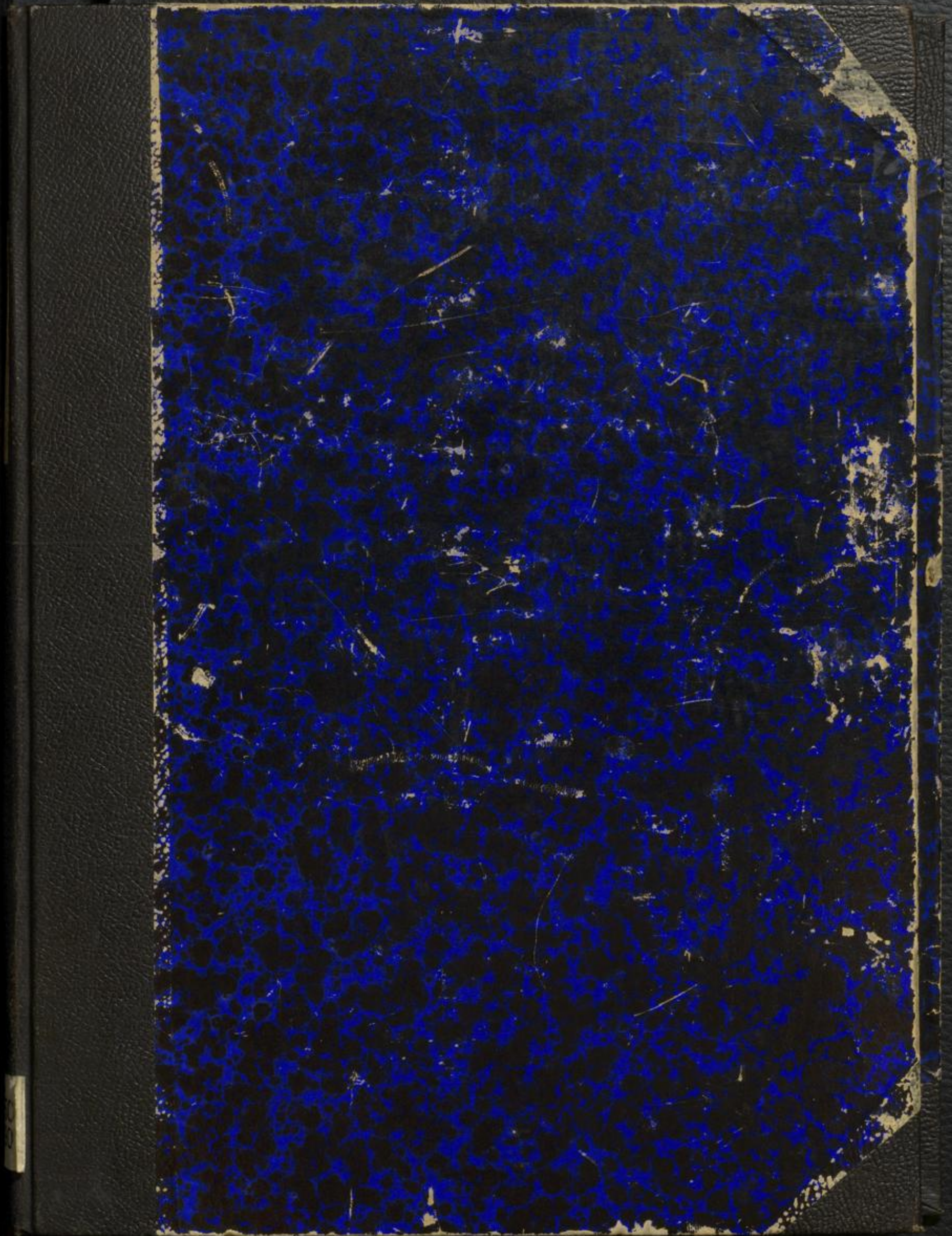

BIBLIOTHECA FICHERIANA
MUNICENSIS.

A
190

BIBLIOTHECA MUSEI HISTORICO-NATURALIS
MUSEUMS

Kopien einzelner (fehlender) Blätter

Inc. hebr. 50

בטעם שהעבודת התפללך דכיון שאינו נכנס נראה כפדוק עול ומבזה בית הכנסת ונאי דריי מדי און כחן גנחי דמוכחח מלכת
דהאי דלא נכנס מפני התעו : ונאי איכא שתחא אחרינא און כחן כונו דמאן דחזי סכר כפתחא אחרינא ליעול וביע לטון אב
אכע בוועות כל מטקה מטריוח מעלה רתיחה ואכע בוועות חטאת לטון חטה דריש ליה כליית ועצות את הלכ טעה כן אהלב
מכין מה ים לו לעשות אש ושמע לעצת הכליות אש לאו ומנין טעה כליות ועצות טכ אכרך אתה אשר יעצני אף לילית וסרוני

אך יותנן אחורי ארי ולא אחורי אשה : אחורי אשה ולא אחורי עז
אחורי עז ולא אחורי בית הכנסת בשעה שהצנו מתפללין ולא אכרן
לא דלא דריי מדי ואי דריי מדי לית לן בה ולא אכרן לא דליכ פתחא
אודינא ואי איכא פתחא אחרינא לית לן בה ולא אכרן לא דלא רכיב
חמרא אבל רכיב חמרא לית לן בה ולא אכרן לא דלא מנח תפילי
אבל מנח תפילי לית לן בה " אמר רב יציר דרע חמה לזנובו וישב
בין שמ פפתחי הלכ שנ זוכבי מות יבאיש יביע טמן רוקח וטכוואל
אמ כמין חטה הוא דומה שנ לפתח חטאת רובץ " תר שתי כליות
יש בו באדם אחת יועצתו לטובה ואחת יועצתו לרעה ומסתברא ד
דטובה לימינו ורעה לטמא דכתי' לב חכם לימינו ולב כסיל לטמא
תר כליות יועצות לב מכין לשון מחתך פה גומר ושט מכמ ומוציא
כל מימ מאכל קנה מוציא קול ריאה שואבת כל מימ משקין ככר בו
כועס מרה וזרקת בו טפה ומנחתו טרול שוחק קרקבן טוחן קיבה
ישיגה אף געור געור הישן ישן הגעור נמוק והולך לו תנא אם שמ
שמהם ישנם או שניהם געורים מיד מת " תמאר יוסי הגלילי אומ
צדיקים יצר טוב שופטן שנ לבי חלל בקרבי דשעים יצר דע שופטן
שנ נאם פשע דרשע בקרב לבי אין פחד לאהיס לגנר עינו בינוניס
זה וזה שופטן שנ יעמד לימן אכיון להושיע משפטי גפסו אמ רבא
בגון אנו כינומיס אל אבי לא שניקמר חיי לכל בריה " ואם רבא
לא אכרי עלט לא דרשיעי גמורי או לצדיקי גמורי אמ רבא לידע
איניש כנפטיה אם צדיק גמור הוא אם לאו אמ רב לא אכרי עלמא
לא לאחאב בן עמרי ולר חמנא בן דוסא לאחאב בן עכרי העולם
הזה ולר חמנא בן דוסא העולם הבא " ואמכת אתה אהך
תמאר איעור אומ אם נאם ככל נפשך למה נאם ככל מאדך דאם
נאם ככל מאדך למה נאם ככל נפשך לא אם יש לך אדם שגופו ח
חכיב עליז כממונו לכך נאם ככל נפשך ואם יש לך אדם שכמונו
חכיב עליז מגופו לכך נאם ככל מאדך ד עקיבא אם ככל נפשך א
אפי גוטל את נפשך " תר בעס אחת גזרה מלכות ~~ה~~ שלא
יעסקו ישראל בתורה כא פפוס בן יהודה ומצאו לר עקיבא שה הכי
מקהיל קהלות ברביס ועוסק בתורה אמ לו עקיבא אי אתה מתירא
מפמ מלכות דרשעה אל אמשול לך משל למה הדבר דומה לשועל
שהיה מתלך על גב הנהר וראה דג' שהיו בתקבצי כמקו לכקו אם
להס מפמ מה אתם בורחי אמרו לו מפמ דשתו עמביאי עלינו בני א
אדם אם להס רצונכם שתעלו לביש וגרור אמי ואתם כשם שדרו א
אכות עם אבותיכם אל אתה הוא שאומ עליך פקח שבחיו לא פקח
אתה לא טפש אתה ומה כמקום חיותנו אנו מתיראי במקו מיתתנו
על אתה כמה וכמה אף אנחנו עכשו יג ב

כליות ומנין טעה מכין טכ
וכלככו יכין לטון מחתך הד
הדבור להוציא חסיני והזה חן
הספתי גומד ומוציא : שואבת
כל מימי מטקח אצט טון ככב
נכנס ככרס דרך הנטט הריח
מוצתו ומואבתו מכעד לרפטי
הכרס : זורקת בו טפה חטה ומ
מוניחתו : חן הכעס : טוחן טח
שוחק קרקבן כעוף חן המסס
בכהמה : טוחן המאכל אף הח
החוטט : געור מדינו מטכתי כ
געור היטן היטן הגעור טכ תח
מכתחלפה וכאה הזיכ חן האף
והקיבה געורת : נמוק והולך לו
ומתנונה והולך לו נמטך למי
לתיחה : לבי חלל בקרבי יצר ה
הרע הרי הוא כמת בקרבי טיס
כירי לכנשו לטן אחר געור הי
היטן הקיבה נכתא קבה ואף
געורין שאינו יטן כלל : או יטן
הגעור נכתא טכיס יטניס
ואינו געור כי אש בקוסי נאש
פסע לרשע נג " את דור בקר
בקרבי לבי יטן ואמר איני טח
סהשע נאש לרשע כל שהיג
הרע אומ לרשע אל תהי פחד
אלהיס לגנר עינד אלמא יצר
הרע שופטו פד מתרחיק טאי
שאינו מתשה מיונרו כי יעמד
יהקבה לימן אכיון להושיענו
הטנטי כפשו טני יס לך אדם
איס לכפשו טני טשטי : לא טכך
מר חיי לכל בריה אש חצה ת
מן הכיטנייס חן לך גדי גמו
בעולס : לרשיע גמורי העולס
הזה טחיף להס בעולס הכאכ
כלוס ונרכי לטול סכרן כאן
כגון אחאכ שהיה עסיר מאר
דקחאל ליה בן הדד כסך וזה
וזהכך לי הווא לצדיקי גמורי ה
העולס הכא טחיף להס בעול
הזה כלוס כגון ר חנינא בן ד
דוסא טדי לו בקב חרובין מע
תערב טכת לערב טכת
לכך נאל ככל מאדך
מן החכיב עליך :

יהיה מקבל עליו עול מלכות שמים קורא ק"ס: מתתים יחד ה' מתתו: תיך היה לו למות: ולא תירי כסר דה: מן הנפשים: מן מקום סיכולים לראות מוסר הר הכית ומסר והלאה אין יכולין לראותו: וכרוזה: סיכול לראות מסר: פרט אה מקום נמוך ה הוא: וכסוף גדר חספין כינו להר הכית: וכאן שהפכינה סורה שכית המקדש קיים: הכפנה ביהודה לא יפנה מזרח ומערב אחריו לתרח: וסני למערב ולא אחוריו למערב תפני סידושלם בארץ יהודה היא כהפנה של ארץ יהודה כגבול סכין י

יהודה לכניסן ויש מארץ יהו
יהודה הימנה עד סוף ארץ יש
ישראל והימנה למערב עד סוף
ארץ ישראל: שארץ יהודה על
פני כל אורך ארץ ישראל היא
מן המזרח למערב ברצועה א'
הרעכה וקצרה ואם יפנה מזר'
ומערב יהיה פרוצו לכד ירוש
ירושלם: או פרצו שלפניו או
פרושו שלאחוריו אבל במקו גר
ודרוס יפנה ובלכד שלא יפנ'
כנגד ירושלם ומש כדרומה
סלארץ יהודה: ובגליל פהיא ב
בהפנה של ארץ ישראל לא נח
יחיד פניו כפון ודרוס אלה ת
מזרח ומערב: ה' וחכמים אה
אסר' ול' ככל מקום: חכמים
הינו תק דהא לא יפנה ולא ת
מסלני בין רחא ללא רוחה: ב
בין בזמן הכי בין בזמן הזה:
איכא כיניו דרדין דיהודה ו
וגליל סאינן כנגד ירושל' מש
לתק דרדין כמי אסורי דהא ה
הנפנה ביהודה קחיל כל יהודה
משמע דבכין בתר' אסורי
כנגד ירושלם ומש אסור: אבל
לכדו מתוך דהא ארבי יוסי
קיימי דאל לא אסרו אלא ברוא
אבל ברמוק לא ואי כנגד יר
ירושלם ומש ואתו רבסן: לתי
למימר נחמתי: אסר' אשי סלא
ברואה ואשי בזל הזה ומי כנגד
ירושלם לא בדר עקיבא צרש
בכל מקום הלכך בחונה לאה
כמי קחיל: הנה סדין ליהל
לכני: לכניס סיוסכ עליהל
לפנות היו מתקנות חקושיתע
על בדיהן ראשן אחד למזרח
והסני למערב: לכנה אחת לכ
לצפון ולכנה אחת לדרו: והוא
יוסכ על האחת ונסכה בינתיס
כתפא הוא נפנה כפון ודרוס:
ולא היה רוצה לשנות בגליל
מזרח ומערב לשי סככל ביו
במזרח של ארץ ישראל עמדת
סלא היא פרושו לא מלפניו ולא

אף אנחנו עכשיו שאנו יושבי ועוסקי
בתורה שכתו בה כי היא חייד ואורך
ימיד כך אם אנו הולכים ומבטלים מ
במנה על אחת כמה וכמה אכרו לא
היו ימים מועטים עד שתפסוהו לר' ע

ר עקיבא אחר בכל מקו
מזרח אחוריו נשכיו לת
למערב ומסקינן אשי בחונה
לארץ ומסר בירושלמי ובלכד
סאין מס כותל:

עקיבא וחכשוהו כבי האסורים: ותפכו לפפוס בן יהודה וחכשוהו
אצל אמ לו פפוס: מי הביאך לכאן אל אשריך ר' עקיבא שנתפסת
על דברי תורה אי לו לפפוס שנתפס על דגרים בטלים בשעה שה
שהוציא ר' עקיבא להריגה ומן קשה היה והיו סורקין את כשרו במס
במסרקות של ברזל והיה מקבל עליו עול מלכות שמים אמרו לו
תלמידיו רבינו עד כאן אמ להם כל מי היית מצטער על פסוק זה
ככל נפשך אפי נוטל את נשמתך אמרת מת יבא לידי ואקיימנו:
ועכשיו שבא לידי לא אקיימנו היה מאריך באח עד שיצתה נשכתו
באחד יצתה בת קול ואמרה אשריך ר' עקיבא שיצתה נשמתך באח:
אכרו מלאבי השרת לפמ הקבה זו תורה זו שכרה ממתים ידך ה' מ
כמתים וגו' אם להם חלקם בחיים יצתה בת קול ואמרה אשריך ר'
עקיבא שאתה מוזמן לחיי העולם הבא לא יקל אדם את ראשו
כנגד שער המרח שהוא מכוון כנגד בית קדשי הקדשי וכו' אמ
רב יהודה אמר רב לא אכרו לא מן הצופים ולפנים וכרואה אתם
גמי אר אנא בריה דר' היא בר אנא הכי אמ ר' יוחנן לא אכרו לא
מן הצופים ולפנים וכרואה וכשאין גדר וכומן שהשכינה שורה ה' ה'
הנפנה ביהודה לא יפנה מזרח ומערב לא צפון ודרוס ובגליל לא י
יפנה לא מזרח ומערב ור' יוסי מתיר שהי ר' יוסי אמ לא אכרו לא
ברואה ובמקום שאין גדר וכומן שהשכינה שורה וחכמי אוסרים ח
חכמים הינו תק איבא כינהו צדדין תניא אידך הנפנה ביהודה לא
יפנה מזרח ומערב לא צפון ודרוס ובגליל צפון ודרוס אסור מזרח
ומערב מותר ור' יוסי מתיר שהיה ר' יוסי אמ לא אסרו לא ברואה
ר' יהודה אמר כומן בית המקדש קיים אסור כומן שאין בית המקדש
קיים מותר ר' עקיבא אומר בכל מקום ר' עקיבא הינו תק איבא
בינהו חוצה לארץ רבה הווי שדיין ליה לבני מורת ומערב אול אב
אביי שדנהו צפון ודרוס על רבה תרצנהו אמ מאן האי דקא מצער
לי אנא בר עקיבא סכירא לי דאמ בכל מקום אסור תניא אר
עקיבא פעם אחת נכנסת אחר ר' יהושע לביה הכסא ולמדתי ממנו
שלושה דברי למדתי שאין נפנץ מזרח ומערב לא צפון ודרו ולמדתי
שאי נפרעי מעומ לא מיוש ולמדתי שאי מקנחי בימי לא בשמא

מלאחוריו לכד ארץ ישראל: אזל אביי סדנהו כפון ודרוס: לראות אה יקפיד רבו על כך אי סכירא ליה כר עקיבא דהא בחונה
לארץ כמי קשרינן עלה דמלתא היא: אסר ר' יהושע נכו: וכיהודה הוה

132v

ואם להרנג ותחס עליך דוד את לשאול כן בצאתו זון המערה סכנסם בה לשנות וכרת דוד את כף מעילו ואח להרנג ה' כה
התיר לי להרנג: התורה אמרה וכן' אם במחצית יינח הגב וכו' וכבר פירשתי למעלה במצפה דר' טילא: צניעות סראיתו
כך סכנסם למערה בשביל הנני' ואף שם נהג צניעות כדמפרט וחזיל: ססך רגליו כבדיו כסכה: שיש בו לפרע כמה יש
במיתתו כדי לכשר על כמה עונות: ובהשחית ראה ה' וינחם ומקרא הוא באותה פרשה בדברי הימים: כסף כסודים ראה פנתן

בזמן ראשו של ישראל לחסכן
והוא כשר על חנין זה שהרי לו
לזכרון נתן כדכתיב ויהי לבני
ישראל לזכרון לכשר ועכשו
הוצרכו כפרתו כסתי' כמשתע'
פי' שתי' אדוקיפס אדרי איכול
בהאי בעוד שחני מקיף כל טו
סודות הכתים הללו חכנס כאן
לקצר דרכי: אדרי כנרות: קס
קפנדריא טריח כלבו: מעיקר
קודם סככה עליו כי הכנסת
נילף מקפנדריא לאסורא דת'
דקנין במסכ' תגילה אין עונסן
בית הכנס' קפנדריא: תנא יליף
דקיקה ממנעל: פונדתי' אורי
חלול סנותנין בו מעלות: אימי
הר הבית דאשו במנעל ילפינ'
דקיקה מניח לאסורא בקל וחז'
וחומר אבל בית הכנסת דשרי
במנע' לא נילף דקיקה לחיתר'
דקיקה מאיסה אלא ילפינ' ת'
מקפנדריא לאסורא: ויכרס

ואם להרנג ותחס עליך ואמר ואמרת מבעי ליה ותחס ותחסת מבעי
ליה אך אעור אם לו דוד לשאול מן התורה בן הרינה אתה שהרי ר'
רודף אתה והתורה אמרה בא להרנג הסכס להרנו לא צניעות שה
שהיתה כך היא חסה עליך ומאי היא דכתי' ויבא אל גדרות הצא על
הדרך ושם מערה ויבא שאול להסך את רגליו' תנא גדר לפנס מן
גדר ומערה לפנס ממערה " כמי להסך אך אעור מלם שסכך
עצמו כסכה " ויקס דוד ויכרת את בנגף המעיל אשר לשאול בלס'
אך יזסי בר חנינא כל המבוה את הבגדים סוף אינו נהנה מהם' שנ'
והמלך דוד זקן בא כימי ויצטוו בכגרי ולא יחס לו " אם ה' הסיתך
בי רחמנחה אך אעור אם לו הקבה לדוד מסית קרית לי הרי אמ' מ'
מכשילך ברבר שאפי' תנוקות של בית רבן יודעין אותך דכתי' כ' ש'
את ראש בני ישראל לפקודי ונתנו איש כפר גפשו וגו' מיד ויעמד שטן
על ישראל וכת' ויסת את דוד בהם לאם לך מנ' את ישראל וכוון דמגנהו
לא שקל ממהו כפר וכת' ויתן ה' דבר בישראל מהבקר ועד עת מועד'
מאי עד עת מועד אם שמוא סבא חתמה דר' חמנ' משמי' דר' חנינא
משעת שהיטת התמיד עד שעת זריקתו ר' יוחנן אם עד חצות במס'
ויאם למלאך המסחי בעס רב אך אעור אל הקבה למלא' סול לי
רב שבה' שיש בו ליפרע מהם כמה חובו' באות שעהמת אבישי' כן

צרוי ששקול כרוב של סנהדרי' ובהשחי' ראה ה' וינחם מאי ראה אם רברא יעקב אבינו דכתי'
ויאם יעקב כאשר ראם ושמו אם אפרו של יצח' ראה שנ' אלהי ירא' לו השיה' יצח' גפח אם בסף
כפרי' ראה שנ' ולקחת את כסף הכפרים מאת בני ישראל וגו' ר' יוחנן אם בית המקד' ראה דכתי' כדר'
ה' ידאח' פליגי כהר' יעקב בר אדיו' שמואל בר נחמני חד אם כסף הכפרי' ראה וחד אם נהראה
ומסתברא כמאן דאם נהראה שנ' אשר יאם היו בהר ה' יראה' לא יכנס אדפ' להר הכי' במקלו
מאי קפנדריא אם רבא קפנדריא כשכיה ורב חנא בר אדא משמיה דרב כמא בריה דרב כדי' אם
כמד' איניש עד אדמקיפנ' אדרי' איעול כהא אם רב נחמן אם רבה בר אבנה הננס לנה על כנת'
שלא לעשותו קפנדרי' מות לעשותו קפנדרי' ד' אבהו אם אם היה ש' ל מעקרו מות' אך חלבו
אם רב הונ' הנכב' לכה להתפלל מותר לעשותו קפנדרי' שנ' וכב' עס הארץ לפמה בכועדים וגו'
וריקתמ' קו' " אם רב כימי אך יחוש בן לוי כל הרוקק בהר הכי' בזמן הזה כלו רוקק ככתעינו שנ'
והיו עיני ולבי שם כל הימי' " אם רב ריקן ככה שדיא כדי דהוה אינעל כמה כנעל כדר הבית
אסו' ככה מותר אף ריקן בהר הכי' הוא דאסו' ככה שרי' אל רב פפ' לרבא ואכרי' לתרבינא לרבא
ואמרי' להרב אדא בר מתנה לרבא אדיליף ממנעל מלף כמקפנדריא' אל תנא לף כמנעל ואת'
אמר' מקפנדרי' מאי היא דתנ' לא יכנ' אדם להר הכי' לא במקלו שכידו ולא במנעלו שכרגלו ולא
במענות הצרורי' לו בסדינו ובפוגדתו מופשלת לאתוריו ולא יעשנה קפנדרי' וריקן כקו' כמנעל
ומה מנעל שאי' בו דר' ביון אסו' דאמר תור' של געלך מעל רגלך ריקן שהי' דרך בויו' לא כל שב'
ר' יוסי בר יהוד' אם אינו צרי' הדרי הוא אם כי אי' לכא אל שער המל' בלבו שק והלא דבר יקר זכה
ומה שק שאינו מאו' ולפני כשר ודם כך ריקן שהי' מאוס' לפני כמ' המלבי' לא כש' " אם ליה אנא
הכי קאמינ' נכח הכא לחומ' והכ' לחומר' ואימ' הר הכי' דאסו' כמנע' לילפה כמנעל אבל מה דשרי'
כמנעל אדיליף ממנעל ולהיתר' מלף מקפנדרי' ולאסור' לא אם רבכי' ביתו מה ביתו אקפנדריא'
קפיד איניש אריקן ומנעל לא קפיד אימי' אף כה קפנדרי' הוא דאסיר דקיקה ומנעל שרי' " כל

ויברכו את שם כבודך ברוך שם כבוד מלכותך לנ עולם ויהי כבודך אומ ברוך ה' אלהי ישראל מן העולם ועד העולם משרם כבודך
בתוספת שנתנו מן העולם ועד העולם להודיע שאין העולם הזה לפני העולם הבא כלום אלא כפרוודו לשני הקרקלקן כל
כלות הנהיגו ברכותיו בעולם הזה כדי להיות רגילי לעולם שכלו ארץ תהלה אחת שיעשו פסח אחת בשמחה על כל הכבוד
בסוף ברכה אחרונה וכי תיחל כבוד מדעתו עבד ולא נמריכן מניה : קט' דמריכן ממלך טאל לבדען וכי תיחל מלך הוא
דקאמ ליה לבדען כלות לא ש

אל בשלמותו ולא ברכו אלא כ
בשלמות קא אמ מאת המקנס
לכספן מהטכניה עיו ולא נמ
נמריכן מניה : קט' ואל תכנו כי
זקנה אמך אל תבמת בגו ל
לאחר תדעתנו עסה אלא למוד
מוקני ישראל כי ים לו על מל
להסמך טכאל עת לבנות לה :
קטיפיה לריסיה כו' אש באת
לודעו למקרא ה' ים לך לרשעו
יפה כן ככתבתו כן בהפק
מריסו לסיסו עת לעשות לה
משנס השרני עתים הס לה לב
לעשות משפט פורענו בעוכרי
רצונו משנס דהשרני תורתך : ג'
מסיסיה לריסיה השרני תורתך
פנוסי רצונו כגון אליהו בהר ה
הכרמל מהקריב כבת כעשת
אוסור הכמו משנ דבת לעשות
פיינוגדר בישראל לסמו סל ה
הקפה : בעשת המכנסים שאין
חכמי הדור מרביצים תורה לת
לקלמידום : פד' אחת לסנות ל
לקלמידום : בעשת המפזרים
סהדולי סכור מרביצי תורה :
כנס אחת ולא תטול סדרה עלי
עליס דאף זו לכבוד פמוס ג'
היא לאחז במדת הענין וספ'
עת לעשות לה השרני תורתך : ג'
ואש ראית דור שאין התורה ח
חכימה עליו כנס חל תשיל דב
דברי תורה לבזון : השרני תור
תורתך מלפניה כסע סהכנס
לשם פמוס : ה' זלת קבון קנה
מינה אש ראית פקתטיח בזול
קכר וקנה מינה ואסוף שפיפה
להתיקן פמוטא הא דאביי למה
לי פמוטא שלא יורה חוס הלכ'
כפטי רבו למה ליה לאביי לת
למשמעה מכללא : כעשניה ס'
סוף אש באת במקפתם וליכד
בהל ממנו אל תטול עטרה לד

כל חותמי ברכות שבמקדש כו' כל כך לכה לפי שאין עומן אמן
במקדש זמן שאין עומן אמן במקדש שנ קומו וזכרו את ה' אלהים
מן העולם ועד העולם ואומ ויברכו את שם כבודך וכרומם על כל
ברכה ותהלה יכול כל הברכו כלן תהא להן תהלה אחת תל וזמרום
על כל ברכה ותהלה על כל ברכה וברכתן לו תהלה התקיע שיה
אדם שוא בשלח הברוכו מאי ואופו וכי תם בעו מדעתיה דנפשיה
קאמ' תש ה עמך גבור החיל וכי תם מלאך הו דקאמ ליה לגדעון
הש' אתכו כי זקנה אמך ואומ עעלעשו לה הפרו תורת' אמ רבא
האי קר מרישוי לסיפי מדריש' מסיפי לרישוי מדריש' מרישוי לסיפי
מדרי' עת לעשו לה מה טעם משום הפרו תורתך מסיפיה לרישיה
כדרי הפרו תורתך מש' משום עת לעשו לה תנא הלל הזקן אומ
בשעת המכנסים פור בשעת המפורי כנס ואם ראית דור שהתורה
חביבה עליך פור שנ יש מפור ונוסף עוד ואם ראית דור שאין התור
חביב עליו כנס שנ עת לעשו לה הפרו תורת' דרש בר קפ' זלת
קבוץ קנה מינה באתר דלית גבר תמן הו גבר אמ אביי שם באתרא
ראית גבר תמן לא תהו גבר פשיט' לא נצרכה לא בששמהם שוק'
דרש בר קפ' איווהי פרשה קטנה שכל גופי תורה תלוין בה בכל
דרביך דעהו והוא ישר ארחותך אמ רבא אפי' לדבר עכירה"
דרש בר קפ' לעולם למד אדם את בנו אומנו נקייה וקלה מאי היא
אמ רב חסדא מחטא דתלמידי' תנאר' אום לעולם אי רבה אדם
דעים בתוך ביתו שג' איש רעים להתרועע תנאר' אום אימנה א
אדם אפטרופוס בתו ביתו שאמלא לא מינה פוטיפר את יוסף אפו
אפטרופו בתו ביתו לא בא לאותו דבר תנאר' אום למה נסמכה
פר נזיר לפר סוטה לומ לך שכל הרואה סוטה בקל קולה זייר עצמו
מן היין אמ חזקיה בר' דר' פרנג אר פרנג אר יזחנן למה נסמכה ו
פר סוטה לפר תרומו ומעשרו לומ לך כל שיש לו תרומו ומעשרו
ואינו נותן לכהן סוף נצרך לכהן עי' אשתו שג' ואיש את קדשיו לו
יהיו וסמי לי איש איש בי תשט אשתו וכת' והביא האיש את אשתו
וגו' ולא עוד לא סוף שנצרך להן שג' ואיש את קדשיו לו יהיו אמ
רב נחמן בר יצחק ואם נותן סוף מתעשר שג' ואיש אשר יתן לסון
לו יהיה לו יהיה ממון הרבה אמ רב הונ' בר ברכיה משום ד' אעור
הקפר כל המשתף שם שמים בצערו מופלין לו פרנסתו שנאמ והיה
שדי בצריך וכסף תועפת לך ר' שמואל

lag bei 96 v m. 97 r
liber Aestij, de ushanku

מאימתי

בבב יום ואבריו הם נתחיו העולה הקרבה ככל יום הוא
 מה שאמר הכתוב את הכבש אחד וכו' והנותר מן החלבים
 הם והאבריו הם מקריבין אותן כל הלילה עד עלות ע
 עמוד השחר כמו שאמר הכתוב בעולת התמיד היא העולה
 על מזבחה על המזבח כל הלילה עד הבקר וכן אכילת קד
 קדשים שנה הקרה באכילתן שלא יאכלו אלא ליום אחד ו
 אשר נאמר בהם ביום ההוא יאכל לא תותרו ממנו עד כ
 בקר דינש גם כן שיאכלו יום הזכיחה וכלילה עד שיפלה
 עמוד השחר ומה שאמרנו באלו כלם עד חצות ואף על פי
 שיש כשעה פסאי עד שיפלה עמוד השחר הוא סייג שלא תד
 תרחק עליו את השעה ונמצא עושה מהם דבר אחר עלות ה
 השחר וזה ענין מה שאמרנו להרחיק אדם מן העבירה

מאימתי קורין את שמע בשחרון משיכיר בין תפלה
 ללבן ר' אליעזר אומר בין תכלת לברתי ונמורה עם
 הנץ החמה ר' יהושע אימ עד שלש שעות סכן דרך
 בני מלכו לעמוד בשלש שעות הקורא מבאן ואילך
 לא הפסיד באדם שקורא בתורה

תכלת הוא שם נוסף על הצמר הצבוע בעין פרשים בלבד
 ומה שאמר בין תכלת ללבן רוצה לומר בין תכלת סב
 סבציו ללבן סבה וכתיב הוא הידוק וסוף שעת הקריא
 לדעת ר' אליעזר עם הנץ החמה ולדעת ר' יהושע עד ג' שעות
 לפי שגזא סובר בו מה שאמר הכתוב ובקומך בעת שיהיו
 כל בני אדם עומדים ומתקטט ויש מי שלא יקו המתנו עד
 שעברו ג' שעות מן היום והם בני מלכיה ועל כן מותר ל
 לקרוא עד סוף שעה שליטית ודע כי כל השעות הנזכרות
 בכל המסנה הם השעות הזמניות וצנין הזמניות הם השעות
 שיש מהם יב שעות ביום יב שעות כלילה ומה שאמר עד
 שלש שעות כאלו אמר עד כלות רביע היום אחד שהיה היום
 יום תקנות תמוז או יום תקנות טבת ועל זה היה סובר
 ומה שאמר לא הפסיד רוצה לומר לא הפסיד הברכות שלא ת
 מכרך ויזר ואהבה וקורא קרית שמע ואף אחר ששעות
 מן היום חכל סכרו כענין ההוא כיה שקורא בתורה לא כ
 שקורא קרית שמע כעונתה ומבאן אזה למד שהקור קרי
 שמע בעונתה סכרו מרובה מקורא בתורה ואף הלכה בר
 אליעזר והלכה כר' יהושע וזה כתיב שאכל לכל תכלתה
 הוא חייב לכונן השלמת קריאתה עם הנץ החמה

בית שמאי אומרים בערב כל אדם ינו ויקרו ובבב
 ועמדו שנ בשכבך ובקומך ובית הלל אומרים כל
 אדם קורין כדרך שנהאם וברכתך בדרך אם בן ל
 למה נאמר בשכבך ובקומך בשעה שבני אדם שוג
 שובבין ובשעה שבני אדם עומדין

פירוש וטו סיהיו נוטים להטען או להיות מושכין והוא כמו
 לא יטען לארץ מכלם ומה שאמר אם כן הוא קושטא סיקטו כ
 בית שמאי על בית הלל דעס המחלוקת בין בית שמאי
 ובית הלל בזה דין שבית הלל מבאי רחיה משכו וכלכתך
 כדרך כלום כפי סודמן לאדם שלא יתכוין לא כשביכה ול
 ולא בקימה וכתיב שמאי אנה שלא בא וכלכתך כדרך אלא
 ללמדנו שכל העוסק בתורה פטור מקריית שמע כנל

קורין את שמע בערב בין משעה שהחנים נכנסין ל
 לאכל בתרומתן עד סוף האשמורת הראשונה דברי
 ר' אליעזר וחכמים אומ' עד חצות רבן גמליאל
 אומר עד שיפלה עמוד השחר

כבר בארנו בפתיחת דברינו מה טעם התחיל כזו
 המסכת ומה שהצריכו לדבר עליונות קרית
 שמע ערכית קודם שידבר על עונת קריאתה שחיות סכן
 מצינו בתור בחיובה כסכך ובקומך רוצה לומר שיקראו
 בשעת שינת בני אדם ושעת קומתם מענתם ורוצה לומר ב
 ביה שאמרנו תפעה שהכזים ככנען לאכל בתרומתן
 משעה שיכנסו כהנים טמאים שטבלו לאכל בתרומתן מה
 לא יהיה אלא אחד כלות היום כאשר אמר הכתוב בכל מי ש
 שיעזר ומתמלאות וכו' הטעם וטור ואחר יאכל מן הקדשו
 ומה צריכו לומר משעה שהכזים נכנסין ולא אמר מצאת ה
 הככבים וא"ש שהעצ אחד להנצלנו תועלת מתוך דבריו
 והוא סכך טמא כשיטבו מתוך לו לאכל בתרומת אחר בואת
 הסלע ואם צדין הוא מחוסר כצנדים והוא שתהיה טכילה זן
 אחד השלמת הזכה או הזרע שלא תאמ לא תעלה לו טכילה
 עד שיקריב הקרבנות הראוי לו ומחרת והודיענו שמתוך
 לו לאכל תרומת קודם שיקריב אותן הקרבנו שלא הקסיד
 באכילת הצדות אלא על בואת השמש לא על הכאת הכזרה
 והאמורה שם שליוית הלילה חנלם ושא זר האשורת הר
 הראשונה הוא השליש הראשון מן הלילה ועמוד השחר
 הוא האר הנכנס בשעת מוצא קוד עלות השמש ככדי שעה
 וחמש שעה וכן השעות הזמניות וטעם זה קרבת טעם אור
 השמש מן הקטורים הצבים העולים מן הארץ תמיד אשר
 די עלוצת מן הארץ אחר נחמיו מיל כמו שהצבאר בחמת
 הלהט ודעת חכמים כרצת רבן גמליאל אלא שאמרנו ע
 עד חצות כו' להרחיק אדם מן העבירה כמו שתבאר אחר
 כן והלכה כרבן גמליאל

מעשה שבאו בניו מבית המשתח אמרו לו לא קרינו
 את שמע אמר להם אם לא עליה עמוד השחר חייבו
 אתם לקרות

בית המטתה בית מטתה היו והביא דבר זה לשיע כו' ד
 רבן גמליאל ושהוא הורה כדבריו

לא זו בלבד אלא כל שאמרו חכמים עד חצו מצותן
 עד שיפלה עמוד השחר הקטר חלבים ואברי מצות
 עד שיפלה עמוד השחר וכל הנאכלין ליום אחד מ
 מצותן עד שיפלה עמוד השחר אם כן למה אמרו
 חכמים עד חצות כדי להרחיק אדם מן העבירה

חלבי הם כלל חלבי הקרבנות אשר יקריבו הקנן

מן שתחיה מהלך בדרך וליכך עוסק באמצע איתן חייב כן בקרית שמע אבל אם היית מתעסק במנוה אחרת ליכך חי חייב בה וכן דברי הכל העוסק במנוה פטור מן המנוה וכתב הלל דקדקן העיזן ואמרנו להם כדבריכם כן הוא וכך כתבאר ממה שאמרתם שיוכל אדם לקרן קבות שמע כטיילך בדבר הדטת אש כן מותר לקרות קרית שמע מי ש סהא מהלך וזה מה שאנו מקטטים

הסובה ברצונו כמו שכתבאר בתלמוד - ואמר בעגון תמי קמיהה הרי אני אף על פי שהסתלתי והתחברתי עם אנשי החכמה לא זכיתי לדעת הרמז שנרמזו בכתוב כחוב קרי קריאת פרשת צינית כלילה עד סדרטה כן זומא

פרק שני

היה קורא

בתורה והניע וכן המכר אם כיון לבו יצא ואם ל לאו לא יצא בפרקים ו שואל מפני הכבוד וכס ומשיב באמצע שואל מפני היראה ומשיב דברי ר' מ מאיר ר' יהודה אומר באמצע שואל מפני היראה ו ומשיב מפני הכבוד בפרקים שואל מפני הכבוד מ ומשיב שלום לכל אדם

אמר ר' טרפון אני הייתי בא בדרך והייתי לקרות כ בדברי בית שמאי וסכנתי בעצמי מפני הלסטים א אמרו לו כדי היית לחוב בעצמך שעברת על דבריו בית הלל

פירו' סכנתי סמתי כפי כפי לפי שהא יוד מעל בהמתו ניטב לארץ והטה ועל דעת בית הלל היה יכול לקרות קרית שמע והוא הולך רוכב על בהמתו ולסטים הם סוללי הד הדרכים והגנבים כדי היית לחוב בעצמך פנינו חייב מיתת היית משני שעברת על דברי בית הלל ואם היית מת היית מתחייב בכסף

בשחר מברך שתיים לפניו ואחת לאחריו ובערב מברך שתיים לפניו ושתיים לאחריו אחת ארוכה וא אחת קצרה מקום שאמרו להאריך אינו רשאי לק לקצר לקצר אינו רשאי להאריך לחתום אינו רשאי שלא לחתום שלא לחתום אינו רשאי לחתום

מן המקרא הוא אחד ומחזיק קם הקצובי בפרק הקודם לז ומה שאמר אם כיון לבו יצא רצה לומר אם ישים לבו ומח ומחשבתו ורצתו לקריאה ההיא שאפשר לשמור הנקוד ול ולא יתכוין לקריאת הפרשה ומה שאמר יצא רצה לומר יצא ידי חובתו וכפרקי' הם פרקי קם וכבארם אחרי דתי נדבריו מאיר בפרקים שואל מפני הכבוד וקל נמוה לה להסיב שלום לתי טיטאל בטלמוז וכינו כן מה שאמר בא באמצע שואל יתחיל הוא לתת שלום וקל נמוה להסיב שלום יפידים מפני הכבוד הוא לתת שלום או להסיב שלום על אדם ראוי לכבודו כגון אביו או רבו או חכם ממנו ומחזיק היראה איש שהא תשחר ממנו כגון אבם או מאמר או בני

להלכה כר' יהודה ב אלו חן בין הפרקים בין ברכה ראשונה לשניה בין שניה לשמיע בין שמע לוהיה אם שמע בין והיה אם שמע לויאמר בין ויאמר לאמת ויציב ר' יוחנן אומ בין ויאמר לאמת ויציב לא יפסיק אמר ר' יהושע בן קרחה למה קדמה שמע לחזי אם שמע כדי שיקבל עדין עול מלכות שמים תחלה ואחר יקבל עדין על מצות ויהיה אם שמע לויאמר שוהיה אם שמע נחמה בין ביים בין בלידה ויאמר אינו נודח אלא ביים

סתי הברכות פיכך בספר קודם קם הם יוצר ואהבה הוא והאחת שהוא מכרך לאחריה איתו ויציב אבל כלילה וברך לשניה שתיים העירוב ערכים ואהבת עולם ואחריה אמת ונאמנה והמשיבנו והברכה הארוכה היא יוצר אור ומצד ערכים והקצרה היא אהבת עולם ונקראת ברכת יוצר א ארוכה ואהבת עולם קצרה מפני שכל ברכה טוס בתחלתה וכסופה כרוך נקראת ארוכה וטאונה כן נקראת קצרה ויציב אינו יפסיק לר' רשות כלומר לא יהא יוצר לו לעסן ינכי לח' רצה לומר שיטעם כתיקן שאינו דאוי לשטוק

בזכרון יציאת מצרים בלילות אמר ר' אלעזר בן ז עוריה הרי אני כבו שבעים שנה א' כיתי שתאמר ו יציאת מצרים בלילות עד טדרטה בן זומא שנאמר למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי ח חיך ימי חיך הימים כל ימי חיך הלילות וחכמים אומרים ימי חיך העולם הזה כל ימי חיך להביא את יבות הכשיח

ענין דברו אינו נהג אלא ביים כי המנוה האמור בפרשת ויאמר והי' מצות ציני אינה מחייב אלא כיו' כמו שבארנו קודם זה להלכה כר' יהודה

הקורא את שמע ולא השמיע לאזני יצא ר' יוסי אומ לא יצא קרא ולא דקדק באותיותיה ר' יוסי אומ יצא ר' יוחנן אומ לא יצא הקורא למפרע לא יצא קרא וטעה יחזור למקום שטעה

ויהא מצרים כמו לפרשת צינית סל' בה אשר הוצאתי את אתכם מארץ מצרים והסכר כותבת שלא יקראו הפרשה ה הזאת כלילה כי הכתיב אמר וראיתם מתו בשעת הראיה כאשר באה הקבלה לולי יציאת מצרים סכרם שם ויש לבני לקרונה מפני הענין ההוא ואולם מה שאמר ר' אלעזר בן עזריה הרי אני כבן שבעים שנה ולא אמר כן שבעים שנה אלא כי לא היה כן שבעים אלא בעיר לימים היה והיה מר מרבה לטעם וללמוד ולקנות יוס וליל העשרת שש כחו נדקדק בו שיכה וחר כזן כן שבעים שנה והיה התחלת

בדעות ישראל מה שזורה בעמים נפוצים בארצות זעיר עם זעיר עם ורבים מעמי הארץ יושבים ארץ
 לא נושבת לא עבר בה איש מטבול ולא ישב אדם ביקר עם לב חכם יבן את אלה וסתכל באשם
 באשם זקלריאח תבונתי כי לא יוכל הנער המנוער מן החכמה לשכת מושב אלהים עוליס ולצמד בהכלי עו
 עונב וזו כבודם ואך זה חלי תכלתי תעלה וארוכה זולת לאשר לבו נכון לו להבין בספרים בעשות לו עם
 ספרים הרבה יקום לקול הצפור יתבודר בהם יביניהו רזי עולם וספרי עליון ילמדוהו הן כל אלה ראתה
 עין החכם הטלס איש אלהים החזר ישראל נתן יצו בר' שמואל זל וכי רבים יאטטנו לבקש דבר ה' ולא ימצאו
 תאשר מטה ידם ואין מטבת לקנו ספרים די מחסור אשר יחסר לכנסם בפתח אולם החכמה לזאת לב החכם
 הכל נטשו ויאמר איכה אשב בבית ארזים וארון הכרית יושב ומנח בקרן זנית אין איש דורש מטטטין ויקרא
 לכנו איש אשר רוח אלהים בקרבנו החזר יהושע טלמה יצו היושב בעיר טונכין אשר במדינת לונברדיאה ויצו
 אותו לאמר אתה תבנה בנינו על עולם תרומם את קרנות החכמה ועשית ספרים בדשום להיות בהם סתי ת
 תועלות משורסמות האחת כי יעשה מהר הרבה מהם עד שתמלא הארץ דעה הטנית כי לא יעלה ערכם ל
 לערך הנכתבים בקנה או בעט כרז! ועוסרת ואשר לא מצאה ידו די קנינים יקרום יקנה מהם כזול תחת ה
 הזה יביא כסף ונזרח הבן למצות האב ויבא הביתה לעשות מלאכתו מלאכת סמים וכי מדת חסידות על
 עלתה כזעם כי ברכת ה' היא תעטיר פתח במסכת ברכות תחלה ועשה ממנה דפוס זל גמרא ופירו ותוספות
 ושקיהן ומרדכי ופירוש המשניות מהר"בם זל הכל בחבור אחד ואחרי נבמרה מלמכת החבור ההוא הב
 הביאוהו לפני וסעתי כצל כל הון לראותי תפארת החבור הלז ומעלתו חקוק בספרי גדולים חקקי לב טרינט
 נטספרי התורה הנקובים בשמות אשר מתימיהם יטקו את העדרים עד אם כלו לשתות וכל צמח הנלך למים
 לא ינטרך לזולתם ולמצב דעת חמדת החבור והדרו על השלמות קראתיו מראשו לסופו ומצאתיו נקי מכל
 מום וטלס הדקדוק בתכלית ואם כי מן הכמעט שלא תמצא בכל ספר מהספרים חזו הטעאה קטנה הלא
 בספר החבור הזה מצער היא מאד תבטל במעוטה דמעוטה כי הספר הכל רובו דרובו שהוא ככולו טלס הד
 הדקדוק בתכלית השלמות כלל העולה אין להטיל מום בקדמי סמים חנם כי ספר הקדש הזה יפה אף נעים
 אם בדקדוק אמתו אם בהדרת הכתיבה והסדר הנכבד אם בקובץ המסואר הנעשה עם מן הספרים הכל א
 אשר הם ערש מסורת החכמה אצל כל חכמי לב יתבונן בכל אלה כל איש אשר חשקה נפשו בתורה וכי י
 ילמוד בספר זה ידע בידועה ברורה כי מומנו תבא תורת אמת וכל דבריו דברי נדיקים וטלנ' כנספס הב
 הכותב יוש טעו לחדש אדר ראשון שנת ריח' לפק הקטן גבריאל בן הר' אהרן זל"ה שטרטבורק

from
 Vat. Copy
 15.9^v

117
 10

למה אמר אלהים
 למה אמר אלהים